

cacheris ingredi. Nemo tibi de innocentia blandiatur
 ullis suis fidentibus; quamquam misericordia iusti iudic
 non erit; propter cesset. Quin potius sua esse aliquan
 do quisque cogitauerit. Quia quahoc distinctione
 tuo non ignorat. Tamen cū phda pclamatur. sic
 in iudicio ei seruetur. quia iustificabitur in cor
 pe iusto. nunc uiuens. Nec beatorob iustificare me
 uoluit. Et tūc iudicabit. Qui nocet tūc ostendit
 re iudicabit. ^{illius} memor temp apostolici ser
 monis cū iustificamur peccata nra fidelis & iustus ē
 tūc iudicabit peccata nra; & mundus & nos ab omni in
 iquitate. iudicabit. iudicabit qm non peccamus. mendaces
 faciemus. & uerbu ei non est in nob. neque in
 supbia. pia considerata peccatorū nrorū qualitatē se
 quitate apdenda uenia nitem desperando reuocā
 em p. in uita scōrū putredo uulnerū. sui magnitudi
 ne afflicti querenda salute re trahat. prebeat magni
 tūdi. iustitiam fiduciam. qd ipse conditor nocte
 ne. cui nob fieri. ipse ad nos uenire in carne. ipse in
 iudicabit. & nra recipere uitam. Dolores nros ut
 iustitiam portare dignatus ē; ipse nūq p nobis sangui
 ne suū. suāq uita nram morte obtulit. ipse magni
 peccatorū. amittit magna penitentiā remedia ostendit

Dicunt p̄p̄cursorē suū geminā cupiariū - quē
atridit fugiue auentura ira - facit enim sic ut d
in p̄p̄nitentia. & paulo post quibā & inquit
duas tunicas dē & n̄ habent. & quibā & erat q̄. alie
faciat. Ipse leuiorib; cotidiana q̄ n̄ erratib; sine
quibus hec uita transigi n̄ potest cotidiana. Confe
sionis & intercessionis mutuae medicamina cōfiter
sit dicent; p̄ apostolū iacobum; Confitemini alter
utrumq; peccata ur̄a. & orate p̄ inuicem ut saluemini
p̄p̄ rogari uisistis & amat; quā in oratione
se rogandū largus donator erigit; Omnis inquit
est quip̄ & accepit & qui querit inuenit & pulsantib;
aperiuntur. Nemo ergo dubitantes qd̄ & n̄ accipim;
querentes inuenim; - pulsantib; nobis aperiuntur. Qui
nimirū fallere n̄ potuit ueritas qd̄ p̄misi; sed hoc
ē uigilantius intuendū quā n̄ oīs qui corā hominib;
orare uidentur in conspectu interminabilis rep̄sē
ut querere ut celestis regni aditū pulsant p̄bantur
etq; enī p̄p̄l. & dicent; p̄p̄cedit omnib; inuocantib;
cū inueniunt; sū aliquos dñm inuocant inueniunt
co m̄ocent; Inuocant quippe dñm inueniunt; q̄
in hoc qd̄ orando dicunt inueniunt; dicunt.
inuocant dñm inueniunt; quā n̄ p̄p̄cedit oblata

1353. C. f. 0 6
Tabula pſentis libri ſm al
phabeta ordinē i capit feliatet.

Abbatiſſa q̄dā illuſtris
accuſata ē. ſ. frustra eo
q̄ predicatoribus a mi
norib⁹ plura bona faciebat q̄ ce
teris eligioſ. libro. ij. Capi. ix.
Abſtinentia a temperantia mag
ne v̄tutis ē. li. ij. Ca. xi.

Accidia dormitaciōis i choro re
phēdit. li. ij. Ca. xxxix. et. lvi.
Accuſatio aduſus prelatum vel
preſbiterū nō facile admitti de
bet. li. ij. Ca. iij.

Adam v̄neābil canonic⁹ ſancti
victoris parthius beatā virginē
vidit. li. ij. Capi. xxviii.

Adiutorii mutuū ſeniorū et ſub
ditorū. li. ij. Capitulo. vi.

Admonicio mutua ſubditorū et
correpciō val et ſalutifera eſt.
libro. ij. Ca. xv.

Adulteriū q̄ntum malū ſit a q̄
deforme oīpotens de⁹ i q̄dā mi
lite demōſtravit. li. ij. ca. xxix.

Albert⁹ frater ordiſ predicator
fr̄es ſuos rome liberāuit a per
ſecutorib⁹ eorū et de figura a for
ma faciei ei⁹ vide li. ij. ca. ix.

Amicitia vera et mutua inter ho
mines vigere debet. li. ij. capitu
lo. xix. per totum.

Am̄a auiā deſerere vel minus ydo
nio cōmittere magnū p̄iculū ē.
libro p̄mo. Capi. xix.

Anime enī nō ap̄ter mōſteriū.
ſ. mōſteriū ap̄ter aīas inſtitutū
ē. vt ptz p̄ exēplū cuiusdā mō
chi. libro. ij. Capi. vi.

Aīa p̄rimi tripliciter ſeducitur
peccato. exemplo et cōſilio. li
bro. ij. capitulo. xxvi.

Aīab⁹ fidelū in purgatorio pie
ſubueniēdū eſt vt ptz p̄ exēplū
libro. ij. Capi. xlviii.

Aīas i purgatorio exiſtēs hua
a ſeptem ſuffragiorū moīſ oñdi
tur. li. ij. ca. liij. p̄ totum.

Am̄a ſua q̄dā potator a loquax
dyabolo v̄nibidit. li. ij. capi. ly.

Angel⁹ duos preſbiteros diūſ
tpib⁹ in terrā ſcām et de terra
ſcā duxit a r̄duxit ad ap̄a i par
uo tpe. li. ij. ca. xxxix.

Angelorū vocal laus v̄trū ſit in
regno celorū. li. ij. ca. xxxix.

Ap̄ū naturā tōlē ſm l̄am. vide
in fine totius libri.

Archiepiuſ q̄dā teuthoie i mar
imo cruciatu viſ⁹ ē expoliat⁹ a
iudicari ap̄ter malā vitā ſuam.
libro p̄mo. ca. iij. a de alio q̄dā.

Aspla auiſ ē idie q̄ ſm ſū hōi
nem quē vident fert occidere. a
moaliziatio ei⁹. li. p̄mo. ca. xxv.

Auacicia cauēda eſt quam etiā
p̄hi deſtāt. Exēpla ſup hoc le
ge. li. ij. capi. xxi.

Aue maria ſalutaciō angelica
multos ad amicitia beate v̄gia
p̄ducit. li. ij. capi. xxviii.

Augustini sancti doctoris corp⁹
ap⁹ papiam lōgobarbie ciuita
tem cōditum iac⁹ cum boecio no
bili ph⁹. li. pmo. ca. xxi. De eo
dem. li. ij. ca. xlv. 2. ca. xlvij.

Baptisma iudeus qdam
elegātis forme simula
to aīo suscepit ⁊ mōste
riū fite itauit. li. ij. ca. xxviii.
Baptisata fuit qdā iudea cū dū
ob⁹ filiis suis instructa pmo a q
dā cristiana. li. ij. ca. xxviii.
Bartholomeū apostolū sacdos
qdam specialiter diligēs et ho
norās librat⁹ fuit a spū formi
cōdis. libro. ij. ca. liij.
Beneficiorū pluālitās aī saluta
tate nō potest dūmodo vnū suū
ficiat. li. pmo. ca. xix. p totū.
Blasphemia maxie cōmittitur
a tessera ⁊ aleatū luforib⁹. li.
secūdo. Capi. xlvij.
Boecius nobil⁹ ph⁹ ⁊ martir
condit⁹ iac⁹ ap⁹ papiā lōgobar
die ciuitatem. li. pmo. ca. xxi.
Bona ecclastica rustic⁹ qdam a
patruo suo abbate acapiens iū
ste depaupat⁹ ē. li. p. ca. xxiiij.
Bos qdam elegātis forme ob
dēderū paupule mulieris im
pignate occisus iterū ē suscitāt⁹
est. libro. ij. capi. xxiiij.
Buso qdā magn⁹ terribilibus
onul suo opleru quēdā militez
exhauit eo qd luxuriose ⁊ delica
te vixeret. li. ij. ca. xlvij.

Oronic⁹ qba; lubricus
ppter disciplinā; hūili
ter suscepta saluat⁹ est
libro. pmo. ca. xvij.

Cantus apū ad laudē vneābil
xpi sacmēti a qdā viro deuoto
audit⁹ est. li. secūdo. ca. xxxix.

Carmia obscena et cāt⁹ lasciu
etiā corda eligic⁹ plectū q; p
mouēt. Que etiā a demoib⁹ fin
gūt ⁊ pditorū mētib⁹ imitāt⁹.
li. ij. ca. xlvij. vsq; ad finē.

Castitatis vt⁹ multum cōmēda
bil⁹ est. li. secūdo. ca. xxviiij.

Claustales spāliter cauē debēt
ne exeāt sepe. li. ij. ca. ij.

Clericorū triplex viuēdi mod⁹ di
stīguīt. li. ij. ca. ix.

Cogitationes malas fouē et p
eas allici ad cōsensū magnū ma
lū ē vt p; p exē. li. ij. c. xxi.

Confessio pcti verūda pīmū
ten; locū ad inocētā q; vide sup
h⁹ pluā li. ij. ca. xxi.

Consciencie puritas cōmēda ē.
libro secūdo. ca. xlix.

Cōtencio exorta inter bonos fa
ciliter sedat. li. ij. ca. xiiij.

Copulatricis ⁊ cōfiliatricis ab
hoerēda societate multas vgiēs
⁊ puellas inocentes ab formica
tionem istrupit. li. ij. ca. xxi.

Cōsitate qd nociuus lubus hē be
atus augustinus. i libro de ciui
tate dei satis eleganter infinu
at. libro. ij. capi. xlvij.

Corpus xpi apparuit i hanc fa-
ciei venustissimi pueri libro .ij.
capitulo .xxxix.

Corp⁹ cuiusdā scā āmis fere sexcē-
tis itēgliter repectū ē icorruptū
xpi mūdiciā carnis .li.ij.ca.lxj.

Corpa scōrum quare ueneāmur
libro .ij. capitulo .lxj.

Correctōis aculeū et zelū nō ha-
bentes i quāto piculo stāt vide
peremplū .li.ij.capi.xvi.

Castian⁹ totā vitā suā exercere
debz i grā septiformis spūs et de-
calogo legis .li.ij.capi.li.

Cruas signū in corde cuiusdam
pōis ordīs prebicatorz sculptū
iuentū est post mortē .li. pmo
capitulo .xxv.

Cruas casti signū otm deōnes
est totius vūtas infigne .li.ij.
capitulo .lvi.

Crucifixa mēbra tenere debem⁹
cū casto vt nō incidam⁹ i temp-
tationē libro .ij. capi .ij.

Cruz apparuit in celo et multa
ibi de cruce .li.ij.capi .ij.

Cruce suscipietes p fide catho-
lica itēgliter peitentes et o fessi
nulli dubiū quī plenā indulgen-
am oīm peccatorū recipiant .li.
bro .ij. Capitulo .ij.

Cruces suas etiā dyabolus fin-
git .libro .ij. capi .ij.

Crucifixi ymago caput suū hūi-
liter icliauit iniuriā inimico suo
q fctm suū occideāt remittenti.

libro .ij. capitulo .xvii.

Cumoh doctores etiā cprehēdū-
tur a phis .li.ij. capi .xlvij.

Damnato videre a parte
sinistra ent vltima occa-
sio gaudiū scōz .li.ij. c. lxi.

Decipi nolētes oīa cū philio fa-
ciant .libro scādo .ca. xli.

Defunctorū suffragia vtilia et
venemio scōz corporū . De qbz
exēpla pluā .li.ij. capi .lxj.

Demonēs aliq aem p tēbāt p
tonitrua et choruscacōes .li.ij.
capitulo .lvi.

Demomiorū qtuor grā figurat
p qtuor vmes .cc. li.ij. ca. lvi.

Demonia qbā nocte hoibz ap-
parēt i somnis et eos visionibus
fantasmaticis polluūt et illudūt.
Vñ exemplū .li.ij. ca. lvi.

Deū qui te genuit de xli qsti et
oblit⁹ es dñi creatoris tui . Ver-
sus iste demonē ab hoīe obfesso
effcere solet .li.ij. capi .lvi.

Dyabolus etiā habz timē et lu-
sores qzū applausu sui et subbita
gaudet .li.ij. ca. xlvij.

Dyabolus sepe tñsfigurāt se in
angelū lucis de quo exēpla plu-
rima libro .ij. ca. lxi.

Dyabol⁹ semp temptat hoīem
et tādē assiduitate et ipotumi-
tate sua vincit eū vt ptz exem-
plo .li.ij. capi .lvi.

Dyabolus omni bono aduersa-
tur .li.ij. capi .lvi. p totū.

Dyabolus adeo supbus est. ut
non possit ad dominū deum di
cere. Dñe deus peccavi ignosce
michi. libro. ij. ca. lvi.

Disciplina hūiliter suscepta sal
uauit quēdam adolēscētem ca
nomiū lubriū. li. pmo. ca. xviij.

Docere inscios et eis via; salu
tis oñdere et ad cōfessionem et pe
nitenciam trahere peccatores et
magne mercedis est apud dñm.
libro scādo. Ca. liij.

Dulci vel dūhones tercia demo
nū species q̄les sūt. Et vide sup
hoc mirabilia exempla. libro. ij.
capitūlo. lvi.

Ecclēstic⁹ ordo sub tri
plici ordīat diuisiōe scz
i ep̄is i presbiteris et i
clericis. Sic et ordo laycoz. In
p̄hemio scādi libri.

Ecclesie quātoz itē cathedrales
ecclesias sancte specialius dig
nitatis et scribi solent et dici.
libro. ij. Ca. liij.

Eligēdi prelati mod⁹ q̄modo fi
at vide exēplum pulcherrimū.
libro pmo. Ca. pmo.

Eligēbus ē in prelatum qui in
gemio pollet. li. pmo. ca. ij.

Electio prelatozū a deo et a sub
ditis debz esse. li. ij. Ca. xxiij.

Elemosinarū largitio et pieta
tis opa nūq̄ hoīem deficere per
miserūt. li. ij. ca. xxiij. p totū.

Elemosinā dare p fidelibz defū

ctis suffragiū magnū est. li. ij.
capitūlo. liij.

Emendatiua plūes gloriosa mor
te defūcti sūt. In p̄hemio scādi
libri vsq; ad finem.

Ides catholica et sancte
romane ecclesie semp i
omni studio est suāda.

libro. ij. capi. xlvij.

Filij honorare debent patres
suos et vlcē eis expēdē. li. ij. c. vi.

Flozū diuerse sunt species. li.
scādo. Ca. xiiij.

Fornicatōis sex sūt vie et de sig
gul exempla. libro. ij. ca. xxiij.
vsq; ad finem.

Futura cuncta sunt pspicienda
quida circūspectōne et de futuro
rum p̄cognitōne. libro scādo.
capitūlo. xliij. p totū.

Gaudēt i cel. añ illā au
dunt quidam egulatis
ap̄ter meritū paciencie
sue. libro. pmo. ca. xi.

Gaudio bone cōsciencie nichil io
cundius. li. ij. Ca. xliij.

Gaudiū sancti dicuntur intrare
eo q̄ sex vident genera gaudio
rū. libro. ij. ca. liij. p totū.

Gaudere i morte nō est tutū. li.
scādo. Ca. xliij.

Generatio filiozū sp̄itualium
mulū placz deo q̄a teste grego
rio nullū deo tale sacrificiū q̄le
zelus aīaz. ut ptz p exēpla pul
cherrima. li. ij. ca. xxx.

Gertrudis vgo sancta plures
beghinas et vgenes a sacro igne
libavit. libro secundo. Ca. l.

Gloria ppa non est querenda.
libro secundo. Capitulo. xvij.

Gule vicio debitor dyabolus fa
ciliter temptat de q exemplum
terribile. libro secundo. Ca. lv.

Habitum deponere vel ad
hore aliam eligere quā
te enormitatis sit vide
exemplū. libro pmo. Capi. vij.

Habitus eligionis plurimū valz
etiā i vltima necessitate suscep
t. libro secundo. Ca. l.

Hospitalitas sine simulatione
preclaretur et approbat. li. secundo.
capi. xx. p totum.

Hugo de sancto victore secūbus
in sacra post sanctū augustinū
a qlibet dyabolo ictū validū sus
cepit eo q disciplina et correcti
onem cū alijs cōcanonicis suis in
vita nō accepit. li. ij. ca. xv.

Huilitatis et deuocōis exempla
apud deū grata sūt et accepta vt
patet in lodewico rege francie.
libro secundo. Ca. lvi.

Ieiunium in sabbato vlt fe
ria quarta valde accep
tum est beate virginis vt
patet p exemplū. li. ij. ca. xxvij.

Ieiunare p defectis est valde sa
lubre. libro secundo. Ca. li.

Ignis septem habet proprietates
vt patz. libro secundo. Ca. li.

Inubi demones vtz generare
pnt. libro secundo. Ca. lvi.

Iniuriar et culpe emissio p duo
exempla pclara deducit. libro se
cundo. Ca. xvij. p totū.

Innocētia et simplicitas miram
quāq virtutem cōducit vt patet ibi
dem per totū. li. ij. ca. xxv.

Innocēs qdam puer et simplex
ferum ignitum contraxit si
ne lesione. li. ij. Ca. xxv.

Innocētia boni hoīs et iusti ne
mini cupit nocē. s. oibz pdesse
libro. ij. ca. xxvi.

Insolentes et pmedi sunt ab of
fens et dignitatibz ne de eis
occasio malignandi. libro pmo.
capitulo tercio.

Inuidor oculi mali sūt. li. ij. c. ix.
Iudea qdam noie tachel cūsa ē
ad fidē. li. ij. ca. xxvij.

Iudea quedam lata noie cūsa ē
de qua res mirabiles ēferē. li. ij.
capi. xxvij.

Iudeis a quadā vetula vendita
est puella quedaz xpiana septē
ānoz. li. ij. ca. xxvij.

Iudicium iustum comes quidaz
iustissim⁹ in psum et vni cū filiū
suauit. li. ij. ca. xxxij.

Iustor vita et veritas calcata q
de et tribulati potest ad tēp⁹ ex
tingui aut nūq. li. ij. ca. ix.

Iusticie agor et correctionis zel⁹
in capitul stricte ē suad⁹. li. ij.
capitulo. xxxvij.

Rethetime v̄gis reliquie in
hospitali quodaz celebres
continentur in hollandie parti
bus. li. ij. ca. liij.

Labor vel vigilia in affli
ctione corporis magnū
defunctorū suffragium
est vt pt; exemplo. li. ij. ca. liij.

Laboris oīs sedulitas. li. ij. c. viij.

Labor coīs ex caritate sumptus
et labor manū qñte valitatis
vide exēplū. li. ij. capi. viij.

Labor manū aut a predicatori
bus et mīorib; nō exerceē obijci
eis potest. li. ij. ca. ix.

Lacrime pie temperāt calorem
ignis purgatorij. li. ij. ca. liij.

Laycorū seruiciū hūile purgat
eos. li. secūdo. ca. liij.

Layci perūsi expellēdi sūt. li.
secūdo. capi. v.

Letos in morte plerūmos fuisse
et in iubilo dulciter exultasse le
git per exempla. libro secūdo.
capitulo. xlij.

Liber talmuth parafus obunē
per ludowicū regē fācie. libro
p̄mo. capitulo. iij.

Libertas vera est q̄ i cēsti fuitu
te comprobatur. libro secūdo.
capitulo. xxi.

Lingūa nō posse refrenare maxi
mū malū ē. li. ij. c. xxxvi. i fine.

Luxuriam et impudiciā etiam
philosophi detestant et vitupe
rant. li. ij. ca. xxi.

Maria v̄go aubā puelle
psalteriū parauit. libro
p̄mo. capitulo. xxiij.

Maria patrona ordīs prebica
torū eduxit quēdā eiusdē ordīs
frēm temptatū et exire volētem
obuiādo illi ab portā. li. ij. c. ix.

Mariā gloriosam dei gemitrice
iuuēis qbā salutauit qñq̄ginta
vicibus omni die et ob hoc eam
vidit corporaliter. li. ij. c. xxvij.

Maria virgo cū mediana corpa
li nobilem quēdam infirmū sana
uit. li. ij. ca. liij.

Maria quādam hūdā ouersam
abluuit et custodiuit in vita bo
na. libro. ij. ca. xxvij.

Maria quādam despeātissimā
moīalem ipregnatam a patre
ap̄rio liberauit a desperatione.
libro secūdo. ca. xxvij.

Maria quēdam virum flagicio
sum liberauit eo q̄ sabbato in
eius honore ieiunauerat. libro
secūdo. capi. xxvij.

Maria multos liberauit a diūf
plagis et periculis sicut patet
per exempla. libro secūdo. capi
tulo. xxvij. qñ per totū.

Mechalbis v̄go illustris filia
v̄gis scoe mirabilē et sanctissi
mā cōsolationem habuit cū frē
suo alexandro. li. ij. ca. ix.

Meretrices semp mitūt oēs tū
here ad libidinē et marie eligi
olos vt pt; li. ij. ca. xxi.

Miserentiam i paupes etiam
phi magnifice laudat. libro. ij.
capi. xxiij. p totu vsqz ad fine.
Missay celebratio maximu de
functorum remediū est. libro. ij.
capi. liij. p totum.

Missam audire bonu est preser
tim in die festo. li. ij. ca. xxxij.

Missam pro se celebrari compo
sitor libri desiderat. li. ij. ca. lvi.

Monachoru opa ignis sunt. li.
pmo. capi. xvij.

Monachi qdam abbatem suu
pemerunt ob qua causam digne
expulsi sunt. li. pmo. ca. xxi.

Monachi pedes et etia manus
sunt ligati ne possit epire. libro
secundo. capitulo. ij.

Monachi duo ppter gulam et i
gluuiem miserabiliter extincti
sunt. libro. ij. ca. xi.

Mori quida religiosus maluit
q carnes in no debito tempore
comedere. In phemio secūdi.

Mors acerba etiam in bello bo
nis non obest. li. ij. ca. pmo.

Mors casti quidam intantum
compassus est vt cupis cordis
vitalibus spiciam exalaret. li.
pmo. capi. xxv.

Mors bono et de morte beata
philosophi quid sentiant. libro
secūdo. capi. li.

Mulier quebam orauit deu vt
feda fieret ne concupisceretur a
viciis. li. ij. capi. xxxij.

Mulieru sortia semp sunt vitia
da. li. ij. capi. xxxij.

Nescit eni homo an amo
re p odio dignus sit. Vi
de super hoc dubie pul
chrum exemplum. li. ij. ca. li.

Proceres multis modis dicit ho
mo homini et preapue tabz mo
dis scilicet corp9 occidendo aia;
seducendo. et vitam infamando
libro. ij. ca. xxvi.

Rumer9 septennarius septifor
me sanctispiritus gratiam delig
nat vt patet. li. ij. ca. li.

Obediencia qnta virtus
sit. libro pmo. ca. xxij.

Ociositas multa mala
docuit. libro. ij. capi. v.

Odium fugiendum est. libro. ij.
capitulo. ix.

Oratorum lusus habet in visu
vt patet per exemplum. libro. ij.
capitulo. xxxij.

Occasionem se emendandi et
proficiendi no solum a bonis s
etiam a malis sumere debet qui
libz castianus. li. ij. ca. xxxvij.

Obiu inter laycos et ordinem
clericalem in claustris esse no
debet. Item obiu quadruplex
iter quatuor animaliu genera.
Item obiu perpetuu inter per
uersum laycum et sacerdotez de
quo exemplū. li. ij. ca. iij.

Officiatoru vigil debet esse cu
ra. libro. ij. capi. xxv.

Dracōis fiducia p aureū nūmū
spissum et latum desigta est. li.
p̄mo. Ca. xij.

Drōnes fidelium magne v̄tutis
ap̄s deū sūt. libro p̄mo. ca. xxij.

Drōnes bonorū et iustorū hoīm
ēpellūt barbaros et malos hoī
nes volentes iuadere eos de ter
ra illa. li. secūdo. Ca. p̄mo.

Drō ē ala eleuans hoīez ab deū
de huius noctis tenebras et plu
ra de hoc. li. ij. Ca. xxij.

Drare p defectis sancta et sa
lubris ē cogitatio. li. ij. Ca. li.

Dracula inatamenta sūt ad for
nicatōnem vt ptz p exēpla pul
chra et iocūda. li. ij. Ca. xxij.

Dapa q̄dam derogare vo
lens ordinē predicatorū
paralisi p̄uissus ē. libro
secūdo. Ca. ix.

Dapa vtz cōmittere potest sy
nomiā. li. ij. Ca. ij.

Parentes suos senes et debiles
multe aues legūt fouere. quod
tū mīf homo nō obfuit. libro
secūdo. Ca. vi.

Parentes nō sapiēter agūt q̄
filijs suis totū dant et sibi parū
vel nichil retinēt vt patz p exē
plum. libro secūdo. Ca. vi.

Passioni xpi q̄dam intāū com
passus est vt ruptis cordis vita
lib⁹ exsp̄iāret. li. p̄mo. Ca. xxv.

Patientia ē mag⁹ vt⁹ et necessa
ria vt ptz p exēpla. li. ij. c. xliij.

Paupis suffragiū q̄ntū valz h
et de necessarijs p̄uideat. libro
p̄mo. Ca. xij.

Paupertatem oēs fere phi i scap
tulis suis amēdabilē ēliquet.
libro secūdo. Ca. ix.

Paupib⁹ subueniendū est sali
cet dare panem esurenti. hospi
tem suscipe nudum vestire. non
despicere p̄mū et de singul ex
emplum. li. ij. Ca. xxij. p totū.

Par in oib⁹ suari debet ab oī
b⁹. libro p̄mo. Ca. xxi.

Par multiplex distinguit. li.
secūdo. Ca. xij.

Peccator q̄ntumcūq; magnus
despare non debet vt ptz de ag
nete moniali. libro secūdo. capi
tulo. xxvij. Et de quadam alia
peccatrice. li. secūdo. Ca. xxx.

Peccunia ex q̄ in honore esse ce
pit. v̄tus honori cedit. libro. ij.
capitulo. ix.

Penitens quantumcūq; pecca
tor p cōfessionem semper mete
tur et acquirit misericordiā dei.
libro secūdo. Ca. li.

Penitentia ablueri peccata in
p̄nta multo felici⁹ ē q̄ i futuro.
libro secūdo. Ca. l.

Petri commestoris discipulus
duos versus ab laudem gloriose
v̄ginis composuit in prohemio
secundi.

Pōpa gl'e secularis nōbilitate
reprehēdit. libro p̄mo. Ca. vij.

Predicatorum ordo que sic dici
tur et recommendatio eorundem.
libro pmo. ca. ix.

Predicatorum et minorum ordi
nibus obici potest cur laborem
manuum non habeant. li. ii. ca. ix.

Predicatoribus et minoribus vi
num distribuens et tunicas lotas
quedam abbatissa accusata est
h. frustra. li. ii. ca. ix.

Predicatores sub pallio glorio
se virginis quiescere quam deuo
tus homo in visione vidit. libro
secundo. Ca. ix.

Predicatorum ordinis papa qui
dam derogare volens per lras
suas papales palisi eodem die
percutus est. li. ii. ca. ix.

Predicatorum emuli quatuor mi
tentes eos destruere deuicti sunt
et conclusi per magistrum alber
tum et magistrum humbertum quod
quidem factum auidam sancto vi
ro duobus annis ante consum fuit.
vt patet libro secundo. Ca. ix.

Predicatorum persecutores mi
re post in fine vite penituerunt et
aliqui puniti sunt. li. ii. ca. ix. p. totum.

Prelatus summus ecclesie est pps
cui omnes prelati subduntur. li
bro pmo. Capitulo pmo.

Prelato aulibet duo sunt neces
saria. scilicet bona consuetudo quantum
ab se et bona fama quantum ab aliis
et multa ibi de prelatibus.
libro pmo. Capitulo pmo.

Prelatus eligi debet ex edolentia
bone fame. libro pmo. ca. pmo.

Prelatus bonus subditos bonos
facit. libro pmo. capi. pmo.

Prelati vnius electio facta est
per beatam virginem. vide exem
plum libro pmo. Ca. pmo.

Prelatus qualis esse debeat. libro
pmo. Capitulo pmo.

Prelatus ingenio pollere debet.
libro pmo. ca. ii.

Prelati o quam durum iudicium su
stinebunt. Vide exemplum super
h. valde terribile auidam episco
pi. libro pmo. Ca. ii.

Prelatus esse debet sine crudi
tate. libro pmo. Ca. ii.

Prelati seueritas culpabilis est
vt patet per exemplum. li. pmo. ca. ii.

Prelatus vnus debet esse in eccle
sia cui omnes subditi obediant
tamquam filii patris et e contrario pre
latorum multiplicitas quantum malum
in ecclesia dei. li. pmo. Ca. v.

Prelatus eloquentiam in voce et
pauertatem in consuetudine habere de
bet. libro pmo. Ca. vi.

Prelati superflui restituntur val
de reprehenduntur. li. pmo. ca. vii.

Prelatus eligi debet extra gre
gem propter probitatem quia for
ma gregis esse debet. li. pmo. Ca
pitulo. vii.

Prelatus qui bene preest duplici hono
re dignus est nec aliqui debet propter
admirationem. li. pmo. Ca. ix.

prelatus debet suis subditis hy
larem faciem prestare et commu
nem se omnibus exhibere ut pa
tet in quadam abbatisa. libro
primo. capi. x.

Prelatus suis subditis exem
plū bone vite ostendere debet ut
patet per exemplum pulcherri
mū. libro primo. capi. xij.

Prelatus subditorum opera in
spiciere debet et eos exhortare
et etiam manibus iuuare. libro
primo. capi. xv.

Prelatus semper secum habeat
seniores et probaciores et robu
stiores. li. primo. capi. xvi.

Prelatus bonus fideles custodes
autoritatis et innocentie sue ha
bere debet ut patet per exemplū.
libro primo. capi. xvi.

Prelatus debet esse seculus in
corrigendis et extirpandis viciis.
libro primo. capi. xvij.

Prelatus non facile foris vaga
ri debet. li. primo. capi. xvij.

Prelatus necessarios deum egre
diens exoret ut eū tueatur egre
dientem. li. primo. capi. xix.

Prelatus debet errantes reducere
et lassos releuare. libro primo.
capitulo. xx.

Prelatum quendam negligem
tem petrus apostolus seueriter
et horribiliter corripuit. li. primo.
capitulo. xx.

Prelatus vel dignitatis suscep

cio magni periculi est ut patet per
duo exempla pulcherrima. li. i.
primo. capi. xx.

Prelatus malis per dyabolū
sermo talis factus ē quomodo totus
fere orbis per eorum exempla
ad inferna deuoluatur. li. primo
capitulo. xx.

Prelatus debet esse benignus et
sollicitus pro pace seruanda. li.
primo. capitulo. xxi.

Prelatus custodia debet esse di
ligentior erga subditos susce
ptos ut patet per exemplū. li.
secundo. capi. xxvi.

Prepositus quidam ad iudiciū dei
notus fuit eo quod inuenit quendam co
sanguineū suū a religione mō
sterij sancti iacobi in leobio extra
here voluit. li. ij. capi. xxij.

Puer quidam in eligione sub dis
ciplina coartatus post mortem aū
maria splendore glorie egit suo
proci quia eū sub disciplina tenuer
at. li. primo. capi. xxvj.

Puer quidam quinquennis in flan
dria ordinem minorū intrauit.
libro. ij. capi. xxvij.

Puer quidam alius annorum. xij.
nobilissimus eligionē intrauit.
libro. ij. capi. xxvij.

Puerum iherusalem quidam religiosus in
uenit in mure iacentem In phe
nio secundi libri.

Puella quidam psalterium in petra
uit a beata puerie. li. primo. capi. xxij.

Purgatorij pena tāta est q̄ n̄
la pena vel tabulacio huius mū
di huic compari potest vt patet
per exemplum pulcherrimum.
libro.ij. capi. l.

O Dies mentis et corporis
multum iuuat ab contem
placionem scripturarum. libro
secūdo. ca. xliij.

Raptus mulierū et maxi
me puerperarum et pu
ellarū. Vide super hoc
miabilia exempla. libro secūdo.
capitulos. lvi.

Racionem reddere debet quili
bet pro commissis sibi efficijs.
libro.ij. capi. xxij. p totum.

Religiosi non debent esse diffi
ciles ad recipiendū penitentes
et a posttatis emendare se volē
tes. libro.ij. ca. l.

Restituere si quid iniuste abla
tum est multum valet pro diui
fione peccatorum. Et de predo
nibus vide exemplum. libro se
cūdo. Capi. liij.

Resurrectionis gloria manifesta
bitur post finem mundi vbi tan
tum apparebit felicitas et gau
diū sanctorum animarū. li. ij.
capitulo. liij.

Ridentem aliquem et plenum le
ticia mori facit mundicia et con
science puritas vt patet. li. ij.
capitulo. xlij.

Rusticus quidam diues factus

est ex bonis claustralibus et ma
le. Vide finem. li. pmo. ca. xvij.

Sacerdos quidam sine sa
cramentis obiit et sepul
tus est extra cimiteriū
tamq̄ bestia eo q̄ predicatorum
prohibuerit ne sacramenta mi
nistrarent et confessiones audi
rent. libro. ij. capi. ix.

Sacerdos quidā gulosus et luxu
rius miserabiliter damnatus
est. libro. ij. capi. xxxij.

Sacramentū corporis casti ab
apibus parulis irrationabilib⁹
animantibus reuerendissime i
uenitur tractatum quod ab hoī
bus tam negligenter vneatur.
libro. ij. ca. xxxij.

Sacramentum corporis casti i
bigne tractātis cuiusdam sacer
dotis os et mentum et lingua
computruerunt vt vix ab ami
cissimis suis posset sustineri et
aliud exemplum simile sequit̄.
libro. ij. capi. xxxij.

Salve regina post completori
um omni die cū processioe can
tari a predicatoribus pariter
est statutum. libro. ij. ca. ix.

Salve regina misericordie deuote
cantatū cessare facit comitru
um. li. ij. capi. xxvij.

Sancti quiq; diuersis vñs ab
vnam patrā dicuntur. li. ij.
capitulo. xliij.

Sancti hominib⁹ illis qui eos

honōrant a deo suo multa bñfi-
cia impetrare pñt. libro secundo
Capitulo. liij.

Sapientia auctis opibus et oī
bus que desiderantur non valet
compari vt patet per pulchrū
exemplum regis cuiusdam. libro
secundo. Ca. xliij.

Scientia inflat. caritas autem
edificat vt patet per magistrum
symonem parisiū qui terribili-
ter fuit plagatus ppter supbiaz
et luxuriam quāuis esset magni-
fice lēat. li. ij. Ca. xlvij.

Scolares duo insolentissimi cor-
rectionem magistri sui non fecē-
tes horribiliter post mortem ma-
gistra a demone visibiliter appa-
rente in specie magistri correcti
et extincti sunt. li. ij. Ca. xv.

Scolaris quidam puer ppter pu-
ritatem et innocentia demonia
cū libauit. libro secundo. ca. xxv.

Silentium p̄cipue ab ysaia com-
mendatur dicente. Cultus iusti-
cie silentium. et plura alia de si-
lētio et paucitate v̄borū p̄ exēpla
manifestissima. libro secundo.
capitulo. xij.

Simoniā vtz papa amittere
potest. li. ij. Ca. ij.

Studio sacrarū scripturarū mē-
tū ē vtile iñstere. li. ij. ca. xlv.

Studij scripturarū modus pi-
us habend⁹ est. nec termini con-
stituti sunt transgrediendi. De

cūlis cōtario exemplū vide hor-
renda. li. secūdo. ca. xlvij. p. to.

Subditus bonus non tantum
ad oculum seruit. sed magis co-
ram deo. li. pmo. Ca. xi.

Subditi orare debent pro vita
et p̄fectu bonorum prelatorum.
libro pmo. Ca. xij.

Subditi non debent p̄turbare cō-
templacōem prelatorum. libro
pmo. Ca. xij.

Subditi obedire debēt suis pre-
latis. li. pmo. Ca. xxiij.

Subditi etiā per oraciones su-
as deuotas prelatos iuuare de-
bent. li. pmo. Ca. xxiij.

Subditi perfectiores prelatos
suos in officijs reuelare debēt.
vt patet per exemplum quarū-
dam sororum suarū cum prio-
rissa sua infirma. libro primo.
capitulo. xxiij.

Subditi in morte boni prelati
merito et iure tristantur. libro
pmo. Ca. xxv.

Subditi vigere debent in bona
opacōne quib⁹ possunt. libro se-
cundo. Capitulo pmo.

Subiecto humilis quante virtu-
tis sit. libro secundo. Capitulo
secundo.

Suffragia plurima sanctorū
et specialiter septem cōferuntur
ad mortuos de quibus plurima
exempla scribuntur. libro secū-
do. Capitulo. liij.

Supbos huilari bonū ē nec sem
p oracōes p eorū libracōe exau
diunt. li. ij. Ca. pmo.

CAct⁹ vber⁹ ⁊ pudēdoꝝ val
de icitat ab fornicacōez
et vide sup h° exemplū
terribile. li. ij. Ca. pxi.

Talmuth parh⁹ oburē p ludo
wpai egē frācie. li. pmo. ca. iij.

Tesseraz ā capilloꝝ lud⁹ despi
ratissimos hoīes facit. libro. ij.
capitulo. xlvij.

Tolerātia tabulacōnum ⁊ per
secutionū paciēter ē habenda.
libro. ij. Ca. xliij.

Thomas de aqno rēpuēs prela
turas ⁊ altū seculi statum intra
uit ordinem predicator⁹ otravo
lūratem parentū suor. libro pri
mo. Ca. xx. vsq; ad finem.

Tomitruo se dyabolus vt pluri
mū imiscet. li. ij. Ca. lvi.

Toxneamētū maximū ē malū.
libro secūdo. Ca. xlvij.

Tradiciōis horribile exemplū.
libro pmo. Ca. pxiij.

Treueris ciuitas illa tō tab⁹ vi
ab⁹ p casto legic martirizata
⁊ ocasa. libro secūdo. Ca. li.

Tusticia male cōsāe nichil ta
stabilis. qd pt; per exēplū sa
tis nōbile. li. secūdo. Ca. xlix.

UEnacio p canes ⁊ aues
in oib⁹ ⁊ maxime i cle
ricis cōdenat. libro. ij.
capitulo. xlvij.

Verboꝝ lusus ad fornicacōnem
via est vt pt; li. ij. Ca. pxi.

Vicium cōtra naturā valde dete
stabile ⁊ abhominabile ē coram
deo vt pt; exēpl⁹ ⁊ sententijs do
ctoꝝ plurimis. li. ij. Capi. pxi.
qñ p totum.

Vic⁹ pcitas ⁊ cōitas cōlis debz
esse i mōsterijs. li. ij. Ca. xi.

Virginitatis exēpla ad exhorta
cionem virginum pulchre disse
runt. li. secūdo. Ca. pxiij.

Virginitatis dec⁹ ostra illos qui
preferūt nupcias vrginitati glo
riossissime cōmēdatur. libro. ij.
ca. pxiij.

Virginū vnde ā milia nēata fu
it qdam soror ppter qd ab eis
in morte solata fuit. libro secū
do. Capitulo. li.

Virtutis cōmēdacio et laus. Et
vide sup h° virtutis exemplum qñ
uis difficile. li. ij. c. pxiij. p totū.

Virtutū diuinitas ⁊ certamen at
tendit in scā. li. ij. ca. pxiij.

Vita social⁹ multum cōmēdat
qam soli. si occiderit non hz sub
leuatē. vide sup hoc exēplū.
libro secūdo. Ca. x.

Vocum consonantia in psalmo
dñs vigili mente est seruanda.
libro secūdo. Ca. pxi.

Vocal laudis angelorum mīacu
luz pulchrū respice qd cōagit i
mōsterio monialū ordīs cister
ciē. i brabācia. li. ij. c. pxi.

Usuratoriū duo exempla crude
lia. quō etiam in hac vita puni
ant. li. ij. Ca. xxi. p totum.
Vuln' ingens in latere puella q̄
dam habuit ppter stnuam pas
sionis xpi meditationem. libro
pmo. Capitulo. xxx.

Xpus est summ' prelat' ec
clesie. cui omnes prelati te
nent obedire. li. pmo. Ca. pmo.
Xpus in specie pueri apparuit
in algore ⁊ mīe auidam religio
so. In phemio secundi.

Xpus auidam apostatare volē
ti grossum panem; bulcissimum
fecit. libro. ij. Ca. lvi.

Xpus dñs rursus crucifigitur
blasphemis et impropijs lusorū
⁊ taxillator. li. ij. Ca. xlvij.

Vpocrita q̄dam sub simula
tione pfecte paupertatis. mi
sus est sandere tunicā; domini
cam. li. ij. Ca. xlvj.

Zeus iusticie ⁊ correctionis
stricte ē seruād'. libro. ij.
capitulo. xxxvij. p totum.

Zodonia et zodomitium vici
um q̄ malum et contagiosū sit.
vide li. ij. ca. xxx. q̄si p to.

Expliat tabula. Amen.

Incipit liber qui dicitur bonū
vniuersale de appetatibus apūm.

Procedo in xpo pa-
tri fratri habetio ma-
gistro ordinis pre-
dicatorū frater hūi-
lis cui⁹ nomen ab pns nō vrg-
necessitas nominari, rogatus
instantissime a quibusdam fami-
liaribus meis libris de prelatiis et
subditis multa sollicitudine et
labore conscripsi. Siue volui autem
libris illis de natura rerū quē ipse
multo labore per annos xv. de
diuersis autoribus utilissime copi-
laui. In quo capitulū de apibus
scilicet philosophū aristotēlem. soli-
um. plinū. magnum basilium.
Ambrosiū episcopū et Iacobum
aconesem cū magna sollicitudine
asperxi. Cui⁹ serie omnis stat⁹ ho-
minū maxime in prelatiis et sub-
ditis nec non specialissime mo-
bus viuēdi claustralium poterit
comprehendi. Hoc ergo capitulū
exponere simplicit et moraliza-
re presumēs. Primum librum de
prelatiis. Secundū de subditis
sub diuersis et intulatis capis
conscripsi. Quibus etiam capis
scilicet materiā exempla aptata et
appropriata cōscripsi que nostris
temporibus vel apud nostra tēpora con-
tingerūt. Et ego quidem in pluribus
hoc vitauī ut terras ciuitates et

oppida notata nō ponerē si quibus
rerum gesta patrata sunt eo quod
ipsi ad hūc viuētibz et fugienti-
bus hūc glorie fauorem vtrūq-
dum facere formidatē. et vtrūq-
in hoc nichil imitari volenti de-
perit vlt legēti. Interdū etiā et di-
cta philosophorū diuersis locis in-
serui. A te igitur pater sancte labo-
ris mei studiū corrige et corre-
ctum diuiniis domibus filiis et fra-
tribz nris rescribendū oculus or-
dinet. ut in nepotes filiorū semē
sanctū vltius trāsfundat. Hoc
autē in fine libri lectores singu-
los humiliter deprecor ut in missa
vna in misero subueniant. et sub-
ueniri faciāt de cedenti. quod vnu
a vobis pro tāto labore pro sūma
remuneracōne requiro. Neqz enī
spernendū opus legentibus cre-
do ut in hanc vicem repēdere ne-
gent. aut vnusquisqz rationis ca-
pax lucide videat omni statui. oī
obediēti hominū diuersificatas
ipsius textus sententias et vniuer-
sas res narrata gestas iocunde
nimis et gratissime cōuenire et
vix forte in multis tractatibus
generalius aliqū inueniri. Vñ
et nomen ipsius bonū vniuer-
sale de apibus prenotauī. Vale
at igitur vestra paternitas et in
euū longū ad deus ordinis
nostra incolumē vos casti pie-
tas tueatur.

hō volū emi sic alia oīa p memoriali ne tēpamīs paret mēoria
cū pmitit et vltimā cēt qui i cogitet. Iā i vita nllā h grā. S. d. misit
Conuenit frankfordensz scilicet predicatorum

Qz cast⁹ ē sūm⁹ plat⁹ eccie cui
oēs plat⁹ obediē tēnēt.

Unū caput castū i vni-
tate ecclesie fideles ha-
bēt ⁊ huic obedire sata-
gunt tāq̃ regi. Sub hoc rege
dnes p̃culares ecclesie p̃latos
habent tāq̃ reges q̃ vtiq; i cle-
ro misterio fidei domināt. Qua-
lis autem prelatus esse debeat
in primo omniū text⁹ ostēdit.

Qz prelat⁹ debz esse bone vite ⁊
bone fame. Capi. pmū.

Rex inq̃t apū mellei co-
loris ē ex electo flore ⁊
ex omni copia factus.

Quid in melle nisi mor̃ sincer-
tas ⁊ qd in flore nisi fame re-
dolencia designat. Qñtu; autē
ad se bonam cōsciēciā necesse ē
habere prelatū. qñtum vero ad
proximū bonā famā. Unde bea-
tus augustin⁹. Cōsciēcia tibi
fama autē primo tuo. S; vt sene-
ca dicit. Pleni⁹ famā. cōsciēcia
am pauca vident. et tales vtiq;
metu peccare cessant nō innoce-
cia. Qñta demencia ē vterq; ne
infametur ab ifamibz. Quid no-
stra refert an sursū an deorsū so-
nent isti. Sapiēs cogitat semp/
qual vita nō qñta fit. Nō enī
vivere bonū ē/ sed bene vivere.
Nō vt placeas viuas s; q̃lis sis

studeas. Magnū ē nolle lauda-
ri ⁊ esse laudabilem. Gaudiū ve-
rū nisi sapienti cōgit/qd ē ani-
mi sui bonis vtiq; fidentis. Co-
gita ergo hūc esse sapiencie af-
fectū. gaudiū q̃litate m ⁊ hoc est
gaudiū cōsciencie bone. Verūpta-
men necesse ē ad alienā ṽtute;
exercēdā exerceri quēlibet ⁊ su-
am. ⁊ talem suā iſtituat vt pro-
uocet alienā. Ipse salutis nostre
p̃nceps ihesus suis p̃cepit di-
cens. Sic luceāt opa ṽstra lō
cōfā hoibz vt gloriēet patrē ve-
strū q̃ est in cel. Et hoc qdē in-
tus necesse ē vt cōsultācia lucis
seūdo foras ad p̃mos defera-
tur. Hoc etiā apostolus paulus
ad romanos scribēs dicit. Pro-
uidētes lō nō tm cōfā deo iſciē-
cia scz. ṽpetiā cōfā oib⁹ hoib⁹.
Notādy autē qd text⁹ dicit ex ele-
cto flore. Ex redolēcia enī bone
fame plat⁹ eligi debz. nō seipsū
intrudere. q̃a nemo assumit si-
bi honore. s; q̃ ṽcat a deo sicut
aard. Ex oī inq̃t copia f̃cis sup-
ple esse debz. Qui enī cfferdit
in vno f̃cis est oīm reus. de tali
ergo p̃lato osee p̃pha g̃tulabun-
d⁹ exclamat. Vitis fr̃dosa isrl̃
fr̃cis adeq̃t⁹ ē ei. Bon⁹ enī pre-
lat⁹ bonos subditos facit. Vñ se-
neca dicit. Nulla res magis ami-
mos i malū declinabiles reuocat

ad rem et prouocat ad honesta
 q̄ maiorū nostrorū uersacio bo
 na. Paulatim enim descēdit i
 pectora et vim p̄ceptorū optinē
 frequēter aspici. frequēter au
 dit. ocarelusque ipse sapien ti
 um iuuat et vir aliq̄d in eorū acti
 bus trāsit unde non recte p̄fici
 as. Et reuera si nobis aīn boni
 uia liceret inspicere. q̄ pul
 cherrimaz facerz q̄ sanctam q̄
 ex magnifico placidoq; resulge
 tem uiderem. Quicūq; ergo in
 stituit culmine aliquo et non p
 fiat hic omni amente detetioz.
 De mō electionis et electo no
 sta temporis quoddaz memora
 bile referam q̄ nobili et sancto
 viro philippo milite de mōmi
 tal natiōe cōgnoui. Cenoma
 nens inclita ciuitas et nota est
 que dudū sub rege anglie. nūc
 aut regis frācie subiacet pote
 stati. hec multis ānis sine re
 vite pastore lāgueāt et mortuo
 episcopo electōis dies istabat.
 At qm̄ vir est aggregacio aliqua
 in personis a deo desolata quin
 vnum saltem habeat qui filiali
 pietate de mat̄no defectu eccle
 sie doleat et gaudeat de p̄fectu.
 Quidā ipsi ecclesie vere cano
 nicus ad quādam famosissime
 sanctitatis conclusam p̄ digno
 episcopo eligendo oraciones peti

tur accessit. cui p̄reab illa cō
 mota ab oracōne reuersa est. et
 dixit. Carissime ego raptā i ce
 lum vidi. q̄a beata maria virgo
 patrona ecclesie pro delato ne
 gocio ad pedes filij rogatura p
 cessit. cui filius dignāte et assue
 gens. tuū inquit erit mē et dñā
 statuē quēcūq; voluens. Sece
 dens ergo mater cristi cū āgel
 scis q̄h de negotio tractatura tā
 dem reuersa dixit. Placet m̄ fi
 li de cōsilio bonorū mauritium
 quondā archidiaconū treceles
 in episcopū prefeci cenomānis.
 et fili digne inquit elegisti. sic
 fiat. et mox reclusa canōico. Vi
 de ergo km̄e ut secretū habeas
 q̄usq; factuz sit qd̄ audisti. Ef
 fusus ergo vir pius i lacrimas
 pre gaudio et stupore dñm bene
 dixit. Quo autē ordine fieret
 p̄pter eligētum puerhōnē nec
 suspicari q̄dem poterat. licet p̄t
 hoc fieri nō dubitatz. Quis au
 tem hic mauritius fuerit breui
 ter referamus. In trecelesi eccle
 sia archidiacon⁹ cōstitutus cir
 cuibat dyocēsim pedes et eā in
 solo baculo in predicacōis offi
 cio visitabat. Archidiaconatu
 vero postmobū de relicto mona
 steriū migratz monialium quaz
 elemosinis nutatus fuerat ad
 huc puer expectit. ut eas ad

emēdatiorem vitam corrigeret
 ⁊ eundem terre populum predica-
 tiombꝫ eruditet. Nec eum fefel-
 lit effect⁹. Quid plura. Ad ele-
 ctionem ventum ē. Cenomānis
 electi sunt duo. prepositus ⁊ de-
 canus. quorū primus vir sensat⁹
 et nobil⁹. alter vero litteratus
 et diues erat. Neutro igit⁹ al-
 teri volente cedere dixit decano
 prepositus. Michi quidē episco-
 patū expedire nō video. sed nec
 tibi. Michi sufficiat honor. tibi
 diuicie. Cedere tibi nolo nec tu
 michi. Nichil ergo restat. nisi
 iam ī parte dilapidatam eccle-
 siam per nostrum litigium fin-
 dit⁹ eneruari. Vellem igitur si
 velletis ⁊ vos vt inter nos vitū
 vite probatum et humilem con-
 corditer postulemus q̄ confusio-
 nis nostre ruinas xelit et vale-
 at reparare vlt⁹ restaurare. Ecce
 venerabilis ille maucius vir in
 omni norma iusticie singulariter
 decoratus qui etiam totum mun-
 dum posset diuina prouidencia
 gubernare. Presto enī sum cū
 meis omnibus tantum hominē
 postulare. Et credo ceteris q̄
 deo et salutē sue aduersabitur
 cōtradicens. Mor decanus sub-
 ridens. sic fiat inquit h̄ illa con-
 ditione. si idem episcopatum
 acceptare nolueat michi cedat.

Cui mor prepositus exultabun-
 dus iclamat. fiat sic tur ignit
 et fiat. Et mor fca est postula-
 tio consensu omnium ⁊ firmata.
 decan⁹ autem presumebat mau-
 riciū numq̄ acceptare presula-
 tū. preposit⁹ vero dignius psu-
 mebat casti amorē coactum san-
 ctum virum propter salutem
 multorum non audere respuere
 iam oblatum. Missi ergo duo
 canonici inuenerunt eum scdm
 quod solebat ī via pedite ad p̄-
 dicandum euntem. Litteris igi-
 tur sue vocacionis ostensis. res-
 pondit ille. Ibitis ad hospitā
 nostꝫ. respere autem fca predi-
 catione redibo. et mane qd̄ domi-
 nus dederit respōdebo. Et factū
 est sic. sedētibꝫ illis ad hos-
 picū pcessit ille ⁊ predicauit.
 audiuit ip̄sū cōfessiones vs-
 q; ad vesp̄am. Rebuit domum.
 salutat hospites. icenatus ora-
 toriū intrat. pernoctat celebs
 in precibus. respōdet mane ca-
 nonicis. Consilium dci et ma-
 tris eius negare non conuenit
 qd̄ offertis. Quid plura. codig-
 no honore recept⁹ cathedratur
 aserat ⁊ tāto regimie claruit.
 vt ītra quīgētos ānos similis
 ei fuisse non credatur. Quid
 mirū. valde agruum fuit vt tali-
 ter electū tale regimē sit secusū.

Qual' prelat' esse debeat ocul' corib' p'esse de h' d'is hoc vide at ⁊ delegat. Qual' aut' prela tus esse debeat. b'is aug⁹. ostē dit i regula sua dicit. Ipse qui vobis p'est nō se existimet po testate dominatē. s' caritate ser uiētē felicem. honore corā vobis prelat' sit vobis. timore corā deo subiect' sit pedibus vestris. Circa ōnes seip'sū bonorū operū prebeat exēplū. corripiat iqui etos cōsole' pusillanimes. susci p'iat infirmos paciēs sit ad om nes disciplinam libens habeat metū. i'ponat. Et q'uis utrūq' sit necessariū. tamē plus a vob' amari appetat q' timeri. semp cogitās deo se p' vobis redditu rum esse rationē. v'v'os magis obediendo nō solū v'ri s' etiā sui miseremini q' inter v'os q'ro i lo co sup'iore t'nto in p'ialo maiore versat'. Ecce discretissim' q' be ne ⁊ q' perfecte statū debitum prelator' ⁊ nichilomin' opendi ose descripsit. Sed sanctus ⁊ ve nerabil' benedictus i regula sua quā p' augustini t'pa annis m' tis debet prelati statum plane distinxit. Abbas i'q' qui p'ef se dign' est monasterio. semper meminisse deb' q'd dicitur ⁊ no men maioris f'as implere. xpi enim agere vices i monasterio

crebit. Et ista. Memoz sit sem per q'a doctrine sue vel discipu loz obediēte v'trūq' ⁊ ite mēdo iudicio dei fatēda erit dis cussio. Sciatq' culpe pastoris imminere q'tq'd i ouib' p'famili as min' v'alitatis poterit iuveni re. Et ista. Cū aliq's suscipit no mē pastoris discat dei doctrina p'esse discipul'. id est. oīa bona ⁊ sancta factis āpli' q' dictis ōi dere ut capacib' discipline. mā data dñi v'b' p'ponat. Dux v' ro corde ⁊ simpliciorib' f'as suis dina p'cepta demōstrare. Dia ro q' discipul' deuenit esse p'ta na i suis actib' v' f'as idic' nō esse agēda ne alijs p'dicās ipse v' p'b' efficiat. Qui aut' alit' p' eē gestit loco ignominie ē ap'd idignū dignitas. Prelat' enī q' subiecto nō p'f'cit nec sibi p' dest. Magna v'ro pars iusticie i se redit q' p'dent aliorū. Op' ē enī aliquo ad quē mores n'ri se erigāt vbi ad regulā p'ua tora gas. Aliq's vir bon' eligēd' ac sēp aū oculos habēd' q' tāq' spe ctātē v'viam? ⁊ oīa tāq' illo vi dēte faciam'. Dic ē v'x prelat' apū fidelū q' mellei coloris exi stens ex elcō flore et oīi copia f'as ē.

¶ Q' ingemio possētes p'f'etū bi sūt. Capitulū scāidū.

Reges plures ī vno alie
 ano sepi⁹ ichoāt. Et q̄
 dē hī tēpore apostolorū ī
 p̄mittua ecclā s̄m q̄ paulus ad
 corīthios scribit nō multi sapiē
 tes s̄m carnē nō multi nobiles
 nō multi potentes. postea tū a
 maxime nunc vt in p̄nti videri
 potest. multi sapientes sed heu
 p̄pter carnē. multi nobiles sed
 in carne non ī mente. multi po
 tentes nō ad p̄tegēdū s̄ ad op
 pamendū paupes clericos per
 ecclesias procreāt. Tales mo
 rigeratis et spūalibus viis p̄ su
 os oplices p̄ferūt. De talibz
 ecclesiastes dicit. Vidi suos in
 eq̄s et p̄ncipes quāsi seruos am
 bulātes ī terra. Si ergo culpabi
 les sūt q̄ lātos potētes nobiles
 sine moribz et carnales morige
 ratis et spūalibz viis p̄ferunt.
 qualiter illi damnandi sūt qui
 stolidos et p̄bictas et sine vllō in
 genio natūali eligūt ī p̄latoz.
 Nam īgenio callentes et p̄uidi
 semp̄ abiliores sūt ad oēm actū
 bonū dūmodo non dñet malig
 nitas volūtati. Tales enī etiā
 sūt multi scīa lāz vōis capaces
 sūt. et ideo faci⁹ a leuioris vite
 dispēdio ad viā stabile ḡae cū
 tūnt. Qz vero p̄bicti et sine leis
 sūt rudes itellū et mētis stolidi
 tate mutabiles vix vñq̄ flectū

tur in bonū. s̄ de malo ī pei⁹ fact
 lime deuoluūt. Vñ seneca. Huīl
 res stulticia abiecta sordida ser
 uīl multis affāb⁹ et seuiſſimis
 subiecta euētibz. hoz plures heu
 in maioribz dignitatibz cōstitu
 tos et vidi⁹ et vider⁹. De ill
 vero q̄ natūali callebat ingenio
 etiā in statu vite leuioris elcōs
 ī regimine p̄batissios vidi⁹ et
 tāto feruētiores ī ciuīl p̄miciū
 susceptis officiis extiterūt qñ
 to tepidiores a ciuīl p̄p̄a añ regī
 mē ī vāitatibz defluerūt. Hic
 accidit q̄ q̄dā canoīci in electi
 one pontificis ouēre acerbiter
 nō valētes ea obicōe in p̄positū
 et decanū vota sua singuli tūstū
 lerūt vt nullū extra gremiū ec
 cleſie postulatēt. Illi aut ī par
 tez secedētibz vt de pōtificis ele
 ctione liberius ordiatēt. vn⁹ ca
 noīcoz p̄adī hōrā differre cau
 sans extra capitulū ī tabnā p̄p̄
 imā deaurant. p̄asulqz ad tel
 seās ludē cōſedit. Eāt aut iuue
 nis vite leuiſſie s̄ miābili sup
 modū callebat ingenio affabil
 oīb⁹ ī bonis natūalibz insignit⁹.
 Facta ergo collatione inter se p̄
 posit⁹ et decanus viderūt quia
 in suis omnibz spūalē p̄doneū
 neminē iuenerūt cōueniūt in
 hoc q̄ canoīcū illū iuuenem qui
 tā miābili callebat ingenio in

pōtētiā elegerūt. Facta ergo
denūciāōe capitulo ordinat p
cessio. p̄gunt p̄cessionaliter in
tabernā. inueniūt iuuenē; ludo
nubatū renitentem cū lacrimis
ī aera rapiūt. portāt ad ecclesi
am in cathedrā collocant et sic
ad ecclesiā; oporūo tpe d̄secra
tur. Qui statim vt se vidit ep̄s
copū mutatus ē in vīz alterum.
Vīa que erant digna officio a
deo in se p̄fectissime ordinauit
vt nullū antique vite restigūz
remaner; h̄ vt credi posset oī
tpe p̄fuisse. Negotia autem
ep̄iscopatus tali modo governa
bat extrāseus ut nichil horū eū
in exercitio spiritualiū īpedit;
Quid mīa? Donū sup̄ueniens
v̄tutis ḡuite natural̄ boni cōue
nientiam īformauit. Vīc Sene
ca dicit. Si vis tibi oīa subice
re. subice te mōi. Multos rege
re poteris. si te r̄cō reperit. quē
admodū flāma que surgit ī al
tum iacere & deprimi nō p̄t. nō
magis q̄ quiescere. Ita noster
aīm? in motu est eo nobilioz et
actiuosior quo vehemencior fue
rit. h̄ felix q̄ ad meliora hūc īm
petum debet. Vīcet aut in iuue
ne isto prius debito v̄tutē eli
gentib? eum tam bene et fortu
nate successerit. nullo modo tū
in cōsuetudine est trahendū. vbi

vīa certior poterit iuueni. pro
inde q̄d factū opus sit vbi in cō
gregacōne aliqua plures sapiē
tes. nobiles siue potentes siue
vita v̄l morib? p̄t minare volue
runt t̄rtus elegāter ostendit.

Q̄ insolentes reprimendi sūt.

Capitulum tertium.

Sed cū adulti esse cepe
runt supple hī q̄s dixi
mus insolētes oēs p̄cor
bi suffragio det̄tiores necāt ne
distrāhant agmina et excitent
sedicōes. Statī enim vbi tales
cornua ceperunt erigere liberta
tis ab ill? qui sanctiores sunt &
m̄tutib? p̄uēctiores r̄p̄mendi
sunt & arcandi et ab om̄ibus of
fēns subtrahēdi. ne vlla det̄r
eis occasio malignandi. Cōtra
tales clamat erechiel. Tolle ci
barum tolle coronā. Quid ergo
Nūq̄ contra l̄tatos īuehimur.
Nūq̄d nobiles abhōiabiles di
cimus aut potentes. Minime.
ymmo si tales aliq̄ cōgruis ap
ti morib? cōprobāt s̄m Ap̄lm
duplici honore digni sūt. h̄ heu
maxime nūc sine caritate sc̄a ī
flat. Nobilitas carnis plerūq;
in morib? degenerat. potēcia se
te oēs turpiter abutunt. Pau
lus quondā mūdum circūiēs &

in lege doctissim⁹. stulticia tñ
 p̄dicationis saluos fecit credētes
 Petrus proiecto rethi ⁊ naui
 aila derelicta romanū subegit
 iperū. Et nūc nū sūmi apicis
 pontifices credūt nobili s̄ tepi
 do sagne ifantiliū eccliam q̄ fun
 data fuit sagne robustoz mar
 taz stabilita. Absit. Ille q̄ s̄ifica
 t⁹ ab vtero Iheremias cū a dño
 vt p̄fesset populū v̄rē clamauit
 dicēs. A a a dñe nescio loq̄. ⁊c.
 Nec mīz q̄a ioseph i figura xpi
 ⁊ oīm prelatoz testās fūb⁹ pa
 storib⁹ dīpīt. Nō videbitis faciē
 meā n̄ frēm vestrū minimū ad
 duxeritis michi vobiscū. mīmū
 intelligens subditoz quē illi nō
 t̄arent q̄ntū in eis ē exhortati
 omib⁹ ⁊ exēplo. Et heu q̄ multa
 crebūt tūc b̄stia visione dei
 fice faciei. Vñ p̄cepit moyses
 vt hyrc⁹ emissarius prelātū sig
 ficās portar⁹ iūq̄tatē filiozū isra
 hēllū. b̄ditoz scz i terā solitariā
 inferni q̄ deserta ē oī bono. Et
 vt lucib⁹ figura misterij videa
 t̄. ifm iussit dñs vt tolleret oēs
 p̄ncipes populi ⁊ suspēder⁹ i pa
 tabul⁹ contra solē ⁊ hoc ideo q̄a
 populū pmiserūt cū madiātis
 fornicat⁹. Vñ q̄ durū iudiciū in
 hīs q̄ p̄sūt. De vno taliū sup
 pressio noīe q̄d actū sit referēte
 q̄dā spūali viro theutonie atqz

p̄bato referē. ¶ Iuueis q̄dā in
 theutonie p̄tib⁹ ex sagne p̄n
 cipū plenissie generosus s̄ mo
 rib⁹ ⁊ vita degener episcopatū
 male fūctus accepit. q̄ rapinis
 et luxuriis v̄rē de primo. s̄ in
 uecūbissime postmodū operam
 debet. Castigauit autē eū dñs
 flagello multiplici. sed atqz abu
 teretur eo in superbā debet eū
 dominus in reprobam mortē.
 Qua in hora v̄neābilis cōm⁹
 deo dign⁹ hilde mēf episcopus
 ad matutinas in tempeste no
 ctis h̄lēcio surreperat illisqz di
 ctis resedit ad studiū factur⁹ in
 die s̄monē. Nec moā rapt⁹ in
 spiritu videre se visus ē eū quē
 dā relata facie s̄ ifilis ifignitū
 ad tribunal iudicis xpi. Mor
 assūt truci vultu satellites. ac
 cūsant eū vñ in rapina ali⁹ in
 cede hoīm atqz ali⁹ i luxuriis lu
 bricatē. Tūc iudex assessoribus
 suis. Accūsata disautte. librate
 iudiciū forte sententiā. Nec mo
 ra. assessores p̄arent. Iudica fe
 cūt i cōmune sentēciā. iudex ap
 p̄bat latā. Accedūt mīstra sup
 filiginē nigrores ⁊ ablata mitra
 de capite annulum casulam bal
 maticā ac reliq̄ episcopalia vesti
 menta detracta ad pedes iudi
 cis ponunt. nudumqz relictum
 cū clamore capiunt eiulātē et

a facie iudicis trahūt. ad tarta-
 ra nichil secū pret peccata por-
 tatem. **M**ox assessores iudicis
 surgūt et cū tāto sonoro subiun-
 gūt. **D**uz temp⁹ habemus bonū
 ad ōnes operemur. **H**is vis in
 spū dictus hyldebrēt episcopus
 in se cōsiliū cogitare cepit. quis
 nā fuerat ille miserabilis presul
Cū ecce quidam ad hostiū pul-
 sans intronissus est. clamans
 aqz lacrimis talem episcopū in-
 proximavilla venisse de respere
 et sub eadē noctis hora repenti-
 na morte subtractū. **Q**uo audi-
 to sās p̄sul miseratio illi defū-
 cto doluit. et licet inamiter q̄tū
 ad subuentionē p̄ pietate tñ la-
 crimas amarissimas fudit. **C**ō-
 siml in malicia ut m̄ frater al-
 cioris oēdis et vite retulit. **Q**ui-
 baz archiepiscop⁹ theutonie fu-
 it q̄ ifelicissima morte defūct⁹.
 quibaz sanctissimo i vita vero i
 visione ostensus est tali modo.
Viditqz qz aīa illa aqz miro cru-
 ciatu a corpore trahēbat et i in-
 fernū demoniorū panapi in ca-
 thedra residenti p̄stabat. quez
 officiose salutans valde. potulū
 aī se positiū obtulit veniente di-
 cēs. bñueniat beneueiat archi-
 p̄sul **E**cce bibas de potulo meo
 q̄a michi lōgo tēpore fideliter
 et infatigabiliter deseruisti. **Q**z

q̄dem archiep̄s acceptare tra-
 sans. cōsilius enī erat nichil bi-
 esse in potulo. tādē a ministris
 violenter est cōpullus accipere
 potulum de manu p̄ncipis et bi-
 bere qd̄ horrebat. **N**ec mora p̄-
 aures et oculos. os et nares sul-
 phurea flāma surrexit et sic et
 mis incēbijs est addit⁹. **E**cce q̄
 lis finis indigne suscipiētes pa-
 storalem aīa accepit. et nichil
 omin⁹ indigne regētes q̄ terri-
 bil⁹ vindictā dānauit. **V**ide ergo
 lector qz vtile ē nō solū ecclesie
 s̄ et ip̄i cor̄di suffragio p̄moca-
 onem taliz expedit. **V**ide et
 ip̄e archiep̄m in gallie partibz
 vitū lātū et nobilem circa quē
 tal vindicta contigit nutu dei.
Deuotissim⁹ i p̄ncipibz rex f̄a-
 cie lud̄ mic⁹ āno circā ab in car-
 nacōne dñi. **M**.cc.xxxix. et isti-
 gante fratre henrico dicto de co-
 lonia ordinis predicatorū. predi-
 catore peroptio. **I**p̄e rex sub pe-
 na mortis cōgregati fecit pan-
 sius nephandissimū libtū iude-
 orū qui thalmuth dicat. in q̄ in-
 audite hereses et blasphemie contra
 xpm et mōz ei⁹. locis plurimis
 scripte erāt. **H**ui⁹ libri diuersa
 exēplana ad oburdū panisus
 allata sunt. **F**lentes ergo iudei
 abierūt archiep̄sulem q̄ regis
 affiliat⁹ sūm⁹ eāt. et pecuniā ei

pro seruatione librorum innumera-
bilem obtulerunt. quod corruptus re-
gem adiit et aduoluntatem suam
iuuilem animū mori iuerat.
Redditis ergo libris iudei solē
nem diē agi cōstituūt omni an-
no. huius inuaniū. aliud spiritu dei
ordināte. si uoluto enī āno die
certo et ipso loco quod libri execrabi-
les redditi sūt iudeis hoc est in
vicenijs. prope parisijs. dicit⁹ ar-
chiepiscopus ad consulationē re-
gis ueniens diuino uiscerū dolore
corruptus est et eadē die cū euula-
tu magno uite finē accepit. Fu-
git autē rex de loco cū tota fami-
lia nimirū uolens ne cū archie-
piscopo diuinit⁹ ferretur. Nec
multo post istigātē dicto fratre
henrico iudeorum libri aggregati
sunt sub pena mortis et ī mari-
ma multitudinem combusti sunt.

Nota autē; lector quod omnes
orientales iudei hereticos et exco-
municatos reputāt hos qui con-
tra legē moysi et prophetas hūc
librum qui talmuth dicit⁹ rea-
piūt et conscribunt et tū archi-
presul legis casti defendit talē.

Quot modis peccat et reus ē
quod tales prelatos creat et elegit
duobus modis dici potest. Pec-
cat in auctorem. peruertit ius
tribulatur. Pater stat⁹ ecclesie
pro quo reus hic feratur. Pec-

cat in auctorem deū scilicet. Un-
de per ezechielem dicitur. suffi-
ciant uobis scelera uestra domus
israhel eo quod ibuxeritis alienos
et inuicatos corde. Peruertit
ius. ecclesiastes. Vidi ser-
uos in equis et principes quasi ser-
uos abulantes ī terra. Tribulat⁹
pater stat⁹ ecclesie. Vñ salomō ī pū-
blij. Qui mittit lapidē in acū
mercurij ita quod dat insipienti ho-
norē. Pro quo reus hic feratur id
ē quod indignos eligit. Vñ p ezechi-
elem domin⁹ clamat. Tolle ci-
datim tolle coronam. Talibus
enī auferēb⁹ ē oīs honor et ple-
ctēdi sūt insupera dei.

Quod prelatos debet esse sine
crudelitate. **C**api. iij.

Omnistat inter auctores
quod rex apud nullū habet
aculeū maiestate tantū
armatus. Aculeus pro seuerita-
te et crudelitate ponitur ī scrip-
turis. Isti aculeo carebat prin-
ceps pastorum castus quod discipu-
pulos suos instruēs dicit. Dis-
cite a me quia mitis sū et humi-
lis corde et inuicetis regem aīa-
bus uestris. Vbi enī humilitas ibi et
pater. et arma et gladius in via sup-
bi. Maiestate tantū armat⁹ ē pre-
lat⁹. dū sola facies ei⁹ in oculis
honorū subditorum timori pari-
ter est et amoris. Vbi uero tales

ſſedit nō ſūt ōtra naturā tādē i
corde plati ſeueritatis debz acu
leus generari. ſicut quondā ad
uerſus ſaulū recalcitrantem ſti
mulus in ipſo fōte bonitatis ex
orſus eſt dum eum maieltatis
ſue luce cecitū potenti v̄tute p
ſtrauit. Sed nūq̄ cecidit eū vul
nere ſup vuln⁹. Nūc audi qua
liter acule⁹ mitigat⁹ eſt. ſurge
et ingredere ciuitatez. Et ſtaſi i
fra. et ceciderūt ab ocul⁹ ei⁹ tāq̄
ſquame ⁊ viſū recepit. Non ho
ſtiliter. ſed miſericorditer pupi
git acule⁹. cecatus eſt vt ḡciozi
lumine potiretur. proſtratus ut
ſtabili caritatis affcū infatiga
biliter fulcreſ. Huius exempli
ſc̄ia malle debz quiſq; prelat⁹
de nimia pietate q̄ remiſſionez
diāt. q̄ de ſeueritate nimia iu
dicari. Mediū aut tenere opti
mum iudicam⁹. De clementia
p̄ncipis ad neronem ſeneca ſcri
bens ſic dicit. Nec p̄miſcūā nec
vlgatē oportz habere clemēciā
q̄a tam ōibz ignoſcere crudeli
tas eſt q̄ nulli. mediū aut tene
re debem⁹. Sed q̄a difficile eſt
tempeamentū quidq̄ eis plus
futurū eſt in partez huāniorem
preponderz. Clemēcia in q̄cūq;
domum peruenerit eam felicez
tāquillamq; preſtabit. ſi in re
gia quo rarioz eo miābiliore. Rō

deceat itaq; prelatur; ſeu a et i ex
orabil⁹ ira. Optimū exemplum
prelato cōſtituam ad qđ infoz
meſ. vt ſe talē aulibet exhibe
at q̄lez ſibi deū velit. Clemēcia
nō tm̄ honeſtiores ſed potēcio
res preſtat ornamentoq; impa
toz ē ſimilis ⁊ certiffima ſalus
placato tranquilloq; regi. ſida
ſūt auxilia ſubditorū. Nec p̄t
quiſq; habere bone ac fide volū
tatis miniſtros q̄bz iuſtoſe tē
pore pacis v̄tē. Habere clemē
ciam p̄ncipem decz vt quocūq;
veniet māſuetiora ōia faciat.
Nullū animal moroſius. nullū
maiori huānitate tractādū ē q̄
homo. nulli magis parā dum.
Inaudiffime ac p̄ corpis capa
citate puḡtiſſime apes ſunt et
aculeos invulnere reliqūt. Rex
ipſe ſine aculeo eſt vt audiftis.
Soluit euz natura ſeuum eſſe ſi
v̄tute cōſtātem. Exemplū hoc
magnuz regibus ingerens. Et
iat ſi quis exiſtimat tutuz eſſe
regē ibi. vbi nichil a rege tutū
ſi ſecuritas ſecuritate paciſcēda
ē Tm̄ neceſſe ē ut timeat q̄ tū
tamen voluerit Vnum ex inep
pugnabile iuramētum amor ci
uium Cū ciuibz atq; ignotis
atq; huilibz eo modeat⁹ agē
dum eſt quo minoris ē afflixif
ſe eos. Veneabil⁹ ⁊ deo dign⁹

guarbus cameracensis epus si
cut a fratribz p̄dicatorū audiui
cū in via contra aduerpiēses he
reticos apud flugimense mona
sterium brabācie in regulari ob
seruatione strictissimū vitaz su
am fine beatissimo terminasset
in ipso tpe migrationis auidam
frater predicatorum p̄ somnium
apparuit ī gandauo. Cui frater
quomodo iquit pater tibi est.
Et ille. Mortu⁹ iquit sum debi
tum cōmune soluēs condicōnis
hūane. Quomodo inqt. Ecce
ad satis gues tñleo penas p̄uul
qm̄ ad gloriā tñsferre expur
gand⁹. Et mox frater. Et que ī
qt̄ pene causa. Cui ille. Nimia
seueritas inqt̄ me culpabilē red
dit et purgādū. h̄ via ista q̄ cō
tra hereticos p̄expurganda ec
clesia auidi⁹ inhiabā penā meā
iminuet. et accelerabit gloriā
iā dilatā. Discāt ergo plati. n̄
cogat nc̄itas nimie seueritatis
aculeū nō habere. maiestate tā
tum armati vt hominis subditis ti
mori sint pariter et amori.

Qz vnus p̄lat⁹ sit in eccl̄a cui
oēs subditi obediāt tamq̄ filij
patri. Capi. v.

In vno aluuario prin
ceps vnus q̄ tantū regi
bus in signibz dñatur et

hoc fm̄ leges et canones ātq̄ssi
mis tēporibz ordiātas. Vn⁹ dñā
tur ī pio. vn⁹ regno. vni⁹ gētis
p̄iceps vn⁹. vnius prouicie iu
dex. vn⁹ ciuitatis p̄sul exigit̄
et hoc p̄pter cōcordiā vnitatis
et pacis dñimode firmitatem
fm̄ v̄bū dñi. Nō potest duob⁹
dominis seruire. Omne enī reg
nū in seipso diuisū desolabitur.
Nō igitur ī vno corpore caput
biforme cōstituas et irrationem
chimere sustineas et ruinas. Ne
cordis ape n̄ā tpa q̄ntē dñi
omnis horroz q̄ ruinosā iactura
dissidij cōsulauit eccl̄az fm̄ illō
fcm̄. Cū frederic⁹ ipator expul
so alexandro papa. aliū atrā eū
pōtifice ī roma cōstituit. dñi mis
enī tñs alpes et ita re mā cōstā
tibz nō solū aliaz mūdi p̄ciū et
exteris nacōnes. v̄z primā et
nobilissiaz lūbardia p̄uicia h̄e
titorū feditas q̄h̄ irrepābiliter
maculauit. a q̄bz nuper āno scz
ab incarnacōe dñi. M. cc. liij. bea
t⁹ petr⁹ p̄or fcm̄ p̄dicatoz ī vō
na felici morte m̄tat⁹ ē et p̄ul
sus. Si ergo romā mūdi v̄tice
tā valide paulit biforme caput.
q̄d ī mēbris futur⁹ sit q̄ minori re
gimie fulciūt. Cui⁹ biformita
tis occasiōe pestifera nō solū m̄p
tas et magnas eccl̄as destructas
vidim⁹ ymo mar̄ios p̄ncipat⁹.

Non ergo i vno alueano eccle
sie plures sint reges. s; vn⁹ qui
regibus insignibus dominet.

Qz prelatus fulgeat eloquen
cia et puritatem habeat i sciē
cia. Capitulū sextū.

Rex apū in frōte macu
la quadam qñ quodaz
dyademate candidat.

Et hoc qdē est qd zacharie pro
phete papiē. Sume argētū et
aurū et facias coronā i capite ihe
su. Quid i argento nisi eloquia
dñi casta. Et qd in auro nisi cō
sciēcie puritas et precioſitas de
signatur. De hīs bon⁹ prelat⁹
coronas in capite portat dū ver
ba veritatis q alijs predicat. ip
se itus in mēte gerat et in ōni tē
pore primis foris ostēdit. vñ co
ronas ab lām dicere possum⁹
s; m statuta ecclesie inſulas pre
latorū qbus nō ōmib⁹. s; fere sol⁹
episcopis licet. Abusiue tñ qdā
abbates de nouo i magna mo
le pecunie hīs vntur. Abusiue
inq. nisi forte vsum paucorū di
ez diceā oīa iura ciuilia q vñ
tpis non dicūt. nisi q̄tum etas
legitīa hōis in octoginta ānis
plem⁹ approbasset. Certū sum
aut q istud nisi in pa. assimis
et specialissimis qbusdaz gallie
mōsterijs vt in monasterio sū

dyomisij et cluniaſi antiq̄s. tē
porib⁹ nō habebat. qbus tñ tunc
ppter vite eminēciaz specialib⁹
pauilegijs ē concessum. Vnt et
hīs digne satis romane curie
cardinales qui geīna scā fidi
nouī et veteris tēstāmēti vidētur
regere totū orbem. et hoc bina
cornua in iſulis pretēdere cōp
bant. Et hec cōdem in hīs ple
rūq; q de nouo vntur illi loaz
nequaq; habēt. **C**ū vñ vñbia
refert; hoc qd vidi. Actūscentū
mōsteriū est maximū at; dicit
simuz in attēbaſi dyocēsi cō
stitutum. Hui⁹ mōsterij abbas
q vix pma spūalis regule elonē
ta cognouit tāta sūma pecunie
cornuū istoz apicē attigit. q ec
clesiaz suā plus q in decē mili
b⁹ libr. obligauit. Res fēda mi
nis et plena rediculis.

Qz prelato dānabilis est cul
tus supfluous. Capitulum vii.

Dstabili signo cult⁹ al
ten⁹ rex p ceteris non
ornat. Sic cultus sup
fluous in plato dānat. Vñ mag
nus ille prelat⁹ pōtifer Aug⁹.
Purpura forte decet episcopū
s; nullatenus augustinus. In ioc
nia beatissimi patris augusti
ni scriptura hīs versib; legeba
tur. Ordo geminatum designat

septuaginta. Ipse quibus preerat septuaginta polos. Soli promeritis est tradita tanta potestas. nec successit ei pastore honore pari. Si ergo augustinum viventem non decebat ornat? claustralem qualemcumque magnū quomodo decebit. **¶** De carit michi in via quidam aliorum ordinis abbas cum multorum eorum robore atque familia. ut potius ducem aut comitem credi dissem nisi eū in facie cognouissem. Spreuerat in sacerdotibus rotundam communis habitus cappam et tabardum quem gallicanē dicunt idest vlieghe in duerat. Vestes eius ex scarlata morata varia duplices virgenua contingentes. ocreas habebat in cruribus quasi eis inate essent sine plica porrectas. Nec aliud defuit nisi scutum in capite quod non minus quam noui troiani militem loqueretur. **¶** Prochordus ubi zona preapicis casti in iherusalē veniens. ubi nobilissimi Johannis baptiste ex pilis hirsutis camelorum zona. ubi melotavus ciliū beati benedicti ac hilarionis. Dicto quod de prefato abbate qui induit tabardo habitū spreueat monachale. videamus exemplū quante enormitatis sit atque peccati cuique religioso habitū deponere

vel ad horā. **¶** Erant in quodā monasterio nigri ordinis tres monachi in omni lasciuia dissoluti. Cumque una die cum seorsum in thalamo ad epulas consedisent. unus buccella panis imersa subito strangulatur. cuius mortem nec verēdicia saltem passi duo reliqui derelicto loco eminus iuxta prandium perfecērunt et sic in claustro socius euentum mortui nūciarunt. Nec diu postea duo dicti duo socii non cogitando quod actū sit ab balneadū in fluvium iuxta cenobium nudati vestibus descēdisent unus ad profundiora digressus submersus est extractus et sepultus. Felicitus post hec terciū vespere dimitum pergēdis calciasset se. monachus submersus nudus apparuit ei dicens. Ecce quanta pena damnatus sum. tu autem quid facias nunc saltem cogita. Ego quidem immundus et lubricus digne punitus exerceor. sed illud multum ab verēdiciā damnationis accumulat quia sine habitu nudus a demonibus iradeor. tu autem damna michi in quo signū mee damnationis ostendam. Nec autem audiens turbatus monachus cito detrahens togam tybie defunctus repente disparuit.

Quia res. Dix dies illuxerāt auz
tātus fetor claustra ābituz oculi
paret. vt se ōnes exāgri horro
re fetoris pre angustia pclama
rent. Parāte aut monachoz
sibi xspere atigisset. q̄nta ē vn
biq; dicta toga ⁊ tādem inuēta
est fetidior ōni cadauere et sup
fuliginez denēgrata. qua humo
celerius coopta in āmiracōez cō
uerſi monachi ploauerūt. Di
ctus vero socius defūcti ad ordi
nem fratꝝ minoz repēte tranſi
uit ⁊ vsq; nūc tāte rei certis te
stis ⁊ felix viuit. ¶ Simili mo
do q̄dam mōchus aſterciens for
dimis in theutonia fuit certis
fima fr̄s ordinis predicatorꝝ re
lacōe didicim⁹ i acuta febre labo
ras itolerabili labore estuās cū
cūllā sc̄i h̄tus exuiſſet fragor
tātus audit⁹ est vt domus infir
moz corruisse ab h̄is qui iace
bant in dormitorio putaret. Et
cū quidā vir sanctus iuxta poſi
tus oraret ⁊ sup modū terret⁹ ex
tūſſ; apparuit ei demon dicēs
P̄e indignacōne nimia frago
re istū maximū excitauit q̄a ipe
diuisti me orōe tua ne mōchū
illū exuentem habituz ordinis i
corpore rapere cruciandū. Nec
moza monach⁹ ille deuot⁹ ⁊ sanc
tus hec audiēs. statū ab egrotā
tes egrediens inuenit mōchum

habitū ordinis exuiſſe. quem le
niter correptū et habitū reindu
tum āmonuit cōſtere. Nec diu
post. ut cōſſus est ⁊ absolutus
cretitauit optie. h̄ pass⁹ postea
recliuū in magna deuocōne de
fūctus est. ¶ Quas aut fuoruz
dei in religione habit⁹ esse debz
Beat⁹ Aug⁹. i regula describit
dicēs. Nō sit nōbilis habit⁹ ve
ſter nec affectetis veſtibus pla
cere h̄ moribz. Et infra. Veſtes
veſtras in vnū habeatis sub vno
cuſtode vel duobz vel q̄t ſuffice re
poſſūt ab eas exuacēdas ne a
tinea ledaſ. ⁊ ſicut paſcū ex
vno cellario ſic induamini ex
vno veſtiano. Si fieri pōt ad vob
non pertineat q̄ vob indumētū
p tempoz congruēcia pſeatur.
vt hoc recipiat vnusquisq; vēm
q̄ alius habueat duz tñ vniū
iq; put auq; opus ē nō neget.
Si aut hinc intervos contēcio
nes ⁊ murmur oriūnt. cum con
querēt aliq̄s deterius accepisse
q̄m prius habuerat ⁊ indignuz
ſe eſſe q̄ nō ita veſtiebat ſicut
alius frater veſtiebat. hinc vob
pbate q̄ntum vob de ſit i illo ſcō
interiori habitu cordis q̄ p ha
bitu corpis litigatis. Et beatus
benedict⁹ precipit in regula ſua
dicens. Veſtimēta fr̄bz fm lo
coruz q̄litate vbi habitant vel

aeris temperiem dentur. In frigidis regionibus amplius indiget. in calidis minus. Nec ergo consideratio penes abbatem est. Et infra. De colore autē et pretio monachi non causentur. sed quales inueniri possunt in provincia ubi habitant aut quod vilius comparari potest. Ecce quales vestes quanta precii forma determinat a sancto patre. Quod vilius inquit comparari potest. Rūc autem isto tempore miles pannum et monach⁹ miles pro pallio. monachus pro cuculla vel tunica parantur. Hinc seneca moderamen vestis inlinuat. Sic omnis inquit nostra frons populo conueniat. nec splendeat toga nec sordet quidem. Emas ergo non quod placet. sed quod necesse est. Que est virtus. superuacua otēnere. pmo tūc amittis cum necessaria otēpseris. Nec hec sola sed et discas ipsam vitam otēnere quā illā nemo bene reperit nisi qui contēpserit. Quis est pauper. qui sibi videtur pauper. Que sunt maxime biuide. non desiderare diuitias. Quis mīmū habet. qui mīme cupit. Miror in illis abire superflua qui se iactant omnia dereliquisse. paupertatis nomen habere gestiunt non virtutem. videri volūt

mūdum fugere sed rebus herent. De re iterum re et si vltatior seculari et nobiliū populo. sed re re iterum et terciū re pōpe incoūuentissime monachorū. Et hec quod perniciosa sit atque damnabilis religio atque claustralibus exemplo manifestissimo declarabo. Vidi abbatem cisterciensis ordinis virum eruditum scientia atque probatum. hic cum die quadam aquam manibus sumeret. et manutergium coram eo magnates quidam ex utraque parte teneret. facta est vox huiusce modi dicens latine. quare pannus ante pannosum. Quod ut venerabilis ille abbas audiuit cum timore et horrore manutergium dimisit repente. Pro sentias enim vestibus coloratis et mollioribus pannus posset ante positus tolerari. sed quid faciat indutus vilibus non discerno. Et digne quidem bono et perfecto viro. ad reprobandum honorem exhibitum vocem factā confidero quod soli deo honor et gloria utpote qui olim per ysaiam prophetam clamauerat. Gloriam meam alteri non dabo. Scio enim et certus sum quod in secularibus et in nobilibus personis pompa glorie secularis notabiliter reprehensa sit et damnata.

Prope autē nostra tpa fuit mulier nobilissima maria campanie comitissa. hec nupta nobilissimo. h. campanie comiti. filia fuit ludowici regis soror eq regis francorū quatuor reges frēs in anglia habuit filiū in tñsma rimis. Hec multis ānis mortuo marito cum pōpohissia ambicōe citariens et moriens talez finem sortita est. Labāuit hec i exte mis abbate pīamie scīssimū et eloquētissimū viz mīgūta veni te mādauit. Qui vt vīt itromis sus nō est et pte forib⁹ expectauit. Nam comitissa decesseāt et distrahēbant a militib⁹ et ministas et suis omib⁹ vtensilia vasa aurea et argentea vestes preciosae aulatre purpuree et cādē lintheamina ipsa cum peplis. Extremo ex gāomibus moza isaa retardat⁹ lectum p cornua apre hendit et resupinatū cor p⁹ emortuū emin⁹ in stramēta diuoluit. Mozas autē abbate cum tedio sustinente qdam nobil⁹ ex arcum stantib⁹ indignatus ostiū infrēgit violenter et viz vneābilem intromisit. Qui cū itroisset et nobile illud corpus nudū instramēto reperisset. volēte qdā ex familia illud ex stramimib⁹ opire. abbas exēpli puid⁹ nō sinebat. sed libera voce clamabat.

Dws oēs cernite pōpam nobilissime comitasse marie. Vix te illud delicatissimū corpus qnto de core pudoris deuoluit. Vix dete q ei p multiplici honore et gloria mūd⁹ exsoluit. Ecce q stulta illi mūd⁹ computacione cōclufit. Si ergo honore secularis i tam nobili psona dānatus est. qd fiet cū mōcho. quid fiet cū clemco q cum vneābia mūdi etiā ābit glorias seculares. Nullus autē platoz nisi tm hī quibus iura cedūt aliq corporali ornatu pompe vel glorie. sed virtutis exemplaris dyadema te cābidef.

Qz platus eligif extra gregē ppter pbitatez ideo humeris suis h⁹ portare onera suorum subditorū. Capitulū. viii.

Nic forma semp egi gi or ē et duplo ceteris maior. Antiquaz nota lōz gmatia. et hoc idem qd de saule in libro regū pmo legitur q ab humero et sursum super onē populuz eminebat. In humeris onera portare solem⁹. In humeris bonus paster xp⁹us peccata nostra pertulit sup lignuz ut iusticie viuamus. vt q praus crastinus quasi oues errantes ad ouile aliarū iū scz angeloz rediremus. Quid ergo. Si nos quoz

capitib⁹ prelati hoīes imponū
tur inuicem alter alterius one
ta s̄m apostolum portare debe
mus ⁊ sic adimplebim⁹ legē cri
sti. q̄nto ampli⁹ factus est q̄ p
sonam pluriū gent. Tot habz
portare oneā q̄t habet regere ca
pita. et tocies sufferre singulo
rum importunitates q̄ciens va
riaueūt volūtates. Digna ergo
caritate q̄ forma est v̄tutū semp
erit egregior ⁊ duplo in v̄tutibz
ceteris maior. Paruos q̄dēz vt
diciē in vulgo parua decent et
magnos mag. Et licz oēs mag
na. q̄a magni v̄mur. magnos
tñ maiora decent. Maior enim
facta ad exempla ponūtur. Et
licet tutela tutissima ex primo
sit ⁊ sibi q̄sqz commissus sit. tñ p
prie maiorū est istituere ⁊ pro
care miores. ¶ Hic de illo vene
tabili mauicio de q̄ supra retuli
m⁹ cenomānenſi ep̄o. postea ar
chiep̄o rotomagenſi. dñō rob̄to
quōdā abbate blesenſi nariāte
cognoui. Instante hyeme ipso
rob̄to tūc dicti archiep̄i cap
pellano pelliciū a dispensatore
dom⁹ emptū est ⁊ oblatuz. Cūqz
ipse rob̄t⁹ vir senex et debil ali
ud pelliciū leui⁹ ⁊ ex subtiliori
b⁹ pellib⁹ postularz. Archiep̄s
sine iqt sine videre pelliciū qd
respuit nimis grossuz. qd mor

vt māib⁹ cōrectauit. vade iqt
⁊ dñō roberto subtilius emas.
Istud vero in loco pēne sub ſec
toao meo ponas. Ecce dñs ro
bert⁹ audiēs multū exultuit. q̄
ipse capellan⁹ p pellicio portare
noluit quod archiep̄iſcopo dñō
suo p ſumptuosa foriatura ſuffe
cit. Et mix valde i archiep̄iſco
povideri potuit q̄ sibi tam par
cus et paupibus tam largus fu
it. Dix enim cum paciā potuit vi
dere q̄ in vna die in tota fami
lia ſua libras tres aut quatuor
procuratores expenderent et
tñ eius elemosinari⁹ omni die
libras decem ā duodecim i pau
peres expēdebat. Sed ⁊ miabi
lius viſū est. q̄ tria paria corri
giar in vnum par calcarū ⁊ in
ferro vnius freni quīqz lozavel
quatuor consumebat. Vestes ve
ro frequenter mutabat quas ſe
nibus sacerdotibus vel clericis
pauperib⁹ tribuebat. Dicebat
autē ycomim⁹ cum ānuos reddi
tus ſue hyocēſ ad duodecim mi
lia librarum computaret. Duo
autē milia aut tria ad ſtructif
ſimum victum noſtre familie cō
ſeruatis. In reliquis autē omi
b⁹ nichil habeo. pauperum enī
ſūt ⁊ in pauperes diſpēſate. Il
la autē que michi manent diſpē
ſatoris vtar loco nō domini. ne

in dei iudicij sugillēt me. ⁊ qui
vnū p mille reddere non possū
quasi suus inutilis obmutas-
duz a me sub iusto iudice xpo
oputacō stactissima rēqatur.
Eya nūc prelati uos p̄sules uos
cornuti q̄ testibus gēnatis anu-
lis in fide despōsatis ecclesiam
cui⁹ dotem cuius bona vna nō
peius q̄ p digno dissipetis. di-
catis diuites idignos extollitis
⁊ familiam spōse quim poti⁹ mē-
bra. paupes non curatis. ymmo
certe dep̄mitis. Certus sum ⁊ ve-
re cert⁹ q̄ spōsa v̄ra libenter in-
terpellat; sub celo iudice; si ha-
beret; ⁊ libenter a uob̄ separaretur.
diuortio. q̄ uos ab ei⁹ otubermio
fecistis alienos. Veiet certe di-
es auz iustū iudicē cristū nō tā-
tum loco s̄ audita vultu abūsu;
uos iterpellabit ecclesia. ⁊ fm̄
ysaiam inuocabit oīs altitudo
viroz subaudias prelatorū ⁊ ex-
altabit dñs solus. Tūc v̄ra; pō-
pam v̄ramq; supbiam in cōfusi-
one pessundabit. ⁊ q̄tū glori-
catis uos in delicijs t̄m dabitur
uobis tormētum ⁊ luct⁹. Que si
uolis euadere tu p̄late et cū mau-
tatio spōsus ecclesie recognosca.
Esto fidel⁹ seru⁹ ⁊ prudens ⁊ nō
t̄m sicut vnus ex bonis subditis
sed forma semp egregior sis et
duplo ceteris maior.

¶ Capitulū. ix. Qz prelat⁹ nō
requeratur si alas habuerit bre-
uiores.

Ale eius breuiores sunt.
Quid mir⁹ martha sa-
tagebat circa frequēs
misteriuz; et ideo q̄tulose circū-
it. nec potest auz maria de mi se-
dere ⁊ obfuare pedes ihū ad va-
cādū et videndum q̄ suauis ē do-
min⁹. Ideo dauid plurib⁹ iten-
tus optat pēnas sicut colūbe ⁊ t-
euolās a terrenis ⁊ in otempla-
cōne videre posset deū deoz ī sy-
on. Non cause ē autē prelat⁹ nō
conq̄rat si alas habuerit breui-
ores. Sc̄q̄tur enī in textu q̄ p-
fectoz formam suscipit. quia q̄
bene presūt fm̄ apostolum du-
plicia honore digni habentur. vt
in benedictionib⁹ gloriātes p̄g-
uedimen terre per p̄ntem grām
iōre celi in refectorijs eternoz
fratres dñi recipiāt constituti.

¶ Vidimus vneābilem cōmūdū
viz nobilissimū p̄mo abbatem
vilariensem postea cysterhēse;
demuz romane atrie episcopum
cardinalem. q̄ in am̄inistracōne
prelacōnis sue mirabibi sagaci-
tate vigeat. nichilomin⁹ tamē
debitum otemplacōni diuine q̄
cienscūq; vacare poterat sibi so-
li. In tāto enī moderamine rez
aīm spūi furze coegemat vt nūc

ad libitum causis secularibz nūc
 spūtualibus animo debitum ex
 hoc in hoc libere transiens icli
 naret mirabilē. ¶ Mirabile de
 hoc viro excellentissimo dictu
 ab abbate vilariēsi guilhelmo
 probatissima veritate cognoui
 qd digiti manuum eius quos in
 consecracionem corporis custi
 extendebat ad studium et īspe
 ctionē līrā vel librorū nocte in
 star cādelarū lucebāt. Hinc cū
 legat⁹ in alemāniam vnde nobi
 lissime nat⁹ erat a sede aposto
 lica mitteret⁹ rēit parthius. ⁊ vi
 dens fratres orbis predicatorū
 qd de nouo illuc aduenerāt vīsta
 uit eos. Dubiū aut qd gerens
 de eis in corde orauit dñm vt si
 bi ad quid ordo iste aduemisset
 ostendere dignaret⁹. Nec mora
 oblato ⁊ apto libro ad qd ordo
 predicatorū adueisset. Respōsū ē
 cogitacōni ei⁹ dicēs. laudare be
 nedicere et predicare. qd statī ef
 fusus in laudē custi corā eis dix
 it. Licet alterius p̄fessiois sim
 habitu. frater tū vester ero qd
 diu subhstā i vīta. nec vlla vī
 qd a vob⁹ adūstato diuellat. Et
 hinc qdem nacta occasiōe viden
 dum est predicatorū ordo quare
 tali noīe vocat⁹ est. ¶ Cum enī
 ordo confirmari ab apostolico
 debuisset p̄cepit notario vt i

scriptiōne ordinis fratres predi
 cātes poneret. Qui ordinās lit
 terā cōfirmacōis fratres predica
 tores posuit recto modo. Et lēa
 inspecta apostolic⁹ dixit nōtio.
 Vt qd scēm qd dixeram tibi nō
 posuisti fratres p̄dicantes et
 fr̄es p̄dicatōes ponere voluisti.
 At ille cōstāt vultu respōdit. pre
 dicātes iqt nomē abiectiūū est
 licz a p̄ticipio substātiua pos
 se ccedat ⁊ ē cōmune nomen in
 actu. predicatorēs vō p̄prie no
 mē substātiūū est et nomē vba
 le simul et p̄sonale in qd nomen
 officiī manifestissīe declarāt. Vi
 de ergo loc⁹ qd veridice nōti⁹
 respōderit ad obiecta. predicas
 enī significat p modū act⁹. predi
 cator significat rē suā p modū ha
 bitus. licz sit tñ semp in actu ⁊
 ideo debuit ponere cōgrue p̄dica
 tor. Cōsentiet⁹ ergo dñs apo
 stolico euidētissīe ratiōi ordo ita
 tulat⁹ ē noīe predicatorū. ⁊ iter
 cardiales solēmiter cōfirmat⁹.
 ¶ Proinde dict⁹ cardinal⁹ po
 stea v̄bū memoābile rēdissē fer
 tur aiudā i colonia sacdoti. Illi
 enī in synodo p̄sidenti qdam
 sacdos p̄ochial⁹ cōquestus est
 dicēs. Ecce fr̄es orbis predica
 torū qui in damnum nostrum
 coloniā itrauerunt falcem mīt
 tūt i messē alienā. Audiunt

confessiones subditorū nostrorū
 ⁊ per hoc attrahunt sibi hoīes
 in fauorem. Cui mor̄ coradus le
 gatus tñdit. Quis ē numerus
 hoīm tibi in prochia subditorū
 Et ille nouem milia inq̃. Et cō
 signās se cruce legatus dixit.
 Quis es tu miserrime q̃ tot mi
 lib⁹ solus sufficis debitor guber
 nacōis curā impēdere. Nescis
 hoīm perditissime q̃a debes in
 tremendo iudicio ante tribunal
 xp̄i de hīs omib⁹ rēdere. Et tu
 si tales habes vicarios querula
 ris q̃ onus tuū gratis releuant
 sub cui⁹ onere nesci⁹ quēssaris.
 Ergo ex hac q̃rela indignus te
 cum omimoda iudicasti. et ideo
 prauo te omni officio pastoralis.
 Hoc scō publicauit autoritate
 qua a sede apostolica fr̄b⁹ ordi
 nis predicatorū specialibus p̄u
 legis predicare popul⁹ ⁊ audire
 cōfessiones p̄ sanctissimos p̄s
 dñm inocētiū; terciū. dñm ho
 noriū quartū. dñm gregoriū;
 nonū. cōmissū ⁊ inuictū. Sane
 tñ in hac autoritate collata sub
 audiendū est q̃ pastores debēt
 vulū pecoris sui agnoscere. n̄
 lus ab cōfessionem talē recipiat
 qui se subtrahere nit̄ ne eū pa
 stor agnoscat. De isto etiam
 venerabili cōmō indubitabili si
 de suscepim⁹. q̃a cū existens in

partib⁹ brabacie tumultū beate
 marie de ogines sedulus visita
 ret i tempeste noctis silencio cū
 orar⁹. vidit i spū ip̄a; dei famu
 lam flexis genib⁹ pro se dñm
 exorantem. ⁊ post oracōne; ei⁹
 labores et sollicitudinem dulcē
 cōsolantem. Hui⁹ igit̄ ale p̄tem
 placōnis ⁊ iter negocia diuersa
 cum amari ex tēte fuerūt ad do
 minū. et formam perfectorū ex
 abiecto suscepit.

Capitulum. x. Q̃ prelat⁹ de
 bet suis subditis hilarem faciē
 prestare.

Omn̄ p̄cedūt apes i me
 dio rex earū est. Ache
 phalū. hoc ē. sine capi
 te cōuentū esse non deet. Ste
 tit ihesus i medio discipulorū
 suorū. et ait eis. Pax vob⁹. Ibez
 si prelat⁹ faciat pax v̄ra sequit̄
 ⁊ subiectis. Ideo in textu seq̄
 et se vna-queq; primam esse cu
 pit. Non vere oues sūt que fi
 giūt pastore. Cui⁹ enim dicit
 Oues mee vocem meā audiunt
 et sequit̄ me. Si ergo vere re
 ligiosus es agnosce pastorem.
 prelatū sequere. nō fugias qua
 si lupum. si fugis signū est igra
 tudinis. signū alienacōnis hg
 num diffidencie atq; discordie
 In libro regum p̄mo nabal. ⁊ si
 stult⁹ pro malo tamē habuit q̃

increuerūt qui fingerūt dños suos. Sed et ex maloribus si subditis occasione prebuerūt fugiendi. Vnde seneca dicit quales se exhibere debent dñi seruis suis subditis vel prelati. Sic inquit cum inferiore viuas quēadmodū superiorem teū velis viuere. quāciens tibi inmentē venerit quātum tibi in seruū licet. veniat vel mente tantumdem in te domino tuo licere. quosdam tenens teum quod digni sunt. quosdā qui nec digni sint. Si quid enim in illis exorbitanda conuersatione seruale est honestus ciuitus exardet. Non est quod amicum tamen in foro et in curia queras. si diligenter attendas et domi iueies. Vnde cum subito clementer comitem quod illū in sermone admittit et in consilio et ciuitus. Sepe enim hoc materia cessat sine artifice. Tempora et expire. Seruis tuis hylare te prestes et subditis non superbo superbiore colat te potius quam timeant. Non potest quisque bene regere quod se tamen intuetur quod omnia ad utilitates suas conuertit. Altera ut viuas oportet si te viuere vis. Si paci si tranquillitati studere vis locum te exhibeas nec ostentes ut dominū. Vidi abbatissam cisterciensis ordinis in partibus brabācie in monasterio quod vallis flō

nda nūcupatur. Hec mulier genita nomine. hec nobis genere sed nobilior virtute. pulchra facie quam mente decencie. De hac femina veritate testatissima referebāt quā cum annis fere triginta in monasterio prefuisset nūquam pro cibo vel potu extra ouentū quinq; solidos expēdisset. lectus ei in dormitorio communis ē. Sefectoriū in cōuentu si hora prandij fessa itinere aforis adueisset cōuentū intrauit et socias sodales ad infirmariam mittebat. Si moniales suas ad solaciū educēbat in medio cōmuniū sedebat et aliqd de deo vel de scripturis vel etiam de moribus proponebat. Affectus vero monialiū talis erat circa eam ut viri possent eius visione et colloquio faciat. Hec ante mortem per longum tempus elanguit. ut breui cōpendio in hoc corpore totaliter purgaret. Cum autem ego ipse languidā visitarem eā super statu secretius requisiui. Que humiliter respondens dixit. Nouenskanissime itama cordis mei in pace locata per gratiam dei. et animam meam in omni tranquillitate spiritus venientem dominū postolari. Nec frustabor ut spero de eius misericordissima pietate et desideratissima facie eius. solutus carnis vincul

factum quia me interhyuiente;
bignatus est solari. Nec dices
de lectulo prout potuit surrexit
videntibus monialibus quod ei sedu-
le ministrabant. locum autem fenestra
cui incubabat digito demonstra-
uit. et ait. Dic coram nobis om-
nibus que astamus tibus no-
ctibus lucidissimi splendoris glo-
bus apparuit et per maximam no-
ctis spatium immobilis perdura-
uit. Cui ego nescio quid respondens
presagium futuri mihi dubitavi.
Nec mora cum valedicto omni-
bus recessissem audiui non mul-
to post beatam mulierem ab hoc
seculo ad dominum transmigrasse. glo-
bumque lucidissimum ignis eius
transiit precessisse. quo foris cla-
ritate sydereis ilico migrauit. Sic
ergo prelati apud fideles semper
in medio parati omnibus. et tunc
vniuersusque se esse primum cupit
et vide quod apte textus perscrutetur.

Quod bonus subditus non tantum bonum
operatur in patria prelati. Capitulum xi.

Et in officio illi omnes se
conspici gaudet. Quid
mirum? Bonus subditus
et fidelis christo domino omnium non fuit
ad oculum. sed tanto libentius et gra-
tius quod bonum est operatur quo prela-
tus semper primum respicit et memi-

nit agaudetur. In libro iudith
syra et libani dixerunt olofermi. Ve-
ni nobis pacificus dominus et utere
fuitio nostro sicut placuerit tibi.
Nichil enim gentis quod fuisse ingra-
tis et importunum semper insistere do-
minum fuerunt. Olim nemroth
robustus venator exercere tyran-
nidem ichoauit et in perditis fi-
ne lege hominibus pseuemit isania.
Nunc autem in lege christi lege inquit
gracie et clemencie crudelitas finem
accepisse debebat. et ecce stuma-
cio pullulat quod vniuersum ante eosque
periculosum quo magis grassatur
interius. Scutum enim vulnus in sca-
pul. sed intolerabiliter viscerum do-
lent. Nec sine vite periculo vulne-
ra parant. Sic in secularibus quod de
pseuicio dum perperitur. sed in clau-
stralibus sine vite dispensatio et gra-
ui iactura virtutum non exercetur
tyrannidis villo modo. Et vide quod re
secularis quod patitur a maiore et
aut voluerit locum mutat. Clau-
stral vero per prelatum passus in-
iuriam fugere nequaquam potest. sed qua-
si obicem oportet sustinere in ostio
semper emulum habere primum. nec
testat aliud nisi solum deum inuoca-
re precibus adiutorem. Sed heu non
omnium posse nec omnium virtus hec
mole quamini suffocati tenent.
cum necesse est non deent quod manu
porrigat pius cunctis. succurrat

angeli ⁊ pteget ⁊ sancti eius.
Quoniam secreta⁹ canonicū in or
dine regulari q̄ assidue oracōni
bus et meditacōibz dedit⁹ et or
dinis sui scrupulosissim⁹ obser
uator. vir poterat prelatos su
os erga se aliq̄tenus mitigare.
Cōtra obsequiosus in oibz ⁊ deuo
tus temptabat in bono euicere
maliciā sed nō poterat. Despere
ergo q̄dam sup id qd ferre non
poterāt lacrimas tribulat⁹ ama
rissimas fudit. ad exorādos san
ctos martires qz dies solemnis
instabat mauricij scz sociorūqz
eius vt eos mereret solari pre
cibus et iuuari. Nec mora vbi
post lōgas vigilias intrauit cu
biculū et vir somno leuissio re
leuatus audiuit choros āgelorū
cācantiū in sublimi. Gaudet in
cel aīe scōrū qui casti vestigia
sūt seuti et q̄a pro eius amore
sangnē suū fuderūt ideo aīz ca
sto regnāt ieternū. Dixit autē
michi qd descēsus notulaz in ip
so cantu qd gallice aualees dici
mus tātē melodie et tātē dulce
dinis existerāt qd n̄ deus aliter
ordīnasset fere eius aīaz extra
corp⁹ sine reditu capuissent. At
q̄niā illo in tempore gūissima i
firmitate detentus erat. in sola
delectacione iphus cant⁹ et cor
pore ⁊ spiritu ita integre sospi

tat⁹ est vt vir eū postea vlla p
turbatio q̄ntūqz maḡ ledere
potuisset. Sis ergo sedulus et
ga q̄lētūqz prelatū ⁊ maxime si
bon⁹ est vt i officio suo aspici te
gaudeas si tñ recto aīmo sense
ris ⁊ gaudeat.

Qz subditi orent pro vita pre
latorū. Capitulū. xij.

Omnis autē rex pcedit vnū
ē totū agmē et circa eū
globatur angitqz eū ac
ptegit. In hīs notat qd solli
tos esse oporteat s̄bditos erga
prelatos vt foris ad negotia pce
dēt cū opasside ⁊ motu cordis
et si nō corporeis comitent ⁊ in
omni necessitate deuotis cum
precibz tueantur. Sic dauid et
iudas ceterosqz reges duces ac
iudices israhel preliātes bella
populi. sacerdotes domini lacri
mis et oracōibz adiuuabant.
Sic moyses sacerdotū personā
gerens p̄cipes populi dei pug
nantes cōtra amalech in eleua
cione manūū protegebat. Sic
machabeus principatū suscep
pit populi et adiuuabant eum
fratres sui. **R**efertur de nobi
lissimo quodam comite campa
nie qui in remotis cribis parti
bus recessus virum quēdam
paupere ⁊ lāgudum atqz deuo
tum quē diu elemosinis pauēat

suppliciter exorauit ut pro se co-
 tidie rogaret dñm vt eū sanū ⁊
 sine piculo eūtem duceret. redu-
 ceret redētem. Cui paup sine
 diligētī inq̃ sustentacōe corpo-
 ris orare nō possum aūz sim exi-
 amitus cerebro. corde ⁊ bilis. et
 vītib⁹ penitus destitut⁹. Mor-
 comes duobus dispēlatorib⁹ q̃s
 in custodia sue dom⁹ relinq̃bat
 precepit dicēs languid⁹ istū a-
 bis et oībz necessarijs corporis
 diligentissime p̃uātē quod illi
 p̃miserēt se fūros. ⁊ sic comes
 p̃fectus ē. ⁊ p̃mū q̃dem p̃ dies.
 xv. dispēlatores illius paupis
 recordati ei necessaria mīstrauē-
 rūt. deinde min⁹ ac min⁹ ad vlti-
 mūz pene ei⁹ obliti sūt. Quid
 plura? Neglect⁹ paup orare cēs-
 sauit. Comes autem in via nō
 modice tabulat⁹ post morā ml̃
 tā ad patriā est reuersus. Nec
 mora paupis recordatus querit
 an viuus sit an defūctus. quem
 adhuc viuū intelligēs visitauit
 dicēs. Mortuū inq̃ te putabā
 carissime se. ūdū solitū oracionū
 tuarū suffragia non exptus. Ex-
 ceptis enī quindecī diebus aut
 nō multo plus postq̃ ite atri-
 pui vsq; in diē qua ad pp̃a sum
 reuers⁹ nūq̃ michi tabulacōes
 ⁊ āgustie defuerūt. Mor paup
 obortis lacrimis dixit. Qñ tua

bñficia cessauerūt a me adiuto-
 rium dei mei cessauit a te. Et co-
 mes posteriorū oblit⁹. q̃lia in
 q̃t ī te beneficia mea defuerūt.
 Cui paup. hec cōs ait hinc du-
 obz de mus tue dispensatoribus
 precepisti vt me debilem in oī-
 bus necessarijs p̃uātent. qd
 p̃p̃ plus q̃ diebus quidē īple-
 uerūt. ego aut vītib⁹ ⁊ destitutus
 p̃ te orare n̄ potui. stupēfact⁹ er-
 go comes dictos dispensatores
 precepit aduocari. ⁊ eis corā om̃i-
 bus dixit. Quāctis fuentibus
 neq̃ores q̃ contra preceptū me-
 um neq̃ssime bōis meis peper-
 cistis ⁊ paupē hūc quē patro-
 nū salutis ⁊ pacis mee fr̃ quē-
 rit expert⁹ ficiā nō pauistis.
 Et nūc frustratus oracōnū eius
 suffragijs pericula et tribulacio-
 nes inueni quales nūq̃ añ ī vi-
 ta me sustinui. quas q̃dē vt cer-
 tus sū euitassem. si paupis suf-
 fragiū habuissem. Vos ergo re-
 os piculorū meorū bonis cōmib⁹ p̃-
 uo ⁊ exules a terra mea p̃stīto.
 Depulsi ergo a terra campanie
 exules p̃ trēmū exstiterūt. In-
 de per interuentū nobiliū ī con-
 spectu principis sunt admissi.
 Quibz ille dixit. Nullam p̃or-
 sus aliam grām vob ex h̃c o mī
 si q̃ vobis domin⁹ papa vīrate
 narrata dare cōsuerit. Qd mor

illi cum insperato gaudio iter impientes cum litteris secretum comitis continentibus quia eos non exheredare sed pro culpis reparare volebat. ad summum pontificem peruenierunt. cui narrata aduentus sui causa. litteras papae in hanc sententiam retulerunt comitis. quod quilibet nummum aureum solueret comiti. et sic ad eptam gratiam facultatibus redderetur. Tunc comes inquit. latitudinem nummi et spissitudinem ab ore pontificis volo scire et sic vos ad gratiam quam mandauit admittam. Denuo ergo reuersi satellites domino papae resolutionem comitis ostenderunt. Mox papa conscius quibus responderet rescripsit comiti. nummum aureum debere habere secundum latitudinem terre et spissitudinem eius extendi usque ad altitudinem celi. eo quod oratio iusti qua comitem frustraerunt celos penetret et virtus eius corroboraret universa. Ad hoc mandatum comes satellitibus ait. Videte miserrimi quod michi dominus papa rescribit. Hunc nummum aureum exsoluere quis sufficiet. Videte quanta vos pena dignos existimet qui vos debitores tante solutionis addixit quam nec totus mundus soluere preualeret. Hinc ergo

tercio redeatis ad papam et litteras absolutionis vestre quam in me peccastis enormiter apportate et sic remis sufficienter exactis liberi ad propria redeatis. Sic inclitus comes ille et in suis quod deliquere puniuit et aliis post futuris dignam orationis fiduciam dereliquit. Discant ergo apostoli fidei subbiti prelatum suum foris ad negotia precedentem in cibis et cordis compassione iuuare.

Quod subbiti non perturbent contemplatores prelatorum. Capitulum xlii.

In qua aliam regis transiens iuxta destruxerat non effugiet agmen superple quim vindicent. Aliam contemplationem vel spiritualem vitam intelligo. Hanc si quis subditorum in prelato non debita vel indiscreta fatigatione turbauerit. aliorum debet indignationem quam summa experiri. Unde non incommogetur spiritus sanctus in canticis ammonet dicens. Adiuro vos filie Iherusalem per capreas ceruosque camporum ne suscitatis neque euigilare faciatis dilectam donec ipsa velit. Et dominus ipse castus primitiue et eterne prelationis ad consolationem dixit. In mundo pressuram habebitis in me autem pacem

hanc in prelato foueas hanc expro-
 tes quia in pace eius erit pax tua.
 Cui caput infirmum cetera membra
 dolent. Unum de prelatis vidimus
 quem malo suo a vita contemplatiua
 a suis subditis nouimus suscita-
 tum. Abbas sancti mathie mona-
 sterij treuerensis vir nobilis et stir-
 pis regie preterea fratrem duces il-
 lustres habuit. Hic ab adolescen-
 tia in omni puritate innocentie et con-
 templatione vite fuerat educatus.
 Electus ergo a suis omnibus in abba-
 tem annis pluribus a deo debitus
 fuit actibus spiritualibus et monasti-
 cis ordinis disciplinis ut cum dif-
 ficultate non modica nisi maiori-
 bus urgentibus causis ab ambitu
 claustrum poterat euocari. Quod
 vidit et inuidit dyabolus et suos
 officiatos hostiliter instigauit.
 ut quasi inportunis impulsibus abba-
 tem ab ipso secreto vite celebris
 deturbarent. Quod ille quidem in
 primis quicquid pertulit. sed paulatim
 exterioris vite delectamentis il-
 lectus totas tandem terrenis acti-
 bus manus debuit. Ipse tamen adhuc
 honestate seruata et spirituales di-
 ligenter et virtutis decus in alijs bene-
 dicit. Quod utique et si bonum in
 alijs est melius tamen et optimum
 sibi et suis tam in temporalibus quam in spi-
 ritualibus existisset si quicquid vite
 premordia tenuisset. et hoc qui

dem qui sedebat in throno contra
 ephesios episcopum habuit quod prima
 fidem irritam fecerat et prima opera
 dereliquit. Quia ob id prima ope-
 ra facere hortatur. Alioquin se a-
 torenturum et candelabrum eius amouere
 minatur. Porro si unum est
 necessarium et optima pars quae
 contemplatiue elegant. nunquam tamen pro-
 curate deo vacantiibus sibi et suis
 obseruantibus pedes regi famili-
 arius necessitas auferret. qui ym-
 mo per sepe perspexit sub spe-
 cie exnancium prospexit quod huius in ciui-
 tatibus et huius in equis curias princi-
 pum frequentantes infinitas copi-
 as inanimiter dissiparunt et nichil
 secum preter peccata et amantissi-
 mos remotionum stimulos re-
 portarunt. In plato ergo aliam
 contemplationis non destruas ne-
 que si hic fugias agmina apostolorum ange-
 lorum agmina ad vindictam pro
 iniuria summi principis non eua-
 das.

Quod plato subditis vias exem-
 plaris vite ostendat. Cap. xiiij.

Igitur agmine nullo exire de domibus au-
 det nisi rex primo fuerit
 egressus et volatus sui vindicaue-
 rit principatum. Vnde in libro iesue
 sacerdotes qui portabant archam
 domini praecedebant. Tobias etiam

familiā precebat. Et dñs de
scabis et phariseis dicit q̄ ipo
nūt hūens hoīm onera gūia et
impōibilia digito autē suo nō
lūt ea mouere. Qui sūt limites
domus apū n̄ termini mōstice
regule. quā vnusq̄sq; in sua vo
cacione p̄fessus ē q̄s patres no
stra singuli statuerūt. Hos ep̄i
re. illos p̄tergredi nullus aude
at subditoꝝ. vt scilic; p se supe
rogacionis regulas ordiāre pre
sumat. nisi p̄mo prelatū vident
arctioris et altioris vie vendica
re volat⁹. Non ē enī discipulus
sup magistrū nec seruus maior
dño suo. Maiorū est regulas po
nere. ordinare statuta. Minorū
vero ac subditoꝝ est s̄m regulā
vivere et statuta seruare. Nulli
tñ maiorū lic; graue aliq̄d atq;
difficile p se q̄d stabilimētū ob
tineat ordiāre nisi p cōsensū sub
ditoꝝ q̄ ad alia nō tenētur nec
obligati possūt in aliq̄ nisi ad
illa que ouerthomis tempore sta
tuta p regulas inenerunt. Ma
iorū tamē est si quid minus sit
et statutū est in obseruācia regu
larū superogacionis opa facere
in se paus supplere q̄d parū ē et
sic ad melius subditos prouoca
re. Horū quosdā et in claustris
vidimus et in seculo expecta si
mus. Dilectū valde sociū i sco

lis habui coeū fere et ape pati
liū studioꝝ. hic a puero vsq; ad
finē vite a mulierib; icōmixtus
oīno semp fuit. In abolefctia
sacerdos fact⁹ i brabācie p̄tibus
suscepit regimē aīarū q̄bus tā
diligētī tā sincera cura p̄fuit.
vt q̄s i bono vincere amonicio
ne non potuit multimodis p̄uo
care studebat exemplis. Alijs co
medētib; ieiū⁹ ipse manebat.
alijs dormiētib; manebat i som
nis atq; alijs itentis ad aleas
ipse oracionibus incumbabat.
Quicq̄d in vsus suos deputatū
est cōmune pauperib; faciebat.
Si quam ex ouib; aberrare vide
bat. importune et oportune ad
reuocandū istabat. hec foris pre
ter illa que itāseus maiora la
tebant. talib; actibus ferme vi
ginti ānis auctis imitand⁹ emi
nit. Cū altissimo placuit tali
fine defunctus est. Febre acutis
sima per aliquot dies labora
uit. Et ecce vbi sacramentis sa
lutaribus prenumitus et atte
nuato spiritu animam felicem
emisit mox sine vllō intersticio
choruscatio tāti luminis resplē
duit. vt per vnam leucam cir
cumquaq; et eo amplius quasi
dies esset clarissima i lucem se
bulam noctis tenebre vertere
tur. Quid mir⁹. Illum recedere

sine luce non deuit q̄ multis il
lustratis exemplo altioris vite
volatus felicit̄ v̄dicauit. Facta
est i morte b̄t̄v̄i dicta choruf
cacio lucas diffusa p̄ patr̄ā pri
ma hora noctis adhuc vigilan
tibz plurimis et ipsū lumē emis
sum multa milia hoīm vndeūz
viderūt q̄ ad maioris et ḡciōis
agnicōis et veritatis lucē in visio
ne tā mirabili p̄fecerūt. B̄t̄s
ergo ille prelat⁹ q̄ subditis suis
viam vite exemplatis ostēderat
et volat⁹ altioris exercitij v̄ndi
cauerat p̄cipitū.

Quod prelat⁹ subditorū opa īspi
ciat et eos exhortacōne et quādo
q; etiā manibz adiuuat. Capitulum .xx.

Reliquo tpe i labore est
aut apibz ipse aut ope
rantes circū et solus i
munis ē ab ope. Paulus tamē
supplebat que sibi deerāt et hīs
qui se cum etiā p̄p̄is manibz la
borando hoc tū nō ex necessita
te sed ex gr̄a faciebat. Suffecit
enim labor ei⁹ quē habebat
in studio predicacōis et sollici
tudine ōnium ecclesiāz. non enī
fm discretissimū beatus Augu
stinū putand⁹ est ociosus quēz
bū dei studet. ita nec ille q̄ p̄est
i sollicitudinē. Illos aut q̄s opoz
t̄ esse subiectos. ex oīj p̄uile

corporis labor īcūbit ut i labore
manuū. cordis aut ut psallere v̄l
legere. vel vtrūq; t̄pibz constitu
tis. Hijs ergo ut acius insiet
sollicitudinē adhibenda ē exhor
tacio prelatoz q̄nq; et si locis ē
man⁹ corporis adhibenda ne one
ra ḡuia et īportabilia subditis vi
deant imponere digito aut suo
nolūt ea mouere. Vñ modern⁹
nēi t̄pis ille poeta i p̄sona alex
andri dixisse legit̄. Si q̄n dix
ero fortis p̄uoci sed i arma ve
ni p̄cedere n̄lus. Tū demū so
cios sū dign⁹ habere seq̄ces.

Quod legim⁹ in libro contra aca
demicos beatissimū Augustinū
p̄p̄is manibz laborando q̄nq;
discipulos ad opa p̄uocasse et ex
emplū t̄m posteris reliquisse.

Audui et vidi de illo veneabili
et deo digno m̄gr̄o Valtero de
m̄gmo tornacē episcopo q̄ vix
vix ociosus dum domi sedens
viuēt apparebat. Aut enim me
ditabatur a legebat a cōfessioibz
audiēdis a causis discernēdis i
tēt⁹ lites hoīm dirimebat. Vo
tū si aliq̄ exercere t̄deret p̄p̄i
is manibz laborabat. Tuū ergo ē
plate diligēt īspicere subditos
videre opa singulos exhortari.

Quod prelat⁹ in oīe sue custodes
fideles sēp sēu subditos hiat.

Item eū satellites quidam
sūt affidui custodes au
toritatis eius. Solum
enī vbiūq; sic nō decz esse pla
tūz nec sine testimonio quicquid age
re ne cū ioseph et si in oēs scāda
lū ifamie patiat. Habeat autē
secū nō sicut robō iuuenes p quē
pōdidit iherusalem. nec segnes
nec muliebres vt p̄l bōseth et ideo
occisus ē. h̄ seniores et p̄batio
res sicut dauid et robustiores si
cut salomō. q̄ lectū suū abiebāt
ppter tiores nocturnos. D̄ tiores
et tremores nocturni vbiq;
tenebre vbiq; ī h̄die latēt. Te
nebre sūt et ideo laqūs spargit.
Vix secerui potest amic⁹ ab in
mico. Quid mir⁹ dauid dicit ī
p̄sona casti. Qui edebat panē
meū magnificauit sup me suplan
tationem. Si ergo in viridi hoc
factū est. in arido qd fiet. ¶ De
neābil̄ heimre⁹ sub nostro tem
pore. canoic⁹ regularis in vrbe
blesenfi ī mōstero sancte marie
de burgomedio cū diu parhus
studuisset ī abbate licz iuit⁹ ab
oibz ē elāus. et erāt ī eodē mōste
rio vt a quibusdam audiui viri
vixinti fm seculū sapiētes et p
uidi h̄ minus q̄ decebat religio
si et casti. Aggressus ergo p̄mū
eos blādis et racōnabilibz v̄bis
horabāt eos ad regulā suādā

et ad honestatez vitę et vt tene
rēt ī moribz disciplinā. h̄ cū per
hec nichil p̄sus se p̄ficere cōne
ret nec litibz vllz ecclāz dissipa
re. cōnā curā adijt cui vir san
ct⁹ op̄e not⁹ eāt. q̄ īde sūmū pō
tētiā munit⁹ auctoritate redijt
et cū eos aliter flectere non pos
set de faali rigore vsus ē pasto
rali. ¶ Qd vt viderūt sui et nulla
ten⁹ se posse cōtra stimulū calci
trare neq̄ter hūiliātes se colla re
gule subdidērūt. v̄stīti abū et
potū largius q̄ anī mīstrabat
oibz h̄ ī claustro eos q̄ete sedē et
fm ordinē viuē cōpellebat. Vlc
sicut legi ē de augusto. oīa cesar
erat et nullū de hīs q̄ religiosi
non erāt mīstrare ī aliq̄ officio
obediēte vt ē cōlleātū l̄ rex p
ciacō pmittebat h̄ si q̄s bone cō
suetudine cōfidebat illi officia cōmit
tebat. Hoc vt viderūt alij h̄nq̄
erūt se p tps religiosos et ī ypo
crisi neq̄ter ābulātes abbati se
q̄si familiāssimos coniunxerūt.
Qui vt vir pius et bon⁹ oīa tole
ras oīa credēs eis liberioris vi
te frenā laxauit. q̄bus illi int̄m
damnabiliter sūt abusi vt vigi
tatio parā malicia cōueirent et
tres viros scēlestissimos abal
dos conduceēt et eos ī mortem
sancti viri per pecuniam aīma
rēt. Qui q̄dam vespere abbati

extra opidū et ad negocia ppe-
ranti. sicut ordinauerūt. obuia-
uerūt. et salutem ac predicatē;
eis salutis viam extractis exhibē-
eum crudeliter occiderūt. Rob-
to autem tūc socio ei⁹ cuius sup-
mencionem fecimus euadēte Cor-
pus occisi ad monasteriū edela-
tū et in ecclesia collocatū. Et vi-
de lector qd actū sit et pbatum.
Statim enī vbi sequēti die ad
sepulturam occisi de locis vbi ex-
tra manebāt rei criminis eccle-
siā intrauerūt. ecce vox sangui-
nis fratris sui abel de terra q̄si
vindictam clamans p̄vulneca q̄
a loco occasionis ficta remāserāt
habūdantissimo sanguinis im-
petu manauerūt. Et hoc alias
frequēter audiui⁹ factū esse.
Qd vbi vici fratres et filij cū po-
pulis astantibz inspererūt dirū
eiulatu; leuauerūt cū lacrimis.
Quid plura? sepulto martire ut
aubacter dicim⁹ vbi ad electio-
nem ventum est rei qdam ut ma-
licia suam palliaret. boni autē;
ut imitatorē haberent dictū ro-
bertū vnāimīter elegerūt. Qui
statim eadem die profectus ad
papā acceptis lris ad philippū
regē et ad blesensem comitē; lu-
douiciū capi oēs q̄ suspecti erāt
manu layca perauit. qz nō nō
liuenter; salubriter cōfiteres

carcerati ppetuo penitēciam ac-
ceperūt. Alij vero a sacris ordi-
nibz de gdati morte puniti sūt.
Sedeā vero ex eis qui i scelere
potissimi credebant manus ho-
micidas sitim; imponentes se
iplos i carceribus suspēdijs vlt
alijs mortis generibz occiderūt.
Venerabilis robert⁹ abbas offi-
cio derelicto cessit et cā p̄dictū
rotomageū. archiepiscopozum
mauriciū vidim⁹ post ei⁹ mortē
q̄ ipse fratribz predicatoribz pa-
trius p̄tps se adiūxit et ita eos
felici fine q̄cuit. Ven⁹ ergo fide-
les custodes auctoritatis et inno-
cēcie sue p̄lat⁹ habeat. p̄qs dig-
ne et iuuari possit et defendi.

¶ Qz prelatus sedulus sit i cor-
riendis et extirpandis vicijis.
Capitulū. xvij.

Sunt et circa regem lictores
seui qui morte puni-
unt deliquētes. Certū
est qz mortis penā ecclesia nō
infligit. Quid autē; i lictoribz
qui circa regem prelatū sūt nisi
officiarios et p̄latorū vices agē-
tes accipim⁹. In q̄ vtiqz detracto-
res et susurriones deo odibiles
inrepacone corumpiūt. Nam se-
cūdy apostolū vlti⁹ huiusmōi
tradere sathāe in īteritū carnis.
vt spirit⁹ saluus fiat supple. q̄

eternis tribulacōibz tribulati.
 Modeāte tñ corrigi vicia seneca
 docet dicens. Esto viciorū fugax
 punitus ipse tuorū aliorū vero
 neqz scrutator curiosus neqz ac-
 bus reprehensor. Ex vicio alteri
 us sapiēs corrigit suum. Opti-
 mū ē modeāte corrigere tāquā
 si ipse cotidie pecces. Obiurga
 cōm semp aliq̃d pietatis admis-
 ce. Vbiū semp peccādi nō metū
 facias et hoc optimū ē seq̃ maio-
 rū vltigia si recte p̃cesserit. Ita
 qz q̃ nēcū sit in mōsteriis vt
 p̃ores et seniores q̃qz q̃z tñ ite
 est vt a supioribz iniūctū puero
 rū et adolescētū docto emineāt
 ne p̃ dissolucōnes varias iualet
 cāt. Beatus augustin⁹ in libro cō-
 fessionū de seipso dicit dicens re-
 laxabant michi puero habene
 vltra t̃pamentū dissolucōnū va-
 riaz et p̃dibat q̃si ex adipe iniqui-
 tas mea. Hui⁹ exemplū i aglie
 p̃abus accidisse narrat. In mo-
 nasterio nigra orbis puer q̃baz
 nobis a parētibz tradit⁹ est dis-
 ciplinis regulatibz educābus et
 q̃a eāt decor⁹ forma nature do-
 mis et cōtra talē etatem mox ho-
 norificencia gratiosus seniores
 maxime et q̃ officiis p̃cēat pue-
 ro vltra q̃ nēcē eāt habenas li-
 bemas relaxabant. Prior autē q̃
 conuētū sub abbate regēbat dis-

cretiori regimine nec ipse p̃cepti
 me nature i tali etate credendū
 putabat. q̃a vt dicit p̃hus pue-
 ri nō tñ monēdi sūt sed etiā ac-
 tādī ṽbis aggr̃ssusqz ē iā ali-
 quātulū isolescētū puerū vrb̃
 iterdū et ṽbers ab illicitis refre-
 nare. Qui puer ad cōnem infor-
 macōnē boni q̃si mollis cem pri-
 oris correptionē accipiens i ado-
 lescentēz sc̃m et p̃fectū creuit et
 circa viginti annos etate finita
 mortuus p̃ori apparuit dicens.
 Tue correctōi gr̃cias ago p̃or q̃
 meū tua p̃uidēcia id egisti. ne
 isolēcia puerili paulatī de fluctē
 et tādē plaberet in damnāda.
 Hec vt dixit b̃tā aīa tāto splē-
 dore resplēduit vt vix ille ag-
 lus remaneret q̃ ab illo lumine
 expers fuit. Simili p̃pe mō vt
 audiui⁹ a fr̃e et dīs p̃dicatoz.
 Cū in theutoie p̃abz circa anū
 dñi. M. cc. xlii. adolescēs q̃bā
 nobis cū in lubricitate corporis
 excessisset a semibz canonicis et
 decano ab ingressu ecclesie arta-
 tus ē et i f̃ra septa mōsterij quasi
 pro agēda penitēcia i loco ad
 hoc deputato reclusus. Qui hu-
 militer valde suscipiēs flagella-
 bat int̃rū a decano et grauibz
 conuictis culpabat. Eo autē ad
 huc i penitēcia existente cōti-
 git eū a cōcanoico suo inoētē

de nocte et latente occidi. Una ergo nocte ex canonicis sancto viro pro matutinis oratione supplicat et secreto vidit subito totam ecclesiam illustrari et apparere multo comitatu sanctorum gloriosam virginem matrem christi in medio omnium velut magistram et dominam consedere. et de diversis negociis universalem ecclesie tractatum habere. Unde finibus patronus ecclesie ipse exorsus est dicens. Et quod ex vobis miserebitur mei canonicus ut preteritum domini nostri matrem pariter rogetur ut super piaulo eius solita pietate flectatur. Et mox supplicatibus sanctis allata est anima et omnibus dicitur. Quia locus iste specialiter disciplina viguit. et adolescens iste mortuus disciplina; libens acceptus. et ex corde penituit per purgatorium cedat ei mors innocens quam ipse sustinuit. tu autem anima pete quod vis et fiet. Et anima. Pro occisore meo peto quod me occiso statim valde perdidit et ab domino apostolicum iter accepit ut misericordiam consequatur. Et mox responsus accepit. sicut digne petisti anima fiet tibi. Hec ut orationes audiuit. canonicus quod vidisset exposuit. Intraresque locum occisum inveniunt et deplagunt occisorem vero mox pro factum de nocte iter accepisse ab apostolicum reppererunt. Sebu

li ergo priores in cenobis et decani in canoniis in corrigendis et exstirpandis vicibus semper sint. ne etiam si proprias non habuerint subditorum negligenciis obtruantur.

¶ De prelati sine causa non facile foris vagetur. Capitulum xviij.

Iustus semper rex est sollicitus et non de facili cerni patitur subaudi sine causa. Et hoc contra prelatos qui ipse ceteros queritis. circa. circa. ultra. infra. sine ulla necessitate negocium cum maximis dispendiis et impensis crebrius evagantur. sed forte videns propheta david imitari vis qui optat penas et auolare. Male tu in verbis pudentissimis discovisti quam vanam et frivolum evagationem in omnibus exclusit dicens. Quis dabit mihi penas. Quales audi. Quis dabit mihi pennas sicut coluber qui utique gregaria est et amat commune bonum. Et volabo et requiescam. O rex. o propheta david qui optas fugere qui optas auolare dixisti enim in consequenti. Ecce elo gavi fugies et manum in solitudine si fugiens elogasti. ergo propter me qui rex preemas dimisisti. Absit absit et hoc circa penultima psal mi iuvenes ostendisti. Ego autem ab domino clamaui et dominus exaudiuit

me. Quo feci. Audi. sedim; i pace aia; mea ab his q̄ appropinquāt michi q̄a inter multos eant meū. et hoc q̄modo. Meū in corde meū in q̄ete a pusilla nimitate spiritus et tēpestates. et hoc eāt fugere a tumultu et fugiendo auolare. in pace aias redimi et iter multos sine tumultu esse cū casto et ibi inter hūeros eius amantissimi dñi q̄escere. ut in eo et cū eo leue pōd⁹ senti at q̄cqb̄ p̄illo habuent sustinere. S; nūq̄d talis eāt volat⁹ tuus o p̄late q̄ vagans instabil⁹ et fugiēs euanesas. Nō p̄mis colūbe vteris ut q̄escas a tumultu antedecū et subsequenciū et concōtanciū famulorū dicā a loquor et nō poci⁹ dñor. Vulgo dicitur. Miles in obsequio famulū. clericus sociū. mōchus dñm habet. Si vis credas experto. Frequentissime vidi dños paucos esse cōtētos sicut et famulos. Superfluis ihyare res feda et detestabilis in p̄latis. Quid eo vere cūbius. Quid eo damnabili⁹. et hoc maxime i claustralibz. seculis enī ē i secularibz clericis licet et i ip̄is hoc malū sit pestilens vbi res trāsit i dñū q̄d in religiosis hoc est in claustralibz nūq̄ fieri potest. n̄ forte q̄s i ep̄m assumat cū tñ dissipatio credi-

non dissipatio. Absit tñ ut dignis mercedibz obloquat faūlorū cū dictū sit. vici operarios et redde mercedē ill⁹. S; nō tñ impiū ymmo sacilegum iudico ut q̄s abbas p̄ p̄lat⁹ spiritū alibz filiis q̄bz sūme tenetur detrahat necessaria s; et famul⁹ superflua largiat. Isti pānis vilibz illi cōmūm mollibz vestiantur. Isti vacanis calceis sordeant. illi occreis hyrcinis miteant. Et rēnam saltem ista sufficerēt quin poci⁹ et non iubentibz p̄pter vere cūdiā vel timorē. cōsencientibz tñ v̄l dissimulātibz dñis aggregant imēsas pecunias q̄bz possessioibz ēptas natales suos tñ seūt i nutēdo et viles rustici nobilibz coequāt. Vñ si fratres a consobrinis aut cōsanguineis sūt dominorū tāto liberius et audacius faciūt que predixi. Non recordans o mōche responsum semioris illius in vitaspatorum qui dixit. opera monachorum ignis sunt. Et vide quare. Si enī aliarum substantiarum rē igni misceas cōsumetur sic et si ecclesiasticas bonis bona tua p̄monialia extra iuā misceas cum illis ad nichilū redigent. Horum tot exēpla vidim⁹ q̄ nimum esset cūdiū singula p̄tractae vñū tamē de pluribz explicabo.

¶ **E**rat cliens nat⁹ et rusticus
 qui in ditissimo monasterio pa-
 trū habuit assumptum a mona-
 chis i abbate. Vocatus autem
 a patre eques ire didicit qui p-
 us ire pedes consueuerat. ad men-
 sas fuisse iēptus ponit. et q̄ solū
 antrū cōtorto collo regere et te-
 nere didicerat erecta ceruice ci-
 bos iferre p-icipibz cogebatur.
 Quid plura? ex rustico paupe
 factus est diues inclitus. domū
 domū diūxit reddit⁹ anxit reb-
 ditibz. agro agrū distēctus co-
 pulauit. Dinc villas emit et p-
 dia et qui olim fuit vnus ex rus-
 tias factus est dñs rusticorū.
 Tandē cum ad hoc fortuna le-
 uauit. ut sperto onubio militū
 simpliciū factus miles vxorem
 sibi nobilē copulauit. Nec diu
 postea i hac eo gloria cōstituto
 pes ei succisus ē cui imitens in-
 mīrius stabat et reudit miser tā-
 to delectus. quanto sublimius
 fuerat eleuat⁹. Stati enī mor-
 tuo abbate patre ei⁹ spmē.
 eiat. fugat ab oībz. et ab abba-
 te successore defuncti nimium ve-
 lud monasterij depredator ipe-
 titur. conuictus autem in pluri-
 mis minoratus est. h̄ tamen di-
 ues in multis copiis remāssit et
 nisi eū forcius i fortunium ad
 pauperē ipulisset. Mox enim

contagia pecorū agrotum steri-
 litas ruina edificior. ingrātudo
 suorū sub secuta ē. ut nulli dubiū
 esset iusto dei iudicio tātam in-
 felicitatē ex iniusto aggregatis
 diuicijs successisse. Extremo
 ad tantam calamitate deuenit
 miser ille ut nullus eius misere-
 ret. nulls ei in p-uo succurreret.
 Et digne q̄a ex mīmo fere i dig-
 ne se extulerat sup magnos. In
 se ergo et si tarde homo rēsus
 iustū in se dei iudiciū tñdixit.
 Misit vxorē cum puulis ad pa-
 rentes. laborare cū p-ipsis manibz
 ipse cepit. et in sudore comedere
 panem suū. Quod ut viderunt
 sui viderūt et monachi vel q̄bz
 abbas patruus suus bon⁹ ex-
 tēat. hōi huiliato in pluitus
 benefici extiterūt. Paulatī er-
 go tam per laborē tā per alimo-
 niā cepit resurgere. et in p-uo tē-
 pe satis habuit p statu suo. In-
 tus itaq; prelat⁹ bon⁹ fit et solli-
 cit⁹ circa suos et extra i tumultu-
 cni sine causa nō facile paciat.
 et si agredi necesse ē nō pōpose-
 fiat comitē fiat p-icipē. h̄ fiat
 religiosum et x-pifamulū decet.
 familiam paucam habeat vtilez
 et honestā.

¶ **Q**z prelatus necessatio egre-
 diens deū ut eum egredientem
 tueat exoret. Capitulū. xix.

Neq; enī foras egrediē
mī agmē migraturo.
Ad idē hoc p̄tinet qđ
expositū iā p̄cessit. Migratur
agmē dicit̄ cum cōmūis necessi
tas cōgregacōis expostulat vt
p̄ negocijs p̄elat⁹ repeat etiā
cū instācia multa opulsus. **V**i
di quēdā ex p̄latis maiorib; q̄
quāq; ad extēiora negocia vō
bat. an̄ egressiōē secretū petē
bat. sup̄lex puoluebat i p̄ca
b; a dño lacrimis expetebat.
vt se in oib; egrediēte ⁊ regredi
entem sua clemēcia tueret ⁊ in
maib; suis negocia cōm; posita
prosperarent. Et vide lector qđ
secutū sit hūc p̄cessū. Secuta et
indubitabili relacōne didicim⁹
de eodē qđ vix in oī tpe p̄lato
nis sue iurā passus sit v̄l offē
sam. Quā aut̄ periculi ⁊ mali
sit mī ex causa valde nēcāa ci
tam susceptā deserere aīaz pat;
ex eo qđ subiūgā. **B**runo in
ptib; theutoie in opido magno
qđ mons martis dicit̄ bon⁹ p̄l
biter ⁊ cast⁹ fuit. h̄ referente m̄
memorabili heintico de colomia
f̄te ordīs predicatorū cōsobranū
habebat p̄sbitēz eque bruno
nē. vix scāa et mōrib; appbatū.
hūc auūculus p̄sbitex bruno
sepius rogabat deuote vt dicte
prochie aīā susceper; ⁊ ipse iā

senex religioz itat; anuit ille
post multas p̄ces iuit⁹ tñ eo qđ
regimē tāto prochie formidat;
Hoc vt obtinuit bruno p̄sbi
biter religionē itauit ⁊ cito post
hoc ab hac vita miguit. differe
te brunone iuniorē aīarū regi
mē at̄ptare eo qđ aliud b̄nefi
ciū appellamē viginti marcarū su
perius in castro tener; vicariū
pro se p̄sbitēz i prochia collo
cauit. Brunone ergo iuniorē
vna nocte i lectulo q̄scēte appa
ruit ei i cappa niḡ bruno senior
iā defūct⁹ ⁊ dixit ei i eisdē v̄b;
In grege omisso male te regia
⁊ pede lassio. **C**laud⁹ asp̄icito qđ
pena futūa redito. Hec dicens
eleuauit cappā qđ videbat̄ idut⁹
⁊ se ḡitex m̄cedi demonstrauit.
Ad hec bruno iunior exp̄gefa
ctus recolit visionem ⁊ v̄sus. Et
mox iterū resoluē i soporē cui
eodem scemate defunctus appa
rens dixit. Tu pene causa req̄
es p̄ te m̄ clausa. Aspice sic va
tib⁹ ignis et esca futūa. Et hec
dicens itēz illi tormētū ostēdit.
Cui itēz tercio soporāto app̄arēs
dixit. **M**ūdi delicis interib; se
cia misce. Ex hīs p̄ncipis v̄l p̄
micis cape p̄tes ā respice. Ad
cui⁹ v̄ba bruno surrexit ⁊ flex
is genib⁹ se ipleturū quod auū
culo viuēti p̄miserat deuouit.

Per mora aut splendore nimio
manifeste defictus apparens et vi
ueta cōgaudeas dixit. Tectat⁹ sū i
hīs q̄ dca sūt m̄ i domū dñi ibi
m⁹. et hec dicēs i sblimi q̄cedit.
Vide ergo q̄nti periculi sit autē
aiay recipe et in man⁹ negligen
tis relinq̄re. qd̄ in brunone sem
ori poteris aduertere. q̄ autē ne
gligēter deseruit. et in brunone
iuniorē q̄ susceptā alteri iuante
omisit. Simul etiā in ista nar
ratōe diligēter aduerte qd̄ i pa
mis v̄sib⁹ dicit. In grege omis
so male te geris et pede scisso.
Clausus p̄spicito q̄ pena futuā
redito. Vbi qd̄ manifeste h̄guit
scissū eū habere pedē affectōis
quē itēq̄ erga omisū gregem
habere debuerat. claudūq̄ eum
esse mōstrabat cū vni bñficio ca
pellanie fuiret i castro. et autē
omissā prochie negligēci⁹ dese
rebat. Volo vt q̄cūq̄ hoc lege
at sciat me āno ab incarnatōe
dñi. M. cc. xxxviii. fuisse p̄h⁹
vbi uenēabl wilhelm⁹ parisiēf
episcop⁹ q̄ in theologia iā rexe
rat cōuocacōnez fecerat in fratr
p̄dicatoz capitulo oīm magistro
rum. Proposita ergo questio
ne de pluralitate bñficioz sollet
ti et valde lōga disputacōe p̄ba
tu⁹ est duo bñficia dūmodo vnū
valeret quindē libras p̄hienf

teneri cum salute nō posse. hoc
determinauit p̄dict⁹ epus. Hoc
frater hugo ordīs p̄dicatoz po
stmod⁹ romane curie cardinal.
hoc fē guerricus et frater ganfrid⁹
eiusdē ordīs. frater iohānes
de rupella ordīs fēm minorū.
et alij q̄ plures magistri theolo
gie determinauerūt in scol⁹ suc
cessiue. fūerūt autē ante habita
disputacio lōga valde et multo
solemnior ān tres annos. i qua
etiā oēs magistri theologie ex
ceptis duob⁹ determinasse p̄bā
t. idē poia qd̄ et sup̄ quoz vn⁹
fuit magister philippus cācella
ri⁹ parisiēf et magister arnol
dus postmod⁹ episcop⁹ abianēf
Quid autē de isto philippo conti
gent audiam⁹. Agonizantez in
morte dict⁹ wilhelm⁹ parisiēf
episcopus paternā sollicitudine
visitauit. rogauit qz euz vt sin
gulari op̄inioni ceberet de plu
ralitate beneficior⁹. et oia bñficia
sua excepto vno i man⁹ ecclesie
reignaret et hac cōdicionē me
diavt si oualesceret ei supplere
vellet de suo p̄prio qd̄ dimisit.
fēnuir ille exp̄ia se velle dicēs.
Vtz esset dānabile bñficia plu
ra tenere. Mortuus ē ergo sic.
Post paucos dies cū dictus pa
risiēf episcopus finitis matuti
nis orare vellet. vidit inter se et

lumen quasi umbra hominis tetra mi-
mis. Eleuata ergo manu con-
signat se et si ex parte dei sit precipit
ut loquitur. Cui respondit apparuit.
Alienus a deo sum sed tamen miseri-
coris factum eius. Et presul tu quod
es inquit. Ego sum cancellarius du-
dum miserum. Quiesce episcopus
elato alci? gemitu. Et quomodo
inquit tibi est hic dolens. Male ait
ymmo quam pessime. sicut qui dam-
natus sum eterna morte. Et epis-
copus. heu ait karissime quod causa
damnationis tue. Tres sunt inquit
causae quare morte perpetui sum dam-
natus. Una est quod recrescentes fru-
ctus annuos contra pauperes tam-
de resuau. Secunda est quod contra sen-
tentiam plurimorum de pluralitate
beneficiorum quasi licite tenendorum opi-
nionem contra defensauit et in hoc me-
piculo mortalium culpe commisi. Ter-
cia est et illa grauissima omnium quod ab-
horribili carnis vicio in scandalum
multorum multo tempore laborauit. et ad
episcopum mox abiit. est ne in-
quit finit? inquit. Et episcopus. miror
ait et letatissimum vix te quodam
hoc quare cum me adhuc viuum cer-
nas et omnes nos viuentes adhuc
morti necesse sit antequam mundus ista-
te iudicio finiat. Et ille. non mis-
ris inquit. quia nec sancta nec opus nec
ratio apud inferos valent. Et hec
dicens umbra ab oculis mirantis

evanuit. Ipse episcopus non tamen sub p-
sona sua quasi hec vidisset in predi-
catione sua clericis omnibus recitauit.

¶ Simili modo cum quidam cleri-
cus maxime literature in agoni-
sans in morte mandaret et consilium quod
erret quasi in primo migratur? ce-
dunt ei ad memoriam disputationem
illam solentem et determinationem de plu-
ralitate beneficiorum parisi? cui ille
interfuerat doctor magnus. con-
suique illi cum magna instantia lacri-
marum vtrumque prebendam dimitteret
quia duas contra animam suam tenuerat
quam una ab omnibus vite copiam omni
clero sufficere potuisset. Tunc
ille facie confusa dissimilans hoc
tamen respondit. Vrate dominum ut inspi-
ret. Nec diu cum recessissem et
tenuis spiritus vix hactenus hoc
idcirco quod conuenerat ei quidam sobrius
suus iuuenis cum maximis lacri-
mis inlamarer cum vix non
posset manu inuens exspirauit.
Post cuius obitum cum quidam
ex nostris stupefactus nimium
cogitaret cur tantus homo et ta-
tus clericus si mortale peccatum
esset plura beneficia retinere
in tali statu mortuus extitisset.
Mox quasi semivigilans defunctus
apparens dixit. hec sola prebe-
datum causa est pro qua infelix
ego eternaliter sum damnatus.
¶ Sup hac eadem questione au-

beate memorie iacobus de vitriaco tunc quidam achenensis episcopus postea vero romane cune cardinalis. magisterque quondam theologie prebatus robertum de cortho romani apicis cardinalem morientem ante prebendam damiace ciuitatis obsidione interrogaret respondit. Dico iam migraturus a vita quod mortale est et dampnabile dummodo unum contempnens sit plura beneficia retinere. Hoc idem magister petrus omestor sancte marie caton parisiensis dixit et scripsit. Hoc idem magister guiarbus cameracensis episcopus verbo huiusmodi confirmavit. Nolle inquit pro toto auro ambie una tantum nocte duo beneficia retinere et certe tamen essem quod de mane unum illorum homini prodere offerretur. et hoc propter vite incertitudinem. Super hoc etiam narrant fratre bernardo quodam penitenciarum domini pape et fratre ordinis predicatorum cum beatus maximus papa gregorius non interrogaretur. si posset de plenitudine potestatis cum plurimum beneficiorum de detentoribus dispensare respondit. Non possum inquit nisi super ratione tantum detentorum dispensare. Quis ergo erit sapiens et fallat se et sibi super dispensatione aliquam blandiat. Esto quod mihi

et magistrorum dicant hoc quod et multa alii opinantur. hoc solum mortale ab augustino omnium doctorum maximo iudicatur. quod quis incertitudinis periculo aut mortalis peccati discamini se committat. Noli ergo fieri sub trina inuocatione diuini nominis usurpator. et fiat sub tribus personis inuocatur et colitur unus deus. ita tu clementi sacerdos duorum trium aut quatuor beneficiorum vel plurium possessor existas. Lucifer ille sapientissimus et pulcherrimus in creaturis. lucifer inquit angelus assimilare deo voluit et contemptibili cecidit vniuersis. Quanto ergo numero mercior extiteris in prebendis tanto te superbius non solum contra deum. sed etiam super deum extollis. Ego in quadam ciuitate episcopali annis undecim adoleui. vbi sexcenti canonici sub prebendis pauperrimis ducentarum fere librarum parisiensis in matrici ecclesia seruebant quorum plures erant detentores plurium beneficiorum. Vide ergo qualem vindictam vidi in ipsos turpes detentores. michi testis et iudex sit sancta trinitas unus deus. quod paucos eorum vidi communi morte defungi sed omnes subito et reprobe mori. Ita quod quidam eorum audito quod unus sociorum in nocte sanus mane

mortuus iuent? esset aplos manibus dixit. Et quod vultis. secundum usum et consuetudinem ecclesie mortuus est ut videtis. Vidi ego ipse in ecclesia eadem infra paucum tempus quatuor archidiaconos sic defungi. Vide ergo lector et mirare miraculum. Primum eorum de equo phalarato et gravi cecidit et fractis cervicibus expiravit. Secundus mane in cathedra sedens mortuus est repertus. Tercius in choro stans cum ab missam eleuatio corporis fieret cecidit resupinus et subtracta lingua cum sensu quam brutum animal die tertia sine sacramentis ecclesiasticis est defunctus. Quartus confessionem peccatorum et sacramenta recusans mortuus est et extra cimiterium sepultus.

Quod prelati oberantes reducat et lassos releuet. Cap. xx.

In qua lassata est a forte aberrauerit eam repperit odore persequitur. subaudi ut releuet lassam et reducat eam. Lassus dici potest qui a currenda via mandatorum dei vel pernitus destitit vel animo tepuit. Ab errare vero apud dicitur cum claustralibus quibus aut subditus a rectitudine virtutis a regule per deuia viciorum recedere non veretur. Tales

nimirum bonus prelati odor fame ab inuestigandum vel corrigendum vel deuote orationis odore per spiritum lenitatis ab accomodando infirmo ne pereat si iuste agit persequitur. Unde de principe pastorum casto per prophetam predictum est. Calamum quassatum non conteret et lignum fumigans non extinguet. Ne ergo illi qui seueritate nimia subditos conterunt et illis maxime de qui eos male vitae exemplis erigunt. Unde ego sicut magistro iohanne de leodio narrante cognoui. princeps apostolorum petrus quidam prelati multis annis male regenti in infirmitate vultu seuerus apparuit. librumque tenens apertum legere cepit et fixatus. Erat autem hec scriptura in textu libri. Mortificas animas que non moriuntur et viuificas que non viuunt. Cumque ille horreret nimium amplius legere vultumque refugeret apostolus petrus seuerius instituit ut quasi glossam textus legeret quam in margine videbat. legit ergo coactus. Cum reducas animas de inferno quas per tuum destitutas exemplum eterno supplicio tradidisti. Et cum ille per horrore et confusione respondere non posset de visione ad se rediens se surdantem et cretam tantum inuenit.

Nec mora de consilio dā uenēbi
lis via seculū derelīqt et xpi dedi
t? fuit i mōsterio hanonie a
sterciens? ordīs qđ tiberonū di
cēt bñssimo hne qēuit. Quā
tūz autēz pīculū pīlatis īmineat
nō tīm ex officio uerūetā ex sē
reptōe multimoda deōnū ubiq;
sparf infidijs exēpla et scripta
multorū onbunt. Seuer? sulpi
ci? scribit beatū martinū dixit
se maiorem sibi vīutem aī epā
tūz habuisse qđ postea. cū duos
aī suscitauēat mortuos. postea
viro vnum. Apud sanctūz vi
ctorem parū hū referētibz cano
nicis audiuī qđ qđam canōicus
regularis eāt vita genere et līs
pollens. Elect? ergo ī episcopū
tēnuit et pīnaci constācia cōtra
plurimorū et maiorz cōsiliū se sub
traxit. Mortūrus aut post mul
tos ānos socius qđam ei? qđ eū
multum dilexēt adiuuauit eum
qđ ten? ad se si deus pmitteret re
solutus morte rediret. Et ānuit
ille statiq; defūctus est. Nec di
es multi post mortē ei? deflup
erant. tūz ecce aīa sūm qđ pmise
rat rediens emīn? ī pietē crucis
signūz īpressit dicēs. Ne dubi
tes ne vacilles ī visu. s; qđ qđ
vis et me finas ad potiora tñsi
re. Mor? soci? ad vīsonem exul
tās et sollicit? īnq̄t valde fui ne

guissimā ad minus penā ī pue
gatorio sustineres. qā refutasti
atra maiorū cōsiliū tam pēti
nacter pīsulatū ī qđ ad salutē
aīaz tot et tāta bona facere potu
isses. Cui aīa. In me īquit hoc
ordinauit clemētissima boītas
saluatoris. quia ex tūc tīmui et
nūc scio. si episcopat? cathedrā
ascendissem perpetue dānacio
nis pīculū īcidissem. et hoc di
cens quasi cum īgenti corusca
cōmis lūe pertāshuit. S; et ve
nēabil? hugo cameacē? ecclēsie
decanus vīe ī omni honestate
et genere nobilitate clarissim?
cū ī diuersaz ecclēsiarū epā
bus se pīcipari formīdaret nec
poss; sēter fugere sedis et posto
lice iussionez. derelictis omibz
mōsteriūz cysteraciens? ordīs ī
vacellis pīe tornacū īgredi co
gitauit. Cūq; pīdōito declarato
accipitrem decēz mutonum per
optimū quē habebat multi no
biles peterent mīa curialitate
dissimilauit et uenēs ad portāz
cenobii mōchus mor? futur? ac
cipitrē pedū vīnau? soluit et ad
auras libere volare pīmisit. huius
mōi verbis vsus. Vīc te dīmitto
larūz placidūq; remitto. libe
tate fruī pībitate tui. Nec mo
ra multi dīmissum accipitrē ca
perev? reuōre cōnātes frustrati

sunt quia postea nunquam comparuit.
 Et hoc quidem in iunioribus dispensatione permittitur ut in auiibus celi lubant horis et temporibus congruis. ne temptacionum diuer sarum fluctibus submergantur. De ipso etiam beatissimo viro et illis in monasterio ut ipsemet audiui a monachis qui viderunt memoriter ferebat. In mensa nouicia sedentes passeres aduolantes de manibus eius panis minucias capiebant. Super quo a magistro nouicioz leuiter redarguit hijs vobis passerem secundum consuetudinem viuentes alioquin dicens. Passer abi nec habe mirum quod abire cogaris. Etas ordo iubet. te michi non tibi me. Huius dignum esse maluit sub habitu monachali latere sub regula quam pontificali infusa decorari. In huius morte beatissima ex innumerabilium angelorum presenciam tanta dulcedo creditur resultasse. ut omnibus qui presentes erant singularis gratia videretur infundi. Disceant ergo fideles culmina reuereri et nequaquam cathedras impudenter ascendant quia quanto statius aliorum tanto casus grauior. Quod et illud solemne miraculum ad terrorem omnium prelatorum enactum. Clericus quidam in synodo episcoporum predicare impulsus angustia bat non modicum quod non dig

ne posset contra tot prelatos ecclesie predicare. At ubi accessurus in oratione iacentem venit ad eum dyabolus et dixit ei. Quibus angustia ris istis clericis predicare. dicas eis istud et non aliud. Preceperunt inferni tenebrarum principes ecclesiarum salutem. leti omnes nos gratias referam quod eis de qua cum ipsis prelatibus nobis eorum subbiti deuoluunt vel offerunt et per eorum negligenciam ad nos fere pariter deuoluitur totius mundi. Inuit quidem tibi dico quod dico fatalissimi iussione coactus. Respondit clericus. mihi quidem si narrauero non credet. Ubi dyabolus agens maxillam ei. Ecce ait signum. nigredo in solita faciei. Hanc aliquando predices non contingas quia frustra. post predicationem vero aqua benedicta delebit. Processit ergo clericus predicaturus in synodo et ammirantibus auditibus in signo indito faciei. tamen illa quam sibi iussa sunt recitauit et ad horrorem maximum auditorum corda permouit. Hec eodem anno ab incarnatione domini. MCC. XLVIII. fuerunt parisiis contra omni populo et clero sollemniter recitata. Quam uera ista sint. status prelatum dubio demonstrat ecclesie quam nullam superbie auaricie luxurie operacionem recipit in clericis et prelatibus. Vidi moderatores orbis et reges magnos.

vidi duces et comites et barones. nichil vidi in eorum cultu vestitum tam singulariter exquisitum. Eorum auariciam si attendas nulla mercatorum nulla cuius talis. Qui tamen legitimos heredes si haberent tolerabilior isania videretur. De luxuria vero eorum nichil diffinire presumo nisi quod illam solus nouerit qui tenuit et vordum scrutatus est. Si quis clericorum culpabilis de diuicia verborum dictorum consequatur. corrigat se et contra se plata non audiet. Si quis vero legem se a reprehensibilis modeste viciis inueniat innocentem non inascat non indigne tur michi. sed gaudeat vicia de quibus scius non est incoscius ob iurgari. Si quis vero indigne tulerit dicta verba notabiles se reddet in dictis et veritatibus plenissime detractorem. Hec et hijs similia cum quidam nobilis adolescens de romanorum partibus thomas de aquino nomine veretur intravit ordinem fratrum predicatorum bononie. Qui cum domino ibidem in magno seruire et alacritate spiritus deseruiret inuidit diabolus et isti gavit parentes eius et maxime duos fratres eius potentissimos ac feroces qui optinuerunt a papa ut ad curiam plitimas apostolicas citarentur. qui cum apparuit

iussus est habitum deponere et dignitatem ecclesiasticam insigniri quod cum sperneret mira ostenta facti a suis fratribus captus est quos perdidimus et ita et claudus detrusus. Vbi cum graui iedia frigore et penuria affligeretur non quod tamen tortores eius efficere potuerunt. ut saltem habitum ordinis susceptum alios mutare vellet. Et hijs omnibus nequus cogitationes per quod possent auctore animi iuuenilem seque mulieres in carcere per tempus aliquod oculi seruire. Qui foris quod prius sprete illecebras hic amicus duobus vel tribus in carcere perdidit. Romam igitur adiens magister ordinis predicatorum pie et beate memorie Johanes super captum et incarcerationem fratris impatori frederico conquestus est. Qui examinata et inuenta ut dictum est prefatos nobiles qui uult ad penam. nec ullomodo mortis sententiam euasissent. si dictus magister in quamonia persistisset. Sed verum est iudicium sanguinis et impatoris animi mitigauit. Grauius enim audita tanta in humanitate fratrum in fratrem cesarem commotus erat. Deterati ergo de fratres soluerunt fratrem. qui transmissus est patri a magistro ordinis eiusdem. nec diu distulit sathan insidias spargere adolescenti.

Instinctu enī fratru suoru carnaliū ⁊ amīcoꝝ q̄s habebat ī ciuitate p litteras apostolicas iterū mandatu est. Veienti igit moꝝ a papa precipi vt regimē abbacie mōtis cassini susceperet que vtiq; maxima erat ī totius apulie et campanie p̄tib; prelaturā. Septē enī episcopatu subiacēt abbati illi q̄ et ipse pontificale officiū in oib; amittat. si enī uult ergo p̄clatissim⁹ adolescēs nec ordinē vel habitū suū deserere vlla cōdicōe cōsensit. Cui cū papa concederet vt ī ordinē et in habitu suo p̄esset officio noluit ille ⁊ clam prolapsus a curia fugit et ī coloniā agrippinā veit. Studuuitq; in loco illo. quo vsq; p̄clarus lector fratrum ibidem frater albert⁹ parisiensis est t̄āslatus. ⁊ pro incōpabili sciencia theologie cathedrā sortit⁹ est. Post quē et idē frater thomas confirmat⁹ sollemnitatis regimē et cathedram adept⁹ est. et digno remuneracōis honore ad deus ordinis icolumis perseuerat. Hijs narratis non abigo q̄ bonum opus desiderat qui episcopatum desiderat s; tamen q̄ non tantū p̄esse desiderat s; prodesse. Quidnam multi tales. Si ergo cōfusiōez ⁊ obprobriū eterne pene effugē volueris cū pre

latis prouidis ⁊ p̄fectis lassos et aberrantes p̄sequere. ne per tuam negligenciam aut duriciam depereant aut exēplum.

Q̄ prelatus sit benign⁹ et sollicit⁹ p̄ pace suāda. Ca. xxi.

Nec regis benignitas et sollicitudo maxia circa populos ⁊ circa regē populi obediēcia adeo p̄seueat. vt nūq̄ odio ā discordia iūctē moueāt. Ecce q̄ culpāduū est viciū natuē corrupte vt illud incontaminatū fuit breuis vita et in volatilib; apis ⁊ hō rois capax tā ferali mēte t̄āsgredie. Ut enim gloriosissim⁹ aug⁹. ī libro de ciuitate dei dicit Nichil enī ē hōi nū gñe tā discordiosū viciū tā sociale natuā neq; cōmedi⁹ cōtra viciū discordie p̄ cauēdū ne existeret v l sanandū cū exstisset natura sanare ē humana qm̄ ppter ea deus creare voluit vnū de q̄ multitudo propagaretur vt hac amonicōe ⁊ ī multis cōcoris vnitatis fuaret. Nūq̄d plerq; īsocialibiles ⁊ solitūage bestie sunt. vt leones vulpes ⁊ aq̄le tygresq; vel vrsi qui filiis suis mitis inuicem ⁊ pacata ferocitate blandiunt. Quis milius quā tumlibet solitarius rapinis circumuolat. Numquid ī signum

pacis coniugium copulat nidum agit. oua fouit. pullos alit. et quam cum matre familias societatem domesticam quanta pace potest consuat. quanto magis homo ipse? quodammodo nature sue legibus ad inuendam societatem pacemque cum omnibus quantum in ipso est in omnibus optinendam elaborare deberet. ut quod in bestijs irrationabilibus esse probatur ipse homo rationalis seruare contenderet. De pace plus elegantissime dicit pacem cum hominibus habebis et bellum cum vicinis. Semper igitur diffensio ab alijs incipiat a te te conciliatio. Non est extrinsecus malum nostrum ut ad discordiam moueat. Intra nos est in ipsius visceribus sedet et ideo difficiliter ad sanitatem venimus quam nos egrotare nescimus. Medicina non regio querenda est. tecum sunt que fugias. Te igitur emenda. si vis habere iocundas peragaciones comite tuum sana. Si vis vicinis exui longe a vicinorum exemplo recede. Magnanimis natura perduxit et ut quibusdam stolidum quibusdam pauidum. ita nobis gloriosissimum et excelsum spiritum. Quare hoc mihi ut honestissime et mitissime viuam? Multa non quia difficilia sunt non audemus? sed quia non audemus? difficilia sunt.

Absolutum humane nature bonum corporis et anime pace contentum est. Quers quare. Te frega ut curas minuas non ut adiuvet teum fignis onus animi deponendum est. Non autem tibi ullum placebit locus. illud quod quers in pace vivere. in omni loco positum est. Non multum prodest vicia tua proiecisse si cum alijs vivendum est. Magni animi est placidum esse tranquillum et iniurias et dissensiones super me despicere. In omnibus que aduersa videntur sic formatis. ut nunquam te a forma recta diuellant. Valencior omni fortuna est animus et in utraque parte res ipse deducit beatumque ac misere vite ipse sibi causa est. praua atque aspera ferendi scientia et assuefactio emollit. Non potest gratis consistere virtus ac si magni estimas omnia sunt sine murmuratione comitante. Malum miles qui impatorem sequitur gemens. Pacem ille mundo intulit natus pacem viuens etiam mortuus et sui illi omnia omnia reddiderunt. Quid ergo illi retribuam pro omnibus que retribuit michi. Pacem retribuam proximis et si persequantur tamen vicem non reddamus. Si autem omniunt cum omnibus hominibus securitas pacis habenda est quod illis altis agendum est qui altioris vite regulis instituti sunt.

utpote successoribz apostolorū
 quibus casta pace suā p testamē
 to reliqt. Pacem meā inqt do
 vob pacem relinq vobis. Sz heu
 in secularibz psonis pro pte cel
 lauit persecucōis ifamia et nūc
 non tantū clericos q tamē sozs
 domini nūcupantur vicietiam
 cernim⁹ et claustrales q toti deo
 esse deberent nunc per fas nūc
 per nephas contra prelātū sub
 bitos et prelātum contra subbi
 tos eleuari et i hijs omnibz luā
 ecclesie superent et spernūt et
 iura ciuilia asserere iusticiā gla
 dijs volunt et armis bellicis ad
 inuicem exercent. Apud pa
 piā longobardie ciuitatem no
 bilem i monasterio beati petri
 extra muros vbi gloriofissimū
 augustini corpus cum boacio no
 bili p̄ho et martire castiano cō
 ditum iacet quod celū aureum
 nominatur sub innocēcio hui⁹
 nominis papa tercio mōchi ab
 batez suū crudelissime pmerūt.
 quam ob causam digne expulsi
 regulares ibidē p eis sūt locati.
 In ofinio vero germanie citate
 nūcellenfi episcopus luxurie de
 ditus est et rapinis. tandē epis
 copatu p̄uat⁹ ē et deiect⁹. Cui⁹
 loco cū vir nobil⁹ et deuot⁹ fuis
 set elect⁹ et cōsecrat⁹ et epātū re
 geret digne deo a predecessore

suo deposito neq̄ter rapt⁹ et oc
 cisus. qua de causa a fratre pro
 prio deprehēsus vicaria morte
 punitus est.

¶ Qz subditi obediāt suis pre
 latis. Capi. xxij.

Obra regem miā populi
 obediēcia cōseruatur.
 Hinc de obediencia pa
 rum lacus differēdum est que
 utiqz cōseruata tāto est gracior
 in subiectis. q̄nto per necessita
 tem imposita. timoratioz i pre
 latis. Hāc adam cum vxore po
 situs in paradiso tñsgr̄bitur et
 eiectus ē. Hanc moyses et aarō
 ab aquas cōtradictionis positi
 nō seruauerunt. et repx missio
 nis non intrauerunt terrā. Hāc
 saul electus in occasione agag et
 eius populi uon seruauit et ideo
 regno prauatus est. Sed forte
 dicas. de deo deo obedienciā non
 prelato. Audi quid dominus di
 cit in deuteronomio. Qui super
 bierit nolens audire aut obedi
 re sacerdotis imperio monetur.
 et post parum. Si genuerit ho
 mo filium contumacem qui nō
 audiat patris ac matris impe
 rum et coherat⁹ obedire cōp
 serit lapidibz eum obruet popu
 lus. Nō ergo conuēt⁹ talē susti
 neat a defendat ne sicut quōdā
 per inobedienciam vnius hoīs

peccatores cōstituantur multa. si
aut scabit beatus paul⁹ aposto
lus ad rōnos. ad thessalonicē
ses. In obedientem vitare iubet
quasi exōicātū. Si q̄s inq̄t nō
obediēt verbo meo p epistolā
hūc nōte et ne cōmīscamini auz
illo. Xp̄istus deus et homo ut
evāgelista ait mat̄i subditus
obediuit. s̄ et hoc pat̄i p̄mmo
et pat̄i putatuo. Quis ergo o
homo es qui te tibi credere p̄su
mis et regi spernis nō obediēs
regimīni alieno. In īmensū d̄ro
monibz multa milia populi mo
dico gubernaculo se cōmittunt.
Qualit̄ aut̄ obediēdū sit domi
nus in exōdo moȳsi et aaron fi
gualit̄ repromittēs dicit. Abs
qz tuo īperio non mouebit q̄sq̄
pedē a manū in ōi terra egipti.
Moȳses et aaron figurā cōtinēt
platoz ad quorū imperiū ōnis
subdit⁹ tunc obediēte simplici
ter ī ōni bono. Nec obediēcia
in q̄busdā religiōibz extendit̄
vsqz ad mortē scilicet in ordīe
predicatoz et minoz. In alijs re
ligiōibz neq̄q̄ ita est. Et vide
rationē quare ab hōie obediē
dum est hōi sicut dicit̄ in libro
iudiciū obediēte domino voci
hōis sol et luna a suis progressi
bus tardauerūt. Quale autēz
malū q̄dam nostra etate per in

obediēciā male caut⁹ iactat re
feramus. Venerabil⁹ fulco de
gābauo natus canoic⁹ apud īsu
las fuit. Vic ergo ut ip̄e nobis
narrauit a magistro iacobo de vi
traco legato et predicatorē cru
cis contra albigēses regat⁹ ut se
cum crucem per flādniam pre
dicaret rēnuīt. Cui cū īhisteret p
amicos ut eū adiuuaret ī nego
cio ecclesie tā necessario et deu
to rēnuīt ille secūdo et nullo mō
se futurū asseruit. Tūc magis
ter iacobz illū magis p̄ceptūz
timere cōfidēs et ego inq̄t p̄ci
pio vob̄ auctoritate q̄ fūgor ut
in nōie domini ihesu casti in re
missionē ōniū peccatorū v̄roz
illud negociūz assumatis. Cui
dicit⁹ fulco nullomodo inq̄t assu
mā. Et ego rogo vs ut neq̄q̄
me de hoc vltēus fatigetis.
Mor magister iacobus gūiter
cōmot⁹ ī corde et fere vsqz ad la
crimas fatigat⁹ ait illi. Cū v̄a
qz digne possem vos exōicare
auctoritate cōmissa. et ōni bene
ficio iaz p̄uare p̄ inobediēciam
cōsumacē. Nolo tamē ne graua
men tm̄ in gerere videat̄ tāto vi
ro. Nōgo tamen deū qui ōnium
cordiū est īspectoz quaten⁹ red
bat vs non solum ad istud q̄s
spernitis s̄ prorsus inuilez ad
ōiē. Quia res mor ad hec v̄ba

quarta febris eum cū fluxu ventris inuasit. et vsq; ad finē vite sue p̄ viginti quinq; ānos irremediabiliter fatigauit. Et audi lectōr mirum dēi iudiciū de hoc viro. cum talis ac tantus esset vt ei dominus ihesus crastus sicut per fratrem egīdium ordinis predicatorum ī gauduo p̄cepimus ante mortem quasi recēter extensus ī cruce visibiliter appareret et eum ante finem mensis augusti predicet moriturum. nullomodo tamē dominus illi ī hac vita parcere voluit quin eum pro inobediētia tanto spacio t̄p̄is flagellaret. Quid ergo de nobis miseris futurum est qui parentibus inobediētes frequenter fuimus et prelati et deo maxime qui nos creauit et pascit qui tam p̄fecto viro pro sola inobediētia non pepit. Discant ergo ap̄es fidelium cum prelato suo sinceriter et humiliter concordare et circa eum semper obediēciam conseruare. Seruent et pacem prelati subditis et pacem teneant subditi cum prelato vt in subditis honoris et gracie fructus crescat et per hoc in prelato gloria cumuletur etiam in p̄senti. et eternaliter p̄lat⁹ cū s̄bditis pace oīmob̄a p̄fuit.

Qz subditi p̄lati oracōnū suauamen impendāt. Capi. xxiiij.

Rex ī exp̄dicōne a plebe sustollit. Ecce nūc subditis forma dat quem admodum se habere debeāt ad prelatū et hoc idē ē qd̄ ille magnus p̄lat⁹ apostol⁹ paulus subditis suis ait. Obedite p̄positis vestris et s̄biacete eis. Ipsi enī puigilāt rācōnem reddituri pro aīabz vestris. Quid ē prelatū ī exp̄dicōne poni n̄ cōtra sathanā in oracōnibus bellū parere. si temptatio subditis ir̄p̄sent cōtra mūdū. si persecucōis hōr̄r̄ ingruent contra pacem. si mentem ad luxum iclinare veluerit contra carnē. Et hoc ē cū moyse eleuare manus. cum dauid eleuare oculos. cum āna mentem sustollere. vt expugnet p̄cibz hostes quos armis secularibz etiam si nocuerint numq̄ debet. Nec sunt brachia robustorum dauid. brachia militum casti. p̄ces et lacrimae. Audiui inq̄t dñs ad ezechiam oracōez tuā et vidi lacrimā tuā. euidentior visus auditu. lacrimae enim sūt testes doloris. Nec sunt arma et inimica demonibz et iuinabilia mūdo et nobis tutela contra domesticū hostē carnis

Hec arma hec brachia q̄ sp̄rue-
rūt ⁊ intumērūt per superbiaꝝ
contra fluct⁹ elis sunt ⁊ electi.
Vnde dauid in planctu sup saul
et ionatā imprecatus est dicēs.
Mōtes gelboe nec ros nec plu-
uia veniāt super vos vbi cecide-
rūt fortes israhel quia in te ab-
iectus est clipeus saul in excelsi-
tuis ionathas interfectus est.
Saul et Ionathas prelatos sig-
nāt. q̄ id circo ī gelboe p̄ire dicitur
q̄a ī ea idest p̄pter eam. et
notat supbiam abiectus est cli-
peus forciū idest p̄ciā q̄ vince-
re ī bonū neq̄cā debuerunt. Vñ
satis egregie q̄dam v̄sificans
dixit. Robile vincendi genus
est p̄ciā. vicit. Qui patitur.
si vis vincere discē pati. Et no-
tābūm q̄ monē gelboe supbiā
signat. dicitur enī coaceruans
vbi sub audis iñ dēi scdm apo-
stolum in die iudicii ī qua atte-
stante p̄pheta oēs ip̄i q̄si ignis
cōsumētur. Nichil enī deo idig-
nius superbia ⁊ illa maxime q̄
nunc scēlestissima regnat p̄ela-
torū. an non dicam p̄ciūs cleri-
corū? Tu ergo verus saul p̄e-
latus mitis et humilis et iona-
thas colūbe domini in exp̄dicō-
ne possit nō extollas cornua si-
cut thaur⁹ s̄ in mitans precibꝫ
tuorū subditorum qui te secum

sustollant ab celum ⁊ sine bono
illa q̄ te arant negocia cōcludē-
tur. Quāte aut virtutis apud
deum omōnes fideliū ac maxie
perfectorū existant in euidenti
miraculo videat̄ cum ipse iacobꝫ
apostol⁹ dicat. Multū valz oō
iusti assidue. Qui vite san-
ctissime mulierē ī p̄tibꝫ brabācie
de qua vt melius credas sequē-
cia modū vite compendio se de-
scribam. In breui tugurio lapi-
deo reclusa eāt. loriam ferraz
portabat ad carnem. ⁊ sup loci-
ciz ex cetis pilorum ciliū q̄ p̄
medium lorice acrius p̄ugeba-
tur. super durissimos cornutos
lapides in discretis temporibꝫ
nudis pedibꝫ reālebat ter tan-
tum in ebdomada pane in dimi-
dia parte mixto cineribꝫ ⁊ pis-
cato lirineo in mensā ē et pōde-
re v̄scebat. Hec plures sibi in
oracionibꝫ cōmendatos domino
cotidie suppliciter offerebat ut
eos sua clemēcia ab omnibꝫ ad-
ueritatibꝫ tueret. Et audi sum-
me amiracōis miraculū ut ipsa
met michi dixit. In momento
q̄cūq̄ de omnibꝫ in oracione me-
mor erat defectū virtutis et gra-
cie ita notabiliter sentiebat ac
si lesionem corpalem in aliquo
articulo corpis v̄l membro suo
sēteret. Qua p̄pter certissima

comprobatione cognoui multos
valde a diuturnis temptacionibus
periculis et aduersitatibus eius
oracionibus fuisse liberatos. **De**
hac persona indubitabile miracu-
lum ab omnibus ferebatur. Filia
fuit via pauperum et cum puel-
la nundum septennis miro fer-
uore spiritus interioris traheret
rogauit patrem cum lacrimis ut
sibi psalterium comparet. Cui pa-
ter. Vnde filia psalterium compabo
quod vix tibi cotidie panem lucrari
sufficit. **De** illa causa ad ma-
trem casti orauit et dixit. **O** ma-
ter casti da mihi psalterium quod pa-
ter dare non potest et ero perpetua
ancilla tua. In hac simplicitatis
prece perseuerauit illa per annum. Et
ecce in somnis apparuit ei beata
virgo fecit ut ei videbatur in ma-
nuibus psalteria dicens. Accipe
nunc filia mea quodcumque ex duo-
bus elegeris. Nec mora. Vbi cum
maximo tripudio elegit vnum.
Disparere beata virgine puella de
somnia euigilans nichil inuenit in
manibus suis et illam se conquirens
a matre casti flere cepit vberime.
Quod cum audiuit pater irasce-
bat filie et consolatur eam vade inquit ter-
diebus dominicis et festiuis ad magi-
stram que filias diuitum psalterium
docet primo discens legere et
postea beata maria psalterium

tibi forsitan parabit. Mira res
quod ubi puella simpliciter ac-
cepit et ad magistram quam filias di-
uitum docebat venit psalterium
inspexit et legit et sic beata ma-
ria multo miraculose pro mis-
sum sue dignationis impleuit.
Quod ubi viderunt honeste per-
sone et diuites matrone per
rochie emerunt puelle psalterium
et sequenti tempore cum ea in casti serui-
cio alacriter cernerent et deuota ei-
dem iuxta ecclesiam cellulam per
clusorio locauerunt. Subtollas er-
go prelatum amicum vel primum com-
missum tibi oracionum iuuamur. Et
scias per certo quia quod illi impendis
tibi ipse rependis et his dignior in
apostolis exaudiri in eo quod dignatus
es alijs misereri.

Quia perfectiores subditi platos in
officijs releuent. Capitulum xxiiii.

Iesu regem huius subtol-
lunt validiores ex toto
portant. Impossibile est
quemque fortissimum necque sibi mag-
nis et continuis oneribus fatigari.
Fatigato autem personam gygas ge-
mine substantie casti dominus omnium in
se suscepit dicens. **O** generatio pra-
ua atque perversa quod diu apostolus vos
ero quod diu vos paciar. Et vnde
o piissime benignissime atque
prestolantissime ihesu cum isolite

tam amare exclamacionis infatigacionis snia. Vtq; quia ab generationez priuā incorrigibilitate. peruersam incredulitate tāto tpe detinetur. Corrigas ergo mores qui subditus es disciplinis salutarib; erubice. quāsi affinis fortis supponas mandatis dei humeros ad portandū et fatigacōibus fessum i humeris subleuabis. Validiores autē; dicunt hī qui casmata meliora sectantes non solū subesse s; etiā preesse nouerūt. Et hī sūt officia quivices prelatorū gerūt et in hoc ex toto portant. supponentes inq; apostol⁹ i caritate.

In puincia sweuie priorissaz ordīs p̄dicatorū nup fuisse fratru narracōe p̄cepim⁹ que in sancto et p̄fecto regimine subditatum membris om̄ibus fatigata et contracta iacebat. Priorē ergo turcensem fratrum predicatorū qui sororib; preerat occulte priorissa demandās se absolui rogat cū lacrimis maxime cum eum super hoc diu atq; rogaueat atq; ab huc sanior esset atq; validior mō ita vero contracta cū esset ut nullum membrū preter linguā mouere valeret. Notis autem prior lacrimis et invaliditine deprecantis cum eaz absolue voluiss; totus cōuent⁹ ad

pedes prioris prosternatus rogat vberitē plorans ne illam absolveret a p̄oratu quia se ad obediendum illi ouent⁹ patum sp̄s det q̄d diu wē ad uerba formāda in preceptis et exhortacōib; ordīs extollere p̄ualeret. Nec videns prior et multum consolatus et edificatus sororum verbis priorissam eis cū tali in validitine dereliq̄t. Deputant ergo illi sorores quatuor que cibant eam et sponūt ac vtrūt in lecto portant ad ouentū ad capitulum tenendū. Audit illa culpas et corrigit exhortat singulas ad ordinem seruandum ordinat et negocia monasterii nec in aliq̄ deperit per eam vllī prouidēcie spiritali vel etiā corpali. Nec diu postea q̄ i tali defectu a priore relicta ē laborib; cōpassa sororū que eam humanissime pertractabant. cōuentu quodā die i refectorio comedente facit se ante altare ieccliam deportari. Secedētib; ergo sororib; eleuato vultu ad corpus cristi in p̄ixide cum lacrimis dixit. Temp⁹ ē domine ut onere prelacōis absoluar et corpe. Sed quia placet tibi sic qualiscūq; adhuc gemam et laborē sub onere. Sio go te per tuā nimīā bonitatem ut sororū mearū laborib;

parcas et corpus meum restituas sanitati. ut tibi placeat ut proisus absoluar. Mirares. Ad hec protin⁹ verba proisissa exiit in pedes et obuia conuentui sororum de refectorio cum decantatione miserere mei deus subito venienti cum pre amminatione sorores fugere voluissent clamant dicentes. Proisissa vestra ego sum nolite timere. Mor sorores mutata gratiarum actione pro psalmo ymnū. Te deum laudamus procedentes in ecclesiam decantauertunt. O vere digna remuneratio subditorum. sed heu quod pauci sunt hoc maxime tempore quod portare velint et non potius portare. Exercent officia ut querant que sua sunt non que ihesu casti. Certe iudas hinc erat et loculos habens plenos ea que mittebant portabat. Et quia semper infidelis infideliter agit. murmurat contra deum veritatis. eo quod passus est preciosum unguentum super caput eius sanctissimum diffundi. Male ergo inuidus pietati assuescit in peius et precio vili distrahit salutis auctorem. Credis ne iuda istum officiatorum aliquem imitari. Non dubites. Subtrahunt nonnulli tales prelati. subtrahunt fratribus. subtrahunt et egenis. implent marsubia. Et

si cupidi sunt honoris aut glorie student inter paritatem. donec aliqua dignitas pateat quam medi ante symonem consequantur. Nec in hoc tantum diei sufficit malicia sua. sed et si locus occasio nis fuerit surgunt in patrem proprium patricide sicut iudas in dominum et per complices clauicorruptos si quibus finistis ac cumulant grauiora et ubi hec inueniri non potuerunt fingunt mendacia et per hec sacramenta firmata deuotant innocentem. ut pro eo regnet aut regnare faciant hypocritam per quem exerceat et facere poterunt quod intendunt. Nec plerumque patenter et si quando latenter possunt hoc faciunt. ne in suspitione malignitatis veniant aut dolus. Sed absit ut frustratur sententia veritatis qua dicitur. Nichil operum quod non reuelatur nec absconditum quod non sciatur. quod patuit in iuda qui suspensus crepuit medius et diffusa sunt omnia viscera eius. Non ista temporis iudas credis ne parati similia. Maxime dubites. Ad modicum dissimulare potes nequiciam sed non in longum. Accedit etiam ultra quam credere potest pertinenter aut impetenter occasio per quam non tamen ista malignitas in

integrum patrat. vixciā vere
cūda vulgaris audacia vens ad
biciens nephanda feraliter ut
per fas et nephas in ore idiffe
rēter omium abhōiabilis habea
ris. Nec cōfidās fame ante for
fitan habite. Absolon enim et si
pulcheram in omni israhel. p
eo tamen q̄ nīsus est cōtra pa
trē suspendio iugulat. triplici
hasta confossus est. Caue ergo et
tu ne hasta fede cōscēcie. hasta
turpis ifamie. hasta gehēnalis
pene postmodum transfigaris.
Horum tot exempla q̄t regna.
Vnū tamen referam euident in
subiecto. Erant in Flandria fi
aut a p̄sbitero terre illi⁹ cogno
ni duo vici diuites qui contra se
grauiter inimici oportunitatez q̄
rebāt qualiter vn⁹ alter capet
v̄l necaret. Erat autē quidā ne
quissim⁹ qui vnius seru⁹ fuerat
et nūc alteri seruibat. Ad hūc
ergo an olim seruierat ille veni
ens cōquest⁹ est de domino cui⁹
ad presens erat seru⁹. hbi qz fo
re per facile ut eius manibz illū
trabat. qui gaudisus otinuo pa
ct⁹ ē pecuniā illi dare. et spospō
dit. et exīde nacta oportunitate
dominū tradidit in man⁹ inimi
ci. Quo ocalo venit pditor ille
ad amicos partis aduersē et si
mili dolo tradendū illis optulit

ocasiōē. Cēdebat enī zelus p
dicōis in primo omibz nisi solis
illis cum quibus pactus inicitat
latuisse. sed non sic eāt. Cōpre
hensus ergo ab illis quibz trade
re voluit occasiōē oblat⁹ ē iudi
ci et suspensus turpi morte neci
tus est. h̄ zelus eius facto turpi
ori postmodū claruit. Amicorū
enim precibz patibulo depōi p
missus est et in terra sepultus.
Nec mora sequēti nocte cum se
pultus fuissz ignoti canes sepul
tum multis vidētibz extraxerūt.
et membratū inter se miserabili
ter discerpserūt.

Qz subditi ī morte boni pla
ti iure trāstent. Capi. xxv.

Regem si mori contigerit
tristē popul⁹ circa ei⁹ fi
nera glomeratur spectā
tesqz ex animē lugēt. tūc n̄ sub
ueiatur eis fame moriūtur. Ne
uolue textū veteris et noui testa
mēti aliarumqz gēnū libros. nō
inuenies in gestis filiorum hōi
num tātur piaculum quale nūc
in apibus vidēs qz filii pro parē
tibz mortis dispendiū incurre
runt nisi q̄s forte patrem aut
q̄d min⁹ est animatū vindicare
volens ocalum aut lesū mor
tem incurrent male taut⁹. pa
tres autēz pro filiis. viros pro

feis ⁊ eōnverso sepe inueimus. Iugēt ysaac matrem. Joseph luget ⁊ patrem. Optauit iacob filium sequi lugens ad inferos. Dauid mori pro absolō. s; filiū pro patre mori velle vel mortuū non inueni. Quare autem hec pietas cōuertibilis non exstat vt sicut parentes pro filijs ⁊ filij pro parentib; moriantur. nota hic quidem potest humane nature corruptio. nisi forte iuxta quosdā illum nature ordinē iudicamus vbi videtur humor de radice arboris in ramos extēdi sed non de ramis humorem ad radicem equali mensura recipi. ¶ Spiritualiter tamē legimus filios pro patre mortuos cum gloriosos martires pro christo regeneratore omnium vsq; ad penalissimas mortes sanguinē cernimus effudisse. Hac morte s; prophetam nichil vidimus preciosius hīs q̄ cristū ad huc reciproca dilectione in suis intimis complectuntur. De hoc etiam in libro de naturā rerum stophabos figurate valbe describitur. Arpia avis est in deserto indie in loco que stragopoles dicitur iuxta mare iōm cum rapinis insatiabilis fere. semper faciem hominis habet sed in se nichil virtutis huma-

ne. nam ferocitate depredat in sanit grassatur vltra humanū modum. Nec avis primum hominem quem viderit in deserto fertur occidere. Inde aq; fortuitu aquas inuenient et faciem suam in aquis fuerit cōtemplata. mox sui similem hominem se occidisse prospiciens trahit non modice et hoc aliquando vsq; ad mortem vel plāgit mortuum omni tempore vite sue. Quid avis ista crudelis nisi genus humanum significat. que beluina quidem semper ab ipso mundi exordio inuicem sibi ferocitate insaniuit et grassata est. Ad hoc tandem flagitium immane peruenit vt omnium creatorem dominum ad redemptionem suam in deserto scaili huius suscepta forma hominis venientem despiceret et occideret saluatorem. Quis ergo homo tam crudeliter inhumanus dei filium hominem inter hoīes et ppter hoīes factū ⁊ a se idest sui causa pemptum i scripturis scās velut i lucibissio sp̄culo pspiciēs nō hōerescat. ⁊ totis viscerib; opassus occiso nō amoretur mortuo vel irremediabilibus lacrimis eum cotidie lamētatur. Vnde iob. visitans speciem tuā nō peccabis. Et paulus ab

hebreos. si cogitate inq̃ euz q̃ talem a persecutoribz sustinuit tabulacionez. si fuerimus socij tabulacionum eam⁹ et consolacionuz. Et si cōpatimur conregnabimus. Exeam⁹ ergo ab eū extra castra i ppenum ei⁹ portātes. dicas cum dauid. Quid retribuam d̃mīno pro omnibz q̃ retribuit michi. et cōsultu interno respōdet. Calicem salutis domini id est ihesu accipiam et nomen casti ad meā sufferēciā iuocabo. Quis enī ex se ab hoc ydoneus. O felicem hominē vīcē casto reddere cupiētē. O beata mors et p̃cōsioz omni vitaduz anima i morte tenebras excuciet morosius cruciādo et ietū splendentis gladij p casto momentaneum formidabis. Exul viuo. graue me pondus corpis mei astūgens alligō. etia⁹ fortuna felix ifelicissime stablesces et non beatū me partem vbi talī morte fūct⁹ eripiar. Moriar ergo definam egrotare posse definā alligari posse. definā mori posse. Morietem ergo ut nūq̃ a meas beatam semper adopta. Magna res est et nō diu dicenda cum hora illa inenitabilis veniat equo animo abire. Viuere noluit qui mori nō vult. Veniētem mortem nemo hylaris acci-

pit nisi qui se ab illam diucius p̃parauerat. Et reuera ut dicit seneca. Honestā turpitudō est mori p bona causa. et ego dico honestissima pulchritudo est mori momentaneū et sempvivas. Dixim⁹ enim ut moreremur. s̃ quo fine viuēdum est. s̃ finis autem legis ē castus et maxime legis mortis ad iusticiāz omni credenti. Reqz enī dignus est aliq̃s beata morte nisi vitā deficiēdo futūrā vehemēter exoptet. Qd̃ autē i exemplū hui⁹ materie contigēt referamus sicut a fide dignis accepimus. Circa annuz domini ab i carnacōe. M. cc. xvi. quidā m̃r f̃ deus et bonus de opido dinanthea mare t̃āsiit et ingressus terrāz sanctam loca singula in quib⁹ pedes domini stetisse quibz dā indicijs ferebantur multa de uocōne et lacrimis visitauit. Cūqz venisset ad locū caluarie vbi redemptorem nostrz audiunt mortis angustias et crucis supplicium pertulisse grauissime suspirijs ingemiscens cum clamore valido et lacrimis dixit. Quid tibi benignissime domine qd̃ tibi criste retribuaz pro omnibz que prius amator amabilis i q̃ mirabilis tribuisti. Vibi f̃us loca in quibus natus et i c̃ hoīes

conuersatus doctrinam euangelicam predicasti et diuinitatis tue indicia per miracula demonstrasti. Hec quidem ob amorem et reuerentiam tui sincero corde complexus sum. hūc vero locum passionis et mortis tue equo animo videre nō possum ubi clavis crucisfigi terebrari lancea. et animam pro nobis tradere voluisti. Hec ut beatus ille perorauit exclamans ruptis vitalibus cordis venis spiritum exalauit. ¶ Sed et de fratre voluendo prioris ordinis predicatorum in argentina ciuitate theutonie rem mirabilissimā et deuotam proprijs oculis vidi. hic ut fratres michi testatissima veritate narrauerunt semper fere siue gradiens siue sedens pollice signum crucis in pectore depingebat. Contigit autem ut magunciam veniens infirmitate decumberet. et in grauescente morbo cum miralacritate spiritus moreretur et apud fratres minores sepe liretur ibidem. Nondum enim tunc fratres predicatorum in eadem ciuitate locum habebāt. Quo audito fratres in argentina duos fratres pro fratre defuncti corpore dixerunt. sed frustra quia fratres minores

sepulchrum reddere noluerūt. Cōtiguit autem post ānos paucos ut fratribus minoribus ab locū alium transeuntibus fratres iterum de argentina duos fratres in magunciam pro dicto prioris corpore destinarent. qui si ne contradictione acceptis vel assumptis ossibus in argentina prospere redierūt. Quid plura. ¶ Ista diligēcius fratres abluētēs os pectoris cui ex vtraque parte coherent costae superioris insignitum cruce operosissima reppererunt et hoc quasi scutum cordis interius. Erat autē crux ut ipse ad hoc videndum quadraginta miliaribus laborauit et vidi oculis. vidi in ossis medio ex substantia ossea spissitudinem euidentissimam eleuata tabulis superioribus brachijs crucis equalis longitudinis et inferiori brachio decentissime longiori. extremitates vero trium brachiorum superiorum instar repandi lilij reueruatas. et brachiū inferius quasi truncū deberet insigi exaratum habebat. Quid igitur in signo corporee crucis in osse pectoris nisi mortis casti in mente prius habitastigmata passionis. Et quid in folijs repandi lilij in crucis extremitatibus nisi mundissime

castitatis insigne quod ab memoria mortis casti fideatissime scriptum gerebat in carne. **P**roui secretus in brabancie partibus prerogative sanctitatis puellam de qua per veridicos fratres ordinis predicatorum manifestissime probatum est. quod per assiduam meditationem passionis et vulnerum casti in latere eius vulnerum ingens per plures annos apparuerit. et de ipso vulnere sanguis fere continue in multa quantitate profluxit. Cuius itaque sanguinis particulam ab euidentia; tanti miraculi vidimus diu in vitro vase seruatum. nec coloris mutasse speciem vel odorem. **A**b idem de quodam martire prope nostra tempora veridica relatione suscepimus. quia cum captus auidam gentili tyranno seruiret. et ille eum honestissime tractaret. martire autem gemitibus incederet. miratus causam tristitiae quaerit. et quare cum seruis aliis non gauderet. Cui martire cum aliis inquit gaudeo. sed semper tristis incedo. quia dei mei memor mortis continue in corde meo eius passionis stigmata porto. Hoc mox ut tyrannus audiuit. grauiter indignatus et ego inquit expetere que dixisti. Nec mora exempto re vocato iube; apto pectore mar

tis cor eius euelli et per medium cultro secari. **V**bi statim immitte tyranno cum suis res miranda conspiciatur et pro sigillo pars una corbis altera crucifixi christi ymagines omnes cepit. **Q**uo viso tyrannus mox credidit et cum omnibus suis sacrum baptismum suscepit. **Q**uid mirum cum per prophetam a christo fuerit re promissum. Si posueris inquit per peccato animam tuam videbis semen longeuum. et in manu tua voluntas domini dirigetur. **Q**uid est semen longeuum nisi christianum nomen usque in consummationem seculi dilatatum. **E**t quod est in manu filii patris dirigere voluntatem nisi fideles quosque conuersos ad fidem operibus bonis insistere et ad regnum pertingere quod non habet finem. **R**egem ergo bonum placui si nos apud fideles habere et mori contingeret iure nos tristari nemo sapiens reprehenderet. immo potius in boni prelati morte gaudentes etiam sceleratissimi quique quasi peruersos et nequissimos condemnabunt. **H**ec de regibus apostolice. hoc est prelati fideles dicta sufficiant. **N**unc autem gratias ab apostolice populos transeamus.

ExPLICIT liber primus
de prelati tractans.

Inapit liber secundus q̄ tractat
de subditis.

Omnis ecclesiasticus
ordo sub diuisione tri
plici ordinat. in epis
copis. i. p̄sbitis. et i
cleris. Et hī oēs vnū p̄ncipē
papā rōnū habent. Sic et i lay
cis fidelibz ecclesia toto orbe dif
fusa sub impatore romano i p̄
cipibz militibz et plebea multi
tudine cōgregatur. S; de hīs
sup̄e dēre disponimus nisi for
te icidenter aliqua se obtulerūt
prosequēda. Dicit ergo text⁹
in p̄ncipio qualiter ordo mona
sticus sicut et in precedentibus
distinguitur. In tribus distri
buuntur ordinibz apud plebes.
sic et omnis conuentus monasti
cus sub tria distribucone sali
cet officiatu claustralibz atq;
conuersis sub vno capite prelato
q̄si sub rege apes cōmodius ad
unantur. Pars autem prima
illatū est que matres et emerite
sunt. ceterisq; maiores existūt.
Iste aut officijs singul et opi
bus p̄sūt. Hec prima pars of
ficiatus i claustris cū senioribz
signat et hoc ibi matres eme
rite noīant. In matribz affect⁹
ostendit q̄ p̄oribz et sup̄ioribz
officiatus tanto fructuosius ge
nerat q̄nto ex caritatis radice
erga subditos inueit fūdatior.

Vñ in paulo non tm̄ patris sed
etiā matris affectū q̄ tenerius
diligere solet obserua. Ait enī
filioli mei quos ita rū parauo
donec formetur castus i x bis.
Tales m̄es sūt q̄bz gloriosus
pater augustinus in regula sua
p̄cepit dicēs. Suscipiat iqt
infirmos. consoletur pusillāmes.
paciens sit ad oēs. Vere beatus
āimus i prelato q̄ se oīm āimis
subditoz pietate opaciens incli
naret. Hunc paulus euidenter
ostendit dicens. Quis infirmat
et ego nō infirmor. Quis scanda
lizat et ego non viro. P̄cepte
re a emeritos dicim⁹ seniores q̄
emeriti idest sup̄ meritū aliorū
esse dicūt. q̄a ceteris auctori
tas maioris reuerēcia existunt.
Vñ sūt p̄ p̄phetā dā populi gra
ues in q̄rū maturitate deus et
totius religionis norma lauda
tur. Hos signant viginti qua
tuor seniores quicūq; illi sunt
qui in apocalipsi athanas sp̄i
tualis iocūditatis habentes se
dentes i throno in p̄hialis meri
torum nichil se habere pemit⁹
cognoscentes. nisi quod dispen
sacione in carnati verbi sc̄dū
misericordiam non sc̄dm meri
tum acceperūt. **V**idi vitum
sanctum et bonum qui de nume
ro emeritorum rectissime dici
potest et potuit q̄ diu vixit.

Fuit in monasterio sancti ma-
thie apostoli iuxta tueri. mō
ch⁹ qdā otto noīe q̄ q̄dm gita ā
mis et āplius p̄oris loco de serui
erat in quētū. p̄mus ab omnes
horas. p̄mus ad matutinas de
nocte surgebat. Nullo r̄mq̄ in
choro dieb⁹ nocte appodiamen-
to sediu⁹ vtebatur. numq̄ sebie
aut iacuit sed erect⁹ semp stās
ab celum mēbris oculis et men-
te mtebat qd i sede eius cōden-
sato puluere euidētissime opro-
bat. raro et breuiter in colloq̄o
in studio sequēs. ceterū t̄pis i
oracōibus aut medicacōibz ex-
pēdebat. ut i necessitatibz non
eget mīa quēt⁹ curā habebat
et per hoc eos ad regulatē obs-
uaciā fidēcius opellebat. Circa
adolescētiōes validissimo zeli
feruore vigeat ut eos institue-
re moribz et ab illecebris carnis
et alijs vicijs ipeditos arceret.
Nec vsqz ad precedentem diem
mōtis sue per sex dies oculi
te conuentum suum aīz acuta fe-
bre secutus in infirmary depor-
tatus est. qd ut p̄cepi veni cum
phisco visitare iacentē. Quem
ut vidit phiscus aduertit senē
debilitatē nimia et abstinencia
fatigatū et inaniū. p̄cepitqz
statim occidi pullum cum tamē
esset quarta feria ante pascha.
Et mox prior auerso vultu cum

venuer⁹ dixi ei. Non te cōpetit
sine piculo anime tue id ē mor-
talis peccati tradicere phisco
dummodo p̄cipiat qd fieri po-
test licite cū iure scripto. Tūc
ille placido vultu. de mīm i q̄ vo-
luntas mecum fiat. Nec mora
hoc dicto expandit man⁹ et pe-
des in lecto et eleuatis sursum o-
culis expirauit. Vidi et aliū viz
emeritū contradum noīe de ordi-
ne predicatorū apud louanium
vita et animatū zelo feruētissi-
mū doctrinaqz gloriosū. Quem
aīz audiuisse mori veni ad locū
vbi mutus et qh sui nescius de cū
bebat. Apropinquatē ergo homi-
mōtis contra spem omnium o-
culos eleuauit et manus et cū letis-
simo vultu iuit⁹ crucifixū dix-
it. Educ de carcere animā meā
vt cōfiteatur nomini tuo domi-
ne. Et cū tercio hoc dixisset di-
missis oculis expirauit. Vidi
et aliū eiusdē ordinis in eodem
loco geruasium nomine dilectū
valde michi et in amicitia speci-
alem. de isto bñssimo et emeri-
to valde viro fratres qui cū eo
in ordine predicatorū triginta
quinqz annis fuerāt conuersati
veritate testatissima referebant
q̄ in tanto t̄pis spacio ex quo
intrauerat ordinem nūquā fra-
trem numq̄ hominē ex sua cul-
pa vel in curia perturbasset.

humilitatis et mansuetudinis tāte fuit quāte nūq̃ hominem meminim mevidisse. Compassionem vero et caritatem erga proximam miram habebat et vehementem. hic ab mortis exitum debilitate corporis appropinquans oculis ac manibus celestibus inhabitabat. Et cum a fratre rogetur ut sibi super pacis statu sue sciencie responderet humiliter dixit et devote. Pax certa et firma est inter me et salutis nostre auctorem nec ullo modo diucius ab eius contemplatione frustrabor. ¶ Vidi et alium eiusdem ordinis in gandauo egidum nomine qui canonicus apud sanctum andomarum in flandria seculum dereliquit et predicatorum ordinem intrans. tantum debitus lacrimis et tunc spirituali leticia et animarum zelo efferveruisse probat. ut vere sanctus crederetur et esset et hoc exitus eius monstravit. Nam cum frater suus carnalis sepeliret in clauetro fratrum. marmoreque superpositum male iacens deberet corrigi. finit inquit fratres finitum diu non iacebit imotum. manifeste predicans se cum fratre defuncto sub eodem marmore in primo deponendum. quod et factum est. Sed et frater quodam narrante mihi quod ante ipsum reledit die prima mortis quod querenti sibi quomodo

sentiret respondit dicens. bene frater karissime. me bene sentio quod tribus diebus tamen in purgatorio hinc exiens expurgabor. et statim postea per dei gratiam et misericordiam ad gloriam euolabo. ¶ Vidi et alium eminentis vite virum de ordine fratrum minorum. fratrem in wilhelmum de militona qui magister theologie pariter sanctissimam ac deuotissimam vitam duxit et cum die quodam pariter predicaret per horam obmutuit et verbum inde resumens omnibus cum vultu serenissimo valebat et sic in pace quieuit. ¶ Vidi et alium fratrem ordinis predicatorum odonem nomine in iure regentem virum sanctum et bonum qui non volebat comedere quod seminali fluxu ab animali descenderat sed olere vel pisca corpus sobrium reparabat. Hinc in ingressu ordinis vite sue terminus reuelatus est et hunc fratrem certo die ante obitum reuelavit. ¶ Vidi et fratrem conradum ordinis minorum qui minister theonomie misericordiam gratiam preditus fuit et sanctorum feruentissimus venerator in multis emicuit. ¶ Vidi et alium emerite vite canonicum in monasterio canonicorum centis diebus undecim ante mortem qui iohannes nomine cognomento bonus valetus vir letatus et bonus innocentissimam vitam duxit ab animis pluribus usque in eam vitam.

De hoc bono viro michi sui ca-
nomici referebāt. quia cum esset
parisius et esset auditor beati et
magni viri magistri petri comel-
tonis cōtonis parisiensis quibusdā
temptacōibz et dubitacōibus ce-
pit fluctuare et supplex super hoc
in oratione factus vidit beatos
apostolos petrum et paulum. et mor-
eorum solacio ab ipse gratie vi-
te merito confortat. Hic glorio-
sissimam casti matrem inuero fee-
uore cōplectēs inter cetera quod de
ea oposuit duos istos viros in-
abiles edidit. Felix mater aue-
qua mundus soluit aue. Que ge-
nitricis eue. et facis esse breue.
¶ Vidi et magistrum salomonem p-
dicatorem solemnem et magistrum qui
per totam theuthoniā multa doc-
trina et miraculis celebratis tā-
dem pro casto omnia beneficia
dereliqit et in colonia predicatorum
ordine prolipo valde fatigatus
senio introiuit in quod veluti puer
benigne et humiliter ouersatus
post annos aliquot sanctissimo fi-
ne quieuit. ¶ Vidi et alium nobilem
et illusterrimum virum quod helgerus
nomine filius potentissimi comi-
tis in iuuetute possessiones cas-
tra et diuitias multas pro casto
dereliqit. et predicatorum ordinem in-
tās falsacem. pro effectus. Qui
postmodum multis ieiunijs et la-
boribus fatigatus prenimia debili-

tate eques ire impulsus est. et tū-
cino usus est pro vectura. hic se-
mel stans in puicili capitulo et
coram diffinitoribus accusatus au-
diuit asinum suum hinnitum ut solent
horando reciferare et dixit. Ecce
fratres asinus meus accusat me
quod non sum dignus tenere officium
promatus. qui in valibus ire
pedes contra ordine subuehor
dorso eius. Hec ut dixit non nisi
los in lacrimas contauit. regere
tamen conuentus ut erat debilis
usque in finem vite impulsus. mul-
tis post mortem et maximis mi-
raculis clauit. fuit sub eo et ei
tpe quidam contrabus frater or-
dinis predicatorum qui inter alia in-
nita miracula tres etiam mortu-
os in vita suscitauit. ¶ Proinde
vtrum viderim dubito moechum
cisterciensem. ordinis virum pietate
plenum de quo tale miraculum
ferebatur. Algore niuium terra
brabancie respersa per totum mo-
chus predictus premissis in villam
famulo solo in capis per deuia ve-
niebat. et ecce inuenit puerum
elegatissime forme quasi trien-
nem magno fletu et euulatu solus
in niuis fragore residet. et pas-
sus igitur tali puero equum descendit.
et complexus flentem flere cepit
cum eo et querere quid haberet.
Tacente autem puero ingemnat in
gemiscit querens ubi est mater tua

numquid perdidisti matrem. Ad
interrogationes illius puer for-
tius euilans tandem dixit. Heu
me heu me quare non flectem
re non euilarem. Ecce vides quod
egens solus et in frigore sedeo.
et non est qui colligat me et hos-
piciū prestet. Tunc monachus
surgens et puerum in brachijs
eleuans osculatus ē dicens. Ces-
ses flere dilectissime quia ad
hospiciū portabo te et faciam
enutari. Hoc dicens cum puero
equum ascendere voluit. sed pu-
er de brachio tenentis exiliēs
disparuit repente quia cristus
filius virginis fuit. In terram
igitur cadens monachus flere
et euilare cepit acerrime. et cum
diu sic iacisset euilans tandem
questus a seruo inuentus est.
eleuatus est in equo ad hospici-
um ductus. questus autem flectere
nichil aliud vna nocte dicere
potuit. heu me puer bone pu-
er pulcherrime quare me dere-
liquisti. aut abisti tam cito. aut
te perdidisti. Post hec monachus
consolationem recipiens quidam
euentum retulit qui illis per
quos sciri tante rei miraculum
et piaculum patefecit. Quis enim
sine lacrimis audire potest pia-
culum tale et tantum quod filius
vniuersi patri deo deus existens
hospiciū in terra querat. eget

cibus algore contrahitur. et per abun-
dantiam iniquitatis refrigerante
caritate multorum non est qui eum
recipiat corbis hospicio. reficiat
patas placida benefica volūta-
te reuoluat et foueat deuocio-
nis sinu. veste contegat carita-
tis. Vidi et multos alios viros
vita ementos et virtute quorum
alii feruentes spiritu salutis pri-
morum instabant. Alii in tribula-
tione patientes in bono malum
semper euincere laborabant. Alii
pio et casto timore quasi tamen
fluctus super se dominum presto-
lantes continuis lacrimis infi-
stebant. Alii spe gaudentes et
in vita presentia dulcedinem patrie ce-
lestis per gustantes nichilominus
felicem mortem in iaculo preue-
iebant. Certum tamen ē lector nullū ex
suis meritis sed sincerissime in
domino gloriatus et eosdem potius
habuisse inspiratam leticiam quam
presumptam. nullū tamen sine
horrore demonum recessisse. Mul-
tus ergo seniorum emeritorum per ma-
iorum nostrorum de meritis su-
is a vita presumat. quia dyabolum
legimus vite auctori insidiatum qui
dragita diebus et quodragita noctibus
etiam ieiunanti et nichilominus semper
quasdam scripturas in cruce
morienti.

De vigore subditorum in iuuentute.
Capitulum primum.

**De vigore subditorum i iuven-
tute. Capitulu p̄mum.**

Secunda pars illarū apum est que iuven-
tutis vigore opa m̄-
ta prestātes discipli-
na quādā matibz subdite sūt.
nec q̄tq̄ agūt sine maiorū ipe-
no. Vix planissime demōstrat
status et vita claustralīū. qui se
cūbum lām de iuuetute et for-
tudie vigēt tpe loco et ordine.
vel laborant manibz. Qui enim
non laborat non manducat. Vel
si labor manūz ex ordine nō ha-
betur canticis spiritualibz horis
debitis et interdū studiis scrip-
turarum nec non regularibz dis-
ciplinis letāter et gaudenter in-
subant. Huiusmodi enī opera si
sint multa et p̄prie saluti p̄mo.
secundarie p̄primorū cum exem-
plo vite cum decore v̄tutū et ora-
cōne multiplicis fruct⁹ iuuam̄
ta p̄stabit. Quis enī q̄tūq̄
peccator huiusmodi opeā vidēs
ad emendacōē vitā et peniten-
ciam non opūgat. Quis tā fla-
giciosus et amēs tā sedulas tā
continuas laudes audiens. deum
timorac⁹ adorāda non laudet.
Et talium stet suffragio totus
mūd⁹ et peccatores apud iatū
iudicē deum eorū oracōne inuē-

tur. non est v̄t⁹ qui ābigat cas-
trian⁹. Unde tēpore nūdum p̄e-
sto quo mūd⁹ talium suffragio
iuuaret ysayas deplārit dicēs.
Non est qui dsurgat et teneat
te. Qd bene patuit vbi nec an-
gelo peccanti in celo nec homi-
ni peperat i terra. nec hostibz
nature in iordānis. nec filiis isra-
hel ydolatrās. nec murmurantibz
in deserto iudeis. ¶ Tempore
quo gens vngariorū cum alijs
regnis multis agente tartare
de omētis p̄tibz veniente crude-
liter est destructa et iā in theu-
thonia fines boemie iuadere co-
natē. quibā p̄ ipsa terra theu-
thonie et maxime p̄tibz brabā-
cie corde turbat⁹ sollicit⁹ venit i
brabanciā ad sanctissimā tunc
tpis moīalem dicēns. sollicit⁹
non modice mater karissīma p̄-
teritis hīs p̄rimis a facie tarta-
rorū ne sicut alijs fecerunt faci-
āt et hīs tēris quia iam inua-
dere fines theuthonie salic⁹ bo-
emiam inchoauerunt. cui illa.
Nichil karissime v̄tearis quia
tot sunt in terra ista anime bo-
norum et in hīs maxime clau-
stris q̄ null⁹ est hic tartarorū
exerat⁹ formidābus sanctarū
oracionū iaculis repellendus.
B̄ndict⁹ ergo deus in ōnibz et p̄
omnia sicut audiui⁹ ita et vi-

dim⁹. Huic autē struū qđ acci-
dent audiam⁹. Anq̃ i walatua
sū rege wilhelmo modēatore ro-
manoz a comite florētio ⁊ seelā
denfibz flāmingozū exercitus fe-
tref. orāti auidā p dicta gente
idest p flāmingis in oracōe re-
spōsū ē. Sine supbos hūillat⁹.
Qđ tertia die post factū isperi-
mus. licet tñ multa cū eis et in
eis occisi fuerant q̃ nullo modo
meruerūt talē mortē. Sed nōn
dum qđ acerba mors bonis nō
obfuit. sed profuit ad salutem
quia terreno dño obedire in bo-
nis iustū ē. Quod patuit i quo-
dā fidelissimo viro de qđ a mēe
regis dicti wilhelmi venerabi-
li mechtalde didicimus. ¶ Cum
enī ipsa regis mater hollandie
memorabilis comitissa post sa-
ctam cēdem i walatua deuēis-
set aggressa ē cū duobz fratribz
predicatoribz viuentes adhuc
q̃rere et colligere sauciatos. In-
uenit autem et ad idē opus pie-
tatis matronā diuitem ⁊ precla-
ram que cū fletibz matris regis
cōtasse narrauit. Transiens in-
q̃t hic vocauit me vocē flebili qđ
dā sauci⁹ ex prostratis ab quē
cum venissem caput eius locui
in sinu meo et eum ad cognoscē-
dum deū hortabar. ⁊ vt poterat
ille eleuatis in celum oculis cū

manibus dixit. Fateor me co-
actum in exercitum venisse. et
hoc eo animo qđ nullum ledet⁹
nec in corpore nec i rebus Vic-
tesus sum. et ecce iam moriar.
Occisori meo proisus indulgeo
vt mei similiter misereatur om-
nipotens deus et contra eum nō
indulgeat q̃cquid feci. Viatū
corp⁹ casti vehemēter exopto.
quod licet ore non sumā in mē-
te tamen virtutis eius gracia
nō frustrabor. et hoc dicēs cru-
ce signauit se ⁊ sic spiritum red-
didit. Testor vobis ait matro-
na per salutem meam qđ statim
vbi spiritum ad addendum os
aperuit auiacula tante pulchri-
tudinis vt ei nichil in creaturis
comparari posset de ore eius cū
odore miro aromatico ab supe-
ros euolauit. Vide ergo lector
qđ verba sit illa sentēcia beati
augustini qua dicit. Vere dico
credidi propter quod locut⁹
sum. non potest male mori qui
bene vixit. Studeant ergo fide-
les claustralium insudare la-
boribus. inuigilare spirituali-
bus cantibus. studijs sacris inhe-
rere disciplinis regulatibz exer-
citijs. ⁊ per hec erunt proximis
in exemplum et peccatoribus
contra iram dei veni iudicis in-
tutamen. . . .

De virtute humilis subiectio-
nis. Capitulum. ij.

Disciplina quabaz ma-
tab⁹ subdite sunt. nec
agunt q̄tq̄ sine maior
imperio. Hic notatur hu-
litas subiectōis et abrenūciatio p̄e
volūtatis. que duos subiect⁹ q̄s
integre et ex corde tenuerit. ex
altatus quidem exultabit i gau-
dio et absolute libertatis gloria
p̄fruetur. Unde apostolus. Illa
que sursum est iherusalem libe-
ra est. que ē mater n̄ra. Sz nō
absurde queri potest cur cōsulit
et velit ecclesia ut homo subda-
tur hōi cum deus hōiem raciona-
lem oditiū ad ymaginē suā nisi
irracōnabilibz dominari. nō ho-
minem homini. sed hōiem peco-
ri voluit. qd̄ patuit ut dicit glo-
riossim⁹ augustin⁹ in parētibz
p̄mis et maxime in p̄archis q̄
potius fuerunt rectores pecibū
q̄ hominū. Unde eis dictus est.
dñamini piscibz maris et voluci-
bus celi et bestijs terre. Et po-
test sic solui. Illi quidē antiq̄ et
primi parentes soli deo subditi
neq̄q̄ abutebāt cessa a domi-
no libertate. sed i omi honestate
morū creatori omniū suiebāt.
Nunc vero per abrupta vicior
hōies defluentes vix etiam sub-
ditiūma seruitute possūt a vi-

cijs cohiberi. Unde peccātibz
filijs israhel in deutonomio mi-
naat dictū ē. Eo q̄ nō fuietis
dño deo tuo in gaudio et leticia
cordis tui p̄pter ritum habun-
dāciāz omniū. seruietis iimico tuo
in fame et siti et ariditate et ritu
omniū penuria et imponā i gū
ferreū super ceruicē tuāz. Audi
ergo qd̄ dictū sit et minas tāti
iudicis verearis. Ut enī incōpa-
ribil ille doctor augustinus ait.
Nichil iūterest sub cuius iperio
facilius homo fuiat moriatur.
būmō ille q̄ iperat ad ipia et in
iq̄ nō cōgat. felicius enī fuit
hōi q̄ libidini. Cōfida i castitē
dei filius ab ipsa maiestate sup-
na ad nostrā miserā descēdisse.
qui alios saluacōne sua vte libe-
ros facit. subdi parētibz voluit.
fm̄ p̄phetam durissimāz p̄tulit
seruitutez. Proinde videas qd̄
dictus ē superius q̄ subdite ma-
tabz iuniores nichil agūt sine
maiorum imperio. Optime clau-
stralibz opetit qui abrenūcian-
tes p̄e voluntati nichil agere
debent sine maior iperio v̄l sal-
tem sine licencia. Abūte clau-
strales p̄cipem salutis nostre
ihesū vt volūtātē suā sed patris
faceret non venisse. ac per hoc
patri obediens vsq; ad mortē
non liberas manus non liberos

pedes affixos cruci corpusq; sacrum immobile s; solum os tantum liberum ad orandum habuisse monstratur. Sicut mens tibi dico karissime serui est qui tale non vult passum talia dominum imitari. Liberas ergo manus ab bandum aliquod vel agendum. Liberos pedes ab ambulandum. Libera membra ad conandum aliquid quod non habebis s; totum cum casto corpus affixum penitentie cruci. Sola tibi lingua ad orandum confitendum et laudandum libera erit. Temptantur autem ciuitate oculi. Oculos crucis attende velatos. Temptantur aures vaniloquos. Castus otumeliosos sermones et terrores audiuit. Temptatur gustus superfluis cibis et potibus. Castus felle cibus est. Aceto potatus est. Temptatur olfactus. Volucris pigmentorum. Casti facies spuris fetidissimis illuminantur. Temptantur manus ab illicita streptanda. Christi manus intueri transfixas. Temptatur cor ad cogitanda vel capienda noqua. Casti cor lancea terebratum aspicias. Temptantur pedes ad ambulandum vel pagrandum terras. Christi pedes cruci clauis affixos attendas. In hac ultima temptatione tibi specialiter cauendum est. In claustra cum dyna filia iacob que prius inter fratres seculi

me conuersata egressa est videre te feminas regionis. que et si primo violenter corrupta est. postmodum tamen est blanditijs delimita. Sed forte dicas. Quid michi est sychem et emor quorum vnus labor vel humerus. alter amariens interpretatur ut cum secularibus subiciam humeros ad tolerandos labores mundi vanos. ut amariata per illos anima mea in fel aspidum conuertatur. quin potius cum fidelibus populi ac deuotis leui iugo crucis in cruce suscepta transibo mare. terram sanctam adibo vel in alijs partibus ubi ecclesiastica necessitas filios pios inuitat et per ipsam crucis peregrinationem a pena simul vere et a culpa sub breui temporis spacio liberabor. Sana salus et beata indulgentia omnium delictorum et qui hanc metuerunt mixta repudiant. sed eam nequaquam sibi ista via religiosus aut claustralis quis vendicet ut contra votum suum sine licencia vel per crucem susceptam vel modo alio in absolutione peccaminum vitam peregrinationis sumat. ligatos tibi diximus pedes ligatas et manus. Quis te soluit ut ambules. forte respondes. christus petro et apostolis in

suscitatioe lazari dicit. Soluite eum et hinc abire. Cur ergo me vicarius petri papa non soluet? Bene dicis. et non negamus si soluerit esse solutus. sed vide ut et etiam et debitam causam ostenderis dispensati. Alioquin non est dispensatio sed dissipatio potius. Neque enim credere fas est tanta modestia minus patre aliquid talium facere sine rationabili causa. quamquam ibi fieri forte minus iuste putet. Et quidem hinc paulo omnia licet sed non omnia expediunt. Huius occasione sententie blabiri sibi impudenter me voluerunt qui omnia sibi licere dixerunt que ipso fiti iure verant. Inter que et symoniam ponunt quod cum illi tamen per scriptam scripture novi testamenti et veteris posuerunt. giesi et semi eius predicante heli zeo adhebit lepra. Symone cum pecunia petri apostoli imprecatio condempnavit Super hac questione quidam maioris ecclesie a venerabili magistro gwiaro cambraciensi episcopo in lugduno ubi papalis curia tenebatur sub specie promie quasi dicens. Crebris ne tu frater episcope quod sumus potius potest committere symoniam. At ille audaci vultu aspiciens non credo inquit sancte pater. ymmo potius certissime scio quod viliorum

posset papa quam ego vel alius in toto mundo. Et si dubitamus forte dissimulas per testamentum novum et veterem manifestabo. Quod subito calumniator perbra non intulit. sed statim quasi verbo capto obmutuit. cernens utique vitium esse ydoneum ad omnes veritatis regulas approbandam. Nulli ergo prelatorum in dispensatione etiam dispensabilium causa sit pro maiore voluntas. sed cum summo modo amine dispensationes fiant. quas secundum locum. tempus. et personam fieri ecclesiastica necessitas quicquid deposcit. Decipi se de facili dispensator non dimittat nec se decipiat dispensationem extorqueens. quia equalis fere periculi est vel decipere vel decepti. Et ne nostro tempore nequitia exortum malum ex incidenti materia pretermittam penitus itactu. Primum genus apostasie antiquus ille deceptor diabolus adiuvenit non solum de antiquis ymmo heu de perfectissimis ordinibus fratrum predicatorum atque minorum introverunt quidam qui nec statum suum nec ordinem reputantes impudentissime se iungunt maiorum consociis prelatorum ut per predicationem etiam a alio aliquo officio mediante a prelato cum obedientia penitus exuant. Deu quod

fera heu q̄ pessima et ab omni professione aliena exēpio talis sit et ideo iusta dei vindicta visū ē. vt q̄lisūq; necessitas in aūbit ecclesie acta et dispēlata p tales vix finē bonū ⁊ debitum fortatur quī potius prelati boni superiores in ecclesie modamine ostituti maiorib; cōmittēt ordinum predicatorū atq; minorū vt eis q̄ diligēter vulū sui pecoris ispererēt tales de suis ouilib; assignaret q̄ cōsuetudina mōāta et viciab; expediti non sua q̄rerent ā suorū sed pure que ihesu casti. Nolo teste cristo spōsor esse pro talib; vt si p eos debita negocia nō pspiciant ecclē mēdā et periculus inueniat in die tremēda ante faciē iudicantis. Valiter quide; et si longe digressum diligentem lectorem forsitan non tēdebit. Reserā tū anteq̄ materiam repetam post q̄ de pegrinacōe crucis mētio habita est quoddam valde memorābile quod audui filionem quēdam canoniam insulensem cui⁹ superius fecimus mencōnē vicū religiosum ⁊ piū cuius relatione et tempore atigit qd̄ subiungo. Anno ab incarnacōe domini. M. c. xci. cum orbem fere totum fames validissima in mortem innuābilium hominum

occupasset. heremita quidā sanctissim⁹ in beluacē dyceoh humano generi i multis lacrimis et miseratione compassus de mīnum frequēcius arguebat aut populū suum animaduersione cōtemneret et tā itremēdiabiliter flagellaret. Hoc vbi nocte vna cum miro cordis estu ante conspectum summi iudicis iteraret. apparuit ei vir etate ⁊ persona grandeuus dicens. surge et missam ichoa. Salus populi. ⁊c. Cui heremita. Dies inq̄t nō est. missam celebrare non licet. Importet inquit ne differas. Tremefactus ergo heremita et remita non aubens surrexit preparauit se missamq; salus populi vt iussus fuerat inchoauit. At vbi post euangeliū offeritorium dixerat. accessit grandeuus ille et vas plenū aristic obtulit dicens. Reperta librum ad aliud altaris cornu ⁊ missā inchoa de sancta cruce. Nos autem gloriari oportet i cruce domini nēi ihesu casti. ⁊c. Quod vbi heremita vsq; post euangeliū vt añ cōpleuit dicto offeritorio grādeus ille vas plenū fascicul⁹ discoloratis crucis signū habentib; obtulit dicens. Regiā lib; tertio ad aliud altaris cornu ⁊ missam ichoa p defunctis.

Quod ubi ille usque post euāgelium
fuit ante pfect grandius ille
caluatiam capitis crucetata i ra
se obtulit. In hoc qdem heremi
ta miābilitate hœruit. et i hoc si
a deo esset ostensio puleimum
dubitauit. Cuius cogitacōi grā
deu? ille respōdit. Petrus inq̃t
apostolus. Ego sum missus ad
te ut ostēdam tibi q̃ oportet fie
ri post tēpib⁹ futuris. Inmortal
itate humano generi cōpassus
es. et exaudiuit te de⁹ et i signū
huius optuli tibi vas arctis ple
num videbis añq̃ finiat mens
august⁹ q̃ mensura p viginti de
narijs habebis que modo vigin
ti solidis venūbat. Secūda ob
lacio quā feci tibi de diuersis fal
ciat. discoloratis signū crucis
habentib⁹ pegrinacōes diūsas
figt. q̃ ōnes crucis titulo figbū
tur. Tercia oblacio quā de cal
uaria capitis optuli tēp⁹ i fine
dieꝝ istoz figt. i q̃ tāta strages
hūanoꝝ corp⁹ erat q̃nta nūq̃
visa fuit ex q̃ xpiani noīs gētes
esse ceperūt. Hec dicēs grande
uus ille disparuit. De ānona ve
ro qd̃ p̃dixit euemit. Discolorā
tas crucis et ex ōnib⁹ mūdi pti
bus. quedāz sctissima reclusa ut
ip̃a in retulit in brabancie par
tib⁹ vidit. et scda expeditio ab
purgādam albigenciū terraz p

legatos romane curie missa fu
it. Sed et crux a multis cū di
uersis partib⁹ p̃dicata ē. visa fu
it manifeste. necnō et ego fide li
um nouissimus anteq̃ p̃ssim⁹
Iudowicus fr̃coꝝ rex Anno ab
inarnacōe domini. M. cc. xlv.
crucem t̃asmānam suscipet.
crucem in celo ex clarissimo et
sydereo lumine vidi. Nec reco
lo me deccius et operosius for
mata crucem nūq̃ sub aliq̃ ma
teria vel figura vidisse. octenos
habere cubitos crucē ipsam i lō
gitudine in planissime visuz ē.
serenum celum eāt valde et fine
ylla nube i aliq̃ pte sui. sub nēo
orizonte celum eāt coloris vni⁹
De discoloratis vero cruciū fal
ciat vidim⁹. q̃a p̃ma crux nēi
tēp⁹ contra terrā albigenciū pre
dicata est. Secūda in terrā san
ctam cōtra sarracenos. Tercia
iteꝝ contra albigenses. Quarta
cōtra stabingos q̃s in theutho
nia heimac⁹ dux brabancie cum
suis strauit. Quinta itē in ter
ram sanctam. Sexta oīa a quē
ses qui se pro scismatico frederi
co quōdam impatore. cōtra wil
helmum regē romanorū electū
stultissime opposuerūt. Septia
contra hezelinū nobilem p̃alie
et ei⁹ cōplices. qui cōdemnatus
et public⁹ heretic⁹ hīc catholica

grauiter infectat⁹ est. Quot ergo genera⁹ crucis tot colores tot fasciculos cernim⁹ assignatos. De indulgentia autem que crucem suscipientibus predicat⁹ nullus fidelium dubitare permittat qui integre vere penitentes et confessi indulgentiam recipiant omnino peccatorum et in ea voluntate de his de quibus per fide si se obtulerint locus mori constituit. totaliter a pena simul absoluit⁹ et a culpa. Certa ergo mihi fides de his omnibus est et nichil hehito de hoc quod sumus pontifex noster per legatos auctoritatis sue mandauerint faciendum. sed de his multa fidelium non sufficiunt ammirari quod crucem pecunia redimunt et hanc in tam modica pecunie quantitate ut vix decima. vix vicesima vel vix certe bonorum suorum saltem mobiliu saluis hereditatibus integris ceteris mandare velint. Cum enim laboris iter displicere aut vel certe lucrorum suorum videant tempore deperire querunt dispensationes. legatos roma multiplicat. quod eos pecunia mediante sanctificent. liberos peccatis per legatos commendat. Bona sanctificationis quod liberat a peccatis. bone et beate legationis que secum et mundum a se ab omni culpa et pena fecerunt. Sed o quanti monachi in cisterciensi ordine vel alias in claustris sunt

quod longa ieiunia. longo tempore disciplinae generis. filicium prope continuum. vestes aspectus nocturnas vigilas et in his omnibus vicium tenuem et vix illum solacium et tamen nondum de peccatorum suorum absolucione litteras indulgentie acceperunt. Credo tibi paulus. sed in apostulatu tuis successibus. Credo tibi inquit credo qui verbi tuo ore dixisti quod reddet dominus unicuique secundum suum laborem. Taceam de fratribus predicatoribus qui studiis continuis et vigiliis macerati non habentes in zona es sed membranas marie pauli. non in equis aut aratibus sed fessis artibus et pedibus gradientes predicationibus terra circueunt. Sed de fratribus minoribus quod non dico quod duro fumiulo cincti et sine amictu capite vel pallii indutitunica super nudo pedibus nudis super niuem gelibam quasi super lanam deambulant et panem suum cotidie quasi pauperes emendicant. Quid inquit dicam de talibus si non etiam cum his vel super hos qui per modicas vel nullas labores sed tantum pecunia peccatorum suorum indulgentiam acceperunt. Secundum suum laborem tabucae premii sortientur. Noueris lector karissime quod christus posuit crucem portauit latro quod credidit.

portauit et ille qui a sinistris la-
tro pependit. Sed hijs diuerso
fine conclusum est. Non credis et
hoc idē sub nostro tpe dispensa-
ri? Crucē vero ex ipso corpe de-
dicatā. mēsus est crucis. hanc
se fideles et mēbris affligūt et
mentibus. fingit et dyabolus
crucē suā. quas rex bi mēte
pueris tantū mēbris affigunt.
¶ Vidimus anno ab incarnacō-
ne domini. M. cc. xij. infinitam
puerorum multitudinē splendi-
de pōnis acceptos. cū signo cru-
cis inter iherosolōmitanum ag-
gressos fuisse. perhisse in diuer-
sis locis. et maxime ex eis mul-
titudinē maleficos quosdam
sarracenis in mari venditos ex-
stitisse. ¶ Vidim⁹ ab incarnacō-
ne domini. M. cc. li. mirabili et
inaudita rabie pastōrū multitu-
dinē de diuersis regionib⁹ con-
gregatam. qui sub crucis titulo
per quosdā flagitiosissimos vi-
ros ad tātam pmiā iducti sūt.
ut in multis pib⁹ gallie villas
et ciuitates et populos inuaderet
et destrui conaret. intm vthoc
parisius et auelianis preclari-
simis vrbib⁹ occisus plurib⁹ cle-
ricis attēptaret. Et vide lector
mirabile et pregrande piaculū.
hīs illoz facinorib⁹ in odiū clerici
applaudebat populus laycorū.

maiora q; fuisset facta nisi tādē
et cum clero communis plaga ip-
sos laicos inuoluisset. Et hī q;
auctore deo diuisis locis et pēnis
citissime pēcūt. Cōsidera ergo
ex hīs que narrata sūt quantū
sibi populū antecast⁹ cum uene-
rit ex ipso cristiano populo cō-
gregabit. Discant ergo apes fi-
deliū claustralū omimode subdi-
matabz. hoc ē iherosol⁹ pē la-
tis vel seniorib⁹ disciplina nec
sine eorū ipso vel saltē m lice-
cia q̄tq̄ agant. ut per hoc hūi-
liati hic postmodū exaltenr. et
hic supioribus obligati postmo-
dum libertate ppetua p̄tuant.

De reuerēcia acā saccis laycorū
erga clericos. Capitulum. iij.

¶ Etia pars apum que
fuit dicūt. hec sine aui-
leo sunt velut iperfecte
apes. Hīs quidē zucrh seu lay-
ci fratres in claustris aptissime
designantur. et hoc q̄a sine aui-
leo esse dicūt. Non enim vce
accusacionis i cōuentuali capi-
tulo habere solent. nisi forte se
iūcem in capitulis interduz an-
tis accusent. Nam secūdu apol-
tolū dicūt. aduersus presbiterū
accusacionem defacili recipi nō
debere et i hoc respectu sacerdotali.

ordis laycorum inspectio demonstratur. Secundum iura enim aduersus sacerdotes defacili non admittuntur laycorum testimonium: nisi cum eis testimonium tulerit et alij sacerdotes et hoc tamen apud seculares quam apud claustrales potius obseruatur. In claustris enim nec est deo dante nec esse debet odium inter laycos et ordinem clericale quod inter seculares esse probatur. Antiquum quatuor odia inter diuina si generis animalia posuerunt. Inter hominem et serpentem inter gryphum et elephantem inter lupum et agnum inter coruum et vulpem. Ego autem quantum addo odium propter tuum inter puerum laycum et sacerdotem: huius rei exempla sunt plurima. Ut autem in claustris exercebatur rei simile caueatur nostro tempore in monasterio quodam gallie ordis aliorum accidit quod subiungo. Dormitorium ingens et maximum in opus suum cum fratribus layci construxerunt. Quod videntes monachi per emulationis vicio vel necessitatis gratia maius illo sibi construi parauerunt. Furor ergo posito fundamentum monachorum supercellere opus suum quia indignati magistrum operis cum in ipso peremerunt. Quid plura. Verendum omnia dicere que secuta sunt. Ad hoc tamen res deducta est quod ordinatione maiorum per manum validam principis secularis

actores tanti scelus apprehensi ac puniti sunt et dispersi. Quid ergo mirum si cum fratribus sine aculeo accusationis aduersus clericum velut inspecti exemplo apum regulariter ordinantur.

De seruitio laycorum. Cap. iij.

Sunt sicut quasi clientes et quasi serui paruarum et verarum apum. Non indignantur fratres conuersi si quasi clientes et quasi serui clericorum in hac nostra expositione vocentur qui et si serui dicantur propter manualium operum similitudinem non tamen secundum proprietatem vere existant. Et ideo in textu littere non est dictum clientes simpliciter sed quasi clientes ut vere dicantur fratres et non serui. Et ideo si in officiis suis seruire videantur clericis conditionem suam humiliter tamen recognoscant se debere subici et non preesse nec velint clericis equiparati habiscant tantum ordinem reuerentur. **N**arratur de beatissimo bernardo clareuale abbate quod aliquando in messione segetum fratrem conuersum viderit deuote quidem et ultra vires in agro cum monachis laborantem. spiritu autem sancto tactus ita seus beat

Bernard⁹ dixit coram omnibus laborantib⁹. Eya frater age qđ agis nullū aliud post hanc vitā purgatoriū sustineb. Vere beatus ille cui post modicum laborē requies eterna pmittit. Qđ enī s̄m apostolū momentaneū est et leue tabulacōnis nostre sup̄ modum opat. in nobis eternū pondus eterne glorie. Deinde fratres clerici et mōchi fr̄es conuersos et laycos amplectent̄ ut vere fratres honorent vt socios. nec sibi pmittant a laycis fr̄ibus et ouer̄s nisi necessitas maior exegerat maiora fr̄icia exhiberi et hoc tāto iūcia⁹ q̄nto eos in exhibendo videāt p̄mpiores. Salomone enim testāte sup̄bum seq̄tur hūilitas humilem autē spū suscipiet gloria. vñ apte in textu subiūgit̄.

De expulsiōe puerforū laycorum. Capitulū. v.

Has p̄mas expellunt in ope tardātes et sine clementia necant. Sicut boni et disciplinati fratres ouer̄s h̄ honore et dilcōne mutua digni sūt. ita puer̄s et sup̄bi otumelia et correpciōe dignissimi. Vñ qđem et si fr̄es habitu sunt sui tñ nō ī merito dici possūt quia sui sunt p̄cā qđ ē gen⁹ vilissimi et dānatissie fuitatis. Hos

tales p̄mos ī ope decz expelli et tardātes otumaci s̄m clementia flagellari. De talib⁹ ī eccle. dicit Libania et virga et on⁹ asinus panis et disciplina et op⁹ seruo. Et infra. Seruo maliuolo tortura et opedes. mitte illum in opa cōez ne vacet. et hoc tñ s̄m beatissimum Augustinū nō sic crudeliter s̄ misericorditer ne cōtagione pestifera plurimos pbat. Si enim puer̄sa cōsuetudine licentius inualescant et alios cotidie malo exemplo corūpāt nūquid dissimulatē crudeliter et misericorditer puniēt. Qualiter autē tales s̄m regulam beati b̄ndicti exp̄dicandi sunt. et tñ etābi satis est notū atq; planū. vbi sup̄ text⁹ necandos tales posuerūt nos dixim⁹ flagellādos. seueritatem exp̄pli in v̄bo vitantes cum tamen oīs disciplina a flagellozum veracio necis qđā et mortificatio dici p̄t. Vñ Paulus. Mortificate mēbra vestra super terram. Non michi indigent p̄s̄i tales si eos ab opeā cogi suadeā. multa enī mala dicit ociositas. Regnāte dauid deiecit ocium quē bella nō poterant. Q̄tergo tales crede m̄ exp̄to. q̄tales in cenobijs videri qui in laborib⁹ manū deuote et s̄c̄e vixerūt. exp̄to vero officijs

vel ocio et quodammodo redditu libertati irreparabiliter ceciderunt. Circa illud tempus quo annus dñi M. cc. iij. volebatur expeditio pegrinorum validissima facta est in terram sanctam. ita ut sacracenos qui castianorum fines inuasement appulsarent. Factis autem egressi omnibus plurimis multa ex utroque populo ceciderunt. plurimi etiam in captivitate deducti sunt. Inter quos ex populo dei duo milites unus ex gallia alius ex brabacia cum nobilissimo viro in terra gentiliu sunt abducti et contra natales suos et consuetudinis usum gravissimis laboribus manuum annis tribus addicti sunt. Ut ergo michi unus militum enarravit die quodam sedebant sub estu solis gravissime laboribus manuum fatigati. Cumque optarent milites cum gravi suspitione cordis esse in terram suam ille nobilissimus eorum in pena locus segnicem eorum redarguit dicens. O miser quod optatis. Redibitis forsitan et eritis mitiores in iniuriis pauperum quam fuistis. Hic autem si velletis possetis utique finem vite felicissimum expectare. et hoc dicens flexis genibus ad celum manus intendit et oculos. Numquam michi deus omnipotens redire conce-

bat ab patris portus. sed hic finat me mortem peracta penitentia prestolari. Hinc respondens constancia. nec minus mira dispensatio saluatoris. Ambo milites vidimus liberatos postea et forte malis potioribus quam ante irretitos. Pro illo autem nobilissimo et beatissimo viro cum rex iherosolimitanus et alii multi nobiles laborassent. numquam tamen efficere potuerunt ut eum a captivitate gentiliu liberarent. Insuper et hoc ipsum de eo miles socius eius qui michi hoc retulit referebat quod tempore post octidianos labores de nocte orationibus incubabat quod ei cameli calli in gemitibus accrevissent. De eo ergo ille qui buavit in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt et euge in laboribus dicitur isti ut introeat in gaudium domini dei sui.

De mutuo adiutorio seniorum et subditorum. Capitulum. vi.

Apes iuniores si ce non in ope tamen si in fetu quod adiuvant matres ad calorem offe-
rente turba. Matrum vero affectu prelatorum et seniorum superdiximus designati. Qui quidem non tamen iuvant dicuntur in opere manuali conversorum sed etiam fetum

fructuose virtutis dilectioni dei et
proximi sincerius inherendo
augent et nutriunt incendium
caritatis. Non enim est distin-
ctio iudei et greci clerici et iue-
ri hummodi vite et secundum or-
dinem viuant quin et ipsi sicut
et illi bonū exemplū prebendo ora-
tionibz deuotis et lacrimis insis-
tendo de diuinis promissis et bene-
ficiis celestibus meditando tales
omune bonū augent et salutes.

¶ Unde quēdā cysteraciē. orbi-
nis laycum in monasterio acq-
tue in brabancia hermanū noīe
egritudine stante laborante vpa-
tum cōsumelijs fratz fallorū. q-
non prodesset domui si obesset
elegantē valde respōdisse cog-
nouit. Dūmodo inq̄t ordinē me-
um sūm q- languor pmitat et do-
lor in infirmitate teneam et ani-
mā meam ī pacia saluē. credo ī
oculis sūmi dei melius gcius et
sublimius monasteriū. pmouit
se. q- si illud ī mille marcarū co-
phis augmētate. Vere digne ius-
te et optime dixit. Non enī p-
monasteriū anime si ppter ani-
mas monasteriū institutum est.
Sicut nō propter locum gens si
ppter gentem domin⁹ locum ele-
git. ¶ Iuniores apes adiuvāt
matres. aliter expōi potest sūm
mandatū decalogi. vbi precipit

honorē patris et matris qd natu-
rali pietate cūm bz istū m esse
debet. Si isto pcepto abutit
cūm animali nequior humana
impietas nullā fere vicē dilectio-
nis aut opis filij parentibz ipēden-
tes. Multas aues ī libro de na-
tura rerum legim⁹ q- senescētibz
parentibz v- plumis nudatis aut
cecis future vicem rependant.
Afferūt alios medelas qūt ut
huppupa qusq- p morte deficiāt
vel reascent sanitatem. Cūm
ergo animali turpior homo qui
parentibz debilitatis aut cecis
pbitis non succurrit. Et ppter
hoc seneca talibz cōsultat dicēs.
Ne des seruo aut filio imperiū
super te. Quanta de mencia est
res parare hereditus suis et si
ibi iph necessaria denegare vt
sibi ex amico magna hereditas
faciat iūniū. plus enī tua mor-
te gaudebit quo plus accepit.
Super hoc valde quēddam me-
morabile cōtigit qd sūt iungo.

¶ In noēmāne patrus vir ab-
modus diues erat si ignobilis.
hic habebat filiū iūniū et di-
lectum quē delicatū educauerat
ad robur viri. Cōuenit ergo pa-
trēm miles quidam nobilis cū
amicis dicens. Filia est de corā
nobis nimis et prudēs per quā
si tibi placuerit posteritas tua

exaltari poterit et iuuari. hāc fi-
lio tuo dabimus i vxore. hoc tū
modo vt cebas possessionibus
vniū et filijs tibi et mēi q̄diu
aduiuentis habūdātissime mi-
nistret. Casus enī biūh sūt in
q̄bus filius tuus posset te i pos-
sessione manēte hereditate fru-
stari. Hoc p̄te audiēte et herēte
sb dubio ab amicis tādē opul-
sus ēz si mēte pauid⁹. cedere ain-
ctis bonis. Peractis ergo nup-
cijs filius et vxor ei⁹ āno q̄dē pri-
mo honoāuit patētes. victū co-
piously mīstrauit. S; scūdo mī-
nus. et tercio iuerecūdius q̄ de-
cebat. quarto autē āno suggerē-
te vxore filius patētibz suis do-
mūcūlā puā i opposito dom⁹ sue
cōstituit vt min⁹ esset idēcēa
senū iuueibz ibiqz eis ncāa i suf-
ficiēter mīstrare. Peractis ergo
onerosa senex p̄t ibidē cū vxore
decepta nō modicā egestatē et
vix interdū domū filij audebat
itrare s; p cliēcūlū mābāt qui-
bus poterat nō carere. Una autē
dierū accidit vt mē ex opposito
domus sue visa auca iſra vetu-
i domo filij dicer; vico suo. Ne
feminā magis dec; paucis esse
otentā. tu autē vadas ab domū
filij et saltem semel esurientem
aīaz facies de auca quā ibidem
vibi esui iparatā. Hoc autē audi-

to. senex immitens baculo apēd-
bat ad domū filij. S; mox vt cū
filius vidit auā retraxit ab ig-
ne et clā abscondit. statiqz obui-
us p̄i q̄b q̄erēt inq̄siuit et mox
factum pater notans dissimula-
uit et redijt ad dē mum suaz. Si
lius autē puelle precepit vt mox
aucam reponat ad ignem. Nec
mora vbi puella in thalamo au-
caz vidit bufonē maximū auce-
pectori herentez iueit. Ea ergo
clamāte accurret iunior dñs ni-
susqz bufonē exaitere vt violē-
ter istitat bufo ab auca reſiliēs
faciem adeo conantis inuasit;
vt nulla arte vel consilio dē poni
posset aut exaita. s; hic multas
annis hominis nequitiam inhe-
rendo puniuit. Et erat illud sup-
mi stuporis miraculū vt si quā-
do monstra illius pars aliqua
tangebatur ac si percuteretur
in corde ita homo sensibilibiter
ledebatur. Conterritus igitur
mirabiliter et contritus abiit
dyocesaniū episcopū et cū oī do-
lore cōfessus p penitēcia recepit
ab illo vt p oīs fines normāne
et gallie citates reuelata facie
circuiret et vbiqz narraret po-
pū euentum tē. vt per hoc ex-
ēplū sumerēt filij honorare patē-
tes. et discerēt q̄ periculōsū sit
et nociuū vicem non rependere

laboribus q̄s ip̄i parentes filijs
impēderūt. Hūc ergo hominē
cum bufonis monstro cūcūtez
ut dixi⁹ frater iohānes de mag
no pōte frater ord̄is predicatorū
fuit p̄ ipsum nobis relatū
est. vidit in iuuentute paucius
palam referētē oībz ⁊ non sctā
tem q̄s p̄ in honore acōne parētū
passus fueāt multas ānis et ad
huc s̄m voluntatem dñi patere
tur. Hunc postea s̄ non per di
ctū fratres iohānem audiūm⁹
sanctorū quorūda; precibus libe
ratum ⁊ disparuisse subito fedū
monstrū. Hui⁹ igit̄ exemplo dis
cant apes fideles filij adiuvare
⁊ honorare parentes ⁊ eis vicē
honoris retribuunt ⁊ laboris.

De labore cōi. Capitulū. vii.

Hui⁹ igit̄ cōis ē labor
oībus. Et hoc ē q̄s bea
tus Augustin⁹ in regula
sua dicit. Oīa opa vestra ī vnū
fiant maiori studio ⁊ feruēcia
⁊ alacritate q̄ si vobis singuli
feceritis p̄pria. Caritas enī de q̄
scriptum est q̄ nō q̄rit que sua
sūt sic intelligit̄. q̄a cōmunia p̄
prijs. non p̄pria cōib⁹ aīpōmit̄.
Et ideo q̄nto ampli⁹ rem cōmu
nem cūiuentis tāto vobis ampli⁹
p̄ficere noueatis vt in oībz q̄bz

vt ē transitoria necessitas sp̄
supemineat q̄ pmanet caritas.
Et beatus Bernard⁹ in regula mō
chorū. Quoditas inimica est aīe.
et ideo certis t̄pibus occupari
solent fr̄es in labore manuum.
certis itē hōis ī lōe diuina.
Hic idē p̄r bñdict⁹ ordinat t̄pa
in q̄bus debent labori manū
lōib⁹ ⁊ ordib⁹ occupari. Tēpo
ralib⁹ vt ē reb⁹ necessitas t̄rafi
toria vt ē etiam s̄m q̄ diuerh
ordines habent t̄palibus studi
is. licz sp̄ualib⁹ vñbz debeat co
aptari. s̄ tñ semper in oībus de
bet caritas p̄minere. Caritas enī
non tñ est v̄tus s̄ pot⁹ forma
oīm virtutū. Nec ē s̄m aposto
lum via excellentissima que du
cit ad celū. hanc qui gradiē cal
cabit vicia calcabit ⁊ mundum.

Vidi capellanū quēdā apud
sanctum anthoniū in mōsterio
ord̄is cystericiē. pauci⁹ fratre
brunonem noīeriz sanctū ⁊ bo
num ⁊ mire deditū pietati. Vita
ei⁹ tali ordine disposita videba
tur. Noctes frequēter fere du
cebat. Omnes oracōib⁹ gemi
tib⁹ profusus inherendo. Sū
mo aut̄ mane horas et missatū
solēnia persoluebat. postmodū
v̄to vsq; ad nonam audiendis
cōfessionib⁹ clericorū mira deuō
tione sollicitus intendebat. Ad

mensam vero sobrius veniens panem quem comederat p buccellas incisum et intactum oleribus comederat et inter comedendum pauperibus scolariis quaternos scabebat ut scilicet omne temporis spacium utiliter occuparet. Post prandium vero usque in noctem diem inscribendo totaliter occupabat. hec vita eius tertio fuisse probatur. Interior autem talis erat ut in itinere missus in greciam anno ab incarnatione domini. m. cc. xxvii. miro fervore spiritus animae exalaret et post mortem cum dominus multis miraculis honoraretur. Discant ergo apes fidelium in commune per manualiter per spiritualiter secundum diversa statuta tempore vel personarum alacriter operari nec marcescere ocio nec inutiliter tempus expendere. Sed agere aliquid in quo proximi proficiant et quatenus perpetuam poterunt promereri.

De sedulitate communis laboris.

Capitulu. viii.

Omnēs ad opera indifferenter expellunt. Ecce quanta omnibus sedulitas laboris innuitur. et hoc est quod dicit paulus. Qui non laborat non manducet. Gregorius ille cisterciensis ordo illud quod summope servat. ut nec priores eorum nisi in sumis

necessitatibus ab operibus eximantur. Et quod minus si subditi prelati si filii parentibus propriis manibus cooperantur in bonum ubi prelati subditos et parentes filios laborare praeveniunt in exemplum. Ubi autem hoc non fit ex segnitie torpent filii parentum laboribus prouocati. noueris eis vel egestatis vel iniquitatis periculum imminere. Vidi iuuenem cuius amantissima relatione memini quod subiungo. hic pius fratrum suorum manuum labore vivebat. Ipse vero segnis ocio vacabat et tedio. Et factum est ad aduersione diuina ut eo cum patre et fratribus sedente ad mensam abiit ei soli videbatur retro tentur in aquas sapore tantum rerum deterescere non mutato hoc autem per aliquot dies continuaret in peius. tandem mutato vite proposito liberatus est et sanatus.

De ocio fugiendo. Capitulu. ix.

Nullus autem per celum liaretur ocio perit dies. Vide quanta diligentia laborem sectandum et ocium fugiendum inculcat. In significatione mali quod est ocium cum misisset moyses manum in finem suum protulit leprosam. Unde salomon

oculi noxiūm infinuās dicit. Desideria occidūt pigriū. id est ociosū. Et vide causam. Soluit enim manus eius q̄tq̄ operari. Nichil hic timentū est ociosis q̄ plapsus in cenuz luxurie. et hoc in dauid euidenter adūtas. Unde et salomō itez dixit. In lapide luteo in quo adūtas luxuriam. lapidabit piger et omnes loquētur super aspernacōe ei⁹. Deinde post pauca q̄h idē inuoluit. de stercore boū lapidabitur piger et ōnis qui tetigerit eum manus exaiet. In significōnez vero boni qđ ē manuū opus ab exordio mūdi tulit de⁹ hominē et posuit eū ī paradiso voluptatis ut oparet⁹ et custodiret illū. Si ergo in loco voluptatis. et q̄ eius ope opus erat nifi q̄ suis posteris quibz necessitas iāberet exēplū opis preberet. Unde illi et suis postmodū secuturis domin⁹ dixit. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Et ne aliq̄s excludatur dominus p moysen in deutro. dicit. Non erit apud te sterilis vtriusq; sexus. Ut enī dicit philosoph⁹ vitā in obliu sui adducere solet iers oium. Iusta ergo opi quia turpe est oneri cedere. Nō est vir fortis aut strenu⁹ q̄ laborē fugit. Nullū laborē reuolent manus.

unde honesta vita consistit. Deo enī paupis patet infamia. Nūq̄ vacat lasciuie remissa man⁹ nichilq; tam certū q̄ oculi vicia negocio disant. Niz est aliqđ fortiter dici vlt fieri ab homine mollicie p̄fesso. labores ergo manuū tuaz manducab. Opus enim iusti vt dicit salomō ad vitā. fruct⁹ autē ip̄i ab peccatū. Bonoz autem laborū gloriofus est fructus. Unde iusto ī fine dicetur. date ei de fructu manuū suarū et laudet eū ī portis opa eius. Paulus vt dicit gloriofissim⁹ augustin⁹ alit educatus vt pote vnus vir nobilis ab chorētheos scabit. Laboramus inq̄t operantes manibus nostris. Et ab colocē. Nocte ac die operātes ne quem vstrū quātemus. Memoz sū illustris virginis mechtaldis q̄ nostro tpe obdormisse probatur. Nec filia regis scochie vt p̄babili relacōe didicimus quatuor fratres habuit. Ducē qui relicta vxore pro casto paup̄imis epulauit Itē alium comitē qui vitā heremiti cādurit. Itē archiepiscopū qui relicto regie ordinē cysteraciē. intravit. Quartus fuit alexāder iunior frater ānoz. p̄ vi. quē aīz pater rex regnare cogeret mechtaldis soror eius virgo viginti

tū ānorū dixit fratri. Alexādr
frater karissime qđ nūc ages.
frēs tui maiores natu terrā vel
mūdū deseruerūt vt celū ac qre
ēt regnū spreuerūt mortale vt
regna perpetua possiderēt tibi
ergo soli regnū relictū ē p quo
es celestē gloriā pbitur. Nec
mora. alexāder resolut⁹ i flet⁹
heu ait soror et qđ cōsulis face
re. parat⁹ ego sum quicqđ iusse
ris adimplere. q̄ audito gaudio so
ror accepit frēm mutato habi
tu et ad remotiora trāsdūxit eū
vbi eū et mulgere vacas ⁊ lac
ab coagulū coadunare et caseos
optimos facere docuit. Illi vene
rūt ab gallias ad foni claustr⁹
astercieñ. vbi soror locauit fra
trē p mulsoe vaccatū et pba
tus iuent⁹ ē in opīs caseis faci
endis. hic mōsterij frēm ouerū
factū soror alloq̄ ē. Multū inq̄
apđ deū meritum acq̄remus q̄
terā et parētes dimisim⁹. Sed
in hoc specialissimā remunera
cōe habebimus si vsq; ad tps
futur⁹ q̄ nos inuicē i celo ab olo
lacōe; perpetuā videamus. ab
pīs nos vt nostrū null⁹ āplius
alter⁹ videat ab inuicē sequestra
m⁹. Hoc audito fleuit frater ḡ
uius. Istud dicēs oībz q̄ amittit.
et licet iuitus impat aīo ⁊ a so
rore cōliter sepāt. Illa aut ab

nouē miliana in villa q̄ dicitur
alapion ibidē mansuā secessit.
domūculā puam habēs q̄si auctu
rum tigurū solo manuū labore
vivebat. demū vel elemosinam
accipere cogi non poterat nec
rogari. Cum ceteris pauperibz
in augusto spicas colligere tra
sabat. vixq; extrema cū porcis
que vix euaserant diripiendum
man⁹tatissima colligebat. vix
aliquid substratū membris habe
bat. et caput iacens equatū hu
metis. cibū ⁊ potum in am bēs
callosis genib⁹ capiebat. Hoc
idem in prolixissimis precibus
faciebat. In orationibus multo
ciens ita sensibus abstracta eāt
vt nec coruscaciones aduerte
ret nec tonitrua audiret. Nec
enim de fratre eiusdem alexan
dro quod grācius est pretermi
tam. Cum monachus quidam
fistulatum ex p̄lce re pectus habe
ret oraretq; ab tumultū fratris
eius iā defuncti apparuit frater
alexāder sole lucidior coronam
gestās in manibz ⁊ corona capi
te insignit⁹. Cū ergo monach⁹
q̄rerz. Quid corona duplicata
figret. Corona inq̄t quā gesto
maib⁹ corona exstat t̄pal quā
p̄p̄o deserti Coronamero quā
gesto i capite corona ē quā oēm
cū sās accepit. Et vt tibi fidē d⁹

in ista visione crebat. scdm fide
tua san⁹ ens et ab omi inco^{mo}
do quo torq^{ns}. Et notab⁹ q^d i
cognit⁹ mansit vsq³ in die mor
tis sue et tuc cōstru⁹ obediēcia
p^oris sui se frēm beate mechtal
dis de alapion et filiū regis sco
thie reuelauit. fecerāt aut eū i
nobilitate suspectū factū q^dda;
q^d multu; postea doliuit euenis
se. Vir nobilissimus dñs hugo
de kirmēm ap⁹ i manis magni
tudinis venatu lassauēat. et vt
natura bestie ē stare coegeat ad
resistendū. Equo aut nobil⁹ ille
descēdens aptato pugione cum
bestiā vellet ipetē et tñ eius tru
culēciam formidaret frāt alex
āder qui vacas in vicino pasce
bat arrepto pugione de maib⁹
formidatis bestiā audacter ipe
cūt et occidit. Quo viso nobil⁹
ille in oscula fratris alexandra
ilico tuēs vte inq³. nūq³ vacca
rum custos. nūq³ etiā rusticus
vñ aiq³ veneris icruisti. Soror
vero eius beata mechtaldis vñ
que esset per q^d dā milites q³
eā in scothia viderāt nouē ānis
inotuerat ante mortem. et tunc
statū a terra fugiss³ nisi violentē
retenta ab hoib⁹ extitisset. Nūā
aut multis i vita clauit et post
mortē. ¶ At q³niā vt dignū ē
p scripturas et exēpla q³ ponim⁹

laborātes maib⁹ vehementer ex
tulim⁹. obia p^odicato⁹ et mmo
tū sanctis ordimb⁹ potest. cur
nō ipi fm idē q^d paul⁹ i p^odicā
tione p^om⁹ manuū laborē nō ha
bent. Et breuiter q^d p^o ipis res
pōdeo. in eis vt min⁹ p^ofectis de
fect⁹ est quo tñ apostolū caruif
se minime dubitam⁹. S³ hec m
cio nō sufficeret illis q³ oblatian
di bonis et p^ofectis vñs occasio
nes foritū q³ere nō desisterēt.
Cast⁹ veritas marthe q³ēti de
otio sororis magdalene respon
dit. Maria optimā p^oter elegit
q³ nō auferet ab ea. Vñq³ si op
tima pars fuit vñū vite q³ere
et āhelātū corde stare ergo mi
nus bona pars et i dignior mar
the que ex sollicitudinē laboris er
ga plurima turbabatur. Ecce et
alia p^obaio. P^omo aut a calū
niatorib⁹ q³ro. quis labor gūior
et dignior dici potest. corpāl ā
spūalis. Nō ē qui ābigat quin
spūalis. Etenī fructuosior et
ideo dignior. cast⁹ suis de spū
tuali nō de corpālī labore dixit.
¶ Peāmini cibū nō qui perit. s³
q³ p^oman⁹ in vitā eternā. Labor
eorū q³bus laq³os occlusionis in
nectitis labor ē studiū. labor o³i
lij. labor p^omēditationis. labor
sollicitudinis. ne idiscussū q³det
inordiatū p^oferā labor amoris.

labor predicatōis Talibz haud
dubiū est quī spīrit⁹ bonorū fra-
trū iugiter atterant. Obmittā
reliq̄ que fm̄ exptos gūiora vi-
dent. Quid bicā de labore filij
et confessionibus audiendis in
quo spurcias peccatorū portae
coganē. vt aures ad cor tñstū
faciāt ⁊ spīritū corpusq; cōliter
defatigēt. Et ī medijs icēdijs
positi p̄ angustia qđ faciant q̄
se vertāt ignoāt. Quis enī fm̄
boeciū tā composite felicitatis ē
vt nō cū stat⁹ sui q̄litate r̄p̄et.
Credo multos esse et fuisse ī or-
dine qui potius p̄ tps sustinuis-
sent flāmas icēdijs corpōales q̄
hui⁹ spīritual' icēdijs āgustias
ptulissent. Potens ē tñ deus ī
seuis suis flāmas igniū mīti-
gare vt eos nō tāgat icēdiū hī
aut nec pueros tres ī fornace ⁊
facere mediū ei⁹ qđ vntū rois
flātem. Hec ē aut cōsolatio bo-
norū fēm vt si ad mobiciū in cō-
fessionibus audiēdis eos opor-
teat cōstare. mulier enī cū pa-
rit casticia habet gaudet tñ in
spe qā p̄ penitentiā natus ē hō
in mūdū. Vidētes enī qđ filij p̄
digi a regione longinq̄ ad piū
patrē redeūt vidētes nichilomi-
nus eos in osculo recipi p̄mam
stolā inocēdie p̄ferti eos ānulo
fidei q̄ p̄ dilectionē operat glo

riofus adornari. calcari exem-
plis patrum et in omnibus to-
tam āgeloz et sanctorū familiā
tanto tripubiofius q̄nto eorum
multitudine numerofius gatu-
lari. Neq; enī credo in corde bo-
ni fratus manus sub cōlo posse
gaudium generari q̄ q̄ videat
per preueientez graciā ⁊ suā ex-
hortatōez cōnūti ab penitentiā
peccatores et sua lugere cami-
na cōfitemdo ⁊ satisfacere corde
p̄mpto. Et de hīs vibi plures
q̄ p̄ nimio gaudio lacrimas dul-
cissimas ediderunt. Si q̄s aut
dixerit officia ordīs q̄ p̄misi cū
multo multo cēs gūamine spīri-
tus et corpōis attenuatōe non
fieri amētem dico vel cōtūmi de-
trahētem. Hinc veīam ad labo-
res q̄ sūt ī ordīe corpōales. si p̄
laboribz nō receperūt q̄ dicta sūt
detractores. Numqđ p̄movidēs
in predicatorū ordīe frēs q̄ et si
studijs continuis et vigilijs ma-
cerati nō habentes es in zona p̄-
luta ⁊ lubrica pedibz gdiētes
terras p̄dicatōibz circuitū im-
parata frequēter hospicia abes-
duos et crudos ⁊ sup̄ ōnia īgra-
titudinē hoīm sustinēt. Para-
te enī alia q̄ ea quibz vtunt et
hospites incognitis maxie gūe
ē qđ mime ē de alijs religiosīs
q̄ etiā carnibz non vtunt quia

ho spitiūz suis possūt data tñ
dere et de suo emere qđ non ha
bent. Hinc qđdam memoābile
qđ atigit non tacebo. Vallis
ducis in brabācia mōsteriū ē qđ
nobis dux brabancie heintricus
margarete filie sue sub rigore
cisterciensibz ordibz ipāuit. huius
pmā abbatiā vidim⁹ nobilil
simam aleydē qđ natūali igemio
vūte et gracia clara fuit. Ad vi
sitandum aut mōsterium abbas
vuilhelm⁹ postea clareuallensibz
sm ordinem venit. Tercio capi
tulo a qbusdā accusata ē abba
tissa qđ fratribz predicatoribz et
minoribz vinū daret et pisces tu
nicas ad pausandū lotas et mū
das cederet. et lotuā eoz pedi
bus iparet et hec omnia nō face
ret mōchis sui ordinis auz ven
tēt. Illa ergo qñta et optenta li
cēcia respōdendi dixit. Ut accu
sant ita est. S; qđ hec rationis
habēt audietis. Fratribz qđez
predicatoribz et minoribz vinū
et pisces qñq; cū possū cōferre.
qđ vñ emāt habere nō possūt.
Vestis mōchis idipsū nō facio
quia egrediētibz ut cōdo et scio
dāt pecunia vñ possūt emere et
habere. Fratribz egrediētibz pe
des et lubricatis ī ceno concedo
vestes mundas et tunicas vt no
cte possūt q̄lescere. mōchi autēz

nostra eq̄tes vadunt et in man
tis suis tunicas et vestes por
tant. quas cū voluerūt poterūt
comutare. Votuā pedibz fratribz
facio parāti. qđ a sudoribz sordet
et luto. Mōchis aut idē nō fa
cio quia equis alacribz iniden
tes ab immundicijs talibz pote
runt cōsuari. Hec vt audiuit ve
nerabilis abbas cū mōchis suis
in usum serenissimū cōsolūtur
in muliere mentem nobilē et sa
piēciam cōmēdantes. Igit q̄les
defect⁹ fratribz ī sūmis necessi
tatibz cōtingēt frequēter audi
ui. Qđ autem et michi cōpetere
volenti cū fratribz cōtingat ī te
ranasitatis mee simplicit̄ enar
rabo. Veni pedes in villam igno
tam michi ī lōgo itinere fatiga
tus itēm ut pre debilitate nimia
corde me deficere mori putarez.
In gressi fratres domū p̄sbite
ri nec saltē frustū panis niger
cimi qđ familia vscēbat potēat
optinere. Inde digressi late p
villam nichil prorsus nisi in fi
ne ville a quadā paupcula frag
mē panis furefurei habuerūt do
num satis magnū ymmo michi
maximū dōtūū. Hiesedim⁹ er
go sub duro panem cōmedim⁹.
Et licet paleaz ariste que erāt
in pane palatum cōmedenciū sti
mularēt nūq; cū in vita mea sū

tam suavi deliciarum edulio delectatus. Cōfideāui ergo nec sine
 cui dolore cordis quod illi beati viri
 in multis locis et in multis articu-
 lis grauioribus sustinebant quod hoc
 vna die non poteram sustinere.
 Taceam ergo de talibus quod illi fre-
 quenter occurrunt. vnum cōfiderē
 ab omnibus quod subiūgo. in clericis
 nostris triplex viuendi modus di-
 stinguitur. Clerici seculares labo-
 rant in studio. Canonici seculares
 vel regulares horis canendis inui-
 gilant. Monachi vero et alij religi-
 osi institutibus regularibus dili-
 genter insudant. et in hijs omnibus suo
 modo viuendi singuli sunt praetati.
 fratres autem predicatorum vel minores
 prout ordo eorum instituit simul et se-
 mel hos tres viuendi modos si-
 mul seruare videtur. Studet cum
 clericis. Cum canonicis horis ca-
 nendis inuigilant. Cum mona-
 chis vero et alijs religiosis in
 conuentibus suis accusationes va-
 pulaciones ieiunium et per magna
 parte silentium et cotidianas fere
 ac graues post completorium disci-
 plinas praeter illa quod intersecus sunt
 ut ab nubem quod in predicatoribus
 ducitur funiculus super lumbos vestis
 in itinere pedestra lancea multas
 suoribus inscissura. Si vult pos-
 sessionibus viuere elegerunt.
 Quod qual et quantum labor fratribus mi-

noribus instat ut suum cotidie quod
 sint panem fratribus predicatoribus ge-
 neraliter omnibus post augustum ut
 per residuum temporis necessarium panem
 habeant quod minus sicut in eorum tempore
 diaconatus aut cesset. Quod ostendit mi-
 viri non vos pudeat panem petere
 cum castus dominus a muliere samaritana
 aquam petent ad bibendum.
 non vereamini dicere vel esse men-
 dia quoniam beatos pauperes cru-
 stus veritas hos astruxit. Te-
 stantur hec scripture noui ac veteris
 testamenti. Vnde et omnes fere
 prophetae in scripturis suis commendabile
 reliquerunt et praecipue seneca quod pau-
 li doctoris gratianus multas epistolas
 commendatur. ait ergo de illustribus
 viris. Nichil magnum in rebus humanis
 nisi animus magna despiciens. In-
 opte prout desunt. auaricie omnia.
 Quietissime viuerent homines si
 duo prout de mundo tollerent scilicet
 meum et tuum. Plane ergo est felicis-
 simus cui felicitate vti non est opus.
 Potentissimus quod habet in potestate
 seipsum. Auaricia paupertatem in-
 tulit et multa dissipando perdidit
 omnia. sine hoste patitur hostilia et
 cladis causas. Si alia deficiunt
 nimia felicitas sibi inuenit quod quod
 longa etas multis laboribus multa
 demum diligencia struxit id vnum di-
 es spargit et dissipat. Effet aliquod
 imbecillitatis nostrae solacium

reparat nostras si tam cito reparat
 res aucta sicut fugiunt. sed nunc in
 clementia exequitur lente et festina
 tur in danum. Pecunia ex quo
 in honore esse cepit rursus rursus
 honori cedit. An diues quis sit
 oēs querimus? nemo an bonus? Ibi
 quod cuncta quilibet quantum habuerit
 fuit. Nulla auaritia sine pena
 est quous sit satis ipsa penam. Ma
 iore tormento pecunia possidet
 quam quod. Necesse est ergo paru
 assuescere. non puto pauperem es
 se cui quantumlibet super est satis
 est. Donesta igitur res est leta pau
 pertas. Via habet qui nichil co
 cupiscit. et quidem certi quod quod mul
 ta possidet. Cui cum paupertate
 bene ouenit diues est. Ille beatus
 finis? securus sui possessio est quod
 castitum sine sollicitudine exspe
 ctat. Si res exigue sunt non tamen
 sunt anguste. Nec tua defleas
 nec aliena mideas. Qui quod enim
 vult nemo habere potest. Illud
 tamen potest nolle quod non habet.
 Nichil habes parum non te. Nichil
 que quod leuiter exapias. Paup
 tas nulli malum est non repugnan
 ti. Tunc bonum te esse iudica cum
 tibi solum virtutis gaudium donec
 nascetur. Tunc te habebis tuum cum
 intelliges infelicissimos esse feli
 ces. Pericula autem est calamitate
 cum te feliciter vocaueris. aut ista

bona non sunt que vocantur a homo
 felicio deo est quicquidem que pa
 rata nobis sunt non habet in usu deus.
 ergo a incredibile bonum deo de
 esse. a hoc ipsius argumentum est
 bonum non esse quod deo desunt. Si
 vis scire quod nichil in paupertate
 mali est opam inter se pauperum
 a diuitum vult. sepius enim paup
 et fidelius videtur. horum qui felices
 vocantur hylaritas ficta est a suis
 a superata tristitia eo quodam sui
 or. quia interdu non licet palam mi
 seros esse. Omnium istorum persona
 ta felicitas est. contemnes illos si
 vere te reperiis. Nichil locuple
 tius eo cui quod donat fortuna non
 inuenit. sed cui non videntur sua
 amplissima licet totius mundi dominus
 sit miser est. Nemo alius est deo
 dignius nisi qui opes contempserit
 quarum possessionem secularibus non
 interdico. sed efficere volo ut illas
 intrepide non possideant. Reduc
 te ad parua ex quibus cadere non
 possis. Rudum latro dimittit.
 Etiam in obsessa via pauperi par
 est. Is maxime diues est qui mini
 me diuitiis indiget. Breuissima
 ad diuitias via est per contemp
 tum diuitiarum. Nam aliquis contem
 nere potest omnia. habere omnia nemo po
 test. Multas ad periculum obfue
 re diuitie. paupertas expedita est.
 et ideo predicatorum et minorum ordo

nō desipuit paupertatem eligen-
do. Ista nō cōsiderant q̄ destruūt
horrea sua vt faciāt ampliora.
Accumulāt copias vt dicant si-
bi. Ecce reposita habes multa bo-
na in annos plurimos. cōmede
requesce. bibe. Caueant ne bica-
eis fiant et illi. Stulte hac no-
cte repetetur aīa tua a te. Nec
autē que preparasti cui⁹ erūt.
Et respondeat cū dauid. Par-
tes vulpium erūt. sed quoz vul-
pium. Pars vermium corp⁹.
pars demonū aīa. pars filiorū
proxi⁹ vñ p̄cipis diuicie quas
reliquit. Et hī tres sibi tam cō-
mode diuiserunt vt neuter eoz
partē suam pro ceteris residu-
is partib⁹ commutaret. Michi
testis sit castus q̄ in omnibus
hīs gloriā dictozū duoz cō-
dinum nō quesui. ē q̄ querat et
iudicet. Sed respondere detra-
ctorib⁹ sū cōpulsus q̄ religiones
has nouas sup̄sticiales iudicāt
et inanes. fratrum discursus no-
uos. et vt vtar eozum verbo giro-
uagos. id est vniuersos fr̄es vo-
cāt. Eya fr̄es nō vos pudeat cu-
paulo doctore gentium dici vel
esse girouagos qui ab hispania
vsq; ad hilliaū repleuit euāge-
liū casti. Sedēt illi i claustris
domi et vana cū macia. vos cum
paulo circūitis obedientiam ad

implētes. Et spero q̄ si in mun-
do pressim⁹ habetis in custo ta-
mē pacē habebitis tāta forsan
vñ maiorem q̄ illi q̄ in loco quie-
tis murmurant et fit iniet inui-
cem discordiam suscitant vñ p̄e-
latis. Qz si a discordia vt forte
dicēt fuerūt alieni sedeant vñ i
ta tūc p̄cib⁹ gaudeant pacē sua
permittant fratres vt dicūt gy-
rouagos i semicincis et panno-
fis circūire per mundū animas
viuificare casti morte redemp-
tas de faucib⁹ demonū extrahē-
tes q̄s illi i sua pace et leui cura
diffilant ad inferos descēdere.
Id si vere religiosi et vere casti
amatores essent qui et lib⁹ de-
trahunt iudicant et despiciunt q̄
sincere oculis illos inspicerent
q̄ leto vultu fratrib⁹ congaude-
rēt q̄ ab retrahēdy lib̄rēbū et sol-
uēdy aīas iñstūt q̄s xp̄us tāto
dignas p̄cio sui sanḡinis appro-
bauit vt respectiue paruipende-
rēt quicquid pro earum redēp-
tione facere potuisset. ¶ Sup̄
hoc quidā cystericiē. mōch⁹ vi-
te tā sancte visionē mirabilē vi-
dit vt ei non credere flagicio-
sissimū et impiū putaret. Si ap̄t⁹
enī i spū patronā ipi⁹ cystericiē
suis odis vidit. ihu f̄ benignissi-
mā genitricem. Cui b̄tā v̄govt
sincere iquit diligas et pro eis

interius oēs tue caritati meos
 fratres et filios recomēdo. Cū
 ille letus anueret. fratres ordi
 sui hos ostēdens. At beata virgo
 habeo inq̃ et alios fratres quos
 meo patrocinio fouēdos et au
 tobiēdos amplector. et hec dicens
 reuelato pallio fratres ordinis
 predicatorū sub eo occultatos ostē
 dit et abiecit. Vñ sūt inq̃t q̃ spi
 ritualiter ihsūt. ne dilecti filij
 mei sanguis inutiliter sit effu
 sus. **S**imiliter cū q̃dā i saxo
 nia vt nobis frater vualter de
 treueri ordinis predicatorū retu
 lit. sanctissime opinionis reclu
 sa predicatorū nomine excitata
 videre fratres i inicio ordinis ve
 hemencia affectasset. et tandem
 duos iuuenes fratres data occa
 sione vidiss. Attonita mentis acce
 dixit ad dominū. Quid est dñe
 q̃ predicatio verbi tui per tā in
 fantulos et ipentos hoīes usur
 pat. Cui mox ad hec verba bea
 ta casti mater apparens reuela
 to pallio vt prius dictū est ei fra
 tres ordinis ostēdit dicens. Ne
 despicias q̃sūq; tales. Ego suz
 que ego eos et ptego et eorū
 vias dirigo i viam pacis. Ecce
 vide lector q̃ veratissime hec
 dixit veritatis mater. Vidimus
 maxime i inicio ordinis predica
 torū. vidim⁹ et nunc iuuenes in

erptos delictos recter a scu
 lo x̃mētis cauire terras socijs
 obmatos inter pueriles nō euer
 sos. inter nocētes innocētes.
 simplices sicut columbas inter
 astutissime malignantes pru
 dēt tñ sicut spēs i sui custodi
 am ābulātes. Cui nō mirer ut
 oli et magis nūc istos pueros i
 medio fornacis estuantis igni
 bz nō exuri qñ alioz a turbis se
 cularibz relictissimoz ordinū
 religiosi sine maximis pial ut
 frequētissime heu vidim⁹ et au
 diuim⁹ vix euadūt. Agunt illi
 laboribz et diuersis negocijs di
 strahūt et tñ infracti p̃stunt.
 Isti vero vacant salutis mentis
 et corporis et vacillāt. Et hec cui
 iputanda sūt. Pone ṽtuti. Mini
 me. s̃ mēti casti. Si qui x̃ro ca
 dūt q̃a spirit⁹ et caro sūt. non
 colūne celi que mana ē. s̃ ba ai
 lo arūdineo ofracto egipti de fi
 des imitunt. Et vt hoc sub exē
 plo pateat miraculū. euidentissi
 mū pponam⁹. **V**idim⁹ fratrē
 in ordine predicatorū de demo
 brugenfi in flandria uenuz p
 raynerū nomine iuuenem saga
 cem ingenio et secularibz līs i
 stituū. hic statū vt ordinē igres
 sus est acriter studio theologie
 cepit insistere. S; cū nēdū illu
 minata mens nec oracmētus

preparata super; ab lumen et
minus capax aī⁹ vento inco
stantie fluctuaret cepit cogita
re velle discutere que sectarū iu
deorum gentium cristianorū
potiori veritatis culmine fulcare
tur. videbat q̄dem q̄ inter gen
tiles et phos q̄ naturali racōne
regebant. Videbat et iudeos le
ge; a deo atq̄t⁹ accepisse. vide
bat et cristianos euāgelias ob
suatōib; gloriari. S; q̄d ī hīs
certū tenendū esset segm⁹ flu
ctuabat. Conuenit ergo iudeos
disquisitionem legis p̄posuit. sed
cum fratres ordinis vidisset ex
frequenti collatione hominem
fluctuare arcendum eum a tali
b⁹ censuerunt. At q̄mā artat⁹
ignis acro⁹ asurgit in flāmas
iuuenis incitatus dyabolo stimu
late quat⁹ ē vt media nocte fu
gam oīdā attemptar⁹. Statū
ergo vbi ad exitum porte vīt.
obuia illi fit maris stella maria
ad portū salutis deuū reductu
ra. Cui dixit. fluctuasti a via de
ulus et veritatem in fide filij mei
te dubitas inuenisse. Noueris
certissime q̄ diuersi erroribus
scatet per orbem gentilitas. Iu
dei nichil solidi tenet. diuersas
ymbras sequuntur neq̄tate tene
bris offuscati. Euangelium vero
noue ḡtie p̄ hoc veritate; habe

Salu
e
gna
p̄f
q̄

re pbat q̄ caritate humilitate
castitate refulget. q̄ tua in ordi
ne quem intrasti purgato men
tis oculo prerogative videbis.
Ego aut sum mater xpi patro
na ordi⁹ tui que non passa sum
solita pietate tuam castā indolē
deapi vel petire. Nec dicēs glo
riosa virgo disparuit et iuuenē
confortatum ac firmatum in fi
de in magna cordis icunditate
reliquit. Hic idem in ordine tū
profecit vt lector ī ordine fier⁹
et consumatus in breui ad potio
ra transiret. Vere ergo digne et
iuste a fratrib⁹ predicatoribus
parisus est sanctitū. vt post cō
pletorium omī die cū p̄cessione
et solēmitate ceterorū. Salue regi
na misericordie flexis in inicio
genib⁹ laudē et gloriā gloriof
fime v̄gis decoret. Caueant er
go maledicti et ip̄i detractores
ne cōtra p̄cīmū matris p̄ ei⁹
filios isectēt et iū p̄cōnantis et
defendētis incurrant. ¶ Quidā
nō tpe papa cuius nomē p̄ t
reuerētā sedis apostolice silen
cio p̄tāsim⁹. cū hūc ab ill⁹ idu
bitatē accepim⁹ qui rōme ī ci
uita tūc fuerūt lras debiss; cōtra
p̄uilegia a seipō et suorū p̄deces
sorū q̄tuor apostolicorū obtenta
duorū ordinum quorum vnum
per zachariā p̄phetā obitor ab

eterno vocauit decorem predica-
torū scilicet. Alterū vero humilium
quo lucidissime intelligas et mi-
nores eadem die palisi percu-
sus obmouit. nec vñq̃ postea
iualuit a surrexit. Vñs vero da-
tas bñs Alexāder papa cōsilio
fratū cardinaliū solēmiter reuo-
cauit. Et vide q̃ felix fuit illa
ecclesie reuocatio lārum. Pro
constantī enī recepim⁹ a fide dig-
nis. q̃ si p̃cessū suū machina-
tio p̃ dñs lās habuisset potē-
tissimi reges oēbt audiere po-
stea papale mandatū cum iura-
mēto dixerūt sibi et prelatoz et
cleroz seculatiū possessiones
et redditus vsurpasse. si dictos
duos ordies apostolic⁹ destrux-
isset. Dixerūt enim predica-
tores et minores per exemplum et
doctrinam in salutem maximā
a deo datos esse hoībus. et hoc
manifestum est toti mūdo. Qua-
les autē illi essent per q̃s illorū
destructio p̃bat nec deum nec
scōs latet. nec ipsos inhabitā-
tes oēbem q̃bus eorū vita no-
ta est et p̃bata. Huius crudelissi-
mi edicti q̃tuor p̃cipue magi-
stra fuerūt parisi⁹ infatigabiles
itētores q̃ simplicitatem scola-
tium parisi⁹ oēta dictos frēs fe-
taliter percutiūt. int̃m vt n̄ se pi-
ssim⁹ ac deuotissim⁹ ludovic⁹

rex frācorū necnō et frater ei⁹ pi-
us comes pictauiē alfonsus añ
q̃ ipse rex a tñsmarimis ptibus
redixit in galliam mūrū in quē
se p̃ frīb⁹ posuisset abdicatos
frēs reb⁹ et corpib⁹ extreminal-
sent. Hinc cum nichil aliud pos-
sent lās informatorias vel isa-
matorias plenas mēdacijs con-
tra fratres p̃ diuersa loca et reg-
na miserūt. Post has et lib⁹ ne-
phandissimū cōpilauerūt q̃ sic
incipit. Ecce vidētes clamabūt
foris. titulū habens de p̃culis
nouissimoz tpm̄ in q̃ libro spū
neq̃cie et vñano dictos ordines
elidere et destruere nitebantur.
Qui liber qualiter citatus et vo-
catus ad curiam et presenciam su-
mi pontificis dictis magistris
dānat⁹ sit et cōbust⁹ non solum
in ipsa curia. s̄ et parisi⁹ coram
vniūtatis multitudie copiosa
scire poterit q̃ collacōes et dispu-
tacōes legent papue cōtra ma-
gistros q̃tuor in capite abūsati-
os. disputacōes q̃ domini hu-
gonis presbiteri cardinal⁹ frēs
ordinis p̃dicatorū. et n̄m̄ rich-
ardi et dñi Gagetani et aliorum
cardinaliū plurimoz necnō al-
legacōes venerabilis patris fra-
tris huberti magistri ordis p̃e-
dicatoz. s̄ et ministri ordis fēmi-
norum et marie magni Alberti

fratris ordinis predicatorū ab hoc specialiter a dñō papa vocati et aliorum prelatorum atq; magnorū virorū disputacōnes prolixas et magnas habitas anagine cōiā multas et in iphis inuenire poterit rerū gestarum enucleatissimā veritate. Quapropter iā dicti magister fratrū aduersarij dignitatib; et bñficijs oībz sunt priuati donec iurauerūt mādatū dñi pape et reuocauerūt paritius et i alijs ciuitatib; et locis veraciter p̄dicacōis eorū quicquid contra dñō fēm ordines implicite et explicite euouissent. Et nōndū qd aūq̄ prefat⁹ magister albt⁹ fēm ordis predicatorū curā rōnā intrauerat dict⁹ magister wilhelm⁹ cū suis cōplicib; miro modo clerū rōnū necnon et populū in ptem sue pūitatis pūctat et seducebat multis v̄bis. S; post prefatas disputacōes cum ab peticōe dñi pape et oīm cardinaliū ipse magister albt⁹ euāgelii iohānis tōliter et epistolas canonicas miro et inaudito modo sup oēm hoīez exponēdo legisset cū tāto fauore negociū oīm fēm predicatorū et negociū miorū terminatū ē et cōclusū vt oēs imia eorū obstupescerēt et horerēt et veritatis fautores sūma pace cōq̄lescerēt et gauderēt.

Quid autē sup hoc quidā scō viro duob; ānis aūq̄ disceptacō fieret ostēdū ē indubitabiliter referimus. Venerat q̄dam prepositus ordinis regularis de bauiaria vir scīs et bon⁹ ab curā rōnā pro negocijs q̄ habebat. Una ergo die i ecclesia s̄cā petri rome orās ad excessum mētis raptus est et vidit ipsam ecclesiam plenā serpentib; quorū horribili sybulo nō tantum ipsa vrūeciā tota roma replebatur. Nec mora eodem sancto viro sibulo serpentum conterato vidit vitum in habitu ordinis predicatorum ecclesiam introcuntem. Quem cum stuperet incognitum dictum est ei a sponso diuino quoniam albert⁹ nomine vocaretur. Hunc ergo dicti serpentes sibulis importunis aggressi inuoluebant se pedibus eius et pectori brachijs q; ac totius corporis membris de quorum medio se vitaliter et violenter exartēs ascendit ex arcam in qua sacrum euangelium diebus solemnib; legi cōsueuerat et legit in ea euāgelii s̄m iohāne vsq; ad locū vbi dicitur et v̄bū caro factū ē et habitauit i nob; statimq; serpentum sibulus conqueiuit. Serpentes fatigati sūt et pax rebbita est vniuersis.

Hec igitur quod significaret nimirum vis
 sanctus ignoscas in terram suam re
 uersus est et sorori sue quidam
 sanctissime reclusa quod sibi rone
 reuelatur fuerat indicauit. Cui
 illa vehementer exultans. Ecce in
 quod audiui quod ille albertus qui tibi
 in visione forte monstratus est nu
 per comita de otheahim prope ter
 ram istam locutus aduenit et pro
 fitetur non modice gaudius in verbo
 habere inquit et video quod sit. Spe
 ro enim quod adhuc faciem eius ex vi
 sta tibi visionem cognoscere. Et hec
 dicens propeuit videre virum et ex
 certissimis signis stature faci
 ei coloris et parue macule quod ha
 bebat sub palpebra hominem re
 cognouit. Mirante locum obstupescere
 misericorditer. Quid eo euidentius
 quod vidisti. Nec in verbo distat
 visio diu ante preognita a te fa
 cta postmodum subsequuta. Indica
 uit ergo vir beatus dicto magi
 stro alberto modum quem videat visio
 nis. scilicet neuter quod hoc significare
 posset agnouit. Accidit autem po
 stea ut facta diffinitione inter vni
 uersitatem clericorum pariter et fratres ordi
 nis predicatorum atque minorum.
 Citatusque pariter coram domino pa
 pa ipse apostolicus magister man
 daret albertum antequam iter vellet
 arripe expetiri forsitan pro certo
 volens prefate visionis effectum

Nec enim fecisset ut dictum est vel
 dignum enigmatice reuelacionis
 veritas per hanc ymmo secundum ostendit
 se rei ordinem omnia attingerunt.
 Gracia autem dei ex qua omnia beatus
 magister vnde magister sciens et
 animum beluacum infirmat et amat
 fimo corde atque cognouit mi
 se et oplices suos etiam dictos or
 dines habuisse non quod illis equari
 scientia non valeret. et ob hoc eos
 peripederent auditores et addi
 dit. Quia ait nichil habeo quod vo
 bis pro iniuria graui illata restitu
 dam. in signum tamen quod ex corde
 penitro corpus meum apud vos fra
 tres predicatorum tradidit sepul
 ture relinquit. Similiter et magi
 ster laurencius aglicus post gra
 uissimam persecutionem factam datis
 librorum suorum copiis fratribus
 predicatoribus pariter mortuus
 apud eos mire penitens delatus
 est et sepultus. Hoc idem de alijs
 plurimis qui ordinem persequuti sunt
 contigit nutu dei. Et vide lector
 quod amara et quod excedenda etiam fra
 tres predicatorum primo et po
 stea etiam fratres minores simul
 tate per vniuersalem ecclesiam discor
 dia suscitata est. quia cordibus
 non tantum clericorum secularium
 et laycorum. verumetiam omnibus quibus
 cumque religiosorum tam dixit scilicet
 licet est impressum ut nullis rationibus

nul^l autoritatib^z sanctor^z flecti
posset donec per dominū papā
et totā curiam romanam iudici
aria sentēcia flecterentur. et in
hac tamen pertinacia et genera
li stulticia q^us non videat maxi
mū casti ecclesie periculum im
minere. unde homo summe opi
nionis in brabācia per excessū
mentis quasi vniūsa^lem ecclesi
am sub celo collectam vidit. et
cum orbimib^z vniuers^z predica
tum ordinem in singul^z psonis
vibratissimis radijs choruscare.
Nec mora vidit totū mūdo cali
ginē teteramā superhundi ita
vt vix toto orbe aliq^uo luminis
videret. Nec vt vidit grauissi
me ingemuit. s^{ed} paulatim tene
bris dissipatis lux prastina red
dita est vniuers^z. Vidit q^u; et in
illa collecta g^{ra}uissima psonar^z
ecclesiasticarū maxime autori
tatis virū velut speciali glōria
euidēcius preminere. Cūq^{ue} stu
pens q^uereret q^us hic esset respon
sū ē ei. Paulus iste apostolus
precipuus doctor ecclesie ē qui
multa cōpassione cōquāt a tem
porib^z suis numq^{uam} sanctā vniū
salē ecclesiā tam g^{ra}ui piculo flu
ctuasse. Et vide lector euidēciā
veritatis. Si enim tā perfectis
tā discretis atq^{ue} lātissimis vi
ris vt nec studere nec regere nec

predicare vel cōfessiones audire
possent ora obstructa fuisset.
et hoc solis secularibus clericis
facere licuisset quorū perma
ma pars precipue in sacerdoti
bus parochialib^z vita et scien
cia minus ydonea comprobaf.
q^uāta iactura fieret animarū q^us
autor et princeps salutis n^{ost}re
ihesus suo sanguine precioso re
demit. ¶ q^{uod} pauca sunt ex h^{is}
qui non p^{ro}prie sola q^uerunt q^u sua
sūt iⁿ minimis q^u ihesu casti mal
lent potius cōmissas sibi aīas
sancias p totū ānū in mōdolib^z
diffimulare pcās q^u equū suū
clauo pedis lesū vno die vt duo
bus negligere claudicāt. Sūma
aut iⁿ sup^{er}dictis magistros et secu
larib^z clericis iuibie causa fuit.
q^{uod} fratres paruos plures et p^{ro}p
oēs lātiores in scol^{is} auditores
habebāt et iⁿ regie p^{re}minebāt.
Videbāt enī q^{uod} magistri secula
res sicut viri diuiciarū dormie
rūt sopnū suū. ducebātq^{ue} in bo
nis dies suos et cū de vespere m^{ul}
tiplicitate ferariorum obruerē
tur et potuum et postea vigila
re non possent neq^{ue} studere et
per hoc nichil inuenirent iⁿ ma
nibus quod proferrent sequen
ti mane solemnem diem consti
tuebant in condensis auditori
bus et sic per ineptas vacacōnes

clenci. q̄a sua inaniter expende
re se dolebāt optato studio p̄ua
bant. Maiore enim corporis sac
cina vt dicit seneca ai⁹ eliditur
et min⁹ agi⁹ est. deinde copia ci
torū subtilitas impedit. Mirū ē
enim aliq̄d fortiter dici ab ho
mine mollicie p̄fesso. fr̄es aut̄
predicadores siue minores siue
viri paupes in magna sobrieta
te refecti vigilare poterāt et stu
dere et per cōsequēs inuenire que
auditoribz essent digna. Istud
in summo occasio fuit q̄ in magi
stas secularibz fm vulgare pro
uerbiū calceus pedes pressent.
Talibus seneca euidēter incla
mat et inuidoz excludēs vicium
dicit. Feras nō culpes q̄s imita
ri non potes. s̄ q̄nto maiora fe
licia hoīm bona tanto maiore in
uidoz tristitia. et ideo fm eūde
z dicit. Vanaz inuidoz oculi effēt
in oībus ciuitatibz ut oīm felici
tatibz verarent. Illo in tpe cu
z venerabili philippo p̄ore p̄dicato
rū ab illustra romanoz rege wil
helmo ad alfōsum comitem pi
ctauie fr̄em regis fr̄acie et p̄ama
toz fr̄acie p̄ negotio pacis im
pij. audiuim⁹ a dño Alberto apo
stolice sedis legato ī gallias cō
stituto. q̄ dicti magistri ex pte
vniūsitatis et fr̄es predicadores
q̄ tūc soli inocētissime veraban

tur. datus sup hoc l̄ris ī ipsuz si
naliter ouenerūt ut oēs q̄relas
inter ipsos p̄po arbitrio termi
narent. Querēs ergo legatus
a magistris quid illud esset q̄
magis in calūniā vertentur.
fīderūt q̄ fr̄es p̄dicadores du
as scolas haberent. et duos ma
gistros in theologia regentes.
optie aut̄ pacem fieri si vna sco
la vellēt esse cōtēta vniūsitatis
mādata fuarent. Legat⁹ aut̄ q̄
fuit a fr̄ibz si hoc vellēt. fīde
rūt fr̄es vna libenter scola se ef
se cōtētos et vniūsitatis mādata
velle fuare. dū tū illa eis p̄se
darentur expressa. et in hoc sa
pientissime p̄viderūt. sicut enī
postea per eos q̄ ī cōsilio fuerāt
magistroz fr̄ibz dictū ē. si sim
pliciter sine expressione p̄miss
sent fr̄es vniūsitatis seruare
mādata ī mādatis. postmodū
ab vniūsitate daret vt fr̄es
cōnimode a regimine theologie
et l̄cōibz cessarent. Legat⁹ ergo
taliū nichil talium suspiciat⁹ ga
uisus est. speransq; finem cōtē
tionis huius habere. mandauit
magistris et optulit ex pte fr̄im
q̄ vna scola vellent esse cōtēta.
et vniūsitatis mādata ī scrip
to redacta fuare. Tunc magi
stri malicie sue propositum nō
habētes turbulētissime rīderēt

Quid nobis inquit probesset
vna scola esse cōtentos dū rup
to pariete medio inter duas sco
las tot sicut ante haberent vni
us capacitate ābit? auditores.
Et mox legatus ab indignacio
nem commotus grauitē. vt video
inquit vestra propositi aut volun
tatis nō ē. vt quis frater rector
sit et vna saltem scola gaudeat
vel duabz. Super hoc qd frēs
faciāt viderūt. Nec credo qd ro
mana curia obiecto per multos
annos duarū scolarū magisterio
prauare eos debeat iure suo. Si
aut audiuius ita et vidimus.
Nā dñs tunc papa q̄q̄ grauiſ
simus fābz fuerat vt supra posu
imus tñ vt in hoc iustus iudex
iusticiā fratribz denegare nō po
tuit. et p̄ eis iuris sententiā tu
lit. nec hoc semel et iterū ymmo
et tercio inani semper appellacio
ne per nūcios vniūſitatis ppul
sus. Et nōndū qd basilica qui
dem et tribulati iustorū vita et
veritas potest ad tps. s; extingui
numquam. calcari qdem dispē
satiue et subpeditari potest. s;
hoc vt exercitati iusti postmo
dum elucescāt. inimici vero eorū
ad mobiliū eleuati postmodum
non existāt. Vnde gratulabūd?
Dauid non relinquet inquit deus
vgam peccatorū super sorte; iu

storū. ac si dicat. Nō relinquet
deus vgā dominācium pecca
torū neq̄ter sanctis vt semp̄ eos
affligāt. s; sorte pacis et remu
neraciōis veniente scōrū virgā
hoc est ipsam tribulacionē vel
vt melius dicat vgā ipsos tri
bulātes p̄temptibiliter amoue
bit p̄ ipenitētes ī ignē p̄cipi
tabit eternū. Et vt euidenter pa
teat qdaz restā de magistro q̄
dā opinione p̄maximo q̄ prius
pposit? Solemnis ecclē de mū fra
trū predicatorū structā ī oppido
violenter eiecit. s; ruina turpi
ori vt audies ē eiecit? fāus enī
episcop? rēne curie cardinal? ty
rānsauit fataliter oīa frēs pre
dicatores piter et mīores et ob
hoc vt patuit tali morte ē mul
tat?. Eadēs enī de loco ediciorū
fractis ceruicibus expirauit.
¶ Et vide mirābilis et grauius
q̄ audisti. Eadem die qua cecidit.
cū eius mors subita ex reue
lacione cuiusdam mulieris san
ctissime per fratrem mīorē p̄e
dicetur. spreuit arguentem se
et iuect? otumelia dixit. Nō ē
ppheta neq; filius pphē. et ego
qdē parāui vt ordo vester et or
do predicatorū subiciāf epīs. Ab
dam ad hoc vt subiciāmmi vi
lissimorum pedibz sacerdotum
Nec dicēs vrbis signa predicta

sibi et non aduertit. Excecauit enim eum supbia quoniam non vidit. et hec signa fuerunt quod iam inmoderate dominaretur ei bene in ipso mane diei quo accessurus erat ad altare pacificam non posset. quod lotus manus suas episcopalem anulum perderet. quod omnia luce clarius sunt completa. Cum enim dominus papa ecclesiam quandam fratrum minorum consecrare debuisset et dominus episcopus cardinalis ad portam fratrum minorum pulsans intromissus celesti non fuisset. ita ita raptus est extra se ut celebraturus primam missam nullo modo etiam facta confessione pacificam posset. et tamen ad terrena sacramenta processit. Post hec vero cum manus suas regressus ad hospicium abluere voluisset. et astanti episcopalem anulum ab tenendum porrexisset. locus illi mori qui haberet anulum non inuenit. Statimque miratus dixit. Ego peridi presulatum subiacentibus omnibus atque stupentibus. ascendit ediculus et solus contra consuetudinem suam. senex et debilitate confectus processit ab cameris. et dissiliente assere decursu exidit et expiuit. Et vide stupendum valde et oculum dei iudicium. Cognoui ipse hominem ut omnisalis dilectus et familiaris eius. secum una do-

mo pariter hospitatus. de quo fateor raro seculare clericum tam sobrium tam honestum tam affabilem tam largum in pauperes me vidisse. et eum utique videri nouum episcopatum contemptorem. tandemque per tres menses in excommunicatione coactum archiepiscopatum cuiusdam suscipere dignitatem. Ipsi vero translatus romane curie fit episcopus cardinalis. et in tali eminenca taliter behipuit ut audistis. Sed spero quod non in finem deobliuiscatur eius et in ira contineat misericordiam suam. et magna pietate sua miserere vobis forsan penitenti. Igitur non tacebo diuine premissionis mirabilia postquam cepi. **P**arra bo et de infelicissimo quodam noto michi sacerdote primum prochiali et postea decano christianitatis et demum canonico cuiusdam ecclesie cathedralis quod omnibus religiosis et specialiter predicatoribus pariter et minoribus supra modum stratus eorum predicationibus et maxime ne confessiones audiret crudelissime detrahebat. Verebatur autem sicut omnes fere tales ne immundissima et luxuriosissima eius vita per tales quod quomodo innocentiam deueniret. et factus est ut paralisi destitutum per septimum veraret in qua egestudine nec verbo saltem dominum recognouit.

Cumq; a pprio episcopo socijs
et fratrib; dictorum ordinum se
pius visitaretur et corripere tur
h nō ciar; sine cōfessione ⁊ diui
ni noīs reclamacōne ⁊ sacramē
tis vita p̄uat⁹ est et extra cimi
terii tumulacōe sepult⁹ Et dig
ne quidem vt q̄ alijs bñficiū
predicacōis et cōfessionis iudēs
impediuit ipse peccator⁹ cōfessio
ne et sacmētis p̄uaret. ¶ Nar
rabo ⁊ de magistro philippo can
cellario parisiē. de q̄ superius
retuli loco suo. Hic cōtra frēs or
dinis predicator⁹ i oī fere publi
ca parisijs stacōe ⁊ f̄mōe latra
bat. Et q̄dē cū ipse dieb; xv. añ
mōtē cōtra eos crudeliter predi
casset sequēti dñica fē hyntius
dict⁹ de colonia dicti ordīs fre
quētissim⁹ et disc̄tissim⁹ pre
dicator cōm̄ vniūitate singul⁹ q̄
cōtra frēs dict⁹ cācellarius predi
caueāt retractatis abvnguē oīa
laualēssime p̄ diuine scripture
paginā iprobauit Cui⁹ iproba
cionis cōfusiōe cācellarius mor
tact⁹ dolore cordis int̄āfec⁹ repē
te cōtremuit. ⁊ isemat⁹ ab mor
tem obiit tali modo vt audistis
in p̄cedētib; Hec sūt q̄ cōtra
adūsatos fē m̄ f̄cā vidimus ex
ceptis alijs q̄ multa ⁊ veracissi
me nouimus ⁊ occultis dei iudi
cijs q̄ grauiora ⁊ damniabiliora

istis oīb; reputam⁹. S; de hijs
ad p̄sens ista sufficiūt nos au
tem ad exponenda reliqua oī
us transeamus.

De bonitate social vite. Ca
pitulum. decimum.

Ones vnā incolūt māñ
onē neq; enī eas natuā
diuidi patiē. Probabi
le ē omnib; tutissimū esse fidei
bus omnib; vnā incolere māñ
nē. Vñ dauid. Ecce q̄ bonū. ⁊ c.
Seui enī eq̄ vno m̄tēscūt loco.
Et iterum dauid. Qui habita
re facis vnius. moris in domo.
Hoc contra cōsuetudines quorū
dam monasteriorum q̄ mēchos
suos vel clericos vt ita dicam si
fuerint regulares i curijs aut
in parochijs solos mittunt so
losq; relinquunt et hoc contra
ipsum dominū totius rectitudis
et virtutis exemplum qui suos
binos et binos misit. De enī so
li vt dicit salomon q̄nia; si ce
ciderit nō habebit subleuatē.
Qñ vera hec sententia sit ego
nouī qui. xxx. ānis ⁊ eo āplius
vices episcopi i diuersis p̄uicis
⁊ dyocētib; habui q̄ in hoc arti
culo q̄ religiosi vel soli vadunt
in vijs vel soli manēt in curijs
horrenda mala horreda scanda
la horrenda picula frequenter
audiui. que numq̄ sustinuissēt

adiuncto socio vel fecissent. h̄ et
p̄ discretissimus Aug⁹ in regu
la sua statuit vt non minus q̄
duo vel tres vbiq; necesse ha
berent irent. In hoc enī articu
lo oēs fere ordines regulares cō
tra votū ⁊ regulā; gūiter pecca
re vident. vñ p̄bant q̄ suos per
se solos ⁊ non cōbinatos in via
mittūt. S; sic dicunt vt audio
⁊ in sepi⁹ obiecerunt. q̄ de fra
tre socio intelligendū non sit. h̄
q; qbus ip̄osius iusserit ire de
bet q̄ mittat. eosq; interpretari
velle seculares quoslibet garho
nes ⁊ suos. Ego p̄bare volo p
regulam q̄ interptes tales con
tra aīam suam pessime menciū
tur. Et hoc euidenter i p̄cedē
tib; regule videri p̄t vbi dicit.
Quādo hī estis i ecclesia ⁊ vbi
q; seie sunt iuicem vtrā; publi
ciam custodite. De⁹ enī qui
habitat i uob; etiā isto modo cu
stodiet vōs ex uobis. Si ergo
uos ex uob; id est fr̄em ex fratre
de⁹ custodit. q̄d est q̄d isti dicūt
vt ex seruis et vilib; p̄sonis n̄
lam sui aīa aut custodiā habē
tib; q̄ntomī⁹ vestram custodi
ant in via. Si autem duo ex fra
tribus simul sunt ⁊ se vn⁹ custo
dire non vult tñ custos est fra
ter q̄d neq; potest de seruo et
garhōne sp̄are n̄ forte sit tal̄ q̄

non iuenitur in mille. Quāta
custodia debēt regi in ocul⁹ eorū
ad quos declinant corā quibus
eis incūbit et suam p̄p̄iā famā
⁊ nichilomin⁹ famā sui ordinis
custodire. Regi⁹ ⁊ tenet de bea
to patre augustino q̄ monaste
rium instituit s̄m regulā sub san
ctis apostolis cōstitūtā. q̄ qui
dem fundamētū habuisse ab ip
so salutis auctore q̄ et instituit
vt dictum est vt cōbinati. lxxij.
discipuli mitteret et p̄ sp̄itum
sanctum in barnabā et paulū se
gregatos ⁊ missos patiter post
mobū approbavit. Hanc ergo
regulam canonici regulares spe
cialiter et p̄p̄ue et plures alie
religiones sicut premonstra
tes sp̄asim per vniūsalē ecclesi
am p̄fitent. S; non nulli p̄mi
tus dictū regule articulū obser
uare vident. h̄ ⁊ decident arguen
tes ⁊ dicūt. Que necessitas ut
pro negocio quod solus implere
possit duo cōbinati parit emit
tant. Cur frustra bō ecclesie cō
sument. Q̄ q̄ miserabil̄ decisio
⁊ q̄ decidenda tñtio. Nō sic im
p̄ij nō sic ne tegas caluiciē ster
core supducto. Vulgo dicit. non
iacet h̄ lep⁹. Ibi ergo reueā la
tet vbi alius non accedat. In
corde latet vbi nullus testis ni
si corbum perscrutator. Veu

quātis procellis inutiliū expēsa
rum obtuitur monastica celsitu
do quarum copie ī custodia fra
trum et ordinis deo grācius lo
cāt. Gallice puerbiū dicit et
nescio si verba latina sufficiāt.
Vbi bona custodia ibi et bona
pax. Dicā quod sentio et si iui
te a reprobis audiat. Credo so
lis idest sine socio foris ābulā
tibus mille infortunia et plura
q̄ credi potest sepius occurrere
in quibus nec opere nec salte
z animo offendit et si custos fra
ter socius affuisset. S; q̄ amat
periculum incidet in illud. et hoc
iuste vt dicit seneca. Cotidie ē
detenoz dies posteroze. Qui nō
timet periculum quod casui pa
tet omni bruto demenciaz est. s;
dicas. Tutela tutissima est sibi
quisq; commissus est. vñ dicas.
s; hoc loco tpe et psona. Predi
catoz atq; minozum fratrum or
dines expensas non habēt nec
ropias et tamē cōbinantē semper
in via nec socius socium debz de
serere in colloq̄o maxime mulie
ris n̄ alter alterz videat colloquē
te. ¶ Narrauit michi frater or
dinis pdicatoz cui optime credo
q̄ cū cognatū haberz ī ordie vi
rū quōdam diuitem et preclaz.
accidit ei vt nocte dormitū per
gens vnā de tunicis expositam

posuisset ad caput habebat enī
fratē dilectū sibi cum quo sole
bat secretius et iocūdius ambu
lare. Soporatus ergo aut iuit
vocem sibi dicē. Surge inq̄t
et vide qd facit fr̄ tuus. Nā iam
morti p̄rimus agonizat. Euigi
lās ergo et nichil iueiens obdor
miuit. Et vox se dō ait. Surge et
visita fratrem tuū moriēte. Ab
hāc itez vocē euigilās et nil ad
uertens iterum obdor miuit. Et
vox tercio dixit ei. Male dissi
mulasti q̄a fr̄ tuus mortuus ē.
Mox ille euigilās tūcā quā ad
caput posuerat. sup se extensam
inuenit q̄h paratā ad iduendū.
quā ille mox p̄fess⁹ et admittis i
duit et suscepit. fr̄emq; q̄h tū i
uenit letali funere iā sopitū. Ec
ce q̄ manifesto exēplo p̄statu
um vta esse inuit sentētia salo
monis. fr̄ q̄ adiunat a fr̄e q̄h
citas fuma. Cayn p̄m⁹ et neōssi
mus hoīda interrogat a dño.
vbi est abel fr̄ tuus cui⁹ tutor fu
isse deluisses non occasoz. et ne
gault. Rūq̄d custos fr̄s mei sū
ego. Et ideo maledicente dño
super terrā et figus agitat. In
figura hui⁹ q̄ fr̄s custos esse re
tulat et a fr̄e rennuit custodiri
varijs frequenter et vagus di
uersis tēptacōib⁹ agitat et ter
ra in ei⁹ ope maledicta spinas

remotionis et scabali tabulos
germinabit. **¶** Vere beata et in
oculis summi iudicis constitutio be
nedicta per quam fama tuetur et
notoria vitatur et omnis malorum suspi
cio et temptacionis occasio prebetur.

De comunitate et parzialitate
victus. Capitulum xi.

¶ Communis est omnium
abus. Neque enim separati
refectur ne in equalitas
opis et cibi fiat et temporis. Et ideo
usus omnibus iure monasterii in ole
uit ut officina refectorii habe
ant ubi omnibus in comune sine
personarum acceptatione cibaria mini
strentur. **¶** Quod de cetero hec et quod
digna deo consuetudo in monasteriis
observatur. Hanc et ipse cristus totius
virtutis exemplar in suo bea
tissimo conventu. hoc est cum dis
cipulis observavit. ita quod nec ma
nu inde horruit in paraphrase pro
ditoris. Tu ergo prior tu prela
te quod es ut queras angulos in
comuni istud hospitium est. tamen quicquid
et non semper aut sepe fieri neces
se est quos pastus appetit refici la
giori. Consuetudinem bonam non
danno sed abusu penitus non comen
do. Beatus benedictus quibus in
hinc agendum sit indicat. Mensa
abbatis cum peregrinis hospitibus
semper sit. Quociens tamen minus

sunt hospites quod de fratribus ro
care vult in eius sit potestate.
seniores tamen unum aut duos semper
cum fratribus dimittendos pau
ret propter disciplinam. Vide lector
quia ex tunc tantus homo per
talia convivia occasione hospitum
insolentias esse habere praevidit.
Et notandum quod vix ille discretus
fimus Augustinus nichil horum
scripsisse in regula approbat. sed
suos venire ad mensam ubi non
solum fauces sumant cibum sed et au
res esuriant verbum dei. Optime
tamen beatus benedictus posteriori tem
poris praeferimus ita distinguit. Sacra
autem conventualem familiam ege
re necessariis et platos cum hospi
tibus superflua dissipare psalmus
querat dicens. Pascunt agni
iuxta ordinem suum et deserta he
remi in ubertatem versa adue
ne comedunt. Qui sunt agni nisi
claustrales innocentie veste cir
cumbati qui iuxta ordinem consue
tudinis non institutionis pisa vel
olere male obito pascentur. Et qui
sunt advene nisi cardinalium le
gatorum archiepiscoporum episcoporum
aliorumque prelatorum hospitum mul
tudo qui cum magnis exerciti
bus suis potius quam familiis qua
si non sit singulis numerus fa
milie iure canonico diffinitur de
fecta heremi. id est possessiones

acq̄sitas fionalium et in vberta
teꝝ versas comedūt. Et ideo vix
est monasterium tātis diuicijs
opulentum qđ talibus sufficere
valeat in expens. **¶** Qs̄ vniēt.
¶ Quando vnturus est summ⁹
pontifex cui⁹ eq̄tate liberata mi
seria ista infamia ista corrigat.
Sed dicetur forsitā michi nec
dubito quin dicat. Quis ē iste
q̄ posuit os in celū et ad archā
federis etiam inclinatam manū
indignus extendit. **¶** Iascentur
forte michi sed non domin⁹ cui
ius vices semper dolui ⁊ dolebo
pro cuius veritate et iustitia vti
nam dignus essem membris oī
bus dissipari. Sao tamen qui
cumq; q̄ntuscumq; indignabit̄
ex hīs scriptis se debite repre
henfionis obnoxium iudicabit.
Hinc ad nostiam materiam et
appositum redeamus. Quicūq;
extra refectōrium inordinate et
sine debita causa instaurant con
uiuia grauissime peccant. ⁊ hoc
multipliciter. **¶** Sunt enim rerū
cōuentualiū distractiones ⁊ hoc
est rapina vñ furtum q̄a ill⁹ que
superflue seorsum tribus aut q̄
tuor exhibentur totus aliquādo
conuentus posset cum sufficien
tia ⁊ moderamine procurari. **¶** Si
unt susurracones ⁊ murmura q̄
bus pax ⁊ vnitās claustralīū dis

spatur. **¶** Ex hīs ille beatus ordo
cysteraciē. alien⁹ habet vbi nul
lus extra refectōrium infirmari
am vñ mensam abbatis comedere
consuevit. **¶** Legim⁹ in libro
regum p̄mo qđ filij heli sacerdo
tis nō timentes dñm neq; qđ
iustū est iudicantes populū do
mini a sacrificijs detrahebant.
seorsumq; sibi contra cōsuetudi
nem refuari carnes crubas vt
eas lautius prepararent exacti
one ⁊ violentia faciebāt. Quob
peccatū puerorū gñde cōm dño
ibidē fuisse describit. **¶** Et vide qđ
gñter hoc a deo aiabūsum sit.
Ad vmbictā ābōyna occidūt in
bello. et pater hely q̄ ⁊ h̄ verbo
verberare tñ nō corripuit tñsgel
sores audita filioꝝ morte retroꝝ
sū de sella edicioꝝ cadēs fractis
ceruicibus expirauit. Tu ergo
hely. tu abbas. tu p̄or. tu prepo
site. tu prelatus ne facias ipse qđ
vitas in alijs faciendum. et hoc
ipsum in filijs paciatis ne vmbi
ctam ī eis ā ī te sentias quā au
disti. Audi quid meo tempore ī
frācia talib⁹ otigent ī exēplū.
¶ Erāt duo senes monachi ab
īp̄is puerilib⁹ ānis pares in sce
lere dissoluti valde in monasti
ca obseruantia nutriti. hī sibi
plures ex iuuenibus in immūbi
cia assidui cotidie copulabant.

seorsū vacabant epulis rīb; et
 tantibus epulabant et innocē
 tīb; et simpliciīb; detrahebant.
 Cūq; de eorū insolencijs cōuen
 tus cotidie nō mediocriter tur
 baretur nec esset qui corrigeret
 delinquētes vidit domin⁹. et ad
 inuādiā cōcitatus est. Dixit enī
 finit turbacōnē p̄orū claustrali
 um inultam. Accidit q; respere
 ut s̄m cōsuetudinē suam estulen
 to ore ad voraginem ihyarent.
 Dixit oī cibis appositis quartus
 aut quātū mōspelli man⁹ obtu
 lerat tū ecce vnus p̄dictorū
 senū subita ingluuie stāgulat⁹
 euerē statim oculis expirauit.
 Terrati igit̄ ōnes qui cōsederāt
 surrexerunt. Nec diu post sup
 stes vetulus socij aīaduersione
 nō fract⁹ lic; ab momētū horre
 rent. hūc ocaſo a carnifice por
 co resumpta audacia reſedit ab
 mensaz; et cum enorini crapula
 fit repletus vt amēs penit⁹ p̄or
 taret ad lectū et q̄si brutum ani
 mal expirauit. Honore ergo
 omnes exēploz talū p̄turba
 ti vitā suā et mōres in melius
 correperūt cōmunemq; vitā et ci
 bum statissimē seruauerunt.
 Discant ergo apes fidelīū clau
 strales abis p̄orē nec ingurgi
 tari supfluis et s̄m augustinū
 ad mēsam tamq̄ ad medicamē

ta nō ad delectamēta sūpturi ci
 bos accēbant. Apostolus habū
 dare sciuit et penuriā pati et
 hoc quia ōnia potuit in eo qui
 eum in ōnibus cōfortabat. Mult
 tos mōbos vt dicit seneca mul
 ta fēcula fecerūt. Rumeā cōq; et
 nō numerab; mōbos. Bñ mo
 rageāt⁹ vnter et cōtūmeliā paci
 ens estimari non potest. Vbi se
 aī⁹ preparauit et indixit sapien
 ciam vel paciēciā nō eque appa
 ret quantū habeat firmitatis.
 si qd̄ dari deberet ipse nō cōfide
 rādo suppleuit et cogitauit aliq̄
 cōsuetudinē suē sibi nil deesse.
 Multa q̄ supuacua essent non
 intellexim⁹ nisi qsi de esse cepe
 rūt. Vtēbamur vto illis nō q̄a
 debebam⁹ sed quia habebam⁹.
 Sapiens affueſcit futuris ma
 lis et que alij leuia faciunt diu
 paciēdo hic leuia facit diu cogi
 tādo. Nulla res adiūuat eq̄ ac
 sum vite q̄ t̄pācie moderamē.
 Corp⁹ multas eget reſus vt va
 leat aī⁹ et ex se crescat. seipsum
 exercet et alit. Virt⁹ nichil va
 care patitur iocis totum aī⁹ te
 net. desiderū omniū tollit. sola
 sibi satis est et ōnia opa ei⁹ au;
 ipsa cōcordant et cōgruūt. Quē
 admodū desiderāre delicatas res
 luxurie ē. ita visitatas et nō mag
 no p̄bables fugere demēcie ē.

Due voluptates sunt gustus et tactus hominibus communes et bestijs et idcirco in peccatum numero habendi sunt qui hijs ferinis voluptatibus innituntur bestialiter. Non iocunda res est aqua et potata ac fragmen ordei aciei panis. sed summa voluptas est posse cape ex hijs etiam voluptatibus et ad id se deduxisse quod nulla fortune iniquitas possit. Maior sum et ab maiora gemitus quam ut mancipium mei corporis sim. quod eadem non aliter aspicio quam vim autem aliquis libertati arcubatur. contemnit autem corporis sui certam libertatem. Vidi hominem inter modernos excellentissime gratie in predicatione et exhortatione fidelium magister iohannem agnometo ranchum canonicum regularem sancti iohannis in vineis sueffordis watmianensem et postea blesensem abbatem. hic quidem in abstinentia sedulus et omni virtute chorulatus a se multo usu et violentia paritatis extorserat ut ei equali modo rudissimi et belicatosissimi cibi saperent ore sumpti. Nec hoc credimus naturali potentia contigisse sed virtute illius et gratia quam hoc olim egerat in iudeis ut secundum illud celestis cibum ore omnium sapiebat.

De silentio et eius virtute. Capitulum duodecimum.

Silul filius. Ab uespera scilicet te enim die in alio strepitum minus ac minus de nec una arcu uolet uicis bucina quate in pans et hoc castrorum more. hoc idem faciunt in matutino. Ab ista ego ipse ista in apibus sum exproptet ista tpe estatis potius expiri. Silencium ab ysaya perque commendat ubi dicit. Cultus iusticie filium. Et bene dicit autem iusticie quia te iste iacobus si quis se putat esse religiosum non refrenas linguam suam habet vana est religio. Opulencia terrarum egipti raris locis leguntur flagellata. Non compulsi sunt orare moysen ut dominus auferret ab eis ranas. ita et uere religiosi magis quam seculares temptant ranas. semper enim mitamur in uentum. Iheronimus quod in persona religiosorum dicit. Ingredebamur ciuitatem munitam religionem intellige et hileam ibi quia dominus deus noster facit nos filere. Causas autem reddens quare in sequentibus dicit. Bonum est postolari cum hileto salutare domini. Fructio autem esse salutare domini gratia consolacis et pacis in contemplatione diuina. Undi postea dominus propheta scribit. Sedebit solitarius et tacebit quia leuabit se super se et hoc ubi. in contemplatione. De hoc contemplator gloriatur Augustinus in libro de sermone ait. Intrui in intima mea duce te et potui quoniam

factus es adiutor meus. Intravi
et vidi qualicūq; oculo aīe mee
sup eūdem oculū aīe mee sup
mētē; meā lumē domini incommu-
tabile qđ tu es. Ista ergo scia
ista dignitas maxime ī silencio
præstolat. qđ delicata res vt bi-
at beatus bernardus amoris affe-
ctio et tenui occasione ledit/leta-
cia spūal. Vnde salomō. Vigua
q̄ immoderata est conteret spiritum.
In libro regū quarto dicitur qđ
non in igne nō in commotione non
in turbine dñs. s; ī sybulo aure-
lenis ibi dominus. De silencio et
paucitate verborū dicit seneca.
Qđ diu tacens id puta rectis-
simū. Argifelanus philosophus quæritur est.
quomodo quē placere posset hominibz.
Si fecerit inquit optima et locu-
tus fuerit paucā. Socrates cui-
dam interrogati quō posset op-
time dicere si nichil inquit dixeris
nisi qđ bñ scieris. Salomon autē
alijs loquentibz taceret. Nemo
inquit stultus tacere potest. The-
tyrenus? Theocritus? ī cuius ta-
centi rustico ex doctis inquit hoc
solū habes qđ taces. Socrates
cleonā garulam volentē discere
reprobat dicens. Dicere et dis-
cere nō sibi opacū quia discere
tem silē competit. Nichil eque
proderit qđ quiescere et minimū autē
alijs loq plurimū seū. Nec sic

proposita nostra sūma. qđ scitimus
loquimur et qđ loquimur hoc sen-
amus. Concordet sermo cum vi-
ta. Sermo tuus non sit inanis. s;
aut suadeat aut moneat a se so-
letur aut precipiat. Turpia si-
gito anteq̄ accidāt nec quēq;
aliū creas plus q̄ te. A verbis
q; turpibus abstineo qđ licen-
cia eorū ipudenciā nutrit. Ser-
mones viles magis q̄ facetos
et affabiles amare. rōs potius q̄
obsecrantes. Reprehēbīlī alius
ē si imoderat⁹ si pueriliter effus⁹
si muliebrat inutiliter effractus
si alienis malis euocat⁹. Sales
tui sine dote sint. Ioci sine leui-
tate. ris⁹ sine cachino. vox sine
clamore. incessus sine tumultu.
q̄es tibi sine desidia erant. et cū
ab alijs ludis tu sancti honesti
q; aliqđ tractabis. Tacere qui
nescit/ nescit et loq. Quē abmo-
dum sapienti viro incessus mo-
destior quēmit ita verbū pressū
non audax. sūma autē sūmarū;
hec erant. Tardiloquum te esse
iubet. Q̄ quāto opus est vt sta-
bile qđ acq̄as ītame bōitatis.
Si scires qđ esset vir bon⁹ mū-
dum te esse crederes. fortasse
etia; posse fieri despeāres. Quā-
te autē virtutis silenciū sit/ exē-
plo manifestissimo demonstrabo.
Affligemū mōsterū ordinis

bū bñdicti i bñabātia religione
pbatissimū ē ⁊ i caritate p̄cipu
um. In hoc cenobio mōch⁹ eāt
ita i silētio deditus q̄ i f. m. xvi.
ānos ab ore nec p̄na vbi sillaba
p̄ tātū t̄p̄is audiretur. Contigit
autē; sicut a mōchis ibidē audi
uimus vt in claustrō s̄uissimū
ignis icēdium grassaret. Tūc
idē mōchus videns humanum
auxiliū nō valere mor̄ se cōtulit
ad dñm orās q; paululum in si
lentio liguā diu mutā i hec ver
ba lauruit. **S**tes ignis hac ho
ra flāma penitus cōq̄escas. Mi
ta res vim v̄tutis sue oblitus est
ignis stetit q; in v̄bo via sancti
flāma peit⁹ exticta est. **I**d q̄ lō
ge iste erat ab h̄is q̄rū lingua
maculat totū corp⁹ ⁊ vt dicit Ia
cob; vocā n̄e nat̄tatis inflam
mat. In ore inq̄t salomon stul
toz ebullit stulticia et homo sa
piēs tacebit vsq; ad temp⁹. Et
vide q̄ p̄uide ⁊ q̄ strecte hic dis
stipit. Sepe mim⁹ cōsūsp̄ctos
⁊ stultos v̄ba discordie et v̄ba
ad indignacōē; p̄uocātia p̄cōh
cere cernimus q̄bus si audiens
statim respondere voluerit mul
tiplicabit incommodum. si au
tem taceat ab tempus i se mo
deramen repiet quod nequaq̄
ante subito potuisset. Et p̄say
as. In silētio et spe erat fortitu

do v̄ra. Si enī causa remūnetacō
nis etne p̄ssens labia ne sil
to r̄ideas iux̄ stulticia; suā for
titudiez i aīo p̄seq̄ns. ne piculo
sius p̄tra deū ab ipatiaz mouea
ris. **Vñ bñs Aug⁹.** Tene arma
exterius ne sc; ligua maliloqua
ad vitup̄iū p̄rmi moueat et i
pator tuus supior cor itē⁹ gub
nabit. Et nōndū q̄ p̄elatoz
p̄pū ē cū aīos viderit s̄bditoz cō
tra f̄rē; ad v̄ba cōtūeliosa p̄rū
pere v̄bo eos ā p̄cepto obediē
tie refrenare. **Vñ salomō.** Qui i
poit stulto silēciū imas mitigat
suscitatas. Cōsultissimū aut̄ el
h vt q̄s vidēs adūsū se esse p̄ri
mū cōmētū sub silētio p̄tāf̄ret
v̄f̄ cūalitate v̄boz cōmōtū p̄rmi
aīm mitigat. **R**egit i gestis
p̄horū q̄ p̄ictus r̄x aīm audis
set q̄sdā de se i cōuuiuo male fu
isse locutos mābāuit eos q̄rēs
si r̄x esset. **C**ui vnus illozū. nisi
vinū inq̄t potatibus defecisset
lud; reputares ea q̄ dicta sūt r̄f̄
pectu eoz q̄ bibiuntis biāba re
stābāt. **R**ec mora. tā v̄rbana cō
fessione veritatis r̄gē p̄aus cō
mōtū cōtāuit i cūz ⁊ cūalitate
respōsionis regalē aīm mitiga
uit. **M**agna q; v̄tus i bōis clau
straliū apib⁹ tenere silēciū sta
tutis hōis. alijsq; fidelib; p̄ tē
pe modēatis v̄b tēpate p̄mōez.

De pace mutuo habenda. Capitulum. xiiij.

Pax inter eas precipua. Quid miri? Sine qua nec vidit quod nec videre poterit deum. Ut autem que pacis sunt comoda videamus? Secundum beatus himm augustinus. Pacem multipliciter distinguamus. Pax enim in libro de civitate dei. Pax corporis est ordinata temperantia prout. Pax anime irrationalis ordinata rationis appetitionum. Pax anime rationalis cognitionis actionisque consensus. Pax anime et corporis ordinata virtutis. Pax hominum ordinata concordia. Pax hominis mortalis et dei ordinata in fide sub eterna lege obedientia. Pax civitatis et claustrum ordinata imperandi obedientique concordia. Pax civitatis celestis ordinatissima et concordissima societas fruendi deo et se invicem in deo. Pax omnium rerum est tranquillitas ordinis. Cum deo autem pax primo habenda est. Quis unquam restitit ei et pacem habuit. quasi diceret nullus. Hieronymus in libro dicit. Que pax Iherusalem adhuc fornicationes iezabel. id est anime peccatricis et veneficia multa viget. propter quod Iob consiliat dicens. Acquiescite illi et sic habeto pacem et per hoc habebis fructus optimos. Unde in canticis

anima fidelis gratulatur et dicit. Ego murens. id est fortis inter adversa et prospera. et verba mea sicut vitis fructificavit. scilicet in affectionibus ex quo facta sunt coram eo quasi pacem recipiens. Postquam igitur anima fidelis communi deo pacem adapta est. pacem cordis habere necesse est. In pace enim factus est locus eius. Est autem pax ut dicit augustinus. Serenitas mentis tranquillitas animi simplicitas cordis amoris vinculum consocium caritatis. Nec est que simultates tollit. bella compescit. commovescit. iustus superbos calcit. humiles amat. discordes sedat. inimicos concordat. cunctis est placita. non querit alienum. nichil reputat suum. docet amare. que odisse non novit. De hac pace cordis salomon rex pacificus merito loquitur. Qui pacis invenit consilia sequitur eos gaudium. Ad hanc nos iheremias hortatur dicens. Querite pacem civitatis. scilicet cordis et orate pro ea dominum. quia in pace illius erit pax vestra. In iherusalem semel vivit pacificus que extra posita est cruciatur. Hanc et angelus casto nato bone voluntatis hominibus nuntiavit. De hac seneca dicit. Non est pax vera nisi quam mens conscia boni possidet. Et illa est vera tranquillitas in quam mens bene consentit.

Si speciosa cōtempnim⁹ nulla
res nos ānotabit nullus hoīm
cōtemptus interrumper cogita
tiones bonas solibasq; iā ⁊ cer
tas. Tunc te scito esse opositū
cum ad te null⁹ clamor ptinebit
cum te null⁹ ex aut visus exau
ciat. Ubicūq; sim ibi me⁹ sum.
Sed⁹ enī me nō trado sed cōmo
do nec cōsector p̄dendi t̄pis cau
sas. sed q̄cūq; cōstitutus loco ibi
cogitacōnes tracto ⁊ aliq̄d i aīo
salutare verso. Hāc etiam inter
pressuras mūdi in x̄po eo p̄mit
tentem hāc habemus q̄a sicut nec
mūd⁹ dare potest pacē. ita nec
habitā potest auferre. Inde p⁹
primam pacē aī deo. post scū
dā quā cordis dicim⁹. t̄cō pa
cem cum p̄ximo distinguamus.
Pacem inq̄t dñs habete inter
uos. Hec ut dicit beatus aug⁹. tā
ta est ut ad hereditatem dñi nō
potent peruenire q̄ hanc nolu
ent obsuare. Abdicat a patre
exhereditat a filio ⁊ a sp̄itu scō
alienus efficitur. Salomon de
pace diffinies dicit. Cū plaue
rūt dñs vie hoīs inimicos q̄ ei⁹
cūtet ab pacem. Et de hoc i deu
tronomio dicit. Nō sit iter uis
radix gminās fel et amaritudi
nē. Paulus q; nob inuicē pa
cē. Si fieri iq̄t potest ex vob ā
oib; hoib; pacē habentes. Nō

enī ē de⁹ dissensionis s; pacis.
Et magne q̄d virtutis ē cū hīs
q̄ oderūt pacē esse pacificū. Cō
fideātis igit que sūt omnia pa
cis ad p̄mū. de illa sempiterna
pace q̄ erit i patria videam⁹. ⁊
hec illa de q̄ paulus dicit. Et
pax dei q̄ exsuperat oēs sensum.
Sup q̄ dicit Aug⁹. Si pax dei
oēs sensū superat ergo ⁊ sensū an
gelorū. ⁊ ē argumētū a minori.
Quid ergo dicem⁹ ad hec. ut
q; pax dei de⁹ est. Hāc nemo p
fecte nouit q̄a deū nō vidit ym
g. Unde dñs in euangelio. Ne
mo nouit patre n̄ filius. ⁊ s̄ de
sacrum ē sicut ipse filius. Quod
autē sc̄tur ⁊ cui uoluerit fili⁹ re
uelare. hoc sumat p̄ capacitate
angeli v̄l hoīs. Vñ beatus Aug⁹.
Etā hoc itelligere angelus q̄s
dabit āgelos. quis āgelus hoīs.
ysayas clamat. Dñe pax da
nobis. Sup q̄ beatus Aug⁹. Pa
cem inq̄t dabis nob. pacē cordi
pacem q̄etis. pacē sabbati. pa
cē sine uespera. et hec vltia eter
nitatis ē De q̄ dauid exultabū
da iclamat. In pace in idip̄sū
dormiā ⁊ requiescā. Ad hanc autē
uim non potent q̄ nec ad dñū
nec ad seipm nec ad p̄mū pa
cem habuerit. ⁊ hic quidē miser
am⁹ est ⁊ oī misero proorsus mi
serior. Magna et glorioza res

est vt dicit Ihero. hūan? aīm? nullos sibi nisi omnes et cū deo terminos patitur nullū seculū magnis īgenijs clausū ē. nullū vero cogitacōm puiū tps aīmī magnitudo numq̃ maior est. q̃ cum alioā se posuit et fecit sibi pacem. nichil timēdo fecit sibi diuicias nichil concupiscendo. Quis ergo sit summi boni locus q̃as. aīm? hic. qui nisi putus et sanctus sit. vt dicit seneca deū nō capit. Vt ergo īpedimenta dimitte et vacā bone mētē. Nemo enī ab istā venit occupat? pice q̃cumq; cor tuū laniant q̃ si aliter extrahi nequeūt ipsū cor et cū ipsis euellēdū erit. Vt q̃ istud videb tpus. quo scies tempus ad te non penit? p̃ntice. Tūc anim? noster habebit qd̃ gratulet. sibi. cū emissis hīs te nebris in quibz hic volutat nō tenui visu clā p̃pererit. s; totū diem admiserit et reddit? celo suo fuerit. Qui quo destinauit vult peruenire vnam sequat. viam. nec per plurimas euaget. Aliū quēpiam in p̃tibz gallie sub phylippo rege nostris t̃pibz viro religiose referēte fuisse cognouim?. Hic ab iēute etate puitatissime vite fuit vt illud qd̃ de hysmahēle scriptū est. man? eius contra omnes et man? om

nium contra eū in eo ita videre tur īpletū. vt nec parētes p̃pos quiescere sustinēt. S; ad amassimū vite finē pducet. post q̃s et ipse miserabiliter infirmatus et in agone mortis positus sūptis ecclesiasticis sacramētis subito inter man? assistēciū clamans horribilit̃ exiliuit dicēs. Surgite omnes arma accipite iuuate me cōtra p̃pū patē. q̃a omnū inimicorū meorū ductor factus est et me conat occidere. Et hoc dicēs quasi contra egredientem multitudinē ad celiū conabat. Nec mora cadēs euerhis terribilit̃ oculi clamauit exspirās. Heu me. pater me? modo validissimo lapide frōtē meam pariendo cōtruit. Vñ aut qui assistebāt neminē quidē videbant s; q̃si turmas se op̃mentum et ingredienciū audiebāt. Vide ergo qui nec patē p̃pūm p̃piciū habere potuit q̃nte diuine vindicte aiadūhoib? dign? fuit. Non tamen absolute eum qui apparuit illius patē direxi. s; quēcūq; forte exspiratib? siue bonis siue mal? cū dictū sit armabit creaturā ad vlcionem inimicorū contra insensatos.

De cōfessionis exorte sedatione. Capitulū. xiiij.

Pro cōuehendis floribus
 r̄pa iter apes fit h̄ iter
 iectu pulueris ā fumo
 tō disaut̄. In florū gñe diuise
 sūt spēs vnam cete dignitatis
 s̄b̄stāciā fatiētes. au⁹ alimonia
 lucas inter noctis tenebras do
 m⁹ terrene h̄itacōis sol; iocūdis
 h̄ime decorari. In scriptura vero
 cōsuetū ē floz noīe spem fructu
 um siue virtutū dignitas desig
 nari. q̄ vtutes ⁊ si diuerse sunt i
 spetie ab vnam tñ p̄iam ⁊ ad
 vnum finem fruct⁹ vite ḡtia tē
 dūt. Vñ b̄tis Aug⁹. i libro cōfessionū
 de seipso dicit. Displice
 bat m̄i quicq̄d agebam i seculo
 p̄ bulcēdie dei ⁊ decore dom⁹ ei⁹
 quā dilexi. Et illud. Volebā cō
 ferēti estus meos vt proferrem
 q̄s esset aptus mod⁹ viuēdi ad
 ābuland⁹ i via dei i q̄ ali⁹ sic ali
 us sic ibat. Diu⁹ enī h̄ non aū
 sis vñs s̄cā q̄q; ad vnā p̄iā; di
 riguntur. In viav̄tutis iustitie
 noe saluat⁹ ē. In fide abrahā in
 fiore ysaac. in ap̄agacōe iacob.
 In inocētia ioseph. in māsuetu
 die moyses. in obediētia iosue.
 in lenitate samuel. in huilitate
 dauid. Belias i zelo. Ezechias
 i oracōne ⁊ lacrimis. Iosias in
 oīmōda p̄fectione. Job i patiē
 tia. Daniel i abstinētia. Tho
 bias i misericordia. ysaias i ven

tatis ānūciacōne. Iheremias i
 s̄cificacōe. Vñs florib⁹ ātq̄ pa
 tres vñatissime nituerūt. S; ⁊
 h̄is p̄tes noue ḡte singulan
 ter flozuerūt. In maria primo
 m̄re p̄ q̄ ē tot⁹ vtutis exēplū cū
 virginitatis honore effulhit casti
 tas. In iohē cōtēplacōis assidui
 tas. i petro fides. i ceteris ap̄lis
 caritas. i magdalena deuotio ⁊
 p̄nia. i paulo labor cū p̄dicacōis
 doctrina p̄fulsit. Voz oīm spar
 sim nūc a fidelib⁹ flores vtutū
 singularit̄ rapiūt vt vnū edificii
 um corpis p̄ qd ē misticiū cū sac
 cinis bonoz opm onusti igr̄ di
 gestiētis materā laud⁹ q̄h̄ cet̄
 p̄beāt i eccl̄ia; dei q̄ itēbris p̄cō
 rū q̄ solito ap̄li⁹ cōdesanē solēp
 niter illustretur. Q̄ aut̄ i textu
 dicit̄ p̄ cōuehēdis florib⁹ r̄pam
 fieri iter apes nullus m̄it̄. cū
 iter ipsos p̄ apostolos cōtentio
 f̄cā sit q̄s eoz maiorē vtute p̄ me
 ritis videret̄ q̄q̄ et r̄pā aliter
 dici potest cum q̄s in vna vtute
 ip̄olleet vt in abstinentia et p̄ci
 monia cū eos q̄ embolismū vel
 naturaliter vel vsualiter patun
 tur seā etā abstinere cogit in
 uitos. q̄ tñ illi i feruore spūs vñ
 alia virtute ā caritate ip̄olleet.
 Propter qd paulus ad rōnos
 scribens sic ait. Qui non man
 ducat māducātem nō iudicet.

Diuersa enī dona gratiarū sūt.
 vnus autem dñs. Proinde no-
 ta q̄ intertu subiūgīt. Sipa in
ter apes interiectu pulueris to-
ta disaut. Et iuste q̄dē. Quid
 enī supbis terra et amīs. nemo
 altero nobilior vt dicit p̄hus
 mīhī cui cāus ingemū et artib⁹
 bonis apcius atq; facilius. Cito
 ignominia fit supbi gloria. ābi-
 cio nullū terminū habet taz sol-
 licita est ne quē ante se videat
 q̄ se. Similiter et t̄ra fumo dis-
 aut. Quid autē ē vita hōis mī
 hī vapor ad modicum patens.

De subditorū mutua āmoni-
 done. Capitulum. xv.

Ueraz apum singule ha-
 bēt aculeū. s; hñs mīti-
 bus nichil nocēt. Si qui
 vero sudores amarus habent et
 ex natura fecidi sunt hos p̄seū-
 tur et pūgunt. Sup̄ posuim⁹ re-
 gem apū carere aculeo. Hic ve-
 ro dicit veraz apū singulas ha-
 bere aculeū. S; nōndū est q̄
 inter aculeū regis et apū acule-
 um sit magna distācia cum ille
 crudelitatem in prelato. iste lo-
 co et tpe redargucionē vicij in
 subdito signat. Veraz enī apū
 singule q̄ religiosos aut fideles
 quosq; signant sine aculeo esse
 nō decet. cū discretissim⁹ Augu-

stinus dicit in regula. Magis
 inq̄t innocentes nō estis si fr̄es
 vestros quos iudicando corrige-
 re potestis tacendo p̄re pmitti-
 tis. Et beatus benedict⁹ i regu-
 la sua. Si q̄s frater contumax
 v̄l supb⁹ v̄l molest⁹ ā murmu-
 rans aut in alio cōtrarius regu-
 le sancte et preceptis semioꝝ su-
 orum contēptor rept⁹ fuerit.
 Hic scdm̄ p̄ceptū domini nostri
 ihesu casti. amoneat secreta se-
 mel. et scdo a semioꝝ suis si
 non emēdauerit se obuergetur
 publice corā omnib⁹. Talis acu-
 leus in claustralib⁹ esse debet.
 De hoc ezechiel p̄pheta terribi-
 liter loquit̄ dicens. Si non an-
 nūciaueris ip̄io ipietatē suam.
 et ipse in impietate sua mortu⁹
 fuerit portabis iniquitatē eius.
 S; dicit cum cayn. Numq̄ ci-
 stos fratris mei sū ego. Et q̄dē
 negādo vtrū dixit. q̄ frat̄e non
 custodiendo inuidus interfecit.
 Caue ergo et tu ne in eo q̄ non
 custodis occidas. et vtiq; nō ci-
 stobis si peccatē nō arguis.
 Qd̄ sciens doctor genaiū paul⁹
 discipulo precepit dicēs. Arque
 inq̄t obsecra. icrepa in omī paci-
 encia et doctrina Et bene dixit
 in oī paciēcia q̄a dauid predixe-
 rat. Superueniet malsuetudo et
 corapiemur Et q̄dē v̄ga aarō

q̄ pus v̄sa fuit i colubru postea
tñ flores ⁊ amigdala tulit. Vñ
i ecclesiastico dicit. Cui corri-
pit hoiez. q̄tiam postea iuenit
apud ipsu magis q̄ q̄ p blandi-
mēta decipit. Qualiter aut ar-
guēd⁹ ē prim⁹ apostolus docet
dicens. Si preoccupat⁹ fuerit ali-
q̄s in aliq̄ delicto vs q̄ spūales
estis instruite huiusmōi in spū
lenitatis cōsiderans tēz ipsu ne
et tu tempteris. Bene dixit in
spū lenitatis. Asperitas enim
crudelitas appellata est ⁊ si qñ
q̄ corda timid⁹ frāgit fere tñ
ōmīū vt frequenter exasperat.
Moderata aut lenitas ⁊ si qñq̄
peccātibz reprobo audaciā prēbe-
at tñ in generos aimis malefa-
ciendi voluntatem exnihilat.
Altera⁹ vitia vt dicit phus emē-
bamba sunt ⁊ alterius frangen-
da. nec desperaueris diutinos
egros posse sanari si contra tē-
porantiā steteris si multa inui-
to facere coegeris et pati. Vere
cūnd⁹ est enim pudor q̄ q̄dū in
animo duauerit aliquis ent bo-
ne spei locus. Vicia altera⁹ et si
nō exadēro tñ inhibeo. non de-
sinent sed intermittēt. Fortas-
se aut ⁊ desinēt si intermitte-
di cōsuetudinem fecerūt. Debet
aliq̄b otia vitia dici asperere otia
pauca aiose. cōtra auaritiā sup

be. otia ambiciōem cōtumeliose.
luxuriam detestari. fallacias ob-
iurgari. Quomodo aut q̄ tamē si
ue seueriter huc leuiter excess⁹
peccātū corrigat. malle debet
cōm fūb⁹ ⁊ a fratre v̄ge verberē
vapulare q̄ in illo terribili ⁊ ex-
tremo iudicio demonum seuitia
cruciat. v̄l saltem si xpi benig-
nitas nobisq̄ remissius egerit
ad tpus aū iudiciū in purgato-
rio tribulati. Miserū et plus q̄
fatuum iudicio q̄ differt ⁊ eligit
corrigi i futuro. Cui⁹ aut rei vi-
deas exemplum manifestum.

Apud sanctū victorē parisi⁹
in mōsterio canoic⁹ ⁊ regulariū
magister hugo fuit q̄ secūd⁹ Au-
g⁹. id est secūd⁹ ab augustio bi-
ct⁹ ē i scā. q̄ et si vite valde lau-
dabilis fuerit. in hoc tñ minus
pfecte fecit q̄ disciplinas in se-
creto p caplo cū alijs p cotidia-
nis excessibus non accepit. ha-
bebat enī carnem tenerimam
et nimis a pueritia delicatam.
Quia ergo naturā v̄l cōsuetudi-
nē poti⁹ min⁹ bonā i seuitis ex-
ercitio nō euicit. audi q̄b cū su-
stinere cōtingent inde. Ab exte-
riore marenies a q̄bā canoico suo q̄
eū i vita sua valde dilexerat ad-
iurat⁹ ē q̄tenus ei post obitū ap-
paret. libent⁹ iqt si hoc n̄ p vi-
te ⁊ mortis dñm cōcedat. Vñs

codicib⁹ appōitis mehijs magi
ster hugo defingit. nec multo
post rebijt ad sociū p̄stolātē di
cēs. Ecce ego. q̄re qđ vis. mora
ti non possū. timet ille. ⁊ si cū
timore nō tñ modice gratulat⁹.
q̄modo inq̄t dilectissime tibi ē?
Bene ait nunc michi ē. h̄ quia
rēnuī accipe disciplinā. vir vll⁹
demonū in inferno remansit qui
michi non ictū validū dederit
ad purgatoriū trāseunt. Ecce
nunc karissimi q̄nto melius q̄n
to grācius q̄nto leuius i vita q̄
post mortē vir ille doctissimus
vapulasset. videāt nūc q̄ i capi
tulis nec arguere volūt nec ar
gui. cessant accusacōnes ⁊ ideo
accescūt excessus. defert vn⁹
alteri vt sibi ab altero de feāt.
veniet certe t̄ps in q̄ cani muto
non valēt latrare silentiū imbi
cetur ore per ignē flāme vran
tis obstructo et ille qui latrat⁹
accusantiū vel coragēcium susti
nere cōtempnit clamores et ira
hones et cachinos demonū ad
penas inuitabiles opellenciū
sustinere coget. Hinc p̄ prophetā
dicat. friges eos in v̄ga ferrea
⁊ tamq̄ vas figuli ofrīges eos.
Et post pauca quasi causam sub
iūges. Apprehēdite iq̄t discipli
nam ne q̄n irascat domin⁹ ⁊ pe
ccatis de via iusta. Memoz vir

ge ferree cuius p̄pheta iā memi
nit. qđ inde in etate puerili au
dierū aubiat⁹. ¶ Et sāt in scola
duo isolētissimi scolares adole
cēs q̄ non solū pati volebant
correctiones magistri verū etiā
et ab isolēcijs ⁊ dissoluōes ali
os studere volētes sepissime cō
pellebāt. et hoc qđem magister
emendare non poteāt nec aude
bat. Cōtagit ergo magist⁹ mo
ti ⁊ tercio die ā quarto i media
scola i effigie magistri dyabolū
cū v̄ga ferrea cōm omnib⁹ appa
rere. Nec mora cū migro vula i
adolescentes dictos exurgēs. ⁊
cū v̄ga illis mortem intemptas
repēte disparuit. Quorq̄ illi p̄
pauore in furiā versi post dies
aliq̄t obierūt. Ex hinc ergo sco
lares diuinū aduertāt iudiciū
et magister suis subbi discant
nec v̄mq̄ refugiant corrigi ne
eis cōtagat postmox sub virga
ferrea vapulare. In fine autem
hui⁹ p̄tiale de apib⁹ notari po
test qđ dicitur q̄ aculeo nichil
mici⁹ nocent. q̄a non p̄pter le
gū obseruatores h̄ p̄pter trans
gressores pena est i legib⁹ oſti
tuta. Si qui vero sudores ama
ros habent ⁊ quasi a natura fe
tidi sūt hos persequūtur et pū
gūt. Sudores amari peccata fig
nificant. que ab amaritudine

pertrahunt sempiternā. Natura autem fetidi sunt qui per consuetudinem peccatorum que ipse non est natura infames facti sunt. et fetore turpis fame sue corba hominum omni fetore grauius infecerunt. Tales utique boni claustrales. sed non fideles quasi vere apes non inmerito persequuntur et pungunt sicut bauid de illis dicit. perfecto odio odisti illos inimici facti sunt michi. Et superius. Iniquos odio habui et legem tuam dilexi. Consequens est enim ut qui legem diligit inimicos legis odit iniquos. perfecto tamen odio id est perfectorum qui dei factum diligunt hoc est hominem et factum hominis quod est peccatum consequenter oderunt.

De periculo carentium zelo correctionis. Capitulum xxvi.

Apes que aculeum perdunt mella de cetero facere non possunt. Quibus melle dulci? quibus virtute iocundus. Hanc utique in primo promouere non satagunt qui peccantem primum arguendo vel accusando non pungunt. Vel aliter exponi potest. sed grauius. Apes qui aculeum perdunt mella de cetero facere non possunt quia sepius fit ut qui proximo subuenire arguendo vel iudicando non curat. iuxta vindicta dei a melle virtutis

cadat et qui fratri suo a fouea cauere noluit. ipsemet laboranti iniquitatis incurrit. Quid mirum? Maledictus a propheta dicitur qui prohibet gladium suum a sanguine. Prohibere autem gladium a sanguine est primum nolle verbo corrigere quo mori posset peccando a peccato. et vivere corripere deo. Talis maledictus id est malo addictus est quia in eo qui propterimum curare noluit eum in malum culpe in presentia et malum pene in futuro perpetue damnationis inuoluit. De hoc quod nostro tempore contingat audiamus. Vidimus in monasterio quodam monachum naturaliter ingenio et sancta prebitu virtute castitatis et omni morum honestate preclarum. In quo solus ille defectus erat quod nullam contra peccata rigiditatem habebat. quem defectum in eo corrigebant spontes monachi eum in abbatem unanimiter elegerunt. At ille factus abbas ut ante in pusillanimitate et ignauia persistit. Et ex hoc ordo monasticus nostra satis graue dissolutionis incurrit. Quod superiores ei ordinari graue ducunt illum ab officio remouent. quod ille supermodum grauer ferens ad tantam paulatim impatiencia venit ut manus iniquitati totaliter daret et se impudenter nequaquam in dilapidatione et confusione. Nec hoc

temp⁹ disten⁹ intercessit auz
esset positus ī agonia impo⁹ti
nos exactores sibi instare vidit
seq⁹ oportere reddere racōnem
nō solū de suis excessibz xrum
etiā de illoz excessibz q⁹s q⁹q⁹
corrigere debuit et nō correxit.
Exactores ergo cū declinare vel
let nō potuit clamans inter au
gustias exspiauit. **¶** Q⁹ horren
dū ē illius horā erit⁹ expecta
re et nō cū lacrimis debitis et la
mētis et dignis penitencie fru
ctibus p⁹ueire. **¶** Qui⁹ ergo ex
empli g⁹cia correctionis aculeū
habeas ne frustreris melle et a
virtute cadas.

**De culpe remissione. Capitu
lum. xvii.**

Sunt et apes rustice af
pectu horade multo im
cūbiores. h⁹ labore et ope
prestantes. Ille aliquādo intm
attacto aculeo pūgūt vt intesti
num sequat⁹ et tunc illico moriū
tur. Apē rusticam et aspectu hor
ada; quosdā claustrales intelli
go qui in exteriori ordinis obs
uacione superficialiter ābulantes
nulla dulcedine sancti spiritus
interius irro⁹antur. **¶** Vñ bene in
actibz apostolorū signati sunt p
illos qui se spiritū sanctū ignoā
re respōdet et se tñ in Iohannis
baptismate baptizatos q⁹ vtiq⁹

dura abstinencia p⁹ditus zona
pellicia et cameloz hyrlut⁹ hor
rescebat. Tales vt p⁹dirim⁹
in austeritate mox exterius am
bulātes actiue vite multo la bo
re operam prestāt et ideo inau
biores sūt. **¶** Martha enī sollicita
erat circa frequēs mīnisteriū et
ideo erga plurima turbabatur.
tales enī et si intm adacto acu
leo pūgūt vt in testm et sacro
tis odiū sequat⁹. vñ etiā occasio
nem ihermis et nōdū perfectis
fratribz dederūt vt ab ipis odio
habeant mortalissime peccāt.
et q⁹si irremediabile peccatum
manet q⁹sq⁹ fratribz reco⁹ilien
tur et correctis moribz se habi
litent vt et ipsi in pace viuant
et alios secū i pace viuere pmit
tāt. Et vide q⁹ rep⁹hēibile istud
erit⁹ in ewangelio denotauit.
¶ Qui scandalizauerit in cōt vñ
de pusillis istis q⁹ in me credūt
expedit supple magis ei vt sus
pendat mola asinaria in collo
eius et demergat ī profūdu; ma
ris. **¶** Nota q⁹ rarissime crastus
ñ hic penas certas in alio pec
cato distinguit. hic autem pro
solo scandalo demersionē in ma
ri cū mola asinaria fieri iudica
uit. **¶** Quis autem magis scāda
lizat hominē q⁹ qui ei occasione
peccati et scādali prestat. **¶** De

hij aut q̄p̄ reprehēsiōes v̄l mor
bilitates obiū seq̄tur. intestinū
exemplū n̄i t̄pis ostendam⁹.
¶ Venerabilis iacobus de vitri
aco cuius supra fecimus mentio
nem vt multis abhuc notum ē
crucē iherosolimitanā ob salu
tem multorū in brabātia prebi
cauit. Contigit autem vt pacifi
catur⁹ quādā die mōles inimi
citas iniuriam passum primo
suppliciter deinde p̄stātus pedi
bus eius semel it̄p̄ ⁊ tertio aq̄
multitudie populi p̄nte rogat⁹
nec p̄ficeret in rebellem. Cōuer
sus aut ad populū dixit palaz
ōnibus. Cōtestor vos q̄a q̄ sper
nit nos spernit et eū q̄ mittit
nos. Rogate ergo d̄m vt tale
signum ostendat ī obstinatum
hoīez q̄ auctis p̄ntibus pateat
eū hostiliter cōtra se ī reuētiōe
odij cōtra proximū hoc egisse.
Nec mora. vbi vir sanct⁹ oracō
nē expleuit miser ille cū eis oai
lis semel it̄p̄ ⁊ tertio ī terrā cor
ruit. oreq̄ crucē spumans ⁊ sa
niē horrois maximū spectacu
lū ⁊ p̄ciulū oib⁹ prebuit. Tūc
flēte populo reuerēd⁹ vir fusa
præp̄stātū erexit⁹ q̄ mox it̄g
rime sospitat⁹ vbi an̄ se īmici⁹
vidit q̄n̄ aliq̄d rogaturus cū la
crimis veniam petiuit. tuensq̄
ī oscula ei⁹ ad lacrimas et laudē

xpi omnium corda commouit.
¶ Similiter ⁊ de hoc eodē arti
culo quoddā valde memorabile
in germanie p̄tib⁹ cōtigat. Ro
bil q̄daz frat̄e vterunum a quo
dam p̄lexo et ignobili occisum
perdidit. fugiente ergo de pa
tria occasore. atigit vt nobilis
ille cum multo cōitatu peregre
p̄fūs īmp̄mebitate soli ī agro
occurreret occisori. qui mox ex
tracto gladio vbi ī iniuriam ex
pectat⁹ terram p̄stātus occasor
clamauit. Misere mei nobilis
fime vir pro illo qui tui misert⁹
et omnium. mundum istum sua
morte redemit. repente nobi
lis aīmus in lacrimis resolutus
illam quā extendērat manum
retraxit. Sed cum hoc ignauie
ascriberetur a suis et iterum
manum extendēret in prostra
tum iterato re⁹ ob remissionem
peccator⁹ ei⁹ veniam petens se
cūdo manū deposuit. Tercio in
crepat⁹ a suis cum mortem cer
ci⁹ intemptaret et miser ille ob
euationem āgustie quā omnis
caro esset ī extremo iudicio per
pessura veniam precaret⁹. r̄ndit
nobis genere s̄ nobilior mente.
Et ego iqt̄ tibi procius mortē
fr̄is indulgeo. Nec mora. eadē
die vt audiret missam ecclesiaz
it̄rogressus vbi coram ymagine

crucifixi tercio flexit genua vi-
sus est a quodā sancto viro ad
singulas genu flexiones illius
nobilis crucifixus caput suū hu-
militer inclinare. Secūsus ergo
vir sanctus ille qui solus hoc vide-
rat nobile euocātū quod esset iter
rogat. Et ille. Miles iquē dīcor
in terra qua natus sū. Et rursū
ille. Dicis iquē karissime nichil
falses i quē cōfīdis te magis diuī
nā misericordiā meruisse. Tūc
miles peccator inquit sū et sculo
dedit in nullo prorsus nisi ho-
die forsitan remā pmerui. Et
hoc dicens quod actū sit retulit.
Por ille et quod vidisset exponēs
ad actū vitę grācoris et meriti
nobile exhortat. Et digne quod
de viro nobili hoc auditur quia
phus dicit. Vera īgenuitas non
recipit cōtūmeliā. Unde taretus
ille nobilissim⁹ diuitem itūens
villiciū male dispēsantem reb⁹.
Sūphissim⁹ inquit de te supplicium
nisi tibi iratus essem maluitque
ipmīū relinqre quod per iā ipiū
punire. Nichil enim tā preclarū
tam magnificū quod non desideret
tūpācie moderamen. Proinde
quod phi sensiat super eo quod inui-
tiā dimittenda sit pmissis vide-
amus. dicit enim phus. Rūq⁹
scel⁹ scelere vindicandū ē quod ipi-
um ē meminisse quod odes lede

te quāto iquus odisse quod leferis.
Id quod magnarū virū ē ledētem
negligere. Res igit magne cle-
mentie est indulgēde corrigere
peccata nō vindicādo. Rīdiculū
est obio nocētis incāciam pde-
re. S; reuēā memoria fragil⁹ est
inimicū tenax. Si quod insciē et
ab aliq⁹ penas expetit a se eri-
git. Magni aī est apū placidū
esse tūquillūque et iūuas atque
offēsiones sup me despiciere. Si
magnanim⁹ fueris numquā tibi
iūuā fieri iudicab. honestū enī
genus vindicte ignoscere. Pro-
positū optimi viri et īgētis ani-
mī est tā diu ferre īgratū donec
fecerit grātū nec te ratio ista de-
cipiet succūbūt vicia vītib⁹
si illa cōato obisse paraueris.
Discant ergo apes fidelīū pro-
prie loco et psona aules pūgere
et nullū ītestinū fratrem odi in
cordib⁹ retinere ut sic in mellis
dulcore pficiant et fratrem carita-
tie correctū emendatū bñstādāt.

De non querēdo gloriā apam.
Capitulum. xviij.

Iter omnia genera ani-
malū illud supra modū
inābile quod apes omunē
sobolem habēt et eis cōmunis ē
fruct⁹. Quid mōche religiose
vīuēs. quod predicator egregie de

fratū multiplici singulari glori
ant. Et tuus frater si cōgaudeo
me? ē. et hoc ut Aug? dicit cari
tas opat. Caritas enī teste apo
stolo nō ē abiciosa nī qnt q sua
sūt. Hec dauid quē de? hominē
fm cor suū iuēnisse testat i mul
titudine ppli qh sub eo auct? cre
uerit gloriat? auz ppo suo tāta
aiabūfione paussus ē dimit? ut
lx. milia populi angelo cedete
corruerēt et ipse regni gloria be
stiat? ppū filiū fuger? et i max
ima penuria trib? mēfib? exula
r? Si ergo regi dauid i multa
tudine populi neq? gloriari per
missū ē. quid est tibi pastore pre
late. qd tibi mōche. qd tibi pre
dicator ē et glorie. cōez tibi solo
lem reputes cōez tibi fructū auz
alijs. Paul? ille excellētissim?
pbdicator olī i elīs fidelib? repte
hēbit qd dicebant. ego qdē sū
pauli. ego aut apollo. ego vero
cephe. et iuste qā postea subifer
tur. Ignobilia mūdi et cōtēptabi
lia elegit de? ut nō glorief i cō
spectu ei? oīs caro. Quare aut
ille gloriōssim? nathanael cui
xps fere sup oēs apostolos et dis
cipulos suos testimoniū phib?
dices. Ecce vere israelita i q do
lus nō est. sicut petr? et andreas
quintiq? hoīes erāt sine līs et
ybiote aplatus nō accepit dig

nitatē. Hic aug? inuere videt
q nathanael si ybiota fuisset
apostolus extitisset. Quib er
go pbdicator qd dctor populi
de multis līs gloriari. Et eorū
sū loci tps et psone q beatissi
me memorie frat iordanus ma
gister ordīs pbdicatorū pbdica
tor strenuus iuuenes vno tpe tā
pue lātute ab ordinem recepit
parcius sexagita ut plures ec?
vix possent ut audiri cū multa
repetitōne ab matutiale offici
um vnā legere lectionem. Sup
q ut dicit a frīb? gūit ab gna
le capitulū accusatus spū scō re
plet? dixit. Sinite istos ne co
temnatis vnu ex hīs pusillis di
cōvobis q multos et fere oēs
pbdicatores videbitis glorio
sos et p qd dñs sup multo laudi
bres et lātiores in salutem ope
rabitur. Quod nos veribico cre
dictū vsq? i hodiernū diem vidi
m? et videm?. Discāt ergo mel
lilui frātis apes cū gaudio et
amiciā cōe fidelē sobolē cōez hēre et
nō i frātū singulari gloriari.

De mutua et vera amicitia.
Capitulum. xix.

Non ita amicitia apes fouent
ad inuicem. Et hoc iure
am crast? tota? virtutis
exēplū neq? discipulos seruos
sed amicos vocare dignatus est.

Ecclesiasticus? Quod de amicitia ele
ganter insinuas dicit. Ne obliuif
catus amici tui in animo tuo et
non immemor sis illius in opibus
tuis. Fidelitatem amicitie omnes
diuine scripture commendant. Sed
et philosophi iocunda nimis et pulchra
de illa testantur. Dicit enim phylus.
Nulli homini sine amico vel socio io
cunda est possessio. Cum hijs con
sulare quod te meliorem factura sunt.
illos admittite quos tu potes facere
meliores. Tales igitur copabis
amicos quibus possis et in aduer
sis confidere et in prosperis non time
re ut et hinc te in aduersis suble
uent et inde te in prosperis non sup
placent. Qualem amicum habere
uolueris talem te exhibeas erga
ipsum. Ita semper amicum habeas
ut posse fieri inimicum putes. Ita
crebas amico ne sit inimicus locus.
Turpius nichil est quam cum eo bellum
gerere aut quam familiariter viperis.
Ego monstrabo tibi amatorium si
ne medicamento sine herba sine
ullius veneficii carmine. Si vis
amari ama. Negociatio est non
amicitia quam ad commodum accedit
non quod quod consecratum sit spectat de
trahit amicitie maiestatem suam qui
illam parat ad bonos casus. Si
aliquem amicum existimas cui non
tandem credis quam tibi vehementer
eris et non satis nosti vim re

te amicitie. Omnia cum amico tuo
delibata sunt de ipso prorsus post ami
ciam credendum est. ante amicitiam
iudicandum est. Tu ita uiue ut
nichil illi omittas nisi quod omitte
re etiam inimico possis. Diu cogi
ta anquam tibi in amicitiam aliquis co
pulandus sit. Cum placuerit toto
illius pectore admitte tam auda
cter cum eo loquere quam tecum. Vtrique
vicium est et omnibus credere et nulli.
Semp in amicitia firmus esto.
Contra amicum nulli credas nisi
quod ipse probaueris. Vem amicitia
numquam sefellit sed semper stabilis perse
uerat. Si vero in contrarium actum
est numquam vera fuit. De duobus
amicis vir philosophie dedit
ista narrauit. ¶ Erat ut memi
ni patris ante nostram tempus iuuenis
quodam sagax ingenio diues valde
qui nuncios suos per diuersas mun
di partes causa mercatoris mitte
bat. qui ut venerunt quidam ex ip
sis in partibus orientis repererunt
gentilem quendam in omnibus corporis
et rebus mundi super omnem modum
ditissimum libenter in omnibus et fide
lem. Quid plura? Nunciant illi
se habere talem dominum vadunt et rede
unt. muneam ex parte domini sui gentili
deferunt. referuntque maiora iuue
ni proprio. Et vide. tamen amore
amicorumque succedit quod appetit
cum multo comitatu et muneribus

in oriente videre gentiles: quem ille cum magna gloria et exultatione susceptum expectat est honestum hominem moribus sagacem ingenio et per omnibus liberalem seumque tenet illum non paruo tpe nec paruis expensis. Qui cum redire deliberaret ad patriam eum ab thesauros incomperabiles introducit: sed cum aliqd ille accipe recusaret ostentatissime tandem ostendit illi septem puellas virgines in oculi nobilissimas genere et pulcherrimas in decore. Quas secundum ritum suum ducere proponebat tempore opportuno: et dixit ei. Ex hijs tibi unam eligas in uxorem. Nec mora. Juuenis super modum animo captus et oculis unam elegit prestantiorem moribus et decore. Cui gentilis. Opconem inquit dedi tibi et tu quidem michi per omnibus dilectissimam elegisti: et tu quidem ut sapiens expieris quod dedi tibi et ego ut minus sapiens propter te quod dimiseris non cauebor. Nec diu spose tradidit omnibus munuscula et ea tradidit proprio. At ille ad propriam uxorem suam in magis gloria baptizatum accepit uxorem et mulierem mire virtutis inuenit. Ipse autem auctus gloria et diuicijs in viz profecit maximam civitatis. Gentilis autem frequenter recolens quod

in dicta iuuenula perdidisset grauari cepit animo ultra quam credi potest et paulatim per tristitia stabuit in eo spiritus atque sensus. De die autem in diem de anno in annum de tpe in tempus decreta res rebus: cum nichil curaret de omnibus que haberet tandem ad extremam miseriam deveniens exul de patria quam infatuat pulsus est ab amicis. Cui cum quid ageret ignoraret incidit cordi eius animi visitare debere per quam ista contulerat nec posse credere eum futurum immemor et nunc tanti periculi acceptorem. Aggressus ergo iteravit ad locum ubi illa manebat: pulsavit ad portam quodam animi sui dixit quod esset: neglexit nunc verbum non intromissus est. Quo in facto gentilis constatat est ad mortem. Vel perexiente suppastum ecclesie atque unum se piecit. In tempeste ergo noctis silentio quodam insidiatur latrunculus tunc seum occidit eum: clamor discessit. Mane autem inuenit est homo occisus: et iuxta gentilem ignotus capite et agurgatis nobilibus et populo civitatis offerret captus et sibi factum imponit. Qui cum de spe ratione fractus hominibus non negaret ille quodam animi eius stans diuicijs stupefactus contemplantus est homines et cognovit: statimque per filios cum ille ducere ad mortem clamavit.

Innocē s iste est. ego sū q̄ factū
feci. Nec mora dñi cum maximo
clamore ⁊ merore populi. x̄cūbe
ret decollandus. ille q̄ factū fece
rat. puidēcia diuina veritus taz
nobilē ⁊ inocētē hominē depe
tre. In medium philiens exclā
mauit. Innocē s ambo et p̄m⁹
et secūbus. Ego sū ille nequissi
mus q̄ homicidiū perpetravi.
Hoc iudex et p̄ces ciuitatis
miābilitē stupefacti simul capi
unt dictos tres viros ⁊ factū di
ligēcius p̄scrutātes cum verita
tem per ōmnia cognouissēt. inno
cētes absoluūt ⁊ ipsū reum p̄
amiracione p̄uili dimittunt.
Cristian⁹ aut ille obuijs maib⁹
et oculis amicum suscepit. ⁊ vt
breuiter dicam inuitat ad fidē.
annuit ille. baptizatus ē. acce
pit vxorē nobilē s̄obanā aīci.
et eo cogente dimidia cū illo l̄
parit⁹ est que habebat. Apes
ergo fidelīū cristiana et debira
aīcia aduicem foueāt. stude
antq; diuine gracie dediti. exē
plū saltē gēralis hoīs ymitari.

De bono hospitalitatis. Capitu
lum. xx.

Ont apes hospitalita
tis vicariū dedit. Apes
enī extraneas dūmodo
bone et mitis nature sint secum

recipiūt. Quid min⁹. Per hāc
enī ⁊ Ioth euahit icēdū ⁊ Abra
ham receptis et a fectis angel
meruit benedici. Et apostolus
hospitales inq̄t iuicē sine si mu
lacōne. Et bene addidit sine si
mulacōne q̄a maxime isto tpe
in plurib⁹ videm⁹ hospicia simu
lata vt hoc faciant hoīes aut
p̄pter verecūdiam honestatis.
aut p̄pter fauorē et gloriā secu
larē. pauci vero simplici⁹ prop
ter deum. Et vere credo qui mo
do debito indigentib⁹ hospiciū
exhiberet ei etiā dominus retri
bueret i presenti et de hoc digna
fratris p̄dicatoris relacōne ma
nifestum miraculum enarrabo.

Fuit i roma vir pius ⁊ bon⁹
q̄ in differenter hoīes religio
sos ⁊ paupes ad hospiciū inuita
bat. atq; aut eū p̄fectū semio
attenuari v̄l aporiam re b⁹ tpa
lib⁹. et angustiabat plus q̄ so
litā hospitalitati m̄ exera re nō
posset q̄ ad vsus suos sufficiē
ciam non habere. Cūq; vna no
ctiū anxius pro talitus iaceret
in lecto semī vigilans. audiuit
vocē dicētem sibi. Vidi tanta
tem tuā quā i exhibenda hospi
talitate multo tpe infatigabili
ter habuisti. et p hanc ad vitā
deuenisti pauperem. Volo ergo
nō solū in futuro remunerare te

verū etiam in pñti. Ioq̃re illi di
uiti ⁊ de vinea tua que melior ē
cū vinea illi⁹ cōcābiū faties. Ip
se aut libēter ānuet ṽbis tuis.
Habita ergo illi⁹ vinea ī medio
illius aceruū fodiens ī pñdū
⁊ sub eo reperies qđ rōmis copi
is est iūsum. Ad hāc igitur ro
cem cum nō homo p̃tinus obedi
ret. scūdo quoq; et tercio idem
quod p̃mox diuina p̃cepit.
Tūc homo ad diuitem veniens
obtulit cōcambium vinearum.
Cui diues. Libenter inq̃t ⁊ quo
melior tua vinea mea tibi solua.

Cui pauper nolo ait. sed equo
valore cōcambium fiat. ⁊ factū
est sic. Mox pauper cōicato se
crete p̃ filio filio quem habebat
et duabus pariter filiabus ad
aceruum cum eis supradictum
accedit in vineam ⁊ incipunt fo
dere cum spe magna. Cūq; diu
fodissent nec adhuc effect⁹ sui
signum aliquod inuenissent. ce
perunt patrī suo filius cū soror
ibus insultare. Quib⁹ paret.
Nullo ait modo possum crede
re qđ frustrator aceruo. Pater
igitur cum filiis vicaliter insistē
tes tandem ī profundum inter
ingentes lapides vas marmore
um plenum aqua. et in ore ip̃i
us vasis ollam vitream plenam
balsamo ⁊ ī ozificio olle vas par

uum fictile ⁊ in eo tres lapides
preciosos smaragdum saphirū ⁊
carbunculum quantitatis non
modice reppererunt. Nichil er
go aquam in vase marmoreo re
putantes eam effuderūt. quere
mox est effusa instrumēta erua
in quibus laborauerant perfusi
one contingens colorem eris in
pulcherrimū aurū specē cōmuta
uit. Erat enī aqua ex sangui
ne ⁊ carnibus basilisci in modū
aque rosacee per eleuacōem fa
cta qua sol⁹ ab alchamistis au
tum fieri sophisticatum. sed hac
aqua deus noluit dicti viri ino
cēciam maculari et ideo effusa
disparuit. Balsamovero cum
dictus homo debilitatus visu
ṽsus fuisset nescius q̃si cōi oleo
per dies aliquot recuperavit in
teger tamen visum ⁊ post cognito
per p̃s biter suū quod esset bal
samū vendidit illud iestīmabi
li precio ⁊ p̃ lapidib⁹ q̃s inuene
rat preciosas pecunias copiosissi
mās ⁊ multas accepit. Fact⁹ q; di
ues ⁊ iclit⁹ gl̃orificauit deū ⁊
post se filios et nepotes suos in
multis copiis derelīq̃t. Stude
ant ergo apes fidelīū hospitali
tatis gr̃a pauperes et p̃gnos et
maxime p̃bato vita seā reape
⁊ necessaria mīstrare.

(De auaritia cauēda. Cap. xxi.)

Quoniam plura animalium genera cupida sunt et auara. a pum genus nullis auaricie spurciis scaturit. sed super bene fieri gaudet. Et digne quidem quia auaro secundum uerbum sapientis nichil est celestium. et hoc suppleas christiano. Est enim secundum apostolum auaricia ydolorum fuitus quod est peccatum maximum et christiani finibus propulsandum. Hanc auariciam et philosophi detestantur. dicit enim seneca in publicis. In nullo auarus bonus est. in se pessimus. Cupiditatem effugere regnum est vincere. Regandi causa auaro nunquam deest. Pecunia si uti scias est ancilla si nescis domina. Pecunia non sariat auarum sed irascit. Quid hac re stulti reputamus? Nichil satis est mortuus. quod diu satis nichil tibi fuerit ipse alijs satis non eris. si consistendum est occupationibus cupiditatum nec explicandum de his submouende sunt. si semel intrauerit locum suum alias instituet. principis illatum obstemus. Neque alius non incipiet quod desinet. nos cetera cupiditas in nocturna non satiata precipitat. quibus si inquit satis esse fuisset quod non cogitamus quod iocundum sit nichil habere. quod magnificum plenum nec ex fortuna pendere. Discedat aliqui ista in fidiola loca et sperantibus meliora.

si quid in illis esset solidi aliqui impleterent nunc haurientium situm concitant non extingunt. Cum dyogenes a capite de nocte fur sacculum cum nummis trahere conaretur et ille sentiret. Trahe inquit infelix ut facias utrumque dormire. Docuens ergo mobilia esse quod dedit casus et maiore cursu fugere quam uideat. nec his periculis quibus ad summam peruenit est retro ire. sed sepe inter fortunas maximam et ultimam nichil penitus inter esse. Vnde contingit ut didici fratrem minore referre in porta frontis ecclesie cathedralis in gallia ymagog usurarii sculpta de super de lapide quasi cum sacculo pecunie euidetur preminet. ut autem quibus maximam et ditissimam usurarius ciuitatis ecclesiarum debuit intrare per portam ymagosum de super cadens. capiti intrare conantis illisit et repente cecidit turpiter et expulsiuit. Vidi et ego ipse in brabancie patibus usurarium nequam valde quam multos nobiles et potentes exheredauit et pauperes spoliauerat super modum. Hic frequenter occurrentes religiosi. rogabat quasi cum lacrimis pro se cecidit. sed in nullo se peius correxit. Cumque super hoc eum frequenter arguissem. nec tamen in aliquo profecisse. accidit ut repentina infirmitate

corruptus ad exitum propinquaret.
Et ecce subito duo in gentes te
nebrarum canes lectum iacentis cir
cuitibus abigebant. Ipse vero pro
tracta lingua prope ad longitudi
nem pedis de hisce horribili ex
spiravit. Vos igitur apes fidelium
exhortescite que audistis nolite
auaricie sordibus inquinari. sed sicut
a deo beneficium hilariter acce
pistis. ita hilariter non haben
tibus concedatis.

**De laude et commendatione vir
tutis. Capitulum .xxij.**

Apibus quasi habitua
liter totius virtutis in
ne reperies et quod in alijs
animalibus singillatim sparsa vi
dentur in istis natura me prope hori
bificio congregavit. Ex his illa
quodam si fas est dicere felix casti
tatem magna significat. cui veraciter
et eleganter sapiens dicit. Multe
filie congregaverunt divicias tu
supergressa es universas. Hanc et
tu fidelis anima per captum tuum stu
deas imitari. Si vere conaris non
frustaberis in longinquum. Cum
te autem quales et quod virtutes sint
omnis sacra scriptura testatur.
Sed et has per diversa capitula su
per dicta scripsimus. Ait enim
prophetarum maximus augustinus. Initium vir
tutis est ymmo maxima virtus ama
re virtutem. Et seneca in prooibijs.

Scias cum multis virtutibus
habundare quam alienas amat. Vir
tutem veram intelligo aiclam ex
cellam quam iocundat quicquid iocundat.
Non dat natura virtutem. ars est
bonum fieri. Si potest virtus effice
re ne aliquis miser sit facilius ef
ficiet ut bonus sit. Minus enim
interuallum a bono ad beatissi
mum restat. quam a misero ad bea
tum. Omnium honestarum rerum
semina animi gerunt quam amomicon ex
citant. non aliter quam sintilla fla
tu leui adulta ignem suum expli
cat. Egit enim virtus cum ta
cta est et impulsiva virtus et aliorum
sciencia est et sui. discendum est
de ipsa ut ipsa discat. Non con
tingit tranquillitas nisi inmutabi
le quod cuiuscumque adipiscaris et
hoc est deus. ex animo illum non
quia necesse est sequi. unde ho
minis bonum ipsa virtus est quam in
ter hanc fortunam et illam id est in
ter aduersa et prospera superba ioc
undat cum magno utriusque contem
tu. Reminem estimamus eo quod
est. sed addicimus illi et a quibus
ornatus est. Atque cum vides ve
ram hominis estimationem in
ire et scire qualis quantusque sit. nu
dum inspicere. Ponat primum po
nat honores et alia fortune me
dacia corpus ipsum exuat. Ani
mum intueri qualis quantusque sit.

alieno an suo magn⁹. Corpus
multis eget vt valeat. animus
ex se en sat scipm alit. se exre
cet. Quid tibi opus ē vt sis bo
nus. Velle. Tunc te scito in omi
vūte pfectū cū eo puenies vt
nichil deum roges n̄ qđ ro gare
palā possis. Sic ergo cū hoibz
vīue tamq̄ deus videat. Sic lo
quere cum deo tāq̄ hoīnes audi
ant. Nullo honestamento eget
virtus. Ipsa sui magnū dec⁹ ē.
virtuti retroire non licz. q̄cqb
intēgit in sui similitudinē addu
cit. q̄cqb tractat id amabile cō
spiciūm mirabile facit. Omnis
vūis i modo ē. Mod⁹ certa men
sura. Virtutez materia nō itat
nec peiorē facit. dura nec facil
nec melior est hylaris aut letis.
Quēadmodū minora luīna cla
ritas sol obscurat sic dolores mo
lestias iniurias vt⁹ magnitudie
sua elidit et opprimat. Nec ma
gis vllā porcionē habent i cōmo
da cū in vūtem inciderūt q̄ in
mau nimb⁹. Virt⁹ nō potest ma
ior fieri. vnus stature ē. Catho
qua die repulsus ē lūit q̄ nocte
occidēbus legit. eodem loco ha
buit gratulan et vita excedere.
Magnus et vūosus aīmus deo
pareat et q̄cūq; fortuna ipulerit
sine cunctacōne patiat. Non
mīcū ē i tēquillitate nō cōtra.

Illo mīare ibi extelli aliquem
vbi omnes dep̄metē. ibi stare
vbi ōnes iacerēt. Sapiēti nich
il horū displicz que fūda sūt.
nam quicqđ in hoīnem cadere
potest in se accidisse nō q̄atur.
Sapiens nichil se minoris vite
q̄atur q̄ q̄ vūtes eius spacio
breuiore clauduntur. Perfecta
vūis ē eq̄litas et tūc vite per
omnia consonas hibi. Vbiq; idem
eris et p̄cut et tū varietas exi
git ita te accōmōdes tpi nec te
in aliq̄bz mutis h̄ pot⁹ aptis.
sicut man⁹ que eadē est et cū in
palmā extendit et cū in pugillū
ostendit. De dubijs non diffi
nias h̄ suspensam tene sentenci
am. Que possūt cōtingere aīmo
tuo cūcta p̄pone. nichil tibi subi
tum h̄ totū ante cōspicies. Cog
taciones vagas et iutiles et q̄ si
somno similes non recipies. Co
gitacio tua stabilis et certa sit.
siue deliberet. siue q̄rat siue cō
plet nō recedat a vero. Non ex
tollas quēq; nec deicias. Mobi
lis esto non levis. Cōstās non
ptinar. paucis familiaris oibz
equ⁹. Omnes tibi p̄ares facies
si inferiores supbiēdo nō cōtē
nas. superiores recte viuendo nō
metuas. cunctis esto benign⁹.
nemini blāb⁹. seuerior esto iudi
cio q̄ sermōe. vita q̄ vultu. tū

sermone q̄ ipse. s̄. et loquētem
patientis seuer⁹ ac seren⁹ hilatis
nō aspernās. Que nosti sine ar
rogācia īparcies. q̄ nescis sine
ocultacōe ignoscere tibi postu
les impartiri. Velis oib⁹ p̄des
se. nulli nocere. Mensura magna
mīritatis ē nec timidū esse ho
minez nec audacē. Nulli p̄clu
sa v̄t⁹ ē. omnib⁹ patet. oēs ab
mittit oēs iūtat īgenuos liber
tinos seruos reges et exules. nō
eligit dñiū nec sensū s̄ nudo
hoīe otenta ē. Corpora obnoxia
sūt et ascripta dñis. Mens qui
dem sui iuris q̄ a deo ē vaga vt
nec ab hoc q̄dem carcere cui in
clusa ē teneri q̄at quo min⁹ īpe
tu suo v̄tat et ingenia agat et
in īfinitū comes exeat. Tutum
iter est iocundū iter ē ad qd̄ na
tura te instituit. debet tibi illa q̄
si nō deserueris par deo consue
ges. Subsilire enim ī celū ex an
gelis licet nec ad hec efficiat⁹
vehiculum q̄ v̄t⁹ est. Postre
mo quidem exemplum pietatis
omni modo posuissē si non de
fectum pietatis in omni hoīe re
perissē. Nemo enim bon⁹ nisi so
lus deus. Scio tñ personam
in brabancie partib⁹ adhuc in
carne v̄uentem quā et consūsa
ne et vita annis triginta famili
arissīme noui. de qua qui cū illa

annis. lx. fuerunt fidelissī me te
statū sunt q̄ nūq̄ in factis eius
aut dictis aliquid adūterūt qd̄
saltem veniale peccatū iudicā
ab ullo posset hoīe. Mores īa
sus et v̄ba tā composita tā sine
ta tā āgelica sunt vt modus cū
vite super hoīes credi posset.
vult⁹ eius tāte maiestatis et glo
rie vel ḡcie apparuit vt oīm ī se
contuēciū vult⁹ p̄ nimio stupo
re et āmiracōe cōitat. Satagāt
ergo apes fidelīū fm̄ datā sibi
graciam habitualiter īfigniri.
Qd̄ enim sine habitu multimo
di exerciciū ingenij n̄ris adhe
rent sicut artes diuerse sūt. vel
corbis intamis vt virtutes. fac
lima dissimulacōe abolebit ob
liuio. qd̄ vero habitudinaliter ē
īfignum per manet īconuulsū.

De radione reddēda in omīssis
officijs. Capitulū. xxiiij.

Sunt et iter apes diuer
sa quidem officia. Alie
struunt alie poliunt.
Alie suggerūt alie distabuunt
ex eo qd̄ allatū ē. Hic notare po
tes diūsa officia claustralium.
Ad lieteram struere dicuntur q̄
monasticis institutis prouidēt
īnstructuris vt p̄positi. Poli
re vero dicuntur qui ecclesiasti
cis operib⁹ p̄sunt vt sacriste.

Suggerē vero dicam⁹ illoz qm̃
 shilio regis mōsterium vt sunt
 maiores seniores atq; pruden
 tes. Distabuere autē cellānoū
 est qui abū alijs tabuunt in tē
 pore oportuno. Horum officia
 in regula beati augustini et in
 regula beati benedicti singulari
 ter distinguūt et ex eoz traditō
 nib⁹ etiā iter canonicos secula
 res eorūdem officioz noīa sora
 unt. Vñs opetat qñ sūmo iudi
 ci deo tacōez de suis officijs red
 blatis ita dñō desuice vt inter
 bonos et fideles suos euge mere
 antur audire et intētes domini
 gaudium sup oīa bona illi⁹ cōsti
 tui mereātur.

**De diuerſitate et certamine
 virtutū. Capi. xxiii.**

Uideres ōnes certare de
 munere. Iudicissime ve
 rum ē. Nun⁹ aput fide
 les opus esse v̄tutis. Sicut au
 tem non ōnium est v̄tus ita non
 oīs virt⁹ est ōnium. Nemo est
 bon⁹ n̄ solus de⁹ et dicat boītas
 essentialis que soli cōpetat deo
 nō accidental⁹. Sicut enī ōnis
 creaturā ex nichilo fca est ita te
 ste beato aug⁹ ad nichilum tē
 dit si sibimet relinquat⁹. et non
 p̄uidencia diuina in suo mobili
 teneat. nō ergo ōnis virtus est
 ōnium q̄a soli⁹ dei est. Certes

ergo fidelis aīa de munere vir
 tutis alicuius et si nō de v̄tute cō
 moda. Certes deo tuo offerre
 aliqd qd in aspectu ei⁹ g̃tificet
 oblatū. Alij autē in p̄lo dei ali
 argētū. ali j gēmas. ali j purpu
 ram. ali j cocū bistinctū atq; ali
 alia offerebant. Quēcū bñ agit
 si pilos capraz a minutū cum vi
 dua in gazophilaciū dñi posue
 ro. Primo corneliuz. postea ro
 mā obtulit petr⁹. Maria mag
 dalena p̄ciosum vnguentū. pau
 lus fere totū mūdū. apostoli ce
 tra singulas regiones vtpote
 Andreas achayā Jacob⁹ maior
 hyspaniaz. Iohes asyam. Tho
 mas ibiam. Jacob⁹ minor iude
 am Philipp⁹ p̄sydem Bartho
 lome⁹ indiam minorem. Mathe
 us ethiopiam Symon et thade⁹
 mesopotamiā Mathias palesti
 nam. Martires g̃nāliter sang
 uinem. cōfessores linguā. virgi
 nes sc̄imoniaz. Nec defuit san
 ctōz aliquis qui nō de p̄po cer
 caret munere. ne in cōspectu sū
 mi vacu⁹ appareret. Sed et n̄m
 certare q̄libet certare de mune
 re gestiāt ne lāpade vacua cū fa
 tuis v̄gib⁹ excludat. Palmes
 q̄dem cū lignis et folijs grauib⁹
 cului qñ filo tenuissimo ī sc̄ipi
 te pendet vt vir posset auelli.
 Quātulaci⁹q; virtus sit compa

ge caritatis te tenebit in custo
dūmodo oīno non cadas. v̄tute
enī nemo male v̄t̄. Nullū di
em penitus pretermittas nulla
te sollicitudo nullus labor exaū
quī boni aliq̄b operis facias. Et
vide causam. In libro de natura
rerū plinius autor ē q̄ dicit. q̄
gallina a serpēte non potest īfi
ci ea die q̄ oīū ebiderit. Quid
in ouo ī q̄ spes est pulli nisi fru
ctus boni operis p̄ quem spes vi
te perpetue designat. Quale
aut̄ debeat esse opus illd̄. p̄pha
ysayas ostēdit dicēs. Fr̄nge esu
riētī panē tuū. egenos vagosq̄
induc ī domū tuā. Cum videris
nudū op̄ti eū et carnē tuam ne
despereris. Quatuor ponit h̄.
dare panē esuriētī. hospitez sus
cipere. nudū vestire. nō despicere
p̄ximū h̄ fouere. de hīs quatu
or exēpla ponem⁹. ¶ De p̄mo
q̄ subueniendū ē pauperi. No
stro tpe āno ab incarnacōe dñi.
M. cc. xxij. Quidaz abbas wil
helm⁹ noīe mōstero vilanēsi
ī brabācie partib⁹ fuit q̄ ī pau
peres larg⁹ valde et pius tali oc
casione mirabili exstītat h̄ait fr̄
tri waltero quōdam p̄ori frat̄
predicatorū ī treueri a q̄ r̄ipe ac
cepi idē abbas secretius enarra
uit. Cum erat cenobio vilanēsi
in locensi vel laucensi comitatu

salbacie q̄ heyr dicitur attinet
in qua bos conūf fr̄ib⁹ fuit ele
gans forma p̄guedine et v̄tute
de cuius carnib⁹ paup̄ula p̄rog
nās comedere irremediabili desi
derio cupiuit. Flebat aut̄ octi
die et quasi cū vite periculo tor
quebatur. dabantur illi bouine
carnes pulcherame h̄ ab restā
gendū eius cupiscēciā non va
lebant. Veniente ergo abbate
wilhelmo ad curiam et natante
cōuerso fratre periculum mulie
ris. respondit abbas. Melius ē
ocidi bouem q̄ hominem. sed
secrete hoc facias et comple desi
derium mulieris. Induxit ergo
frater conuersus bouem et spere
secretus in conclauē et occisum
excoriatūq̄ membratū diuisit et
reposuit. Particulā vero quam
mulier cupiebat ī boue mox t̄ns
misit. qua comesta mulier ex to
to conualuit. Mira res horribū
spectaculū. Mane facto cum fr̄
conūsus famulos suos ad arat̄
sequerēt vidit bouē occisū arā
tem in aratro et extra q̄ credi
potest terribiliter stupefactus
recurrat ad domū itat̄ thala
mum requirit carnes repositas.
nichil de boue p̄sus inuēit nec
carnes nec pellem nec saltem
sanguinē quem effudit. Inuis
rei tres fr̄es cōūsi ī domo testes

ydonei pro veritate fuerūt. Sz
 ipe carnis vir fidelis et bonus
 necnō super ōnes ipsa mulier
 q̄ in sola bouis occisi carne cōua
 luit cōmesta et non in alijs po
 tuit q̄a i eis quodā occulto s̄ tñ
 naturali instinctu cū violenta de
 siderij v̄tute decreuit. Familiaz
 autēz curie res pemit? latuit q̄a
 eā diuulgari abbas stricte p̄hi
 buit. Apd ipsū abbātē res adeo
 valuit vt sicut ipē dicebat qui
 ante naturaliter parauit fuit lac
 gus super omnes abbates ordi
 nis et pius i pauperes extitit.
 Hic postmodū i clauallēsi mo
 nasterio abbas electus et tñs la
 tus cū multis valde archiep̄is
 ep̄is abbatibz et p̄latis ad ge
 nemle cōsiliū rōme a domino pa
 pa gregorio nono vocat⁹ a frēde
 rico ipatore in lumbardie p̄tibz
 capt⁹ est. Et post tñemium ab
 ipso impatore pro vite meritis
 specialiter est dimissus et post
 pauca rebz hūanīs ē exempt⁹.
 Hunc specialissime debitum la
 crimis vidim⁹ vt illi dixerūt q̄
 hōinē secretius cognouerūt itēm
 diuine cōtemplacōis assiduīta
 te vacabat. vt ei dominus mul
 ta in visione mōstraret de q̄bus
 nōnulla scripta vidim⁹ et p̄ba
 ta. Sz hinc post specialiter
 videam⁹ de eo q̄ panis est dan

bus pauperi et q̄ i exēplū hui⁹
 rei anno ab incarnacōne dñi
 m. Millesimo cētesimo nonage
 simo quinto multa per gallias et
 theutonie p̄tes miācula cōtoge
 rūt. Ex q̄bz vnum refert⁹ qd̄ ai
 dam matrone i brabācie p̄tibz
 atigit quā optie noui. Erat in
 illo tpe cū mōtes alpū et an
 gliam mare fames pualida ita
 vt cōmunis multitudo populi p
 maxīma moreret. tunc illa quā
 diximus matrona genere clara
 et opibz egenis cepit sine pon
 dere mensura et numero libeāli
 ter erogare. Qd̄ cernens vir
 eius miles artauit eam et ei fa
 rine mēsuram certā p singulas
 ebdomadas dari fecit. Quam
 vbi die quadā totā expenderat
 instante paupere et petente p̄ce
 pit ancille domina vt diligēter
 scopata cista in q̄ farina fuert
 reposita pauperi si q̄b iueneret
 affectet. et fecit ancilla vt iussit
 domina. Post hunc venit et al
 ter qui se nichil cōmedisse infra
 biuū deplorabat. qd̄ vbi audi
 uit domina fleuit et iterato iubz
 ancille scopare cistā et pauperi
 aliq̄b ip̄ta. iurat ancilla nich
 il penitus in cista remāsisse. Sz
 istāte dñia cū lacrimis vt attēp
 tet currens ipacēcius et cistam
 aperiens plenam florētissimā

similia mor̃ intueit. Ad cui⁹ itū
itū acilla clamans hor̃ificē
cibit in extasi resupina. Clamo
re audito occurrat dñā. occurrat
dñs. occurrūt famuli. ⁊ viso mi
raculo in om̃e dñm bñdiāt.)
Mor̃ vir ipse hor̃eū let⁹ aper
ens oib⁹ ex illa die uenientib⁹
dedit. Nec defuit anona cistar
cijs donec supueniēte augusto
appiaret dñs populo quem af
flic̃it. Dixit aut̃ m̃ dict⁹ miles
marit⁹ dñe q̃ n̄ fuisset miāculū
neq̃q̃ sibi tua v̄l quīq̃ hor̃ea
suffecissent. S; ⁊ ipsa uenēabil⁹
⁊ nobil⁹ sc̃ia ficut c̃fessori suo m̃
sincero amico ⁊ cū gaudio men
tis dixit q̃ ⁊ nocte et die septē
hor̃is q̃ canonicē nūcupāt̃ auis
mire pulchritudis ⁊ decoris cā
dulcissimis ⁊ ineffabilib⁹ uocibus
ānis aū mortem plurimis cōso
lare. elāguīt enī multo tpe le
cto iacēs. Cūq̃ q̃huissēm ab ea
cui⁹ auis uocē imitari illa wlu
tus uideret. Nichil ait i terre
nis est qđ illi⁹ posset uocib⁹ cō
parari. Nec sol⁹ auct⁹ delectō
in ill⁹ ueruetam ab cor̃ interius
t̃rāsfundit̃ modulamen ⁊ ex eo
spūs me⁹ ad delicias eternales
desiderantius excitat. Hic eidē
bñssime mulier ut m̃ ipsa cum
lacrimis reuelauit. temptacōne
qđam. xvi. annis q̃h̃ cotidie la

borati. in uigilia solēnitatis sue
bñs martin⁹ i ecclesia oīa ap
paruit. q̃ q̃h̃ uiueret pōt̃icali
ter iñulat⁹ altaria singula cum
thunbulo circūuit. id q̃ ad eā
ueniēs eā ab illa temptacōe di
utina liberauit. Quid miri. Dē
asal diligit sibi simile. Marti
nus adhuc cathedram⁹ xpm̃ in
paup̃e uste c̃terit. Istā aut̃ nū
q̃ letā uidim⁹ nūq̃ ridentem n̄
cū man⁹ liberas ad egenos extē
dere potuisset. Et uerē bñ ⁊ dig
ne. q̃a hoīez cui de⁹ cor bñficiū
tribuit. ⁊ elemosinis dābis hy
lariter delat̃i. nichil i terrenis
credo dulcius expiri. Si uero ta
liū qđ non sufficeret dare qđ u
luit ut frequēter ⁊ sepe uisū ē.
eidē benignitas bñi qđ nō habu
it mīstrabat. Vñ mīpi res mīa
satis atigit quā et si factā t̃ge
re uoluissēm nō potui eo q̃ mul
tis innotuit.) Mense augusto
familia circa mēsem instancius
occupata. facto mane prandio i
ter me ⁊ dyaconum qui mecum
religiose debebat. rethe sumph
mus et ut temp⁹ d̃ buceremus
ad piscinā late diffusam accessi
m⁹ ad piscādum. Remisso ergo
dyacono in custodiā dom⁹ intra
ui solus nauiculam piscaturus.
Multo ergo misu capere aliquid
lōga die frustra sum conatus.

Et circa occasum solis cum exire
temptaret. ecce predictus dyaco-
nus cum tribus fratribus mino-
ribus hospicio receptus veiebat.
Quos ut vidi gaudius sum. et ob
missa salutacione per gaudium dixi.
Per totam diem laboris nichil pre-
didi in verbo autem vestro laboro
rethe. Et accepta corda que vnde
anctus erat. rethis funiculo alli-
gaui. Prima ergo vice iactato
rethi in terram. traxi octoginta
piscis talis qualitates saporis et
elusus. qualis nunquam ante vel post in ea
de piscana vel alia eiusdem speciei
videram vel gustavi. Ieti ergo
in facto mirabili domum perxi.
cenauimus. reuersa familia quodque
erant in domo satiati sunt. mis-
isque patribus hijs qui non sibi pa-
tauerant. gratias domino retulimus
largitori. **M**arauerunt michi
fratres ordinis predicatorum in tra-
iecto quod propter eorum fratrem guiarb
vel guinarb. que ipse cognoui.
domum hospitium post predictum intro-
iuit dicens. Vade inquit cellarie et
affer fratribus et michi caphurum vi-
ni si potes. Et ille. Vere inquit
tres dies sunt quod eleuato delio
vinum totaliter extractum. Quid
plura. Subete prope redit ad doli-
um cellarius repletum inuenit. et vl-
timam spem fratribus diu postea ad
augmentum miraculi misit.

Nec ab re vidi quedam iordanum
vinum in rebus tenuis elemosi-
nis deditum supra vices. **A**nno
autem ab incarnatione domini. m. cc.
xxxi. super tenuis. et m. cellam in theu-
toma vinorum castitia habeba-
tur. et accidit ut duo fratres or-
dinis predicatorum ab dicti vini
hospitium declinaret. quibus hylari-
ter introductis filium cum lagula
pro vino misit. qui reuersus
dixit filio mater. Defectus cor-
dis frequenter in mane patior. tu
autem michi nocte hac haustum vi-
ni reserues de laguncula. quia mi-
his tarde solus pater tuus ante
pandium vinum demandare. Hijs
dictis omnes sederunt ad men-
sam que erant in domo. Ebibito
autem fere de laguncula vino. filius
in aure patris matris verba su-
suerat. Que ille quasi cum indig-
natione dissimulans. lagunculam
in magna quantitate cum hospiti-
bus exhauit. Mane ergo illis
recedentibus. et eos hospite deduce-
te. cepit mulier secundum consuetum mo-
dum corbis defectum pati. et rogato
filio quod si aliquid esset in vascu-
lo. et ille inquit nichil. Cui anxiosa
mater. versa inquit ut intincta
buccella panis. corbis mei debi-
litas releuet. Accessit puer le-
uauit vasculum inuenit plenum.
Quod ut vidit mulier exclamans

cecidit et fere pre amore defecit. Curres aut filius post patrem et fratres quod factum sit recitat quibus in laudem casti cum lacrimis resolutis orat hospes redire fratres benedictiones recipe quam dedit omnipotens. Negat illi comedant illum deo et cum benedictione remittunt ab ipsa gentilitatem. Post multos vero annos cum hoc a fratribus treuerens habet audiuisset et per descensum molle fluminis domui dicti via in nauigio primassent exiit nauem et iuxta pedes ibi uidere virum prope illius et filium et redijt edificatus non modicum in modo et verbis eius. Eant enim totum extra modum vite verborum et gestuum habitatorum illius terre quod in vineis montium et desertis agrestes moribus consantur. Ad secundum quod articulum quod egem sunt hospicijs inducendi. Venerabili ade de belome tale miraculum contigit. Recedente viro suo nobilissimo milite et non quasi diebus pluribus redituro petente leproso hospitium receptus est. Illo ergo gemente et causante debilitatem corporis fatigati petit in lectum suauissimum se deponi. Domina autem credens nullum lectum domini sui meliorem in eo leprosum hominem mori deponit. Nec mora ex inspecto dominus rediens petit in thalamum intrare. Disimulante ergo domina coniecit ille

aliquem esse in thalamo et irruptione facta hyemali tempore lectum suum totis fragilissimis coopertum inuenit. Ammiratus igitur quod factum sit indicat prope nec mora in laudem christi ambo cum lacrimis resolutur. Ad tertium articulum quod restitendum est nudus. Illustris domina aleybis carnotensem ac blesensem comitissa michi de auo suo retulit dicens. Nobilissimum ac potentissimum in baronibus gallie comes carnotensem ac blesensem pariter theobaldus liberalissimus omni suo tempore extitit in donando. Iste hyeme media que tunc solito magis inchoauit peruiam cum multitudine transiente obuiam habuit pauperem nudum. Quo clamante respondit comes quid petas. Cui pauper. Da inquit cappam quam habes induta. Nec mora comes extraxit capam pauperi debet dicens. Si quod vis amplius pete. Et pauper. Da et supertunicale quod habes quod habito statim tunicam petiuit quam ut comes debet remansit in lineis. Cui pauper. Vides inquit comes quod caput habeam calsum et nudum da et pillem. Tunc comes paululum erubescens. Calum enim eant nunc inquit karissime nimis in istis quia hoc ipse carere non possit. Hoc dicto relictis vestibus

pauper euasit. comes vero de equo cadens fecit lamentabile planctū. et omni tpe postea tale qđ cauēs omi se petenti tabuit.

In quarto autē articulo qđ prīmū nō oportet despiciere s; fouere. cūst⁹ eīdem de quo diximus comitem cōsolat⁹ ē tali modo. Leprosus qđamquasi in medullis uie iter carnotū et blēsum mēbris deformatus et feb⁹ valde manebat. quem comes theobaldus pro sanctitate uite plurimū diligebat. et semp per eandē uiam trāsiens uisitauit. Contigit autē comitē alias moras facere fere per annū. et medio tpe leprosu mori. Rex⁹ autē comes p locū trāsiē. relicti q; omnib; solus casam intrauit. et hominem quē tabefactū lepra reliq̃rat. autē mīrētem et integer tūm mēbris inuenit. Stupefactus comes et diu se cū hesitans q̃snam esset. Ego sum inq̃t leprosus ille amicus tuus et nunc per manū dei sanus effect⁹ sū. super est q; michi corona iusticie. tibi uero uicē rependet dilectōis in illū diem iust⁹ iudex. quā michi et alijs paupib; exhibere dignatissime uoluisti. Hoc dicto comes cū magno gaudio et lacrimis fuit atē semper in ipso et i alijs leprosis cōsueuāt

consulabat man⁹ eius. et ualedicens ei suos psequēbat. Ueniēti autē comiti qđam ex militibus accedēdo dixit. Cū de bat⁹ morte solito leprosu aīam xlt⁹ q̃si adhuc uiuere uisitat. s; frustra q̃a iam diu carnis uia igress⁹ ē uisūse. Tunc comes primo sciens leprosu esse defūctū caute dissimulauit. et uere recolēs qđ uidisset respondit. Anime eius misereat omnipotens et clemēs deus.

Quid autē p̃hi de misericordia in paupes sentiant uideamus. Homo q̃ in hoīez misericors ē meīnit sui. Et qđem auarus sibi pessim⁹ est et in nullo bonus. Inopi q̃ beneficium dat. bis dat si celeriter dat. Qui succurrere potest morituro et non succurrit. occidit. Quid ē dare beneficiū. Imitari dñm. Succurre paupi ymmo pot⁹ occurre. Eo aīmo q̃ acceperis debes dare. si uero non eguisti accipe eo leuius dare debes q̃ min⁹ eges. Erat ergo si q̃s beneficiū libēcius acapit q̃ reddit. Sepe qđ datur eriguū est qđ autē seq̃tur magnū ē. Nichil carius est i mām⁹ q̃ beneficiū q̃ diu petimus nichil utilius q̃ aī accipim⁹. Quers qđ sit qđ obliuionē nobis faciat acceptoz. Cupiditas accipiendū. Sic debemus

erogare quomodo uellemus acci-
pere an omnia libenter cito sine
ulla dilacione. Ingratum est quod
diu inter manus bantis hesit.
Gratissima sunt beneficia parata
facilia occurrentia ubi nulla mora
fuerit in accipientis uisceribus.
Qui hoc tormentum remittit mul-
tiplicat munus suum. Non tulit
gratis quod cum rogasset accepit.
Nulla res cara estat quod que pre-
cibus empti est. Optima res ad
dicere verba bona rebus bonis et
predicatione humana comedare quod
prestat. nonnumquam magis obligat
quod dedit parua quam quod magnifica.
Opes equitatis animo qui epiguu ten-
buit vel si libenter quod paupertatis
sue oblitus est dum mea respicit.
Nichil eque uicibus in beneficio quam
iactantia. res loquuntur nobis tace-
ntibus. Non est beneficium nisi quod a bona
uoluntate procedit. Non est beneficium
nisi quod ratione datur. quia ratio omnis
honesti comes est. Videbo ergo
quoniam dem. qui dem. quemadmodum.
quare. Des igitur tempore necessita-
tis pauperi large propter deum.
Primo demus necessaria deinde
utilia postmodum iocunda. Et in
hys que sunt necessaria quodam
primu obtinent locum sine quibus
non possumus uiuere. quebus se-
cundum obtinent locum sine qui-
bus non debemus uiuere. quoda terti

um sine quibus uolumus uiuere.
Sunt quidam nocitura impetran-
tibus quod non dant sed negare beneficium
est. Estimabimus ergo utilitate
potius quam uoluntate poscentium. Se-
pe enim nociva concupiscimus nec
respicere quam perniciose sunt licet.
qua iudicium interpellat affectus.
Vnde ea demus que non tamen accipe-
re etiam accepisse delectet. Exor-
ta in primis rogantium seu a bo-
nitas est. Turpissimum dandi
genus est inconsulta donacio. Vt
bono dabo. erit enim in summa in-
opia gratus et cum omnia illi non de-
erunt non deest animus bonus. Ell-
gamurum integrum simplicem me-
morem gratum alieni. abstinentem
sui. non amarum non tenacem
beniuolum. Animus totus quicquid
comiseris illi ad opus suum et per-
niciem et occasionem miserie facit.
Nichil enim potest ad malos pro-
uenire quod prolit ymmo nichil quod
non noceat. Tu ergo lector secundum
ista que legis exerce virtutem et omni
tempore certare de munere videaris
quo deum places et proximu et
copiosius meritis augearis.

De vigili cum officiariis. Ca-
pitulū vicesimum quintū.

Videres alias inuigilare quod
et de virtualia. alias de
custodia esse sollicitas

et diligētem custodiā adhibere. Certate de munere dīa possūt qui sūm lūalem sensū ī aliq̄ omni ne negociū studuerunt cotidie p̄mouē. Inuigilare aut̄ q̄rēbis victualibz rez venaliū mercationes exercere ⁊ amutacōe nō ne cessatay rerū cotidiana sollicitudīe p̄uidere. et hī mercatores in cystreciēsi ordīe nūcupant. Hīs q̄h ī egipto iter mōdi tenebras p̄hiscētibz valde nēcārū est. vt cū ioseph puerū ihesū secum tollāt. Hīs vigilātissime cauendū ē ne aliq̄ p̄ talem modū exerceāt p̄ que sanct⁹ ordo inter illos q̄ religiosorum actus fraudulenter obseruāt scādalū ifamie patiat. De enī illi p̄ quē scandalū venit. **¶** Hinc accidit q̄ in vacellēsi mōsterio q̄ddam nostro tpe molendinū factū ē qd stramina et paleas q̄h in fanam otacione pualida cōutebat. Tali autem farina porci admixtis fufuribz ipinguebatur. venūdatqz eis ī p̄ximam cameracēsem citatē. cū pulmosa et nō solida caro inuēiretur in illis. ⁊ ex hoc graue scandalum oriretur. q̄dam ip̄ius mōsterij sanctissim⁹ frater lambert⁹ nomine cognomēto pater noster. audito qd actū est man⁹ et oculos eleuauit ad celū et dixit.

¶ Numq̄ āplius dñe deus huius molendini mola v̄tat. Nec mora dicto citius machina totaliter corruit. et simplices fr̄es et mōchos sui mīaculo a scābalolibeauit. Proinde de castro sollicitos dicim⁹ et eis custodiam adhibere p̄latoz vt priores et supiores in claustris vel illos q̄ dicunt officio curatores. Istis maxime vigilāter incumbit ne sessiones iordinate et ita et extra suspecta colloq̄a teneant p̄ que pax domestica vel regularis disciplina negligencius subruatur. Istis etiam inter cetera p̄stanter incumbit. ne fratres minus amoniti aliq̄ per vsuras v̄l iniuste acq̄sita vbi certe persone inueniri possūt q̄bus debet restitui mōsterijs attrahant et ex hīs diuine vindicte piculum nō solum sc̄ijs s̄ etiam geneāliter sicut ex peccato achor populo israhel cūctis incumbat. **¶** Hinc accidit nostro tpe vt certissima relacōe didicim⁹ in p̄dicto vacellēsi mōsterio vt cōgesta cuiusdā defuncti feneratoris de attrabaco pecunia in ip̄o cenobio seruaret. Igit die quadam cum ille famosissime sanctitatis frater walterus mōchus scilic; de beamont iuxta scaniū in q̄ pecunia suabat oraret.

desup dyabolū sedere videret. tē
at? aut ad horā h signo crucis
munit? interrogat qd h sedes?
Quid h expectas neq? si me hu
mani gn̄is inimice. Cui ille. bñ
inqt et iuste h sedeo hoc qd me
um ē osuādo. Nec mora. mona
chus ad abbatē accēss qd vi
disset exponit. Abbas vero in
attrebaco pecuniā cū oī velocita
te remittit. ¶ S; et hinc qd nō
fere tpe sub qdā religioso abba
te in vilacēsi mōsterio i brabā
cia otigerit audiam?. Maxima
pecunie sūma libratū forte mil
le sexcentaz mortuo qdamysuā
tio in namurco in dictuz mōste
rium ē delata. Ex quo cū multe
possessiones empte essēt qdaz
vir arte sciencie abbas mōste
riū est elect?. Qd vbi opert fa
ctū adoluit et venditis ouib; at
q; pecunib; rebusq; mobilib; pe
cuniā i namurco remittit vt spo
liatis singul? redderet. nemine
aut assumere volente restitua
nis negocia. pecuniā itē ad mo
nasteriū est delata. Pius ergo
abbas repozitib; idlgē. Iussit
enī iterato referri et i foro corā
ciuib; et oī plebe deponi dicēs.
pecuniaz q velit accipiat nostrā
esse cēnuo. quā iuste acq̄sitam
non dubito. Qd vbi viderūt ci
ues edificati nō modicū i hoc fa

cto cōi consilio p man? fidelū vi
roz pecuniaz ipsam iuratis sin
gul? reddiderūt. Mōsterio aut
deus nō multo post in deaplo
plum restituit et qd añ tēnuissi
mū et fere mendicū fuisse pbat
modo elegans et multis cōp̄is
opulētum videm? et āpliatū. In
hoc mōsterio multos vidim? san
ctos et plerosq; q pphēcie spū et
mīa cul claruēt. Inter q̄s wal
tēū quēdā dc̄m vidim? detraie
cto q aq; esset vir nobil? gñe di
ues et delicat? i saulo optie lēis
et marie qbruualib; istitut?.
nūq; tñ adeo vilē i ocul? suis vi
bi et rē hūilē. De eo qdā rē b
tus abbas vacellēs me corā po
fite referebat q ab ore illius au
disset frequēter eū p dīmībiāz
vel corā fere diē dū meditare ē
oraz; i tāta mētis sinceritate et
tñquillitate fuisse vt nec vna
saltē tenuissima cogitacōe ei?
aīmus altūsec? pulsaret et hoc
sup hominē fuisse nō ambigo.
¶ Est et aliud malū qd cauere
debent p̄lati in hīs qui nego
ciantur exterius. Quidam enī
vt vniater exp̄t? sū causa pmo
tionis domus sue mētā hoīb?
nō vērē p̄ociniū mendaciā ab
abraham sara et ysaac et iacob
et cōsimilib; de scriptis veterū
pferētes. q̄li hoc istis modo sub

nouo testamto facere liceat qd
olim fieri sub veteri testamento
licebat. nō attendētes qd in eu
angelio domin⁹ dixit. Nisi ab
undauerit iusticia vstra plus
q̄ scribarū et phariseorū nō itra
bitis ī regnū celorū. Verū etiā
et si secularibz vna occasione li
ceret. religiosi tū et claustrali
bus numq̄. q̄ pfectionē vite et
sanctimoniā sūt p̄fessi. Memoe
rū qd a layco vno simplicissimo
in cameraco p̄cepi. religiosi qui
dam pmissū ei non seruauēfāt
veritate firmatū. Nō vidēs aut
q̄liter illos aliter excusaret dix
it. Nisi michi mēdacter cotidie
qd pmitūt infangūt. h̄ credo
qd per abbatis sui licēciā men
tiant. qd vsqz hodie illuc quan
do aliq̄s religiosus min⁹ vere lo
quit q̄n pro puerbio retinet.
Salua res est. per abbatem suū
licēciōse mētē. De vicio fal
sitate vt phus dicit. nichil si
mulatio p̄fuit. tenue est mēda
ciū plucet si diligenter inspe
ras. veritas aut ī omni pte sui
eadē ē. Numq̄ ī fastidiū remiet
veritas. falsa faciabūē. Simula
tione loq̄ et facere eiusdē ē vici⁹
q̄a qd facere turpe est loq̄ inho
nestū puta. Id agas vt omnia
facta dictaqz tua iter se cōgruāt
ac sibi respōdeāt. et vna forma

passa sint. Non ē huius aim⁹
in recto ciuis act⁹ discordant.
Verbis turpibz et mēdacibz ab
stineto. q̄a licēcia eorū ī iudēciā
nutrit. Quātumāqz magnus
et potens his ī contemptū viēs h̄
mēdax fueris. Honorabit aut
iops. veritatis aiās. Vici b̄mi
est etiam nō pollicitā fidem ser
uare. Mōstrabo tibi ciuis cū in
opia laborent magna fastigia.
Quid oīa possidētibz defit sali
cet ille q̄ vix dicat dū nemo ex
aimi sui sentēcia dicit suadetqz
h̄ adulādi certamē ē vnu aīcorū
oīum officiū. vna cura. q̄s eorū
blandissime fallat. dic illis nō
qd audire nolunt h̄ qd audisse
semp nolent. Plenas aures ad
ulacionibz aliquādo vera vox in
tret. Qm̄ stracte aūt mēdaciū
in libro de mēdacio et cōtra men
daciū ad cōfentiū ab augustino
sumat legat claustralis et vide
at et excommunicatū librum illū
quē in patrociniū mēdaciū quē
dam maledictū fecisse cognoui
m⁹ respuat nec attēdat.

De subditis suspectis diligen
tior sit platoꝝ custodia. Cap
itulum. xxxvi.

Uideres de castis alias
esse sollicitas et dilige
tem custodiā adhibere

Hos utiq; prelatos dicimus et priores. Istis maxime vigilanter iambit ut si q̄ conuersatione suspecti sūt ⁊ prelatos calliditate deludūt arceant claustro vt ab alijs diligēcius obseruent. Qz si nec sic deprehendi possūt defacili zelus in oratione magis spirituales accendat vt diuino adiutorio fiat qd̄ humano non potest. **V**idi fratrem in ordine regulari qui prelati suspectus de incontinentia multa tamen sollicitudine callidissime latitabat ita qd̄ in nullo penitus poterat deprehendi. Euidaz autem de collegio visio talis apparuit. Vidit ipsum qui suspectus erat et alium qui bone conscientie credebat in claustro stātes. q̄ subito conuersi in arbores vt in somnis plerūq; fieri consuevit et in terram prostrati ipsarum arborū caude membro pudoris femineo ligabantur. Quod vt ille vidit abbat retulit. Qui cum merore respondit ambos illos finem vite in luxuria sortituros. Qd̄ nō multo post vidim⁹ nam vterq; fāis ifamis de mōstero sūt pieti p̄m⁹ tñ p̄mo alius m̄to post. Verba enī dñi sentētia in talib; frequēter expta est. Nichil optū qd̄ nō reuelat neq; absconditū qd̄ nō sciat.

De iugo dñi ab adolescencia portando. Capitulum xxvii.

Vibus est earum adolescencia ab opa exēūt se niores itus operantur. **D**e operibus adolescentium vt manualib; vel spiritualib; satis diffuse dixisse superius estimamus. Nūc autē exemplo euidentissimo doceam⁹ qd̄ a seruicio christi nulla prius etas excipit. Cū perfectissim⁹ ille in regib; rex post as octēnis cepit fieri deū et obsequi mādatū ei⁹. Cū beatissim⁹ viro iob ab infancia creuit misericordia et ab utero matris egressus est secum. **N**ec admiratione dissimili sub nostro nuper tempore in thorouth opido flandrie puer achaz annorum quinq; honestisvalde parentib; oriund⁹ fuit. q̄ p̄mo visis minorib; fratrib; a parentib; suis lacrimis multis obtinuit vt ipsorum habitu vestiretur. S; cū hoc illi parum q̄si puerile videret. crederetq; fm qd̄ in alijs pueris videri solet obliuione t̄pis similiter in illo aboleri. aiadūtū patē et viam eoz oēs qd̄ seriose puer cepit consuetudines ordinis monachis minime obseruare. icē de nudipes. nudata ⁊ dura corda precingi. argentum et aurum

sumope vitabat attingere. et in hoc articulo casus accidit mir9 valde. Regociatres qdam ad hospitū patris eius hospitādi gracia declinaāt. q̄ viso in tali puero habitu mirati sunt. et cū intellexissent puerū ōnem vitate pecuniā. nūmum ī vasis fūdo quo bibeāt latenter imittunt. et cū mobico vini puero porrererunt. Qui vbi exhausto vino nūmū vidit exclamās horrifice. vas piccit tentq; in celū oculis et maib9 cū lacrimis dixit. Tu deus nosti omnipotens q̄ inlaus meū ordinē violauī. hic tremebūd9 expalluit. et q̄h ad mortem tendēs nigredo eius faciem occupauit. Qd̄ vidēs eius pater expauit. et cūctēs apete sacerdotem adduxit. qui puero absoluto manū iponēs. eū a dolore et peitūdie mitigauit. In platea puer sedēs pueros vicinorū dieb9 solemnibus conuocabat. et eos si distorti essent in moribus. si supbi. si ornati vestibus arguebat. penas īferni p̄ eorū excessib9 p̄ponebat. bonis vero pueris celoz gloriā p̄mittebat. Interdy eos docebat orōnes. dominicā scilic9 pater noster. et q̄ bonū esset matri cūcti in salutacōe āgelica et genuflexioib9 desuīre. Ad has pueri

cōuocacōnes et exhortacōnes. senes etiam ipi cū iuniorib9 cōcurrēbāt. et mīto modo delectabant in prudēcia et responsē ei9. patrem p̄p̄riū iūritem vel leuē in gestib9 aut ebriosū si quādo vider9 ei opatiēdo et q̄h cū lacrimis arguebat dicens. Pater karissime nūq̄d p̄sbyter nē ī ecclesia dicit q̄a q̄ talia agunt regnū dēi nō possidebunt. Matrem q̄ cū in solēmitate quādā optimis scarleticis et rubicundis vestib9 vtēretur. cū gūi merore corripuit ī ecclesia corā cōsistentib9 dicens. digito q̄ demonstrans ymaginē crucifixi. Intrare mater. īuere et videas dñm nostrū ihesū cristū in cruce nudum pendētem sanguine rubratum. et tu te in cōtumeliā eius vestibus scarleticis ad ornasti. Caue mater. caue karissima ne pro rubore vestīū penas eternalis ignis iuras. Nec modō. mater vbum filij nō modicū exhortescēs vestes deposuit. et eis vltalib9 vt vlcerius penit9 abnegauit. S9 q̄d moroz. Impossibile q̄dē esset verbis ymq̄ attingere. q̄nta dignitas mor9 eius. q̄nta in oracōne sedulitas. q̄nta oculorum grauitas. q̄nta incedētis humilitas. q̄nta in loquente congruitas. Et hoc quidem

miābilius omnib; excedebat q̄
 etas t̄m et ymbra exīl corporeis
 puerū ostēdebāt. mores vero ⁊
 gest⁹ eius p̄fectissimū v̄tutis vi
 rū i oib; p̄dicabāt. Hic nōdū
 septēnem i pleuerat etatem ⁊ cō
 sūmat⁹ in breui expleuit tempo
 ra multa. Placita enī erat deo
 anima ei⁹. raptus ē ne malicia
 mutaret intellectū ei⁹ aut fictio
 deciper; aīaz ei⁹. Appropinquās
 enī mortis cōfessus est sacerdoti.
 sacramētum casti corporis po
 stulauit. S; cum hoc propter
 gñal consiliū vetitum ne in eta
 te tali puero cōferret sacerdos fa
 cere nō auderet. puer cū miā ora
 cōis ḡtia extēns in celū maīb⁹
 dixit. Tu nosti dñe ihū caste
 q̄ summū desiderii meū ē te ha
 bere. Petui te feci q; qd̄ debui
 et spero cōfidenāus q̄ tui p̄icia
 nō frustrabor. hīs dictis p̄tes
 circūsedētes ⁊ flētes cōsolat⁹ est
 et ad meliora puocās. i ter v̄ba
 exhortacōis orōis ⁊ laudis spira
 tū deo reddidit ipollutū. **R**ec
 mora. sine v̄llo intersticio habi
 tus ordinis fratū minorū tunica
 scilic; cū assuto caputio q̄ super
 eū extēta iacebat repēte dispa
 ruit. et nūq̄ postea fuit visa.
 Igitur post mortem ei⁹ cum ad
 sepulchrum illius stantes q̄daz
 de fratib; psalmū de profundis

dicere voluissent. nullo conatu
 nulla item cōne hūc finire vel di
 cere potuerūt. videl; vt hoc da
 retur itelligi nullis illam sanctā
 animā oracionum suffragiis in
 digere. Credo q̄ ⁊ idē michi ad
 sepulch⁹ illi⁹ cōtingat ⁊ ḡtia.
 Patētes vero pueri post mortē
 eius in t̄m exēplo filij p̄fecerūt
 vt oīa oblāmēta seculi deserē
 tes. p̄ cōdie; p̄bicator⁹ mē aūte
 cisterciēn. cōdie; hī eis dē tem
 porib; itauerūt. **S**imili deu
 cōne et si nō similib; etate q̄a ab
 ultus magis puer nobilissimus
 ānoz. xii. i theutoie p̄tib; fuit.
 hī filius cōitis de clankēberch a
 matre miss⁹ ē ad regē f̄māe cōg
 natū suū cū eius filijs educat⁹.
 At qm̄ mos ē maxie in aliēis
 partib; cōpatracōis sibi iūicē cō
 gaudere ac adit vt dicit⁹ puer al
 bert⁹ noīe b̄stīme n̄orie f̄es
 iordanū magistrū orbis p̄bica
 tor⁹ nacōne theutoniam eo tpe
 paratius amozātē et alios f̄es
 theutoicos v̄ficat. Cūq; ibi se
 pius ⁊ diuici⁹ facer; ex collacōe
 scī vici puero cepēt terrena vi
 les cere ⁊ placē celestia. cōcepit
 q; itate cōdie; et ap̄d magistrū
 iordanū occulte pro ordine pe
 tere. Fāt enim puer parūp̄ itū
 tus littens hī magister i cōstātē
 ducēs affc̄m pueri eū ad regimē

coitatus sui. cuius solus puer legi-
gitim⁹ heres eāt. vt māsuētudi-
ne subditos gubernar⁹. pocius
hortabatur. fact⁹ ergo puer anno-
rum. xvi. p solēnes nūcios a ma-
tre mandat⁹ est. qñ ductur⁹ vr-
orē nobilissimā ⁊ coitatus gub-
nacula suscepturus. Pater enī
eius iam longa etate senuerat.
Dicit ergo puer militib⁹ ⁊ ser-
uis suis. Eam⁹ videre cōpatrio-
tas nostros fratres ordīs predi-
cator⁹ pñsus anteq̃ recedam⁹.
Veniens ergo cū suis omib⁹ ad
domū fratruū. in oclauī seorsum
magistrū vocauit et fratres. qñ
pedib⁹ puolūt⁹ dixit. Cōtestor
deū corā vobis q̃ hodie pat⁹ sui
mūdy deserere. et vobiscū i ordīe
casto domino desuere. Qz si vo-
lētem respicitis videat ⁊ iudic⁹
ipse de⁹. ⁊ nō iultū in a vob⁹ me-
um sanguinē patiatur. Nec vt
dixit puer magister fleuit. et
fratres attoniti in v̄bis ei⁹ ar-
tati sūt spīritu. ⁊ soli dominone
sociū cōmiserūt. Cōuocato autē
tu causam et v̄ba pueri diligen-
ter exposuerūt. et receptū statū
habitū ordīs iduerūt. Quod
vbi suis inotuit planxerūt val-
de. ⁊ ad patriam reuēsumores
tastissimos pentib⁹ desulerūt.
Cui⁹ pater senex assumpta copi-
osa mulatubie venit parcius ⁊

cū filiū violēter extrahere cona-
retur. fere a nouichs fratrib⁹ la-
cerat⁹ mēbratam ad patriā infe-
cto negocio ē reuēsus. **¶** Eāt au-
tem ea tempestate pñsus archi-
diacon⁹ q̃dam theutonie specio-
sus forma pre omib⁹ clerics ci-
uitatis theoderic⁹ nomine. nec
ab te pulcher theutoic⁹ cogno-
mēto hic q̃dē ex mēe dicti ado-
lescentis auūcul⁹ eāt ⁊ ē bat⁹ gra-
uiter cōsobrino. diu distulit vi-
dere illū. Tandē autē cū rep̄ia
re deberet. mābavit ei p cler tū
suū q̃ ad videndū eū sequenti
die vīret. **¶** Qd vt audiuit puer
frater albert⁹ ciuitatē ad magi-
strū. ciuitatē etiam ad fratres
magis spīrituales supplicat cō-
mibus. vt pro auūculi salute quē
sincerus diligebat dñm exora-
rent. Quo facto venit archidia-
con⁹ auūcul⁹ eius. et in capella
ad colloqum cōsederūt. Et mor-
obortis lacrimis dixit puero.
Quomodo hoc karissime facere
potuisti vt matrē tuam sorore⁹
meam. que te solū in filiis sup-
stitem habuit et me auūculum
tuū q̃ te p omib⁹ diligere
potuisti. ⁊ nūc vt audio mater
tua pre tristitia morit⁹. Ego au-
tem post ingressū tuū fere mo-
riturus elāguī. nec vmq̃ vllō so-
lacio releuabor. n̄ videā te infra

anū & bacōnis licite ad seculum
redeūtem. Cui paup cum mira
oris grā rīdēns q̄at. Ecce tēū
ymaginū figure picte ī fenestra
vitrea cōtā nobis. q̄nā sunt illi
karissime. q̄rū memoriā repre
sentāt. Rā xpī & mēis sue et io
hānis osobrim ei⁹ in ceteris pre
dilecti. Ex hīs vte comicias q̄
& si cast⁹ dilexāt mēz & in tm̄
ex passione cernerz cruciativē
aīam ei⁹ doloris gladius p̄tūh
r̄z consobrinū vero dilectū iohā
nē euāgelistā quātū vltm q̄ cre
di potest doloris anxietate vide
bat tū cū potens esset de cruce
descēdere noluit p̄pter illos h̄ in
cruce p̄stiat moriturus. A simi
li me scias karissime hui⁹ religi
onis sancte crucē cū xpō & p̄ ip
so xpō dño ascēdisse. Et licet
mēz mori videā p̄ dolore & te
karissime piclitarī in cruce tū
vsq; ad mortē immobilē p̄mane
to. Et hāc q̄dē si crebis in ascē
des & tu ne te mundi hui⁹ vt ce
pit dānabil laborant⁹ inuoluat.
Quid plura. Resolutus archidy
acon⁹ ī maximas lacrimas cor
de cōpūgit. osclētie stimulū āgi
tur & non valebat resistere spira
tū q̄ ī puero loq̄bat. Sup hoc
istitat omcōibz iuuenis & tādē
ī paucis dieb⁹ archidyaconum
flep̄it ab ordinē mīatē clero &

populo ātatis. q̄ tā subito leo
minū aīm ab tāta hūilitate; ver
ba pueri demississent. Creuit au
tē puer fē Albert⁹ ī viz p̄fectū
& bonū & vsq; hodie predicator
nobilissim⁹ declarat. Hūc dñs
papa episcopū maxime ātatis
p̄ficere voluit. h̄ vir s̄cis resti
tat mēorabili v̄lo dicens. Scia
r⁹ & let⁹ moriar fē ordīs q̄ v̄lo
episcopi honore s̄climat⁹. Bo
nū ē ergo hōi cū p̄ouerit iugū
domini ab adolescētia sua & cer
uicem subdere leui sarcine Ihu
casti.

+ De v̄tute castitatis. Capitu
lū v̄l simū octauū.

Integritas ē cūctis api
bus corpis virginalis.
Neq; enī v̄lo inter se
cōcubitu miscēnt nec ī libidinē
resoluūt. Et tū maximū filiorū
examen emittunt. Et hoc max
ime mīcū s̄m lām videri potest.
& vnum ex abditissimis vacare
secretis. Si hoc ergo ī minimis
aīalibz repitur q̄d calūniatis in
de v̄nā ap̄d castianos v̄ginē pe
perisse. & hoc nō quēlibet hoīez
sed castū quē messīā misse cre
dim⁹ & vos dicatis esse venturū.
Videas iudee castū natū & non
miretis v̄ginis partum. Obser
ua lector q̄ nōbilit̄ dicit. itē ḡ
tas cūctis ē corpis virginalis.

quare ergo de eas sicut et alia animalia non statuit misceri. Absolute credo non ambigo quia et hominibus dare voluit virginis exemplum et resoluere in libidinem ex morum ordine euidenter ostendere quod sit nocivum. Queri autem potest cur in antiquo populo dei non commendabatur integritas virginum et nunc post adventum Christi deserta heremi virginis liliis decorantur. Una ratio fuit pagatio generis humani et maxime populi dei. Secunda quia videtur ille populus ab istis maledictis sterilem metuebat. Unde filia isre virginem se morientem expavit et a patre deflebi virginem suam tempus trium mensium postulavit. Beatissima vero virgo maria super quam requirit spiritus sapientie et intellectus virginem deo prima omnium vult et sterilem a fructu honorum operum legis maledictione plectendum ostendit. In cuius rei figura castus postea fuit non habens fructum maledixit et acuit. Sed et discipulis plane dixit. Omnis arbor que non facit fructum bonum excidet et in ignem mittetur. Proinde nota quod virginis decore contra illos qui profecerunt nuptias virginum matris necnon et eius filii virginis quod omnis virtus exemplat

est gloriosissime commendat. Et ad exemplum baptista vide quo maior inter natos mulierum non surrexit. Sed et apostolum et evangelistam iohannem qui de nuptiis specialiter vocatur a domino qui in cruce virgo virgini commendatur ut liliu liliorum castus nostrum amore languidus ex utraque parte fultur. Et beata quidem virginitas lilio comparatur. tum propter candorem murem tum quia ex sex foliis repandis constat. ut cordi primo deinde quinque sensibus corporis ab omni contagio illibatissime caveatur. Et bene folia ista repanda dixerimus quod promissum et apertum significat quia licet omnis gloria filie regis abintus quantum ad scientiam exigatur. tamen quia dominus in evangelio iubet ut opera nostra ad exemplum luceant proximorum necesse est ut compositio foetifica sensuum ad commendationem virginis dignitatis ordinatissime famuletur. Quod utique de regina virginum sanctus quidam eleganter assensu dicens. licet maria etiam in corpore mulierum pulcherrima fuerit utpote que concepit sine admixtione virili et peperit speciosum forma pro filijs hominum tamen ita ordinatissima fuit in moribus ut nunquam eius decoralissima pulchritudo quemquam etiam

facinorissimū luxu ad concupiscē
tiā saltē tenuissima temptacōe
cōmouit. et hoc p spātū sanctū
cooperātem ī ea credim⁹ et fate
mur. quō enī aliter fieri potue
rit nō videm⁹. Igit⁹ lectōrē nō
strū vt plene cōfidim⁹ non pige
bit de glorioſa v̄gine aliq̄d inse
rere loci per qd et ab amorē ip
sius ⁊ dignam v̄neracōnez eius
sincerius accendamus. ¶ Iuue
nē fuisse ppe nostra tpa in ger
manie partib⁹ certa relacōe di
dicim⁹. Hic mortuis patrib⁹
p̄uoz cōsilio de p̄uatis heredita
tem p̄claram ī ludo tesserozū
et tabernis tōliter dissipauit.
Hic vagabund⁹ ⁊ miser p p̄uiz
ferebat q̄ et si alias stultus ca
stitatē tñ corporis cōseruabat.
Quem q̄bā miles patrius ei⁹
nō modice miserat⁹ obuium die
q̄bam alloq̄tur dicēs. Male te
competit consobrine karissime
taliter oberāre q̄ clatus genere
probum virum et magnum effi
cere potuisses nisi te tal' isania
rapuisset. Cuius verba cum qua
si muliebria iuuenis exideret.
subiunxit miles. Estne aliquid
care meus quod p me facere tu
arares. Cui ille. Est vtiq; Cui
miles. Volo ergo vt glorioſam
dei gemitacem mariam salutes
quinquaginta vicibus ōni die.

Cui cum cachinnādo respōderet
Hoc semel faciā ⁊ nō ōi die. pa
trius insistit dicēs. Hoc te fa
cere omnib⁹ modis oportebit
si quando te oculis misericordie
sue glorioſa virgo respiciat et
pro tua miseria suum filium iter
pellet. Ad huiusmodi verba ānu
it iuuenis et recessit idē. Post
annū contigit patrum videre
iuuenem quem ⁊ si p̄missum
fuasset iterrogat. Et ille. Ser
uauit inq̄t et nollem me nullate
nus non obseruasse. Si missus
enim michi est q̄ ante ī vanita
te mūdana. Cui patru⁹ cū gau
dio dixit. Ergo in osequēti an
no seruiiciū tuū casti matris ī sa
lutacōibus duplicabis. Et iue
nis. Fiat inquit. Exacto autē se
cundo anno reuersus est ad pa
trium dicēs. Jam suffragante
matre xpi ōnis recordia miser
ami mei stat⁹ euauit ⁊ firmo
benefaciēdi pposito voluntatis
mee constantia stabilis. Cui pa
trius cum lacrimis dixit. bene
dicta sit pietatis mater. et tibi
quoq; karissime gr̄as ⁊ fero
q̄ salubri cōsilio credidisti. Ri
chil ergo restat nisi vt āno pre
senti ppositum tuū fixū expiar.
et si dignū inuenero cōdignas
tibi nuptias procurabo tu autē
medio tpe auxiliatacem tuā in

salutacōibz quinq̄gesime tercie
seculi honorabi. Cōsentat iuue
nis stabili iuētus est. Et euolu
to anno patruus qđ p̄misit iu
ueni cōq̄huit nuptias. Et istau
rato cōtūlio ex vtrāqz pte conue
niunt p̄ntele positisqz mēsis et
lotis maibus cū iam sponsus et
spōsa amessuri p̄ter cōsedissent
ex inopinato memor spōsus nō
dum se sponsonis debite saluta
tiones illa die gloriose virgini
occupat alias p̄soluisse. Repē
te surgens susurrat patruo vt
paululū iducet ferula mīstrā
da. quo anuente solus iuuenis in
trat thalamū soluit mēi casti
qđ vneāt tanto deuotius q̄nto
se clementius p̄baueāt exaudi
tū. Nec mora vbi extremā salu
tacōne tercie quinq̄gesime iam
compleuit apparuit illi gloriofa
virgo lucidior sup solem tres to
gas in sua tunica. iuueni vnam
anteriorē et duas laterāles ostē
dens. Ecce inq̄t salutacōnes tue
lētis aureis scripte q̄bus me in
tabz quinq̄genis seculi hono
rasti. et q̄mā in tuo corpe licet va
nus et vagus v̄ginitatem cōfē
uasti. et mox te febris lenta cor
rupiet et ab me die tercia sine vl
la carnis corruptione puenies.
Hoc dō gloriofa virgo dispa
ruit. Iuueis autē egressus porta

tur ōnes letari epulari et gaude
re. se vero appetitu comedēdi de
stitutū et ab p̄is cū eis esse nō
posse. Singul ergo ab mēsam
cōsedētibz et comedētibz iuueis
interū lectū ascēdit et facto p̄a
dio spōsam suam patruū et ai
cos in thalamū cōuocauit et eis
qđ sibi atigerat v̄l dictū fuerat
iniciuit. Quotius ē ergo iuue
nis tercia die vt p̄dixit. spon
sa vero eius nulli postea nubere
volens in sancta v̄ginitate per
mānit. Nec mirū si i tribz quinq̄
genis beatissima v̄go a p̄dicto
iuuene se dixit p salutacōne an
gelicā honoratā cum in tpe gra
cie q̄si anno iubileo electa sit et
effecta nobile trācliniū trinita
tis. Vnde v̄nēbilis magister
adā canōicus sancti victoris pi
fius cū in dictāba sequētia. Sal
ue mater saluatoris aliū n̄gm̄
v̄ficulū edidisset. Salue mater
pietatis et totius trinitatis no
bile trācliniū. gloriofa virgo ap
parens ei et q̄si pro honore lau
de satisfaciēs cogitāti eidē sup
plex et altissime huilitatis cer
uicem inclinauit. Quid iteāto
de triplici quinq̄gesima i saluta
tione v̄sus āgelica aue maria an
no ab incarnacōis dñi. M. cc.
li. atigerit referam. Vibi et
cognoui iuuenem in brabancie

partibus gñosum q̄ q̄uis esset
tōliter seculo debet? bñ tñ vir
gñi matie deuot? cotidie tres
dictas quīq̄genas ī salutacōibz
exsoluebat. Infirmatus autē ad
extrema pduct⁹ ē. Cūq; per ho
ras diei plurimas mortuus iacu
isset reuixit subito et sorori mo
niali q̄ iux̄ sedebat iclmauit di
cēs. Soror ecce redij cito abuo
cari facias sacdotē. Michi tribz om
nibz p̄sbit̄er abuoct⁹ et ī maxia
cordis leticia palā oibz cōfitec̄
dicēs. Ad tribunal casti iudi
cis rapt⁹ cū ī tribz maxie a demo
nibz acūsaret fertiq; deberet
sentencia contra me. p̄h̄ssia mē
casti rogauit filiū vt ad corp⁹
reduceret locū p̄nie susceptur⁹.
Nec mora. factū ē vt rogauit.
Vnū de pc̄is eāt. p̄ q̄ damnad⁹
eāt. decime. q̄s de bonis et agris
meis subtraxerā sacdoti. secūbū
erat q̄ cū sodalib⁹ meis piscēs
q̄z dā religiosoz furtiue subtrax
erā. terciū erat q̄ segetes et fru
ges pauperū cū canibz venati
cis vagabūd⁹ destruxerā. hec cū
coram omnib⁹ loq̄ret̄ q̄dam ex
mansionarijs dixit. Et ait iqt̄
p̄ damno isto extremo damna
bus emtas cū nos oēs illud vob̄
puro corde remiserim⁹. Et ille.
Michi q̄dem vestra remissio ne
q̄q̄ suffecerat ad salutem. cū co

piofior essem vobis ī iniurijs re
fundendis q̄ vob̄ michi in iniu
rijs dimittendis. Et hec dicēs
restituenda damna p̄tin⁹ assig
nauit. sicq; disponēs rebz et do
mū in spe et pace mirabili sp̄itu
tū exalauit. ¶ Hinc de ipso ver
ficulo salutacionis angelice ali
quid specialius attollam⁹. Po
tissimum enim laudis eius illū
euangelium reputamus in quo
eam decentissime paraniphus
gabriel honoauit. Et hoc quod
dam a cisterciētib⁹ mirum pla
ne miraculum recitatur. Erat q̄
dam emerite milicie veteran⁹
q̄ seculo et si tarde renūciās san
ctum cisterciēsi ordinem intra
uit. Quēsit⁹ autē a magistro
nouitiorum si sciret oracionem
dominicam scilicet pater noster
negauit se numq̄ scire potuisse
contestans. Quid plura. fit la
bor inanis vt discat. Et cum nō
posset precepit abbas vt saltē
illi breuem angelice salutacōis
versiculum inuiscerent. Quod
et si multo diutino labore. factū
est tamen. Cum enim ad exhor
tacionem magistri sui ipsū ver
ficulum iter prandendū ad vnā
quāq; buccellaz fere ne obliuio
ni traderet tuminar⁹ ex frequē
ti et longo vsu tantā ī ipsa salu
tacōe mētis dulcedinē cōcepit.

ut corbi eius et oī sola memo-
ria matris casti tāq̃ alias ad-
uocat⁹ indelebiliter adhereret.
Contigit ergo ut post aliquāta
ānoꝝ circula veteranus ille de
uotissime moreret et sepeliret
in cymiterio iter fratres. Mira-
res. De tumulo eius nō multo
post a parte capitis arbor nasci
ignoti generis visa est cuius fo-
lius lēis auris insignita. aue ma-
ria gratia plena notabiliter sin-
gula stanebāt. Qd vbi notum
fit dyoclesano pontifici ad locū
venit miraculi radicem arboris
per effossionē diligētem scru-
tatus est et eam de ore vetāmi
illius ortum habere probauit.
Nō mora vbi diuine oñiomis
arbuscula debitum officium ex-
secuta ē in oculis omīu aruit et
defecit. ¶ Quicūq; ergo matris
casti cupis esse deuot⁹ salutati-
onem istā frequēs et deuot⁹ in
gemines. nec credo q̃cūq; g̃tus
illi vocalis laudis offerri. Pro-
inde fateor a me q̃ntum qd ī ip-
so versu salutacōis āgelice au-
dieret letius mē casti. Ego autē
nichil ambigēs mox respondi.
letātē qdem audisse ṽginē gra-
tia se plenā. secū dominū maie-
statis et se in mulierib; idest pre-
suntis mulierib; bñdictā. s; in
eo mariā gratulātus exultasse

asido in q̃ audit fructū ventris
sui singulariter bñdicti. Quid
mirū? Ipsa dilecto suo. et ab eā
cōuersio eius. Benedictū autē
idest bono addictū. vel bñdictū
idest bigne dictū dicim⁹ fructū
eius. q̃a ipse malo pene crudel⁹
mortis addict⁹. bono addicatur
sedens ī potiorib; patris. Unde
per pphetā dicit. Malebdictus
omnis q̃ pepēbit in ligno. qui
vtrq; cast⁹ fuit. ppter qd et de⁹
exaltauit eū sup omne qd ē. et
donauit ei nomē qd est sup om-
ne nomē. Benedict⁹ etiā dicit
q̃si bonus dicit⁹ q̃a nemo bonus
nisi solus deus. et hoc essentiali-
ter ut in nomine eius oīe genu-
flectat celestiu terrestriu et in-
fernoꝝ. Quocirca ergo castum
bñdicimus fructū vteri ṽgina-
lis bonū simpliciter vel bono ab-
dictū dicim⁹ et in hoc mariā po-
tissime credim⁹ g̃tulari. Pater
ea remiscor me adolescētulū ab-
huc vidisse piter et audisse pie-
te meariū quēdam ī hac senten-
cia s; nō per eadē ṽba de mariā
cristi matre locutū. ¶ Eāt autē
inter religiosos quosdā spiritu
mire feruētes sermo mutus de
maria. Alius s; in euāgelii luce
specialiter extollebat pudorosi-
tatem eius vbi in sermone āge-
li sit turbata. Alius prudēciam

ei⁹ et cōstāciā vbi secūbandā se
nubiēs modū cōcepōis inq̄rit.
atq; alius huilitate; vbi anal
lā se vocās cū tñ esset dñā āge
lorum gabriel assertiomb; obe
diuit. Tunc ille pie tēmeārius
obortas lacrimis auz applausu.
Et ego inq̄t meā dicā sentēciā
de dulci maria. Nichil illa stul
tus in creaturis iueniē. Cūq; i
hoc oēs pariter attoniti stupe
mus. an ignoātis inq̄t q̄ oēs fe
re totaliter peccatores vbi post
lapsum surgere ceperunt deum
vltionum ⁊ vniūsitatis dominū
formidantes ad matrem eius
quasi propiciatorium pietatis
conflugiunt et eam vt vtrū recon
filiatricem cecius amplectun
tur. Nec mīz q̄a circa frequēs
ministerium satagere nō desistit
donec p̄digos filios reconciliet
vite patri. At illi clemētissimū
patrē sup se pēitentes auz āgel
vt viderēt exultātem fere post
modū reconciliatras obliu te
nerame nimiz i p̄h patris oscu
la p̄ dulces lacrimas resoluūt.
Aubias lector si miraris. auscul
ta. Verissime ⁊ exp̄tissime dibi
ci. Quid mīz mē. Quid mīz o
bona dñā p̄ oīa. h̄ poptū⁹ est
ille. Dulcis per oīa tu. h̄ v̄tās
tui fruct⁹ oī suauitate iocūdiōz.
Quāto enim altior tanto suauior

fruct⁹. Plāne et si pie ⁊ mera
rius ille. tñ verissie dixit. nich
il i creaturis stultius maria pos
se iueniri. O benignissima mē
ne viro illi vel m̄ i tuo assultu q̄i
tēmeātis idignis. Nec dicās
o dñā stult⁹ fact⁹ sū. h̄ me coegi
sti. qui ymmo vhemētior amor
tui. Verū vt seriose loquar de te
inq̄ sancta virago nō te minus
deauit in reconciliatōez pēitenci
um stultā dibi q̄ filiū tuū vt sal
uos faceret credēs quē paul⁹
stultescere patris sapiēciā p̄bi
cauit. Cert⁹ sū pia mē et dñā q̄
nullū i reconciliatis amicide pa
teris detamentum cum erga fa
uorem tui remissiores existūt.
vt in amorē filij tui plenius tñs
fundatur quin potius omnino
de tibi dulciores sunt q̄nto illi
fuerant gratiores. ¶ Sed et il
lub referamus quod certa valde
et indubitabili relacōe dibi
mus. In partib; lumbardie in
domo quadam fratrum p̄bica
torum apud granum ciuitatem
de gloriosa matre cristi miracu
lum accidisse. Deuotissimi fra
tres sub sincerissimo priore et
ga beatam virginem erat in ora
cionibus deuoti et infusi sepius
lacrimis diuine cōtemplatōi va
cabāt. Accidit aut vt q̄dam ma
gis sebulus secedentibus alijs

vel ab studiū vñ ad q̄etē dies
qñq; noctes cōtinuaret in preci-
bus. Hic gloriose v̄gini specialis-
sime deuot⁹ et supplex speciale
ab ea meruit solaciū obtinere.
et cōgit vt eo solo ī ecclesia re-
manente altaris aruitū luce io-
cūdisima circūfidi et ei super
altare gloriofam v̄ginē cū ipsa
sua nobilissima prole iauditis
vultuū et formam scematibus
apparere. Sup eos aut in mody
stellarū septē; globi ignei india-
bāt. Hec vt vidit frater timuit
fantasma q̄q; ī signū venissime
visionis solacio miābili et intel-
lectuali lumine replete. Dixit
ergo cū magna reuerētia cordis
et lacrimis. O gloriofa mater
et domina nō sū dign⁹ solus vi-
dere que video. fūgo supplicare
vt si es vere mē casti vt sentio
appareas p̄ori nostro appareas
et tota cōuētui q̄ vici sunt serui
tui et tue gr̄ie feruētissimi dile-
ctores. Hec vt dixit mē pieta-
tis anuit et toto cōuētui scema et
formā p̄orem aperuit. Et vide-
lectōr miāculū cūctis seculis iau-
dium. Referebāt fratres q̄ hoc
viderūt q̄ illa visio imaginaria
q̄dem fuit s; ex certis grossis et
circūscriptib⁹ lineamētis
corpi non cōstabat. Vt autem
compacōne aliq; et si p̄p̄a nō vta-

mur. corpus illud appatēs dya-
phanū videbat. et tamē tā pro-
ptā tā excellēter egre giā igere
bat formā ocul⁹ iūcū vt nich-
il iocūdisius nichil capabilius vi-
dere posse a mōlib; videretur.
Hec vidētes fratres crebris so-
lito precib; et fletib; insistebāt.
et orabāt benignissimā matre
vt secūdo et tercio fratrib; appa-
reret vt si forte p̄mo dyabolica
fuit illusio. in noīe sancte et ibi
uidue caritatis fratry precū in-
stancia fugaret. At qmā nulla
casti cōuētio vñ matris eius ad-
helial. secūdo et tercio s̄m formā
p̄nus dictā toto se cōuētui glori-
osa dī genitry demonstrauit.
Facta aut sunt hec in iūcio fere
ordinis p̄dicatorū vt in tali et
tam speciali miāculo regina mi-
sericordie sibi p̄phēdicitum et di-
nē approbaret. ¶ Vidi in brabā
die p̄tib; cisterciens. ordinis mo-
nialē in qua cōsūsa de iudaysmo
opus digne marie matris casti
gloriosius excelebat. Annor nō
plene qñq; in domo pentū iude-
orū aduertere cepit aīmo. cur
distictio nominū heret iudeorū
piter et cristianorū cū vnius vul-
tus atq; loq̄le homines essent
vtriusq; gentis. Quia talis pu-
elle discretio iherēbat. tamē vt
postmody retulit auidi⁹ audiēti

cordi ei⁹ magis castianū q̄ iu
dayā nomē. et specialiter btē
marie nomē letabāt audire cū
castiani aliq̄d inuicē petere vel
iurare solebāt. Furabāt autē s̄b
vtraq; asella panem de mensa
parētū ⁊ pueris occulte menbi
cis partiebat vt regnādo sibi
marie nomem audiret. In hīs
ergo de tēpore ī tēp⁹ mīre p̄fi
ciēs ita sagaciter lactabat vt
neuter parētū aliq̄d sup cogita
tu filie adūtere potuāt s̄ audire.
Cōtigīt autē vt parētes ei⁹ a co
lomia ī louaniū brabācie opidū
cū filia deuenirent vbi aq; succeſ
su temporis in domū cuiusdam
preclari p̄sbyteri magistra rep
neri noīe cum castianis pueris
aduenuisset et eā ex noīe nouis
set p̄sbyter eamq; venire libē
cius ad se frequētius adūtaſſet.
interrogauit eam dicēs. Vis ne
rachel karissima fieri xp̄iana.
Et illa volo iqt. dūmodo erudi
as me q̄d sit fieri xp̄ianā. Tūc
p̄sbyter vt vir s̄cūs mīre gaudi
sus in spiritu sentiebat de puel
la futurū nescio q̄d diuinū. Et ī
apiēs a cōstitucōe mūdi cepit il
li scripturas exponē p̄ q̄s fides
casti v̄l ipse cast⁹ significari pote
rat v̄l oñdi. Quaz expōsitiōnes
vt ipsa met dixit ita itegro sen
su in illa etate sex ānoꝝ tūc ⁊ di

mīdī. discrezione sp̄iat⁹ itellep
it vt raro oporteret p̄sbyterū
rationem aliquam it̄rare. Nec
erudicio fere per annū dīmīdi
ū p̄durauit occulto abitu p̄ quē
furtive et oportune raptaz puel
lulā edocebat. Et vide amācio
nis inſigne p̄digiū. Rūq; rach
el auditu verbi dei ſaciarī pote
rat vel laſſari cū tñ p̄sbyter ⁊
martha miſtra ei⁹ mulier religi
oſa et prudens valdeambo fre
quenter laſſari ſibi inuicem ſuc
cederēt in docendo. Quid pluā.
Morvt parentes ī filia ceperūt
aduertere cogitatum conuenien
tibus iudeis pluribus conuene
runt in hoc vt miſſam filiam de
leuamio vltra tēnū ſponſo trade
derēt arcūſ conſeruandaz. Qd
vbi puella cognouit p̄sbytero
cum lacrimis idicauit vt ſi illā
eadem nocte non mperet et ca
ſtianam efficerz. perbita eſſet
in perpetuum ⁊ conſiſa. Quob
audiens p̄sbyter puelle p̄ce
pit vt ad ſolitū auditum ſūmo
mane veniret. Quob cum iam
ctanter ānueret de vespere ma
ta ei⁹ dixit. Per me mater vo
lo iſta nocte iacere. Quob dum
ſimplex puella dixiſſet et diuici
us tēnuiffet mē. conſenſit tādē
eidē ſuper cervical ad pedes ſu
os lectulū p̄capiēs preparari.

Iacente ergo puellula vsq; ab mane et obliuiscēte penitus qđ presbitero p̄cedēte nocte p̄miserat. astitit illa gloriōsa mē matra in habitu cōdido sup̄ niuem et offerēs illi v̄gā splēdidā quā gestabat dixit. surge katheria et iter arripe. gādis enī tibi restat via. Nec illa dicēte rachel v̄gam apprehēdere credēs de lecto cecidit et exclamauit. cuius clamore excitata matre et q̄rente clamoris causā filiaq; cauci⁹ dissimulāte mater p̄tin⁹ obdormiuit. Et rachel surgēs ad adiutū locū presbiteri mox iuenit. Qui letus assūpsit eā et venit ad mōsteriū qđ p̄tū dominay dicē qđ erat ab leuā dimidiā dicte ville et gaudētib; cunctis baptizauit eā nomē katherine imponēs ei qđ vocata p̄us fuerat a casti matre. Statimq; habitū ordinis induit baptizatā. Nec mora vt audiuit pater et amici eius qđ gestū ē cōsternati sūt. Et p̄ducē dominū terre et p̄ episcopū leobien. tādē p̄ papā honorijū datis maximis pecunijs laborabāt vt ifra etatem legitimam filia ablata p̄ntib; redderetur. Que si i domo p̄ntū vsq; ad duodennē etatē p̄seueret in fide suscepta tūc iuste cristiano nomini reddi posset. cogitātes

neq̄ssimi medio tpe infantilem aīnū facilliter deflectere posse vt ad natua parentū vota rediret. Horū fraudulēta conamina pro chdoloꝝ multi magni et lēti vīn pecūia suscepta fouebāt. pro quo presbiter supradict⁹ nō mobice tabulat⁹ solū cristū et mēte ei⁹ que auctay fūerāt hui⁹ facti multis lacrimis iuocabat. Quid res et vsq; in presens actis scul⁹ iaudita. Petijt a presbitero ab ōnem citacōne et iudicē se puella deduci. forsan inq̄t iudices flectenē etate et ad mei placulū mouebūt. et factū ē vt petiuit et dixit. Vt enī q̄dam die apud leodiū venit cōm episcopū clementis et magnatib; diuhs aduocatos et iudices cū et stāti qđ vendici racione confudit et mouit vt vices vlulantiū et clamantiū aīz lacrimis pre stupore in ecclia sancti lamberti a locis bistatissimis audiretur ita vt omnes manifestissime discerēt et viderēt in tā epili etate diuini spiritus sapientiā p̄ualere. Vnde post ānos duos cessatū ē a litē iuris et aliud de cepcōis tendicū lum prepatum. iuuenis elegantis forme iude⁹ cōduct⁹ ad hoc venit ad mōsteriū supradictū in qđ puella eāt hinfato aīo baptisma suscepit. Qui cū se fingeret

mīro modo vt puelle qñ cognate
sue gracia erudicōis loq̃ posset.
dicebat enim plus sup oīm ser
monibz michi cognate verbum
salubraus imprimeſ. Illa tñ vt
michi retulit iterius discerne
bat fictū ab fidem iuuenē acces
ſiſſe. ⁊ ideo nec p̃ce nec p̃cio
nec vlla obediētia flecti potuit
vt solū vbum iuueni loq̃retur.
Hec vt viderūt iudei miseri cel
ſauerūt ab illa. Iuueis aut ab
vomitu ē reſuſ. Hanc poſtea
tāta g̃ra potui vidim⁹ vt nich
il ea ſerenius videri poſſet. Cū
qz nobiliū parētes cū multa am
bicōne venient viderē filias et
cognatas. hec cōm ymagine b̃tē
virginis veniebat et gracioſo
vultu dicebat. Alie ſorores n̄e
momiales a matribz et amicis
ſolatiū habēt ⁊ gaudiū ego au
te; paup̃cula pupilla et i digna
ad te dñam ⁊ cognatā meā fidē
ter accedo. tu ſola p̃e oīb; eſto
m̃i refugium et ſolamen. Et hec
dicētem q̃s dubitet eā a miſeri
cordiſſima pietatis matre ſola
tio defraudari. Nō te decz o do
mina tuā carnē tuū ſanguinem
ſpernere. de cui⁹ gñe vt roſa de
ſp̃mis orta eſt. liliū de tribulis
gñatur. Et qm̃ de iudeis ſermo
exortus ē de cōuerſione cuiusdā
iudee alterius rem nup̃ geſtam

+ miābilem reſcām⁹. **E**cce i par
tibz theutonie mōſteriu vginū
quo bellozū euentu funditus de
ſtructo ad dom⁹ parentum moni
ales rebire cōpulſe ſūt. Quatū
vna pulcherrima agnes nomi
ne vbi ad patres militez rediit
abeo violēter op̃ſſa mor̃ i p̃eg
nata fuit. Ad partū ergo appro
pinquās anxia fugit ad deuia
et partū edito adē dyabolus in
ſpecie mōchi q̃ ſe ei⁹ ſobrinum
cōteſtās et ſcū facti ei⁹ dixit
ad ciulātem et qñ p̃e taſtitia
deſperātem. Ne tu kariffima p
partū editū cū patre ⁊ parētibz
confundaris paruulū i ſtagnū
p̃ximū p̃ice. ſi enim vixeret la
tere non potest. Tūc m̃e mīro
certaminis pōdere fatigata tādē
poſt lacrimas poſt dolōē vicit
erubescēcia m̃enū pect⁹ et mor̃
paruulū ſubm̃ſit i ſtagnū ⁊ ſta
tū dyabolus ad mire tabeſcētes
dolōe cōiecit. **Q**uāqz oīm femi
narū miſerāma qd nūc reſtat.
Melius eſt vt ſine ſcandalo tui
et tuoz in grauiori mortis perī
culo. facta michi cōfeſſione in
aquā aqz filio te ſubm̃gas. Hoc
audito iclamans mulier exhor
reſcat ⁊ glorioſa; vginē m̃e; ca
ſtū iuocat ⁊ tra dyabolū ad luctu
cē. Nec moā vidit demonē cū ſu
mo et fetōē teterimo diſparētē

et mox effusa in laudem matris
casti ab ipse meliore in prece
et lacrimis confortat. Venit er
go in primam civitatem et hospi
tio suscepto ab honesta matro
na locata est ab eadem cum quadam
iudea sama nomine ut eius parvulum
enutret. Mansit ergo annis
quique cum eadem iudea in tanta co
dis casticia ut vir eam quod pos
set videre videt. bis in pane et
aqua per ebdomadam ieiunabat.
Interea domine sue iudee de fide
casti et bonitate ac pietate ma
tris eius ut erat femina prudens
et eloquens predicabat et sensum
cor illius verba edificatoria et effica
cia penetrabant. Cuius hortatu
oratione dominica et angelicam
salutationem audientes castum et
matrem eius coramiam precibus
invoabat. Hinc factum est ut nu
tix ipsa quidam frater ordinis
predicatorum nomine conrado con
fessa mitteretur ad papam. Obten
ta ergo absolute ab patriam
est reversa et acceleravit visitare
iudeam dudum dominam suam. Quam
illa gratulabundum valde suscipiens
rogavit fessam quiescere super le
ctum. At ubi vespere iudeus venit
et cognovit hanc esse nutricem
quam in furiam impius suspectam eam
quasi perverticem sue uxoris ha
bebat. Certe inquit male venit

huc insidiator. ista iam occidam
eam et mox extracto campulo
inuadit dormientem et traiecit
ei vulnere citra velum cor. Hec
visio iudea horruit et itans tha
lamum obseravit. Tunc noctis
medio facto signo iudeus syna
goga cum vicinis intrauit. iudea
autem post luctum obdormiens in
somnia vidit gloriosissimam do
minam cum duabus puellis ab occi
sam mulierem intantem et ex tra
bus puerilibus quas ferebat vnam
quamque vngue salutari et diuini
vultu statum mortis vulnera reducē
tem. Intuere lector. mirare mira
culum. Iudeus mane rediens oc
cisam feminam non invenit. crede
batque quod uxor sua cadaver mor
tuum subtermisset. hoc idem de vi
ro uxor illuc scilicet die credebatur.
et super hac re nec quod aliter re
quirit. Vir dies .xl. comple
ti sunt et ecce venit mulier per
egria iudeamque et virum eius ex
parte agnetis occasione efficacissi
me salutavit et abiit. Tunc iude
us uxori ait. Quid est quod illa vi
vit? Rursum occidi eam. Cui ux
or. Potens est inquit castus domi
nus eius mortuam suscitare. Et iu
deus. hoc est ait quod semper timui
quod te apostata duceret in erro
rem. Nec moram. hec dicens opor
tebat uxorem et in thalamo duobus

annis reclusit obstructa. Vinct
accidit vt ad remotiora recedēte
iudeo vxor euasit ⁊ cum duob⁹
parūl⁹ tertium gerens in vte
ro ad ecclesiam fugit ⁊ auz gau
dio fidelīū qui eam ditissimam
⁊ honestissimā nouerāt baptis
ma suscepit. Hanc postea duo
filij eius adolēcentes et vna fi
liarum secuti sunt et fidem ala
criter susceperunt. Mansit autē
post baptisma cum filijs dicta
dudum iudea ī coloniēsi dioceſi
mutato nomine vōta gertrudis
⁊ inuenit agnem quondam nu
triciam suam ibidē manētē et de
conſolatione ei⁹ inestimabili gau
dio gratulātem. Queruit ergo
ab agnete gertrudis quō reuix
isset. Et illa mirata subſtitit di
cens. Quare nūq̃ mortua susci
tarer. Ad hec stupefacta gertru
dis. Vere inq̃t vidi q̃ tēpore me
us trib⁹ vulnerib⁹ aultro ꝑfodit
occidēs. Et ait. Nouerit cast⁹
oīpotens q̃ ī somnis tm̃ me vi
disse ⁊ nō senſisse videbar occi
di. Mane vero offensam vni tui
si māſſe ꝑcogitās oīb⁹ insa
lutatis recedere festinaui. Nec
moxa gtrudis apprehensa veste
circa collū agnetis lacerauit eā
simulq⁹ alidum quo iduebatur
ad carnē vsq⁹ ad pect⁹ mediū ⁊
inuenit māſtatiſſimas trūvul

nerū cicatrices. Māſtata sūt
hec archiepō coloniēsi dñō con
rado. Mortua ē enī ī maria pei
tencia et feruore spūctus. Ann⁹
secund⁹. M. cc. lxxv. eo tpe vol
uebatur quo ipsa agnes a iudeo
occisa ē ⁊ ꝑ gloriāſam cūſti ma
trem et virginē ſuſcitata. Ger
trudis vero ſupſtes ē mīro fidei
colore ſuccenſa. ¶ Runc q̃a de
iudeis mentio facta ē mīa alūm
celebratū ⁊ fēſa qd̃ āno ꝑſti
ab incarnacōne dñi. M. cc. lxxi.
factus ē in villa theutonie for
chē nomine. Contigit autē vt q̃
daz maligniſſima vetula iudeis
familiaris effecta puellā eis an
noz. vii. ꝑbatā parētib⁹ vnde
ret occidendam. Hanc igitur in
ſecreto ſup plura patia linthea
mina obſtructoꝝe eius in oīb⁹
fere iūcturis membꝝꝝ iſciſioib⁹
vulnerauerūt maximo conamie
ſanguinem exprimentes et ī ip
ſis lintheaminibus diligētſſie
receptātes. Hanc autē post tor
mēta defunctā iudei ī aquā flui
dam ꝑpe opidū ꝑiecerūt et ſu
per eam cōgeriem lapidum ꝑo
ſuerunt. tertia autē vel q̃rta die
ꝑer manū erectā ab celū a ꝑſ
catorib⁹ ē iuenta ⁊ ī opidū de
ꝑortata horrentib⁹ ⁊ clamātib⁹
popul⁹ ab impijs iudeis tātūm
flagitiū ꝑꝑetratū. Eāt autē in

vicino marchio de babel q̄ mor
audito t̄to piaculo puenit ad
corpus statimq; erectū rehens
tēdēdit man⁹ ab p̄ncipem q̄h
vindictā sanḡnis v̄l forte mise
ricordiam imploratz. Post ho
tam vero dimidiā iterū se depo
suit deficti more supinā. Abdu
ctis ad hoc spectaculū ip̄s iu
deis statim recuperūt ōnia vul
nera corporis et in testimoniū
nephande necis copiosū sangui
nem effuderūt. Mor clamor vul
gi ad sidera tollit et in vindictā
zeli totaliter afatur. Ex q̄bus i
dic̄is capta est vetula et cōuicta
maxime cū filia ei⁹ paruula om
nia prodiderit quia a puero et
ebrio extorq̄tur veritas. Iudei q̄
q; capti sūt q̄ in puellam man⁹
nepharias extēberūt. rotatiq;
et suspēsi sūt cum vetula. duorū
se mutuo iugulauerunt. Nec
nob̄ ordinis fratres predicatorū
repner⁹ et egidi⁹ hanc illi q̄ i vil
la fuerūt post triduū quo hec
gesta sūt vāciter reuulerunt.

¶ Hinc igit̄ vident̄ est cur iu
dei s̄m cōsuetudinē in ōni p̄m
tia quā ihabitāt xp̄ianū sang
uinē hīdant. Certissime enī re
peritū ē qd̄ ōni āno in q̄libz p̄
uincia sortes mittunt que citas
vel opidū xp̄ianū sanḡnē alijs
ciuitatib⁹ tradat. Constat qd̄

ex sancto euāgelio qd̄ pylato la
uante man⁹ et dicēte mund⁹ sū
ego a sanḡne iusti huius. iudei
imp̄issimi clamauerūt. Sāg
uis ei⁹ sup nos et super filios no
stros. Sup q̄ b̄ssimus aug⁹.
in s̄mone quodam q̄ incipit in
cruce inuere videtur qd̄ ex ma
ledictōne patētū curat adhuc i
filios vna facinoris p̄ maculam
sanḡnis vt per hanc fluidam i
portune p̄les impia in expiabi
liter cruciet̄ q̄s q; se reaz sang
uinis xp̄i recognoscat penitens
et sanet. Preterea audiui quē
dam leatissimū iudeorū n̄ris tē
poribz cōuersū ad fidem dixisse
quēdā q̄h p̄phetā eorū in extre
mo vite p̄hetasse iudeis. Cer
tissime nos inq̄t scim⁹ nullo mo
do sanari nos posse ab illo q̄ py
nimur v̄re audissimo cruciatur
nisi solo sanḡne xp̄iano. Quod
v̄bū ceci supbi iudei et imp̄i ra
piētes induxerūt in ōni āno in
ōni p̄uincia fīdendum sanguinē
xp̄ianum vt tali sanḡne cōua
lescat. Et addidit male inq̄t i
tellexerūt verbū sanguinē intel
ligentes castam ciuitatibz sed
proius illū sanguinē qui in sa
lutem peccaminū cotidie hīdit̄
i altari. quē q̄q; v̄m ouersus
ad fidē casti sup̄sent vt deuit
mor sanat ab illa maledictōne

paterna. **M**agistro richardo
noemāno viro p omnia lēato ⁊
pio narāte cognoui. h ⁊ i scrip
tis cuiusdā fūis cōdis pēdicato
rū in beluaco legisse me meini.
Quēdaz i noemānie partib; vi
tū flagitiosū valde ⁊ ipiū fuisse
suis temporib; rapinis ⁊ cōdib;
hoīm debachātem. quē inimici
sui i decliuo mōtis cuiusdā dep
hendētes āputato capite peme
rūt. Cui⁹ caput absisū trūco cor
poris i loco manēte in vallē sb
iacentem deuolutū est. clamans
horribiliter p hec verba. Virgo
sancta maria ba vā cōfessionē.
hoc nō paucis hoīs iēssanter
capite clamāte vn⁹ iūmicoz pro
sacōte currit in villā. Venit
ille. h; appropinquare nō audēs
nisi relatū caput suo corpori cō
paginare. **Q**d vbi factū ē ad
ueit p̄s biter. sedit. et loquēte
capite compaginato cōfessionē
illius audiuit. In fine ergo con
fessiois p̄s biter inq̄rit dicēs.
Miror in miāculo de te fco sup
ōne miāculū qd audiui. Et ille
causa inq̄rit miāculi hec ē. Audi
ui adhuc iuueis q; q̄ūq; quat
ta; feriā ā sabbatū i honore glo
riose v̄ginis marie ieiunaret ve
ram cōfessionē aūq̄ ab hac vita
discederet matris casti p̄cib;
obtineret. hoc vt audiui i omni

scēlestissima vita mea dictū ie
lunū obseruauī. alterius boni
nichil aliud feci. hoc sacōs au
dito miratus est et statū vbi hoc
dicētem et confitentē; absoluit
spiritū d; funct⁹ efflauit. Nota
ergo lector me nō credere esse re
gulā necessariā sup hoc ⁊ in bi
ctis feriis ieiuniis efficacem q̄
q̄ glōriosa v̄go in isto peccatō ē
tale voluerit miraculū demōstrā
re vt sedulos dilectores suos iu
uādos a se et honōrādos alius
cōprobar. Scio tñ ⁊ cert⁹ sum
q; in multis dictum ieiunū effi
caciā habuerit salutarē vt i fine
cōfessionē vā haberent ⁊ ac
cius pēmterēt. **I**n germanie
partib; circa annū ab incarna
tione domini. **M**.cc. xxix. glōi
ose v̄ginis marie assumptio so
lemnis instabat. **M**issus ergo
frater cōdis p̄dicatorū religi
osus et feruens valde ad stacio
nem quādam indictā solēmiter
p̄dicare. vīt mane ad fluiū
q̄ medius eāt loco stacōis ⁊ loco
frat⁹ ⁊ nō inueit aliquē q̄ eū in
naui tñsponeret vt solebat. An
gustiat⁹ ergo non modice p̄e
dicandi tempore iam instante
nec locus erat transire per pon
tem eo q; finū amnis extende
bat. in castū et matrē eius fido
corde cōsus cū p̄ce supplici capā

ordimis expozita; super vndas
liqbas explicauit signo crucis
ebito reſebit deſuper et ficus
omnimode veſtib⁹ ptranſhuit.
frater vero ſocus eius tm̄ mīa
culū amīatus nec ſeq̄ auſus na
uem ad tṛaſeūdū diu poſtmodū
exſpectauit ⁊ tranſhuit. ¶ Simi
li modo frater eiſdem ordimis
predicatorū vir deuot⁹ et bonus
in angliā tranſiturus rogauit
in portu dominū nauis vt ſe et
ſcū in nauī ſocū reciperet prop
ter deū. S; ille nec deū timuit
nec fratrem reueret⁹ eſt. h̄ ſubla
to velo nauigauit a portu. Tūc
frater anguſtiat⁹ gūiter. v̄gēs
enī erat negociū tṛaſeūdi. poſt
oracōnes et lacrimas fiduciam
mente cōcepit et ad ſequendum
fratrē ſocū exhortatus iter vn
das p̄fundi maris tinctis tantū
in ſūma extremitate veſtigis
ambulauit. Nec moā. vbi nau
ta retroſperit exhorruit et fra
tres mor̄ cum velocitate nauī re
flexa ſuſcepit. veniāq; petens
cū lacrimis indulgēciā impetra
uit. Vidi homine; fide digniſſi
mū q̄ fratrē eūdē abulāntem
in fluctib; vidit ⁊ michi ī mag
na deuotione oboctis lacrimis
enarrauit. In ecclie cyſterciēſis
ſpecialiter debito v̄gini glorio
ſe multa valde facta mirabilia re

ferunt q̄ nōnulli ex eis p̄ ſcrip
ta digna memorie tradiderūt.
nos tamen vnū qđ noſtro cōta
git tpe licet forte cōſcriptū ſit
referam⁹. ¶ Forſ clauſt⁹ ipſi⁹
eſt nobiliſſimū atq; diſſimū.
Contigit aut vt ī obnubilatio
ne/celū tempeſtatem aeris gra
uiſſimā minaret. que ⁊ facta ē.
Sparsis ergo chorus/cōitibus
vnde q̄q; per aem̄ ſequūt et ſul
gurāq; vt viderūt. mōchi certa
tim ad eccleſiam fugerūt. vbi
cōuentu totaliter ī choro agre
gato vidēt patrie ⁊ ſpecialiter
clauſtro p̄ciūlū iminē. inchoāt
altiſſimis vocib;. Salve regina
miſericordie. ⁊c. Et cū veniſſent
ad illū locū anti phone. Eya er
go aduocata n̄ra illos tuos miſe
ricordes oculos ad nos ouerte.
ſubito vehemētīſſim⁹ ventis ab
occidēte veniēs cū horribili fra
gore tomitruī fenēſtras eccleſie
vitreas cū tanto ipetu totaliter
diſſipauit vt eccleſia ſirmiſſie
ſolida corruere videretur. Nec
moā. vbi ī tanto diſcrimine ſa
tis p̄terat⁹ ouēt⁹ flexit genua.
et illa v̄ba anti phone cātavit.
Et iheſū benedictū fructū vn
tas tui nobis poſt hoc exilium
oſtēde. Statū ymago crucifixi q̄
media ſtabat iter chorū mona
chorū ⁊ ſucceſſorū fratrum/auerſa

ab orietem vsus chorū mōchoꝝ
reflexa est. Et vt michi a mona
chis dictū est extra naturā pictu
re oculos aperuit et mox oīs ti
mor sublata tēpestare cessauit.
Quis ergo ī tāto miraculo non
obstupescat. Quis non videat
et plene collaudet illaz misericor
die patronā et mōm q̄ spetiali
pūilegio custo potest impare et
filio reconciliare miseros quos
noꝝa p̄scripserat vt bñdictum
Ihesū fructū ventris sui illi ī sa
lutem oñdat q̄ ventur⁹ est repro
bis in cōdēnacionem. huius fru
ct⁹ gratia mirū accidit qđ sub
iūgo. ¶ Erat frater wolter⁹ no
mine ordinis predicatorū de me
senboꝝch vir nobil⁹ et religiosus
valde q̄ p̄bēda cathedral⁹ ecclē
ī tūerū derelicta necnō et alijs
possessionib⁹ magnis sub ānis
etatis sue. xvi. predicatorū ordi
nē ītrauit et itē sciētia et religi
one p̄fecit vt p̄or in multis domi
bus et lector ī ordine magnifi
cis haberet. hic a quodā p̄ci
pe iperij vocatus multa istācia
venit vt ei ad salutem cōsuleret
et ei⁹ cōfessionē audiret. Prece
dēt aut nocte q̄ p̄ciapē de ma
ne auditurus erat meū ī thala
mo vno ī domo iacebat. In tem
peste aut noctis salētio clama
re valide cepit qñ ī somnis bñ

dict⁹ ihesus fructus ventris tui
quo mirati sumus pariter et ga
uisi. Mane facto conueni secre
us dictum fratrem quid sic cla
mans valide sompniasset. Qui
respondit. In consuetudine in
quit duxi multis annis vt ī sa
lutacione angelica nomen ihe
sus addam dicens. Et benedi
ctus ihesus fructus ventris tui.
¶ Hinc nocte ista factū est vt ne
quā ille hūani generis inimic⁹
inuidens salutē principis quem
auditurus sum strangulare me
voluit et ego in solitam salutaci
onis vocem pauid⁹ exclamaui
et hec dicēs abcessit. ¶ Simile
qđ accidit michi aq̄ illam nobi
lem iuuenulam relictam fratre
nri filij comitis de vienna a seu
lo reuocassem et ad cisterciē. or
dinez abduxissem illaq̄ primo
grauissimis demonum insultib⁹
pullaretur vidi qđ dyabolus a
dextas eius stabat et eam ab
se fortiter trahere conabatur.
Ego autem ex aduerso stans et
eam a vniū retrahere non va
lens/clamaui audientibus fra
tribus qui mecum cānt. benedi
ctus ihesus fructus vētris tui.
¶ Nec mora iuuenula liberata
est et in ordine p̄stitit. tantūq̄
profeat qđ abbatisa effecta est
et custos collegij virginalis.

Hic idem frater est qui nobilissimā illam puellā comitis de vienna ut postea dicem⁹ ad statū vite pfectissimū adduxit⁹ in micis et iauditis tribulacioib⁹ lacrimis et precib⁹ diuinis ostantissimā cōseruauit. Et tulit q̄ michi frater ordinis predicatorum de cuius veritate et sinceritate non dubito. miraculū de gloriosa xpi mēe maria plane pñssimū. Vir q̄dam lōgo tpe deuotus deo ordinē cōstercien. intrauit in quorū si diu sancte vixit. tamē tandem dyabolo temptate deuict⁹ in peccatū cecidit et multis per hoc occasione scandalī dedit. Pro quo ut in illo ordine cōsuetū est guiffime tribulatus. ad cor tñ cum amarissima penitentia rediit et se ad gloriosam casti matrem in precib⁹ et lacrimis cōtulit. In magno igitur luctu per tps nō modicū positus. tandē die quadam orauit et raptus in excessū mētis gloriosam vginē vidit et i brachio ei⁹ quasi lactētem puerū paruulū. sup omne pulchritudine; speciosū. Cumq; videret p se matrē sup plicātem instabat ille se a peccato et tribulacōib⁹ liberaret ad gratiā pōis vite restitui. hū puer q̄h tenitens vultū auertē et mater ecōtra puerū i al

teta brachij pte tñsferret ut cōmodius vultū eius vultum sue benignitatis igeret illeq; iter vultum auerteret et auersū mater frequētus rogaret. tandem post mirā et piā supplicacionē euicit mater in filio et vultum eius ad placulū serenauit ut peccatū hoī ad indulgēciam et statū prioris vite ad grāciam condonaret. Quid mirā. Marie enim speciali pūlegio cōcessū ē ut fm pphetā utrūq; arguere posset et manum ponere in ambobus. Qd in libro de naturā rerum apte valde signatū est vbi dicitur qd in deserto vbi vnicornus illud ferocissimū animal in mortem hominū grassatur atq; feratū. puella vgo relinquatur. qui adueiens ōni ferocitate beposita casti corporis pudiciā in vgie venerat. qd reclinās caput i sinu vginis soporat. Cui⁹ cornu ut vidim⁹ in brugenſi ecclesia flādie .vij. pedū in longitudie vgo manib⁹ apprehēso flexibile reddidit et animo moderatū. ita qd qūq; capie et occidit vel ad spectaculum exhibetur. Quid in vnicornu ferocissimo animali nisi castū signatū accipimus. q̄ vnice potestatis ē q̄a non est potestas que oparet ei et ptas eterna q̄ non auferet.

q̄ ante incarnationē puniendi in
celo i angelos ppter supbiā in
terra i hoīes ppter iobediētiā
i sodoitas ppter luxuriā i filios
israhel ppter murmur siue tra-
pulam seuiebat. Quic nullo au-
dētē stradicetē seuienti clamās
cōquerēt ysayas. Nō est inqt q̄
cōsurgat ⁊ teneat te. Et vide q̄
vire ⁊ q̄ recte cōquāt. Neq; enī
hoc āgelus in celo nec sanctus
in terra presumpt. sed illa pul-
cherama mulierū maria virgo
stirpis dauitice i deserto mūdi
a filio dei mediātē angelo para-
nīpho inuēta ē. cuius pulchritu-
dinem v̄tutum ⁊ sapientiā ⁊ pu-
blicitā casti corporis v̄nerat⁹ ele-
ct⁹ ⁊ in sinu v̄ginali v̄teri caput
alacissime diuinitatis sue humi-
liter iclinauit. in q̄ nouem mē-
sibus sopoātus i cātū a sua fero-
citate deflexus est ⁊ aīm⁹ mode-
ratus vt se capi permitteret ⁊ oc-
cidi maīb⁹ iudeoz. indeq; resur-
gēs ⁊ ascēdens i celū ante cōspe-
ctum paterni vultus ⁊ ciuū sup-
nōrum in gloriā solēis victo-
rie qua cōtra demones trāūpha-
uit ab ammiābile voluit specta-
culum exhiberi. Et inde est q̄ nō
modo seuit vnicor⁹ noster ihe-
sus. sicut ātq̄tus seuiebat. q̄q̄
et peccatores maiores nūc sūt
q̄ tunc fuisse pbant. eo q̄ salu-

tas v̄tas magis innotuit et fo-
mes peccati p mortem eius mī-
norat⁹ hī i peccātē. S; virgo
materq; ppter nos materno iu-
re ⁊ fiducia patronali cornu illū
v̄nitate potestatis obseruat vt ip-
sos q̄sq; lōgaminitate sua paci-
enter exspect; ⁊ nō vt olim mor-
i scelere feriat deliquētes. Sed
q̄b conor florentissima v̄go pia-
mē et dñā q̄b conor p se q̄ virtu-
tes tuas. Si cuncta mei corporis
mēbra ⁊ oēs gutte vitalis sang-
uinis mei vertentur in liguas
potius tamen michi laudis tue
v̄ba deficerent q̄ exempla. Hic
de clarissima in personis virgi-
nitatis dignitate fm textus cō-
sequentiam aliquavida mus.

Item in eodem capitulo.

Uirginitas est cunctis api-
b⁹ corporis v̄ginali. Dicit
ergo illud ⁊ si a multis odios⁹
audiatur. Multoz hactenus fu-
it opinio vt si in mulieribus pu-
doris sigillum itegrum perseue-
ret. habita continētia ⁊ pemit-
tia iam pacta. dia tamē debet
et credi incorrupte. etiam si all-
as corrupte sint et virginitas
aureolā promereri. Qd ille inco-
parabil scientie magister alber-
t⁹ frater ordīs predicator⁹ ⁊ dix-
it ⁊ scripsit. nullo mō debere vir-
ginē reputari quā sopita sensuū

ratione in carnali delectatione fluxus concupiscentie pollueret etiam si sigillum pudoris intactum incorruptum et integrum conseruetur. Alioquin in sexu virili quod illo sigillo caret nequaquam virginis dignitas habetur. quod utique dicere impium et absurdum. cum beatissimus apostolus Johannes euangelista virgo sit electus a domino et pro eo inter ceteros magis dilectus. Teneamus ergo quia et in mulieribus et in viris dignitas virginis est et in utroque sexu sancti aureolam merebuntur. In mulieribus vero et si verecundia per fluxum concupiscentie carnalis aliquando in mente corrupta sit tamen sigillum pudoris a coitu viri integrum persueret habita contritione et penitentia de peccatis consecra et velari ab episcopis quasi virginis iure possunt. et hoc quod fit ad indulgentiam pie matris ecclesie quod in casu verecundie humane consulit et pudori. Hinc preterea virginis exempla quod nostris temporibus euenerunt ad exhortationem virginum disseminantur. De virginitate autem loquitur beatus augustinus dicens. Multe quidem otiosos conatus parvulum suorum ignite ardore superni amoris superauerunt. Iratus est pater ploravit mater non curavit illa cui ante oculos presabat speciosus for-

ma pre filiis hominum. Cuius rei exempla quamplurima quam unum sub nostro tempore quod a nobilibus gemelimum prope cameaam accepi ut pote quod personam novit et vidit gloriosissimum testamur. In roma quidam sanctissima virgo fuit nomine iakelima. Hec soror nobilissimi et ditissimi comitis apulie sapientia ac decore prestantissima fuit que cum a fratre comite tradi nuptiis conaretur assumpto virili habitu clamauit fugit dicens ergo nuncius per omnes vias frater comes eam insequitur via quam fugiebat. Nullum autem effugium soror videns ad obuium mare se contulit et crucis signo se signans in mari se ex alta rupe precipitavit. Quod ubi frater vidit eiulatu magno sorori de rupe clamavit. Super omnia michi soror karissima caritatis ad me construa tibi monasterium ditatum copiis in quo libere seruias soli deo. Cuius clamores virgo sancta quasi surda aure percipiens per amplas maris spacia procedebat. Et vide quanta virtus diuini miraculi. Rimirum natabi artis ignam oculis ac manibus in alium extensis quasi per ardua atularet maris profunda transibat. Quo transito in desertissimis grecie siluis tabernaculum amicum sub virili habitu sanctissimum quidam semi heremite

seruiuit sibi spiritualem viuē
bi modū plenius iformare. In
de verens astutias inimici et ne
quicias ne se proderet feminam
q̃a heremita; erga se affici soli
to āplius aduertebat. fugit a
tra mare ī propinquis sicilie de
sertis et ibi super arborem ad
iutorio cuiusdam fidelis vici ar
to valde constructo tugurio per
nouennū latitauit. eodem sibi
viro ita elemosinam ministrare
vt numq̃ propter victum desce
dere cogetetur. Nec postea ī ro
mam spiritu cogente perueit et
inocentium papā tercium aq̃ oī
clero et populo ciuitatis seuerā
et audaci rearguōne pmouit.
Hic vict⁹ ei⁹ longissīmo tpe fu
it. ter in ebdomada nullo adie
cto panem aq̃ aq̃ comedit et su
per nudam penit⁹ terram eq̃ta
ceruice pedib⁹ req̃euit. Talia
et hīs similia de ṽgimib⁹ facta
et gesta meo tpe si referre po
tius me tps deseret; q̃ exēpla.
¶ Vidim⁹ enī plures filias comi
tum et baronū q̃ spretis nupcijs
in mōsterio vel congregacōnib⁹
x virginum vitā; celibē elegerūt.
quaz inter ceteras vnā filiā vi
ensis comitis vidi que ad p̃di
cacionē cuiusdam fr̃is ordinis
predicatorū walteri nomine au
ius supra fecimus mentionem ī

audita cōstancia patētes euicit
vt spōso suo casto ihesu cū sor
ribus ordinis predicatorū ī val
le beate marie in dyocesi treue
rensi libere deseruiret. Nec enī
romanozū moderatoris neptis
et impatoris grecie consobrina
et achaie principis soror a pa
rentib⁹ et amicis p̃parabat nobi
lissimis nupcijs copulari p̃ quā
posset eatū posteritas sublima
ri. Illa aut̃ alias intendens sol
licitauit aīo matrem dicti loci
sorores iuicere. Quorū vīit ali
as cum militib⁹ et familia m̃e
intenta filia vt prius ordina
uent watis in capitulum sor
ribus ṽtum religionis fecit ha
bitum induit et impositum tes
ponsorium. regnum mundi ip̃a
met inchoauit. q̃d conuētū leti
simis wab⁹ p̃sequētē audit ma
ter mirat̃ concētum repētine le
ticie. Mittit vnū ex suis videre
q̃d esset. renunciat ille beatissi
mā volepda; habitu sacri ordi
nis insignitā. Quo audito mē
attomita. accurrit r̃ape filiā fura
būda. Nec cūctata emunitatem
loci violēter ifr̃gē r̃aptā sc̃ā ab
duxit et ī palatio viēnēsi artissi
me custodie mācpauit. Et vide
quali constancia viat. Cibis
tantum regularib⁹ sc̃dm ordinē
contenta alios comedere nulla

cogi violēcia potēat: alia q̄; sta-
tuta ordīnis a q̄bus corpus vel
animus arceri non potēat vigi-
lantius obseruabat. Detracto
tamē illi habitu ordīnis violen-
ter coloratus eam vestibus in-
duebant. Pudicitatem enī pati-
vginalē pudiciā nō decebat.
Quib mōz verbis. Per epōs
abbates ⁊ prelatos ⁊ per alter-
us pfessionis moniales et reli-
giosos diuersi generis tempta-
bat. nec tamen infra trēmū vel
ad reditum seculi vel saltem ad
lapiozis vite ordinē animū ei⁹
conuertere potuerūt. Dicebat
enim verbis imitens apostolis.
In ea vocacione qua vocata sum
immobilis pmanebō. Parētes
igī et amici a reuocacōe illius
finaliter desperati eā redire ad
dictū locum ⁊ ordinē pmiserūt.
Vbi tantis exemplis vite fulg⁹
vt nulla in ea deesset virtus dig-
nitas videat. Vidimus ⁊ illā
quā minus iuste extremā poni-
mus filiā ludowici regis fūcoz
sorozē salicet deuotissimū regis
ludowici qui felicissime regnat
ad presens. hec despōsata filio
fredenci cōrado romanorū ipeā
totis in vgmīate pmanere in-
nuba preelegit q̄ soli deo vacās
adeo cōtemplacōi data ⁊ vti vt
nulla ei cura in vllis tñstoris

videat. S; et iphus frater quē
dirim⁹ rex deuotissimus ludwi-
cus itēm āplectit virginee dig-
nitatis pudiciā assectantes vt
parcius collegerit maximā mlti-
tudinē beginay vt se i hūilita-
tis obsequijs exerceat ⁊ salute.

De fuga peccati contra naturā.
Capitulum. xxix.

Ades inter se nullo au-
bitu miscētur. nec i libi-
dinem resoluūt. Sapiē-
ter et bene vba distinxit. Coi-
tus et h est naturalis maris ⁊ fe-
minē tamē ad fornicacōis vel
adulteri ptinet malū. Resolu-
cio vero in libidinem inatural
viciū tūgit crēm. Et hoc fit du-
pliciter. vel per se. vel per aliū.
q̄d fel dici potest omniū pecca-
torū. Et q̄dem de demonijs mai-
bis in diuersis libris expozitorū
legit i libris augustinū sup ge-
nesim cōtra manicheos et alijs
multis locis. De demonib; vero
sucas me nūq̄ legisse repperi.
Et in hoc notat q̄ viciū contra
naturam demonib; est etiā viciū
cūdem. Qd glosa velle videt
super illū locum ezechiel. xix.
vbi dicitur. dabo te i manibus
palestinorū id est demonū qui
etiā etulescāt de via tua scelea-
ta. viciū cōtra naturā itelligēs.

Michi per plures annos in
 + episcopatu cameracensi vices ge
 renti episcopi i confessionibz au
 endis. quedā mulier aīz mari
 mo merore et pudore ē confessa
 x se assuefactā hoc scelere i lō las
 cuisse. demonēq; inter se et pa
 triē aī cachino clamātē audis
 se. h. h. h. iteriectiōez signis ibig
 nātis. Qua voce cōfusa mulier
 eadē hora currit ad me et bñfi
 tio absolucōis accepto. penitēci
 am etiā vltra q̄ statui amarissi
 mā egit. Sz et allā p idē fere
 tps audiui vocē q̄ aī mltis lacri
 mis m̄fessa fere se i cōsimili vi
 cio polluētē; audisse vocē demo
 nis et dixisse. Age misera age qd
 agis. bñ tibi solueē in p̄rio qd
 nunc facis. Nec multo post vbi
 mulier confessa est et a peccato
 cessavit ex flore maris mortem
 iuravit. et qd h p penitentiā nō
 expleuit i purgatorio dicit pe
 nis exsoluit. Richarda qdā
 hui⁹ vicij nephābissīma vetula
 fuit q̄ multis ānis in mōsterio
 degēs nichil tñ religiōis i eo cō
 seuta ē āvūtis. p̄mimo tāto eāt
 deterior q̄nto magis professa
 fuerat sātatem. Mortua ergo i
 claustrō sepulta ē. Nec moā. se
 quēta nocte scrophā nigāma aī
 porcell. viij. coloris eiusdē visa
 est maifeste itare claustrū vetu

lāq; sepultā effodere et mēbratū
 corp⁹ miserabile laniare et visce
 ra ei⁹ lōgo tractatu p claustrū
 ābitū dissipare. Quo fco aī por
 cell scrophā disparuit. et post
 se feda vestigia derelīqt. Et no
 tābū valde ac mirandū ē q̄ nō
 nulle ex moialib⁹ claustra scro
 phā aī porcell vidē nō poterāt.
 x h grūitum eorū clari⁹ audie
 runt. Certū qdē ē q̄rūdam oai
 los esse min⁹ habiles demonū
 fantasmata cñere. aliq̄z vero na
 tura plucidos vt eos possint de
 mones assumptis corpōibz nō
 latere. Venerabil bonifatus
 quōdam lausanē episcop⁹ nūc
 + rector in theologia parisi⁹ m̄
 tunc et multis alijs retulit. quē
 dā clericum se in confessione au
 disse. qui malo assuefact⁹ vsusse
 contractionibus illicitis ad li
 bidinē puocabat. Pro nephās
 auditū et vide qd sequitur. Vbi
 hoc semel vt erat solitus attēp
 taret manu inter crura loco vi
 talis membra colubrum apprehē
 dit. quo in facto horrore percul
 sus ab cōfessionem mox perue
 nit. et in multis lacrimis peni
 tenciā agit. Aristoteles in li
 bro de aīalibz autor ē q̄ dicit q̄
 nullū aīal ei⁹t extra semē nisi
 homo. in hoc ordinacōi nature
 contrari⁹ pl⁹ q̄ pec⁹. Hoc tm̄

Richarda

malū iheronim⁹ esse dixit vt p
eo filius dei multo tēpore distu
lent incarnari. Hoc etiā tm̄ ē
vt augustin⁹ dicat. deo nature i
carne veniente omnes hostes na
ture. s. domitas itellige. morte re
proba et subita perisse. Ado
lescēs adhuc sobalē habebā in
scol. patulū studiorū carū valde
pubiā et bonū. heu postmodū
a magistro quodā suo per hui⁹
crimen vicij deprauatū. Admo
nitus aut per me et alios am
icos et familiāres suos tunc ipse tā
te nobilitatis vir talis turpitu
dinis infamiam patere. Cessa
uit ille plures. s. semper itez in
p̄stima labebat. Ad hūc euentū
damnabilē res miranda pueit.
Venerūt ad eū in ciuitatem in
qua eāt canonicus. viri nobiles
sanguinei ei⁹ et apud eum hos
pitati sūt cū multo seruiuentiū co
mitatū. facta aut cēna cū se loca
tis hospitibz iuuenis sopori de
disset. clamare cepit et auxiliū
fortiter inuocare. Ad domini et
go sui clamorem clientes turba
a surgūt et rationē nullā in ei⁹
clamoribz iueniūt. Adūntes
tū canonici decanū accerunt.
Conat⁹ ille venit. ad laīlū rehi
det. clamitatis. cōfiteri peccata
iuuenē adhortat. et diuinū non
hūanū cōsiliū inuocare. Hoc cū

decan⁹ ei magnis vocibz iclama
ret. tandē post diuinam decani
clamantis vocē eū terribilitus
ocul⁹ isperit dicens. Ve illi q se
duxit me. Ad qd super me diui
nū auxiliū inuocabo. Ecce iā vi
deo patulū infernū. p̄ntes demo
nes et ad rapiendū me terribi
liter ihiantes. Cūqz ōnes. se vt
poci⁹ signaret cū lacrimis icla
marēt ille quasi nichil adūntens
claus ocul⁹ auertit faciē. cū di
uis clamoribz animā exalauit.
¶ Simil in vicio qdā de ep̄atu
cameacēn. cum sacerdote suo ac
cedens ad me rogabat vt eum
absoluerē. quē readiuantem p
annos plurimos absoluerā et pe
nitentiā ei iunxerām salutarē.
Quem cum ad dyocesanū ep̄m
mittere vellē quasi grauius affli
gendū a sacerdote rogat⁹ sum
vt tali cōdicionē absoluerē peni
tentem. vt flexis genibz coram
nob rogaret dominū vt si post
modū readiuaret i scelere eum
mor. diuina vindicta puniret.
Consensi ergo cōdicioni et heu
michi misero q cōsenh. mor il
le flexit gēua et vindictā in se
readiuatē precatus est. Absol
ui eum. recessit gaudē. S. fe
ria tertia a quarta post pascha
istigante diabolo passus est re
adiuū. morqz horrefice clamās.

vidicta dei sup me vt in postea
sacerdos retulit amantissima mor
te multat⁹ est. ¶ Vidi et quēdā
huius vici nephādum virū de
q̄ michi vir boni testimonij pres
biter referebat q̄a cum ille per
viride pratum ante et presbiter
sequeret^r inueiret stigia p̄eūtas
in gramine q̄si igne cōtacta ma
nifestissime palluisse quē et nos
postea p̄cepim⁹ p̄vita scelerat
issima morte turpissima perisse.
Nullū enī peccatū tā sepe dñs
reproba morte cōdenat. Dicūt
nōnulli et vere credo q̄ nullus ta
lis vici postq̄ t̄ps vite mōrl
casti qd̄ ad annos fere trigita
tres extendit i scelere pseueris
excessat. n̄ speciali miāculo re
demptoris poterit liberari. quod
frequēter in eo p̄baum⁹ q̄ in
octogenarios et cētenarios isto
camine p̄fessionē iueim⁹ irre
titos. ¶ Quid mirū. ¶ Omne tēp⁹
quod castus vixit mox discipli
na fuit. ¶ Qui ergo spreto tēpo
re qd̄ ad penitēciā abilissimū i
dicat aīc⁹ nature q̄ cast⁹ est ab
hostilitate nature cōtra neglex
eat. vix v̄m̄q̄ postea sine diffi
cultate p̄maria ab hoc scelere cō
tinebit. ¶ Stē mēone magister
petrus quōdā cantor parisiē.
quidā in noto narrauit se vidisse
locū i gmine vbi de vespere qd̄a

clerci hoc vicio infecti cōstiterūt
de mane oībus circa locis abun
tissime vore ifusis. sine vllō vore
q̄si sceleris cōsū sic assimū in
ueisse. Vñ i libro sapiēcie apte
satis de sodoma dicit^r. In a scio
mū inq̄t neq̄e fumigabunda
constat de sarta terra. et hoc lu
ste i gente que ita exarsit. i sic
citae etiam illa loci illius q̄ ex
pers mansit a vore sterilitas de
signatur. que fit in talivicio gē
tis ipie. Vnde psalmista. Erra
uerunt ab v̄ro loco sunt fal
sa. quia vix perfecte et integre
tales cōstent. Vñ ille vir fortis
simus iudas q̄ tot victorijs fue
rat insignit⁹ deuictis ad dexte
ram hostibz. sinistro cornu cui
bachides p̄erat atq̄ occi
sus. Sic multi confiteri volen
tes de peccatis cōibus et assue
tis audacter se expediūt cōsten
do. Et cū ad iusitata peccata si
cut sūt inaturalia venerūt p̄do
re erubescētie p̄uio segniter
obruūt. Vnde bñ sodoma iterp̄
tatur muta. q̄dū tales sūt mu
ti spūs s̄cūs ad eos itrare non
potest. Qua p̄pter Job dicit^r.
Nō parca oī meo s̄ loqr̄ i tri
bulacōe spūs mei et cōfabulator i
amantudīe aīe mee. ¶ Quid aut
et p̄hs de cōfessionē p̄cōz videt^r
dicere in medium proferam⁹.

Proximū ab innocentiam tenz
locum. Verūda peccati confessio
Sopmū narrare. vigilāns ibi
tūm est. et vitia sua confiteri. sani
tatis indicium est. Non pdest la
tere peccatib⁹. q̄a si latendi fa
cultatem hnt fiduciam nō hnt.
tuta esse sceleā non pnt. Maxi
ma enim pena peitencū ē pec
casse. Nec ullū scel⁹ licet illud
fortuna excuset. suis munerib⁹
impunitum ē. q̄mian scelus i sce
lere supplitiū est. Aliquē ergo
habeat oīs homo secretū quem
vereat. q̄ scius sui secreti sit. ut
ius auctoritate secretū corrigat
si erant. Tales solat⁹ et aiat
ad audaciā vir ille aualissim⁹
et hūanissim⁹ Aug⁹. Quid inq̄t
erubescas o homo confiteri pecca
tor. sicut et tu ego sum. Confiteri
ergo homo hōi. pccōr homo ho
mini pccōri. Quid times confite
ri homo sū. hūanū a me nichil
alienū puto. Quid times confite
ri. Id qd per confessionē scio mi
nus scio. q̄ qd nescio. Confiteri
times q̄ nō ostendo potes esse
ocult⁹. Elige qd vis si nō confes
sus lates. inconfessus dānaberis
Ab hoc enī deperigit confessionē
ut liberz huilem. Ab hoc dānat
nō confitentem ut puniat supbū
Ergo tristis esto anq̄ confitea
ris. Confessus exulta q̄a iam sana

ris. Ipse est iudex tuus p̄tector
tuus. Preuidet enī et p̄uenit fa
ciem ei⁹ in confessione p̄pter quē
et per quem confessus est agz cau
sam ei⁹ et defensor est peitentis
et impetrator venie cōfitentis.
Confessus ābula securus et exulta
iam i via. Noli t̄ere iudicē. ab
iutor tuus iudex tuus. Anq̄ el
ses confessus iuemisti saluatore.
Impiū te q̄huit vt redimeret te
demptū deseret vt pbat. Aperi
as in confessione pccōr os tuū ne
claudat sup te puteus os suum
Et nō q̄ puteū dicit infernū
hic. Quid hinc n̄is t̄pib⁹ acci
dent audiam⁹. ¶ Erat in villa
brūcellēsi brabātiē sacerdos q̄
dā vita et morib⁹ plurimū inho
nestus. Hic gule et luxurie dedi
t⁹ nichil fere videbat aliud me
ditari. Post finē ānoꝝ paucōrū
postq̄ presbiter fuerat ordiat⁹
iusto dei iudicō imp̄meditate
deficit⁹ est. Nec multo post q̄bā
presbiter cōmēsalis eius et soc⁹
cum crepusculo noctis vīā agerz
extra villam auduit miserabili
lem vocē q̄si de sub terra clamā
tis et plangentis. Cōsternat⁹ au
tē presbiter q̄snam esset cuius
vocē audiret. cruce se cōsignans
inq̄t. Quis es tu. Et r̄p. ego
inq̄t sum ifelix ille socius tuus.
Et rursus presbiter. Quō inq̄t

hic inripe

tibi ē. q̄re de hūmo eloq̄ū tuū.
Cui ille dato rugitū magno ym-
mo marīo. De inq̄t mīchi v̄ v̄/
q̄mā clausit sup me puteus os
suum. Et cū q̄h p̄migerō volatu
v̄x plangentis deferret in lon-
gū audita est. Mirabilis tñ in-
telligas ipsū q̄ hoc audiuit pres-
biterū in nullo proius vitā mi-
seri corripisse sed obijisse morte
turpissima. ⁊ feda neq̄ssime cō-
uersacōis vestigia posteris reli-
quisse. Vidim⁹ quēdam tamē
multarū deliciarū et possessionū
presbiterū q̄ p̄oris audita dāna
cōne presbiteri oīa pemit⁹ cadu-
ta dimisit ⁊ religionē cisterciē-
intrās bñ vixit ⁊ obiit. Nō er-
go q̄a illi ad cumulū dānacōis.
⁊ isti ad vitā correctōis res ista
cessit. Videāt itaq; fidelīū ⁊ po-
tissime claustraliū apes ne iter
se coitu misceant. Inductū enī
gñale diluuiū tpe noe legē su-
per terrā leo q̄ filij dei filiabus
hoīm miscebātur. Et ecce plus
modo sit vbi nō solū filij dei fili-
ab; hoīm s; etiā filiab⁹ dei q̄b;
gñius ē. sic religiosi fr̄s religi-
os̄ miscant. Neū vidim⁹ ⁊ hoc
frequēt q̄ q̄daz fm v̄bū aposto-
li ceperūt spū ⁊ carne cōsumati
sūt. Voluerūt q̄dem ⁊ v̄tā bo-
no modo filias facere spūales ⁊
eas fecerūt postea cōubinas.

Cōuerso nōnulle femine ex vi-
ris spūtales filios facere volu-
erūt. que postea carnales ma-
tres effecte ex filijs s; ūalibus
carnales filios pepererūt. De
cōubitu ergo taliū mīchi narā-
te sanctissima abbātissa cōdis-
cisterciē q̄b moderno tempore
in burgūdia accidit videam⁹.
Presbiter q̄dam noīe tñ san-
ctus et cast⁹ moīalē quādā alic-
oris cōdis iuuenulā sub religio-
nis specie parabat. Nacta er-
go occasione cū socia seniore iu-
uēcula moīal⁹ presbiter⁹ visita-
uit. Post lautos autē cibos et
potū imodecū moīales i loco
vno et presbiter i alio q̄ue-
rūt. Mane facto vetula moīal⁹
socia iuuenulā ad matutinoꝝ
exequcionem officij misa est ex-
citare quā cū strepitu primo q̄a
silēciū tenebat deinde pullacio-
nibus vt attemptasset nec p̄se-
cisset. surgēs q̄siuit socia nec i-
uenit. Turbata ergo cū tota fa-
milia moīal⁹. cū factum pre con-
fusione celare vellēt nec possēt.
cū horrore ⁊ scādalo multorū si-
cut iuenta fuerāt āboꝝ s; cada-
ueā sūt sepulta. S; ⁊ hic potest
q̄a si miāculose ⁊ naturaliter fa-
ctū sit q̄b narrauit. Et tñdeo-
⁊ miāculose ⁊ naturalit. Miracu-
lose ad exēpla fā detestabil⁹ vt

vitare. Naturaliter. q̄a p̄te ni-
 mio ardore libidinis i ipso luxu
 et delectacōne coltus. nimie ex-
 hauciūtur spirit⁹ animales. ⁊ cor
 nimie dilatatum. reclusionē nō
 recipit subitis motib⁹ intercep-
 tum. Quid aut de luxuria ⁊ tur-
 pi amore ⁊ ipudicia phi senti-
 ant audiamus. Luxurie hoīnes
 debita voluptatib⁹ se imergūt.
 q̄bus in consuetudinem adductis
 carere non possūt. et ob hoc mi-
 seramī sūt q̄ eo puenerūt. ut
 illi que sup̄uqua fuerant facta
 sūt necessarij. seruiūt volupta-
 tib⁹ non mīti. et mala sua q̄d
 maloz vltimū est diligūt. Tūc
 aut cōsumata est infelicitas. vbi
 turpia non solū delectāt s̄ etiā
 placent. ⁊ desinit esse remedio
 locus vbi q̄ fuerant vicia mores
 ferunt. et non sūt. Recesse est
 enī vt in immensū creat cupidi-
 tas. que naturalē modū tñsilit.
 Illa enī habet finem suū. iama
 aut et ex libidine orta sine ter-
 mino sunt. Consiliari nisi turpi-
 tacōne turpis amor nō potest.
 Eth sedum. delectacōis tamen
 cōmobū luxuriātem sequit. cōsi-
 liatē vero turpia nullū. ⁊ hoc
 turpissimū iudico. Qnto enī in
 honestior luxurie turpitudine pre-
 dicatur. tanto honorificior pu-
 dicie castioria cōprobat. Est

aut pudicia virozū ac muliez
 precipuū firmamētū. cuius no-
 minis respectus. sincerus iuue-
 natus flos per manēs. qua a sto-
 de matamoialis scola censetur.
 Due voluptates sunt gustus et
 tact⁹ hoībus omunes ⁊ bestiis.
 et ideo i peccib⁹ numero habē-
 di sūt q̄ hīs femininis volupta-
 tib⁹ deseruiūt. Dū q̄dā stolid⁹
 audiēte pictagora diceret. malle
 se cū mulierib⁹ q̄ cū phi cōsa-
 ri. Et sues iqt i ceno q̄ in flori-
 bz volutari malūt. Et qm̄ ad oēs
 terminū semp via dirigē. de
 vijs per q̄s ad fornicacōis lap-
 sum iprobe puemtur laci⁹ dis-
 seāmus. Et hec via prima ad
 fornicacōnes cogitacōnes ma-
 las et turpes. cōsensū aut malā
 volūtatem precedere certū est.
 Ioas maxime polluētes vel pol-
 lucōnes. oracōis nostre sacri-
 ficiū. vīga crucis qua deus pa-
 ter filiū liberauit vel verbeāuit
 cum abraham abiga⁹. Vnde ysa-
 yas. Auferte malū cogitacōnū
 restatū ab ocul⁹ meis. Perūse
 enim cogitacōnes sepant nos
 a deo. pbata aut virt⁹ subaudi
 crucis. corripit impiētes. demo-
 nes vtiq⁹. qui vxant nos in co-
 gitacōne maligna. Quod in
 libro de natūa rez aptissime de-
 signatur. Ait enī perdiriens.

Arbor est i phide et interpretat
 omni dextera. In hac colūbe que
 fugiūt serpentes volatiles. tum
 ppter tutelā. tū ppter fructum
 eius q̄ minime delectant. liben
 cius reſcūt. Nec mirū. nō so
 lum enī odor ei⁹ h̄ et vmbra ser
 pentes vpat. ita vt eam vrent
 attingi. Quid ī ista arbore nisi
 crux casti. quid ī dextera n̄ ma
 ter eius q̄ iuxta crucem stetit.
 et qd̄ in serpentibz n̄ demones
 q̄ columbas idest sanctas aīas
 valide psequūt. Vbi⁹ non solū
 odorē v̄tutis quā ī fructu casti⁹ cō
 trahit v̄tutē et vmbra hoc ē
 crucis signū fugiūt et abhorēt.
 q̄a teste augustiō. Vbiq̄ cru
 cis xpi signū cū fide precesserit.
 nichil ibi nocere poterit imic⁹.
 De hac arbore scā ecclā letabū
 da cantat ī ymno. Crux fidel̄ in
 ter oēs. etc. Vnius fructū ī can
 tias sponsa dicit dulcē gurguri
 suo. Qz aut arcend⁹ ē aīmus a
 cogitatōe oñbit phs dicēs. Nō
 cito ruinā patit̄ n̄ q̄ ruinam ti
 met. Null⁹ maior est cōst⁹ q̄ q̄
 coherceas aīm anteq̄ capiat.
 Penes enī aīm effugere potes
 huc capi. et hoc plane pbatur
 sic. Omē peccatū actio. oīs aut
 actio volūtatis. ergo omē pecca
 tum volūtariū. Om̄te igit̄ ex
 cūsacōez q̄a nemo peccat iuit⁹.

Sūt qz corp⁹ in oriū ē et ī mil
 le facinor⁹ fines mēs viciosa dis
 curat. Nichil peccāt oculi si nō
 ocul⁹ mēs iperz. Qñtū aut ma
 lū sit cogitatōes pūlas fouere et
 p eas allici ad cōsensū lib̄ exēplo
 pomim⁹ euident. Vbi viz ī bra
 bācie p̄tibz de core v̄tutis et for
 ma cōspiciū quē iuuenē puella
 lasciuēs ipetebat. Rephas au
 tē ducēs iuueis v̄ginē de florare
 stuprū cōnuit. et aufugit et ī con
 spectu failie dom⁹ tut⁹ a puella
 recedit. Quē illa iuere cōdus ī
 secuta sup ei⁹ genua se locauit.
 et dato graui suspirio animā mi
 seram euerf lumimbz exalauit.
 Cui vitium grauit̄ contrasta
 tum quasi xum mortis subite ī
 puella prout potul cōfortauit.
 eius constanciā ac rectum dei
 iudiciū ī defuncta sicut de hui
 collaudauit. Secunda via ad
 fornicacōez est luxus oculoꝝ in
 visu. Quod iob euidenter cōnq̄
 citur dicēs. Animā meā be p̄ba
 tus ē oculus me⁹. Qd̄ vtiqz pa
 tuit ī dauid q̄ incaute visa beth
 sabee capt⁹ ē oculis. et cū adulte
 rio cumē p̄dicōis. et homicidii
 ppetrauit. Et ppter hoc solli
 citus orauit in psalmo. Aūte oū
 los meos ne videant v̄tatem.
 In p̄tibz sueuie q̄s alemānia
 otin⁹ sicut a fr̄e waltēo quē sup

posui nup̄ audiui. Mulier que
dam deuotissima eāt et nobil̄.
pulcherrima etiā scōm carnē
inter oēs patre feminas repu
tata. Ab hāc vidēdā cū mlti no
biles et potētes sepi⁹ cōuenirēt
et illa pro uisitatione huiusmo
di grauius sepi⁹ turbaret ne sci
licet curiosa vidētibz occasio scā
dali preberetur. q̄a scōm phm
magno vel malo periculo custo
ditur qđ multis placet. Orato
rum sola suum semel itans fi
lis ad deum lacrimis dixit. Vi
deo michi criste ihesu ex carne
qua iduisti me piculū imminere.
licz enī aīm meū fortiter fixe
ris vt nulla pr̄sus vanitate con
mouear. tñ non modicā p̄timel
co dare me posse cām debilibz
vt tēptacōnū cupidie aliq̄ten⁹
agitenē. Rogo ergo te misericor
dissime pater ⁊ domine vt spe
ciē meā in tanta feditate cōmu
tes vt carnis misere c̄pitudo ī
horrore pot⁹ sit q̄ pulchritudo
fuerit in honore. Hoc dicto sta
tim fedissima lepra orabit vul
tus eius. eruperūt pustule. oai
li tumuerūt. os lacez iepte pa
tuit. nasusqz gibbosa deformita
te tortus alienā penit⁹ faciem
dēmonstrauit. Nec mora Egredi
ente illa occurrat marit⁹. virqz
eam tñ per habitū cognosces

querat que ipsa sit. et ea dicen
te ego sum. Morqz ille tot⁹ in
hœruit et vt vidit familia om
nes simul exclamāt in planetū
mirantes preapue qđ tā subito
domine sue contigisset. Turba
tis parētibz illius notisqz ōni
bus ⁊ amicis consuliē phisicus.
respōdet iurabilem leprā. nich
il aliud esse fili n̄ nisi qđ extra
habitationē hominū collocet.
Qđ vt factū est et audiuit fra
ter ordinis predicatorū q̄ eius cō
fessionem audire solebat venit
ad illam ⁊ mire gaudētem inue
niens querat causam iopinātā ⁊
subiti morbi. quā vt illa p̄ ordi
nem enarrauit. Frater ipse tur
batus ⁊ miātus non modice in
crepauit eaz dicens. Miserra
ma et stultissima mulierū que
in otumeliā ⁊ in piculū vici tui
opus dei in te pr̄cū istancia de
stupisti. ⁊ parētes ⁊ amicos tu
os q̄ deū laudauerūt ⁊ venerati
sūt in te ad blasphemādū nūc
p̄ tale ifortuniū cōegisti. Age
nūc karissima insiste pr̄cibz et
ad cōtritiū rei geste diuinā mi
sericordiā interpelles. Hoc di
cto recessit frater. Illa aut tota
liter ī lacrimis resoluta orauit
ad dominū dicens. Domine pa
ter et dominator vite mee vt li
betiori mente et puriori spiritu

seruirem tibi hoc in me flagellum
lepre a tua bonitate expetui. Sed
quia audio a patre meo spiritua
li cui tota deuotione commisi me
contra salutem meam a te omnino
domino petuisse. rogo te per tu
am benignissimam caritatem ut in
me tuum plasma restituas secundum quod
tue placuerit optime voluntati.
Mira res. Vir verba compleuit
et in tanta claritate cutis et ele
gantia forme subito fit facies
restituta. ut nec in ea vnus ru
ge vestigium vel saltem tenuissi
ma macula remaneret. Quo vi
so gaudet miles et uxorem repu
tat sibi quasi redditam rediuiuam.
Exultat familia. fama rei ge
ste diffunditur. letantur amici
applaudit et patria et inclita ca
sti pietas ore omnium collauda
tur. Et vir quidem miles anno
dimidio superuixit. et inclita mu
lier eius non immemor bonita
tis cristi cum filia vnica quam habe
bat et possessionibus vniuersis
ad monasterium sororum ordinis
predicatorum transiit quod heinberch
dicitur et in eo auctore deo reli
giosissime conuersa est. Vide er
go lector considera virtutem in
femina que intus horruit oculum
impudicum ut in se pream instam
a lepre plagam accipiat. Quid
nimis nequius oculo quod creatum

est. Ideo moyses in lege inhibet
filiis israel ne sequantur cogi
tationes suas et oculos per res
varias fornicantes. Et ecclesi
asticus. Oculi malus ad mala
non faciat et in testifica erit
semper. Non ab re dominus in
euangelio dicit. Si oculus tuus
scandalizat te erue eum et pice
abs te. Quamquam hoc ad litteram
durum sit intelligere quin potius
per oculum nequam concupis
centiam male voluntatis intelligas
et hanc ei ad eam a capite cordis
piciendamque mutato proposito.
ne in facto peccatis plabans et
sic scandalizans a primo et per
sequens primum scandalizes. **V**i
di sanctum virum magistrum guidonem
presbiterum beghinarum in muella de
quod certissime ferebat quod cum in so
negio opido hanonie scolas re
geret adolescens incaute se se
minam contemplant per annos tres
ipsa mortua intus temptat et ut
excepto eo quod vigilans sustine
bat omni nocte in somnis crederet
esse presentem. Sedens ergo secundum se
dyabolum non cessare de nocte cla
tumulum mortue mulieris aperu
it et nates et faciem in ceno putre
facti corporis tam diu tenuit ut
pene nimio fetore suffocaret quasi
mortuus caderet resupinus. Que
res intantum valuit sancto viro

ut nullū postea stimulum in carne sentiret. De hoc illud secretum accepi q̄ statū ubi dicti viri beata anima pro condicione carnis corpus exiuit aīdā; ab xīij. miliaria longe posito per visionē apparuit et cuius esset meriti. lapis preciosus quē i pectore portare videbat ad illustrandum totum orbem ydoneus et clar⁹ ostēdit. Nec mir⁹ ut q̄ mltorū corda ab cognitionē veritatis illustrauit dei verbo et virtutis exemplo felix ei⁹ anima tanto lumine potiret. **S**anctus ludouicus cathalanensiu epus fuit vir corpe venustissimus et public⁹. Quē ut vidit q̄dā galliarū regina oculos coniecit in eū et oportuno loco veritatem ad caritātē iūtauit. quā ille toruo vultu et oculo idignā despiciens verbū mirificis cofutauit. cui⁹ oculus post mortem etiā i sicco cadauere extingui et caligari nō poterat. ut michi et multis alijs audientibz magister iohānes de firmitate abbas quondā regulatū in eadem ciuitate qui ipsū oculū quasi cristallinū lucidissimū vidit et postmodū enarrauit. iterfuit eleuatiōi dicti sancti corporis qd̄ ānis plus q̄ quibz dūgetis i terra iacuerat. Et iuste q̄dem oculus etiā in mortuo

corpore extingui non poterat. q̄ contra nō estificā m̄ hostem i fragili vasculo vuid⁹ remanebat. Et vere merito extēscens caligari nō debuit q̄ vnum corruptionis itālice recipe nō curauit. Quibz autē de caelo non figendo phus seneca sentiat audiam⁹. Qui deponere in q̄trult desideria rerum omium quantum cupiditate flagrauit et caecos et aures ab hīs que reliq̄t autē. Nichil enī facilius q̄ amor recrudescat. Affect⁹ quocūq; se vertet aliqd̄ p̄is sue occupationis inueniet. Cogitationes vagas et inutiles et quasi somno similes non recipies. Cogitatio stabilis sit et certa. siue deliberet siue quietat siue cōmplet non recedat a vero. Si continens es et animi et corporis tui sensus singulos motus obserua ne indecezi sint. Nec ideo cōtemnas q̄a latent. nam nichil differt si nemo videat cum ipse illos videas. Si oculus cupiscent auerte. si aures helescent fuge. si arseat lingua restāge. si tactū man⁹ illeperit retrahē. si curiosus odor irē plet naves otōrē. Et hec cōde si primo motu i vbi duxeris ab hominabunt sensus vicia et hinc federe cū animo cōq̄escēt. Excludit affect⁹ facilius q̄ expellit.

Quia ergo non est regredi facile. optimū est omnino non progredi. Hinc pulchritudinis adolescentēs cernēs in sua specie sollicitari plurimas illustrū scīarū vultū suū ofobit vulneribz. malens deformitatem habere fedtatis q̄ formā icitamētū aliene libidinis. Tercia via ad fornicationem est consiliatricū ab horēda immaītas. De hīs ecclesiasticus dicit. Lingua tertia mulieres fortes deiecit et p̄uavit eas laboribz suis. Lingua tertia ē turpitudinū mediatrix q̄ prime matris eue sp̄ciem gerit que virū in omni sapiētia et decore p̄fectū seduxit et expulit a paradiso. Que es igitur puella simplex expers fallacie q̄ taliū manus possis effugere si semel etiā tenuissime prebes auditū. Solum tibi restat consiliū ut talium cōsortia tibi semper vitas nec cū eis vadas aut sedas q̄a nil puell̄ p̄ciosius isto malo. Miroz certe et diu mirat⁹ sum q̄ iura ciuilia tales nō puniūt que p̄ te modica furem iudicant et suspendūt. Lex moysi i leuitico precepit si q̄s hominem furatus fuerit et vendiderit sine vlla misericordia moriat⁹. Fit furtū manu fit furtū consilio nec vllō mō differūt in peccato Quia er

go pena plectenda est lamia q̄ puelle aīa; quā seduxit tradit dyabolo et corpus lenocinijs defebandū. Preterea turpius de honestate vel dānificare non poterit hominē q̄ i filiavt vxore. Audi q̄d hinc nostro tēpore temis accident. Eāt homovt michi frater ordinis predicatorum retulit faber lignariū ab modū tenuis vxorē habens pulchram et bonam. In hac dives q̄dam pecunia h̄ iops corde oculos iiecerat ipudicos. Missa ergo ab eo nephanda vetula itat domū iuueūle salutata eā quasi incognitam. rehbet ad ignem. Nec mox. circumductis oculis fatigatam se plangit. Quent hinc iuueūla anū ait veniat a quid querat. Et vetula. si ipsa sis nescio talis nominis talisq; matris filia quā habere me credo i ista vicinia cōsobrinam. Cui iuueūla. si sum nescio tali quidē nomine censeor et etiam habui talem matrē. Tunc vetula rēs i oscula iuueūle. bene inq̄t assimularis optīe mī tue. Tu autē q̄lem virū habes. Cui illa. bonū inq̄t ope fabrū lignariū. Mor vetula alcius elato gemitu. heu inquit optime matris filia quomodo ad istā miserā vīsti ut fabrū habeas viz q̄ tot i pentela

tua magnosq; diuites habuisti.
 Hec dicēs q̄h̄ mēta nil āplius
 locuta recessit. Inde quarta die
 reūsa. vere inq̄t multū sollicitor
 vt post infortuniū saltem copi
 osius reb⁹ valeas abundare. In
 ueni ergo viā; qua hoc fieri po
 terit si cōsentis. Est i cōtate ista
 vir diues et potens valde q̄ te
 vt heri m̄ dixit cū tuum infortu
 nium deplorarem sup̄ ōm̄a dili
 gēs concupiscit. Cum isto q̄des
 habebis quicq̄d corpori placere
 poterit v̄l decere. Cui iuuenula
 Bonum inq̄t vicū et meliorem
 me habeo. diuitias autē cū pctō
 augere nō cupio. Cui vetula qua
 si blādo vultu agatulanis. et hīc
 i q̄t magis te diligo karissimas.
 Hec dicēs abiit. et post tribu
 um reūsa dixit. Veni mecum ka
 rissima et ecclesiā pariter glori
 ose v̄ginis visitemus. Nichil er
 go mali suspecta simplex iuuen
 ula parz illi et cū vetula vadit.
 At vbi aī portam diuitis trans
 eūt vt p̄ordinauerat vetula.
 iuuenula rapit et p̄trahit i cōcla
 ui. Angustiata ergo iuuenula et
 emin⁹ ab aures vetule se iclinās
 ait. Michi hac nocte cōgit iux
 ta cōsuetudinem scīar. Ad horā
 nūc liberes me cognata dulcissi
 ma et fide data spondeo cras re
 dire. Annuit vetula cōsentit et di

ues. Hic ergo iuuenula domum
 abiēs q̄d fiat excogitat. p̄parat
 deviciā tres fortes et validas
 feminas et eas cum scopis clā i
 thalamo collocavit. et q̄h̄ vellet
 melioribz vestibz indui. videntē
 vetulā v̄lut ad suum auxiliū in
 trodūxit. firmatq; hostio con
 currūt scīe et nubatam vestibus
 paratū scopis miseram vsq; ad
 sanḡinis effusionē. Nec cessāt
 a verbēbus donec eluctuato co
 namine vetula hostiū exiliuit
 et nuda pemit⁹ per plateas au
 fugit. Quātūbz cūctis q̄d factū
 sit audiunt. et cōstāt in casti
 tate iuuenulā p totā nimis cōta
 tem extollūt. plusq; lucrata est
 in honore et gloria bone fame q̄
 fuisset in oībz corpibz diuitis ad
 eptū. De taliū q; cōsiliatū
 ce miserima a fratre cōdis p̄
 dicat⁹ vetissima relacōne p̄ce
 pi. Erat vetula infelix q̄ relicta
 iuuenulā p septimū circūdurit
 et diuers⁹ vendidit vias p virgi
 ne incorrupta. Malefitio autē
 suo hec egeāt vetula vt vnicui
 q; cognoscēt illā inuiolata p̄ci
 tus vidēt. Contigit inde vt p
 lata interāte augusto mēse vetu
 la p̄cederet iuuenulā sequēt m.
 Nec mora. et demonibz impietur
 vetula et vidēt iuuenula p aet̄s
 vacuum vsq; in longinquū quo

eam amplius videre nō poterat
ferebat. hoc viso contentū iuue
cula et illi q̄ hoc michi retulit se
quēti die confessa laudabiliter
vixit post hoc. Sicut autem de
cōsiliatōib⁹ dixim⁹ q̄ puellas
p̄stituunt. ita et de adulteris di
cimus q̄ proximorū uxores defe
bant. q̄re s̄m leges ciuiles sta
tutum nō sit vt camē tā abhoi
nabile nō puniatur. ¶ Quā
aut malum et q̄ deforme sit de
us omnipotēs in quodā milite
theutonie demonstrauit. Hic de
latere diuigis i tempeste noctis
silentio exurgēs opletu cū alie
na flagitio domū luna lucēte re
dibat. Cuius faciē p fenestā in
tātis uxore emin⁹ contemplata
clamat horrefice. Ad cui⁹ clamo
rem acille dom⁹ et famuli curre
tes mox ad cōuitū dñi pariter
clamauerūt q̄ñ a spectu demo
nis deturpati. Qd vt miles vi
dit aiadūat faciē suā appa for
ma recessisse et diuino iudicio
s̄m vilitate; peccati cōfusiōis
ignominia iduissē. Ergo vbi de
lituit vsq; mane p̄peāt vsus ec
clehiā vt cōfessus sacerdoti formā
ppriā recipere mereret. Cui cū
vacce et penidesville p̄cedētes
ad pasua lōgius obuiaret. mox
diros debere mugitus et quasi
mox minaci fulmine retroactē.

De milite p̄p̄
ad hanc hanc

queq; q̄ possūt diffugiūt. Idē
pastores et obuij quiq; fecerūt.
Sacerdos aut i hostio ecclesie ad
dicēdas horas refidēs moryt il
lū vidit signauit se et itās eccle
siā hostiū post se clausit. Tūc
miles p̄sternēs se añ fores ec
clesie. Misere inq̄t pater scē.
misere miserrimo peccatori.
Non enī sū ille q̄ videoz s̄ hoc
m̄ p̄tis meis exigētib⁹ accidit
vt in me larua quasi facies de
forme. s̄ p̄tenti miuge qd
vis. et sic de me qd deus voluerit
expectabo. Nec mora. vbi mi
les cū miā ote cōe et lacrimis ē
cōfessus. larua illa cōfusiō de ter
ra ē et appa faciē cū sua integritate
recepit. Vidim⁹ plures ex hīs q̄
militē optie agnouerūt nobisq;
ista de illorum tate testatissima
narrauerūt. Quarta via ad for
nicatōez lūrus in v̄bis. qd salo
mō de muliere blāda et vaga te
stat dicēs. Illa q̄auit eū multis
s̄monibus. Vix enī mulieres et
qd turpius ē. mulieres viros il
laq̄ant et illaq̄ant. Taliū ling
ua est vt dicit iacob⁹ apostolus
in canoica epistola inq̄etū malū
qd mentes i se añ pacificas flu
ctuare fāt v̄l iatit. plena vene
no mortifero qd mētes ita ifiat
tēptatoz. vt nec fiore de v̄l ho
minū v̄l dāno a scādalo possint

auelli vt hic in corpore per corruptionē et in aīma per peccatum in oculis dei primū et subse-
quenter in oculis hoīnū cōfīdan-
tur. Tu ergo vgo casti hūe in
apposito vidua vlt̄ quis honesta
mulier matrimonio copulata ab
inicio caput contempe tēptatoris
et non erat necesse cū labore et
necessitate nō mobilia herētem
animū reuocare. Maria vgo om-
nis v̄tutis et castitatis exēplar
etiam in sermone āgeli vbi ad
se clausam īgrediētem vidit tur-
bata est. et hoc q̄a aereū corpus
in similitudinē viri loquētis ac-
ceperat. Vīstacōnes enim āge-
lorū in spiritu p̄ ap̄tū subiectū
hoc est in ap̄ia natura āgelica
vt credi digniss̄e potest assue-
ta erat habere. Salutē ergo
angelū et fecundandā v̄ginem
astruētem non vbi dubia s̄ mo-
di nescia cōstāter inq̄at. Quo-
modo inq̄t fiet istud quoniā vi-
rum non cognosco. S; et tu ca-
st̄tatis amator si saltem v̄bū
viri suspectum audieris. sande
moras. dirūpe sermonē. audiū
auertas. Aristoteles testis ē in
libro de animalibz q̄ q̄dū sus-
sollitante mare rigidas aures
tenuerit non cōsentit in coitum.
vbi vero aures īcepit laxare ad
lupuriā stimulat. Quid euiden-

ter hoc exēplo? Et nota q̄ idē
phus dicit q̄ dñe animal habz
aures mobiles p̄ter q̄ homo.
Rigidas ergo et immobiles aures
habeas et cū aspide cauda erit?
rei q̄ tibi suggerit eas obtura-
ne exaudias. idē st corde audias
incantātem. raro enī fit vt no-
ciū q̄d aures itroeat et cor nō
lebat. Et p̄pter hoc hortat salo-
mō dicēs. Sepi aures tuas spi-
ritibz salic; vt q̄ ip̄ortune it̄t̄e re-
luent importunū hūc repellas.
Et hoc patet sub exēplo. ¶ Ve-
nerabil̄ iohānis bosnenf cuius-
dam ep̄i et postea magistri ordi-
nis predicatorū vt a fratre iph?
ordinis p̄cipi factū cōmēdatissī-
mū audiam? s̄ viderā nuper
romanoz ip̄atorē luxu corporis
impudentissimū hic beat? vir
secreti? arguebat. q̄d licet ip̄a-
tor patienter audire videretur
exterius. in corde tamen indig-
nantissimē gūabat. P̄cepit
ergo audā sue pulcherrime in-
ter ceteras caubine vt sanctum
virum secretus conuenerit et eum
si vllomodo posset iclinar; ad
lapsū. Qd vbi illa secretius con-
uēcius et malicius at̄p-
tauit clam in īfidijs impatore
cum pluribz cōtente vir beat?
manū erigēs ī sublimi meretra-
cem in maxillā cū v̄tute gassit

et facieten⁹ in terrā elihit. Quo
in facto sanctum vitum impera
tor in tanta postmodum reuerē
cia habuit. vt vipylli tū i eccle
sia sancta crebiderit. Vide ergo
serue dei. vide vgo casti. quan
tum lingue malum qñ tam filuā
nisi reperta fuisset miravi vir
tutis solibitas icēdisset. Quis
non videt in tantu viri lapsu totū
et tantum ordinem vacillasse.
Ecce salomoni tamq̃ experto
q̃ vipereum vir⁹ mala lingua.
Nec sexum hinc excludere vale.
Dicit etiam sapiens. Cum satu
is non habeas consilium. Non
enim poterunt diligere nisi ea
que sibi placent. Et iterum in
fin. A consiliariis malis serua
animā tuam. Et beatus aug⁹.
sibi cauens. Appetat inq̃t et ap
petatur cōcupiscentia mulierū.
Et vide q̃ execrabili⁹ dolus ē q̃
q̃da; magis tēptant de psonis
q̃ specie i habitu et religioe pre
tēdunt q̃ de hīs q̃ seculo se de
dēt. Et mulieres similiter que
nūq̃ de viciis seculanib; tempta
rent eas dyabolus et mēs puer
sa in sanctos et religiosos vel vi
ros ecclesiasticos stimulabat.
Cuius simile q̃d in libro de natu
ra cerū plinius apte ponit. Sus
inq̃t qñ luxurie furijs agitāt i
virū irruit candida maxie veste

indutū. Et vt hoc pateat sub ex
emplo q̃d noster temporib; in
hyspamia contingent audiam⁹.
¶ Predicator q̃dam et actōne
et ordine in hyspamia maxim⁹
fuit q̃ frater dominic⁹ dict⁹ cum
beato dominico ibidem predica
tor ordinem āpliauit. hic op̃m
one s̃catis et g̃cia acceptissim⁹
erat regi castelle et nobilib; vni
uersis sicut a fr̃e ordinis predi
catorū i nouitate iphus ordis an
nis iā fere xl elapsis accepti. q̃d
vbi q̃dam soldatū vt gallice vo
cant tales s̃c reuera solēis mere
torū vidit et iuidit. dixit regi et
suis. Quid creditis de isto hoīe
quē s̃cissimū reputatis. Osten
dam vob; q̃s ipse sit. et eū vobis
vidētib; ad cōabitū flectā. Cū
q; rex meretrice vt vir urban⁹
et nobil⁹ increpat; et illa i per
iculum vite sue si nō posset hoc
instante promitteret. Respon
dit rex. fiat vt sponsōdisti. Nec
moā. vbi q̃dā die vir beatus in
predicacōne stabat. publica me
retor ad vestigia ei⁹ cum micro
eiulatu et lacrimis spectāte po
pulo se prosternuit. Quod vt ille
vidit exhilarat⁹ se q̃i sup peni
tēte; cōpassionis lacrimas fu
bit. Tūc audita cōfessione ei⁹
p multos dies consolabatur eā
et ipsam s̃m q̃ decebat mutare

habitu fecit. Humilitate ergo et obediētia in oib⁹ simulata post multos acuitus flexuosos q̄s atq̄ spente doctē teptauēat. ab istud tandem inaudita doli tendiculu quertat ingenu. fleuit dieb⁹ multis nec vllā lacrimarū causam extorquere potuit vir beatus donec ille pmitteret vt eāt innocētissime simplex i subuencōnem salutis illius tōliter se daturū. Ad hāc rōē mere tur cum clamore valido et lacrimis. **De** inq̄t oīpotens non hec miserima metuit vt p voto tm̄ viz salic⁹ suū tuū i salutem meā ad ōnem libitum obtinerē. Et ille audacter inq̄t pete qd vis et fiet. Et illa. Vere iqt nūc scio q̄a mei misus ē deus. vnum restat quo pacto parata sum et in mortem et in penā ire q̄cumq; preceperis expia. Cui ille. qd ē hoc inq̄t. Et illa inclinato vultu suspirās q̄ nil min⁹ q̄ meretur vilissima putare. Vereandor inquit dicere qd tm̄ vita comite vitare nō possū nisi vice sola tuo fruaz carbitu mee salutis aut vite spes esse nō potest. **Mor** ille dolū viperee mentis intelligēs. nec hoc inq̄t frustrebus. esto certa. Et hec dices assignuit ei locū quo eū solū sumo mane post dies q̄tuor iue

niret. Intermedijs igit hīs diebus vir beatus in oracōe cōtinuus pnoctabat. Mulier vero regi et suis qd actum sit occulte indicat iubēs eos suum introitū obseruare. **Quid** plura. Stupescō regi cū suis qd fieri debeat p̄stolā. **Sāct⁹** vero dī a media nocte ad instar lā ex carbonib⁹ ignem in cella parauerat. Mane ergo pulsante ad ostium muliere introiit eam vir beatus. baculoq; ostiās ignem vt magis ignesceret. mox se deposuit super ignem dicens. Ecce lās tali opere dign⁹. hic cūba meū alium nō habeb. Hoc vt vidit mulier q̄i mortua cecidit. Milites vero regis ex insidijs irruētes beatum viz sine adustione aliq̄ corporis ā amicti i medijs ignibus. mulierē autē irrigibatam ad parietem q̄si mortuā inuenerūt. **Horrore** igit et amiracōe cōfusi flexis gemib⁹ rogant ab igne surgere sanctū virū et stultis suis presumpcōnib⁹ ibulgerē. q̄ facto extrahunt cum furore miserimā et nisi vir beatus instātissime et cum difficultate ei fuisset p̄sidio. illā statū iubēte rege ignib⁹ concremassent. **Rec** mīx. in isto facto p totum regnum hispanie predicatorum ordo recens adhuc et coaliuit et

conualuit sublimari. **N**ō igit̃
lector q̃nta puicitia ī muliere vi
liffima cui fornicatores in tota
neq̃q̃ hispania sibi sufficere po
tuerunt n̄ etiā in tam sancto or
dine quererz corruptores. Ideo
de muliere nequā salomō conq̃u
tur dicēs. Inueni amariorē mor
te mulierē que laqus est venato
rū ⁊ sagena cor ei⁹. vinacula sūt
man⁹ ei⁹. q̃ placz deo effugiet
illam et qui peccator est capie
tur ab illa. Et iob. Halitus iqt̃
eius prunas ardere facit et flā
ma de ore ei⁹ egreditur. Quid
igit̃ serue dei q̃d tibi cū feminis
cōfabulatio tam assidua. Mira
bant̃ de casto q̃ deus et homo
simul ē ⁊ ideo ab omni suspicōe
remot⁹. Mirabāt̃ inq̃ discipuli
q̃ cum muliere dñs loquebat̃.
Quid ergo tibi faciendū ē pec
cator homo q̃ carnē gestas iſe
mā ⁊ naturā iſectā. Si iuuenis
es nulla securitas. si senex expire
in te cū illo q̃ dixit. adhuc igni
culus viuit. S; respōdes. zelus
me trahit ⁊ hec salus proximī.
Et tūdeo. Nūquid et aīas vi
habent. ⁊ quare non cum illis as
siduas colloquia. ⁊ utiq; vi
pluibus et maioribus pericul
patent. Hodieas ergo verba
cū seīs. semp sit tibi testis ī o
culis. Sermones vtilēs et lucan

tos p̃pone hīs. si nolūt illi es
se cōtente flectiq; nequnt ad sa
lutem consulo q̃ te subtrahas ⁊
negocium deo amittas. hoc est
marie si speciali sorte persona
rum aīa non habes. Quid enī
p̃dest si vniūsum mūdum lucre
ris et anime tue detamentū pa
taris. Si forte in longeuo eta
tis vsu ⁊ retroacta castitate con
fidis audias quid dicit sanctī
simus et v̄dicius aug⁹. Cū mu
lieribz; mo breuis asper et rīgi
bus semper est habend⁹. Nec
ideo min⁹ vitandē q̃a bone iſet
et honeste videntur. s; q̃nto reli
giosiores tanto magis alliciūt
et sub specie religiōis plura ū
vig; vīsc⁹ libidinis. C̄de michi
vt ep̃s loquor et expt⁹ ce dros
libani gregū arctes repperi
hac peste corruisse. De quorū
vita non min⁹ suspitabar q̃ de
iheronimi vel ambrosij turpitu
dine ipudica. Ecce q̃d audisti.
si in vīndi hec facta sunt in an
do q̃d fiet. Ignis ē mulier etiā
ignis ad cōsūptionē deuorans.
Quid autē de se iuuenēs senti
ant nescio. ego aut̃. lx. ānorū
sum vno min⁹ ⁊ vndiq; p̃stēpē
tibus malis casum adhuc lubri
catis hōrēscō. Memor sum fa
cti quod moderno tempore ape
cameacēn. dyocelim accidit.

¶ Qui idā clericus a puericia ce-
lebs et cast⁹ post longū theolo-
gie studiū in solēni cōuentuali
ecclesia canoniā est adeptus.
Aiarum ergo zelo duct⁹ preben-
dā pro prochiai ecclesia omu-
tauit ī qua cū per septēniū fru-
ctuose multū et fideliter labora-
set predicatōe et exemplo ani-
mas lucrāt⁹ est casto quas dy-
abolus conabatut auferre. Acci-
dit ergo vt virgo sepagenaria
que ciliū ipsius sacerdotis la-
uare ⁊ mūdare solebat sola sine
testel⁹ socia thalamū īgredere-
tur. Quid plura. Ad tā nephā-
dum infortuniū res deueit vt
ambo sacerdos et mulier anteq̃
separarēt diu seruato castitatis
et v̄ginitatis lilio frustarent⁹.
Et q̄dem mulier int̄m doluit vt
p̄e nimia amaritudine mortem
acceleāret in planctu. Sacerdos
vero expert⁹ icognitū ī luxuria
adhuc vt credim⁹ vilissimus p̄-
seuerat. Quid mīa. q̄nto loc⁹
altior tanto casus grauior. Vnde
merito angelorū casus irrepara-
bilis fuit. Quid in ordie aliorū
religiosorū fiat ignoro. nec enī
est meū iudicare. Si scire de fra-
tū predicatorū ordine vtpote
magis familiari michi ⁊ cogni-
to scio oēs fere quos ī scādalum
sancti ordinis cecidisse cognoui

quasi irreparabiliter corruisse.
Credo tñ vsq; in hodiernū diē
qua p̄ns opusculū scribo vnum
esse inter ordines istū quem do-
minus ihesus cast⁹ sua pietate
et gr̄a mitius custoduit fuit
ipse exptus sū q̄a. xxx. ānis in
diuersis regionibus vices episco-
porū confessiones audiens ex se
quebar. ¶ Quia via ad forni-
cationem est luxus in osculo qđ
salomon in p̄uerbijs insinuās
de muliere garrula ⁊ vaga. Ap-
prehēsu inqt iuuenē osculatur.
Ficio huius est q̄a luxuria per
osculū incitat⁹ q̄a in osculātib⁹
conuēcio partū fit ⁊ aiales spi-
ritus coniunguntur. Vnde aristo-
teles dicit q̄ equi ante coitū cō-
spirant anhelitu et per hoc ab
coitū prouocātur. quomodo hec
verum sit illi maxime conscī sūt
qui confessiones audiūt illius ge-
neris mulierū quas nolo p̄pter
scādalū ex habitu p̄palare. Qñ
ta enī ex osculis enormitas fedi-
tatum eueiat salomō insinuat
vbi ait. nolo detegere nesciēti-
bus ne nitanē ī venatū ⁊ a dyabo-
lo gūlus attemptetur. Vñ for-
te dicas. Nulla p̄sus ī osculis
libidine moueor s; deum ī virgi-
nem veneror ⁊ presēcia eius ī ha-
bitatoris afficio. Vñ neq̄ssime
mentēs qui hec bias. Audi qđ

bicant casti? q̄ falli nō potest nec fallere. Spiritus est deus ⁊ eos q̄ adorant in spiritu et veritate oportet adorare. Quibus ergo dicis deū per osculum in v̄gine venerare. Esto. pōmus te ī osculis libidine non moueri. q̄s securū te faciet non mentem saltem virginis non vas fragilissimū corpus in osculo lubricum. Sumus talibus marie feminatū etiam deuotatū affici corporalq̄ coitus non nouerūt. et in hoc euidentissima ratio demonstrat. quia hoc in illis maiori delectacōe coit? minorat. q̄ in istis expertis q̄i solum sine corrupcōne corporis licitum augmentat. Abstinet tamē ab vlla mente castiana licitum ⁊ sine crimine credēdū osculum. dum radicus augustin? ī regula sua etiam fixū oculū tanta pena censuit iudicandū de te. Si igitur v̄ginem aut feminā ī crīsto diligis q̄a sancta ei cauere debes sicut et tibi. de te q̄dē vt dicis securus esse potens ī osculis non moueri. de illa nūq̄. discimini ergo te sine mōli peccato comittere nō licebit. Si q̄s v̄go casti q̄si ad sanctū osculū te inuitauerit sputum pro oculo reddas pugnū īgeās otrectāti. Nec credas hunc seruū xp̄i s̄ sathane. nō amatorem s̄ cor

ruptorem. non pudicie zelatorem s̄ cū certissime nouens vilissimū lectatorem. ¶ Existēs in opido magno brabācie brucellenſi venit ad me puella q̄bā rebus tenuis et formosa cū multis lacrimis sibi postulans misereri. quā cū hoc tacerē dicere q̄d haberet. illa cum eiulatu magno heu iquit me miseram quia cum sacerdos q̄dam violenter me vellet opprimere et oscularē me inuitam illum auersa manu percussī in faciem et per nares sanguinolētū rebbidi. pro quo vt in dicitur a clericis romā me adire morbis omibz oportebit. Tunc ego vix retinens a cachi no et quasi seriose locut? tertiū illā. tāq̄ gūiter excessisset tandem inuamētū ei? accipiens q̄ staret mādato meo dixi illi. Subp̄ſtito inuamēto p̄cipio tibi vt si ille vel alius p̄bz violentiā tibi ī osculo p̄ otrectacōibz facere voluerit otrecto pugno valide calcū si potes exortas otrectāti. Nec in hoc vlli ex dī p̄cas. q̄a cōstitatē tuā licet sicut corpis vitābere. Hoc vt dixi cēs q̄ ade fac et ipāz puellam in casū mag nū et letitiā cōmutauit. ¶ Vidi mus in gallie partibus virgīnem cuius virtutē mirabilē nō expedit subicere. hec vtroq̄

orbata parente in domo fratris
multis loco pedisque serue
bat. que cum nullius via iocos pri
sus vellet admittere. ea quabam
die in paranda falsa manibus oc
cupata. quidam ex satellitibus eam
misus est osculari sed frustra. nam
pistillo quod salisam tenebat. eum ca
pite percussit. Tunc ille lesus. Ve
nequissima inquit quare me volentes
ludere percussisti. Cui illa substo
machas. et ego inquit nolo. In tali
ergo rigore virtutis virgo nobilis
perseuerans adeo famosa effecta
est ut comitissa de encholismo
eam cum filia sua regina aglievit il
lius instruere obsequis colloca
uit. Nec cum nullo modo postea
virum accipere consentiret. cum mul
tis regis muneribus et honoribus
ad gallias est reuersa et in domo hos
pitalis apud patavium humilis so
ror est effecta. quam nos vidimus
eiusdem domus magistrum et in seruitu
te casti labore et senectute con
scitam. Quem quidem et si modo ad
propositum non spectet ista narra
te narrabo. Eo tpe quo in aglia
morabatur monstrum a navis in
mare captum regine allatum est quod in
paucis distabat a feia. nisi quod ca
put ita signatum habebat ac si su
per frontem coronam in modum va
sis quod scellum dicimus insigniret
comedebat et bibebat et novis

maxie frugibus letabatur. nullis ve
ro utebatur ac voce si quod exili ge
mitu molestias exprimebat. tra
bus amicus in palatio fuit. Et am
hic magnificandus est deus qui dig
ne in creaturis talibus etiam deus
mirabilis predicatur. ¶ Sextaria
ab fornicatione est luxus in cotre
ctationibus verbum vel pudendum.
quod salomon in proverbis insinuans
de muliere vaga. percutit iquit vul
tu blandis dicens. Veni inebrie
mur verbum et fruamur cupitis
amplexibus. Neque quod flagitiosis
actibus se immiscet humana nobili
tas. hac nota irrationabilitatis
solus irrationalitatis capax ho
mo sedatur nec ullum irrationale
animal huiusmodi fecit macula
tur. ¶ Non ergo quanta miseria illo
rum est qui iumentis insipientibus
insipientiores fieri comprobantur.
Nec bestia factus homo. si bestia
turpior est. si ergo primo libro le
gitur quod azoch qui interpretatur iten
dentes mutuo palpatores et co
trectatores intellige in secretiori
parte natum vindicta dei iustis
sima sunt percussa. Vide quantum
scelus et quanta nequitia cum accum
bunt viri feminis nudi nudis et
credunt se corruptionis evasisse
spurcias si certa regione polluta
sigillum carnis integrum pseue
ret hoc salvo faciunt quicquid

volunt. Absit hoc a mūdissime
 v̄gis filio vt hāc spōsaz nō repu
 tet sceleratissime sordidatam.
 Apostol⁹ enī despondit vni viro
 castā v̄gitz exhibē x̄po. Castā i
 q̄t nō pollutā. Testor dñm spē q̄z
 cōez oīm bonoz. q̄ plures me i cō
 fessioib⁹ auduisse q̄ magis cō
 tractacōnū occasione oīa publi
 citā peccauerūt q̄ si de cē pueros
 de p̄p̄is fr̄ib⁹ genuissēt. Que
 enī operatio peccati natūal⁹ ad
 innaturale flagiciū. Hoc maluz
 lato p̄ orbem sp̄ens etiā vīulo
 coniugali iūctos inuoluit. Et i de
 q̄b hīc etiā vīulo coniugali i ca
 meracē hī ciuitate sub venerabili
 rogero eius dēv̄bis episcopo cō
 tigent. **V**icū quēdam fuisse
 percēptū q̄ tali vicio subiace
 bat vt non ei sufficeret delecta
 tio coyt⁹ cū v̄pore quim etiā eā
 oī tractacōnib⁹ illicitis molestarz
 Ergo vbi nocte quadā exclamā
 te v̄pore et ip̄eante vindictam
 dei. manūis perpetrato violen
 ter scelere ad v̄ctas officiū sur
 rexissz moē solito. v̄tre soluto p
 secreta nature i cloacā viscē ei⁹
 descēderūt. Nec moā clamans
 repositatur ad lectū z publicav
 ce cōfessus aīz durissimo manu
 um cruciatus. q̄s quasi ignibus
 v̄terentur abscondi p̄c̄it in horā
 diei tertiā exp̄iuit. Vide ex

go q̄ digna tali op̄e vindicta
 illata sit. Si ergo vīa flagiciū
 cum v̄pore tanta aiaduēhione
 percussū est et punitum. quib⁹
 illi actus sunt qui in ap̄posito cō
 tinēdi z sub specie religionis ta
 lia cōmiserūt. Ille sunt vie sex
 certe reprobis per quas ad for
 nicacōis lubricum perueit. nec
 illud vitabit. aut penus qui
 per eas v̄l vnam etiam cōscie
 ntie fr̄equētiā. **I**n ecclesiastic⁹.
 Via impiorū complantata la
 pibib⁹ z in v̄is eoz iferi z mors
 Et p̄s ip̄eando dicit. fiat via
 illorū tenebre q̄ntū ab ex̄eca
 cōnem. z lubricū quantū ad faci
 litatē peccābi. et angelus dñi
 subaudiis malus coartans eos
 quantū ad ep̄itū. **C**ontra. semi
 te iustoz q̄i lux splēdēs z vie eo
 rū vie pulchrę et nō coartabun
 tur gressus illorū. **P**er vias er
 go imūdoz flos agri in coniuga
 tis. z liliū ouallū i v̄gib⁹ oīe rū
 tur. **Q**uo fugiendū est q̄ diuer
 tendū ē in libro lubricum requē
 rēdū. Angelū gedonē istū enī
 tē attēbas. Cū enī gedon q̄ z
 ieroboal sacrificiū sup lapidē ex
 coctis carnib⁹ obtulisset. p̄c̄e
 pit āgelus vt simul ius carniū
 supfusi offerret. **Q**uid i carne
 n̄ fornicacōis aut adulteri carnale
 pctm. Et q̄b i iure in quo

caro excoquitur si predictarum viarum
luxus per quos etiam mentes con
stantissime in molliam resoluuntur.
Deus enim quod mens inmundis
cogitationibus imoretur oculos va
gos incaute periciat suggestiones
confiliatorem exaudiat. amato
rius se vobis immisceat. oscul mul
ceat et tandem correctiones illi
ritas patiat. Proutque inquit ista
sustineat mens et caro constans
fortissima perseverat. Cum vero ta
libus dare animam cepit et sensu
rit miseris delectari velut exco
cta caro in tabe resoluunt et absque
ulla fortitudine subsequuntur ante
faciem tabulatis.

De spiritualium filiorum ge
neratione. Capitulum xxx.

Ades quidem licet neque
coitu misceantur tamen maxi
mum filiorum examen emit
tunt. Quid est autem sine otagio
luxus caste et pudice maximum
examen filiorum emittere si in imi
tate matris ecclesie non abulte
sintes vobis dei sicut dicit aposto
lus id est ad lucrum aliud inclinan
tes sedule predicationis et virtutis
exemplo casto domino adoptionis fili
os generare. Inde est quod spiritus san
ctus in canticis admirat dicens.
Quod pulchra est inquit casta generatio
cum caritate. Nichil feditatis ca
ritas patitur sed munda et pudica

complectitur. Unde beatus augustinus in
libro super iohannem. Quod sponsa ca
sti pulchra inter mulieres id est
virtutes dealbata ascendens et in
ambens super fratruum tuum quia
cuius lumine illustrans ut cand
as eius adiutorio fulcris ne ca
das huic zelator animarum iugans
confortio. hanc in nullo negotio
pretermittas quia quicquid sine il
la que forma virtutum est agitur om
ni virtute frustratur. hoc preceptum
domini lucidum in quo universa lex pre
det et propheta. hec est lex casti
conuersus animas testimonium
domini fidele sapientiam prestat par
uulis id est humilibus. In lucro er
go animarum sicut lex domini tecum
operetur caritas et non ages prope
ritiam. Quotquot enim in lege carita
tis que est gratia per legem carita
tis conuersus. coronas meritorum
tot habebis. Tete ergo innume
rose examen filiorum poteris labo
re. quia singulorum gloria videberis
choruscare. ita ut ab ysaias dica
tur tibi. Teuam in circuitu oculos
tuos et vide. omnes isti congregati
sunt venerunt tibi. filii tui de longe
venient et filie tue de latere fugient.
tunc videbis et afflues et dilatabitur
cor tuum quoniam pulsa fuerit ab te mul
tudo manus fortitudo gentium
venient tibi. Quid autem hinc
temporibus meis acciderit videamus.

Magister iohānes de miella leodiē ecclie decanus diuicia s
atēpfit ⁊ gloriā ⁊ i mōsterio de
oigmes ab ēgulatē ordīez venit.
de hoc beato viro q̄daz vidim⁹
et q̄dā audita narrem⁹. vir vñ
q̄ in bulit oio vel q̄eti qui sem
per indefesse in reuocacōne aīa
rum perēuāū laboraret. et vide
zelū. Eo diutina et graui poba
gre molestia laborante q̄daz no
minatissimus phisic⁹ a supetio
ribus ptib⁹ gallievt eū i pprijs
expensis ciaret aduenit. Cūq;
a medico q̄eret quātum se t̄pis
expēdere i morbi remediū opor
teret. sūdit. Perfectissime inq̄t
infra menses q̄tuor vs curabo.
Mor ille t̄biam manu paties
clamose dixit. heu me miserum
tunc si p̄ ista cum deus voluerit
in p̄mo putredine resoluēda
a predicacōne et salute hominū
etiā t̄bz ebdomabib⁹ cessem ⁊
aīe q̄s crist⁹ precio sui sanḡis
emit per me interā liberande a
demonib⁹ distrahāt. Vos autez
magister karissime ad p̄iam re
dire poteris cū placebit. bonā
volūtez vstrā ac labores xp̄s
vobis ipse restituat. Ipe q̄dē be
atissim⁹ homo adeo pius cū zelo
aīarū i pauperes fuit. vt cū q̄s
daret paupib⁹ obuijs nil hēret.
spāli ihermitate semp p̄ defectu

muneris torq̄bat. ⁊ tūc pro cor
porali eleōfina spūal benefici
oracōne pro eis suppliciter exsol
uebat. Proinde lector cōsidera
zelū quē habebat. Agonizabat
in morte eorū sperē q̄ nocte ē de
fūct⁹. Et ecce vir vag⁹ et nub⁹
ex hīs q̄s baldos dicim⁹ in ex
teriori parte d̄m⁹ venit q̄ ille i
teriori d̄m⁹ cūbebat. Rogauit ille
vag⁹ de cōfessione colloq̄ scōviro.
s̄ ei r̄sū ē q̄ nō posset. Mesto
illo recēdēte quēdā ex cūseben
tib⁹ aduocat vir beat⁹. Reducite
illū inq̄t ab me quē ēpulistis.
hoc audito mirati et cōfusi oēs
hoīez eduxerūt. q̄ cū oī diligētia
fca cōfessioe ⁊ absolucōe suscepta
cessit. Et dixit oīb⁹ vir b̄tis.
Nollem pro mille maris aur
me hominem non audisse. Et vi
de quo fructu. vir enī per quat
taz partem leuē homo secessit
a domo tū ecce repentina morte
percuissus cecidit iam defūct⁹.
Nec mora. in sequenti nocte vi
ro sancto migrante ab dominū
accidit q̄s s̄biūgo. **I**n vltēri
orib⁹ ptib⁹ āglie q̄dam vir sc̄us
et bon⁹ p̄dicacōis officio p̄mine
bat. Eo aut i stacōe publica pre
dicāte quēdā peccatrix mulier
amarissimē cōtrarij patuit i po
pulo cū lacrimis exclamauit. Mi
serere mei serue dei. Audi miserā

et absolue me a peccatis. tūc il
le vt potuit eam opesauit. ⁊ vñ
q; post finitū sermonē exspe
ctare precepit. Quid pluā. Ite
rum paululū cū clamore surrex
it. et percipit morē audiri. sed cum
iam finiendum sermonem pmit
teret predicator. ⁊ illa parum q̄
eliceret. surgit iā tercio clamat
hortifice. cabit in faciem ⁊ exspi
rit. Turbatus ergo non modici
cum populo predicator orat
omnes presentes cum lacrimis
orare dominū vt aliam q̄ sit fa
ctum de anima peccatrici ostē
dere digretur. Intēū per tres
dies clausus i cellula p̄dicator
nil dormiuit neq; gustauit. sed
otinuus i oracōe pmanhit. Ter
cia ergo nocte anima defuncte
lucidior sup solē apparuit presto
lanti. Assū inq̄t aīa p qua oras
ab omī pena soluta sū. nichil re
stat n̄ ad superos statū auolare.
Tunc illo nimirum iterius he
fūte respōbit aīa. Hoc signū
tibi q̄ nō decipere. Quidā ma
gister iohes i partib⁹ braban
cie in mōstero marie de oīgni
es leobien. dyoceſ ista nūc ho
ra abiit. ⁊ hūc i vita semp sup
afflictos ⁊ pauperes pius fuit.
ita ⁊ nūc cū post mortē aīa locū
purgatoriū. in q̄ cū innumerabili
multitudine detinebar. ei⁹ felix

anima ab āgel⁹ deferret ⁊ ibide
multos recognosceret quorū au
ctoꝝ salutis exstiterat. pietate cō
motus pro eis suppliciter de mi
num exorauit vt a pena purga
toriū soluerent. Nec mora. ex
auditus a domino et non tm̄ p
illis p q̄bus orauerat. verūcūq;
cum alijs multis et ego p̄tate
liberata ad celos i maria gloria
fit suscept⁹. Hec dicens aīa
ab ocul⁹ mirantis euauit. Itē
vero in tūsmarinis statim dire
cto cum litteris nūcio. hūc ani
ma pro signo dedit diem horā
q; beatiū migrantis inueit.
Vide ergo loc⁹ q̄nta gloria dig
ni sūt qui i salutem p̄morum
fideles existūt.

De v̄tute oracionis. Capi
tulum. xxxi.

Nocte i expebiciōe dephē
se exaubāt sup̄ vt alas
a rore p̄te gāt. Por in
sacra pagina p ignorātia poni
tur. Si ergo i ignorāte via per
quā ad xpm p̄gas iadens exau
ba i orōe sup̄m⁹. engas caule
⁊ man⁹ ad celum donec eluceſ
cat splendor in tenebris et viā
dirigas adoptatū. Idem facias
si noctem vel tenebras iadens
peccator. s; si oculos cum publi
cano leuare nō audis multa san
ctos. āgelos interpellare deum

tibi mitigent procatum ut secundum prophetam dominus exaudiat celos. celi terra et terra te. Sicque etiam intercalanter prouehatur ad gratiam et spe certiori quam prius hylantatem premi vult attingas. Unde beatissimus augustinus in libro de vera religione hoc fieri confidenter assentit dicens. Quis quis angelorum eum diligit certus sum etiam quod me diligit. Quis quis in illo manet et potest humanos preces sentire in illo me exaudit. Quis quis ipsum habet bonum suum in ipso me adiuuat. nec ei participacionem non potest iudicare. Et non dubium valde quod auctor tangit in littera. Apis ideo exibat in nocte supinavit alas a rore protegat. In rore hic rigore tabulacionis in alio vero virtutes gratuitas et naturalis accipimus. Unde sponsus in cantibus querula. Caput inquit meum plenum est rore et animum mei guttas nocturnum. hoc est ut dicit glossa. Innoxibus et grauioribus tabulacionibus crustum caput ecclesie tumulat. Supina ergo id est supplex peccatorum anima in oratione preibat. ne cum gratuitis virtutibus naturalibus spoliatur. ut dum gratuitas quod deum offendens perdidit adiuuari non valeat. naturalium admiracula peccatis erigentibus perdat. Et idem fere in homine factum est quod descendens a iherusalem in ihericho incidit in latrones

quos etiam spoliauerunt eum gratuitas et plagis impositas abiecit semiviuo relicto. Ablatis enim gratuitis a peccatore et si naturalia permittuntur non tollantur. debilitantur et non habent ante hominem ad vota succedunt. Vidi hominem sine compacione fere sui temporis humilem. feruidum caritate. egemem beneficium. sobrium. supra modum erga afflictos pius. in corporis castigacione precipue assiduus. ab omnibus contagionum spurcijs alienum. hec in gratuitis. Innatus alibi vero ita erat bene et decenter ornatus ut nichil in eo imperfectum reliquisset omnipotens bonitas putaretur. Pro celibatu ergo et sanctimonia ab omnibus honoantur quasi sanctus iam in terra inter homines habebatur. ita ut de eo maria quidam quedam dicentes audirent. Quando cumque istum me videre contingit. me hominem non putare videre sed angelum. Hunc postea gratiam a rigore iusticie vidimus recebere et tantam erga deum in gratitudinem inuicem ut missarum solemnia audire contemneret. et nullum in eo virtutis vestigium remaneret. sed omni labe pollutus nullam proorsus luxuriam nullum facinus abhorret et hoc quia alas virtutis gratuite vel naturalis

orōib⁹ insistēdo vel lacrimis nō p
terit. Qualiter autē oracōib⁹ p
tegamur beat⁹ aug⁹. i libro de
mīrib⁹ euīdēter ostēdit dicēs.
Fidenter itaq⁹ fratres nostras
p̄ces ad deū dirigamus. Pro
nobis enim angeli deorsum cele
stia descendunt vt protegant.
uersusq⁹ ab celestia ascēdunt
vt pro nobis dominū petāt. vt
hinc desideria nostra ad ipsum.
et inde ad nos diuina beneficia
reporrent ad premiū. fact⁹ est
aer ipse angeloz gressib⁹ perui
us. mīscat cotidie per cōitatū
sanctoz. Nil enī mānit in elemē
tis vacuū qđ nō cūcti mortē fu
erit cōsecrātū. Eius manus i cru
ce leuate sunt vt fideles sui pos
sint ipetare qđ petūt. Feruen
ter ergo cum fide petas ⁊ accipi
es. Sine feruore ā fide oracio tua
debita virtute p̄uat. Verūtāmē
cōsiderandū est qđ in oracōne vo
cāli duo sūt. labor et itencio. Si
cū itencōne oras loq⁹s cum deo
et exaudīs a deo. Si vero sine
itencōne oras oracio qđez pro
prie dici nō potest s; tñ labor tu
us premiabiē ⁊ non frustrabiē
fructu suo. Multū tñ i fructu ⁊
premio differūt oracōis virtus
et labor. Cū oracōib⁹ deo lūga
mur ⁊ in laborib⁹ partē q̄lemā
q⁹ penaz ab q̄s p p̄tis obliga

mur exsoluere deponam⁹. Fra
trem i orbie p̄bicator⁹ vidim⁹
de q̄ritate testatissima fereba
tur qđ dū in via pger⁹ et oraz
sepissime a socijs visus ē qđ eū
a tergo sequebant⁹ ad altitudi
nem ymīus cubiti a terra suspē
di et p aera ferri. Hoc idē de
moiali quā aī q̄dragita ānos
vidim⁹ in foresto brabācie mō
stetio q̄ multis ānis i bie pēthe
costes hora tertia dū i choro. ve
ni creator spirit⁹ cātabatur ad
ynū cubitū eleuabat⁹ a terra et
vsq⁹ i finez ymīi suspēsa mane
bat. Ne quōdā i adolescentia
cōstituto ⁊ q̄tulāte qđ alijs debi
t⁹ oracōib⁹ vacare nō possem qđ
dā sancte vite cūbit. Ad min⁹
inqt semper semel i die ⁊ nocte
captes horā vel spacium qua de
um libeā mente deuotus oras
talis quidez oracio robur virtu
tis prestat et iacula submouet
inimici. Supina ergo idest sup
plex fidelis apis anima in ora
cione p̄ambas ā vt p̄prios re
atūs ā alienos emūdes. vel pro
prij stat⁹ pericula vel aliena de
moueas v̄l celestibus desiderijs
inherendo huius misere carnis
incolatum euabas.

De vera libertate que in casti
fuitate cōprobat. Ca. xxxij.

Itae potē sint sub lege
tñ libere sūt. Dñs i euā
gelio dicit. Qui facit
peccatū; suus ē pcti; Sup quo
beatus aug⁹. A q̄ q̄s deuict⁹ est
hui⁹ seruus addict⁹ ē. Vñ q̄dū
in antiq̄s tpi; post diluuiū in
noctia i hoib; pduāuit. nemo
inter hoies dñat⁹ fuisse descri
bit. Cū aut abūdauit iniquitas
et par refriguit caritatis. nem
roth robust⁹ venator. hoc ē rap
tor. hoies cepit deprimē et sub
iectis p pōpam priapari. Exin
de reges facti sūt et totū mūnis
legib⁹ subiecti sūt. Vñ beatus au
g⁹. i libro de ciuitate dei. Et q̄d
magna regna n̄ magna latroci
nia. In die q̄dā q̄dā pirata
capt⁹ a nautis magno alexandro
oblat⁹ est. quē cū interrogar; si
mare vellet habere infestū vt p
q̄d peccauent per hoc et torq̄re
tur. libeā contumelia iuect⁹ alex
andriū rēdit. Et tu inq̄t si totū
mūndū velles habere infestū; si
pntas quia exerceo parua nauis
cula latro vocor. tu aut q̄a mag
no nauigio. i perator. Cuius rñ
sionis et inuete vritatis auda
ciam intantum et miratus et cō
plexus ē alexander vt piratam
redderet liberū. Itaq; lex liber
tatis ē caritas. quā si ferre volue
ris etiā sub p̄po p̄ncipe lib eris.

Vñ dñs i euāgelio. Si vos fili⁹
liberauerit v̄e liberi eritis. Q̄
si reusaueris ei subdi. etiā regū
p̄ncips s̄bi et te dyabolice ser
uituti. Et q̄dē nostro tempo
re i germanie p̄tib; fiant michi
frater ordinis predicatorū nat
auit et vidit. virgo quedā san
tissima fuit q̄ nullis artat clau
stus vel seais potuit nullis p̄ce
sus vincul⁹ opedita tenere quin
mor vt spiritū mouebatur sicut
sagitta que quātō in arcu forti
us stringit tanto robustius ia
culatur. ita solutus claustrū vin
culisq; diuictis instar auis ē si
per aera ferebatur. Vñ dicitur.
Vbi spirit⁹ domini ibi libertas.
Sed illud notum omnibus solē
ne miraculū dicebatur. q̄ sacra
virgo videntibus multis fre
quenter exibat in campum et a
ues indomitas cuiuscumq; gene
ris clamoribus conuocabat. et
in medio earum quasi gallina
inter pullos singulas manu de
mulcēs et ocul⁹ residebat. Quib⁹
mir⁹. In illa innocentia persti
tit. a qua abaz lapsus principa
tum animalium perdidit. que
ei deus per obedientiam in pri
ma creatōe subegit. Delibera
te dicit phus. Non potest ḡas
astare libertas. hanc si magno
estimas oīa pua estimāda sūt.

Multa non q̄a difficilia sūt nō
audemus. s; quia non audem⁹
difficilia sūt. Libertas nichil ali
ud est q̄ animus quodāmodo se
ipsū habens. D q̄ magnis ho
mines tenent errorib⁹ qui cau
sa dominābi matia cupiūt per
meate. ignari q̄ sit ingens par
q; cel⁹ regnū. Impare sibi maxi
mū est imperium. s; habitis
hilariter ut pars ē libertatis.
Beneficium accipe ē libertatē
perdere. et nisi incumbat necessi
tas defacili non mendices. Sa
piens se contentus est. nō ut ve
lit esse sine amico s; ut possit.
Ea sola putamus emī pro q̄b⁹
pecuniā solvim⁹. Ea ḡuitavim⁹
pro q̄bus nos ipsos ipendi
mus. adeo nichil est cuiq; se vi
lius. Sepe maximū precū est
p q̄ nullū dat. Nostri essem⁹
si alia nostra nō essent. Qui se
habz nichil p̄didit. Omnes ad
hoc nobiles sum⁹ nec pauperes
abiat philosophia nec diuites
eligit. Bona mēs nec comoba
tur nec emic⁹. et puto si venalis
esset nō haberet eptorē. et ma
la mēs cotidie emic⁹. Anim⁹ no
bile facit. Ex q̄ntaūq; enī con
dicōe licz sup̄ fortunā surgere.
Nō deformitate corporis fedā
tur animus. s; pulchritudine aīmi
corp⁹ ornat⁹. Sicut nec ulla con

dicionis servitute subiciūt. sic in
tra se faciēs libertate ad nullum
sui otariū cogi potest. Subdere
igitur apīs anima fidelis ut li
bra seruias regi crīsto ne tibi
dñetur dyabolus tamq̄ seruo.

De electione prelatorum a sub
ditis. Capi. xxxij.

Sicut regē ordināt sic et
populos creat. Nemo
enī sibi affuit honorē
sicut dicit apostolus sed qui vo
cat⁹ a deo tamq̄ aaron. Vocari
aut a deo dicit⁹ qui volūate di
uina canoice ab hīs q̄ iter est
dign⁹ eligitur. Reges dico iudi
ces s; p̄latos et illis q̄ idigni
elcōis suffragio sustollunt. Eis
fiet sicut i libro n. dicit⁹ dicit⁹ ut
ignis egrediat⁹ de fano et succen
dat ligna filuaz. D q̄ciens pro
bleuma istud etiā isto tpe vide
mus impletū. Creat miser fatuel
los et simplices et oīs v̄tutis ob
liti gen⁹ tm̄ c̄spiciūt. nō p̄sonā.
Et vide q̄lit illi repēdit iusta mer
ces. Isti q̄dē dignitatis apice ro
borati q̄d sit iusticie v̄tutis et iu
ris nō curāt fas oē cōtēnūt. ḡral
sanē i clericos et laycos de bach
anē et cum horum vltorius ra
pie nō suppetūt proprie ecclesie
man⁹ iponūt. et suos creatores
ipios spoliantes eos magis q̄

alienos et turpius expectantur.
 Hoc in figura istorum sicut liber
 regum testatur zacharias filius
 ioiade sensit. qui a ioias rege quem
 per octennem regem populi prefecerat
 imaturum occisus est. Nec re-
 cordatur est qui sibi per fecisset bo-
 na sed eum crudeli morte multa-
 uit. Et notandum quod dicitur sicut re-
 gem ordinat ita et populos creat.
 Quid sit autem apes fidelium popu-
 los creare id est generare breuiter
 dici potest. In generatione quod est tra-
 nscientia sunt precipue scilicet valitudo
 congrua generantis. debita qualitas in
 seminata generantis materia. ma-
 tur in accipiente conueniens. Generan-
 tis persona dicimus prelatorum. Se-
 minare generationis materiam pre-
 dicationis verbum. Conuenientem in con-
 cipientem materiam catholicam ecclesiam
 finem. et hoc semper sancte ydoneitate
 conueniens. Hereticorum enim conueniens
 locum si qui dici poterit materiam dis-
 rupta et scissa est. et ideo fecerunt viuos
 generare non potest. Et ideo propheta
 playat contra dicens. Venerunt fi-
 lij usque ad partum et non erant viri
 parienti. Dicamus ergo de vali-
 tudine congrua generantis. Tres sunt
 sicut dicit aristoteles qui invalidi
 sunt generare. infirmus puer et senex.
 In infirmo generare non potest pro-
 pter debilitatem et defectum virtutis
 actus. Quos per infirmos accipi-

mus nisi illos qui languent in viciis
 invalidi ad virtutes. Velle quod bonum
 non potest fieri dicit apostolus. proficere
 autem non valet. Isti ergo per predicationem
 non spirituales filios generare ydonei
 non sunt sicut eis dominus per psalmistam
 improprie dicens. Peccatori autem dixit deus.
 Quare tu enarras iustitias meas et assu-
 mis testamentum meum per os
 tuum. Et vide causam. Tu vero
 odisti disciplinam et proiecisti ser-
 mones meos retrorsum. Indig-
 nus est ergo qui verbum ore eliminat
 et manu dissipat. Secundo genera-
 re non potest qui puer est propter
 incrementum. quia seminare generationis
 materiam transiit puerus in cremen-
 tum. Et in signum huius dominus ihesus
 cum factus esset annorum duodecim
 inuenitur est in medio doctorum non
 docens sed audiens et interrogans
 eos. Et illud quod lucas de eo in acti-
 bus apostolorum scribit. Cepit
 ihesus facere et docere. Et primo scilicet
 facere et postea docere. Comedimus ergo
 primo iuniores id est incorpora-
 re sibi ad incrementum virtutis secundum
 ezechielis volumen debet sacre
 scripture ut in ore eorum per predica-
 tionem fiat opportuno tempore tamquam mel-
 bulce. Terciumque id est senex ge-
 nerare non potest. et hec causa. quia
 naturam non potest in eo digere sanctam
 naturam secularem. Unde in libro regum dicitur quod

rex dauid senueāt ⁊ caleheri nō
 poteāt dū coopiret pellibz. Na-
 turalis enim viēt in senibz a ri-
 gore deflectit ⁊ necesse ē vt dū
 organismus corporis quasi for-
 nar ab instrumentū ignis destri-
 tur feruoris et sensus q̄litas mi-
 nuat. Si enī verū est qđ mag-
 nus ille grammatic⁹ dixit. Q̄nto
 iuniores tāto p̄spiciōres ergo
 ex consequētia verū est q̄to seni-
 ores tanto tardiores. S; i libro
 quarto regū dicit qđ asa rex iu-
 de in senectute doluisset pedes ⁊
 hoc affectuū qđ vtiq; fuit in seni-
 bus circa salutem p̄ximī tardi-
 ores. Calor enī feruide caritatis
 causa est vt sermo exhortacōis
 in predicāte apte et bene dige-
 stus valiter auditoribz p̄fite-
 rat. qđ vix ⁊ sine diuino mīacu-
 lo in senibz qđ a. lxx. vel hī i longū
 a. lxx. ānis senibz miorāt fieri
 cōprobatur. Qđ aut de beatissi-
 mo patre augustino legī ē teste
 possidio calamenh episcopo
 qui senectute longa confect⁹ ve-
 bum dei vsq; ad extremā ipsam
 egrotudinē i pretermisse alacrit-
 et foriter sana mente sanoq;
 consilio in sancta ecclesia predi-
 cauit membris omibz sui corpo-
 ris in columis integro aspectu
 atq; auditu dormiuit cū p̄ribus
 suis. diuine v̄tuti potius affectu

benū ē qđ nature. Et i tpe tñs
 acto et certe in presenti simile
 nō videm⁹. Tercio necessaria ē
 q̄litas in semētina gnacōis ma-
 tenat scilicet in eo t̄panda ca-
 loris sit fugibitatis siccitatis ⁊
 hūiditatis. Vñ dñs dicit in euā-
 gelio semē est v̄bū dei. In semē
 autē p̄dicacōis necesse ē vt pre-
 dicatoz s̄monem cōtemperz au-
 dientibz ne excessu feruoris et
 zeli erūpat in talia per que scā-
 daliset ⁊ turbet aut puoz audi-
 entes. Vnde psalmus instruit di-
 cens. et bñ patientes erunt vt
 anūciēt paciētiā. volēs itelligē
 in p̄dicatibz modamē. Hoc idē
 ceteris excessibz caueat ne te-
 por ā frag⁹ in v̄bo ne sine hūore
 grē. sicut ne et hūidum nimis
 hoc ē s̄m p̄phaz aq̄ idest secula-
 ri scā mīxtū min⁹ reddat itōs
 et sollicitos auditores. Disscāt
 ergo apes fidelium reges idest
 p̄latos ydoneos ordīare qđ p̄
 dicacōis semen cōueniēs pos-
 sint adopcōis populos gnare.

De pueris et iusta iusticia.

Capitulū. xxxiiij.

Dilectum examē
 iudicij tenent. Incor-
 rigibiles necant casti-
 gāt mox ⁊ morte pūiūt. Quid
 mirū. Audi qđ dixerit iosaphat
 rex israhel iudicibus populi

quod constituit. Videte inquit quid faciatis. Non homines exercetis iudicium sed dei. et quodcumque iudicaveritis in vobis redimabit. Quod quod horum da sententia in illos qui percutiunt vel putere permittunt iudicia. secundum apostolum iustificat per muneribus ipsi um et causa vidue non ingreditur ad eos. De ergo ipsi in malum. et tribuon enim illorum venit quia iustus dominus et iustitias dilexit equitatem vidit vultus eius. Si autem dilexit iustitias et approbationis oculo confideat equitatem per consequens iniustitias odit in iudiciis et improbat falsitatem. Ubi ergo iustitiam habere non poteris patienter ab dominum cum fiducia convertaris quod impunitam nequam ire non finit et cum accepit tempus ipse iniustitias iudicabit. Quid autem super hoc nostro fere tempore secundum quod a fratre vobis predicatorum audiui inlothoungia dicta bimbacie secundum sit audiamus. Monasterium sancti Jacobi apud leobinum notum multis est et acceptum. Istud quidam adolescens sobrinus maioris prepositi causa maioris deuotionis et religionis intravit. Quod ut audiuit prepositus indigne tulit. mandat abbati emitti sibi sobrinum per clericos. Renuit ille. Tunc prepositus foris manu colla satellitum intrat violenter cenobium. ra-

pit iuuenem et nudato sacro habitu induit secularem. Abbas ergo monasterii collas promouit vel poribus citatus episcopus querit et totum clemens tantis iniuriis interpellat. Hoc cum indignanter audire virum vel episcopum et abbatem potius ipse ret datus vobis abbas flexis genibus cum modamine dixit. Iudice contra te o prepositus in terra habere non possunt ideo contra te deum sumum iudicem interpellat ut infra. pluries vterque nostrum appareat coram illo sententiam promeritis accepturus. Ad hoc presul cachinnans cum suis intravit hominem atque superuenit et expulit exprobratum. Quid plura. Quadagesimo autem die circa nonam mortuus est dictus abbas. Et cum pro eo sollemniter pulsaret sedens in balneo prepositus quod quid a circumstantibus quod hoc esset. Mor quodam ignobilis et regit de solitu capanax. tunc abbatem sancti iacobi iam defunctum et pro eo pulsationem fieri tam sollemnem. Illico recordatus prepositus quod quadagesimo die esse quod se citatum coram summo iudice audierat ab abbate consternatus animo dixit suis. Cito videte quod faciam. Mortuus ergo ego sum. Comparere me hodie summi iudicis aspectibus oportebit. Nec mora. Post hec verba cum balneum egrebi festinaret

in astantiū man⁹ cū dico etula
tu ⁊ vobis expirauit. Illic paul
dubio respondere cōpulsus vbi
causaz stcepitus cēseat iuripe
torū aduocatio cōtēscit. vbi
nec p̄ces nec p̄ciū libābūt.
¶ Simile qđ ⁊ de cōte quōdam
hanomie fide indubitata p̄cepi
mus qđ dum vellet i ecclesia san
cti iohānis inualētemis canoni
cos expellere regulares ⁊ p̄ eis
ponere canonicos seculares ab
bas eiusdeꝝ loci ad sūmum iudi
cem appellauit. Appropinquāte
autē appellacōis die cū abbas in
ciperet ifirmari et se ad cōparē
dū coram sūmo iudice oracionis
instācia p̄pararet ipseq; comes
sub eodem tpe sentiret incōmo
dum cause cessit oīode diē ven
ditus iudicij et sententiā exspe
ctare. Et nō i perūhione iudicij
duo mala. Vnū qđ offendūt deū.
et vnum qđ offendūt primum.
¶ Damū fit mādatū dei tñsgre
diēdo. Secūdu p̄rio iudiciū s̄b
trahēdo. Retribucio ergo eius
venit vt offensam dei etiā si h̄
penituerit per afflictōez corpo
ris luat et offēsam primi quā
p iudiciū iniustū inuēnt dānis
eius satisfaciēdo restituat. Idez
enī iudico qđ manu diripe. Vt
si inpeitens p̄seuerat penā pro
utroq; p̄petuo damnatus exsol

uet. Quia frōte i futuro illo ex
tremo et tremēdo iudicio ipsum
iudicem expectabit qđ hic tpa
liter iudex eū p̄ inuersū et falsū
iudiciū irritare non timuit.
¶ Quib fit autē tenere iudiciū ad
illos maxime spectat qđ iudicare
et corrigere debent excessus et
opa subditoꝝ. Vnde dicit icorri
gibiles enī necāt castigāt mor
et morte pūiūt. Cuius exēplū
in p̄mo libro regū iuenies vbi
heli sacerdos contra legē exce
dentes filios nō corripit ⁊ cum
eis in vno die vindictā crudelis
sime s̄ iustissime aīadūhōnis
accepit. ¶ Qđ vult⁹ in vtroq; qđ
dictū est de iustis iudicib; ⁊ de
hīs qđ sunt circa correctionē sub
ditoꝝ icorrigibiliū negligētes.
¶ Comes qđā iustissim⁹ iudex
vt certissima relacōe didici⁹
in p̄riū filiū et vniū tale iudi
ciū fecit. Deinde eāt comes an
nis duob; aut trib; languēs. et
vna die tū filio ei⁹ virginem op
primente clamor populi per ci
uitatem validus exat⁹. Quo
clamore pater attōmitus inqui
rit que causa sit. Negāt prima
tes qui astabāt s̄ cādē mīmis
teratū intīmāt veritatē; quo de
tecto vulū dissimulante cum la
crimis pecijt ab astante seruo
cultrū exarātū et longum qñ

vellet sibi vngulum excrementa
resandi. Nec diu immoratus
vix sex horarum spacio interie
cto filius precepit aduocari. Quo
veniente et propius accedente dix
it pater. Nunquid nosti quod sim do
minus terre et tu me superstitie
et viuentie in confusionem mei
et tui opprimere virginem volui
sti. Abiit ut te talem heredem
habeam et te talem post me terre
dominum relinquam. Hoc dicens
subito eum in corde cum cultro per
cussit. nec quatuor diebus post hoc
spacium intercessit cum ecce co
mes mortem sibi imminere respi
ciens quendam secreta sui consu
mabatur abbatem. Cui cum co
fessus esset et peteret corpus per
et nichil in confessione de occisi
one filii tetigisset abbas nolens
eum absolueret vel communicare quod
re tamen scelus filicidii continens ob
misisset quod fuit. Cui comes misericordia
constantia respondens dixit. Ab
siste illum reputem penam princi
patus heredem licet genitum car
ne mea qui contra fas ausu nepha
rius violator existens se dig
num fecit mortis iudicio. et om
ni iure successionis indignum.
Nec vere ergo pater filium sed
legum violatores occidit. Tu
autem abbas vicarius iudicis dei
contra legem me iudicas que deu

tronomij libro teste in nece pa
trerni filij primas parentum ma
nus esse precepit. Unde ad cri
sti iudicis tribunal appello ubi
sine tua absolutione facti huius
astare volo et certus eius iudici
um expectare. Hoc solum peto
ut paxidem apertas dominici sa
cramenti et me salutare dei oculis
tamen videre permittas. Quod
ubi annuit abbas hostia saluta
ris mor se oculis et mitis patenti
fudit. et eum iustum prerogati
ui examinis iudicem et rectissi
mum vindicte scelerum compro
bavit.

**De virtute innocentie et sim
plicitatis. Capitulum. xxxv.**

Iero modo innoce sunt. Illi
viri que apes fidelium imitantes
qui sunt prophetae et recti
non fecit nec inuenit. Et dolus in ore
eius. Nam res est istis temporibus
etiam in pueris qui nomine et fa
cie innocentie puritatem osten
dunt puritatis innocentiam in
uenire. Sed etate supplente ma
licia luxurians in se vires exhau
runt ante tempus. ideo deus
omne deperit. robur elanguit
in adultis facinorosi quique per
ferunt palmam. virtus obiecta
succumbit in facinorosis reuiuiscit.
Abel innocens de nouo prostermitur.

Non est q̄ reputet puritatem ⁊ ideo sectator inoēcie rariſſim⁹ inuenit. Hīs q̄dem ſi ſoli eſſēt principes obnoxij ſeculares poſſet vti q̄; ſ; tū cū gemitu tolerā. S; in illis eſt cū deſtacoē maxi ma ſpūedū q̄ ſunt loco apoſtoloꝝ diſpēſatores eccleſie q̄ deſpectis inoētib; ⁊ pbatis nō ponderāt pmouere impiū ſi eū videāt et verſutū. Non ſic vilis deo inoētia credit⁹ qui ab imo mūdi inoētem enoch a ſeculo tñſtulit. noe iuſtū ſeruauit. abrahā āpliauit. eſau reproba uit. iacob dilexit. ioseph inoēiū totū mūdo preſecit. Innoētiā puritatis in matre cui⁹ elegit. In inoētib; coronauit. In baptiſta laudauit. In iohāne dilexit. In illis q̄s vocauit ad ſe ⁊ cōplexus eſt puul⁹ cōmendauit dicens. Simite puulos vīre ad metalū ē enī regnū celozū. Et q̄d bicā. Tempus me potius deſereret q̄ exēpla. q̄miam q̄cumq; domino placuerūt aut per vite pfectōez poſt lapſū. ā pervite inoētiā ante lapſum. ā certe ad vite puritatem poſt lapſū re dierūt. ¶ Quid autē in confinio burgūdie per inoētiā actum ſit vt a fratre ordiſ minor⁹ per cepim⁹ referamus. Antiquiſſimo more ſeruātū eſt in ordine ſan

cti benedicti a cunabul⁹ fere pue ros ibui et ſic eos in ordinē p vite inoētiā educari. Quo cōtra ſepius actum tamen audiui mus nec approbam⁹ p oīa puerum rationis expertem vueri q̄d nescit. ſ; potius adultū quē libet q̄ poſſit diſcrete reproba re q̄d diſplicet. et electione digna approbat q̄d placet. ¶ Puer q̄dam in confinio burgūdie fuit q̄ in mōſterio ordinis ſancti bñdicti apud cluniaum ab ipſis cunabul⁹ inoētiffim⁹ ac ſimpliſſimus adoleuit. Adultū ergo iuuenē abbas ſuus pro recreacōne vel ioco ſecū pſciſci extra precepit. Sufferiādoꝝ ergo equoz causa abbate cū ſuis añ domū ferriā deſcendēte miratus ex ſimplicitate iuuenis eo q̄ num q̄ tale q̄d videret ferrū candē s nuda illud manu ſine abuſtiōe aliqua vel leſura eleuās atrecta uit. Superfactus ergo abbas et omnes q̄ pūtes adeāt inoētiā in iuuenē venerati ſūt ⁊ rē iterato ac pluries probauerūt. Poſt hoc abbate cū ſuis alias occupato iuueis mox iterū a domo alij eſt iſgreſſus vbi vixorē ſabri cū puero ſuper gēua miratus inueiens añ puulo cui num q̄ ſimile videāt iocabat⁹. Illico autē mulier in iuuenē q̄ſi ierpxū

malicia stimulata. si talem habere vellet inquit. Et ille libentissime inquit. Que mox nesciū ad concubiū instruens puerum sic fieri promittebat. Ergo bi iuuenis post concubiū inoccētia spoliatus egressus est. ferū cādens ut prius existimans contrectare adustus grauitex exclamauit. Qua in re turbat? abbas non modicum admiratus aīab uertit ex interiori lesura anime iuuenem foris lesum. et priori inoccētia q̄ eū contra ignē p̄t̄ erat denudatū. Reductum ergo ad monasteriū iuuenem abbas super gestis diligēter inquit ueritatez q̄ simplicissime cōfitē. Et sic aīz multis lacrimis dam nū suum tremebund⁹ expauit. **S**⁹ et potentē oīa deōnes puritatez mira gesta iuliane v̄gis et cipiani testant̄. Vbi aprian⁹ adhuc puer a magistro suo compellus legiē. xviij. annis puritatem v̄ginal⁹ inoccētie custodisse ut per hanc maiori potencia contra demones ⁊ ip̄erio potiretur. **S**up hoc quoddā valde memorabile certissima relacōe ab hīs q̄ presentes aderāt ⁊ uiderāt i machlinia opido brabācie p̄cepimus accidisse. Puella q̄dam sacro dīe dūico cū iuuenibz conzauēat diu valde fatiga

ta ergo demū cōdijt. Nec moa. dūmiū pergēs demone fit repleta. qua clamante surgit sālia ligant vinctulis sciuentem. Mane in hāswic ad oratoriū gloriose virginis extra epidum deportatur. Frequēter enim ibidem magna virtutum operat̄r miracula plurima demōstrauit. Quod ubi scolares pueri percepant ad locū ubi x̄p̄abatur puella i oratorium aīarretūt. quorum vnus annorum ferme xij. aubacioz ceteris atq; sagacior cepit compellere et ad iurē demonium ut corpus obsessū desereret et exiret. Nec moa. ubi demon arcaymbilicū pertumorem se esse monstrauit. bi rtus puer crucē cum pollice i contrarium fixit ⁊ sic paulatim per crucē versus os ascendere compulit donec eum in speciem hirsuti vermis oīs popul⁹ ita hiatū oris herētem vidit. Quo miro conatu ad inferiora cōbire volēte clamauit populus. puer instāter signū salutis exp̄esuit et cum maxīma violencia demonem exire coegit. Eiectum ergo ut diximus in modū hirsuti vermis puer audacter dexteā comprehendit et in fossam paruellam ubi pluuiā aqua cōsederat mox p̄iecit. Qui statim in oculis

plebis totius disparans leticie
et laudis omnibz materā dēre
liq̃t. Proinde man⁹ pueri a cō
tactu ṽmis nigredine infecta re
mansit h̃ p̃tinus aque b̃ñdicte
lauamento discessit. Sacrosca
ergo res est esse ab omni labe
taminū innocentem. h̃ simul es
se cōueit simplicē et prudētem.

De innocentia boni hoīs et iusti
q̃ nemini cupit nocere h̃ oībus
p̃desse. Capi. xxxvi.

 Fructibz null⁹ nocent sed
nec mortuis q̃dē. Cui⁹
de patre dicit. Om̃e pal
mitem q̃ fert fructū purgabit
eum vt fructum pl⁹ afferat. Sic
ete aūc subdiē. nec mortuis qui
dem subaudi nocent. Et hoc est
q̃d i euāgelio de casto rege fide
liū signanter legiē. Calamum
quassatū non conteret et lignū
fumigās nō extinguet. Quod
et ad nos moraliter referri po
test. Fructibz null⁹ nocēt. idēst
fructificātibz per bona opeā no
cere non debem⁹ vt impediā⁹
eos i aliq̃. h̃ potius adiūuem⁹
vt eoz exemplo ad similia p̃uo
cemur. Unde salomon in puer
bijs. Noli p̃hibere eum q̃ bene
facit. h̃ si potēs et ipse bene fac.
Multis modis dicit. nocē ho
mo hominī. h̃ precipue tribus.

corpus occidēdo. animā seducē
do vitā ifamando. Corpus tripli
citer occiditur. gladio materia
li vel cōsimili vt cayn abel. sub
do la p̃dicionē vt iudas casū.
victus subtractionē vt q̃ tpe ne
cessitatis et famis negādo victū
pauperes p̃ire permittunt. de q̃
dicitur i decalogo. Nō occides.
De secūdo i eodē. Nō feres con
tra p̃ximum tuum falsum testio
rium. De tercio dicit ābrohius.
Pascē fame morientem. q̃ si
non pauens occidisti. Nā et
am p̃ximi tripliciter seducitur.
peccato. exemplo. cōsilio. Pec
cato vt qui hominē peccare facit
sicut heli ophni et finees q̃ pec
cabant cum mulieribz que exar
babant ab hostiū tabernaculi.
Exemplo vt salomon q̃ illectus
amore mulierū ydolīs imolauit
et per hoc peccare fecit multos
ex israhel. Cōsilio vt q̃ tempore
iude machabei p̃suaserunt mul
tis vt derelinq̃rent leges patrū
suorū et ydol⁹ imolarent. Vel cō
silio possūt dīa seducere q̃ i cau
ta p̃dicationē nescientes et sim
plices de occultis peccatis red
dunt curiosos sollicitos de h̃ijs
que prius ignorabant. De pri
mo dicit i decalogo. Nō mecha
beris. De secūdo in libro he
ster i fine. Gladio et igne pereat

per exemplo contemptus et inobedientie. De tercio in libro iob. Abbuca; filios malos in stultum finem. Vita etiam primi tripliciter infamat. vel minuendo bonum quod in eo est vel agendo malum quod in eo non est per fingendo malum. Primum malum secundum peius. tertium pessimum. Et hec est bestia quam vidit daniel cum triplici ordine denarium que multos populos devastabat. et hoc quare quia eo minus peccatum detractiois vitatur a pluribus quam minus peccati mortis culpam ab ignorantibus habere putatur cum tamen multo gravior sit sine culpa primum infamare quam furtum vestem ei auferre. et hoc quidem multa. illud vero ponderat pauci. Huius rei vinclum horribile valde et mirabile vidi. Novi ordine. non re. nomine non actibus sacerdotem. huiusmodi vicio lingue debitus erat ut potius de se pessima mereretur. quam non socios vel cohabitantes sibi cumibus infamaret. huiusmodi ante mortem captus in furtum tanta in se debachatus est cedere. ut propriis dentibus linguam maliloquam lamar. et palam actis ostenderet. quod quia lingua sua dolose egerat. et venenum aspidum sub labijs eius quasi sepulchrum patens guttur illius fetorem teteramum ahelaret.

Quod quilibet studeat occasione proficiendi et emendandi sumere non solum a bonis verum etiam a malis. Capitulum xxxviii.

Non solum ab odoriferis verum etiam a fetidis herbis mellis alimoniam trahunt. Hinc cum odoribus bonis delectantur et naturaliter fugiunt fetida. Sed in eis propter mellis bonum ad tempus utiliter demorantur. Et hoc est idem quod dicit paulus. Omnia probate quod bonum est tenete. Per odoriferum intelligimus opera bone fame. Vnde apostolus. Bonus odor casti sumus deo. alius quidem odor vite invitatur alius odor mortis in mortem. Augustinus super eodem verbo dicit. Sicut quondam illud preciosissimum unguentum fracto alabaistro cedere domum implevit ita et apostolorum opinio bonorum fractis eorum corporibus per martirium quasi suavissimum holocaustum domino ecclesiae toto odore respergit. Et hoc quidem alijs communi gaudere fama vite invitatur alijs invidentibus fama mortis in mortem. Tu autem apud fideles anima delectare fame operibus odoribus bonorum quam tibi in mutua collatione de bonis et edificatorijs

v̄bis os lapidum ⁊ odoriferum
reddāt per qđ edificet p̄m̄
et cor mūdātū spurcijs graui
labūbū faciant. quo magis ad
dehberū collū eternoz ei⁹ sus
piriū excitetur. Gracius tibi sit
q̄i fauos mellis ⁊ lactis dulcediez
lignā tuam ⁊ labia distillare q̄
amariari ventrē tue memorie ⁊
felleis recordacōibz ad v̄m̄
prouocari. Illud vero qđ textus
apte subiūgit qđ licet fugiant
naturaliter fetida in eis tñ prop
ter mellis bonū ad t̄ps valiter
demozant. sic intelligi debet qđ
non solū in bonis hominū acti
bus proficiendi occasiōem san
cta aīa sumit verūetiam ī mal
dū in hīs videt qđ iuste displi
cet ⁊ in ill' imitatur bonum qđ
vidz. Vidim⁹ ⁊ valde dilectū
⁊ familiāre habuim⁹ nobile phi
lippū de mōm̄iaul militem vite
perfūssime viciū in qđ illud mō
tabile frequenter adūtm⁹ qđ to
tum temp⁹ suum vel in oratione
ac deuocōe cōtinuauel in sanctis
colloquibz expēdebat. Noue
rat enī multos valde religiosi vi
ros ac fēinas q̄s ī grecie.
lūbardie. burgūdie. puicie. gal
lie. flandrie. brabantie partibz
illustraueāt. quoz v̄tutes mores
et v̄ba cum miro seruoze ⁊ desi
derio referebat. et ab meliora p

hoc mētes aubiētū exatabat.
S; et auditores suos et collo
tores miā oris ḡra cōpellebat.
vt sibi aliqđ dignum relatu qđ
aubissent vel vidissent in facto
vel ī dicto bonozū exponere dig
narent. Et hec quidem vltia qđ
credi potest in eo tantā deuocō
nem tantā leticiā et tñ deheri
um exatabant. vt istis sol' vi
uere crederet. Si qđ vero extra
taliam eū audire cōtingit quasi
esset percussus ī capite cū miā
anxietate spirit⁹ faciem auerte
bat. Nec frustat⁹ ē fructu oris
auris bonoz salicet que libēter
p̄tulit et audiuit. cum eū deus
mito modo remunerauit etiā ī
presenti. Dix enī habuit de om
nibus paternis bonis necessari
um vite victū et tamē octo mō
stetoz cisterciens' ordīs funda
tor exatit indefessus. Exceptis
congregacōibz beginarū q̄s vs
q; ad qñq; milia ī diuers' locis
⁊ eo āplius ī casti seruiicio mā
cipauit. Ecce quid sit bonis bo
ne fame odoribz delectari.

Qz vigor iusticie et zelus corre
ctōis in capitul' stracte sit ser
uād⁹. Capitulū. xxxviii.

Ita mūdicia circa eas
admoliūt omnia in me
diū nulla opa spurcie

latent quoniam et excrementa operantium intus ponunt ne longius recedant ut congesta in unum locum turbidis diebus et operum oculo foras efferant aggregata. In his verbis notatur capitulum necessaria et celebris officina ubi debent excessus peccatorum proferri accusari corrigi et purgari. Conuenticuales enim omnes generaliter decet et precipue cenobitas ut mira sit mundicia circa eos. Et hoc quomodo conueniens sit quod ut in medium excessus singulorum quasi excrementa operantium salutem mutuam proferantur. Et sic fit quod scriptum est. Salutes nostram inuicem operemur. Multum est enim remissius misericordius et tolerabilis in presenti coram paucis et hoc etiam fratres coram paucis et emendari quod in illo horrendo iudicio coram omnibus bonis et malis sententialiter condemnari. Et hoc est quod dicit apostolus. Si nos in christos diiudicemus non utique iudicemur. Sed heu timet quilibet paci sue et peccantes veretur arguere ne sibi a sociis aut peccet talio refundatur qui peccans gaudere debet argui cum peccaret. et illa fronte socium audacter corripere qua nollet eum su-

os excessus vel negligencias tacere. Sed nunc secundum prophetam lob protegent umbram bram eius et corpus eius quasi scuta filia compactum quasi ex squamis se prementibus. et in hoc dyabolum cum suis omnibus intellexit qui inuicem se vel defendunt vel contegunt ut sic omnis ordo monasticus in dissolutionem omnis honestatis deus in turpitudinem omnis forma virtutis in vicium omnis rigor iusticie in precipitum facinorum evanescat. Nec omnia proorsus eueniunt eo quod accusaciones et correctiones in capitulo non habentur. Petrus ananiam et saphiram quasi in capitulo seniorum proicio appetitus corripuit et puniuit. Paulus principem apostolorum petrum quasi in capitulo coram senioribus et fratribus arguit quia reprehensibilem iudicauit. Nec in initio nascens ecclesie et inter dispensatores fidei maxime ad instructionem nostram acta sunt et conscripta. Vbi etiam ergo horum seruatur exemplum ibi inuidua semper cum ipsa habundancia rerum temporalium casti gracia perseuerat. Et licet in mutuis accusacionibus et

correctionibz capitulorū subite
aliqui p̄turbacōes p̄ueiant ani
morū. sp̄it⁹ tñ sancti v̄tute cici
us conq̄esunt et ab se redeunt
corde pacati. Unde text⁹ satis i
nuit q̄ hec fieri solent turbibz
diebz et operū ocio hoc est cum
deliberacōe et discreto moderamī
ne prelatorū. Qd aut̄ premitti
tur poni ī mediū opantiū excre
menta ne longius recedāt ītel
ligi sic debet. vt p̄ accusacōibz
et correctionibz capitulorū appel
lacōes et diffamacōes fieri pro
hiberet. Solertissimū quē
dam in remēsi ecclesia anglicā
genere decanū ab hīs q̄ vicum
cognouerūt audiui⁹ q̄ canoni
cos suos pro excessibz vialiter
corrigebat. Accidit aut̄ ei⁹ tpe
vt venerabil⁹ et deo dign⁹ alber
tus leodie⁹. episcop⁹ frater du
cis brabantie ab impatore hein
rico epul ab ip̄erio pellef et a
militibz eius iuxta remēsem vr
bem pro iusticia dolosissime ne
taref. Ad cuius obsequas cū vene
rabil⁹ richard⁹ ex regali genere
et tunc q̄dem archidiaconus
remenf h̄ in cathalauno presul
electus sine nuptiali veste cū m̄
ta turba nobiliū interesset. Se
pulto aut̄ sacro cadauere ī cho
ro ecclesie cathedralis vt dece
bat decan⁹ omnes canonicos nec

non et ipsū cathalaunēsem ele
ctum ab capitulū euocauit. Resi
dentibz ergo cunctis dixit deca
nus electo. Nondum adhuc vt
credo archidiaconatū aut cano
niam resignastis. Cui electus.
Rōdū inq̄t. Et decan⁹. Surgi
te ergo et satis faciatis ecclesie
et dorsiū ad disciplinam coram
fratribz p̄pante eo q̄ sine veste
nuptiali chorū cum canonicis cō
tra regulā introistis. Nec moā.
surgens et proūbens elect⁹ ve
stes exiit et a manu decanivali
dissimam disciplinam accepit.
Qua accepta elect⁹ vestibz rei
butis exiit se et decano cū max
ima oris ḡtia coram oibz dixit.
Gratias ago deo et patrone re
menf ecclie ei⁹ p̄ssime genitri
ci q̄ te talem h̄ in regimine de re
linquo. hinc magis diligā locū
istum et in sede ista dignam sem
per veritatis memoriā veneābor.
Hec dicens archidiaconatū et
canoniam resignauit et in se ve
rificauit illud vulgare puerbiū.
Quanto caput altius tūto collū
mollius. Q̄re enī decet nobi
litatis celsitudinē. humilitatis
māsuētudinē remolliet. Ego aut̄
inq̄ntum in te narrata conicio.
non min⁹ in correcto exemplū
v̄tutis relinq̄tur. q̄ in p̄lato cō
stācia p̄cessent corrigētis. bū

nobilis et electus in presule correcti
one pualida pue culpe cum paciē
cia et humilitate sustinuit. et ille
etiam in tanto vicio iultu ire non potu
lit quod non correctum alijs in ruinam
futurum fore preiudicabit. **A**udite
tamen quod idem decanus de filio sororis
sue egerit excedente. Ob amorē
et reuerentiam dicti auunculi sui
canonica prebenda in attreba
censi ecclesia clerico est libe
raliter collata. Post tempus autem
ipse clericus pro lapsu carnis pu
nitus per annum suspenditur a
prebenda. Inde casus accidit
ut decanus eius auunculus ab a
uitatem attrebaicensi causis emer
gentibus deueniret. Qui honeste
talem vicum decebat a ca
nonicis est receptus. Narratur
etiam ei excessus nepotis a so
cibus penamque inflicta. ut canoni
ca porcione vno anno careret. pro
tumque esse capitulum penam li
beraliter elapare nepoti. si pro eo
preces fundere dignaretur. Et
ille. quare. Nonne inquit filius
sororis vestre est. Conuoca
to ergo capitulo canonicorum
dixit. Nepotem meum excessisse
percepi et iuxta consuetudinem
ecclesie per annum in prebenda
punitum. si ego voverem in meum
arbitrium ponatis hanc noxam.
Nec mora cunctis annuentibus

leto vultu. erat enim clericus de
bonis socijs illis quorum nec vnus
vniquam ut vulgo dicitur benefice
rat. decanus subiunxit dicens.
Vestra gracia vos domini mei ka
rissimi noxam nepotis mei in me
um arbitrium posuistis. Comen
do quidem et approbo consuetu
dinem vestram qua per annum
lubricos in carne punitis. Isti
anno quo nepos meus a vobis
in prebenda est punitus alter
annum addo. ut duobus annis
omni beneficio careat prebenda
li et si quid medio tempore se cor
reperit tali modo ut digne resti
tui mereatur vestre in hoc anno
beniuolencie largitati. Simul
tem ipso facto quo male se ges
serit. ut nunquam ad prebendam
vel gremium huius ecclesie in
perpetuum admittatur. Hec
ut audientes canonici mire in ver
bo edificati sunt et tantam vir
tutem decani per totam galli
am vulgauerunt.

Quod consonancia vocum in psal
modijs sit vigili mente seruan
da. Capitulum xxxix.

Dexter congregare sua
uiter cantant. Quid au
tem de cantu apum ab
laudem casti secundum litteram acci
derit audiamus. Narrante mi
chi viro sancto abbate quodam

quōdā audiuit hoīnē paupē
 ī suburbio citatis cuiusdā alue
 aria apū maria habuisse. Cum
 q; frēquētus pauper apes solli
 citus visitaret. primū aduertit
 eas sepius in die mira alacrita
 te cōtinere et postea cum curio
 sis indagari series interpolare
 concent. nec vll conuehendis
 abis opem dare. Nec diu post
 hec cum casu media nocte surrex
 isse vidit super apes totū aērē
 illustrari et contra cōsuetudinem
 omnium apū apes ipsas in no
 cte cantib; modulari. Stupefa
 ctus ergo vit et rem frēquētus
 probās ad ciuitatis episcopum
 cum suo presbitero vit. narrat
 de apib; qd agatur. Nec mora.
 presul in ppa psona veritatē ex
 plorās fuit ei dictum fuit inue
 nit. Cōmunicato ergo cōsilio pro
 bis vitis et euocato populo ciui
 tis qd ī alueari sit aggreditur
 erpici. Et fracto vase inueit in
 modū pīridis eburnei vasculū
 ex cera cōbibissima ī fastigio al
 uearis et ī ea sacmētū corporis ca
 sti. circa ipsū vero apū choros
 in modū phalangarū celestium
 exubias celebrantes. Sublato
 igitur valibissimo clamore cum
 lacrimis corp⁹ casti in ecclesiā
 detulerūt. et ī locum vbi iuentū
 fuit ī remediū languēcium inu

meābilū. oratoriū cōstruxerūt.
 Cūq; iā narrata vbiq; terrarū
 fama celebri vulgarent. duo fi
 res ei perterriti nouitate spon
 te cōfessi sunt. qd ī vicina ecclā
 corpus casti cum pīride argen
 tea capuissēt. et retenta pīride
 sacmētū corporis casti iux tū
 seuntes sub alueari predicto in
 fuga celerā proiecissent. Sic er
 go innotuit. si tū dici potest eti
 am breuissime īvolatilib; api pa
 nis illeuius qd de celo descēdit
 et dat vitā mūdo et hominē cre
 dere monuit veritati que dixit.
 Panem quem ego dederō caro
 mea ē p mūdi vitā. Et qd suffi
 ciens ratio est huius preciosissi
 mi sacmēti illa veritas attestās
 que fallere nec falli potest qd qd
 hoc manifestissimis mīacul et iā
 nostris temporib; nō cessauit et
 cōprobare. ¶ Oppidū duacense
 amplū et magnū ē inter cetera
 cum a dextis vie et attrebatū
 nobilissimas ciuitates. Hinc ī
 ecclesia canonicorū sancti ama
 ti episcopi. cū sacdos in pascha
 cōmunicato populo corp⁹ casti
 super nudā terrā stupid⁹ iuenis
 set et flexis gemib; eleuare tēp
 tasset. mox p se ī aera sublima
 tum pāmiculo quo cōsecratos di
 gitos sacerdos detergere sol; in
 hesit. Clamās ergo presbiter

canonicos vocat. Accurrunt illi
spectant in panno corpus viuifi-
cum in specie faciei venustissimi
pueri. Et mox conuocato popu-
lo ad spectaculum presentatur.
et indifferenter nulli tanta ce-
litus visio denegatur. Hec cum
audissem fama vulgante veni in
opidum quod predicti. Accessi
ad decanum ecclesie cui optime
notus eram. peccij videre miracu-
lum. Annuit ille. precepit ut fie-
ret. Aperta est thesa conuocant
populus moxq; ibi puer reuol-
uitur. clamant omnes. Ecce iā
video ecce conspicio saluatorem.
Stabam ergo attonitus nichil
videns nisi tantū speciem panis
albissimi. nichil quidem consa-
us michi. quare sacrosanctum
corpus cum ceteris non videt.
Nec diu mecum ista volebam.
tum ecce vidi faciem in mensurā
etatis plenitudinis casti spine
am coronam in capite et duas
guttras sanguinis ex utraq; par-
te nasi per faciem descendentes.
Mox igitur gemitibus flexis ado-
raui cum lacrimis. Surgens autē
nec coronam in capite nec sang-
uinem vidi s; faciem hominis su-
per effigiem honoratam conu-
sam ab dexteram. ita ut viri o-
culus dexter videri posset. Nasus
erat abmodum longus directus

valde. supercilia arcuata oculos
simplicissimos et dimissos ha-
bebat cesanem longam super
humeros descendentem. barbā
intusam et sub mento arcuatā
subactu exterminatā. icubissi-
mi oris ex utraq; parte menti
nudam. prope a pilis malliulas
ut in iuuenibus solet apparere
qui barbā a puero nutrauerūt.
frontem letam. macilentas ge-
nas et collum longum cum capi-
te parumper inflexum. hoc sce-
ma hic decor benignissime faci-
ei. Eam autem diuersimode sub
ymus hore spaciore vidē solebāt.
Alij autem in cruce extensum.
alij quasi ab iudicium venientē.
plenq; et hoc ex magna parte
sub pueri forma. Quā sanctum
autem et q̄ mentorium sit mis-
sam audire cotidie vel saltem cū
se facultas obtulerit exemplis
manifestis ostenditur. ¶ Sa-
cerdos quidam de bacca anbe-
as nomine ut fratris dachij bo-
ni et beati viri de ordine prebi-
catorum cum eo de parisijs re-
means certissima relatione di-
dia cum conuicaneis suis terrā
sanctam pegrinus abiit. Tū
sito ergo manū in vigilia pasche
venerunt in iherusalem et sum-
mo mane recebere voluerunt.
q̄bus sacerdos dixit. Sāssim?

dies est pasche et locus resurre-
ctionis dñice ē. audiatis prius
missam ⁊ eukaristiā sumite po-
stea recedam⁹. Abnuētibus om-
nibus et recedentib⁹ sacerdos
remanfit in vrbe. ⁊ dicta missa
factoq⁹ prābio solus cepit inse-
qui precedentes. Quem vt atti-
git q̄dam in equo sedens q̄d est
ait q⁹ solus pperas peganus.
Et ille factū narrās hac inquit
de causa solus a socijs sum reli-
ctus. Tunc ille. ascende inq̄t re-
tro me. et ille rēdens obdormi-
uit. Circa vespēā vero cum eui-
gilaret ⁊ circūspiceret vbi esset.
dixit illi ductor suus. potes ne
cognoscere locū istum. Et ille p̄-
timore maximo vix respondere
valens. videt inq̄t michi dñe
mi q⁹ ecclesia q̄ aū nos ē eccle-
sia mea est et domus hec p̄ria
in qua māh. Cui ductor eius. re-
cte tibi videt. xpm glōzificauit⁹
sacramenta venerat⁹ es et quorū
causa i peganas terras solitudi-
nem nō horuisti. Hec dicens
subito disparuit. Sacerdos autē
diuina suis omib⁹ narrās mag-
nalia. q̄d secum actum esset p̄e-
gressū sociorum postmodū cō-
probauit. At quoniam i dubiū
plurib⁹ venire posset q̄liter sub
breui t̄p̄is p̄acio i graui corpore
p̄e tot maris et terre tract⁹ tñ

fire posset excepto euidenti exē-
plo abbauc per puā dici horā
in babilonem de iudea tñslati.
Miraculum cōsimile q̄d diebus
nostus i brabancia cōtingit. q̄d
nulli q̄ hominē nouit dubiū esse
potuit referim⁹. Anno circiter
ab incarnacōe dñi. M. cc. xlii.
cum cūx tñsmarina predicare ē
vbiq⁹ fere tēp̄cū. eāt vic i bra-
bandia iestmabil sanctitatis q̄
desideriū longū habuerat tēcā
in qua steterāt pedes ihesu cri-
sti peganus iuiser⁹ h̄ t̄ t̄rbari
a cōseplacōe diuina in corpo-
ali exercicio vtebat⁹. In oracōe
autē existens i vigilia sancti pe-
tri ad vincula clauso cubiculo
astitit illi cum ingenti lumine.
eāt enim nox. āgelus dei dicēs.
Vidit dñs ingens desideriū tuū
te velle iuisere tēcā sanctam. et
nunc ab hoc mittoz ab t̄ vt tu
um desideriū opleat. Hec dicēs
angelus hominem apprehendit
⁊ in vna nocte ab omia loca spe-
ctabilia terre sancte tñstulit et
retñstulit in eadem nocte. Vide-
batur autē illi ipsa nox cōm die
lucidior ita q⁹ omnū ciuitatū m-
gallie. burgūdie. lūbardie. tūl-
schie et terre scē loca dispositō-
nes ⁊ sit⁹ h̄is q̄ terras nouerāt
ap̄rissime designatz. Postmo-
dum vero factum est vt horatū

quendam deuotoꝝ viroꝝ q̄bus
hoc negare non poterat cum ill
crucē susciperet. planeq; p vi
az demonstracōez cūctis cōsideret
q̄ nequaquā mēdax. s̄ v̄tus dei
nunciis q̄ eum duxerat extas
set. hic vir beatissim⁹ postq̄ re
uersus est vt vidit q̄a in honore
cepit haberi apud conuicaneos
dulce solum natal' dereliq̄t. et vs
q; in finem vite in alienis p̄tib;
sanctevixit. S; i hoc miraculo
questio difficil' oritur. quomodo
vir iste momentanea visione tā
diuersimodas viatum disposici
ones cōtinere memoriter potuit
et docere. Et sic solui potest. Ei
comie tpa recessus habent. a no
stro autem orbe gallie et germa
nie remotissimi sunt recessus.
Quis ergo eas semel attēpta
tas vias ad mēdos aīo redire do
cuit. et quis inq̄ n̄ nature sagaci
tas. Qd ergo natura hoc et de
nature potuit. Et certe plus de
sacratissimo domini corporis
sacmēto nacta occasione loquē
di quantū peccatum sit idigne
cōfidentium excepta beati pau
li solidissima veritate miraculū
subsequens demonstrabit.
Prope villam in qua nat⁹ fui
sacerdos lubrius et immūd⁹ fu
it. Et olim q̄dem cum immūdis
a mulierib⁹ panem illū legale;

sabbati. significātem hunc panē
vitiū edere non licet; infelix
ille presbiter hūc coadīe pollu
to ore sumebat. et vide vinctū
dei. os eius circa nasum et mētū
et lingua cōputruit. ita vt vir pos
set p̄ fetore ab amicissimis su
stineri. S; et alius i gallia fu
it vt quōdā puer audiuit cuius
manus in missa sup aīa extense
igne celesti vsq; ad cubitos obu
ste sunt et consumptę. Proinde
occasione laudis apum ad lām
quantum in gloriā corporis p̄
eas exhibuisse describimus. de
vocali etiam laude angelorum
aliquid dicere laboremus. Si
autem laus angelorum i patria
vōlis futura sit. magna questio
inter theologos ventilatur. Et
ego quidem si vocalis laus in
celo futura sit nescio. vnum scio
quia et si nequaquā angelis lau
dare deum sicut nōnulli volunt
vōli laude forte quasi ex neces
sitate conueniat. tñ vt tamq; et
vocalem et mentalem laudes in
potestate vtrater obtinebunt.
Hinc ver. hoc est in aere in ter
ra peregrinacōis n̄re angelos vo
cali laude vsos fuisse legi plu
res et audiui. Vidi suessionen
sem ciuitatem i gallia excoīaca
omī sbiauisse dīca. et nō n̄ sb
silēcio diuina misteria clericos

ministrare. In vigilia igitur as
suppōis beate marie dñs iohan
nes cognomēto res vel bas pōe
canoicoꝝ regulariū sã iohānis
i vineis iuxta muros eiusdem ciuita
tis assumptis secum tribus ca
noicas deuotissimis vias q̃ nūc
ōnes defuncti sūt i mōte primo
ciuitati in loco vbi quōdam he
remita resideat ab celebrādam
solemnitatem ṽgis gloriose suc
cesserūt Inclinato autē die can
tatis vespis panem ⁊ aquā ore
sobrio libauerūt. In opletorio
dicto post oraciones deuotas ⁊ lō
gas. mēbra sup nuda; humum.
desert⁹ enī loc⁹ eāt vt q̃escerent
paululū pstrauerūt. Nec mora
detētoꝝ surgūt ad matutinas
cantant simpliciter et deuote.
At vbi añ laudes pōe nonam le
ctione; ex more finiuit subito cō
cent⁹ mirabilī insonuit angeloz
et responsoriū. Felix namq; al
tissimis vocib⁹ cātauerūt. Quo
peracto tm̃ quatuor ex illa inu
meā multitudinem exsū ⁊ gloria
singulariter succedunt multi
tudine semp rēbente. Post re
peticionem vero secundam itera
to Felix namq; iuxta more; gal
licum inchoauerūt. et psequen
tib⁹ oib⁹ comunit̃r finierūt. Fi
nito autē rñsorio factum est filē
tium angelozū. Prius autē icho

ato Te deum laudamus matuti
nas cum suis laudib⁹ p̃fecit.
Quib⁹ dñs q̃t singult⁹ quot la
cime q̃t suspiria in rēcordacōe
suauissimi modulamis ab ymo
pectoris ediderunt illi q̃tuor bea
tissimi non ē nostre possibilita
tis euoluere vel effari. S; i eis
opletum plane poterit credi et
reliq̃e cogitacōnū diem f̃stūm
agēt tibi. Voz scilicet pōem ⁊ robertum di
ctum cōgnatum. ceterozū noīa
scire non potui. ¶ De ṽli etiā
laude angelozū istud q̃; immen
sum atigit qd subiūgo. Camera
beate marie monasteriū est mo
nialium ordinis cystercien. i tra
bancia iuxta bruxellam. In hoc
loco capellan⁹ eāt noīe gēdefu
dus deuotus nimis dilectissi
mus m̃ et notus valde. hic dico
rupture ⁊ viscerū cruciatu ānis
fere. xliij. tribulat⁹ numq̃ tñ a
predicacōne et salute hoīm q̃es
cebat. Contigit autē vt ip̃e mor
te subita añ noctem mediā inter
cepta. melodia ⁊ cantus mirabi
lis angelozū quasi de loco p̃e
ecclesiam audiretur q̃ attomit⁹
vigil miābatur q̃ ouent⁹ solito
tempestiuus surrexiss; ⁊ cui⁹
esset solēnitas sã quā fenata
nocte tam insolitis vocibus ⁊ cō
centibus efferebat. Non enim

suspiciari poterat aliunde esse cā-
tum n̄ a mortalib⁹ intra chorū.
ergo ubi cantus ille cessauit ho-
rologium cecidit campana pul-
sata est et sic vigil cognouit pri-
mo q̄ cantus celestium non mo-
rtalium fuit. Mane ergo inuē-
to mortuo omnibus patuit. q̄ i
eritu sancti vici angelorum ex-
ercitus tantis tripudijs exulta-
uit. Nec de cantu apum ad lām
in laudem et gloriā corporis
casti. necnon et de cantu vocali
spūum angelorum satis q̄dē di-
cta sufficiāt. Nūc de cātu spī-
tuali apū fidelū differam⁹. Cā-
tus et laus vocalis a patribus
institutus ab ecclesia frequenta-
t⁹ est. Unde septem hōas cano-
nicas a verbo psalmiste tenem⁹
qui dixit. Species i die supple
naturali quē est dies et nox lau-
dem dixi tibi. Et illud. Dēs gē-
tes plaudite maib⁹ iubilare deo
in voce exultatōis. Et illud. Cā-
tate ei et psallite ei narrate om-
nia mirabilia eius. Hic quide⁹
cantus et laus vocalis innuitur.
de quibus augustin⁹ in libro cō-
fessionum dicit. Plebā autem
vberissime in ymnis et cāticis su-
aue sonāns ecclesie vocib⁹ whe-
mēter affūs. Voces igit̄ ille in-
fluebāt aurib⁹ meis et eliq̄bať
veritas i cor meū et fluebant la-

me et bñ m̄ eāt cū eis. Galli
vulgari pūbio vtunt⁹ et dicunt.
Boinsvins gāse larmes as oels
maine. quod latine et si non eā
sic dicitur. Bonum vinum ping-
uem lacrimam ducit ad oculos
Credo ergo q̄ illud vinum exul-
tationis i canticis q̄d vt in au-
gustino patuit lacrimas tam
pingues exauisit de vasis opti-
mis propinabatur. et ideo qua-
si core celesti fruibat⁹ mundo
sublimi⁹ itonabat. S; heu nūc
corruptis dolijs accescit vinum
et abhōiacionem pot⁹ prouocat
q̄ deuocōnez. Dū enim q̄s hinc
deuocōne formare voces nāt i
mentib⁹ audientū deuotio dissī-
pat⁹ et inuānum exten⁹ claman-
tis lingua labōat n̄ spūs artifex
cor int⁹ iāgat. Vñ i gallia mēo-
rabile q̄ddam circa tempus phi-
lippi regis filij lodowyci regis ca-
noizati accidisse ēfēt. In qua-
dam ecclesia ouentuali canoni-
corū seculariū p̄cipua s̄a cuiusdā
festiuitas agebat⁹. In completo-
rio aut̄ inter p̄t n̄t et credo r̄iso-
riū illud in pace in idipm cleti-
cis cātātib⁹ et discātātib⁹ statim
ubi secūda; repetitōez post gl̄a
p̄tī finierūt et hmbolū fidei. cre-
do sub silēcio dicere crebiderūt.
vox celestis oib⁹ audientib⁹ dix-
it. Nullus exaudit⁹ n̄ rauis.

Stupefacti ergo omnes aduer-
terunt despectum quēdam cum vo-
ce lugubri et discordanti in angu-
lo constitisse nec eum aliquis abige-
bat super quem vox descenderat ex-
tasse. Quātū aut malū sit in
psalmodijs et canticis spiritua-
libus dormire euidenter ostē-
dam. ¶ Erat monachus ut me
legisset recordor quod ad matutinas
frequentissime dormire sole-
bat. Contigit aut ut eo ad ma-
tutinas in choro in laudibus dor-
mientem videret in somnis demo-
nem teterum cum pice in pa-
tella liquata monachos singulos
visitare et dormientibus quibusdā
offerre ferreum coctile pice ple-
nū. Ab se vero cum venisset de
momentū et coctilem ferretis ore dei-
mitatis offerret. retracto subito
capite ad acubitu sedium cui in-
micebatur offendit et lesus eui-
gilans se laicum et vulnertum
inuenit. Animabatur ergo in-
facto consequenter quātum negli-
gentia circa horas diuinas domino
displiceret et quātum in ea demo-
nibus complaceret. ¶ Unde et
iam accidit quod per illas que ve-
te nouerunt audiui eadem de qua
superius fecimus mentionē de ac-
gensoles venerabilis abbatissae
cum demō nequē omnes in cōue-
nientiales somno fallacie delu-

fisset et nulla eorum ad matutina-
rum officium euigilasset. illa
demonē cachinis irudentem omni-
bus vidit et fusa prece ab do-
minū eum visibilem multis ostē-
dit. Inueneruntque singuli in cōuetu
per negligentia penā et de cetero
contra astucias dyaboli quod impedi-
re semper officiū mittitur diuinum
cunctas reddidit cancores. Si-
mul ergo apes fidelium aggrega-
te mente consequenter ex se sua-
uitate cantant ut in aures dei mi-
ni sabaoth dulciter modulentur
et mediantibus auribus congru-
enter deuotio in mentibus fide-
lium excitetur.

¶ Et ex suauitate cantus dulce
deus et deuotio mentis sit tractanda
Capitulum xli

Abent gratia misericordie quod vo-
cis suauitatem. Quid
enī grācius quod suauis
laude dei. Si secundum augustinū in
gratitudo maximū diffinitur pec-
catum ergo ut maxime gratitu-
do. Ideo omnē psalmodiā et cā-
tū in laudis gloriā terminam. Et in-
nato ad redemptionē omnium in
betlehem saluatore. Gloria in ex-
celsis deo et cetera cantauerunt angeli
ut pro pace in terra danda ho-
minibus omnibus laudis materia
preberet. Quāquā et gratia mi-
sericordie quod vocis suauitas cōtemplatīe aīe

mentalis iubilus possit intelli-
gi. qui pre magnitudine celestis
gaudij conceptus interius nec
flecti potest nec exprimi. Et hec
tuba dicitur iubilus que lata q̄
dem interius et capax est h̄ lo-
co ubi oī coniungitur angusta-
tur. ¶ Huiusmodi tubam i bra-
bandie partibz monialem vidi
que ubi aliquid de iocunditate
eterna et celestibz gaudijs audi-
ebat rapiebatur i spiritu et cum
ad hōem paululum quievisset
incandescēbat vultu et clausis
oculis tam miris vocibz iubilum
emittebat. vt nullum melos mu-
sicum posset eius dulcedini com-
parari. Et hic quidem sonus n̄
la articulata voce penit⁹ prome-
batur. h̄ inter pectus et guttur
armonia illa mirabilē sonabat.
Hec est illa de qua beatissimus
augustinus dicit contemplatio-
nis species. que rapit omnem
animam desiderio suo tanto ac-
tīoīe quanto mundiciorem et tā-
to mūdiciore q̄to ad spūalia re-
surgētē et tāto ad spūalia resur-
gētē quāto carnalibz desiderijs
et terrenis affectibz morietēz.
Ad hanc cōtemplacōem ipse glorio-
sus augustin⁹ apt⁹ fuit. Cum si-
cut beatus possidius calamen-
epus de eo testat sine vllō cibo
potu ve in cōtemplacōe celesti

um tribus dieb⁹ et noctibz conti-
nūis permaneret. De seipso q̄z
in libro cōfessionū testat apte
dicēs. Aliqñ intro mītis me in
affectū multū inuictatum itre-
sus nescio ab quā dulcedine q̄
si perficiatur in me nescio qd
erit quob vita ista non erit. S;
reido in hīs etūnis ponderi-
bus et resorbro solitas et teneor
et multum fleo et multum te-
neor. Hic esse valeo non volo.
illuc volo non valeo. miser vt ro-
biqz. Est autem gaudiū qd nō
datur ipse h̄ hīs qui te gratis
colunt. q̄tū gaudiū tu ipse es.
Et ipsa ē beata vita gaudere de
te. ad te p te. Ipsa ē et nō alia.
¶ Qui aut putant aliud esse gau-
diū sectant illud non tamen ve-
rū. In vocibz igit mētal iubili q̄
tus eris deo grat⁹ age. nec mīa
bilis aliqñ sub celo nec iocūdi-
us poteris expiri.

¶ Qz qui nolunt deapi omnia
faciāt cū cōsilio. Capitulū. xli.

N Abent priuati cōsilia.
Et hoc fm salomonē.
¶ Est salus vbi multa cō-
silia. Contra in deuteronomio
moyses in cantibus de reprobis
dicit. Gens absqz cōsilio et si-
ne prudentia est. ¶ Thobias fili-
um suū instruens verbis dicit.

Consiliū a sapiente semp req̃re.
 Stultū est enī voluntati p̃pi mo-
 te inmiti. Et p̃pter hoc salomon
 diligēter amonuit bicens. Fili
 sine consilio nichil facias et post
 factū non peitebis. Consiliariū
 aut̃ habe illū q̃ puidet et discretus
 est et cui scietiam et viam tuam
 in om̃ibus reuelasti. Iustū et tu-
 tissimū est nec om̃em hoīez idu-
 cere in domū tuā. Vñ in puerbi-
 is dicitur. Consiliarius tibi sit
 vn⁹ ex mille. ¶ Erat vir bon⁹ et
 simplex valde sicut indubitabi-
 li relacōne p̃cepi in finib⁹ galli-
 arū cui dyabolus in specie et visi-
 one angelica frequentius appa-
 rebat. Cui et dixit. Diues q̃p
 pe voluntatibus fluctuas et q̃d
 facere debes ignoras. In hoc er-
 go missus sū vt meo regas cō-
 silio. et cōsiliū aliud ōne postpo-
 nas. Quāq̃ aut̃ hora p̃bide-
 ris me consilio meo et sincera visio-
 ne careb. Nec moa. vbi misera-
 m⁹ ille pactū cum morte sp̃ospō-
 dit. visitat illustrat serenatur
 et in tāta tranq̃llitate cordis et
 corporis cōquirit vt vir se hoīez
 inter hoīes s̃ sup hoīes angelū
 estimat. Hinc cum temptator
 astut⁹ in familiatem sibi supbi-
 am pre nimia sinceritate hoīem
 extulisset. paulatī cepit ei mol-
 licies blandiri et per hanc tan-

de miserū inclinavit vt in cimen-
 marīnū p̃pe corrueret et ipius
 corporee mortis p̃capitio p̃pi
 quat. s̃ eū diuina misericordia
 p̃ueit et tali remedio liberavit.
 Eāt inuicinia ei⁹ vir sagax i ge-
 mio et expt⁹ multa. an ille cōfite-
 ri cōsueuerat p̃usq̃ i laq̃um dya-
 boli cecidisset. Vixit vidit hoī-
 nem solitarium iacere et absen-
 tatem se ab om̃i societate bonex
 eū alloq̃tur i hūc modū. Vir ex-
 karissime cūlus dñi iam rega-
 ris consilio et mutatis p̃stimis mo-
 rib⁹ nec confiteri te video nec lo-
 qui vixis sp̃italib⁹ nec predica-
 cōnem ecclesiasticā frequētare.
 Videas ergo ne decipias te et
 ipsū et irretitus laq̃is dyaboli
 tēptatoris. Et ego q̃dez te sim-
 plicem noui et facilem q̃ te solū
 p̃uatū consilio callid⁹ hostis eli-
 dat et non habas subleuantē.
 Ad cuius verba mox homo rubo-
 re pfusus. credebat illi om̃ia q̃
 gesta erant per sp̃itū patuisse
 cōmotusq̃ et effusus in lacrimis
 arguētū se totam cōscia patefe-
 cit. Nec moa. consilio eius a tēp-
 tacōe solut⁹ est et p̃et consequēs
 a tēptatore.

¶ Qz prouida cōramsp̃ectiōne
 p̃teritor⁹ presentium et futuro-
 rum cūcta sint p̃spiciēda. Ca-
 pitulum. xliij.

Cempa p̄noscūt. Et i
hoc diligēs fidelīū cau
tela notat. Vñ paulus
ēdimētes inqt tps qm̄ dies ma
li sūt. Mali qdē dicūt dies non
quia mali sunt s; quia mala in
eis sunt. Nos ergo rebimimus
in bonum si per cautam conuet
sacionem aut curam ā spiritui p
uidencie malignancum contra
nos isibias declinamus. Sunt
autem plerq; fidelīū qui in hīs
que p̄sencia sūt oculos aptos
habent ⁊ claros. Eāro q̄ futu
ra sunt non attendunt. Beata
illa animalia que vidit ezechiel
oculata erant ante et retro totū
q; corpus eorum plenum oculis
erat. Quo plucade datur intelli
gi omnem vitam nostram prete
ritis p̄sētib⁹ ⁊ futūris opor
tere p̄uiba circūsp̄ctione mu
niri. ¶ Erat q̄dā nobilis adoles
cens q̄ valde sagax ingenio regi
patra successit i regno. Sic acci
dit vt in regia ciuitate nūdm̄is
cōstitutis rex cū sobalib⁹ suis ab
īspiciēdos īstitores et res vena
les sollicit⁹ circuiret. et videns
hoīez grandeuū etate sedētem in
nūdm̄is querat quis sit. si q̄d ve
nale haberet. Cui ille. Dicoz m̄
q̄t p̄b⁹ sapiētiā venale habeo.
Ad hoc gaudius rex ⁊ subridēs
bene inqt vt iuuenē cōstitui i re

gimine op̄eat sapiētiā habē
re. Tu autē videas quantū velis
vendere centū maras. Et senex
vnum iquit tibi pro statuto p̄e
cio dicā qd si tñ tenueris optie
p illō ēgens et reges. Temē nil
loq̄ris. Temē nil attēptas n̄ p̄
us cogites qd sequatur. Si pl⁹
volueris addas et p̄cium. Ad
hoc igit̄ omnibus concitatis in
risum. Rex confiderancus verbi
pōb⁹ abūt. Et p̄b⁹ statī solui
p̄cū īpauit. Verbū autē qd acce
perat i sup̄lmiarib⁹ palach ⁊ i
mens ⁊ i ciphis autēis ⁊ manu
tergīs scribi fecit. Hinc postea
successu temporis rex in sapiē
cia et virtute p̄ficiens īstītu
it fortiter animū expere po
pulū humilem de manu potēti
um qui a nobilitate terre graui
ter p̄mebat et regnū suū i ol
iusticia gubēnā. Pro quo no
biles sui in sedicōez p̄h cū neq̄q̄
in maifesto p̄pter fauorē popu
li cōtra eū auderēt aliq̄b attēp
tare. occulte quendam rāforem
p̄cio obdūperūt vt regem i cō
clauī cadendū nouacula īgula
ret. Ergo vbi rex adlētata bac
ba se cadendum exhibuit dictus
rāfor in manu tergīo quod erat
circa collum regis scriptum le
git. Temere nil attemptes n̄
p̄ius cogites qd sequatur. Et

sup. apposito scelus pauefact⁹
expalluit et manū tremulā mor-
tetarēt. Quo viso rex erexit.
nec sine causa euentum cōsiderās.
dissimulātem rāsozē quasi hoc
sibi ex infirmitate cōtigisset ex-
tendit ad penā. et veritatem rei
cum tormētis extorhit. Sic er-
go rex liberat⁹ a morte vere didi-
cit q̄a melior sapientia cunctis
opibus et omnia que desiderant⁹
huic non valent cōpari. Possu-
mus tñ et ad litterā recognos-
cere tempora futurorū nō tamē
quasi ex nobis s̄ reuelante illo
q̄ dixit discipul⁹ suis. Non est
vestrū nosse tempora vel momē-
ta que pater posuit in sua potē-
state. fit aut hoc per spīritum
interius suggerentem vel p̄ som-
num i enigmatē vel per cōlectu-
ras vt homines sagaces i gemo-
de preteritis vel presentibz futu-
rorū causas eliciūt spīritu reue-
lante. Prefat⁹ frater heinric-
us de colonia ordīs predicatorū
anteq̄ ipse ordo inchoat⁹ fuiss⁹
fuit per ipsum didici⁹ futū-
rum predicatorū ordinē recogno-
uit. Dabit patruū militem se-
bulū in cultu dei i partibz theu-
tonie opido mōtis martis. Dic-
tū iuuenē heinricum sagacē
videns etate adultū et optē gra-
matias institutū misit parisiū

vt dyalectica et artes cetens al-
sequeret. Quod vt factum ē pa-
trius eius defūct⁹ ē et intermissū
est eius studiū annis tribz q̄bz
in predicto opido scolas tenuit.
Hīs q̄dem elapsis apparuit ei
paterius suus dicens. Sumes i
remediū pene qua crucior i pur-
gatorio iherosolimitanā crucē
que i theutonia predicat⁹. et tñ
fretab et exacto ibidem tpe cur-
rediens pges parisiū et inueni-
es nouū predicatorū ordinē quē
intrabis. Paupertatem eorū ne
verearis et non despicias pauca-
tem quoniam in salutem multo-
rum felicissime coalescent vt cō-
ualescēt. Ad hec v̄ba dicit⁹ celen-
us stupefact⁹ sine vlla turbulē-
ta cunctacione q̄d iussus eāt ag-
gredis. Et facta pegnatione
vbi rediit. et venit parisiū iue-
nit ordinē predicatorū nouiter
in partibz albigensū inchoatū
domūqz iā iceptā p̄ficus. et sine
hesitatione aliqua in p̄uo post
tpe ordinem est adept⁹. Vbi cū
annis pluribz deuotissime pro-
fecisset iterato illi apparuit pa-
trius dicens. A pena qua cru-
ciabar te iuuāte solut⁹ sū. Tu
autē ne cunctens iterato tñ hie-
mare si te seniores tui elegerūt
tñ mittendū. Et hoc q̄d mai-
dictus frater heinric⁹ celatum

haberet a magistro ordīs et bis
finitoribus prouincialū fratru
in terram sanctam tñsmissus ē
a qua postea rebiens. tertioq;
a felicissimo rege francie ludowi
co in sociū sue peregrinationis
ab transmannam terram dedu
ctus. Elapso autē tempore cum
rediret in via qua reuertebat
ad gallias felici morte defunct⁹
ē. Quantū autem vir iste predi
catione p̄fecerit i clero p̄sius.
quanto ue consilio aut etia; ali
as vbi diuers⁹ popul⁹ et clerici
predicauit ad plenū posse nemi
nē arbitro; estimare. ¶ Qz et
am hoies sagaci igemio futura
preuideāt tali exēplo p̄babo. Co
mes losens⁹ i cōfinio brabācie lu
dovic⁹ noie phisicū exp̄tū valde
in comitatu habuit. q̄ cū p villā
quābā iuxta choreā quābā ha
beret tñsitiū puella q̄bā pulchra
facie cū miā suauitate vocis cho
rizantib⁹ p̄cinebat. quā q̄dē co
mes per horā nimis intuit⁹ dili
genter cū familia p̄tñsui. Et
cum stupētem videret phisic⁹.
¶ Mirans inq̄t o comes vocem et
pulchritudinē p̄cinentis. ma
gis iam miāberis moritūā. Vir
p̄ba opleuit phisic⁹ et clamor va
libus i villa sublat⁹ est. Cogno
uitq; directis nūcijs dictā p̄
cētracē; morte subita corruisse.

Et nota lector q; phisicū nō cre
do alias nisi vnas cantantis vir
in agabilis vicio mortem i pu
ella subitam p̄cognoscere potu
isse. ¶ Ducissam etiam braban
cie nobilem aley sam antē q̄ no
bilissimū heima; d uce ducēt
per phisicū patris sui ducis
burgundie p̄renouisse ipsa re fe
rente cognouimus q; primo con
ceptu vir nato et baptizato pro
tinus priuaretur. secundo vero
debili. postmodum letaretur. q̄d
q̄dem euide; tñsime vidim⁹ nos.
Et hoc forte phisic⁹ pot̄at p̄
uidere cognita q̄litate et debilita
te matricis. Spiritu autē ap̄he
cie ioseph somnia sagacitate ho
mines q̄ndoq; et maxie de ones
tpa p̄renouit. Somnio quēbā
iminētē mortē p̄uidisse cogno
ui. ¶ In vna q̄dē domo nos de cē
sacerdotes et duo diaconi studio
debit morabamur. et spero q; si
ne labe pcti morē. ¶ Vndergo no
strū visū somniū sic narrauit.
¶ Missā me i somnis celebraē pu
tabā et ecce vibi sacramētū sang
nis xpi i calice crescere vsq; ad
sup̄ficiē et effūdi. Tūc vnus ex
nris suspirans ḡuit dixit. Calix
passionem s̄ḡt et nūc kmie p̄
paratā; tuam ab temptationē
valibissimam vel ab mortem.
¶ Rec moā. scdā nocte ita ḡuiter

infirmatus ut mori subito crederetur. Tercia aut nocte quodam ex sociis dominus matutinis orare volens dormitare cepit. et ecce vox intromisit et dixit. Vigila et ora. hoc cum scio fieri et tetra dormitaret subito accurret famulus qui custodiebat egrotum dicens eum mortuum aut excitabiliter dormientem. Attoniti omnes qui erant in domo auarum iuvenum homines mortuificati et veritatem somnii et interpretationem eius in misterio talis prefigurati. Nota ergo in expectatione dormitantis quantum diligetiam quantum instantiam orationis velit circa morientes clementia saluatoris ut ab inimici insidiantis calcaneo non tueantur in cursu. Multum ergo reprehendenda est negligentia quorumdam religiosorum qui sine passione sine corde sine intentissima etiam obsecrationis ope ita vident fratres quasi pecudes morientes. Et tales quidem timere debent ne eis de iusto dei iudicio rependant sine et sine auxilio destituti angustissime a demonibus arceantur. In quibusdam regularium monasteriis approbabilis valde consuetudo tenetur ut imminente fratris fine disciplinas acerbissimas singuli cum invocatione sociorum accipiant in propulsionem demonum et sub

sibi morientis.

Quod tribulationes et persecutiones patienter sint tolerande. Capitulum .xliij.

Dormiunt enim imbres ventosque et tunc se continent tractis. Quid in ymbre non tribulatio et in ventis non conatus demonum designat. Paulus quidem abusus se tribulationem erigi videns a fratribus per murum in porta demissus est et sic in nomine domini manus prepositi persecutionis effugit. Et hoc quod dominus in evangelio idulit. Si vos in unam civitatem persecuti fueritis fugite in aliam. Hoc nup fecerunt minores et predicatorum in yngarie poloni regnis et postea terre sancte proutque irruentibus tartaris et corosimis simili ratione fecerunt. Ubi de duce quodam qui ordinem predicatorum intravit quodam memorabile a fratribus ferebat. Dup quidam in yngaria potentissimus relictis in principatu filiis ordinem predicatorum intravit. Erat autem sufficienter laus instructus et factus est egregius predicator. Irruentibus ergo tartaris et prope domum cum fratribus fugiente petiit idem frater quodam dux ut in solatium mitteretur debilem populorum se autem effectum semio et etiam si non occideretur a tartaris

se tamen in primo moriturum.
 Permissus ergo remansit in
 domo fēi et amonitione dulcissi-
 ma paupib⁹ et debilib⁹ q̄ fugam
 iūe non poterant ab patientiā
 confortatis ipse⁹q; ad irruptionē
 barbarorū in oratione et lacrimis
 in ecclesia p̄nus in modum cru-
 cis extensus ante altare iacebat
 et sic ab impijs est occisus. Re-
 cedē ab⁹ ergo tartaris ad domū
 fratres reuerſi sunt et fratres quō
 dā dūcē lanceis terebratis ma-
 nib⁹ et pedib⁹ atq; confossis oib⁹
 membris et cerebro exussis de ca-
 pite coram altari ut dictum est
 inuenerunt. Quo piaculo cum
 cuncti fratres nimirum ab lacri-
 mas mouerent. q̄dam p̄ cete-
 ris horēs igemuit dicens. Tu
 dñe de⁹ q̄re tantum vix tā iniqua
 morte et pessima passus es in-
 terire. Cūq; i luctu et lacrimis
 et rebarguōne iudicioꝝ dei tri-
 b⁹ diebus et noctib⁹ fere ieiunius
 et sine somno penit⁹ permane-
 ret. tandem in excessu mentis
 rapt⁹ vidit occisū quē fleuerat
 dicentem sibi. Numquid oportuit
 p̄m pati et ita intrare in glori-
 am suam. Nō sūt obigne passi-
 ones huius t̄pis ad futurā glori-
 am que reuelabit in nob. et hec
 dices disparuit. et frater quulan-
 ti diuina iudicia q̄ inscrutabilia

sūt vborū breuitate et auctoritate
 concludit. Igitur si tabulacō nū-
 ymbres si ventos temptacōnū et
 suggestiones demonū imminere
 prouidens n̄ p̄ defensionē fidei et
 iusticie cas⁹ emergat. te tectis
 tutis contineas aut fugias in re-
 motis. Melius est enī fugere
 bñ et latere q̄ bello succūbere et
 pugnare. Vñ paul⁹ apostol⁹ sa-
 plēter nos admonet dicēs. Fu-
 gite fornicatōem. Qd et dñi-
 nus ammonuit contra regē hay
 et postea contra filios benyamin
 et sic hostes populus sublata
 fuga deuicit. Vel sic imminen-
 te inter fratres ira aut vento
 discordie. primum si potes la-
 bores ad pacem. si nō potes cō-
 quiescas aut fugias. q̄ enī se misc-
 re alterius ut dicit salomon
 q̄si q̄ canem aut b⁹ apprehēbit.

Qz q̄es mentis et corporis multū
 inuāt ad contemplacōnez scrip-
 turarum. Capitulum xliij.

I dies futur⁹ est mitis
 puolantyniūse. Nō q̄
 h̄ dicat puolaē ethiolo-
 gice q̄si paulolaē idest remote
 Vñ dauid optat dicens. Quis
 dabit michi pēnas sicut colum-
 be et volabo et equiescam. Et sub
 inferat. Ecce inquit elongaui

fugiēs et mān in solitudine. Et
 dicitur hic solitudo contemplatio
 nis in deum. vel solitudo medita
 tionis i studiū scripturā. Pa
 cis enī tpe opera iusticie libera
 us exercentur. Et ideo alibi dicitur.
 In tpe vacuitatis idest pa
 cis scibe iusticiā quasi diceret.
 qđ tpe belli non poteris. Vñ in
 libro machabeorū fit oracio vbi
 dicit. Abapiat dñs cor vstrū in
 lege sua et i preceptis suis et fa
 ciat pacem ut scz subinferret cō
 modius fieri precedentia si sub
 ditum seqret qđ est pax. Salo
 mon pacis tpe dilatauit quasi
 phison sapientiā. Job enī post
 dia tribulacōis certamina mo
 talem illam phie sapientiā scrip
 sisse credit. Dauid post datas
 victorias psalmoz ymnos i lau
 de dei cecinit. Esdras et neemias
 post reuisionem in iherusalē
 libros suos comodius ediderūt.
 Ipse aut domin⁹ ihesus crast⁹ a
 turbis qā vbi turba ibi turbacō
 in monte discipul et i cenaculo
 añ passionē spūalia predica
 uit. S; et in signū qētis in stu
 dio ipse theolog⁹ iohānes euā
 gelista sup pect⁹ ihu saluatoris
 tam bēa fluēta euāgelij de ipso
 dominici pectoris fonte pōuit.
 Recnon eūdem i pathmos ihu
 lambiūmo nutu credim⁹ relega

tumvt ibidem sine impedimento
 apocalipsum idest diuinas cōne
 reuisiones et i etudicōne eccle
 sie studiosius scriberet q̄ vidis
 set. ¶ S; etiam quēdam parū
 ante nostm tpa i episcopatū leo
 dieñ. beatissime vite magistrū
 fuisse pcepim⁹ q̄ cum op⁹ qđbā
 theologiā inchoasset et cū cle
 ricis gūissimis psecuciomb; ipe
 ditz tandem i locū solitariū diui
 nalitū tēstat⁹ est. Et in eo
 ceptum opus apparēte sibi apo
 stolo paulo et ncēia mīnistrante
 cōpleuit. Ergo apes fidelū qbz
 deus sciencie talenta omisit ap
 parēte die tps a psecuciomb;
 mīnori in campo scripturā p
 uolent vniūse. et ibi qđ textus
 indicat consequēter attingat.

¶ Qz multum sit vale insistere
 studio sanctarum scripturarū.

¶ Capitulū. xlv.

Procedentes p rura redolencia
 inhiant florib⁹ et sugentib⁹ cuius per g
 mina et herbis dulcib⁹ iheretis
 curiose satagunt redolēcias expi
 ri. Ecce qđ manifestissime apparz
 studiosoz delectabil fruct⁹ scru
 tatio scripturarū. Vñ domin⁹
 in euāgelio. Scrutamini scrip
 turas in qbus vs putatis vitā
 eternam habere. Et nōn dūm

que sūt rura. Flores. rui. herbe
dulces. In textu enim hec qua-
tuor distinguuntur. Et potest in
hīs quadruplicata sanctarū scrip-
turarum species assignari. Pri-
ma species legē continet sub qua
et diuerse historie continentur.
In secunda specie prophete sunt
quibus tres libri salomonis li-
ber sapientie et ecclesiasticus
coniunguntur. Tercia autem spe-
cies in quatuor per se euangeli-
orum librū et hec nichil habet
adiunctū. In quarta specie act⁹
apostolorum et epistole compila-
ntur. In lege ergo rura redo-
lencia sumas et hic est ager odo-
re plen⁹. Cui scdm̄ verba ysaac
benedixit dominus. hunc autē eo-
dem egredias ad meditandū
in agrum. In prophetis vero dul-
ces flores accipias de quibus spō-
sus in canticis dixit. Inter abiit
et recessit flores apparuerunt in
tertia nostra tempus putacionis
abuenit. In euangelis tuos fu-
gientes hoc est descendentes per
gmina denotes de quibus in p̄ci-
pio genes⁹ dicitur. Fons egredie-
batur de medio paradisi hoc ē cri-
st⁹ de corde patris q̄ dixit. Eri-
ui a patre et veni in mūdū. De
hoc veniūt quatuor flumina euā-
geliorū q̄ orbem irrigāt vniuer-
sū. In actib⁹ vero p̄ epistol⁹ apo-

stolorū herbas dulces intelligas
q̄s dñs in p̄ncipio mūdi tercia
die gminare precepit vt hāc vir-
tute potenti aīarū nrarū diuerſi
morbi efficacissime pellantur. Hu-
tib⁹ ergo. florib⁹. rui. herbis
dulcib⁹ inherētes curiosius sata-
gam⁹ i singul⁹ virtutis redolencias
expia. Instam⁹ tñ primo oraci-
oni et postea lectioni vt oratio
preueniat studiū et p̄paret intel-
lectū. Destudio autē locis glori-
osissim⁹ loq̄r aug⁹. dicens. Qu-
ta aīa; tuā lectionib⁹ cōmīs pa-
būt enī tibi mēsa; spiritalē; de-
lectacio enī diuinorū eloq̄orum
dulcedo ē palato cordis. Et dū
cum auuiditate percipitur vtilis
ē si teneat. In hac enī presen-
ti luce nichil puto iocūdius po-
culo scripturarum quo oīa mel-
la superantur. Homo timēs dñū
voluntatem eius in scripturis
sanctis diligenter inquirat et ne-
amet certamīa pietate māsueſ-
cat. Pius enim affectus pene-
trat quo superba loq̄citas nō ac-
cebit. qđ i daniēle patuit euidē-
ter. Quid autē phi de studio
sapientie sentiat breuiter videa-
mus. Item marīa; p̄mittat tibi
sapientia vt te reducat tibi. Ta-
lē tibi aīm statuas vt multe i il-
lo artes sint. multa p̄cepta mē-
tarū etatum exempla. Nichil

aut habere ab qđ exatens n̄ firmitatem animi tui tēptēs. S; in otio iconaſſo iacere non eſt tranq̄llitas ſ; malitia. Magna et pretioſa res eſt ſapiētia. vacuo illi loco opus eſt. Nō habet ſe in anguſtijs v̄tus. laxū ſpaciū res magna deſiderat. expellant oīa. totum illi pect⁹ vacet. Liberalium artium conſectatio moleſtos verboſos i tempeſtiuos et ſibi placētes facit. et ideo nō diſcentes neceſſaria q̄a ſupervacua didicerūt. Non ergo iſta pſpiciēda ſūt. ſ; proſpicienda t̄m et brevit̄ ſalutāda. ta; diu enī immorādum ē qđ diu nichil aim⁹ agere mai⁹ poteſt. Aut plus aliqđ ſcias ſ; qđ melius. Quid ē q̄re eſtimē non futurū ſapiētē eum qđ l̄as nescit. cum ſapiētia nō ſit in l̄as ſ; res tradit̄ i verbo. Et nescio an certa memoria ſit qđ que nullū extra ſe ſubſidium habet. Nos oīa nobis diſſilia faciliū falſitudo fecim⁹. Sufficiet ad id natūa qđ poſſit. Quæſas qđ ſit ampliſſimū ſpaciū vsq; ab ſapiētiā puenire. qđ ad illam venit attingit non lōgiſſimū ſ; maximū. non ē qđ imbecillē aciem omittas i probo lumini. a tenebris p̄mo et ymbroſa p̄cede. deinde plus aude et paulatim claram lucē aſſueſ

ce. Quæcūq; ſalutaria ſūt ſepe agitata debent ſepe verſari vt nō t̄m nota ſint nob̄ ſed etiam parata. Diſcas qđ oportet et qđ didiciſti augendo affirmes. Nam qđ bibiat et faciēda et vitanda p̄cepit nondum ſapiēs eſt n̄ i ea que bibiat ei⁹ aim⁹ t̄m ſignat⁹ ſit. Antiqua ſapiētia nichil aliud qđ faciēda aut vitanda p̄cepit et tunc lōge meliores erant vitæ. poſt qđ vero d̄cti t̄m p̄bierunt boni eſſe deſierūt. Simplex illa et aperta v̄tus in obſcuram et ſolertem ſciētiam verſa eſt. docemurq; bene diſputare non bene viuere. Simplex erat ex cauſa ſimplici valitudo. nō multum ad fr̄am cōfert locus n̄ ſe p̄ſtet aim⁹. Omnes vacant q̄ volunt. neminem res ſequunt̄. Si vis iſta q̄bus v̄gens effugere non alibi ſis oportet ſed alius. Seruire ſapiētiæ libertas ē. mira leticia et illuminatio mētis integratio v̄a et q̄es a tumbus iocundiſſime ſerenata. Vidi adoleſcētē i p̄tib⁹ gallic in ordine regulariū. Dic ſciētiæ tenuiſſime fuit et hebes ingenio. inſtātē tamen poſuit aim⁹ ad diſcēdum et ſtudio ſcripturatum deuocius incumbēbat. habebat aut̄ cōſuetudinē vt eo reuelante cognoui qđ ſemper

omni vespere post seculā oracō
nem totius diurni studiū mēor
esset et sic se in lectulo depone
bat. Hinc mox vt nolle sonū in
exaltacōne fratrum de nocte an
teptabat. illa extrema recubita
cio locis cū quā vespere obdormi
erat ei ī mēoriā veniebat. et cū il
la ad chorū ad matutinas p
gens clausis oculis stabat. Ap
parebat autem ei quāsi amplū
altum longū et pulcherimū pa
lacium tota series scripturarū. et
eam ī illa hōra ita perficillime
intelligebat. vt nulla ei etiam
difficilimarum questionū inso
lubilis videretur. h̄ omnia ocul
ta scripture quāsi quicquid digito
ī manu lucidissime discernebat. et
si quā uel ad ictū oculi oculos
aperiret visio fugiebat. nec mi
me p̄uale visionis ipsius nisi
superficialiter tantū memor esse
poterat. reclusis autē oculis vi
sio repente redibat. Et eāt illis
in hac visione sup̄ modum mirā
bile cum eo psallente cū ceteris
in nullo penit⁹ vel cōtemplacōe
vel eius admiranda dulcedie fru
strabatur. h̄ diuidebat quā mō
psallētis et cōtemplantis inten
cio et vtriusq; fructu iestimabi
liter fruebat. Et hoc ē qd ph̄s
infinuat dicens. Vanā quēad
modū vniuersi mūdi facies in

conspectu nōo vīt ita ph̄ia nō
bis tō posset occurrere pulcher
rimū mūdi spectaculū exhibere.
Profecto e nī oēs mōles ī am
tationem sui mperet et derelictis
hīs quēta ignorancia magna
credimus paulatim per partes
in cognicionem totalis veritatis
facilius deducemur. ¶ Sed et
in campania qd dicitur galliarū
prouinciarū. in monasterio or
dinis cisterciens. qd dicit argē
soles vidimus abbatiſſam q̄ si
ne vlla lētūa artis gmatice nō
solū libros theologie vtriusq; et
libros glorioſissimi aug⁹. de tri
mitate plenissime itelligebat.
et difficilimas q̄stiones eorū lu
cidissis soluōib⁹ exponebat.
et hoc qdē sicut venenabil⁹ rob
tus abbas vacillens michi retu
lit et probauit. impetrate a
dñō annis plurimis an mōtē.
Hec eadē cū videret quobā tpe
ceruici comitasse campanie dñe
blanche q̄ monasteriū fundauit
cum gladio angelū imminere.
supplicauit cum lacrimis dñō vt
comitasse parceret et correctōis
iducias daret. Cui dñs diffini
ta inquit sententia lata est eam
mōri oportere s̄ te moriturū ictū
gladij ferētis accipere. Et illa
felix inq̄t mors qua cōmissa sen
tenciam damnacōis euadat.

Et ego cupiens dissolui et esse
cui custo ab incolatu misere car-
nis absoluer. Nec mora post
hec verba deñbens ad potiora
tñsivit. Et qđ i hoc facto n illd
xpi maioris caritatis exēplū

Qđ qlibz i studēdo maneat i li-
minēre fidei sancte romane ec-
clesie. Capitulum.

Ubius prie limine clau-
duntur et i hoc vnitās
ecclesie et integritas fidei
designatur. Ut enī dicat spōsus
in cāticis. Una est colūba mea
eius ecclesiā sine vllō infidelita-
tis felle et testās quā sine macu-
la sordis i scelerē et sine duplici-
tatis tuga paulus affirmat. si-
cut vn⁹ deus et pater omnium
sic fides et vnū baptisma in sinu
māis ecclesie mīstratur. Ab hac
igīr testatissima veritate qđ
qz turpiter exciderūt seipsos a
militātis inferius ecclesie nume-
ro et a superius trūphāte me-
rito preceberūt. Vñ iheremias
cōquest⁹ pro populo dixit. Era-
mus incredibiles ad dñm deū
nostrū et dissipati recessim⁹ ab
eo ne audire⁹ legem vel vocem
illi⁹. ideo adheferūt nob multa
mala et maledictōnes quas cō-
stituit dominus moyh. Et hoc
idez sapiēs i ecclesiastico dicit.

In gestis icrebula exardescit ita
dei. Tales sunt qđ illam tunicā
domini icōsultē significātem fi-
dei vnitatē quā milites crucifi-
gētes scādere noluerūt passim
lacerare contēndūt. Vnde i eccle-
siastica hystoria repitur. Cū enī
dñs noster ihesus cruce apparu-
isset quidam episcopo lassa tu-
nica et quehisset episcop⁹ cū la-
crimis qđ hoc fecisset. Respon-
dit dominus. Atque hoc fecit.
Nec mirū qđ inter omnes here-
ticos excepto manicheo nullus
eam crudelius scādisse putatur.

Sed et qđā nostro tpe i vrbe
antwerpiēsi brabācie sup mari-
tima guilhelm⁹ cornelius noīe
supra modū irrationabili here-
si scādere dñicam fidei tunicam
est conat⁹. Vñ quidem ypocri-
si et simulacōm debet⁹ et diuici-
us querat⁹ prebēde beneficiū
quasi sub preceptu perfecte pau-
pertatis dīmisiit. et tamē luxurie
debit⁹ erat totus. Dicebat autē
sicut rubiginē igne sic omne pec-
catum paupertate cōsumi et ante
dei oculos ānullari. Meliorē esse
publicā meretricē pauperem qđ
aliquē castū pfectissime cōtinen-
tem aliqb i sui subsidium retinē-
tem. Et ppter hoc omnes pro-
sus religiosos esse bānatos. Qđ
autē dicebat paupi luxuriā non

esse peccatum fuit blasphemia
maria quasi esse vellet iustior
iustissim⁹ deus ill⁹ q̄b⁹ p̄cepit.
nō misereberis in iudicio paupe-
ris. De isto aut̄ certissima rela-
tōe didicim⁹ q̄ cū defuncto eo at-
q; i ecclesia btē v̄gīnis cū hono-
re sepulto. q̄dā die tertia ipsam
ecclesiā introisset vidit corpora
lib; ocul⁹ sepulchrū dicti wilhel-
mi cornelij vacuū et aptū. mani-
festissima h̄gōe p̄sagiēs futu-
re dānaciōis euētū. Nā post an-
nos q̄tuor cognita denudata ac
p̄bata neq̄ssime heresis illi⁹ ne-
q̄cia et malicia p̄ ueneābile p̄ez
nēm nicolaū cameracē. ep̄m ca-
daū ei⁹ de sepulchro q̄i stirps i-
uat⁹ fm ysayā loquētē de nabu-
godonosor pietū ē et cōbustū.
Vni⁹ ergo ecclē q̄ romana et ca-
tholica dicit vni⁹ x̄e fidei clau-
das līmiē ne hostio clauso tibi
cum fatuis virgīnibus excluda-
ris a sp̄sō et i sediciōe chore a
flammis vltimab⁹ deflorens.

Qz modus pius habend⁹ sit in
studio scripturā. Ca. xlvij.

Non trāsgredim⁹ termi-
nos cōstitutos. Termi-
nus cōstitut⁹ dicit pius
mod⁹ intelligēcie scripturā. Hūc
modum aū baptisma glōriosus
aug⁹. adhuc mūdi phs ignora-

bat. qm̄ tūmēs iam phiavolebat
hūana taciōe cōprehendere qd̄
pia mens vīuacitate fidei mitē
apprehēdere. Multū enim et gūi-
ter cōprehēdi sūt q̄ questio-
nibus vel p̄dicaciōib; difficulti-
mis vel sup̄uacuis ab intellectu
perturbāt potius q̄ instruunt
auditores. Contra tales dñs p̄
moysen i libro numeri p̄cepit
dicens. q̄ qm̄ aggrēd⁹ est popu-
lus erit tibi et clāgō. qd̄ salomō
videt exponē in p̄cūbijs dices
doctrina p̄uētū facit. Et ec-
clesiasticus. Nō abscondas sapi-
entiā et doctrinā eius. Propter
hoc ysayas de v̄is p̄dicatoib;
vel dētorib; p̄dicat dices. Cō-
flabūt gladios suos i x̄m̄s et
lāceas suas i falces. Quib; per
gladiū n̄ acutē q̄stiones i dispu-
taciōib;. Et qd̄ p̄ lāceas n̄ v̄ta
p̄dicaciū i subtilitate fmois
q̄ qdē i vomeres et i falces bñ cō-
flamus qm̄ ab aptitudinē intelli-
gēcie. disputaciōes audiēciū vel
p̄dicaciōes salubrit̄ cōbiamus.
Tali v̄mē sicut dicit i libro iu-
dicum percussit sangoē ducen-
tos. et sampson i mātibula aphi-
ne philistinoz mille p̄stravit.
Paulus i lege doctissimus p̄-
cepit p̄dicare non i sapiētia
verbi vt nō euacuetur crux cel-
sti. sed complacuit inquit deo

per stulticiam predicacōis sal
uos facere credētes. **A**ubi qđ
de doctorib⁹ aut⁹ p̄s sentiat.
Quemadmodū inq̄t rerum oī
um sic quorumlibet l̄atū item
petancia labōam⁹ nec vitē phia;
h̄ scole discam⁹. **N**ullos plus re
veri de omib⁹ mereri mōillb⁹ iu
dico q̄ q̄ phiam velut quoddā
artificium didicērūt scilicet vt
q̄liter viuēdy eē sit p̄cipiāt. Et
qđdem necesse est ad alienaz vir
tutem exercēdam vt q̄s exerce
at ⁊ suam. **S**tude ceteris ⁊ hōis
mōib⁹ nō q̄stionib⁹ q̄ finem nō
habent. **S**tudeas non multa le
gēdo percurrere h̄ q̄ vtilia tāti.
Fastidinetis stomachi ē multa
degustare querbi vana sūt ⁊ di
uīsa inq̄nant non alūt. **P**roba
tos itaq; semp lege ⁊ si aliquā
do ad alios diuīti libuerit ab p̄
ces redi. **E**x plurib⁹ q̄ legis ali
qđ apprehendas hodiernū. sol;
enī caut⁹ miles in aliena castra
trāsire non tāq̄ trās fuga h̄ velut
explozator. **D**andū est aliqđ i
ternuallum aīo non vt resoluatur
h̄ vt remittat. **A**raus nō remis
sus aut frangi ē aut mollescat.
Micum tū sine l̄is mōis ē et vi
ui hōis sepulchrū. **N**on multum
aut refect⁹ vt obmittas studiū
vel remittas h̄ eoz mōre que in
tēsa diffiliunt⁹ q; ad iūcia sua

revertat qđ a cōtinuacōe discel
sit. **V**ocam⁹ aut cōtinuū cōtinen
tē v̄l t̄pantie moderamen vt fa
tiscedo non cōsuāt ingenium h̄
cōsumet. **N**on semp i actu sis h̄
interdū animo tuo rēqem dato
seb ⁊ rēqes ip̄a plena sit sapiē
cie studiis ⁊ cogitacōib⁹ hōis.
Prudēs enī nūq̄ otio marcet.
aīū aliquū remissum habet nū
q̄ solutum. **S**apiēcia aīū for
mat et fabricat vitam. disponit
actōnes regit agēdas obmittē
da demonstrat. seb et ad gubna
culum ⁊ per antcipia fluctuan
tū dirigat cursum accēleāt tac
da perplexa expebit. exequat
ardua. ifirma leuat. duā tēpeāt.
aspera mollit. cogita hunc esse
sapiē effc̄m gaudiū q̄litate. **G**au
diū hoc nō nascit n̄ ex v̄tutū
cōfida et vita puā. **P**uertas enī
mētis ex p̄uis magna exīstiat.
ex aptis obscura. ex proximis
remota. ex partibus tota. **N**ō
te moueat dicentis autoritas.
nec q̄s dicat seb qđ dicat inten
dito. **I**b q̄re qđ potes iuenire.
Id discē qđ potes scire. **I**b op
ta qđ optari comm hōis p̄t. **N**ō
q̄ multas h̄ q̄lib⁹ placeas cogi
ta ne altiori rei te imponas in
qua stanti ē tremēdū de scēdē
ti cadendū est. **D**octor vt phia;
in precordia tua dimittas et vt

expimēti pfect⁹ tui capias non
 oracōne nec scripto s; ai fēmita
 te cupiditatū dīminuōe. pba te
 bus pba facere docet phiavera.
 nō dicere tm̄. maxīm hoc ē et of
 ficiū sapiēcie et iudiciū ut ver
 bis opeta cōcordēt et ubiq; aīm⁹
 pat sibi idemq; sit. Quid te tor
 ques in illa questōne et laceās
 quā subtilius ē et melius cōtemp
 sisse q̄ solueret. Nichil in cōside
 rāciū nichil stultus q̄ q̄stioni
 bus et reb; aīm occupare q̄s nec
 sciētiāle ē nec expia honestū.
 Moueat te q̄stio honesta mori
 bus cogitacōib; pacis accōmo
 da. speculacōis diuine termlos
 nō excedēs. Impossibile et idig
 nū est attingere velle sūmū p̄ci
 piū cū ipsa naturalū rerū p̄ci
 pia i omni arte agitata pba cōe
 nō sustinēt. Hab; et ipa nature
 ratio metas. hab; et fines q̄ soli
 natūe deo note sūt et apte. Quid
 te iflas hūana supbia. Quo tē
 deus. q̄ assurgis forci⁹ tāto tur
 pius quaffaris. Audi illū de q̄
 beatus volusianus i laude mira
 bili testat̄ dicēs vel scribēs. In
 alijs inq̄t sacdotib; per mūdū;
 q̄modoūq; toleratur ifciētia id
 est ignōficia. Cū autē ad angu
 stinū gloriōsū ventū fuerit legi
 dei de effecredī quicq̄d eū cōtra
 gent ignorare. Quid autē tā

magnifico viro sup p̄fūditate
 sermonis et arduatū rerū dispu
 tatione otigerit audiamus. In
 ter miācula q̄dam aug⁹. tale de
 eo miāculū iuenit. Eo i tpe quo
 beat⁹ augustim⁹ librū de tamita
 te cōposuit illi tale miāculū de⁹
 ostēdit. Iponēs ciuitas affra ce
 nobil⁹ in q̄ bt̄is augustim⁹ episco
 patum admīstrat super lit⁹ ma
 ris pulcherrime sita eāt. Bt̄is
 autem augustinus i consuetū di
 nem habebat ut post diurnum
 studiū et laborem vespere super
 litis maris sequentib; a lōge
 episcopis et cleras q̄ eū p cōsilio
 et negōciō vniuersalis ecclesie
 frequentabant solus antea dēs
 deambulabat. ne scilic; eius cō
 templacōnem aut studiū collo
 quēciū fabulatio ipebiret. Cum
 ergo sit solus i cede ret puerulū
 mire pulchritudinis super litis
 maris sedētem inuenit. q̄ fca in
 terra fossa puula fuit puer in
 plateis ludētes solent. coeliari
 argēteo aquam de mari haurie
 bat et in illā fossam puulā effū
 debat. quēyt bt̄is aug⁹. ita seri
 ose sedentem vidit pedem mor
 pressit et stetit. procedens in
 de puerū salutat et inq̄at quid
 agat. Et puer cum magno sero
 respondens. Volo inquit. totum
 istud exhaurire mare et isti

fosse si possū infibē. Quo res-
ponso quasi puerilivir sanctus
in usum decentissimū cōtatus
respōdit. Et quō iqt o bone pu-
er hoc potes. i gēs ē mare ⁊ p
uū coclear quo exhaues fossa
puula in quā sūbis. Et mox pu-
er. possibilis inquit michi est
hoc facere qđ intendo qđ te imple-
re qđ cogitas. Ab hoc beat⁹ au-
gustin⁹ mirabiliter stupefactus
qđ hoc est; interrogat. Et puer.
cogitatu ait voluis estimās volu-
mine breui occludere qđ sit illud
in diuidue tamitatis inexpli-
cabile sacmentum. Et hoc qđ añ
qđ possis isti fosse puule poti⁹
mans vndas infundā. Hec di-
cēs puer repēte disparuit. Bea-
tus vero aug⁹. cristum in facto
glorificans qđ vix puer dixerat
mox abūt. Vide ergo quid ipse
gloriosissim⁹ aug⁹. huic rei o-
nū in libro de baptismo loq̄tur.
Vbi de re inqt obscurissima dis-
putat non adiuvantibz diuina-
rum scripturarum certis clari-
qz documentis. cohibere se debz
humana presumptio. Sine dis-
pendio enī pmissē salutis hūa-
ne multa possumus ignorare.
Scrūtāde tñ sūt diuine scriptu-
re. nec eaz sup̄ficie debem⁹ esse
contenti. que ab exercitacōnem
nostram ita modificate sūt vt in

tus semper p̄sitate velint. Et vi-
de qđ dicat idem beatus aug⁹.
in libro de ope monachorū ad
illos qđ sine edificacōne fidelium
scripturas sacras isubant. Con-
feram⁹ inqt cum fratribus qđ ad
nos ab estu seculivemūt fatiga-
ti. alloq̄mur eos. cōsolemur. ex-
hortemur. puocem⁹ eos. edifice-
mus i eis si qđ in vita eorū pro-
gradu suo deesse p̄spiciam⁹. talia
opa si non facim⁹ p̄uolose a do-
mino ipsa spiritualia alimenta
suscipimus. Qm̄ vera aut et qđ
efficax sit illa sententia ysaie cō-
fundentis omnes plectentes et
terpēs subtilia exemplo euide-
tissimo subnectro fere tempore
videamus. Magister symon
de tornaco parisi⁹ i theologia
regebat. ⁊ erat excellēs ille suo
tpe. s̄ contra becendiam talē ef-
ficā i cōtinēs ⁊ superbz. Hic cū
super omnes doctores ciuitatis
auditores haberet ⁊ i scola cōtra
omnibz de humilitate altissime
doctore cristi questionē dispu-
tatione prehabita terminaret.
in fine tandem dat⁹ i reprobum
f̄m in expectanda contra calum-
blasphemie vba prupit. Tres
sunt inquit qui mundum sc̄tis
suis et dogmatibz subiugarūt.
moyses. crist⁹. et mathomet⁹.
Moyses primo iudayā populū

infatuauit. secūdo castus a suo
noīe castianos. tercio gentile
populu; mathomet⁹. Nec mo-
ra euerf ocul⁹ pro humanarū
mugitū emittit ⁊ epilentia statū
elusus ī terram. die tercio eius-
dem morbi vindictam accepit.
Plaga ergo īsanabili eum per-
cussit omnipotens et omni scē-
cia vsq; ad primā līā elementa
priuauit. et grauiori q̄de; ī aīa
aī; hac plaga percussus ē. cum
vsq; in diē mortis sue quasi mu-
tus opatus est iumentis inspi-
entib⁹ ⁊ in luxurie feditate per-
manit. Et vide summe amiracō-
nis miraculū. Aleide fornicariā
cōubinam suam noīare poterat
et sciebat. Boeciū vero de trīni-
tate q̄ iux̄ eū ab spectaculū po-
nebat quē oli cordetū⁹ scēat.
post iditā plagā nec noīare no-
ueat nec valebat. Nō tñscredi-
aris g⁹ terminos ostitutos ⁊ pi-
um mōm sp̄ hēas ī scripturis.

Q̄ predicacōe scripturārum fide-
lium anime ad vite perfectionē
prouocatur. Capitulū. xlviii.

Gaudent plausu ⁊ tinnitu
eris. Eris natūa sono-
ra ē ⁊ ī ea p̄dicacōis so-
nortas dehīct. Vñ ysaie p̄cepit
bñs dicēs. Clama ī fortitudine

q̄h̄ tuba exaltacōe tuā. Tubā
h̄ ductile itelligim⁹ q̄ ex ere vel
argēto fiebat s̄m p̄ceptū mo-
ysi q̄ etiā dicit iubileā q̄a tali-
b⁹ v̄tbanē ī festis et nec mem-
is sacerdotes. Per has p̄dicato-
res vbi dei cāssime figurant. q̄
tū vox quasi tuba vehemēs nūc
terre; īpios nūc iustos ad ēstē-
dum hostib⁹ exhortat. Hinc ro-
borat exemplis debiles. hīc ali-
os ī tribulacōib⁹ solat. Nūc
dulciter congaud; p̄hs. nūc mī-
rens de malicā interitū q̄culat.

Et notandū q̄ ī textu duo po-
nunt ī q̄b⁹ gaudent apes. scili-
cet plausus ⁊ tinnit⁹. Plausus
s̄m psalmistam manib⁹ fit qui
diat. Omnes gentes plaudite
manibus. ⁊ significat boni opis
exercitium cum v̄tutis conamīe
q̄d p̄dicacōis finitui sociatum
miz reddit fidelū apum aurib⁹
modulamen. Ad plausum igī
boni operis ⁊ tinnitum p̄dica-
cionis gaudeant fideles apes ⁊
eorum modulamine ad vite per-
fectionem ⁊ desiderium celestis
patrie prouocentur. Exempli
gracia referamus quoddā quod
valuit multis ad incāmetum
virtutis. Erat ī gallie par-
tibus vir not⁹ et carus p̄dica-
tor quidam iohānes noīe agno-
mēto polim⁹. Hic tūc q̄dem q̄h̄

istud accubit eāt canonic⁹ regu-
lari in monasterio de elsoynes
h̄ postea ad ordinēz predicator⁹
i q̄ verbū dei nō eff; alligatū de
uota mente trāshuit. Hic iuxta
cameracēn. urbem i monasterio
religiosissimō et deuoto cantip-
cēn. i choro canonic⁹ regulariū
p̄ntibus legimis multis cum po-
pulo i festo apostolor⁹ philippi
et Jacobi p̄dicauit. Cumq; il-
lud verbū. q̄ manet i me ⁊ ego i
eū. hic fert fructū multum ha-
beret i manib⁹ ⁊ illi crebris v̄sa
cōmibus mīus modis īsisteret.
virgo quedam amicaula feruētis-
sima spū cepit p̄mo intra se fœ-
mere p̄e nimio deuocōnis ardo-
re ⁊ cōasti omnib⁹ mēbris suis.
Sed cum ter aut q̄ter aliquam
diu rēpmeret circumsedentium
pulsib⁹ sociarum. tādē vbi pre-
dicator inseparabilem mixturam
exp̄meret q̄si vini ⁊ aque aīe be-
ate cum deo. spūs ei⁹ quasi mu-
stū absq; spiraculo lagunculam
corb⁹ eius cum valida effusione
sanguinis ⁊ clamore dirupit.
et in conspectu oīm expirauit.
Ecce breuis i volatilib⁹ apis. q̄
liter ab p̄dicacōnis sonore tūm-
tum gauisa est. nec se postea tri-
stib⁹ misauit. que gaudiū it̄is
domini innixa sup dilectm suauiter
req̄escit. ¶ Habet et dyabo-

lus tūmus lufiores suos q̄rū ap-
plausu serui eius ⁊ subditi gau-
dent. Unum horū genus est. tor-
neamentis militis ac satellitis
debiti. Isti adeo fidelibus popu-
lis ⁊ plebe multitudi maxime
nocui sunt vt dānabilib⁹ ⁊ ito-
lerabilib⁹ expenē eor⁹. vix vlla
copia terrarū sufficiat. Exhere-
dāt diuites rustici. ciues vt tū
deuastant. exspoliant paupes
⁊ vix eis relinq̄tur frustum pa-
nis. Et hoc totū fit. ā vt tūm
applaudentiū hystionum lōge-
lateq; nomen p̄bi militis d̄fe-
rāt. Et certe perijt nomen eor⁹
cum sonitu q̄uatum strepit⁹ p-
trahuit. Quid habet i tali lau-
de probus miles equo baiardo
magis. ¶ Wilhelm⁹ de barres
nostro tpe miles optim⁹ dictus
est. īsonuit nomen eius dū vix-
it iam mortuo nō auditur. Ba-
iardus vero equ⁹ tpe karoli vi-
guit quingētis et eo ampli⁹ an-
nis et mortuus est et adhuc sup
ē eius fama. Bucephalus equ⁹
magni alexandra regis macedo-
num ob honorem sui mortuus
meruit ostui ex suo noīe buce-
phalem ciuitatem. Et tu miles
tu satellites p̄bitate tua q̄b simi-
le meruisti. ¶ Audi q̄d nostro
tpe gestus sit teste tota theuto-
nia Anno circiter ab incarnacōe

domini. M. cc. xliij. Iuxta nusi
am super enum opidum nobile
ad torneamentū multi nobiles
duces comites barones ac mili
tes congregati sunt. Superue
nit quidam frater bernardus
de ordine predicatorum cum so
cio. rogauit suppliciter et qua
si cū lacrimis ut sibi parcerent
et desisterent ab inani propo
sito compaterenturq; castianita
ti et afflicte matri ecclesie. que
illo tempore in vngaria colonia
quionia et polonia a tartaris
miserabiliter vastabatur. At cū
multi essent q̄ ad preces eius li
bentius desistissent. q̄bā comes
de castis alias de marka dñs
subsannauit frēm ⁊ consocios
eidem. Et aggregatis turmis mi
litum ferale illud torneamentū
iseliꝫ infelicissim⁹ ichoauit. Ma
ne autē eiusdem diei ut a plu
b⁹ ferebatur q̄ si gleba ingēs et
lata sup aera videbatur. ⁊ circa
globam ac sup quasi coruini ge
neris volucres crocitan do dñm
volitare. Nec credo aliud q̄ de
mones has fuisse qui futuri ma
li prodigium hoc dederūt. Nec
mora. cum torneamentū hoc fi
eret milites ac satellites i tan
ta strage ⁊ i tanta multitudine
plurimi in mortem nōnulli in ve
laniā plenq; etiam in languo

res perpetuos occiderunt ut nē
lus ambiret ludum hunc nō tñ
hominum. sed vassime vltione
diuina demonum extasse. Om
nes vero mortui vsq; ad trian
tos. lxxij. cōputati sunt. Int q̄s
etiam primus dicitur mortuus
comes ille de castis. q̄ dicto fra
tri predicatori contumaciter cō
tradixit. Sub eadez nocte quo
die hec facta sunt in speciebus
militum armatorum iuxta vil
lam bmbacie que yska maior bi
atur aggregationes fieri a demo
nibus presbitero ville teste cog
nouimus et hoc credo in signū
leticie tāti mali. ¶ Fuit i theu
tomie partibus fuit a fratre or
dinis predicatorum audiuius
qui illius terre incola fuit. mi
les potens mire debitus torne
amenti. Mortuus est autem
miserabiliter sicut vixit. Feli
quit autem uxorem valde deu
tam ⁊ sanctam. que mortuo ma
rito ut ipamet magistro alber
to fr̄i ord̄is p̄dicatōrū cū fletu
magno narmuit et ipse m̄. hap
ta ē inq; ab excessū mētis et vi
dit circa aīaz vici sui demones
in magna multitudie cōgrega
tos. dixitq; vn⁹ eminentior cete
ris ab asortis. Ponite caligas
in pedib⁹ ei⁹ quātū spīcula pe
netrēt a plantis pedū vsq; ad

cerebrum. Tunc eū lorica ibuite
 cuius spicula ante et retro pene
 tarent totum corpus. hinc galeā
 capiti eius ipomite cuius simili
 ter spicula descendendo tñseat
 vsq; ad plantas. hinc scutu col
 lo eius ipomite cuius pōde mē
 bris omnib; aquasset. Hec om
 nia cum ad iussu principis de
 monū in animā miserā opleren
 tur. dixit iterato demonib;. Cō
 suetudo istius eāt vt post torne
 amēta balneis foueret et post
 balnea deponeret in lectum et
 iux eū puella tenerior cui? apler
 ibus in coitu fruebat. Hīs om
 nib; aptate familia. Nec moā.
 flāmis balnearib; aīma crucia
 ta in lectum candentem ferreum
 deponit et iux eū bufo terribi
 libus ocul' ad magnitudinē et
 longitudinē lecti cuius cōplexu
 contactu et oscul' adeo exhaust?
 est vt magis eum bufonis illi?
 hēribil' q̃ armor' p̃dictor' ter
 ribiliū balnei p̃ lecti veracō cru
 ciaret. Heu q̃ bigna sit pena ta
 liū. Illa autē beata mulier que
 hec dispensante deo de aīa mari
 ti vixit oībus dieb; vite sue ex
 recordatione visionis adeo affli
 cta fuit. vt null? poss; ābigere
 q̃ eam antea cognouisset quin
 illa sup quod credi potest corbis
 in cōmodo veraret. ¶ Vibi con

sobrinam patris mei mulierem
 ānorū centum. xxx. Hec in vil
 la i qua nata erat lewes salicz
 iuxta burzellā i brabācia factū
 huiusmodi suo t̃pore n̄ feret at.
 In hac villa. lx. milites arma
 portantes sparhim per prochi
 am morabant vbi vix vnus est
 modo. hñ omnes alijs militib;
 circūiacenciū regionum sine vl
 lo armor' prehio exceptis lan
 ceis scuto et galea ibuti necnō
 et plicata linea tuica torneamē
 ta frequēcius faciebant. Et cō
 tigit frequēter vt in congressu
 operis miles male p̃tctus cli
 peo in corde lancea feriretur.
 Cum graui ergo luctu ad d̃mū
 p̃pam corpus exaīme sic delatū
 in locello cōpōitur. Exaibias ve
 ro facientibus patētib; aīas
 fit media nocte circa corpus mī
 ra p̃ficio et post horam egresso
 famulo et missio pro negotio p̃
 pe villam obuius ei in equo ni
 gro fact? ē miles occisus. et dix
 it illi. Ascēdas retro me et fe
 rā te ad locū q̃ mitteris p̃pe vil
 lā. Tertit? aut famul? vt iuss?
 ē ascēdit et cum brachijs tene
 ret se ad latem sedētis i eq̃ n̄ nes
 ci? manu vuln? lateris tetigiss;
 dixit miles. forcius iſge manū
 vulneri et extrahe ferrū lancee
 qua percussus fui. ¶ Tremebūd?

igitur famulus fecit quod est iussus.
 Ad locum autem ubi transmissus
 est. famulo veniente dixit mi-
 les. Descende nunc et occisori
 meo specialiter dicas et alijs om-
 nibus quibus vis ut veniant ab
 talem locum et videant iudiciū
 dei factum de me et in signū hu-
 ius quod me viventer videris fer-
 lancee ostendas eis. Mane au-
 tem facto famulus ea que iussus
 est fecit. Et cum ventum esset ab
 locum ubi venire mandaveat cum
 alijs occidere. invenerunt coruorum
 et milium multitudinem infinitam
 qui validis moribus cadaū mi-
 serabile discerpserunt. Sed hinc
 forte querendum est quomodo occisus
 resurgere vivere loqui et equitate
 dicat. Et respondemus quod vita
 beati benedicti abbatis assertio
 sancti gregorii pape sufficiat. ubi
 dicit piscatoris mortui corpus de cu-
 mulo surripisse et resurrexisse ad prop-
 riam et ab ipsius familia excitasse.
 Possumus tamen salvo iudicio
 meliori probabilem satis redde-
 re rationem. Manente adhuc mor-
 tui corporis organismo velut ve-
 stem homo corpus organizatum
 potest dyabolus subintrare et ad
 voces et ad verba reformare fau-
 ces et ad motum membrorum arte-
 reas revocare. Non in longum
 tamen hoc potest quia naturam

corporis fluxibilem sine anima
 vegetabili in rebus debitu conser-
 vare non potest. quin ad lentato
 humore citius corrumpat. ¶ Est et
 aliud genus ludicum plenum va-
 nitate sub sole. Sunt enim luso-
 res tessarum quod adeo nocui sunt
 mundo ut vix aliquid illis nequius
 reputetur. hoc ludo pauperes nu-
 di fiunt. mendici divites. nobi-
 les ingratia et suis rusticis vilio-
 res. Ex tessarum autem ludo des-
 peratissimi homines fiunt sicut
 fures raptores et homicidae assue-
 ti talibus de facili non desistunt.
 Adde tantum inest lusoribus ut
 omnes res in diem perant et usque ad ve-
 scera rudati. ¶ Fui in quadam villa ca-
 panie ubi iudeus cum castiano in
 sacra nocte pasceus in tessarum
 ludo confedit. Cumque iudeus mul-
 tam pecuniam perderet et ex hoc
 impatientius turbaret tandem in cri-
 stum retorquens iniuriam blasphemavit.
 et mox cum ad iactandum
 hazardum tesseres collegisset
 manus eius cum tesserbis sit con-
 tracta. Qui reprobo furore suc-
 cessus cum ipsa manu contracta
 mensam lusoriam percutere nitens
 iteato in christum et matrem eius blasphemiam
 turpissimam euomens sta-
 tim eius oculis terribiliter ce-
 cidit et expiavit. christianus vero col-
 lusor eius pauore nimio in amensam

versus elanguit. et vitam miseram
 breui morte finiuit. ¶ In brabā
 cie partibz vrbis louanio quem
 vidimus generosū et bonum q̄ i
 nocte sancta pascētes ad ma
 tutinas surgēs tñibat ante cel
 lariū in platea in quo p̄dicti
 mi adolescentes ad lubū tessēa
 rum sedentes blasphemis et iu
 ramētis abiūctē cōdebāt. Tñ
 siens aut̄ cuius inueit homines
 platee ante cellariū q̄am mag
 no murmure plangebant hoīez
 quēdam ignotū plagatum mise
 rabiler et sanguine cruentatū.

Qui cum quēretz auctore lesio
 nis tantē q̄s esset. Respōdet.
 Isti inqunt iuuenes q̄ hic in cel
 lario ad tesseras lubunt. Mor
 igitur ingressus cuius iproperat
 ludētibz tali nocte et eos diuis
 verb̄ interrogat aut hominem ig
 notum ingressum ad eos tā cru
 deliter vberassent. Actomiti au
 tem iuuenes negāt aliquē ab
 eos itasse postq̄ cōsederāt. nul
 lū vero ab eis verbo vel verbere
 lacessitū. et mor cū que surgē
 tes omnes q̄rūt hominem crue
 tatum nec inueniūt. Conuersiqz
 singuli ad seipsos aīaduertunt
 iuramentis suis terribilibz rue
 sum cristū dñm cōtumelijs af
 fectū. rursum iproperijs crucia
 ti. Hec cum michi frater ordīs

predicatorz sub dubio retulissz.
 Egoipse in dicta vrbe pueiens
 interrogauī pro viro. inueni ho
 minem. q̄hui veritatem rei sub
 p̄stito iuramento. narrauit ille
 vt scripsim⁹. Et abbibit q̄ do
 minus dom⁹ in cuius cellario lu
 sores sederant in dicto facto tā
 ta contricione p̄mot⁹ est vt me
 diante ciue illo q̄ hoc narrauit
 cum vxore omnia bona diuideret.
 et que per vsuram rapuerat iu
 ratis restitueret et vitam suam
 beatissime terminarz. ¶ Frater
 qz ordīs predicatorum bonus
 et veridicus narrauit mī. q̄ q̄dā
 nudat⁹ ludo t̄sserū adeo des
 peāt⁹ est ut arcepto arcu sagit
 tam i aere iaceret quasi ipsum
 celi dominum percussurus. Et
 mor sagitta reuersa ante faciē
 iacentis sanguine recenti tota
 liter ifecta repta est. Qui mor
 in irremediabilibz lacrimis t̄so
 lutus fratē q̄ michi hec narra
 uit ad duo miliaria quesitum i
 uenit et confessus vitam suam
 cum mira penitencia et deuocōe
 correxit. ¶ Est et terciū corizā
 tum ludorū gen⁹ qd̄ q̄ nociuū
 sit i libro de ciuitate dei beat⁹
 aug⁹. insinuat. vbi narrat na
 ficam sapionez romanoz nobi
 lissimū ducez subsella de thea
 tro sustulisse. nerōi q̄ de nouo

trūphauerant ī bello cōtra carthaginem diu īmīcam imperij choreis et ludis veneris debita vacare possent. et per hoc effeminati inuiderent alterutrum et cessantibus bellis extūscas intestinis malis ab discordiam moueretur. Signum in choreis est euidentissime manifestū qd ad sinistram circueuntes in qua parte hedī maledicti ponentur regnum perbituri sunt. qd benedictis ad dexteram a iudice cōferetur. Si autem scdm veritatem augustini sententiam melius ē dñico vel festo die arare q̃ choreas ducere. et opus seruale qd est arare mortale sit in festo die. ergo multo grauius est choreas ducere q̃ arare. Exultant tamen in parte. s; non in toto q̃ in nuptijs fidelium sunt in quibus solacium modesti gaudij habere decet illos qui ad vitam lahoriosi matamoniū ouenerūt. Unde vulgariter dicitur. vitum dignū habere pnam cum aurea cathena suspensam qui īfra annum de suscepta prore non doluerit. Et q̃dem q̃ta mala in choreis euemiant mulieres ex parte nouerunt tamen ex visu q̃ in auditu tam in fabulacionib; q̃ in complexibus. ¶ In villa quadam bambancie vt michi frater

ordinis predicatorum narrauit. mulier proci et vana eāt que in omni fere festo choreas iungere consuevit. Et factum est vt in iuuenibus viciis ab saltu iuxta choream ludentibus vni earum pilam ferre conanti baculus demanu sambucalis euaderet et dictam mulierem ducentem choream percussam in capite mori necaret. Hec enī vt videntur omnes confusi sunt. et corpus ad domum propriam detulerūt. ī fœtore posuerūt. Presbitero vero cum clericis dāro vigilias viente ecce taurū nigrum ymmo demon pessimus cum mugitu accurrens fœtorem cum corpore dicit. et cornibus illud dissipans membratam cōfodit. ita vt visceribus hinc inde disperhis fetor in tolerabilis spargetur. Fugientibus ergo cunctis. cabauer lacertum vsq; ad crastinum solum relinquitur. quousq; euaporato fetore propinxi eius intrare possent ad corpus et sublatus extra finitimum sepelire. ¶ In gallia iuxta laudunum fuit a presbitero ville percipimus quidam corizantes saltibus super pontem disrupto ponte fortissimo subito in aquis validis tōliter sunt submersi. ¶ Vidi et ego adhuc puer in choreis

prociſſimā saltatricem q̄ me
preſente poſt choreas iſolenter
cum adultero luctabaſ. et cum
ceſſaſſet ſubitanea morte pauſa
mirabiliter exſpiavit. ¶ Eſt
et quatuor illoꝝ gen⁹ q̄ in auib⁹
celi et per canes ludunt quozū
damnatio maxie ī clericis ma
niſteſta eſt. q̄ per vagacionē ta
liū debitum cīſto obſeq̄um nō
exſoluūt. ſ; ⁊ laycis nobilib⁹ el
ſe iſta damnabilia cognoscas ſi
oraciones cotidianas ⁊ miſſas
neglexerūt ⁊ ſpreuerūt ꝓpter il
la. Unde cum a treueri ciuitate
cum fratrib⁹ prebicatoribus de
theutonia per renū deſcenderē
in coloniā agrippinam ⁊ multa
memorabilia ab eis diſcerem.
Inter ceterā frater q̄dam narra
uit dicens. ¶ Fuit in theutoīa
nobil⁹ q̄dam venacionib⁹ in tm̄
debit⁹ q̄ ī nullo ſaltem dominico
vel feſto die miſſam audire. ſ;
ſemper venacionib⁹ intent⁹ eſſ;.
Corripiebat autē eū frequēti⁹
uxor ſua deo deuota. ⁊ ille quaſi
muliebres momit⁹ nō curabat.
Accidit autē vt ipſa uxore poſt
multos part⁹ editos īpregnata
puerū pareret abortiuū habē
tem caput venatici canis pendē
tibus auib⁹ et portectis. Cōſu
la ergo matre ⁊ multis matro
nis nobilib⁹ que aſtabant. cōſi

lum fuit omniū vt terra ciuis
part⁹ obrut⁹ tegetē. Veniēte
ergo a venacōe marito eius q̄ſi
uit. q̄s puer eſſet quē editū ha
buiſſet. Diſſimulātib⁹ aut om
nibus cum pudore inſtat miles
detracto gladio vt ei part⁹ oſtē
daſ. Et moꝝ timore ꝓpulſa ma
ter eici de terra iubet prole in
traſte ſpectaculum mōſtruoſum
dicens. Ecce q̄ manifeſto ꝓdi
gio īſipientiā tuam vindicauit
omnipotēs q̄ nullū honore die
bus ſacris nullam reuerenciā
ſacramentis caſti corporis tri
buiſti. ſ; magis vanis ludis ve
nationum idilcretis temporib⁹
inſiſtiſti. Nec vt vidit nobilis
corripit ſe et egit penitentiā
de cōmiſſis. Item et q̄dam rali⁹
potentiſſimus miles cum mul
tos ex ſubditis cogēt ſeuꝝ vaca
re cotidie et venacōib⁹ iſubare.
et per hoc pleniꝝ cultuꝝ agro
rum et ꝓpria negocia dimitten
tes ad pauperē et iopiā cū ux
orib⁹ et filiis veniebāt. Accidit
vt vna dieꝝ cum ꝑuata familia
domus ſue miles ingreſſ⁹ nemorē
ſcū ipetēt. ⁊ agitatib⁹ canibus
equo reſidens ſequetē. At cum
nichil proficeret tota die ſ; ſem
per videret feram ante fugam
in amenciā verſus cū ſuis om
nibus feram de nocte ſcruſus eſt

et ex illa die nullus hoīm vidit
aut scuit qđ de eis fieri aut eue
niet. Dixerūt nōnulli et bñ cre
dimus. qđ sicut bathan et abyro
a terra viui absorpti sunt et ab i
ferna transmissi. ¶ Est et quin
tum ludorum genus qđ diabol⁹
in condemnationem multorum
mobis diuersissimis adinueit.

Quis enī dubitat obscenis et
venereis cantibus corda etiam
religiosorum ac bonorum fideli
um multociens permoueri. In
istis est tinnitus demonum et
istis applaudunt vanissimi spe
ctatores. Istis merito coniūgu
tur cum suis gesticulacōibus et
verbis turpissimis ac sacrali
bus hystriones. Talibus dare
vt dicit aug⁹. est demonib⁹ sacra
ficare. Qm̄ nociua sūt ista phs
diat. Nichil tam damnosū bo
nis moribus qđ in aliquo specta
culo residere. Tunc enim peruo
luptatē facilius vicia subrepūt
cum eorum similitudines aut ex
empla sensibus visibilib⁹ ipri
mūt. Subducend⁹ ē ergo popu
lo tener aīm⁹ et parū tenax racō
qđ vnū exēplum luxurie aut al
terius mali multa mala facit.
Qđ aut talibus deōnes applau
dūt. p̄ generosū et vte sanctum
virū goelwinū dñi de welpia
militem i ducatu brabantewi

dica relacōne suscepi. Habebat
ille vt michi retulit famulum
quendam nocturne custodie de
putatum qui obscenus nimis et
lubricis congregacōes puellarū
ac iuuenum canens tibia et fistu
lis faciebat. Hic cum semel ves
pere in tibia caneret et gesticu
lacōibus ac saltib⁹ decept⁹
vidit dictus miles manifestissi
me deōnem cornutum villosum
vibrantibus et igneis oculis an
te tibicinem saltare et fm mo
tum illius diuersimode cōgaude
re. hoc cum suo demin⁹ intimas
set et ille nollet desistere a bam
nabili ludo et maxime prouoca
ciones in obscenis carminib⁹ pu
ellarū dimisit eum ac repulit.
Ille vero post paucos dies rep
ba morte percussus vitam misē
ram terminauit. Hui⁹ exēpli mō
to terribiliore euentum i hui⁹ li
bri vltimo capitulo vbi legitur
de iherijs deōnū diligēs loc⁹ in
ueiet. ¶ Qđ aut obscena carmi
na finguntur a demonibus et p
bitorū mentib⁹ imitant⁹. qđā
demon neq̄ssim⁹ qđ i miella vr
be brabantie puellā nobilē āno
dñi m. cc. xvi. prosequebatur.
manifeste populis audiētib⁹
dixit. Cantum hunc celebrem
de martino ego cum collega
meo composui. et per diuersas

partes gallie theuthonie pro
mulgau. Eāt aut turpissimus
et plenus luxuriosus plausib⁹ can
t⁹ ille. ¶ Est ⁊ alius sextus tmi
t⁹ demonū dānabil⁹ valde ⁊ no
cuius valde fidelīū aīab⁹. de hoc
fratres cōdis predicator⁹ audiui
cui acabit qđ subiūgo. Ad pre
dicandū villam intrauerat. sōlla
rium respere ad pausandum. et
ecce in oppōita domo duo p̄dici
adolescentes ad fin⁹ defuncti con
uenerant. ⁊ obscenis vacantes
lusi⁹ vigilabāt. Hec vt vidit
frater et audiuit. per oppōitam
fenestram cui incumbēbat. flere
cepit vberime p̄ditorū īsamias
miserāt⁹. Nec mora vbi se depo
suit sup lectum vigilanti qđam
astitit dicens. Regacōne fūgoz
aīaz in purgatorio purgāday.
Hic enī mābauit suis in hereli
ctis possessioib⁹ cōstitutis. Mi
seremini mei miseremini mei sal
tem vos aīci mei qā man⁹ domi
ni tetigit me. Et mox fā. Ex
hīs inq̄t verbis cras tibi sermo
nis thema suscipies et reuelas
ludos execrabiles qđ vidisti. et
induces p contrarium homines
vt defictorū aīcoz pie subueni
ant aīab⁹. Nec distulit frater
in crastinū sepulto corpore mor
tuis in iūctā legacōnem ouemien
tib⁹ popul⁹ indicare. t̄m qz ī illo

smone p̄fecit vt oēs a minimo
vsqz ad maiorem ad tantā lacri
maz abundanciā amoueret. vt
mīe⁹ feruor exataret ī populo
defunctis p̄mīs subueire. ⁊ lu
dos qđ prediximus execrabiles
remouere. Abhominentur ergo
apes fidelīū tannitus dyaboli et
applaudētium cōfortia detestē.

Qz nichil iocundius gaudio bo
ne cōscientie ⁊ nichil tristabili⁹
tristitia male cōscie. Ca. xlii.

Hilaritate et nitore apū
hīlitas estimat. Et hec
est idem qđ salomen in
puerbīs dicit. Aīm⁹ gaudens
etatem floridam facit. spiritus
tristis exficat ossa. Testimo
nio cōscientie bone nichil lecius
credo. nichil gaudiohus in hac
vita. testimonio vero male cōscie
nichil credo tristius nichil horri
bilius in terrenis. De hoc gau
dio non solū spiritus v̄rētā p
cipat ⁊ caro. Iux illud psalmi
ste. Cor meū ⁊ caro mea exulta
uēt in deum viuū. Hoc idē cre
dim⁹ ⁊ vidimus de tristitia con
scie gehēnali⁹ aīo interius me
re turbato. corpus exteri⁹ con
turbat. De hoc qđdā sup mo
dum p̄babile certissima relacōe
cognoui. ¶ Erat vir multas no
t⁹ ⁊ clarus ī burgūdie p̄tibus

q̄ quidem aliquāto tpe in iuuen-
tute sinceriter cōsatus. postea a
v̄tute tepescens cepit ad vitam
malā declinare. Nec moā. s̄qua
lenti mēte tabescēs incidit ī lāg
uore; nec tū dei manū castigan-
tis agnouit. sed mala malis ac-
cumulans pallore vultus et ma-
cie quasi homo ad penā; ignis
eterni miserabiliter habilitaba-
tur ab penā. Cumq; nulla me-
dicorum cura p̄ficet; nec saltez
languētis vite causam ei aliq̄s
aperiret. tandem in se reuersus
solam causā; languorem amine-
bituina miseratione preuent⁹ pe-
nitens intellexit. Confessus er-
go aq; lacrimis quidam sanctis-
simo sacerdoti. statim vbi bñfici-
um absolūtionis accepit in simi-
litudinem fere bufonū in facie.
h̄ diuīficata posterī⁹ aīalia ai-
te tetercīa et pua q̄h viciōz. vij.
demonia de ore simul eiecit. Mi-
ra res. Dix modico spacio t̄pis
interiecto in tabem aīalib⁹ resolu-
tis ēflorete cepit caro prorsus
et facies penitentis mēteq; et
corpore itegerūe sospitat⁹. m̄p-
tis postea p̄fuit ab exemplū.

Proinde valde nōnbū est q̄
ī ipso textu dicit⁹ q̄ mitore etiā
apū sanitas estimatur. Quid
ergo h̄ in mitore n̄ cōsciēcie puri-
tas designat⁹. de q̄ q̄dē in libro

ecclesiastico dicit⁹. Qui diligit
cordis mūdiciā habebit regem
amicum. Et illū q̄ dixit. Beati
mūdo corde qm̄ ipi dū vident ut
Tales fuerūt et sūt oculi aphe-
tarum q̄ a p̄ncipio mundi ea q̄
erunt et sunt luculentissime cō-
templantes. nunc ip̄licite nunc
exp̄licite nunc itegumētis mebi-
is nūc verb⁹ euidentissimis p̄e-
dixerūt. Vbi⁹ mitore puritatis
et ḡcie quasi lacte candidissimo
loti sunt oculi colūbay. sanctay
scilicet aīay que in nubib⁹ et sup
nubes volāt et ab fenestras suas
a longe patriam celestē; specu-
lant⁹. et eam auide h̄ nōnbū va-
lentes intrare salutāt pariter et
suspīrāt. Intrant tū cum paulo
nōnulli et in paradīsum p̄ spī-
tum capiuntur. sed hora et mora
breui. ¶ Monialis genere et vi-
ta nobilis elizabēth dicta de wa-
tis in monasterio brabācie gal-
lice quod aquitana dicitur a ci-
nabīl cristo deuocissima fuit.
cuius sanctitati parētes ei⁹ sim-
pliciter inuidentes eam militi
probatissimo licet inuitā in con-
iugium tradiderunt. cum quo ī
vno lecto annum integrū agēs
v̄go tū ipolluta p̄māsit. hāc pe-
ne totam fere trib⁹ aīis ymago
crucifixi vndiq; sequebatur. et
si quando immundum quib⁹ aut

norū cogitasset manū de cruce
p̄tectā ei⁹ pectori superpone
bat ⁊ in cōmōdū p̄tinus effuga
bat. Hec āgelicis sepe assuefa
cta colloq̄is ab amena virentis
paradiſi die q̄dā euecta est vbi
q̄dam ficut michi confessa ē nō
solum ex vltis abhuc et tūc na
tis. verūetiam postmodū nāſa
turis. eorū inq̄ q̄ ab illo tpe vi
ſionis vsq; in finē mūdi ſaluan
dierant ſimilitudines vidit. Et
q̄d miābilius eſt ī quo ſtatu cō
iugij vel v̄ginitatis ſinguli ſig
nificandi eſſent ſp̄ritu reuelan
te diſcreuit. Hos ergo cum po
ſtea videret in vita quorū ſimī
litudines ī celoviderat lic; eos
ātea non nouiſſet ſpecialiſſime
ex facie cognoſcebat. et ſubito
in ictu oculi ī ſingul⁹ menāū vel
ſtatuū differēcias diſcernebat.
De autē in cūctis iudex ⁊ teſtis
ſit in die iudicij ſi falſū loquat
ipſemet veritatem rei in me cer
tiſſime cōprobaui. cum in ſtatu
meū quē nō cōfeſſor meus null⁹
hominū nouit luce clari⁹ ibi
caret. Hoc et multis alijs q̄b⁹
idem fecit certiſſima relacōne
cognoui. Abſurp̄it autē illud val
de miraculū q̄d in illa nobili pu
ella elizabeth de aſca euidentif
ſime argit. Hanc cum vidiffet
ī pompa ⁊ ornatu glorie ſecula

ris vtpote illam per quam pen
tes eius de poſteritate gaudere
cupiebant. cōſtāt ⁊ dixit ad eā.
Fruſtra tu conaris ⁊ tui. quoniā
p̄uidi te ī ſtatu v̄ginitatis cer
tiſſime morituram. Quomodo
autē hoc et q̄ miā occasione fit
factum ipſamet puella nobilis
et omnes q̄ audire mirati ſūt.
Eſt et gaudiū ſicut dicit beatus
auguſtin⁹ in libro cōfeſſionū q̄d
nō dat ipſis ſ; eis q̄ cū grates
colunt. q̄d eſt ſola certa icōdi
tas q̄d dicim⁹ gaudiū de cōſcē
tia bona et fide nō ficta. Hoc ſo
lo fere gaudio viuere putant il
li q̄ mortem habēt ī deſiderio ⁊
vitam ī patientia q̄ vitā hāc pu
tant exilium. ⁊ terrene īhabita
cionis dulcedinē incolatū. hī ex
ſum mūdi reputant errorem et
gaudium decipi diſcunt fruſtra.
Vidi mulierē iuuenulā pulchrā
valde nobilem. et reb⁹ mūdi af
fluentē ⁊ pollentē. hec a puel
larib⁹ annis viro nobili mat̄ri
monio copulata cito poſtmodū
ſpreuit mūdū ⁊ ſe oēs carpiās
ānullauit. In domo mariti vlt
ancilla humil⁹ ſeruebat. ⁊ tamē
vt in vir eius dicebat. gratioꝝ
illieat vxor ī vili habitu q̄ in
pōpoſo. Hec vir r̄dē v̄m̄q̄ viſa
ē nō cū deuotis ⁊ bonis ⁊ tūc ſolū
iōūditate miābili replebatur.

Cū ergo vir ei⁹ aliq̄s dilectos hospites ⁊ seculares haberet q̄s ex more festiuare volebat deuotos aliq̄s occulte mādabat vt p̄orē hospiti⁹ letā redderet p̄ aduentū ⁊ societatem illoꝝ. Consummata autem in breui venit ad mortē. Et cum diu sine voce et exteri⁹ sensuum exercicio iacuiſſet tandem suppliciter ocul⁹ eleuatis in cæchinnum et risum maximum excitata est. et sic repente emissio sp̄itu cū ipsa dispositiōe edētis facies iubilō ⁊ leticia plena populo mīate emāſit. Nulli paul dubio dubiū est. quī illa ad aspectū āgelōꝝ astātum exultarē. Caueant tñ quā tūcūq; deuoti et p̄i ne p̄prio motu in morte gaudere vident. sed timore ⁊ reuerentia diem vltimum expectare et ad hoc exemplum manifeste enarrabo.

¶ Garner⁹ q̄dā canoic⁹ regulas i mōstero s̄i iohānis i vineis apud sueſſionē in gallia. vir mīte s̄tatis ⁊ innocentie vt vidim⁹ aī mortem infirmitate ḡuiffima laborabat. Et ecce dyabolus q̄ semp inhīdiat calcaneo n̄o imisit mētē ei⁹ p̄ſumptuoſe exultaciōis tripidiū. ita q̄ lingua ⁊ facies ei⁹ tanto iubilō ēſultaret q̄ omnes circūſtantes eū credeēt iam celestem patriam

et gloriā intueri. et q̄ omnes sancti in magno deuotiōis et exultaciōis sp̄u ei⁹ exitum expectabāt. Solus aut q̄dā walter⁹ cognō m̄to paru⁹ magnus tñ merito s̄tatis de hui⁹ tripudio morientis tacit⁹ tristabat. Cūq; moriēs agonizare iciperet p̄ spaciū t̄pis ab illa exultaciōe refract⁹ flere cepit vberē. Ab eū ergo q̄dā ex f̄ibus q̄nt cauſa; tristicie post tāta exultaciōne. Et ille. facias m̄ conuētum f̄m tōliter uenire. Nec mod⁹ f̄m ēvt rogauit. Et mox oib; dixit. Deu k̄m̄i uibistis in me suggerētē dyabolo uane et p̄ſumptuoſe exultaciōis audaciā. h̄ non p̄miſit me piclitarī māt mīe et d̄nā q̄ me rebarguit ab inepte uasitatis leticia et admonuit potius cū sp̄ei moderamine ⁊ dei timore diem vltimū expectare. Vos autē fr̄es k̄m̄i deū rogate vt m̄ de ista noxa et alijs multis ignoscat ⁊ iudic; me nō f̄m opa mea h̄ f̄m suā misericordiā saluet me. Mox vt hec uerba cōpleuit ⁊ oēs r̄ndiffent amez. solus i fletū ocul⁹ exspirauit. Et h̄ q̄dem illi⁹ hester dignissime recordamur que super omnem gloriā mūbi constituta dixit. qm̄ omnes iusticie n̄e q̄si pannus menstruate. S; h̄ nōndū

ē q̄ multos ī morte legim⁹ exul-
tasse. ⁊ q̄si iam celestem patriā
preuenientes in iubilo dulciter
exultasse. ⁊ hoc vt exemplo pa-
teat audiam⁹. ¶ Quidā frater
ordis predicator in burgensi flā
die domo fuit. Sic grauit̄ in-
firmatus aī; letissim⁹ vultu ap-
p̄quare videre⁹ mortē. q̄dā fē
cum lacrimis flagitauit. vt si q̄b
solacis accepisset a dño sibi
dicere digress⁹. Cui ille flere nō
valens pre gaudio. Vere iqt ac-
cepi q̄a dñs ipse Ihesus se mor-
ti mee p̄ualiter abesse p̄misit
Cui frater et ego inqt per eun-
dem dñm attestor. vt m̄ digito
vel nutu⁹ innuas cum eū vide-
ris p̄ntem. Cui ille. Faciam iqt
libenter si q̄dem p̄miserat dñs.
die postmodū tertia morbo ing-
uescēte tabula p̄ssa ē. ⁊ fr̄s ī
īfirmariā auerteret. Prestolā-
tib⁹ ergo et orantib⁹ fratrib⁹.
fē moriens digitum aī manu ab-
certū locū extendit. et arāsi⁹
ocul⁹ cum cantu lenissimo dicere
cepit. In galilea ihesum vidim⁹
sicut dixit nob̄ allā. quo finito
statim exspirauit. Qui vero p̄i-
tes fuerūt m̄ hec eadem aī gau-
dio ⁊ lacrimis retulerūt. ¶ Ab
idem q̄; accidit vt ego et meū
q̄daz p̄f̄biter sancte vite cuius-
dam muliercule paup̄ule domi

altū intrarem⁹. erant ⁊ ibi duo
fratres ordis predicator q̄ ea de
causa venerūt qua et nos. Et ec-
ce casu inuenim⁹ infantem iacē-
tem ⁊ agonizantē ī aīis. Nec
mora videntib⁹ ⁊ ammirantibus
nobis morte puer amatissima
torquebat. angebatur vultu et
ocul⁹ ⁊ caput anxīū torquebat
Subito paululum ocul⁹ depres-
sis ⁊ iterum adaptis. suspicere
in celum cepit. et adeo vehemē-
tissime vultu membris et ocul⁹
exultare vt risus ⁊ cachinn⁹ ei⁹
sicut in tali puero audiri extra
domum clarius potuisset. et n̄
eius membra falsa stratus an-
gerent. extra aīas q̄si t̄p̄ubi-
as exilisset. Nec dubitauim⁹
q̄ hec vidim⁹ vllō modo. quin ab-
visionem ineffabil⁹ glorie ⁊ con-
tuitū angelorum q̄ p̄ns et īno-
cētibus oculis apparebāt in ta-
li puero tam dīce et tam anxie
morienti cōtra naturam tal⁹ ex-
ultacō ostēgebat. ¶ Quid autem
p̄hus de gaudio et nitore cōsue-
dicat audiam⁹. Gaudīū inqt ve-
rum tm̄ sapienti cōfigit. Est
enī elacō aī. hincem quebam et
mera letitia suis bonis venisq; fi-
dentis. et hoc tm̄ ex v̄tute. con-
scientia p̄p̄nsi⁹ inspirata. Rich-
il enī iocundus conscientia bona.
Magna pars beatitudinis etiā

est in presenti nichil sibi i confiden-
cia nichil in mente resistere
hanc solā vitam q̄etam diuinā
quā iterū mēte pacata iueim⁹.
Illud ergo eicias qđ remoret
qđ angit qđ displicet qđ nullo
alio teste arguit n̄ te. Gaudium
qđ foris est leui⁹ euanescat nec
stabili pede figit. illud aut qđ it⁹
ē pman⁹ in cōfessū et si mille i
pulib⁹ q̄at. Dilatate ergo
et mitore cōfessie apes fidelium glo-
rientur. ut in eis sanitas inuola-
bilis et interminabilis cōfessio.

Quē multo felicius sit in presenti
peccata p penitentiā abluere q̄
in futuro. Capit. l.

Sunt q̄ dicunt apes reui-
uiscē si itra tecta hieme
seruēt. et ad solē verno
tempore reponant. Hic post p-
bitā graciā q̄ vita aīe est virt⁹
v̄ peitencie denotat. quā utiq;
dñs p ezechielē pphetā indicat
bitēs. Nolo morte peccatoris.
Tecta q̄ apes fidelium fuare de-
bent vnitās ecclesie est abusus
quā porte ifera nō pualet. bū
modo desperatiōne non fracte. so-
li mie potius q̄ iusticie xpo spe-
rante p peitentiā se cōponāt. ut
hic cordis duricia q̄ hieme fuga-
ta peccata. verna vnitatis tem-
perie graciā capiat rediuiue. Rū

qđ q̄ cecidit non resurgit. Istis
clamat ysayas. Eleuate. eleua-
re consurge. Et paul⁹. fidelis
fimo et oī acceptiōe dign⁹. ihs
crist⁹ v̄it in mūbū ptores sal-
uos facere. quoz p̄mus ego sū.
Hic ergo vere peitencie s̄b meo
tempore exēpla facta pponam.
In gmanie partib⁹ qđā nobi-
lis comes s̄ frus pauper spoli-
ator. ex misericordissima pieta-
te diuina graui infirmitate ē cor-
rept⁹ et amarissima pfectione
contat⁹. oīa ad restitū cōe. posu-
it q̄ habebat. et irremediabilib⁹
lacrimis cotidie lectū ngās an-
gelos ac sanctos dei ab ipetrā
dā misericordiā iuocabat. Deū
bens v̄t corpori suo t̄m suppli-
ciū igerebat. ut talos pedū et
crura faceret. ab lignū et cute. et
carnē ac nervos violēta assidui-
tate diuelleret. Aquā frigidam i
hieme tāq̄ ad bibēdū acceptā.
clā pectori sup̄fidebat. ut i hac
glaciali frigore torqueret. Nec
diu post hec positus in agonia
tanto spiritu repletus est. ut si-
cut castus de publicano euāge-
listam ita et de isto faceret pro-
phetam. De seipso enim p̄dixit
q̄ sine purgatorio ad requiem
euolaret. et eo mortuo ac heim-
tico rege defuncto. tota thurin-
gia maximis calamitatibus

subiaceret qđ ita etiam factum
vidimus. ¶ Fuit et alius nobil
eiusde patre miles h̄ p̄bo pef
simus. h̄ post annos plures ab
penitencie lamenta conūsus. et
facta restitucōne ad heremū tñ
siit. et ibi multa inedia marceā
tus se ipsū per se vel per socum
omni interdū respere cum flam
mea ardētis candele cera taubi
to passionis genere cruciabat.
Hic apter securiorē vite modū
ab p̄bicatorū ordinē tñsiens.
mīs gestis claruit et exēplis.
¶ Venerabilis et deo digni magi
stri bonifacii quōdam lausenē
episcopi relacōne cognouit. ubi
ca qđ qđam nobil sue dyocēse
natum circa mōtes alpiū p̄gēs
familiā suam inclinata iam die
cum canibz p̄bicit solusq; i fil
uam est reūsus. Illo ergo hōrē
te solitudinē et si qđ audiret di
uicius expectāte. tandē duos ex
canibz auscultat quos venabulo
insonāte cōfortas. reptando ma
nibz et pedibz ab locū conatur
ascēdere vbi latrātes caniculos
audiebat. At vbi cum diffiulta
te puenit iuenit locum planum
pulchrū valde atq; gramineum
intra montes. In quo qđ hōiem
magnū et elegantem forma fa
ciētē pstratū videns duas
clauas ferreas ab utrūq; latus

iacentis hōrentibz oculis ituef.
hūc mīs plagis et vulnibus
cruciatū. dicti duo canes. vna
ci latratibz circuibāt. h̄ mox ab
aspectum domini sui militis ob
mutescūt. post hōrōrē aut al
sumpto spiritu prostrato dixit.
Si ex parte dei es loqns et qđ
sis aut vñ venis edicto. Cui
ille. ex pte dei sū et ordinacōe di
uina tibi tal' appareo vt in me
misero penitencie sumas exem
plum. Mortuus sum licz tibi cor
poral' appaream. Miles sui vi
uens peccator imamissim⁹ ea tē
pestate qua richard⁹ rex āglie
contra philippū regem francie p
lia concitauit. In illa ergo expe
dicionē que a brabantigenis i
pictauia et gasconia facta ē ego
infelix luxuriose homicidijsq; de
bachabar. nec i hīs alioi obi
cioni vel serui flexus misericōe
pepca. Medio igit tpe validis
simam febrem acutam iacui. et
tamen nec tunc cōtrat⁹ sum nec
confessus. nec casti corporis sa
cēmēta suscepi. Instante aut ho
ra mortis obmutui. et ecce super
spectatum misericordia diuina p
uent⁹ sum et valida p̄tracōe cor
dis p̄mot⁹ qđ licet loq nō possē
tamē lacrimas exaussi. et i hīs
vitam deo propiciante finiu.
Nec mora. defunct⁹ sū et duobz

demonib⁹ traditus neq̄ssimis
instar clauarū istarū ferrearū
tormentis vsq; in diem iudicii
crucianbus. Et hodie quidem
per ascensum mōcium istorū
meam miserā animā ipulerūt.
et iterū per abrupta eorū eam
cu; dictis clauis ferreis precipi
tem depulerunt. Scias tamen
tormentū istud tam magnum ⁊
tā diuturnū spe venie quā in fi
ne mundi habiturus sum mira
biliter releuat. Nec mora. vbi
spiciat⁹ ille verba ista finiuit cor
pus qđ videbat⁹ aerēū cū dictis
clauis ferreis q̄i sum⁹ euauit.
Miles autē q̄ hec viderat ⁊ audi
erat a rapinis pauperū ⁊ mala
vita conuersus correcti⁹ ā modo
vixit. ⁊ multos alios peccatores
ad exempla penitentie sua nar
ratione pmouit. Alius i then
tomia multis rapinis ⁊ cedibus
per patrem debachat⁹ capt⁹.
ad decollandū positus petruit
a iudice ⁊ optinuit tps plixius
penitendi. Et mox astanti iuue
ni consobriuo ait. Si vere aīus
es coopeātor esto michi misero
in salutem. Affer obsecro istru
mentū ferreū qđ dentat⁹ dicit⁹
quo femine subaliāt linū suū.
Quod vt factū est dixit iuuei.
Successi⁹ michi man⁹ vlnas
brachia vsq; ad hūeros. pedes

vero et tibias et crura vsq; ad
nates. postea genitalia aures
oculos nasum labia. caput autē
ad vltimū amputabis. Iuene
igif ⁊ si cum dolore qđ rogatus
fuerat exsequēte penitens ipe
vnūqđq; mēbr⁹ anti qđ cruciare
tur instrumenti ferrei dentibus
per iflexiones multiplices ⁊ p
validas diuiciis affligebat di
cens. Vix penam vestram pro
pte vilissima mēbra suscipite.
quibus actu nephario scelē p
petraui et deum creatorem me
um offendi et redemptorem. Ex
tremo igif post omnē penā trū
co corporis cum solo capite sup
stite hilarū vultu dixit. Vtinā
tormentum istud qđ ēspectu sce
lerum meorum paruū sustinui
reiteāte semel iterum ac tercio
liceret michi miserrimo ⁊ i eo
diuiciis cruciari. Et hoc dict⁹
orat cum lacrimis populum ac
circūstātem se quatenus sibi mi
sero in elemosinis pauperū et
oracionibus subuenir⁹. Vix bi
ctis extendit caput ⁊ mox a iu
uene decollatur. S; hinc forte
dicit quis necessariam qui mor
tem et si penaliorem accepit.
quid meruit. Quanta etiā et
ga tales peccatores diuine sit
mie magnitudo. gloriofus patet
augustinus in libro collacionū

cōtra nouatum insinuat dicēs. Quicumq; necessitas cogat ad penitentiam nec quantitas criminis. nec breuitas tēpis. nec uirtute enormitas. nec hore extrematas. si puā fuerit uolūtatum mutacō excludit auerſia. h̄ i amplissimos fin⁹ suos mē karitas reū tētes suscipit p̄digos. uelit nolit nouat⁹ hereticus. semp̄ uere peitēte; suscipit cast⁹. Et alias idem dicit. Post adulteriū p̄dicōnem ⁊ hoīcidū dauid dixit. peccauī. ⁊ nathan a dño misus subitūlit dicēs. trāslatum ē peccatū tuū. **D** dulce uerbū peccauī. **T**res sillabe que p̄ortas ap̄iūt p̄ambisi. Aude ergo dicere peccauī. non te terreat pudor hoīs nec timor dyaboli. nec despitatio pro p̄cō enormi. Quid peitētia non ignoscit cum effusus ē sanguis ignoscit. Quis hoīcida despiret cum in spem tēditur⁹ est a quo p̄p⁹ oculus ē. bene ⁊ optime dixit. Aliter enī nec maria magdalena ueniam. nec petr⁹ fidutiā nec paul⁹ grā am ipetrass⁹. **A**dhuc ⁊ si sup̄ uacue p̄bādū q̄dbā qd̄ nō tpe accidit. fidei relacōe traditū nō silebo. Ad illū uenerabilem uirū magistrum petr⁹ de corbuel se nonēsem archiepiscopū qdam peccator q̄ p̄p̄am filiam oppressē

rat uolenter gratia cōfessionis uēit. Cōfessus igitur i maxima et mirabili otuacōe et lacrimis quesuit. si nūq̄ posset yllo dolore uel pena a dño ueniam impetrare. Cui p̄sul. Ita inq̄t indubitanter si peitētiā subire uolueris tāti mali. Et ille uhemēter exclamans. Volo inq̄t et si nulle mōtes me sustinere uolueris. Collacrimatus ergo infelici ymmo iam felicissimo p̄cōri. Et ego inq̄t septennē tibi t̄m peitētie penam impono. Tūc ille. Quid ē ait q̄ peitētiā t̄m m̄ flagitiosissimo septennem i iungis. q̄ si uiuerem vsq; in finē mundi tantū facin⁹ penis innumetabilib⁹ diluere non ualeat. Cui p̄sul. Vade inq̄t ⁊ tres t̄m in pane et aqua ieiuna dies. Tūc amplius ille plorans ⁊ cōtūdens se. rogabat ut peitētiā m̄ iūgeret salutarem. Supra modū ergo admirat⁹ et hylatus episcop⁹ tandem diffinitie precepit hominī ut abiret. et unū t̄m pater noster diceret. sciretq; p̄ certo peccatū iā esse dimissum. Nec mora. dīcū m̄ ille exultatum emittens et in terram p̄cidens exspirauit. Nec dubia fides ē sicut deo dign⁹ episcopus postea p̄dicauit quim idē peitēns sine ulla alia purgato

ri pena tñ valibissima cōtra
one purgat⁹ ab gloriā eu ola
uit. ¶ Et qm̄ multa sunt qui ab
religionem i morte cōfugiūt. q̄b
eis habit⁹ ordinis valeat iyla
ma necessitate suscept⁹ dubita
re plurimi voluerunt. exemplū
ab hoc indubitabile et cōgruen
tissimū enarrabo. Et impie q̄
dem nonnulli eligioz in exte
riorite penitentibz hū negatē
solent quasi tūc indigni sūt re
cipi qui nequaquā validi intrare
voluerunt. Castus nozma ius
omnimodi sero penitentē i cru
ce latronez pambisi ianuas cōi
tem introduxit. Sicut sup̄dco
waltero de meysenborch fratre
ordinis predicatorū narrantē ag
nouit. ¶ Cōtingit q̄ quidaz mag
nus p̄positus ciuitatem meyden
burgensem vespere quasi i casti
num recessur⁹ intrauit. Et ecce
in p̄mo somno subita infirmitate
compulsus p̄orem frat̄z predica
torum cū festinacōe mandauit.
Deientem ergo p̄orem rogauit
p̄posit⁹ iſtante cū lacrimis eū
cāperz ab ordinem ⁊ mox vesti
ret. Cui p̄or. Eras inq̄t fiet. q̄a
i hoc f̄m cōsensus est req̄rēb⁹.
Et p̄posit⁹. Scio inq̄t scio quib
sentio. Castinum vix habeo. Si
diligitis salutem aīe mee festi
nate recipere penitentem. quia

cett⁹ fū q̄ in seculo nō saluabor
Ut g⁹ incōstanciā vici p̄or vidit
percepit domum exiit uen
tūm req̄at cōsensū. Alligat suffi
cientiam vici ad ordinem etiam
si adhuc abuiuat. Annuit mox
cōuent⁹. deferē infirmus in do
mum cēceptus. induit. coſat. i
vngit. ⁊ aī diem vici de fūgit.
Nec mora. in monasterio prop
imo citati q̄dam monial⁹ vidit
in somnis quēdam p̄em famili
as i loco cōmodo cōdere ad quē
cū multi f̄res ordinis predicatorū
q̄i post laborem p̄ denario diu
no accedere viderētur. extremo
q̄baz ignotis f̄e tarbe tñ p̄ten
bit manū vt denariū acciperet
tamq̄ frater quē p̄familias di
ligeret intuitus. denariū inq̄t
sed non modo accipies multas
pus cōmētijs expurgābus. Hec
cum dicta monialis p̄sbitero
mōsterij recitasset. quesuisset
q̄ si quis f̄m predicatorum de
fict⁹ esset. tūz p̄s biter se fuisse
de vespere in domo frat̄z infir
mū v̄l defictū neinē inuenisse
rīderz. Mane post p̄māxit s̄b
p̄or f̄m predicatorū qui p̄mise
rat predicāe cōuentui. dixitq̄
p̄bicaē se non posse. q̄a deficti
talīs f̄ris sepulture interesse de
beret. Ita ergo verificata est p̄
dicta v̄sio monial⁹ et manifeste

monstratum est quia multum predest colla-
t9 h9 peitenti dummodo pua fi-
ent mutacio voluntatis. ¶ Est 7
aliud ingens malum in quibusdam re-
ligiosis qui recipiendis apostatis
penitentibus nimis difficiles sunt
et imites. Noui quendam fratrem
ordis predicatorum latum et mag-
num qui cum apostataisset ab ordine
et gravissima infirmitate corrept9
regressum ad ordinem peteret nec
impetraret; impacientissime despe-
t9 mortuus est. et apparuit in aq-
ua monasterio brabantie gallice
sanctissime moniali ostendens
se perpetue condemnatum sicut ab ip-
sa eadem accepimus quod hoc vidit.
Et ego quidem dico quod nollem illi
in morte penitenti ordinem vel ha-
bitum per dicto auro arabie dene-
gasse. credo enim et cert9 sum quod
occasionem illi mortis perpetue
prebuerunt. qui ei in extremis vite
periculo misericordiam negave-
runt. Nogo ergo et contestor omnes
per asperitionem sanguinis domini
nostri ihesu christi. ut tale quod ca-
ueat omnis ordo. quia sicut pro
peccato achaz quodam elect9 dei
populus flagellatus est. ita et
nunc pro tali excessu qui tamen
maior in infinitum esse dimoscitur.
Quid enim regula aurea vel palli-
um cocineum ad animam casti san-
guine pretioso redemptam. Nec

tantum solus delinques quod. verum
etiam tot9 ordo vel consensuens per
dissimulans flagellat. Discant
ergo apes fidelium et si quando mortue
per peccatum. intra tecta eccle-
sie per bona interim opera perma-
nere. nec frangi desperationem vel
tedio. si mox plene ad libitum
in vitium robur gratie non re-
surgant. A peccatis igitur morali-
bus primo cum virtute resiliant.
deinde conscientia stimulatam hui-
liter otent. ut hinc confessione
cum lacrimis vel dolore per peni-
tenciam reviviscant. Ante autem
prudencie sit penitenciam age-
re in hac vita exemplum subse-
quens demonstrabit. ¶ Erant viri
fideles et bonus sicut predict9 ma-
gister albert9 frater ordis pre-
dicatorum. sibi ab hijs qui rem fa-
miliariter noveant traditum re-
ferebat. qui post diuturnam peniten-
ciam quam sanct9 fecerat incidebat in
languorem gravissimum. quo per an-
num non modice tabulat9 roga-
vit cum lacrimis dominum ut tanto
dolore finem imponeret data morte.
Nec mora. missus ad eum angelus
domini dixit ei. Exaudivit
dominus precem tuam si eligas
quod vis. Aut tribus diebus purga-
torij pena torqueris si nunc dis-
cedis. aut si adhuc per annum
in languore manere volueris. sine

ullo purgatorio ad superos euo-
labis. Tunc ille presentem penam
ecolens. nec futuram adutens. res-
pondit. Mori potius eligo quam non tam
tabulis diebus quam quantum domino
placuerit in purgatorio tabula-
ri. Fiat inquit angelus secundum uerbum
futurum. Nec mora. languens mor-
te solutus est et eius anima in pur-
gatorio deportata. Uno ergo ex-
acto die. venit angelus ad locum
purgatorii ubi anima torqueba-
tur et dixit. Quid nunc agis o
anima que pro languore unius
anni tribus diebus. elegisti in
purgatorio detineri. Cui anima.
Seductor inquit non angele quam
me in penis multis annorum cir-
cui pro tabulis dierum spaciis
fessellisti. Et angelus. non moram
inquit. sed inestimabili tortura decepta
es. quia non nisi unum diem de tri-
bus in purgatorio exegisti. Tui
tamen adhuc si retractare uolue-
ris dominus misereatur ut ad cor-
pus tuum quod nondum sepulchrum
est deporteris. et per annum unum
languorem quem expectas pa-
cias. Cui anima. Annuo inquit
ut non per unum annum tantum.
sed usque in finem mundi languo-
re etiam detineatur atrociori. Hoc
dicto anima reposita est ab corpore
et per annum in languore deten-
ta. multos quibus hec retulit

ad penitentiam animauit. et post
unum annum iterato defuncta
transit ad superna. Proin-
de circa annum millesimum. cccc.
xxvi. incarnationis de mistic es
mirabilis accidit in opido muel-
lenfi. In hac urbe ut plurimum ad
huc notum euidentibus mulierum
deuotatum que beghine dicuntur
nunc late diffusa per orbem re-
ligiositas inchoauit. Harum plu-
res que magis spirituales erant
igne sacro acriter sunt accense
et hoc in membris tantum in quibus
magis peccauerant postquam
ad agnitionem venerant uenta-
tis. Alie in lingua contra inglu-
uiem vel loquacitatem. Alie in
auribus contra susurrum. Alie in
manu contra opus illicitum
vel contactum. Alie in pede vel
tibia contra immoderatum dis-
cursum. atque alie in pectoris
medio contra cogitationes tur-
pes vel temptationum consen-
sum mirabiliter torquebantur.
Et hoc per tempus secundum maius
et minus quo peccatis et negli-
gentiis fuerant infecte. In ec-
clesia ergo sancte gertrudis uir-
ginis deportate extincte sunt. et
membra que ignis exusserat
ut in alijs consuetum est demig-
ta speciali miraculo contra na-
turam ad colorem et formam et

vigorem pristinum reuerunt. Et ne hoc casu et non miraculo fieri probaretur. quidam puella vite secularis de suburbio niuellensi allata est igne sacro succensa clamans et dicens. Sancta ghertrudis virgo. beghina non sum ut quod ego succenditur. Nec mora. manum eius abusta cum parte brachii a parte residua cecidit quasi carbo. Et hoc velut beata ghertrudis puella manifestum miraculo cerneret. beghina non es et ideo tibi sicut beghine non fiet. Plures ex hijs que dicto mobo curate sunt vidimus post et ante. Beati ergo et felices illi sunt qui hijs et non in futuro peccata luere meruerunt.

Quia tota vita sua castianus exerceat in gratia septiformis spiritus et decalogo legis. Capitulum. li.

Uita apostoli longissima septem annis. nunquam autem ultra. sex annos duos possunt. Quid autem in septenario numero nisi septiformis gratia spiritus sancti. et quod in decalogo nisi legis decalogus designatur. Ex hijs duobus tota vita pendet castiani. In hijs versentur apes fidelium. preter hec nil libeat. nil liceat in hac vita. Mandata tibi sunt quasi forma vite mortalis et mo-

bus. et ex hijs exultat gratia septiformis. Et vide qualiter. ut scilicet spiritu sapientie quo ad deum homo regatur interior et ad contemplationem. diuini autem valde dius accendatur. Spiritu vero intelligentie in necessarijs vite qui ab proximum pars mentis in fenore ordine et ab sui regimen homo interior gubernetur. Spiritu autem filii super precepta ut vendat omnia et det pauperibus. nudum castum. sequitur nudus. terre mis alacritas extollatur. Spiritu vero fortitudinis contemptis prosperis contra aduersa et aspera solidetur. Spiritu autem scientie legem implere festinus in opere caritatis per unitatem pacis et fidei coniungatur. Spiritu vero pietatis per compassionem liquescat et mollescat ut in omnibus et per omnia pietas ordinetur. Postremo spiritu timoris pondus anima capiat in proprium moderamen et per hoc in ea omnis tubigo peccati et macula destruat. Et hec septiformis gratia secundum vii. appetates vel effectus ignis qui spiritum sanctum significat diuinitatem deorum in eodem spiritu plenius operatur. Et hijs septem effectus vel appetates ignis sunt. quibus signantur actus spiritus sancti in vii. donis. retrograde tamen ponuntur ut primus

vlamo et vlam⁹ primo velut or
do postpoit⁹ attēbat. vñ vsus.
Destruit emollit coniūgit cōsoli
datq;. Alia⁹ attollit illuminat
ignificatq;. Ignis enim destru
it rubiginem et spūs timoris ex
pellit pctm̄. Ignis scūdo emol
lit idest liquefacit. et mētem spi
rit⁹ pietatis per compassionē.
Ignis tercio cōiūgit multa sali
cet ligna i vñū anetē. Et spūs
scientie q̄ est caritas multorum
mentes in vñam pacem et fidē.
Ignis quarto cōsolidat quia va
sa figuli probat fornax. et spūs
fortitudinis mentes fidelium con
tra aduersa roborat. Ignis quī
to altius attollit. et spūat⁹ cōsi
lij non solum in pceptis s̄ et
am super pcepta mētes erigit.
Ignis sexto illuminat et spūitus
intellectus docet nos omnem ve
ritatem oris cordis et operis.
Ignis septio ignificat idest fer
uentem efficit. et spūs sapientie
idest lapide scientie mentem ad
contemplacionem accendit.
Beatū ergo tabernaculum dei
in hominibus quod in vicissitu
dine temporum septiformi tali
bus septem lucernis in omnem
decorē et gloriā illustratur.
vt ex hīs in decalogo legis pce
pta domini lucidissima resplē
deant. Hic igit et si columna lu

as in nocte a tenebris reuelet^r
in die tñ pñsus vite ignorantia
stat⁹ sui quasi nubis caligine ne
euanescat interius ad vmbra^r.
Nescit enī homo an amore dig
nus sit an odio. ¶ Super hoc
dubio cum illa pia et beata lut
garbis in aquaria monialis vt
in vita eius descriptum est lāg
ueret diuicius. et conbianis lac
mis certificari se posset. etia;
in presenti vocem ab se manife
stissimam factam audiuit. Se
cura esto karissima quia placet
domino vita tua. Ad horam er
go pia lutgarbis epulās cepit
iter vt pñs nichilominus formi
dare. scūdo aut vñtata ē vt sic
venit cōsolari. tercio nō ē eam
passus misericors dñs diuicius
tabulari. Cum ecce vir specta
bilis et ignotus oib⁹. locutorium
vbi moniales sedēat introiit.
salutatis onib⁹ breuiter piā po
stulauit lutgardim ocus accer
si. Que vt venit salutauit ea;
et omnibus audientibus dixit.
hec tibi mandat omnipotens.
Iam securus viuas de cetero q̄a i
te dño bñ cōplacuit. hec dicens
iuuenis sine mora disparuit.
nec vltra restabat querere vnde
veneat aut q̄s fuerit. ¶ Vidim⁹
iulianum quendam canonicum
cātipracensē cenobij. qui cū diu

vitā innocentem tenuisset. a be
mone nocte quadaꝫ quasi suus
episcopus esset terent⁹. plena vo
ce clamans et eiulans rogauit
dominum. vt si saluandus esset
ei aliq̃d signū demonstrarē. Nec
moza. patente celo ⁊ lumine cir
cumfusus. ad spem viuam cōstā
tissime solabat⁹. Nec hoc mir⁹
erat. q̃a beat⁹ homo cui celū pa
tebat. Quid autē de bono mor
tis et beata morte phi sentiant
aubiamus. Dū est vita g̃tā mor
tis est obitio oportuna. Grataꝫ
autē vitam intelligas quādo nich
il in cōsciencia reprehēibile sen
tiens mortem gratanter exspe
ctas. Mori felicius est dū in pace
versat⁹. Tolerabili⁹ est q̃ mori
velit q̃ q̃ male viuere. Nō enī
viuere bonum s̃ bene viuere. Vñ
sapiēs. Semp cogita qual⁹ vita
non q̃nta sit. Cuius autē mori ā
tarde ad tem nō p̃tinet. Bene
autē mori est effugere male vi
uēdi piculū. Nichil melius eter
na lex fecit q̃ q̃ nob̃ vnū itroi
tum dedit ⁊ erit⁹ multos. bono
loco res hūane sunt q̃ nemo n̄
vicio suo miser ē. Vis aduersus
corp⁹ hoc liber esse. tamq̃ mig
turus semp habita. Cū veniet
dies illa q̃ mir⁹ hec diuina hu
manaq̃; secernez t̃ps h̄ n̄ fuerit
i q̃ vbi me michi reddz. nec nūc

et si sine me ipse sū. sed graui ter
re mole detineor p̃ has mōles
moras q̃bus illi melior vite p̃o
lubit⁹. Quicq̃d circa te iacet te
cum semp hospitantis loca sardi
nam spectat. T̃ñseūdum est ex
citat natūā redētem sicut itā
tem. Non licet plus efferre q̃
intuleris. Nonne ex eo etiā q̃d
ad vitam intulisti pars magna
ponenda est. Equo animo igi⁹
mēbra taz superuacua dimitte
et corp⁹ i h̄itatū diu pone. San
des obruet⁹ atolebitur. veniet q̃
te reuelet dies. T̃ūc nature ti
bi archana regegent. disciet⁹
ista caligo. et lux vñdīq̃; clara
circumdabit. Imaginā te cum
q̃nt⁹ ille sit fulgor vt sideribus
inter se lumē miscētibz dies et
nox aeris ifima cessabūt. T̃ūc
in tenebris te vidisse dices. cuꝫ
totā lucem et tot⁹ aspereris.
quā nunc p̃ agustissimas vias
oculor⁹ obscurissime intueris. et
tam admirans illā iam procul.
Quid tibi videbitur diuina lux
cum illam suo loco videris. D̃ q̃
stolidum illi spei illi beatitudini
inniti vt hinc letus exeat in id
q̃d semper mortis opendio mu
tes q̃d i p̃petuum non tollat⁹.
Hoc igi⁹ discas vitaz cōtemne
re. Nemo enim illā bene regit
aut custodit nisi q̃ contemnit.

Vita nob̄ p̄f̄c̄a ē. si est honesta. vbiq; defines tō ē. Nō ē magna res viuere. magnū ē honeste mori prudēter ⁊ fortiter. Nāvi ta si moriēdi viet⁹ abest fuitus est. Quō fabula sit vita non q̄ diu h̄ q̄ bñ acta sit ēfert. Viri cnes si prudēs abuerteris. vitā sequeris fugit illa mortē fugis et illa prosequitur. nec ē vnus omniū qui euadat. Vide ergo. mors me sequitur fugit vita. Abuersus hoc doce me aliqd̄ efficere vt ego mortem non fugiā nec vitam sequar. Et maiori animo debem⁹ accedere ad enē dacōnem nostra quo semel nob̄ tribita ē perpetua boni possessio. Mors quā pertimescim⁹ et recusamus intercipit vitam non eripit. Venit iterum qui nos in lucē ēponat dies. et idē eā aīo debz rebitur⁹ exire. Sic nos gerere debemus non tamq̄ ppter corpus viuere debeamus. h̄ tamq̄ possim⁹ sine corpe. Seneca. An senectutem curauī vt bene viuerem. i senectute vt bene moriar. bene autem mori est libetere mori. Vt satis vixerimus nec anni nec dies facient h̄ aīm⁹. Mors aut finis ēā t̄āsit⁹. Nec ergo definire timeo id esse qd̄ icēpisse nec t̄āfire q̄a nūq̄ tā anguste ero. Noli huic t̄āq̄llitati cō

fidere. i momēto mare euerit⁹. Eodem die vbi luserint nauigia sorbenē. Nulli rei felicioz amissio est q̄ que desiderari amissa non potest. liquet t̄m hoīm in prudēciā vt timore mortis cogatur ad mortē. Vere beata mors que meliozis p̄sāctia obicōis leta suscipit nec vitā deserere q̄tulat q̄ potius ingent tediū q̄ soletur. p̄p̄at inuēire qd̄ fixum ē et perpeti sorte mansurū vbi ē p̄p̄eremus ⁊ relinq̄mur. agit nō agit velox dies. Inscī rapimur oīa in futur⁹ depōim⁹. Et p̄cipicia leti sum⁹. Tu ergo fidelis aīa vitā tuā cōtinues ⁊ semp exerceas i ḡcia septiformi. vt eā in decalogo legis perfecte consummes.

De vneacōe corporis scōrū et suffragiis defūctorū exēpla plurima. Capitulū. liij.

Neme latent ⁊ tūc resātur melle qd̄ estiuo tpe aggregatū. Hyemē dicimus mediū tps quo anima exuta corpore t̄āsit ad req̄ē p̄ ad penā vt diem resurrectionis ultimā quo aīa sociabit⁹ corpi et i mortalitate perpetua vestietur. Et bene dicit⁹ latent ex hoc corpore i sepulchrum quod daniel propheta in puluere dormire distinxit. et bene dixit i puluere

quia scdm qd primo homini dictum est pulvis es et in pulvere reuertens corpa in puluerem generaliter resoluunt. De hac obidione excipit corpus casti quod non vidit corruptionem qd die tercia resurrexit. De hac fm veridicum augustinum corp9 excipit mris casti De hac vt vix credimus et euangelista iohanes. qd si aut fuerunt loci passionis ita iuste sunt et consolacionis ac casto iam immortalitate vestiti. **V**idi mus et corpus cuiusdam sancti qd annis fere sexcentis integraliter manserat incorruptum. qd aut occasione hoc factum sit iudicium breuiter enarrabo. In vrbe germanie treueren totius europe antiquissima ciuitate structura qdam mirabilis erat qd helene constantini mris palacium dicebatur. hoc ne ab inimicis percipere in periculum ciuitatis a quibus est destructum. In cuius latere a parte aqilonari oratorium paruum iumentum est in quo altare ex alabastro candidissimum erat. et in latere dextro sepulchrum. scriptura vero super sepulchrum in pietate legebat. Sancte theodulphus nostri petimus miserere. Ad sepulchrum igitur ciuibz pariter abunatis voti sunt fratres predicatorum. Et ego casualiter superueni. Deposito

ergo lapide corpus iuuenim9 in corruptum et apto scemate ad conopiebum nature secreta manus super vrenda dimissas. De promissione vero ciuium manu ei dextera quam in sacrificio corporis casti viuens extenderat. mox ab seibi et fratribz predicatoribus debi. Huius reliquias capillorum et unguium in antiquissimo monasterio iam dicte ciuitatis qd in hoc reu dicit cum superscriptione vetera et alijs reliquijs sanctorum iuuenim. De hoc beato viro et eius fratre beato theodenco qd in alia parte structure supradicte itinerat9 fama antiquissima ferebat. fuit abo filij sororis cuiusdam imperatoris romanorum. qm beatus theodulph9 iussu auunculi filiam regis britanie desponsauit adhuc puer. Cumqz adolescens fact9 spegracioris vite sponsam noll; acceperit in uxorem h9 ego impetu um remanere. cesar ibignacione permot9 illum de patria expulit. Qui treueri veniens et habitum monichalem suscipiens quasi in artissimo specui loco quem diximus se reclusit. Erat aut et lectus eius lapideus cum cervicali lapideo iuxta oratorium qd predictum. Sicut9 vero creditur frater eius et vita beatam in eodem loco durasse. Decreto aut consilio populi

ciuitatis sacrū corp⁹ in ecclesia
 fratū predicatorū tñslat⁹ est
 et retro altare digna venetio
 ne locatum. Hic uolui autem po
 stea croniam tēpm. et de hīs
 duobus fratribus scriptum legi
 quia sub clodoneo ēge francorū
 hī viti sancti floruerunt. Credo
 tamen saluo meliori iudicō. dig
 ne quidem beatum theodolphū
 pro signo et incorruptioe vir
 ginitatis in carne incorruptōis
 gloriam etiam in corpore susce
 pisse. Unde in libro sapiēcie di
 cit⁹. Incorruptio facit prīm es
 se deo. Iusticia enī ppetua est et
 immortal⁹. in iusticia etiā ē imō
 litatis acq̄ficio. Mirabil⁹ de⁹ in
 maiestate sua q̄ etiā puluerem
 nēm ita glorificat ī pñtā vt dig
 ne in eo future rēurrectōis glo
 riam pleno pectore et fiducia
 spēare possim⁹. ¶ Similit plu
 rima sanctorū innocentū corpa
 sub herode passorū vidim⁹ incor
 rupta. Quātum ergo et q̄re scōz
 corpa veneāmur beat⁹ aug⁹. in
 libro de ciuitate dei declarat di
 cēs. ¶ q̄ veneāba sūt corpa de
 finctorū scōz. Si enī pēna vestis
 et anulus cāto cariora sūt filiis
 q̄to erga pētes maior affāis
 multo magis corpa beatorū qui
 bus dignius atq; pfāus ī ōne
 opus bonū vsus ē spūs sanctus.

certum est q̄ q̄ honorauerunt
 et dilexerunt sanctos multa p
 eos beneficia sunt experti et de
 hoc quidem exempla plurima.
 ¶ Frater cōbīnis predicatorum
 cui hoc accidit qđ subiūgo nar
 rauit michi numq̄ se per ānos
 plures aliqđ dormiuisse. Iace
 bat in infirmitia spūtu vir he
 rente. mirē autem deditus serui
 cio matris casti. Dictis aut a
 fratribus matutinis nocte qua
 dam vsq; ad laudes dñā nostra
 cū igenti luie apparuit fē infir
 mo dicens. Ego mē casti pēo
 na cōbīs tui p̄munire te veni
 qā ī similitudinē habit⁹ tui dya
 bolus vt mal⁹ fē adueit. Et ostra
 hūc verbis huiusmodi te hībis.
 Bñdicat me deus pē q̄ cūcta cre
 auit ex nichilo. Bñdicat me de
 us filius q̄ hoīez pbitū repauit
 ex sangne aprio. Bñdicat me
 deus spūat⁹ sanctus cui⁹ me sal
 uet pie consolacōis ifusio. nec
 diu senties p̄tracte debilitatis
 inōmodū. S; conuenientib; frī
 bus ī vnū facies qđ inspiciābī t
 bi et itegram rapies sanitatē.
 Nec dicens pietatis mē repēte
 disparuit. Frater autem qui
 per plures annos vir ad dor
 miendū oculos clauserat spācō
 psalmozum qui in matutinau;
 laudibus dicebantur protinus

obdormiuit. Exstat autem in can-
tico benedictus dominus deus israel
vidit dyabolū in specie fratris in
habitu uenientem quem paulatim cres-
cens domus fastigium attingebat.
Nec mora. uirum memor que a
matre pietatis didicerat cognoscit
uit se et mox behiscente terra ho-
sti antequam patuit ruina magna.
Daucis inde diebus qui hec gesta
sunt euolutis de predicatione fra-
tres undique conuenerunt. quibus lotis
et rasis dicitur frater debili summe
ba patrone orbis inspicatur dicitur.
Deus omnipotens priorum labo-
rum misericors ceterorum seruo-
rum tuorum sudores quos gratis
oculis intuens. respice nunc ad me
indignum famulum tuum ut me par-
ticipem dignetur efficere eorum qui
in istis sudoribus et laboribus famu-
li tui meruerunt. Hec dicens sor-
des loture fratrum in uno alueolo
congerens suo capiti supponit.
et sanitatem non solum capitis ue-
ruetiam totius corporis cum omni
integritate recepit. Hunc postea
ad laborem multorum patientissi-
mum uidimus et in predicationibus o-
mnibus expeditum. Fuit sacerdos
quidam uita et officio dignus qui bea-
tum bartholomeum apostolum spe-
cialiter diligebat et in sua solem-
nitate plures quam alio tempore paupes
recubabat. Accidit autem ut in festo

ei celebrata missa demonem in
specie mulieris pulcherrime ho-
nesti habitus et decetis ecclesiarum
stantem inueniret quam salutata
rogauit secum ad prandium decli-
naret. Qua annuente introducta
est et ab mensam cum sacerdote
releuit. Iuxta solium autem nullus
pauperum iuitas. Non enim memor
ergo beatus bartholomeus deuoti
erga se presbiteri et frequentis
seruitutis uenit ad portam illius
in specie pauperis et medici. Quo
clamante occurrit famulus do-
mus. ingressum negat precipit post
prandium elemosinam expectare.
Cui apostolus benigno vultu
bene inquit expecto. sed iterum bi-
cas domino tuo ut respondeat et
enunciet michi quod illud sit quod
in tebus mihi mirabilius sit uel est
et tamen unius pedis spacio ter-
minat. Subridens ergo famulus
uenit ad dominum exponit illi medici
hominis questionem. Cui cum sa-
cerdos respondere non posset su-
surrexit ei mulier iuitata in au-
re. facies hominis est. que in tot
hominibus diuersificata consistit
ut nulla sit similis alteri specie uel
natura. Questionem ergo solutam
remittit presbiter et cum solu-
tam laudasset apostolus. uabe-
re inquit adhuc et quas ex parte mea
quod sit magis proprium hominis in tebus

habitis. Regressus igitur fu⁹ q^{re} tis v^{er}ba proposuit. Sup^{er} hoc etiā nescio sacerdoti mulier in aure respondit. Propriissimum hominibus in rebus habitis est peccatum. Solucionē ergo seruus suscepta a domino refert ad portam. quā cū iterū laudasset apostolus. sapienter inq^{ui}t due questiones solutę sūt. Abhuc abbā et tertiā et tunc q^{ue}scam. Vade et queras a domino ex parte mea. quot miliaribus via ab inferis extendatur. Regressus seruus tertio verba apponit. et hoc q^{ui} presbitero ignoranti mulier in aure susurrat dicēs. Hoc nemo melius nouit q^{uam} qui vias sepius eūdo ab inferos mēsurauit. Vanc cum seru⁹ suscepta a domino suo responcionem ē portasset ad portā. Bene inquit apostolus rēdit dñs tuus. Vade ergo et dic illi. Et q^{ui}s ē ille q^{ui} vias sepius ad inferos mensurauit n^{on} neq^{ue}ssimus demō q^{ui} ī specie mulieris p^{re}dicās teāum leuiter ī aure susurrat. et te ad cōubitum illecturus eāt n^{on} ego bartholomeus apostolus cui deuote seruisisti te misericorditer p^{re}uenissem. Nec mora. vbi hec seruus dño suo nūciavit statim ab ocul^{is} eius demon euauit. q^{ui} mirē stupēs a mēsa surrexit et aures ad por-

tam vt sui libeātorem cerneret non iueit. ¶ Quatuor ecclesie inter cathedrales ecclesias scē spāli v^{er}su dignitatis et scabi solent et dicūt sancta rōna ecclesia. sancta iherosolimitana. scā treuerē. et scā colonien^{sis}. nō ab re vneābilit^{er} nūciupāt. Sanctus enī dicit q^{ui} sang^{ue}ne fictus. Fuit enī scā rōna ecclesia sang^{ue}mine tanta p^{re}cipue apostolorū petri et pauli et in nūmeābiliū martirum aliorū. Sancta vero iherosolimitana ecclesia ip^{si} casti glorio^{si}ssimo sang^{ue}ne debita^{ta}. Scā vero treuerē ecclā p^{re}titulatis martiris ex^{cep}tis q^{ui} bz a p^{ri}ncipio fidei frequēter ex^{cep}tat coronata. tabz viabz tñ tota illa ciuitas p^{ro}p^{ri}o legi^{te} martirifata et occisa. Sancta vero colonien^{sis} ecclesia ab illo glorio^{si}ssimo collegio cuius nūmerum solius dicit scēcia ap^{re}hēdit nōscit t^{er}ūphata. Sic igit^{ur} duodecim milia v^{ir}ginū et multa milia virorū mulierum v^{ir}ginū nobilium et ignobilium cū illis inuētum et cōbuntum a roma cūiuncta et cum eis martirifata sūt vt merito ex profluuio sang^{ui}nis sancta idest sang^{ue}mine tanta dicit^{ur}. Vñ quidā ceriac⁹ papa et multi epī eges et regine q^{ui}ū nōia cū corpibus lapidibus

inscripta inter tumulos sacraꝝ
 v̄ginum reperta sunt ⁊ leuata.
 Hoc me īterim idcirco vt mira
 culū qđ dāctus sum grātius au
 diatur. ¶ Bruxella v̄bs nobi
 lis est et magna brabancie. In
 hac hospitale pauperum ē pre
 cipue caritatis et religione pre
 clarum. in isto sororem quādā
 vidim⁹ multo labore satagentē
 circa frequens mīsterium. que
 graui infirmitate detenta rebus
 hūanis exempta est. Cumq; ab
 hora diei tercijsq; ad vespēas
 mortua iacisset reuixit subito
 ⁊ erexit se. Conuocatisq; sorori
 bus ⁊ omib⁹ que presentes erāt
 dixit. Virginalē illum exerci
 tū coloniensium viuens cotidie
 vneāta sum ⁊ earum precibus
 nunc a purgatorio libeāta ⁊ ob
 hoc ad vitam redire opulsa sum
 vt omnib⁹ earum digne memo
 riam habentibus a futuā morte
 eartū oracōnib⁹ suffragia nunc
 arem. dūmodo de vita tales ere
 ant qbus oracio valere possit.
 In hoc testīmonio reddo spiritū
 iteāto. Nec moā. hec dixit ⁊ fe
 cit. Narrauit in dñs gwylhel
 m⁹ de askavilla brabācie prope
 bruxellā ad duo miliaria vicino
 bis ⁊ deuotus. q̄ q̄ extra terram
 positus in expeditōne fuisset in
 firmat⁹ est vsq; ad mortem et

pemit⁹ a medicis desperat⁹ febre
 auteꝝ acutissima labombat. Fu
 eāt autē semper deuotus et sup
 plex erga glorioſam v̄ginē ma
 trem ꝑ. ⁊ vbi vidit nullum se ha
 bere vel sperare remedium medi
 corū ab patronam suam tūq; ad
 appicatoriū diuine maiestatis
 fida mente conſusus est. et facta
 nocte media apparuit ei mater
 glorioſa ⁊ dñā cuiꝝ ꝑiride medi
 caminis salutaris. quo punctū
 sub momento sanauit. et dixit
 ei. Ecce san⁹ factus es vitā tuā
 cū oportune poteris cōmutab et
 vt desiderasti mee postmodum
 mancipaberis seruituti. Hanc
 igitur post hoc facto intrauit
 phisicus ⁊ contra naturam sine vl
 la cāsi inuenit hoīem integra
 liter sospitatū. Dic postmodum
 v̄rois v̄mulo diurolenter de
 tentus est. h̄ postea licenciatus
 ab illa die cōſilio nostro ad do
 mū milicie theutonice hospitali
 sancte marie cū magna deuotōe
 transiuit. Post quem et alium
 quendam et filium ei⁹ milites i
 trasse cognoui. q̄rum ꝑm⁹ quat
 to mense sui ingressus iuxta to
 letum obiit. et eadē nocte i bra
 banciam aīco defūct⁹ apparuit.
 Secūdoq; appaēs. gen⁹ pene.
 tercioq; peccata spēm ꝑo quo
 in purgatorio puniret ostēdit.

Huiusmodi ordinis fratres con-
 mendabiles valde ceciderunt. et fi-
 deles terre sancte et in eis mili-
 tes strennuos primere. Sed et ali-
 ud de veneracione sanctorum deuotum
 valde et stupendum audiui miracu-
 lum ab his fabulis ordis predica-
 torum. quod personas per quas gestum
 est cognouerunt. In theutoie
 paratibz miles quidam ab depen-
 dam herbam de prato aduereat
 falcatores. Illis ergo falcantibus
 in vigilia cuiusdam sancti ubi res-
 pertinui aduenit per villas in cir-
 cuitu compulsa batur. Et mox vnus
 ab sociis falcatores desistamus
 inquit ab ope quia iam vespere com-
 pulsantur. Sed cum illi nollet ym-
 mo magis verbis confunderet.
 ipse mox opere derelicto iuit ab
 vespere. Tercio autem die ad
 opus imperfectum cum ceteris re-
 diens. viditque antecedentibus alijs
 se solum falcare posterius oportere.
 Et propter hoc ab omnibus est
 derisus. patienter tamen ferens risus
 omnium et cachinnos. ubi ma-
 num ad falcem posuit. ante pendem-
 tem in saculo geminis dragma-
 mite et iussu magnitudinis auream
 mox inuenit. Curuatus ergo in ge-
 nibus lacrimis dominum benedixit.
 Quo clamante conuerterunt socii
 paucos et miles pratorum dominus.
 Vident diuinum miraculum scriptu

tamque miles latet in numero ce-
 patra leges. hec ut in scriptari
 potuimus continebat. Nam dei
 me compegit. et in donum me re-
 degit pauperem. quod non infregit di-
 em sancto celebrem. Hanc drag-
 mam prope fere militis martha
 erga pauperem emit. et multis
 postea in rei geste probatione
 ostendit. In hollandie parti-
 bus relique beate katherine vir-
 ginis in hospitali quodam cele-
 bres continentur. Has nunchi
 hospitalis ab diuersas ecclesi-
 as conferebant. Et accidit vna
 dierum ut in via posita fluxum
 maris secundum solitum obuium sibi
 venire viderent. At quoniam di-
 uertere non poterat a fluxu tur-
 bati sunt usque ad mortem. Tunc
 vnus confidentia plenam cap-
 sa ubi erat reliquie fecit arculum
 in arena et flexis gemitibus in
 oratione et lacrimis intra circui-
 lum adiutorium katherine iuoca-
 bat. Mirum res. Veniens fluxus
 arculum circuit. eleuauit se mare
 et spumans intumuit. ita ut pa-
 tulo desuper celo ascenderet ad
 cubitos quadraginta. In arculo
 autem facto nec sola aque gutta
 defluxit. Vixi autem qui intra
 etiam nouo numero quorum vnus
 vidimus expectauerunt quousque ma-
 re recurreret ab sinu suum nam secundum

poetam modernis temporibus. Et venit
et portat diva catubis aquas.
Et tunc exercentes per totam terram
inaudibile miraculum post transitum
iordanis consonis laudibus vulga-
verunt. Facta autem sunt hec anno
creatus ab incarnatione domini.
M. cc. v. Testes geste rei fuerunt
et illi qui in navigio positos in
circulo succurrere voluerunt.
Hec suffragia sanctorum quantum ad
vivos. Ad mortuos vero san-
ctorum suffragia plurima referuntur
de quibus nonnulla que sine ulla hesita-
tione cognovimus referemus. Vidi
quodam canonicum cameracensem
ecclesie que se in religioso contemplatione
si cenobio ad ordinem transtulit
regulam. Hic cum beatus apo-
stolus et evangelista iohannes in vi-
ta ferventissime dilexisset post
mortem illius quidam canonicus
eius socio speciali in visione visum
est apparitionem huiusmodi servi-
dere. Accessit idem apostolus ad
gloriosam virginem matrem casti-
rogans eam suppliciter et sic di-
cens Ecce anima amica nostra torquetur
in penis. venias obsecro libe-
res eam. quia et si in vita perfecte non
vivit tamen vitam suam pro mag-
na parte corripit. Hec mor-
annuit virgo virginis et ad purga-
torium descendentes animam libe-
ratam abducunt. et secum testi-

monium perhibuit et finis quia ve-
rum est testimonium eius. Hinc
me ergo presentis temporis quod si
multas tribulationibus duat. San-
cti in corpore quasi in pulvere la-
tent et dormiunt. et melle pro ci-
bo utuntur quod estatis tempore aggra-
vantur. Tempus estatis est vita gra-
cie in presentia in qua fideles quique
sanctis actibus meruerunt ut secundum
apocalypsim opera eorum sequuntur
eos et in medio tempore inter diem
future resurrectionis et mortem.
anime eorum eternis epulis perfru-
antur. Si vero neque in presenti
perfecte purgate sunt purgande post
hanc vitam ab hoc seculo deces-
serunt tunc vivorum possunt suf-
fragiis adjuvari. Et hos dicere
possumus cibos quibus anime fidelium ex-
ute a corpore audivimus me recitari
tur et hoc tamen si in vita bonis
operibus meruerunt. Frustra enim
cum diuite epulone gutta et cum
saturis virginibus oleum flagrat alie-
num quod non dederunt habere proprium et
si non ad totalem liberationem suf-
ficiens habuerunt. Quanto autem
desiderio anhelant anime in purga-
torio ut amicorum suffragiis adju-
ventur manifesto miraculo quod in gal-
lis accidit demonstrabo. Erat
presbiter quidam admodum pauper
et tenuis sed devotus valde erga
animas que in purgatorio torquebantur

adeo ut omnibus diebus nullo
excepto missam pro defunctis
fidelibus celebraret. Accusatus
ergo apud episcopum citatus est
et confessus veritatem simpliciter.
Oppellebatur ut mandato stare
episcopi iuraret et fidei iussorem
poneret pro emenda. Iuravit
igitur presbiter sed angustabatur
ubi fidei iussorem acciperet qui pro
ipso responderet. Nec mora oculi
episcopi oppellentes sunt aperti.
et plus quam mille manuum in aere quasi
ad sponte dū per presbitero vidit
extensas. Quoviso presul attol-
tit per presbitero dixit. Sufficiens
habes qui sponte per te. Vade et de
beneplacito per et meo misse officium
per defunctis exerceas sicut prius.

Septem autem modis suffragi-
orum iuvare animas in purgatorio li-
ber machabeorum primus ostendit
ubi symon septem pyramides ac
ca sepulchrum parentum suorum et
frem legem statuisse. Et possunt
summi hec septem pyramidarum
suffragia in novem reduci. Fle. pete
ieiunia. vigilia. danda. cibus. cele-
bra. fle. hoc est plora non sicut
ceteri qui spem non habent. sed secundum
ecclesiasticum in mortuum pro-
duc lacrimas id est in altum duc.
ad deum scilicet. Lacrimae enim
temperant calorem ignis purga-
torij. Si autem lacrimas alias

imoderatas per mortuo fleueris
inanes sunt. et nullum refrigerium
prestant. Matris et lacrimae di-
dici quod narro. Quia mea filium
primogenitum habuit inde le-
gimus et decore precipuum. quo
mortuo inconsolabiliter doluit.
nec forte sine presagio futurum
mali. Nam post illum alium ha-
buit qui pompa vanitatis ille-
ritus dilapidator patris herede-
ritatis prodigalissimus fuit. Ma-
tris ergo ut deum est primogenitum in-
solabiliter lamentare. apparuerit
ei iuvenes in via quadam ut vi-
sum est ei cum ingenti gaudio
gaudentes. Cumque memor filij eum in-
ter illos non esse videret et fletet
ecce post alios filium suum lento
gradu subsequenter agnovit.
Cui mater cum gravi clamore dixit.
Et quod est fili qui solus et non cum
alijs gaudeas retardat? Cui ille
in toga laterali magnum aque
ponibus ostendens. Ecce inquit
me lacrimae quas per me inanimiter
effudisti quantum pondere ab alio
tum per levatione retardat. Ab deo
ergo lacrimas commutab et in precibus
a sacrificij corporis per cum elemosinis
pauperum pro me cor purum et
devotum effundas. et tunc libe-
rabor ab incommodo qui nunc gravor.
Nota tamen lector dispensatione
divina vel ad consolationem vel

ab correctionē mās se dixisse
mortuū iuuenē iamib; lacrimis
a comitatu sobaliū retardatur;
q̄a mentis q̄dēmpuētium de hū
ctoꝝ anime adiuuari possunt;
h; pꝛorsus de imentis impedit.

Secūdu defunctor suffragiū
notat. vbi dicit pete id est oꝛa.
Vnde in secūdo libro machabeo
rum dicit. Sancta ergo et salu
bris est cogitacio oꝛare pro de
functis vt a peccatis soluant.
Nefera; ergo quiddā vnde istud
lucubius patet sub exēplo. Et
tunc iperatore mortuo q̄dā cog
nata eius in monasterio vginū
pꝛeāt q̄ zelo castionie circa sub
ditas mire feruebat. Obseruās
ergo die quadā fenestā locuto
rii/sūmo mane quēdam leniter
pulsantem audiuit. qua aperta
ecce ipator apparet matertere
dixit. Defunct⁹ ego sūz in pur
gatorio penis excrucior. Dira
gas ergo nūcios ad diuersa et
deuota cenobia et decies mille
psalteria p me legi facias. Ita
vt ab singulos psalmos accipi
atur decem ictuum disciplina et
ad vnūquemq; versum abbaē
salutacio angelica. Ave maria et
oꝛacio dominica pater nꝛ. psal
mus vero de profundis quādo ac
cipit disciplina dicit. Talib⁹
remedijs post mortē; viues me

tui liberatus. Et nō q̄ idem otto
benignissim⁹ ipator; āno pꝛece
denti mortem suam infinitam an
nonam tpe karistie diuerf mō
sterijs et pauperib; diuiseāt lar
ga manu. Nec moꝛa. missis nū
cijs vt pꝛcepit matertere nego
cium eius ab omnib; sūma cum
deuocione susceptum est et per
fectū. Apparet ergo dicte mat
tere ab eūdem locū fenestre/quē
diximus in autē tanta clari ta
te circūdat⁹ est. vt nullo modo
cerner; eū h; aubuit. Gracias
reddo tibi et p me misericordis
simo dño gracias age. q̄a iam a
penis exempt⁹ sum et ad gloriā
tūseo sempiternam. Nec mire
ris lectoꝝ q̄a ab ill⁹ aubui q̄ in
terfuerūt diuicio languori eius
et mort⁹ q̄ omni die sacerdoti
bus cristi suum trahidit corp⁹
flagellandū et eius otudio tan
ta fuit vt ille cuius superius feci
mus mentionē; re dign⁹ contra
bus hylde semēf episcop⁹ testat⁹
tur. vix se posse credere q̄ otto
impator post tantam cōtriciōis
peitentiā vel ad horā post mor
tē purgatoriū sustiner;.

Ter
cū defunctor suffragiū est ieiū
nium. Vnde dauid ieiunauit vs
q; ad sol⁹ occasū mortuo abner;
et tu similiter super mortuum
tuū q̄ulq; feruorem vindicte dei

qui sol iusticie dicit sensus mi-
tigatum. In villa ppe louanium
opido brabantie iuuenis quidā
dissolutus & leuis languore de-
cubuit. Rogatu ergo matris lā-
bertus (presbiter leprosorū) vir
pius et deuotus et zelator max-
imus animatum venit ad iuue-
nem et eum ad confessionē pec-
catorum et penitentiā sebulus
iuitauit. quo mox in multa val-
de contritione confesso & nō mul-
to post mortuus. mater pro eo cō-
tinuauit interpolare ieiunia vsq;
q; ab quīq; annos quasi irreme-
diabilibus lacrimis p̄telauit.
Ergo vt ipsum tempus expletū
est die quodam dñico dicit lam-
bert⁹ mortuus est et sepultus.
Sequēti autē quita feria p̄dñs
iuueis manifeste apparuit matri
sue dicens. Ecce nūc mē kmia ab-
iutorio tuo ab eq̄em transeo de-
grauissimis penis quas p̄tuli p̄
peccatis et merum dñs lamber-
tus presbiter qui me ad cōfessi-
onē & cognicionē pctōrū meorū
salubriter prouocauit. p̄ quo et
alijs multis quos ad penitēciā
salutis adduxit multa mercede
cumlabit premiorum. Vide er-
go lector quāte mercedis sit do-
cere scios. Nam salutis ostēdere
& ad cōfessionē & peitēciā trahere
peccatores. Nec hoc q; sine

grādi mercede negauerit. viuen-
tes cōpati mortuis & eos q̄modo
cumq; in oracionib; vel ieiunijs
adiuuare. ¶ Quartū suffragiū
de functorum est vigilia vel labor
alius in afflictione corporis tui.
Vnde libro regum sc̄do dicitur
q; resp̄ha filia haya cōcubina sa-
ul ab inicio mensis stauit sibi ci-
liciū super terram & non permi-
sit aues et bestias lacerare cor-
pora suspensorū donec stillaret
aqua de celo super interfectos.
Quid p̄ suspensos in exercitatie
in purgatorio anime designat.
has resp̄ha id est fidelis aīas iu-
uare debet vigilijs vel labore ab
inicio mensis hoc est defect⁹ vi-
te in morientib; sc̄dm q; i eccle-
siastico dicit. Sup̄ mortuū placā
defect enī lux ei⁹. Has aues &
bestias id est tortores dōnes la-
cerare nō sinas dñm suppliciter
exorando. nec a labore cesses do-
nec stillz aq̄ de celo sup̄ interfctos
et pietate diuina eas cōfidat et
cōsideras lib̄tatis. Huius suffra-
gij exemplum in vita venerabi-
lis necnon et mirabilis castine
descripsimus. ludouicus comes
loensis nobilissimus iter theu-
tonicos/erat vir sagax ingenio &
i armis exercitatus ac strenuus.
hic virginez casti castinam mi-
ro cōplectebat affā. Qui cū in

extremis ageret vitā, p̄p̄nam
ab se vocari fecit et in oclau se
cum sedentibus oib⁹ remanere.
Nec mora comes v̄tute qua po
tuit erexit se ⁊ supplex ante pe
des p̄p̄ine toto corpore factus ei
oīa peccata sua cum maximis
lacrimis recitavit et hoc non p̄
indulgentia quam dare potuit.
s; vt magis ad orandū p̄ se tali
piaculo moueret hoc fecit mor
tuus ergo comes eidē p̄p̄ine ma
nifeste apparuit et se traditū ac
bissimis in pūgatorio tormen
tis ostendit. Cui pia mulier nō
modice turbata t̄ndit. Age nūc
et vade hinc ⁊ s; m̄ diuinam mi
sericordiam penas p̄ p̄tis ex
solue. Ego vero in meo pectore
exactura supplicia. dīmīdiā pū
gatorij tui parte; excipio. Hīs
itaq; gestis videres cūstīnā m̄
to post tēpe certis hōis s; m̄ q̄
aīa comitis alternis doloribus
torq̄bat. flāmeis vaporib⁹. in
terdum vero frigorū algoribus
cūctari. Loca vero ī q̄bus comes
peccare v̄l insanijs fals̄ gaudere
solebat. lacrimis irremediabili
b⁹ irrogabat. Longo post tempo
re aī mortem suā ei ibe; comes
apparuit ⁊ gratias agens ei ea
contemplante ad supna transi
uit. Quintū pro aīab; suffra
gium est dare elemosinam. Vñ

in libro secūdo machabeoz dici
tur q̄ vir fortissim⁹ iudas colla
cōne facta. xij. milia dragmas
misit iherosolimā offerri ea ibi
pro peccatis mortuoz. Nec mi
rum cum in ecclesiastico dicit.
Sicut aqua extinguit ignem ita
elemosina extinguit p̄tīm. Et ī
daniele dicit. P̄tā tua elemo
sinis rebime. Sup hoc suffra
gioz articulo in gestis sancti et
magni regis karoli legim⁹ qđ
subiūgo. Eidem regi miles qđā
in armis strenuus fūerat an
nis multis. Vic ad extrema p̄
duct⁹ ad se osobrinum suum cli
entem quem solum habebat su
pstitem euocauit dicēs. In cō
tatu regis ānis iam persisti sex
aginta nichil in mundo p̄p̄pos
sicens n̄ quod ad militiam per
tinebat. Et ecce solum equū op
timū habeo et ex hoc statuo tes
tamentū. Me ergo mortuo ven
des equum et pecuniā pro aīa
mea totaliter erogab. Pollic
tus est cliēs vt ei precepit aus
cul⁹. Mortuo ergo milite satel
les vident equū validum et auba
cem et eum nec vendidit nec pe
cuniam pro eo soluit s; eum reti
nuit. statutū auuauili paruipen
des. Circa dīmīdiū vero anni tñs
actum spacium aīa defuncti ap
paruit satelliti manifeste dicēs.

merabatur

Non curasti facere quod pro anima mea statueram liberanda et ideo medio tempore quo per elemosinas liberanda debueram passus sum graues penas. Sed ecce nunc iudiciū debiti operū ponderator omnipotens et oēs eius assessores angeli esse iustum decernunt ut anima mea ad requiem transeat et anima tua penas excipiat quod acturus adhuc fueram in tormentis. Hic dictis repente disparuit et mox satellites grauissimā infirmitate; incurres quod gesta erant confessus est sacerdoti et multo post mortuus penas quod mereretur exsoluit. Vide ergo locum quanta peccata sit et delicti animarum a patre et turba est negligere testamenta quibus habere debet accelerare ab gloria aut si non habeat a gloria differatur. **S**extum remedium defunctorum est reddere si quod iniuste capuerit. Tunc enim veribico augustinus non dimittit peccatum nisi prius restituat ablatum. Et illud terribilissimum quod dicitur in scripturis. De qui predans nonne et ipse probabens. Huius regi exemplum plurima quod unum familiaris fime noui. **N**arrate enim frater oēs bis predicator huius vobis audiuit. Pater ait meo contra omilitonē suū virū dimitem et potēte; inimicis exerceente fabrum habuit in

vicino quod equos suos et eorum qui secum erant multo tempore sufferre bat. Post hec faber cecidit in languorem et expensas per obliuionem vel incuriam nullus fabrico soluit. **M**ortuus est autem post annos fere triginta pater meus et apparuit mihi sepe per diem quidam fidelissimo seruo suo genitorem in manibus flammācia ferramēta equorum dicens. Dices proxi mee ut soluat tali homini tale debitum quo sic veror. Post hoc non multi dies effluerunt et ecce seruus ille cum amarissimis lacrimis venit ad me et quid vidisset exposuit. **C**ollacrimatus seruo ab eo ad matrem ingredimur. Audit illa quid actum sit addit et lacrimas. Accessit ab fabrici diutina tabe appete consumptum quod ut si pater meus ei in aliquo moriens tenebat. **T**unc ille cum lacrimis suspirans dixit. Deukmīa bīa ymmo etiā fere in una marchā huius affatus logo tebio in monēdo postmodum iudiciū magnū lag uorē et sic silui usque modo. **R**ec mora. me soluit pauperi integrum debitum et mox soluto isto cum aliis multis debitis et michi illa secrete narrauit ei pater meus in hunc modum apparuit. Videbatur ei videre illum in balneo a summo capitis usque ad yma

pedū quasi recte lōga totaliter
inolutū. Cui ille dixit. Apprehē
de funē et soluas me. **H**oc illa
iniciū funis accipiens paula
tim ligatum exsoluit. et statū illi
us solucione gratulās et grācias
agens. Sic inq̃t prius fueram
obligat⁹ in pena q̃abusq; solue
res quo tenebar. **S**eptimum
et vltimū remediū defunctorū ē
celebratio missarū. Oblacō enī
corporis casti absoluit a debito
culpe et pene. Vñ ī egipto post
cōmestione et esū agni popul⁹
israhelitic⁹ liberabat⁹ et sanguis
agni paschal⁹ ī suplimiāibz po
nebat⁹ cōtra āgelū vastatorē. et
serpēs eneus ī palo erect⁹ est cō
tra morsus serpentū. Et psalmi
sta. **P**arasti in aspectu meo mē
sam aduersus eos q̃ tribulant
me. **B**eatus papa gregorius in
dialogo scripsit quēdam fuisse
a purgatorio liberatū pro quo
xxx. dieb⁹ sacū corp⁹ casti ob
latum est in altari. **S**ed et frater
q̃dam ordinis predicatorū q̃ ter
ras et maria multa pegrinādo
pageauit. **M**aruit in q̃ dux
diues et potē valde supuacius
expens⁹ debet⁹ erat totus et glo
rie seculari. q̃ ad correctionis vi
am sedula predicatione cuiusdā
duerfus conuocatis omnibz suis
dixit. **U**tere video. **I**n vita quā

hacten⁹ duxi michi salus non ē
et vitam iustitiae et damabili
ter iam expendi. **V**olo igitur ex
pens⁹ parcere/minuere familiam
vi ablata restituere et elemosinis
redimere peccata q̃ feci. **E**t factū
ē sic. **H**oc vt viderunt sui betra
here ceperūt domino suo. **R**ec
propter hoc dux sapiens desti
tat ab inceptis. q̃ prius restitu
tis iniurijs. larga manu cepit
erogare pauperibz. **I**stituit capel
lamas maxime ad celebrādas
missas ī subidiū animarum q̃
ī purgatorio torq̃bant⁹. **Q**uā
sedulo ageret. vidit dyabolus et
inuidit. et nobiles illius contra
eum crudeliter istigauit. q̃ pa
ter cōiurantes regem quēdā cō
tra eum inimicias exercētē h
imparem viab⁹ abierunt. dire
runtq; egi. diu iam cōtra dñm
nostrū ducem grauē animū ha
buisitis licet vob⁹ ad placitū non
successerat. **N**ūc igitur iuēre
tps potēis oportū ṽt te ṽm
dices ad optatū. **D**ux enim so
lūm clericorū cōsilij debet⁹ seg
niter sua expendit et iprobe et
nulli suorū nobiliū ipendit bñ
fitum et honorem. pro quo faci
le vobis erat vt per nos contra
eū ī subidiū ṽst⁹ tot⁹ terreisti
us popul⁹ deuoluat⁹. **R**ec moā.
vt audiuit rex letus efficitur.

Et habito consilio nuncios tñs
mittit ad ducem occasiones cal
nas ingeminās. quomodo eum
sepius per iūriam oppressisset.
nunc vte se illi velle reddere tali
onem nisi se redderet ⁊ suas. et ī
hoc illi constitueret certum diē.
Hec vt audiuit dux mandauit
nobiles et proceres terre sue. ⁊
quid rex sibi mandauerit īfinu
at. Et illi quasi vno ore respon
dentes dixerunt. Hacten⁹ nos
vt seruos et fatuos reputasti
solis mundi seductoribus cleri
cis adhesisti. nunc te iuuēt il
li et consulant in aduersis. Ti
bi autem nec succurrere volum⁹
nec valemus. Hec vt vidit et
audiuit dux vehementer expa
uit. Et mox se conferens ad ca
strum munitissimum solius dei
auxiliū īplorauit. Medio autē
tempore cōdicti diei prospectā
te duce per propugnacula cum
quibusdam. vidit ingentem ex
ercitum albatōrū ī equis albis
clipeis cruce rubēa cōsignatis
eminus venientem. Et mox stu
pens dixit suis. Numq̃ videtis
illa q̃ video. Et illi. nichil inq̃
unt. Et mox omnes cū duce sup
plices preces dātes ad dñm vi
derūt innumerabiles exercitus
albatōrum. Tūc dux cum q̃bus
dā suis exiens curuauit genua.

Cui obuius vn⁹ ex multis mili
bus eleuauit eū dicens. Ne ve
rearis fidelissime p̃cipū ventu
ri regis aduentū. Assūt illi dñm
iussu pati te iuuare q̃s elemēti
nis ⁊ missarū suffragiis de pur
gatorio liberaasti. Medio autē tē
pore cōdicti diei liberabūt et
alij qui nobiscum ī tuū adiutori
um sūt venturi. Et hoc dñō om
nis illa turba alborū disparuit.
dux vero reuēsus ī cast⁹ cū suis
oib⁹ bñdixit dñm. Ad diē ergo
tpe p̃cedēte rex cū īfinita mul
titudine suoz vel aliorū nobilium
q̃ extra ducē dñm suū totū terre
populū abduxeāt q̃i de victoria
cert⁹ adueit. et ī planitiē p̃pe
castū cum mira multitubine se
diffudit. Deit ⁊ illi obuius dux
mimirū alacri vultu et aīo īcon
cussus. Statimq̃ vbi castrum
cum paucis exiuit. illi tanta et
tam innumeābilis multitudo ce
lestis exercit⁹ est cūcta. vt ex
abūso castroz celestū. multitu
do regis q̃si turba mobica videre
tur. Q̃d vt vidit rex et oēs q̃ se
cū erat. valibissīmo pauore cōf
si sūt. et adūtētes māglia dei p̃
iectis armis obuijs maīb⁹ ī ter
rā p̃strati sūt ⁊ ad volūtātē du
cis cū ipsa vita ⁊ reb⁹ totaliter
se dederūt. Nec moā. dux diui
nā misericordiā ī se recognoscēs

cum omnibus misericordiam fecit.
et humilissimis conditionibus condi-
natis obides pacis accepit. At
ubi pax inter ducem et regem om-
nino obuia conuenit. congregatio ce-
lestis exercitus disparuit repente.
Hinc denique factum est ut res
in summa tranquillitate pacis gra-
tias deo exercitus proluerent et
glorificarent in suis mirabilibus
domini maiestatis et sic quique cum
gaudio ab patria remeauerunt. Et
nos verba valde relatione di-
dicimus quedam defectum subito
et ad purgatorium transiit. cuius-
dam sanctissimi viri precibus re-
uocatum ab vitam. Hic tale quod
visum et auditum in purgatorio
referebat. Anima cuiusdam quem
prius in vita cognouerat grauissi-
me torquebat. In medijs ergo ig-
nibus subito exultabunda clama-
uit. Oya misericordissime deus
nec in finem oblitus es mei. Cui
anima solus in pena. Unde inquit
tibi miserrima in tam horribilis
supplicijs exultatio. Et illa. meri-
to inquit exultabunda et puerio
quia michi scire a domino datum est
in hoc instanti puerum natum. qui
longo post futurus est presbiter
in cuius missa prima quam cele-
brabit ab his penis ab requiem
euolabo. Sed et patre meum ut me
adhuc puerum ab litterarum studiis

et vitam celibe prouocat. Sepi-
us michi cum lacrimis et deuotione
referentem audiui. Cum mare
inquit transissem tertiam sanctam ihe-
rosolimam visitare. veni in montem
quem nigri vocant ubi spachim
multa viri sancti heremite domi-
no seruiebant. Vni igitur eorum
peccata confessus responsu accepi
me de facili culpas meas per peni-
tenciam non posse diluere. Sed
si filium habere et hunc ad litteras
ponere fieretque sacerdos idoneus
christo potissime per hunc posse me
luuare. huius occasione filium in
scolam ductum et datum. et spe-
ro diuina suffragante gratia tam-
per me et si minus idoneum quam per
alios quos publice in sermonibus
vel secrete in consilio ad orandum per
illo inducere efficaciter potui ad-
iutus sit multis modis. Michi
quod castus testis sit quod si quando per
eo celebrare distulissim alias in-
pedit. ipse enim apparebat in som-
nis et manibus ostendit plagis plu-
ribus vulnibus meumque quod per
filius non luuare hincert argue-
bat. Sed in austrie partibus sicut
per abbatisam quamdam piam
religiosam audiui quodam sanctis-
sime vite cisterciensis ordinis mon-
achus fuit qui in missa celebrata per
mortuis ante praeparationem corpo-
ris christi cum diceret agnus dei qui

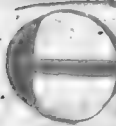
tollis peccata mūdi dona eis re-
 quiem audiuit voces a remotis
 clamantium. Festinate festina-
 te pacem capere quia iam mis-
 sa propinquat ad finem, q̄ mor-
 vt stabat corpus casti tenens
 in manibus sit captus in spiritu
 et vidit innumerabilem aīma-
 rum multitudinem festinantem
 ad pacem et alijs recedentibus
 alijs clamantibus percepta pa-
 ce. festinate festinate q̄a iam mis-
 sa propinquat ad finem. Sic mo-
 nach⁹ stetit a prima fere hora
 diei vsq; ad horam nonam pre-
 stolantibus alijs et mirantibus
 quid stans haberet immobilis.
 Tandem ergo ruerus ad se fi-
 niuit missam et precipiente ab-
 bate cunctis quid vidisset expo-
 suit et post paucos dies ipemet
 monachus vitam finiuit. Vñs
 lector auditis quis saluo tamen
 meliori iudicio dubitare potue-
 rit vt spiritu sancto comodius
 ordinante in ecclesia dei antiq̄-
 tus ē constitutum vt in missa p-
 fidelib⁹ mortuis nec par p̄ces
 viuētib⁹ neq; detur h̄ requies-
 cāt i pace. Compendiose quib⁹
 potui rāōnib⁹ septem defūctorū
 suffragiis euolutis. gñaliter de
 statu triplici aīarū, que ex hoc
 seculo trāseūt visionem mirabi-
 lem et indubitabilem referemus

Cum in brabantie p̄tib⁹ galli-
 ce predicarem et vna die p̄ dicta
 missa in centū aulas socum ita-
 neas prestolarem. venit ad me
 homuncio rusticus et pauper
 habitu et forma despect⁹ deuotissime
 petens vt eum audirē.
 Annui. cōsebit et dixit m̄, Annus
 iam fere elapsus est/cum ecce in
 domo mea i noctevigiliā sanc-
 te katherine super stramiā ia-
 cēs audiui campanam vt m̄ vi-
 debat istius ecclesie r̄sonantē.
 Surgens ergo vt pergerē ad
 ecclesiam vxor mea que i lecto
 alio q̄secebat clamauit ad me
 Quo vadis inquit. Et ego. ad
 matutinas vado quia pulsatus
 est. Et illa. Spiritus inquit ne-
 q̄ agit te quia in p̄mo somno
 adhuc est. Nichil aut curans
 quid illa diceret vsq; ad atriu
 ecclesie p̄perauit. Et ecce occur-
 rit m̄ sacerdos quidam ignotus ve-
 stibus sacris indutus stola per-
 mobum crucis i pectore redimi-
 t⁹. qui dixit michi. Appone cor
 ad ea que tibi mōstrauero. Et
 mox super atrium ebato signo
 crucis surrexit populus tā⁹ vt
 eū vix spatium quīq; iūgetū ca-
 pere potuisset. Et eāt popul⁹ il-
 le sup h⁹ qd̄ dici potest ā credi-
 miseria miserandus nubes pei-
 tus et per omnia seuis plagis

et crucientis vulneribus laceat?
 Nec mox sacerdos ille iterato edito
 signo crucis disparuit plus
 et alius multo minor numero et
 horrore surrexit huius quidem pauper
 et colore pallidus videbatur quasi
 multa macie et tunc confectus dissimiles
 tamen persone secundum maiorem et
 minorem. Iterato post hec sacerdos
 signo crucis edito populus repetite
 discessit et surrexit populus
 parvus numero quem soli attritus
 spatium continere potuisset longe
 dissimilis claritate et gloria omni-
 nibus hominibus mundi quos unquam vi-
 dit. Erant autem vestimenta eorum
 sicut nix a sole irradiata et faci-
 es omnes splendore iocundiores. Et dixit
 in sacerdos. discite uisite trium po-
 pulorum dissimilitudines quas vidi-
 sti. Prima illa miseria gens si-
 ne ulla contritione discedens a se-
 culo eterniter damnata est. Se-
 cundo apparentes cum contritione sed
 non pacta penitentia mortui sunt
 et illi quidem adhuc penis grauissi-
 mis detinentur. Sed tandem pur-
 gati peruenient ad quietem. Tercia
 autem gens populus electus est
 qui pacta penitentia cum domino glo-
 riatur. Hoc dicto cum ipso popu-
 lo sacerdos disparuit et mox ad
 maturarum officium campana pul-
 sat. Ego autem auditis maturis
 et missa de die regressus sum deo

num et tribus mensibus elan-
 gui post istam terribilem visionem.
 Peracta igitur narratione dilige-
 ter percurat sum quoniam esset
 homuncio talis et inueni eum ducer
 sacris huiusmodi. Circa octo iu-
 gem terre ambibus habebat cum do-
 mo ex quibus sibi et suis victum
 necessarium sed tenuissimum ela-
 borans. partes etiam pauperibus
 erogabat. ter in ebdomada ie-
 iunabat sine lineis sine calceis
 indiscretis temporibus iacebat
 pernoctabat frequenter in preci-
 bus nunquam super lectum aut culcitram
 recumbere. Quid plura. Talis
 erat homo qui in fidem in omnibus
 de hijs qui digne narrauerat faci-
 ebat. maxime cum in verbis eius
 et facie divina videre gratiam et lucem.

De felicitate et gaudio sanctorum animarum. Capitulum liij.

 State peruenit et quasi lon-
 go hyemis tedio fatiga-
 te extensis membris et
 alacritate et exultatione multiplici
 et exultatione in auras liberas spa-
 ciantur. Hic manifestissime post
 finem mundi resurrectionis glo-
 ria denotatur. Estas enim qua
 apes prodeunt tempus vite re-
 surrectionis insinuat qui ille bo-
 norum anime post diuturne prestolatio-
 nis tedio corporibus suis unum

desiderant. Tunc scdm prophetā
per euigilacionem sonitus clā
goris et tube exuijs carnis ex
cussis de puluere membra singu
la in locis debitis et motibus p
prijs redient ab compage alas
q; contemplacionis super lati
tudinem celi non i enigmate si
cut nunc. s; per ipsam speciem
acutissime dilatabunt. Quod
ysayas propheta in magna cordis
exultacōe declarat dicēs. Tūc
videbis inquit et affluēs et mi
rabitur et dilatabitur cor tuum.
In quo vero statu beatitudinis
bonorum caro resurget. propheta
job et caute nimium et plane de
scribit. Scio inquit q; redēptor
meus uiuit et in nouissimo die
de terra surrecturus et in carne
mea uidebo deū saluatorem me
um. quē uisurus sum ego ipse et
oculi mei conspecturi sunt et nō
alius. reposita est hec spes mea
in sinu meo. ¶ Quid ē autē q; i
tertu multiplex exultacō dicit
mihi qā sanctis i illa celesti p̄cia
diuersorū erit occasio gaudiorū.
Fideli enī seruo teste casto i fi
ne dices. Intra i gaudium dñi
tui. Quid ē autē itare gaudii.
nisi sicut piscem aquā super se
et infra et añ et retro a dextris
et a sinistris occasionē gaudij
et exultacionis habere. Gaudi

um ergo sancti intāt in eo q; ui
dent ista sep. nō vsus. Primo
supra deum. subtus contraria ui
cta. Ante sacros cetos. retro pe
ricula luxus. Sanctos i dextra.
dñatos parte sinistra. Igitur
primo supra deum sancti uidēt
et de hoc spāle gaudiū habebūt.
qā uidebūt eum tūq; solū dñm
sup se ad distinctiōē et euasione
malorū bñorū quos oli in terra
perpessi sunt. Quod ysayas p
pheta gratulabūbus onbit. In
illa inqt die eternitatis itellige
in curuabit omnis alacritudo ui
rorū et exaltabit dominus sol.
et inde augmentū gaudij scdm
iheronimū. Ante altus pedes i
quit horrendi reges nudato late
re palpitabunt. Et uōndum ual
de est q; beatissimū et felicissi
mum est uidere castū in patria.
si tam dulcē petro fuit eū uide
re in terra ut tua optar; h; fieri
tabua aila ubi nichil habet nisi
misera. Verūtamen dulcē et bo
nū fuit faciem illius uidere que
resplenduit sicut sol adhuc i car
ne passibilem. s; dulcissimū et
optimum erit uidere illum sup
celum clarissimum per diuinita
tis gloriā immortalem. Hec
enim est uita eterna ut cognos
cant te solum deum et quem mi
sisti ihesū castū sicut ipse dicit.

Audui sup hoc qddam dig-
nissimū relacōe ab ore beate me-
morie berthe nobilissime mulie-
ris abbatisse mōsterij cisterciū.
qđ iuxta isulā i flandria rechia
torijū nūcupat. Nec cum adhuc
esset in aquaria morā contigit
vt sanctissimā quādam ex soci-
abz pro negocio queter; et in cō-
templacōez diuini vultu captaz;
i agulo ecclesie solitacōe inuenit.
Que vbi a facie illius velū icir-
cū pectē dimouit vultus ei⁹ om-
ni flamma radiāus chorus ca-
uit. Cuius fulgore subito aduen-
tas tementas repulsa fere exa-
mis cecidit resupina. Quid mi-
ra. legim⁹ qđ facies moyh splē-
dida facta sit ex illa enigmatica
collocacione diuina et ideo timē-
tes filij israhel i tabnaula diffu-
gerunt. **S** et illius memoā
bis ade cuius supra fecim⁹ mēti-
onem postqđ in visione cristive-
nerat instar lucidissimi speculi
eius oculi miserūt. **S**ecūda
ocasio gaudij erat videre sub⁹
contrariā victā. hoc ē demones.
qđ nos olim in diuerhis tempta-
cionib⁹ afflixerunt. et hoc fuit
signatum i libro iosue vbi qñq;
reges amorreoz qđ affligerāt po-
pulū dei cōprehensi sunt et vin-
ctis manibz et pedibz ab omni
populo viliter calcati. Et hoc

signū est atq; figura qđ aduersa-
rii nostra demones nullam post
illud extē me exanimis iudiciū
potestatem temptādi habebūt
in sanctos. Et vide qñta ista oc-
casio gaudij futura sit. **L**egim⁹
in vitalpatū qđ qdam stimula-
tus in seīnam tantum sensit ite-
rius libidis icētiū vt digitis
manuū cōsumptis ab ignē exte-
rius lesionem nō sentat. Quid
mira. fortior ignis impegit ab
fortem et iualuit. Teui aq̄ mate-
rial ignis extinguit s; tñ forti-
animo ignis luxurie triumphat.
Vibi fratrem ordinis p̄dicato-
rum qđ de fratre adhuc viuentē
credo narrauit qđ diu in cētūo
libidis ipugnat⁹ cum vincto se pe-
ne videret; dyabolo tñuersali. ve-
retz sibi succabit et testiculos et
mox cū maior discrimine vir-
euasit. Nec hoc recto factū ap-
probans. s; demonū violēciam
multum mirans. **T**ercia occa-
sio gaudij erat videre ante se sa-
croscet⁹ hoc ē angelos qđ i mē-
sa casti an̄i conspectum eius in-
singul⁹ officijs deuotissime mi-
nistrabūt. Et in signum hui⁹ re-
gina saba i libro regum tercio
dixisse legit salomōi. Beati s;
ui tui et hñ qđ assistūt coram te
omni tpe. Gaudebim⁹ tūc letis-
simis visionibz angeloz qđ viuē

tribus nobis in omni pfectu virtutis magnifice cōgaudebant. Et nos itaq; multiplicib; aduertijs circumstantes oīa demones et diuersa pericula tuebantur nosq; frequēci? circūseptos sua pñcia solabant. Et vt hoc exēplo pateat euidentē qđ idē vīssima relatione bibicim? ēfemus. ¶ Elizabeth de gramont apud niuellam in brabācie vgo deuotissima fuit. Hec au; socia deuota et bona quā viuente; ad huc et magistrū nūc duarū milium beghinarū prodere nolum? de niuella in lalons ad suos familiāres ppeābāt. et cōtigīt eis in via qđ deuiā sūt secute. Pauefacte ergo ppter filiā ppiam flere ceperūt. qbz flentib; vhemēter subito iuueis apparuit cōsa eis. Eāt aut iuueis vt michi vna earūde; narrauit cruce cruce po et croce alba induit? tunica et albo pariter collobio supdō. salutatū autē ill. ab eis quo pgerēt inquisiuit. Respondētib; eis. in lalons ire vellem? si viā scire; inqunt. Scio inqūt me se qmim. Illo igit cū silēcio pcedente sequunt et ille. Nec fuit aliqua earū que aliqđ loqui poterat pte nimio gaudio et stupore. At vbi pperantes viderūt villam subito in ictu oculi ductorē

aduēnē perbiderunt. Que mox prostrate in terram amare ceperunt flere qđ ductorē tāto nichil amplius sunt locuti. Ad cor autem post lacrimas redeūtes deum magnifice collaudauerūt et sepius dulce factum ad memoriā reducentes exinde spūali vita tali solacio pfectē. ¶ Qđ simile ppe duob; fratribus ordinis predicatorum vt per fratrem heinricum de colonia predicatione elegantissimum inter fratres i dubitabili relatione bibicim? Qđ tigit in partes galliarū illo ordine nouiter inchoato gbiatib; duob; fratrib; predicatorib; ieiuniorū tpe añ pascha cū iā istarū temp? prandij hora nona et sic cū quereēt qđ fidelū eos ad refectiōē reciper; in terra rara hoibus et ignota. subito affuit iux eos vir elegantis forme et habitus peregrini dicēs. Quid pferatis inter vos fīes mei. Illi autē verecūdatib; dicere qđ dixissēt ait eis. Nobis fidei de hoc inter vos dubij qrebatis qđ vos ab refectiōē caper; i terra rara hoib; et ignota. Nō po credere veritati qđ non hesitātib; et i se cōfidentibus ēpromisit dicēs. p mū qute regnū dēi et hec oīa adiacentur vobis. Credidistis i hoc cristo vt temporalia ista p illo

dimitteretis et paluptate regnū
 seculi querere et nunc de casto
 biffiditis ut vos sine refectōe di
 mittat et non q̄i filios pascat.
 Et hoc vob̄ signū. tñhibitis cā
 pum istū et invalle quadā villā
 paraulā iuemetis. illic itretis
 ecclesiā iuitabit vos presbiter
 affectu magno supueiet miles
 q̄ vos violenter auferz sacdoti.
 Et cū vos debucet psona loci q̄
 alter patron⁹ dicat̄ maxis pre
 cibus optinebit vos a milite et
 ambos inuitatores vestros mili
 tem salic⁹ et presbiter⁹ vobiscū
 largissimis fercul⁹ repabit. Cō
 fidite ergo in deum et fr̄es ordi
 nis vestri exēplo isto cōfide re fa
 ciat. Nec ut dixit repente dis
 paruit. Illi aut̄ per ordinē ut
 eis predixerat omnia repperēt
 et reuētes parcius dicto fratre
 heinrico de colomia et fratribus
 q̄busdam alijs q̄ sibi cōgerant
 retulerūt. Et nōndū q̄ non so
 lū cast⁹ s̄ nob̄ i mensa ei⁹ āgeli
 ministrabūt. Unde ipse cast⁹ su
 os cōfortas dixit. Ecce ego dis
 ponovob̄ sicut disposuit michi
 pater meus regnū ut edatis et
 bibatis supra mensam meā in
 regno meo. **Quarta** occasio
 gaudij erat vidē et retro p̄ci
 la lupus q̄ sup̄ sanctis dum ab
 hac viuerēt in timore fuerunt.

Un̄ beatissim⁹ augustin⁹ i libro.
 xix. de ciuitate dei dixit. Cū
 biuicij⁹ epugnam⁹ plena pax
 non est q̄a illa que resistunt pi
 culoso debellant̄ prelio. et illa q̄
 victa sunt nōdū seuro t̄uiphā
 tur oio s̄ adhuc solliato i mū
 tur imperio. In illa ergo resur
 rectōis gloria dicere cōfidenter
 poterim⁹. Iaq̄s cōtat⁹ ē. et nos
 libeātū sum⁹. Et ysayas. In illa
 inq̄t die precipitabit dñs mor
 tem in sempiternū. **Quinta**
 occasio gaudij ē vidē sanctos
 in dextera q̄bz dicet̄ venite vos
 benedicti patris mei. Magnum
 enī erat gaudij habere socia
 tem cū matre casti p̄iarchis et
 apostol⁹ quoz sola etiam hīc au
 dita memoria cor exultacōne iā
 replet. Si ergo h̄ dici potest.
 Ecce q̄ bonū. q̄c. vbi tñ boni p
 mixti sunt pessimis. q̄d erat ibi
 vbi nullus deest bon⁹ null⁹ per
 mixt⁹ malus. Quid aut̄ super
 hoc quidam nobilissimo gētili
 tpe nostro domin⁹ omnipotens
 ostendere dignat⁹ est referam⁹.
 Cū anno ab icarracōe dñi. M.
 cc. lx. deuotissim⁹ rex francorū
 beat⁹ luduwinus cum fratrib⁹ su
 is roberto cōite attrebaensiū.
 et alonso cōite pictauesiū et ka
 rolo cōite āde gauēsiū in sancte
 terre subsidij transfrataret et

damiatam ciuitatem egipti nobilissimam optineret; audiuit rex tartarorum matrem cristianam; hēret et licet fili? gēal esset; castiane tamen fidei diligeret sectatores. Pater enim eius regem indie castianum; occideat et filiā eius duceat uxorem. Sperans ergo pius rex frantie rex regem tartarorum tam matris aut aui gratia mouere posset ad castiane fidei pietatem; misit ab illū duos fides minores per quos misit eidem tapellam ex bisso militatentorū et omnia utensilia illius aurea quibus altari necessaria inferrentur cum alijs encensis preciosis qui multas terras et maria pagantes uenerūt ad illum et ab illo solemmniter sunt recepti. Fuerunt autē apud illum multo tempore; sed in consuetudine regis nichil penitus profecerūt. Viderunt autem ibidem in exercitu virum nobilem regis scilicet consobrinum de quo talia ferebāt.

Cum idem nobilis adhuc gētal febre acutissima laboraret; et materia ab cerebri ascēdente in furiā raptus et dormiret omnibus qui circa illū erant aufugit nubes et tribus diebus et tribus noctibus per heremus vastissimam aberrauit. Tercia igitur nocte digesta materia cecidit et ad se rediit opus me-

tas quā in tenebris horrens solitudine quā faceret; quā seuerter; nesciebat. Ecceque post instans modicum; discaussis tenebris vidit in montis caumine ingens lumen. Repensans ergo manibus et pedibus ascendit in montem; et ecce super omnes sol fulgorem regem ammiabilem vidit in throno aureo residentem et ab eius dextera reginam in copabili decore fulgentem. Vidit mixtam seniores et iuuenes in thronis aureis assidentes ministros ex omni parte vultibus fideiis iurantibus. Nec ut vidit gētal super id quod crederet testē obstupuit. Nec mora. Vnde ministrorum a rege missus cum vestibus nudum induit et ad regem duxit. Cui rex. Nichil ait in rebus humanis simile quid videris. Et ille nichil inquit domine. Et rex ad eum. Ego sum inquit christianorum deus rex et dominus sempiternus. Tu autem redibis ad populum tuum et peruersos iueies in gentem vngaricā quā imixta est genti tue duos per biteros christianos talē hūit et talē forme a quibus erudietis ad normam fidei castiane. Nec ut audiuit gētal tenuit bonorum societate frustrari. Et mox ad eum rex. Impossibile est inquit tale te remanere nobiscum. sed si christianorum fidem susceperis

ut precepi societate ista iocundis
 fama perfueris. Hoc dicto mi
 les sedens in equo albo suscepit
 illum et in exercitu tartarorum po
 pulo mirate eduxit: fuitque apud
 illum diebus tabernaculum et post repen
 te disparuit. Nobiliter autem ut ius
 sus erat presbiteros quesivit et
 inuenit et eruditus ad fidem cum
 multis militibus tartarorum sacrum
 baptismum suscepit et christiane po
 stmodum ac sancte viri. Vestes
 autem quas ut diximus nudus acce
 perat precipui coloris atque molli
 ciei: opus vero earum plumarum
 ibest ex auri factum abuta pote
 rat nec texturum: sed super orne
 artificum hominis diuina uir
 te decoratum. Dictum igitur vicum
 fratres missi a rege francie sepe
 viderunt et postea reuersi in galliam
 fabus rem gesta ut narrauimus
 retulerunt et post ut ab rege fra
 tre precepi memorie et laus
 comendauit. De hac societate
 gloriosissimus pater augustinus in libro de
 ciuitate dei elegantissime dicit.
 Hoc illa beata et gloriosa ciuitas in
 se magnum habebit bonam quoniam
 si superiori nullus inferior inuide
 bit: sed sicut nec in corpore uult
 oculus esse quo digitus est nec
 pes quo oculus cum membris utri
 que contineat carnis parata com
 pago: sic erit paratissimo concors

bie uinculo ei quod malus bonum ac
 cepit obstructus ut sufficiat sibi
 donum quod alio minus accepit: et
 nolit amplius. ubi ioseph iherusa
 lem cum fratribus suis. Sexta et ul
 tima occasio gaudij erat videre
 beatos a parte sinistra: quibus
 scilicet positus a sinistra exibi
 cturus est. Ite maledicti in ignem
 eternum. De hijs secundum prophetas
 letabitur iustus cum viderit vindictam.
 Et ysaias in persona dei. Ingredi
 entur supple sancti et videbunt
 tabernacula mortuorum quod priuata
 ti sunt in misericordia usque ad faciem
 omnis carnis. Mirati autem nonnulli
 solent simplicium quod sancti in ex
 tremo iudicio paratum et ante
 suorum uisa beatitudine nullatenus
 turbabuntur. sed stultam hanc ad
 miracionem omnis fidei animus repu
 tabit quod sanctos perpetua exul
 tacione firmatos turbatur dolo
 re posse non abigit. Si enim a
 perfecto quolibet in presentia reuerentia
 ut sine iusticie concors in omni
 bus unius: quid mirum si de san
 cto iam glorificato crediderit quod uiso
 quolibet tristissimo in terrenis
 non tristetur. Super hoc autem
 quod olim audieram a uenerabili
 deo digno magistro Johanne quon
 dam leobien. decano: sed postmo
 dum de omnibus regulari cano
 nicis cuius superius mentionem fecimus

ad instructionē legēum refertur
mus. Dixit enim michi qd hoc
ipsum qd narrare itendo ab ore
beate matris de oīgnies supra mo-
dum miratus audiuit. Nec illa
beatissima mulier cuius vitam
venerabilis iacobus achonenſis
quondam episcopus postea ro-
mane curie cardinalis discreto
sermone conscripſit. Nec ergo
animabus valde compatiens q
in purgatorio torq̄bant super
aīa q; matris sue defuncte solli-
citabat in spū h hoc a carne vt
iam patebit. Hanc itaq; ppter
elemosinas et honeste vite mo-
dū quo inter mūdānos ipsa q;
mundana vixeat speābat qd m
posse saluari sic tamē quasi per
ignē. Super hoc tū dubio cum
ipsa timeret qā iudiciū dñi abis-
sus multa rogauit dñm vt eam
certā reddere digrēt. Cūq; mltas
in hoc lacrimas fūderet ac
abit die quabā vt ad missam
in ecclesia iux̄ altare qñ ad pe-
des dñi manā sederet; et ipsa hor-
rore ouissa videret ap̄ se spū
tenebrosū aſtare. q mor̄ signo-
cuius timore fugato audacter
quis esset interrogat. Et spūs.
Ego sū iqt̄ mater tua. Cui illa.
quō inqt̄ tibi est mater. Tūc
illa male inqt̄. Nichil me tue
lūare poterūt preces cū me q

dem damnatam perpetuo infer-
ni claustra detineāt. Nec filia
elato gemitu heu inquit mater
q causa damnationis tue. cui il-
la enutrita inquit fui et vixi in
hīs que per iusta meremoria
et vſuras acquiſita fuerunt et cō-
ſcia michi mali non ablata re-
ſtitui. Nō curavi aut aduertere
nolui qd contra deum i meo ho-
ſpicio et in a subditis agerēt.
h tortuosas mundi vias ingreſ-
ſa idignum miſera iudicauī pro
gemitōrū meorum vſigia decli-
nare. Spreui arguenti me ſu-
per hīs et alijs malis meis nec
in vſo penitui et ideo infructuo-
ſam vitam morte amittens a fu-
tura ſeculi vita deperij. Nec bi-
cens mater repente diſparuit.
Ancillam vero caſti confideātis p-
ordinē oīb; etiam i mte dānata
iuſtum dei iudiciū benedixit
nec fleuit amplius ppetue mor-
ti traditam per quam carnis i-
cia ſumpleāt. qā ratio intellā-
alis anime quam ſolus creauit
omnipotēs iudiciū vniūſorū deo
ſubdita concordabat. Iſte ergo
apes future bñtitudis ſūt q ſex tu-
plici exultacōe ſupius iſerius a-
terius poſterius a dextris etiā
et a ſiniſtris dñi ſui gaudiū itro-
ibūt et ſic i auras liberas ſpacia
būt. Nec ſūt illa q vixāt apes

supple i pnti vita Et pnt h diu
se temptacoēs et ludificacoēs de
monum assignari. Non enim
semper vnum modum decipiendi
hoies habent demonia. Sed qā
mēoria sagacitate et ingenio pre
omnib⁹ mōlib⁹ pollent defa
cili videre pnt q̄s modus sit in
decipiendo habilior. Sunt aut
quinq; modi s̄m q̄ in textu oñ
derari potest.

De temptacōne dyaboli tñs
figurantis se in angelum lucis.

Capitulum. liiij.

Fundines et alie aues
depopulantur easdem.
Per iūdines et alias
aves illi q̄dēz demones designā
tur q̄ se transfigurant in āgelū
lucis vt q̄ alias essent hōibus
horrori pariter et timori specie
bīaudinis et deitatis assumpta
in nullo suspecti simplicibus ha
beantur. Quēadmodū aut tñs
figurant se in angelum lucis. qā
hoc frequenter legi naracōez
in hac parte suspēdo. referamq;
quidam auctis inauditum q̄
superbissime ipsa diuīssima
ac angel⁹ reuerentissima sacmē
ta dyabol⁹ ausus sit simulare.
Non tñ lectorem tedeat si facta
mirabilissima ac terribilia refe
tam que nre p̄seuōnis artia
lum precesserūt. *De in epis*

copatu cameracen. in brabācie
partibus tñc manente cum in il
la dominice passiōis sexta fe
ria añ pascha cōfessionem audi
ens i ecclesia rehdem adueit
puer ānorum fere. xv. m̄ cum do
lore mirabili p̄cibēs añ pedes
q̄ dixit. Misere m̄ dñe misere
qā m̄ terribile q̄d accidit in ista
die. Obstupefactus ergo q̄d tā
horrend⁹ tali puero contigisset
horrabar etia; ipsum cum lacri
mis vt audacter edicer; q̄d hoc
esset. Deu inq̄t dñe sedebam i
campo cum socijs iux oves inci
di hastula; ad sagittam facien
dam et ecce hastula sine vllō mō
vulnere v̄l lesione sanguine tin
cta est et respersa. Hoc cū audis
sem mirat⁹ sū et gaudis q̄ pue
ro nichil q̄ui⁹ acerbisset esse tñ
futuri signum ifortunii mor ab
ueri. Confortatum ergo āmoī
tum et absolutū puerum dereliq̄.
Nec vix dierum septem spaciū
it recessit tum ecce mater fami
lias eiusdem pueri puerum nū
ciat grauiter infirmari et meuz
aduentū cum lacrimis postula
re. Nec mora. surrexi et veni ad
puerum cōfessus est peccatum i
tali etate grauissimum quod ei
feta sexta post diem pasche cō
tingeat et adiūxit hui⁹ inq̄t scē
leus horrore cōtabui et statim

elanguis. Nocte ergo media cū
solus iacere ī lūlo michi visus
sum mori et ecce viri turpissimi
meam aīam rapientes pervallē
fumo teterrimam et longissimā
portauerūt. et putrū altissimum
flammeis coloribus estuantem
quasi molam glaciei frigentes
in ignibus proiecerunt. Nota
lector mirabilem oparacōem a ta
li puero ut in xps testis sit eti
tata. Quq; ibide; miras incedēis
cruciatet ecce vocem audiri q̄si
diceret. Parcatu puero parca
tu etati. subito ereptus sū et esti
tut? vite oculos aut statū apies
vibi mirē pulchritudis dominā
astātem in et dicētem. Ne tūcas
fili care doluisti et viam cōsequis
A tē nūc cum cōfitero dyabolus
vict i specie sacerdotis ne crebas
h manda illū cui cōfessus es as
pascha. Nec dicens disparuit et
subito astitit in quasi vir euerē
bus in specie sacerdotis alba in
butus et casula et velut nix can
dida p̄ride p̄ferens sacramē
ta. Ne ergo ab cōfessionem et
sacramentorum sumpcōnem re
sidens hortabatur. cui cum signo
crucis dūcius eluctaret et ille
nichilominus a remotis tamen
ficta ingeret; sacramenta. tādē
post longum agonem beatā ma
riam virginem inuocaui et mor

seductor ille disparuit et me pe
tēte materfamilias vos mada
uit. Nec ut audui supra modū
miratus sum et audaciam et p̄sūp
cionem dyaboli qui fictione sua
temere temptauit vniūsa sacra
mēta. Credo g^o et cert^o sū q̄a pu
er n̄ fuisset a glorioza casti ma
tre et v̄gie p̄munit? accepisset
quidē figmenta dyaboli et p̄ hec
ab minus contaminatum corp^o
possidens introisset. Glorifica
ui ergo dñm et multipliciter bñ
dixi q̄a tali puero intelligēciā
et cōstāciā debuit et per eū et in eo
sue benignitatis et ammiracōis
opa cōfirmavit. Iussi g^o mor p
rochianū ei^o p̄lbia et accerha
et eū sacmētis salutab^o p̄muni
ci. sicq; bie tēcia ab hac vita mi
guit et cōsumat^o in breui tpa pi
culosa cōpleuit. Potest et ali
ud tēptacōnū gen^o p̄tūdmū q̄z
stercore tobias cecatus vel alia
rum auium vexatio designare
ut subvirtutum specieviciorum
mēbris inuoluamur. Verbi cau
sa. Captat quis diues fieri et cō
gregare diuitias ut in fine con
struat vberius testamentū; fa
ciatq; heredes; castum qui copi
arum suarum dereliq̄t v̄l dños
terre v̄l p̄ntes a clientulos su
os v̄l captos quoslibet neq̄si
mos possessores. Nec maxie i

cleras videri? quorum cum bona pauperum esse deberent et que eis omni die supflunt non in marsibus vel in archa sed ibi ergo omni famelici et ventribus esurientium debent liberaliter erogare. **A**udiuimus de venerabili guilhelmo nato aluerie pisenfis episcopo cui cum nunciaretur quod canonicus ecclesie pisenfis interfectus decessisset et ipse de iure canonico in tribus milibus marcharum succedere deberet eidem complois maioribus respondit. Absit hoc a me. sed heu mihi sero pecunia sua secum sit in perditionem. Et hec dicens precepit pecuniam in usus pauperum erogari bene et digne dixit et fecit.

**Quod dyabolus facilius temptat de
bis et vicio gula. Capitulum. lvi.**

Insidians et hiis supple-
apibus aquantibus cane.
Hoc est ad aquam bibentibus.
Nullus enim decipiendi efficax
est dyabolo locus est quod cum fide-
les super cibos et potum modera-
tus se effundunt et tunc ad verborum
ineptias protrahi facilius non
solum sania sed etiam ad prophana
delicamenta procedunt. Hic iob
timens filiis suis rescentibus et bi-
bentibus vinum mittebat et sancti-
ficabat eos offerebatque holocau-

sta per singulos ne forte inquit bene
dixerunt. id est maledixerunt domi-
no in cordibus suis. Et hoc idem
naturaliter prodere et si gravide-
tur in ebrios lingue titubantes
lubricitas post nimie potationis
excessum. Quid autem hic gestum
sit congrue et oportunitate videamus.
Ingluvie iuramentis
et maledictionibus in loquen-
do gallia pre ceteris fere terris
studet audire. In hac ut a fra-
tre ordinis predicatorum audiri
accidit quod subiungo. Sedebant
quidam viri honesti quantum ad se-
culum in taberna et bibeant. Et
cum icaluissent mero ceperunt
conferre de diversis ad invicem et
invenit est sermo quod futurum sit
post hanc vitam. Tunc unus va-
nissime inquit a clericis istis de-
cipimur quod dicunt animas sine corpo-
ribus vivere post mortem. Hoc di-
cto in risum omnibus acitatis ad-
venit homo statum fortis et mag-
nus et residens cum illis vinum po-
stulat. bibit. quod quod sit sermo
inter eos. De animabus inquit ille qui su-
perius. Si quis esset qui mea velle eme-
re foro optimo parare eam et de
precio eius in communi omnibus ad bibe-
ndum. Tunc cachinantibus ille qui
superveneat. talem inquit mercato-
rem quero. Parat sum eam eme-
re. dicitur quanta dabis. Et ille

elato vultu tanta inquit. Nos cō
uenientibus eis in precio soluit
emptor statim pecuniā & letatibz
omnibz biberūt pleno calice nō
curante ad primū illo qz animā
vendidisset. Vespere autē facto
tempus est inquit emptor vt qsqz
nēm ad ppa reuocet. vos tñ an
q̄ separemur date iudiciū. si q̄s
equū ement capista vīculo alli
gatū inūquid cū eq̄ in ius emen
tis cedit et capistrū. Cui oēs pi
tor responderūt vtiqz cederet.
Nec mora. venditorē q̄stionis
et cōpōsionis horrore tremētē
emptor cū aīa et corpore vidēt
bzoibz sursum leuauit in aerē. se
cū vt certū ē ad inferna p̄trax
it. dyabolus enī eāt in hoīs spe
cie. Quis enī alius se aīarū di
ceret m̄catorē n̄ ille in cui⁹ figurā
oli ad abraham dictum est. da
michi animas. cetem tolle tibi.

De demonibus aerem perturbantibz. Capi. lvi.

UEspe p̄sequūt eas et in
pugnāt eas odio natū
li. Vespertū qz gñi trū
vermū species adiūgūt. blacte
scabones atqz stupefactos. & hīs
q̄tuor demoniorū species figurā
tur. Vespē q̄ iracūde sūt & hoīes
acutissime pūgūt. strepetuqz tu
bali p̄ aera curūt. deōnes illos

signē. q̄a vltione p̄mittente di
uina tempestatibz aeras & toni
truis se imiscēt. & i hīs terrēt
homines damnicāt & occidūt.
Et de hīs tribz exempla ponā
mus. **I**n theutonia circa anū
dn̄i. m. cc. lvi. tātos vento cum
choruscacōnū tonitruoz & gabi
nū fragores inualescere vidim⁹.
vt homines p̄ ciuitates q̄i amē
tes incederēt et iminere diē iudi
cij formidaret. Circa treueri vi
neas demolitas. p̄it⁹ hluas et
arbores antiquissimas funditis
euerfas insperimus & excelsos
edificiorū fastigia corruisse. fu
erunt qui dicerent demones se
vidisse quasi bestias diuersas
in aere sibi inuicem exvntas cō
trahis occurrisse. Hoc de ter
roribus. **I**n prouincia puīae
apud lemomicas tpe etatis n̄re
priorē frat̄z predicator̄ elusō
ciuitatis narrante b̄dicim⁹. tā
te magnitudis grandines ceca
bisse. vt in vrbibz villis atqz cū
pestibz tecta frangerent. deō
lirent vinee. fruges rebigeren
tur i paleas. hoīes extra tecta
volucres in agros & pecora neca
rentur. Qualiter hīs se imiscu
erūt sathanas. breuiter audia
m⁹. Vineaz cultos sub tugurio
in tempestatibus imminentibus
tēpestatibz latitabat. & audiuit

clamantium voces in aere. Caue
caue: et alius respondebat. Quid ca
uebo: et primus. Vinea petri
richardi ne leseris. Sopita er
go postmodum tempestate sola
vinea petri richardi immunis est
reperita a Iesu. Erant autem petrus
richardus hic enim binomius di
cebat versus auctus pessimus et obnox
ius multas malis. Ex quo conside
randum est quod in civitate spirituum
nephandoz auctos ymmo potius
inimicos ut sanius loquar demo
nes habuisset quam ei bona sua et si
advite solacium tamen ad perpetue
damnationis cumulum aservasset et
hoc quantum ad damna. Ad occisio
nez vero hominum qualiter permit
tente deo coopantur demones au
diamus. ¶ In marchia flandrie
atque brabantie villa populosissi
ma est sita in qua dedicatio cele
brata multos ad spectaculum tem
perat et ad lulum. Inter quos ut
a magistro gwilhelmo bono et
lato presbitero et de eis de presbiteris
nato percipimus. quidam tubicina
erat quam corizantes iuvenes et pu
ellas saltationibus et gestulationi
bus suis ad carmina obscena et
turpia pertrahat. Hic celo nubi
bus circa vesperas obscurato quod ab
aperta redierit. solo autem tubicine
nondum lufibus saciato per vi
am ab solita remeante et canente

tibia ac saltante et posteriorum
sonitibus turpiter isonante duo
pueri pastores ubi conflagrationes
et tonitrua imminere viderunt ad
humeta fugerunt et eis videntibus
in tubicinem fulmine cecidit
et extinxit et ei brachium amputa
uit. Nec mora viderunt quod duo
nigerrimi canes ex insperato ve
nerunt et inter se pendulum ex
tincti brachium deprecantur et
cadaver mortui ad propria detule
runt. Mane autem dicente presbi
tero quia in atrio fidelium sepeli
endum non esset quod in ludis tur
pibus tam notabiliter tollit rui oc
cidisset. finde rui autem et si extin
ctus tonitruo tamen ad dedicationem
ecclesie pegrinus cum alijs oc
curisset. Permisit ergo presbi
ter et si dolens ut in atrio sit se
pultus. Et vide rui tubicinem divini
iudicii. Mane facto sepulchrum
patens inventum est et loculus in
quo iacuerat vacuus et electus.
Cadaver vero ut opinari credi po
test sicut et eius brachium a demo
nibus asportatum. Non ergo le
ctor quia tali vindicta digni sunt
et si eos parcere deo tales casus
semper non puniant quam turpibus
ludis et cantibus sacra fidelium
atria et ecclesiam inhonorant.
¶ Secunda species vesparum est
blacta: de quibus liber in natura

reū dicit q̄ lucifuga ē & i tene-
 bus ambulat. Hoc uerme demo-
 nia signant q̄ nocte hominibus
 apparent in somnis & eos visio-
 nibz fantasmaticis polluūt: & il-
 ludūt. De hoc quiddā r̄biculo
 sū me legisse memini. ¶ Cum q̄-
 dam mōchus ad obsessum ener-
 guminiū accessisset circūstantē
 populo multo eū cū irā hōe mor-
 daci demoniū inclamauit. Eya
 frater eya nūq̄ pulchrā tibi in
 hac nocte mulierē in somnis ad-
 duxi. Quippe ut post cōfessionē
 monachus ētulit i somnis polu-
 tus fuerit illa nocte et non con-
 fessus fuit. S; et in nocte q̄daz
 demonia v̄tutem nocēdi & appa-
 rēdi accipiūt quā lucē die ha-
 bere nō p̄t: & hoc ad fidē fide-
 lium roborandā. facilius enī ho-
 mo nocte q̄ die terret. Nichil
 enī dyabolus sicut dicit beatus
 aug⁹. vel nocte vel die potest n̄
 p̄missus. Et vide q̄ pulchro &
 euidenti exemplo. ¶ Vidim⁹ in
 villa niuelle v̄ginem deo dignā
 de quareffime narrabat. Mor-
 tuis parentibz in domo f̄cis m̄-
 litis c̄licta est p̄ c̄steracē. ordi-
 ne diu laborans nec ab effectū
 perducere valens fortiter i ani-
 mo statuit scōm posse suū etiā
 in seculo ordinem obseruare. In-
 cessit ergo sine lineis obserua-

uit iedunia h̄lencū tenuit. caru-
 it carmibz. hora matutinaq̄ sur-
 cepit. ecclesiam intrauit. horas
 regulares exsoluit. Contigit au-
 tem ut ea ignorante mortuū cu-
 iusdam defuncti corpus respice-
 re ad ecclesiam deferretur & solum
 in feretro c̄linquere. Surgēs
 ergo media nocte v̄go quā dixi-
 mus intrauit ecclesiam. inueit
 q̄dem mortuum. h̄ parū ā nichil
 timuit. c̄sedit. horas incepit.
 Hoc ut vidit dyabolus inuidit
 et corpus mortuum intrans locu-
 lum primo mouit. Virgo igitur
 c̄signās se cōstanter ait & incla-
 mat dyabolo. q̄esce miserrime
 q̄esce quia nichil potes cōtra
 me. Et mox dyabol⁹ surgēs aq̄
 corpore vere inq̄t nūc potes cō-
 tra te et meas iniurias a te pas-
 sas frequēter viditabo. Hoc ut
 illa vidit ip̄terato corde baculū
 cū f̄ra cruce ābab⁹ maibz rapu-
 it. & i capite mortuū ferēs ab ter-
 ram picat et sic fidei audacia
 demonem effugauit. Dm ergo
 virgo casti cū magna āgustia
 laborauit ut cadauer deiectū in
 feretro relocaret. h̄ frustra q̄a
 non potuit. Veniens autē ma-
 ne presbiter cum custode miāf
 deiectum corpus & vulneratū in
 capite q̄nt quid actū sit. fatef
 v̄go cū lacrimis rogat obnixius

eleuari corp⁹. Regat ille dicēs
visurū potius populum et p ge
stem rem excitābū in laudē xpī.
Mox turbata vgo vbi presbite
rum inuicibilē et inexorabilē vi
dit vanā nimis gloriā et etubel
centiā efformidans. domū fr̄is
cognacōnem et patriā dereliq̄t
et nūq̄ ad eam postea redijt. h̄
vsq; ad mortem i muella pman
sit. ¶ Tercia species vesparum
sūt scabones et vt dicit liber de
natūā rerū. scabonū fet⁹ ineq̄l
et barbarus est. alius in aq̄ na
tat alius sup terrā cepit ali⁹ in
terra man; atq; alius i aera v
lat et in hīs omnib⁹ multiplici
tas demonū opatur. Sūt enim
demonēs q̄ in aq̄s manēt et hos
poete neptunos vocant. Alij sup
terram et hos iautos. Alij in ter
ra sicut in spelūcis mōcum. Alij
in filiis et hos duhos vocat au
gustin⁹. Alij i aera et hos spūa
lia neq̄ae in celestib⁹ apostol⁹
vocat. De hīs q̄tuor i suis locis
habēt dñiū pmittēte tñ illo q̄
omnia i numero pōdere et mēsuā
dispoit. Rō n̄ singulariter nep
tunus ponit̄ ab aristotele licet
neptūos pluraliter h̄ pōm⁹. De
neptūoz factis rubiculosa et mag
na mirabilia referūt. et certa fi
des est q̄ frequēter audiūt ab
homīnib; et vident̄. tunc tamē

nostis temporib; postq̄ fides
cepit enucleatius prebicare.

¶ Narravit michi vir bon⁹ et
sanctus et sacerdos et frater or
dinis predicatorū nobilissima
duam prosapia oriūbus de gē
tibus comanoz. Hic ab fidē cri
sti conūsus fuit illo tpe quo gēs
ipsa comana perauissa effugata
est a populo tartarozū. Hic pu
er adhuc gētal vt referebat m̄
annozū fere septem. cū sorozib⁹
suis et puell alijs in rpa flumi
nis iocabat̄ et subito inter ludē
dum de aqua egressus q̄vir te
terrimus et pilosus ludētes iua
fit dicēs. qd̄ me inq̄natis o pu
er. Cunctis ergo fugiētib; di
ctum puerū fugam ceteris tar
torez facientes in dorso claua
pauit et mox occidit et regres
sus in aquā saltauit. Sorores
autem mortuum puerū rapien
tes ad tabernaculū beuulerunt.
non dum enim comani domibus
utebant̄. Aggregatis ergo pa
rentib⁹ fit pro puero plactus.
h̄ ante mediam noctē cum m̄
ta suorum leticia mortuo restitui
ta est vita. Credo si denicus sicut
postea patuit q̄ ex tunc in pue
ro salutis opus diuine predesti
nationis benignitas causaba
tur. ¶ Aliud michi ibez optim⁹
frater licet ab rem nō p̄tineat

quā nunc habem⁹ in manibus
narravit quā ad edificatōem le
gēcum breuiter enarrabo. Ipse
adolescentul⁹ baptizat⁹ ⁊ a pri
ore ordinis predicatorum in vn
garia receptus ad ordinē in ha
bitu seculari in scolam datus ē.
Preceptū est autem illi vt michi
filii frater sine licētia ageret
prelator⁹. hoc qđ ē et si i plurib⁹
obseruauerit. contigit tñ vt lo
tici sue tunicā veterem sine licē
tia daret. Post hoc autem ce
pit gūiter infirmari ⁊ acuta febr
ciās sine cōfessione sine viaticō
vt ei videbat⁹ ab extrema pdu
ctus est. Nec mora. vbi deōnes
eū tape voluerūt. affuit āgelus
cū miro nitore pēnatū dicens.
Fili ne timeas. michael āgelus
ego sū. te contra demones defen
sabo. Secedētib⁹ ergo ceteris
vnus demonū cauillator alijs
tradente animā tape conabat⁹.
quem graui michael aīabūfōe
corapiēs effugauit. Nec mora.
aīmā ab paradisi ianuā itroduce
re voluit. hūic grādeu⁹ ⁊ magne
auctoritatis resistere nīlus est di
cens. Animā michael ad corp⁹
reducas. ⁊ cū alijs peccatis pre
cipue inobediēciā corugat. Sta
tū vt anima reducta ē ad corp⁹
adolescēs cuncto sudore p̄fusum
se inuenit ⁊ oculos apertēs pri

orem añ se sedētē vidit. Cui mor
confessus. quid vidisset exposu
it. hinc post studia līrur⁹ opor
tune fratē induit et i sacerdo
tem promotū vidim⁹. q̄ sue gen
ti postea fidem exponens coma
nozum populū nō modicū bapti
zauit. Qđ de iacobis demoni
bus sequitur. Inuitos demones
op̄fisse feminas quasdam ali
as venereis cōfabulacionib⁹ ab
cōcubitu allexisse in confessio
ne plures audiui⁹. quarum
vnā virginem in religioso ha
bitu vidit. que cum primo dice
ret nū qđ se in concubitu consen
sisse plurimū admiratus sum
qđ iudicio hoc potuisset i aīa nō
cōsentiente om̄ipotēs p̄misse.
Credere g⁹ illi nullo modo volēs
horum iuramentis v̄gīe. con
testat⁹. ⁊ tādē ab ea violentē ex
torit ⁊ cum maximis lacrimis et
erubescencia se primo mente qđ
carne corruptam. Et vide qđ oc
cultū et mirabile iudiciū equi
tatis. Illa vtiq; cū postea quasi
doleret ad mortem ⁊ cōfiteretur
cum lacrimis. om̄ino nulla arte
vel studio ab inuito potuit de o
ne liberari. ita vt nulla ei vale
ret crucis signacio. non aqua
benedicta. non ipsa corporis ca
sti. etiam ipsis angelis tēnēta
lacrimēta donec post ānos oratōe

et ieiunio pie luit garbis demon-
inibus totaliter figaretur. Et
nos quidem credimus et fatemur sal-
uo cum iudicio sentencie melio-
ris quod postquam de peccato suo amare
flevit et doluit poenitentem ei subitus
pena culpe quam culpa fuit. De
hac eadem muliere scriptum est: vene-
rabilis et deo digna monialis de
valle bucis in brabacia castina
nomine michi narravit quod cum
illa in vigilia penthecostes nega-
ret se cum lacrimis suscipere sac-
ramenta eo quod a demone inopertuni-
ter veraretur dixit ad eam in mag-
na compassione castina: Dade
quiesce securius cras corpori comu-
nicatum dominico: ego autem in me
recipio penam tuam. Necessit
illa gaudens dormivit in pace.
cum alijs ad orationem de nocte
surrexit. Mane cum omni tran-
quillitate sacramenta suscepit. Ca-
stina quasi nichil poterans quod
in se penam veritate suscepit vel
pere dormitum fuit. Nec mora
cum se sopori dedisset audit pre-
ter solitum instrumentum cubilis
sui quasi procellum commouentem
se et inquietum agitantem. Sur-
rexit illa in nullo suspicata dy-
bolum colo quem habebat ad le-
ctum fugare nitens quicquid esset
recumbit illa iter iter iterumque
sed pauidus molestata surrexit.

et cum hoc pluries attemptasset
manu felle tandem sensit et vidit
euerse straminibus quod demonia-
ce prauitatis veraretur nequaquam.
Dimisit ergo lectum tota nocte
permanens in somnis et cum ora-
re vellet demonis succutiebatur
in sulcum. Quid plura dixit et ve-
re credidi quod nunquam ante tanta et
taliam pertulisset. Mane facto cum
predicta mulier comitata fuisset.
Castina ad eam veniens renun-
cio inquit renuncio pene tue. Vir-
gine vite discamine violentiam
crudelissimi temptatoris euasi.
In cubos generare beda in hi-
storijs britonum et multe alie
scripture testantur. Qua autem
ratione hoc fieri potest non video
nisi hac sola quod virile semen effu-
sum mori iuas muliebri ambe-
bita temperantie qualitate trans-
fundatur sed sic generare proprie
in cubum non dicimus. Infinitas
tamen rationes latere humanis
ingeniis in rerum secreto natu-
re plenissime ostentantur et paucis-
simas respectu hominum sensibus ap-
paret. Hic de duobus vel duobus
bus que est tertia species demonum scri-
bitur. Duorum demonum opera mul-
ta percipimus et hi sunt quibus
gentiles lucos plantatos antiqui
consecrabant. Hijs et adhuc
præfite gentiles filias estimant

inhabitantē grām illabiē aīa
bus. Vñ aut potestas demonū
sit planissimū q̄ ex deo. Et q̄dē
excessus qñq; hoīm per bonos
sive malos angelos puniuntur
Per bonos vt in saul. **¶** Hinc
nup ad designandū meritum de
uotissimi regis fr̄cie ludowyci
q̄dam accidit q̄d subiungo ill
m̄ ecitantibus q̄ viderūt. q̄ gra
tū deo īpius regis francie exē
plū altissime hūilitatis existat
rex omnium cast⁹ tam euidentia
mīaculo demonstrauit. **¶** Comes
galie otto auresorem cū lris pa
trius miserat auresu p̄pero redi
tuz quē redeuntem comes otto
interrogās q̄siuit si regem fran
cie ludowycum vidisset. At ille
vir mōre subsannātis contorhit
collum. Vbi iqt̄ vidi illū misēz
papillardum regem caputū ha
bentem capitis super scapulas
hec dicēs faciem cōtorhit ex ad
ūso et sic facies contorta reman
sit. Erubescat theologicē cathe
dre vilis ille presūptor q̄ p̄bica
uit ipsū de q̄ scapsum⁹ regem nō
debere vt cōib⁹ vstibus. s; semp
purpuratum incedere nec plures
missas audire q̄ vnā. **¶** Coetali
aut peccare dicebat fr̄es prebi
catores intelligens omnes illos
q̄ predictū regē inducerent ad
huiusmōi deuotionis et hūilita

tis exēpla. **¶** In⁹ sane ymmo. v
lut isamissim⁹ intellerit q̄ salu
tis nre p̄ncps ihesus ex opaci
one culpauit illos q̄ in domb⁹
regū mollibus vstūtur. cū nobi
lissimus ille baptista iohes ex
p̄ cameloz imbutus z ona pelli
cā angere. **¶** Moderatores orb
et reges frequēter vidim⁹ cōis
pāni lanei vstib⁹ vt. Non n̄ ca
melini coloris vstib⁹ auus ip̄i
us regis gloriōssim⁹ philippus
re p̄discretis t̄pib⁹ anni vteba
tur. Ludowici aut filiū eius eq̄
regem gloriōsū et bonum istius
regis ludowyci patrem nūq̄ vi
disse me memini purpuratum.
Karolus ille magn⁹ postq̄ in
roma coronatus est imperator
nūq̄ postea voluit vt de eo scri
bitur infula pōpōsi habitus in
signia. Quantū illi predicto de
uotissimo regi francie ludowico
total vniūsal ecclesia teneatur
neminez posse arbitroz estima
re q̄ sane videre voluerit quāta
aīaz iactūa fuisset si illa intole
rabil superbia de qua superius
in controuersia clericoz passi
us compendioso stilo digessim⁹
in destructionē duoz ordinum
fratrum scilicet predicatorum
atq; minorū processu aliq̄ten⁹
habuisset. Egit enī dñs rex p
scripcionib⁹ in q̄cū regit et lris

apud papam beatissimū alexan-
dru & fr̃es curie cardiales q̃ tñ
ōnes gr̃ia dei & sua m̃re & mere
negocio fauorabiles extiter̃t vt
finem haber̃t malitia & in suo vi-
gore iustitia & inocētia tuerēt.
Testor̃ deum testor̃ sanctos. te-
stor̃ & fideles oēs q̃ nūq̃ aliq̃s
regum nūq̃ aliq̃s p̃cipū tā ne-
cessario quātum ab salutē & pa-
cem fidelū p̃terit ecclesiā. do-
tauit munerib⁹ & rebus honorib⁹
exaltauit. Quid enim xp̃o in
diuichs. q̃d illi & honorib⁹ mun-
di vel in hoib⁹ p̃cipat. Dixit
vt veritas & verē dixit. Regnum
meū nō est hīc. Applausum enī
pilati q̃h de gente sua et ponti-
fici b⁹ nō amuit. s̃ ostēte per-
stitit pro populo mori accele-
rans passionē qua in sup̃is ef-
ficeret regnū qd h̃z nō finē. Age
ergo nūc sup̃no regi salutis tui
p̃cipi casto. Age inq̃ ecclesia
age tu p̃cipue p̃dicator & mi-
nor. Agam⁹ et ōnes solemnit̃e
gr̃as q̃ talem istis tēporib⁹ regē
dedit q̃ i forti manu teneat reg-
nū tuū et nichilomin⁹ pacis ca-
ritatis hūilitatis exempla pre-
beat vniū. Eque enī gladi⁹ in
cūhoib⁹ apt⁹ ē & tñ nud⁹ exoriet̃
et cū retracta manu cūctē in va-
ginā. Vidi i brebancie p̃tib⁹
in monasterio cystercien. moni

alem quāda; religiosam valde
& vita puram. quā cū visitatē et
eam vt potētā consolaret subito
demon pessim⁹ q̃ in ea latebat
p̃ hoī vba salutis ferre non va-
lens cepit latrare vt canis & hy-
anti ore ac collo cōtorto eūsq;
hūbus blasphemare. Cui dixi.
O miserrime q̃ in dei laudibus
cum boīs angelis insistere nolu-
isti nūc canū latratus & bestias
imitaris. Vidi & aliā in eade;
terra mulierem diuitem & hone-
stā; possessam a dēonio. quā cū
rogāte presbitero religioso vi-
sitarem. iueim⁹ eam a veracōne
demonis q̃esce rem & sensate lo-
quentem vt sanam. Tūc oculi
te nullo adūtēte vsu; cūcti mo-
p̃i in deuteronomio s̃m q̃ a scō
q̃dā viro audieram tercio repe-
tūi ad p̃uocādū demoniū i obses-
sa. Deū q̃ te genuit dereliquisti
et oblitus es dñi creatoris tui.
Nec moā. mulier pallere cepit
labijs atq; vultu; & duēne i col-
lo eius ad gressiciem pollicis i-
iunescere. Tunc ego. quare in
quo pessie reparare feminā; pre-
sūpsisti. Mortuo inq̃t viro suo
cōpassa in subsidū aīe illi⁹ con-
tulit q̃cquid boni fecerāt in hac
vita. et ex hoc nacta occasione
vas vacuū mori itmū. Cui ego.
mētus miserrime. ex hoc enī

cōfectas et eas incedere non au-
dentes numq̃ ingrediuntur eas
dem nisi cum eis dijs suis volue-
runt immolare. Hii sunt etiā de-
mones de quibus glōriōsissim⁹
augustin⁹ in libro de civitate dei
evidentissime scabit. qui homi-
num viventium corpora ut dya-
ne subito ex hominib⁹ rapiebāt
et cum ea delusi homines in ali-
as religiones delata vidissent.
que apud se mortua estimabāt
illa iam imōlia facta credebāt.
et in deorum numero computa-
bant. Sic ⁊ nos temporib⁹ ino-
dernorum etiam frequenter au-
divimus quasi in agone mortis
positas mulieres subito rapi.
⁊ earū loco a demonib⁹ figmēta
deponi et ip̃a figmēta similima
raptis corporib⁹ quasi mortua se-
peliri. visas vero feminas ⁊ in-
ter homines cōsultas. Quāq̃
magi ī egipto coram pharaone
virgas suas ī dracones dūcēt.
ranas fecerūt et aq̃s fluminis
in sanguinē mutauerūt. Ut au-
tem dicit veridicus augustin⁹ p̃
mūdū demones dissacrētes oc-
ulta seīa defērt. per que subito
talīa figmenta procedunt. Et
vtrq̃ illa que magi in egipto fe-
cerunt vtpote dracones ranas
et sanguinem. vera signa fuerūt.
et hoc non fallaciter lic⁹ nequi

ter h̃uaciter ostendēt. Quid
ergo culpat si quis dixerit q̃
demonēs subito figmentū hūa-
no corpōi similitū faciant et
pro sublato corpore ponant.
Quis enī dubitet demones īge-
nio sagaciori cillere q̃ homines
in infirmitate cuiuslibet lubica-
re possint ⁊ facili cōualescen-
cia hoīnis vel de morte ⁊ scōm
hoc si cōualescere deb⁹ potest
eū ⁊ ad aliena trāsferre. Et hoc
quidem si demones possunt. ad
t̃ps t̃m p̃nt. et nō illud diu du-
rabile figmētū similitū corpōi
potest efficere ⁊ corp⁹ iuisibile fa-
cere qd supponūt. Si enī p̃ abhū-
ctiōē lapidis estolamī ṽl p̃ mi-
gromāticis icatōes aliq̃s iui-
sibilē hoīb⁹ ⁊ ddi potest. q̃re nō
potius ope ⁊ īgenio deōnū. In
ptib⁹ theutoīe plenissima fēm
predicatorum ⁊ minorū attesta-
tōe p̃cepi puellam nobilissimā
esse filiā coitis de swanēborch
in clauetro moīaliū enutritā.
q̃ per aliq̃s horas a demōibus
nocte rapitur. ⁊ in ipso raptu i-
uisibilē et incōtrectabilē op̃re ba-
tur. Et hoc cū qdā fē ei⁹ carnalē
de ordie fēm mīorum experitū
ceruus voluisset accepit dām
puellā sororē suā ī gremio ⁊ bra-
chijs eam fortissime strepit ⁊
tenuit et tamen veniente hora

captus de manibus tenentis iu-
bilitate et intractabiliter tolle-
bat. Hoc exemplum magister al-
bertus frater ordinis predicatorum
theologus in disputatione pisi-
us abburit cum coram episcopo
presens predicta questio de rap-
tu mulierum taliter moueret. sicut
ab illa fide plena percipimus quod in
disputatione fuerunt. Mentem vero
translatam homines qualiter demones ali-
enent videre non possunt. non eo mo-
do quo homines per inergiam
operacionis et mentis infirmitatem
sicut amentes penitus non aduer-
tant efficaciter amatores. Cum vero
voluntate divina vel hominum diligē-
cia ita capti a demonibus hominibus
restituunt et mentem nunquam tamen sic re-
stituunt in integrum sanitatem quam
semper eorum cor suspensum sit et
pronum ad reditum. sicut illi qui se-
mel amentiam passi sunt facillima
occasione ad amentiam relabuntur.
Quod quidam referunt quod viderunt sa-
cies sic raptum que pallida sup-
macie et livida et oculi magis in-
stabiles quam in non raptis. Cuius
tena brabantie villa est solennis
et nota. In hac quidam iuuenis
puellam virginem adamavit. Cum
que pro eius nuptiis illius pare-
tibus loqueretur et illi tenuerent pu-
ellam medio tempore iacit in amentiam
qua ingravescente mori omnibus

visa est. luctu ergo facto capane
qui pro mortua pullate sunt. Nec
mox iuuenis amator puellae de
villa eadem in crepusculo noctis
pergebat ad aliam et cum per du-
meta transiret audiuit vocem quasi
femine lamentantis. Sollicitus
ergo discurrēs et querens audi-
tam inuenit puellam quam mortuam
estimabat. Cui et dixit. Mortu-
am te plangunt tui et hunc videri
nisi. Et ecce ait vir ante me
vadit qui deducit me. Stupefactus
ab hoc iuuenis cum neque alium
non solam puellam videret. audacter
rapit et in demum extra villam
peritus occultauit. Tunc regressus
ad villam amicis suis loquitur.
Ingrebitur ab patrem puellae cum
amicis sedentem ad finem. querit
si sibi suam filiam daret quam qua-
si mortuam plangebatur. Cui pa-
ter ammiratus respondit. Num
quod pro deo michi es ut mortuam
suscites et accipias in uxorem.
Et iuuenis tantum ait libens
spondeas ut filiam tuam habeam in ux-
orem si vitam reddidero et sanam.
Cui pater consentiens dictum co-
ram omnibus confirmavit. Mox iue-
nis elevato lintheo quo cooperta
putabatur figmentum mirabi-
le quale a nullo hominum fieri potuit
iuenerunt. Dicit autem ab hiis qui
figmenta huiusmodi dyabolica

Gauisus hereticus diem suū sta-
tuit, frater vero piperidem cum sa-
cramento corporis ꝑ clam secum
sub cappa portauit. Duxit ergo
fratrem hereticum in speciem cuiusdam
montis in apulum valde palatium
quod claritate mirabili refulgebat.
Nec mox ut in inferiori parte
palacii peruenierunt viderunt
thronos positos quasi ex auro
purissimo. In quibus rex fulgore
et choro circumdatus et lux eius
regina sereno vultu pulcherrima
et ex utraque parte sedilia in quibus
seniores quasi patriarche vel
ut apostoli astante per maria
multitudine angelorum et hi omnes
luce fibere choruscantes ut ni-
hil minus quam demones putaren-
tur. Hos mox ut vidit hereticus
cadens in faciem adorauit. Dicit
autem frater immotus stetit. Et ta-
to spectaculo vehementer obstu-
puit et mox ad eum conuersus
hereticus quare inquit filium dei
intuens non adoras. Pronus
accedens ad ora quem vides et ab
ore eius fidei nostre secreta susci-
pies. Tunc frater accedens pro-
tinus attraxit piperidem et obtulit
regine in solio residenti dicens.
Si regina es mater ꝑ ecce filius
tuus quem si suscepisti tevelut
matrem dei recognoscam. Cum
hac protinus voce totum illud fan-

tasticum euanescat et ad nichila-
to fulgore tante tenebre densu-
erunt ut vix frater cum ductore
suo ab montis exitu regredi po-
tuerunt. Conuersus ergo here-
ticus ad fidem rediit et miris de-
monis astuciam stupefactus ex-
pauit. De quarta specie demo-
num dicemus quos apostolus
spiritualia neque in celestibus vo-
cat. Et nota quod dicit spiritualia
neque ad distinctionem demonum
alicuius qui se corporalibus ap-
paritionibus frequenter imiscet.
Isti vero spiritualiter magis et
nequiter atque subtilius in decep-
tionem et damnationem hominum
debauchant. Illi enim simplices
et pios decipiunt per istorum
vero nequissima et astutissima
temptamenta etiam homines perfectissi-
mi cadunt. Illi iterum temptare
cessant isti nunquam. Contra hos pe-
trus apostolus orationibus precipit
iugulare fideles quia abusus
vester dyabolus tamquam leo rugiens
cauit quousque deuoret cui resi-
stite fortes in fide id est per opera
fidei resistam. Circuire autem
dyabolus dicit ut si superare non
possit in uno vexet te tamen ut suc-
cumbas in alio vel si ab horam
ei in temptatione existis nichilo-
minus tamen ingereare quod semel
vel pluries spreueris non veretur.

Hic fit q̄ qñq; multo tpe chstē
tē hoīez tēptat. quē tandē victū
tedio virtutis statim eneruat.
Hic quoddam accidit qđ sine
vlla hesitacōis dubietate agno
ui. ¶ Eāt puella quedam ī bra
bācie partib⁹ iter p̄ces gñola.
q̄ ī amorē aīus dā iuuenis per
multos ānos mīre demonū stī
mulabat insulū. Nec cum m
f̄equēter aī multas lacrimis ī cō
fessione dyabolicas īfidiās api
ret. Insulū vt sūmope cauerz ne
nūtu ā vbo iuueni tēptacōnis oc
casio preberet. Et paruit illa bi
ligēter vt monui. Cūq; adeo g
uiter tēptaret vt sompni ⁊ abi
pderet appetitū accidit nocte q̄
bāvt tātō demonū agitatetur in
pulsu q̄ supueniente aurora sur
gere cogitat; ⁊ clamabite iuue
nem q̄ in viciō manebat. Nec
moza. vbi surgens oculos apu
it vidit castū q̄i plagis recētā
b⁹ caudā p̄leni s̄mōe dicētem
sibi lingua patra. Moī. doīs.
amor. ie. sūt tres. vīās. libōs.
lidōns. et li. tres. gens. Quod
nos latīe coloratis verb̄ expomi
m⁹. ¶ Ne diligas qui sum formo
sus bon⁹ dulcis gñosus; vñ vsus;
dilige formosū dulce q; bonum
gñosū. Decyt dixit epente dis
paruit. ⁊ puellam in ōni pace ⁊
gaudio ⁊ gñaciā actione ab ōni

temptacōne liberrimā derelīq̄t.
Bene ⁊ vndice de se cast⁹ asse
ruit. diligend⁹ est enī p̄e omni
b⁹ q̄a speciosus forma p̄e filiis
hoīm et sicut splēdē ⁊ glorie et
figuā substācie p̄is. Contra de
hoīe dicit. Omnis caro fenū.
Diligend⁹ est q̄a bonus a quo
ōne bonū. Cōtra de hoīb⁹. nemo
enī bon⁹ n̄ solus de⁹. Diligēd⁹
ē etiā q̄a dulcis. vñ labia fau⁹
distillās. Misericordia ei ei⁹ su
p̄ oīa opa ei⁹. Cōtra de hoīe sa
lomon q̄at. neq̄us oculo qđ cre
atum est. q̄ tñ est lucina corpis
n̄rī. Diligēd⁹ ē etiā q̄a gñosus
quē pater de⁹ cōstituit heredem
vniūsoz per quē fecit et secula.
Cōtra de hoīb⁹ dicit malachias.
Nūquid non p̄ vn⁹ oīm n̄m̄
quare despicit vnusq̄sq; prop̄i
um suum. Merito ergo puelle
iuuenem diligēti castus p̄ hec
verba conclusit. ⁊ se potius dili
gendum formosum bonum dul
cē gñosū cōprobauit. ¶ Simili
ape modo audā militi ad asser
tiōē ordinem t̄aseunti castus
in vīsiōne conclusit. Nam cum
ille grauissime a dyabolo ab ex
itum tēptaret; ⁊ de nocte ī noctē
meditare apostatare p̄ fugam
semel parato ad exitum ⁊ quasi
commobiozem horam noctis in
lūlo prestolā et semiūgilāti

erit? apparuit i forma psonatū
 simi vici et cū ab illo q̄reret q̄b
 sic iacēs haberet mali. Rēdit il
 le. dolorem cordis habeo et mag
 nū defectū debilitatis i mēbris.
 Cui dñs grossū panē ordeaceū
 offerens dixit. Surge et come
 de panē istū. Quē ille turbat?
 intuitus. quō inqt panē istum
 grossum comedere in q̄ panē mo
 nasterij simulagineū māducare
 nō possū. Tūc domin⁹ detecto
 latere vulnē pectoris sangne
 et sanie pfluente ordeaceū pa
 nem admouit et tali profluio
 madefactum iubz comedere lan
 guescēte. Mor ille cum horrore
 mēbris dissiliēs. heu inqt dñe
 quō taliter pollutū comedere
 quē i pollutū causabā. Et dñs
 q̄i minaci vultu inuēs refutata
 oportet iqt vt gustu saltē atēp
 tes q̄b sapiat panis iste. Cūq;
 ille diffugiū nō haberet et suscep
 tum panem tremebūbus sūmis
 vix labijs attigisset. sensit i pa
 ne sup oēz suauitatez dulcedinē
 mirabilē. quē hyanti q̄dē ore cō
 tractans totū subito cū miā aui
 ditate comedit. Nec mora. dñō
 disparente temptat⁹ ille ad se re
 uersus ēz q̄b vidisset et sensisset;
 sincero corde retractas ab omni
 dolore mētis et carnis tēptacōe
 qualuit et in magna t̄āq̄litate

spirit⁹ vsq; i finem vite p̄māsit.
 Quid mir⁹. Ordeaceus panis
 austeri orbis mellea cristī late
 ris p̄fusione limit⁹ est. S; et hec
 gen⁹ demonioz cū aliter de apē
 hoies q̄sq; nō possūt demōstra
 ciones in aere faciūt. q̄b? simpli
 cū corda in amīcōez isolitā ex
 tati potestātē faciendū talia
 venerūt et q̄i sup omne mīacu
 lū qd a sanctis in terra fieri vi
 dem⁹ sicut v̄aciter fit i diūsitā
 te morborū illa spūalia neq; cie
 qd est in aere curiositate gaude
 tes attollāt. In hīs r̄ndū est
 et oculata fide mōstādū q̄ licz
 talia fieri videant in re tū nul
 la p̄cessus sūt. sicut nec vlla q̄
 similimaveris et subsistentib⁹
 rebus i speculo continent. cū n̄
 la tamen existēcia vel veritate
 subsistant. s; speculo mor obie
 cto sublato obiecti similitudo s; b
 t̄abitur in vidente. Quid aut
 hinc sub v̄assima attestacione
 contigent audiamus. **Fratre**
 heinricum theutonicum quōdā
 lectorem fratrum predicatorū
 in colonia virum in omni scien
 cia cum sanctitate aspiciam. be
 q̄ superius fecim⁹ mēcōez attel
 tātibz fr̄ibus narrātem audiri.
 Cum qdā fē nobil⁹ gñe et reb⁹
 pollens de britannie p̄abus or
 dinem p̄dicat⁹ intrasset apud

lugdunū gallie cum fratrib⁹ mor-
tabatur. Appropinquāte tempo-
re p̄fessionis sue petiuit a pri-
ore suo redire ad terrā suam. ut
disponeret de rebus suis. Et an-
nuit prior cum eoq; iter arripu-
it. Cumq; venissent in desertis
britannie videntur stupendum
miraculum. Et prior quid est il-
lud? frater illum dicens ad fō-
tem lucidissimum super quē la-
pis instar altaris in columnis
marmoreis locabatur. aquā pa-
nus superhibet. Nec morā. te-
nebrato celos ceperunt nubes cō-
currere mugit̄ tonitrua ymbres
ruere fulgura choruscant. statiq;
tanta inundatio facta est ut cir-
ca locum ab leuā vnam tota
terra obrui videretur. Quod ut
vidit prior est miratus et hoc au-
diente dicto fratre heinrico ma-
gistro ordiis beate memorie fra-
tra iohāni episcopo et alijs plu-
ribus enarrauit. Hoc idē audiui
a patre meo añ annos .xl. q̄ illi
in partib; sub ege richardo an-
glie militauit. Nec cū dict⁹ fra-
ter heinricus m̄ et multis alijs
recitaret quesiuit cum ista fieri
potuissent et rēdit q̄ sic arte
magica ignota modo hominib;
et ministerio demonum qui ad
tempestatem et pluias aeti pos-
sunt impellere et concitare cū v-

lūt occulto tamen dei iudicio p-
mittente. Eundem fratrem
heinricum et istud valde mirabi-
le narantem audiui. Coepit ē
te priore prouinciali fratru pre-
dicatorum in partib; transma-
rinis. acabit ut in accouensem
ciuitatem gracia visitandi fra-
tres scdm ordinem aduenisset.
Facta autem cēna vno vespere.
scdm morem suum conuētū totū
ut collacōnem eis faceret extra
claustra abitū puōuit. Est autē
locus ppe mare ad partem oc-
ciduā ciuitatis. Cōsidentib; igi-
tur cunctis super mare ppe lit⁹
nebula cōscēdebat. q̄ post pau-
lulū abnullata apparuit super
mare mens altus et diffusus et
super montem structura in mo-
dum castri nurocum abitū tur-
ribus ac palacijs decentissima
disposicōne mirabilis et ab ipso
castro vsq; ad litus pons ingēs
cum multa diffusione protēsus
per quem et equites et pedites
diuersi scematis atq; figure as-
cendere et descendere videban-
tur. Cum igitur frēs aliq̄ diu-
tali spectaculo nimirū attenti
tenerentur dixit fratrib; dāis
p̄uicias fr̄ heinric⁹. Surgam⁹
fratres eam⁹ ad oracōem illudit
enim dyabolus ocul⁹ nostros ut
curiositate nos tēat et a dei ope

torpeam? Secedentibus scilicet aliis autem auctoritate ducti usque in finem euentus immobiles permanserunt videnturque in statu nocte ut prius matris vnde nebula superpergit et post modicum nebula dispergitur nullam illius structure substantiam operare. Horum similia videntur antiquitus in angelis patribus dicebantur: sed predicatione veritatis figmenta nunc credimus annullari. Siue igitur dormiat siue vigilet siue studeat siue abulz quis fidelis secundum Hieronimum semper in animam pingat crucem domini quam contra demones est crucis virtus insignis. Dormientes enim ac si vigilaret non solum in anima sed etiam in corporibus verantur et eos surgere abulare et loqui faciunt et ad facinorosa sepius provocant et impellunt. Dabui in scolis socium quem me videte et audiente non solum facta sed et dicta locum nescis de die receptas dormiens etatabat quod ut certum vigilas nullatenus potuisset. Bulus rei sunt exempla plurima. Devigilante vero veneabilis bonifacius quodam lausone episcopo me audiente tale quid narravit. Erant in villa quidam cecus quidam qui vacas totius ville in pascuis custodiebat repellebat a frugibus et ab certa loca pascuis vberiora ducebat et quod maioris erat perdigii colores et sta-

tum singularum vacarum specialiter decinebat. Verbi gratia ut si vacam talis coloris ab homine petuisses sine difficultate vacam talem tibi apprehendam in cornibus obtulisset. Ad locum autem cum quidam episcopus advenisset et de ceco audisset talia et probasset quod fuit ab illo si confirmationis sacramentum ab episcopo suscepisset. At ille non inquit. Nec mora episcopus confessum confirmavit ceumque mox ab eo vacarum discretio est sublata quoniam de monum opere et ministerio hoc fiebat. In studete autem quod factum sit a fratre ordinis predicatorum hoc audiui. Frater quidam post maturas reflexiones in cella voluit ut studeret et mox ut oculos obiecit libro dormitabat. Cumque sepius reluctaretur nec prevaleat impaciens dixit sibi. Quid est quod contra solitum tibi prevaleat sompnus? Et mox dyabolus ab eum. Modum clausum sunt portae. Et ille. quomodo inquit claudetur? Et demones a vertice usque ab pede ab aure usque ab aure. Et non locum quod in hoc crucis misterium demonstravit. Simili prope modo magister albertus theologus frater ordinis predicatorum narravit mihi quod pariter illi demon in spiritu aiusdam factis apparuit ut eum a studio evocaret sed mox crucis virtute

discessit. ¶ Quid autem de ambulatione factum sit audiamus.

¶ Narrauit michi frater ordinis predicatorum quod in itinere positus in specie socii sui qui retro se a via parum declinans remanserat dyabolum vidit precedere et cum illum socium crederet et eum assequi vellet nec posset tandem cum villam ingrederetur et ille non compateret solusque videret semire turbatus est qui ventus sine socio ita domum recessit mentiens. Nec diu post socius eius et ipse turbatus intrauit villam et inuenit anxie residentem qui per amirationem signans se et quid actum sit conferentes ambos se illusos a demone reppererunt. Caueant ergo fratres predicatorum et minores ne sancte et excellentissime institutionis regulam excedentes socium non ad expectatum a visu precedere vel subsequi paciantur quia certum est quod ista et multa maiora horum pericula de sociorum momentanea diuisione frequenter eueniunt. Neque enim nescius futurorum periculorum atque malorum celsus salutis princeps humane existit vel esse potuit qui combinatorie discipulos ordinauit expecta sunt mala. ¶ Est et aliud nocendi genus. Est frater ordinis predicatorum michi con-

sanguinitate coniunctus cui hoc accidit quod subiungo. Iacebat vno mane in dormitorio vigilans ante pramam et ecce vidit demonem in specie pulcherrime mulieris in dormitorium venientem et turbam grauiter cepit quod mulier illici et hoc illa hora intare permissa fuisset. demonem hanc esse minime suspicatus. Nec mora progrediens mulier se iuxta fratrem in lecto quasi consuecit ad illum alliciens collocauit qui statim horrens et signare se volens nec valens deorsum tandem ab parietem ponens et pedibus latus illius conatens cum pugno eius faciem percutere voluisset os demon late diffusum aperuit et a lecto detrusus repente disparuit. Tantis autem colluctantibus frater ipse et de mens strepitus fuit ut a fratre in primo lecto quiescente et stupente clarius audiretur. Clamare autem frater passus violentiam demonis cum voluisset ut non narrauit non potuit sed tamen quasi mutus irrugit. Et mirum valde quod vante quam arte demon hoc potuit et hec maxime contra iuuenem qui dei gratia plenus fuit. Sed hec questio citius soluitur si de lupis beati abrosii sententia in examens videatur. Homo quem lupus prius videt atcescat et accipiat.

obutu noctis licet clamādi v
lūcatem habeat. nō habet tñw
cis misterii. despiatq; eū tāq̃
victor vici ablate. Et rāo na
tural. lup⁹ rabijs oculorū suorū
imissis. hōi ei⁹ spūs visibiles de
siccāt in istanti. q̃bz delicatiss
sicantē arte et sic rāuis effi
citur istrumētū vici obligatius
impedito. Si ergo lupoz natūā
talem violēciā p solū cūiū ha
bere pbat. qñ potius natūā de
monū q̃ multo subtilior sagacior
et potētiore ē vtpñcia sue mali
cie vici oblig; i hōi eviūq; pa
riter vel auditi. ¶ Et m̃ simile
q̃b accidit p qd etiā ista pbat.
Accersit⁹ ad opescendas inimici
cias q̃ iter duos frēs carnales
guissime vlabant. cū fratre eoz
sac̃dote preclaro ite accipui.
Vbi ergo sacra nocte añ vigiliā
pasche i cenaculo iacebam⁹ spa
cio tñū miliariū ā q̃tuor añ diē
euigilaui. et hortabar vt sac̃dos
descēdes iferius ignē i candelā
deferret. qua inspecto libro ma
tutinarū officium cantaremus.
Paruit ille. et cū candelā accē
dere debuisset. tāto tremore con
cussus ē vt sine igne reuinceret
diēs. Ignem ab pñs nō habeo
expectare vici diei lucē oportet.
sic ille vltavit mendaciū ⁊ pñl
lamimitatis sue vici diā nō de

terit. Amui mor vbi illius. q̃a
suscitare quēpiam illa hora de fa
milia nō decebat. Ergo vbi ob
dormiūmus non euigilaui vsq;
ad ortum sol. Exat⁹ igitur et
dolēs tā diu dormiuisse surgēs
i lecto conlebi. Apertis aut ocu
lis ab fenestram vibi quasi sociū
meū caluo capite. nudato ingui
ne ⁊ a sinovetro. velut ab vici
nam faciendam demonem stan
tem. Indignat⁹ ergo socio meo
vehemēter cū eum increpare vel
lem nō possem. ablata voce. au
diui mor stertentem sociū. q̃
cum stupore surgēte dixi ridēs.
Ecce iuxta me ad fenestrā i spe
cie tua cū quanta inordinacōne
stat dyabolus et me cōtra te cō
mouit. Nec dicēs vibi q̃ malig
nus ille per fenestram quasi fu
mus evanuit. Dictis autem ma
tutinis festinauimus ad locū vbi
vōti pariter fueram⁹. Nec mo
ta. vbi sequenti die pasche cele
brauim⁹. predicaui⁹ ⁊ amebi⁹.
cū me vicino diuo i pomerio ad
so pñū mendianū deposuissē et
oculos clausissē vt dormirem.
audiui em̃⁹ iuxta me q̃i susur
rantes aliq̃s submisit tñ. Deēs
aut ⁊ cogitans ne forte aliq̃ te
expectēt vt eis satisfacere ape
rui oculos et surrexi. et ne inēvi
dens reclinaui et clausi oculos.

Statimq; audies altius ia et eui
bentius murmures surrexi
nec ullu vidi: sed nec tunc aliquid
de neqcia demonum suspicatus
tercio me deposui. Nec intersti
cium aliqd clausis oculis inter
cessit: cum manifeste vocem au
direm in hec verba. Ecce inquit
cum quanta superbia vilis iste
nos facit dormiens expectare?
Ab hec igitur cum mox apertis ocu
lis surrexissem nec aliquem inue
nissem: conieci pauldubio demo
num iniquitatem qui me et tur
bare voluerunt: et indicium futu
re nequicie demonstrare. Quar
ta autem feria sequenti infra octa
uam pasche conuenerunt amici
fratru illorum: quos ad pacem
reducere debebam? et inter age
dum tanta inter se freres discordia
sunt commoti ut in eode loco ubi
ante demones audieram murmur
antes: nisi maxima pentu et aico
rum violencia restitisset se iuice
instinctu deonum validissime permis
sent. Vici m? tunc dei gracia nequi
ciam demonu et pace re forma
uim? iter fratres. Propter hoc
igitur duo confideari possunt in
re gesta qua reuli q? penitencia
demonis que primovidi vox in
ablata est ne clamar? secundo aut
cum plures eoru ter audissem vi
sus michi ablat? est ne videret.

Vide ergo lector quantas et qles
nocendi artes dyabolus attēptat
et q? sollicitu esse hoies aduersus
illu semp oporteat nec frangi vl
lis iuribus nec allici blandimentis.
¶ Anno pñte. M. scz. cc. lviij.
ape citate colonie agrippina in
villa q? oppidu regis vocatur qba
solēni die igēs chorea deonum in
habitu alboru mōchoru i planicie
campi visa ē. vocitue ala sōnis
et apubians et exultans. Cōgre
gatis igitur cum sacerdote suo ho
ibus villeici ad choreā accedere
voluissent. demones scdm q?
hoies ^{hoies} appropinqbant chorizādo
procedebant ad flumi q? ad usq;
se total illa malignactū turba i
flumi adnullavit. Et hic q? ne
qcia deonum ostēda ē: q? q? ab
exēplū spiritualiu virorum ab
ludum nephariu chorizantium.
hoim simplicitate; iducere volu
erūt. ¶ Vide et hic spūalia mie
neqcie in celestibz. Bū memo
rie iordan? fr? et magister ordīs
predicatoru gracia visitadi frēs
romā veneāt: qui accepta bene
dictione in domo fratru a fratribus
legit missam: itauit postea in
hemariā videre languentes: et
inuenit frēs ouersu q? sane men
tis esset tamē diligētissime ope
ditu. Quent g? mge ab illo co
pebito causā: tñbz ille alienatu

se fuisse hactenus in abusu ei⁹
integre restitutum. Credidit magis
spiritui neque acius quā decebat.
et opediū solui precepit. Nec
mora. felix propter honoris audito
abusu ei⁹ mābat eū facta de
mitione post pradium intrare ci
tiā. facturū clero Simonē. Hinc
postea veniē ab pradiū mābat
vixē fē cōsus q̄ fuerat cōpebi
t⁹. acubuit ille sensate se habu
it. Et ubi facto pradio et dictis
gracis magistro stratu est ad
pausandum venit de moiac⁹ ille.
et accepto rasorio guttē magistra
dormientis iadit. h̄ non ex toto
nūdum ēto loco vulnere dato.
Qui subito lesus euigilans ma
nū obiecit rasorio. et duob⁹ aut
trib⁹ digitis vsq⁹ ad emutlacō
nē vt credebāt lesionē accepit.
Expropterea ergo i tumultu toto
conuētu acurrūt fratres magistru
q̄h seminecem inueiunt et elato
fletu cum clamorib⁹ euulabāt.
Tūc p̄or dom⁹ ipato silēcio p̄ce
pit ne res i scandalū ordīs dif
fideret. et ne iūteret ab emulis
secularib⁹ celaret. Venit ergo
hora prediciandi et prior fratru
vice magistra predicatur⁹ access
it. At ubi themate prelibato p
seq⁹ Simonē debuit subito resolu
tus in fletu cum clamore valido
mugitū emisit. Attentis aut oī

bus cardinalib⁹ q̄bā felicissimus
familiarissimus ordinis p̄orē tra
hit ad p̄ter. q̄nt q̄d cause sit. Fa
tet. Nec morā abo ignēdiū ab
papā aperit infortunū. cōcla
mat ad plāctū papa dicēs. Heu
dñe de⁹ q̄d actū ē. hodie magis co
lūna ecclē cecidit. Quib⁹ pluā.
Accedūt cūrgia p̄spiciunt p
tactāt vulnera. Simū potius q̄
hūanū suadet adiutoriū. cū om
p̄reū istancia postulādū. Ter
cia aut die huius ifortunii illu
cescētē inuit magister adolescē
ti nouicio vt sibi altare prepar⁹
in occulto. Stupefact⁹ igit⁹ (nec
mirū) iuuenis p̄or indicat q̄d si
bi precipit. q̄ q̄h raptus stupo
re nimio curat ad magistru. q̄nt
si delir⁹ an falsū sit q̄ missā in
supmo vite piculo velit celebra
re. Magister ergo ituit⁹ p̄orem
aūf ocul⁹ inuit vt recedat. Quo
parente et exspectante tam gradis
euent⁹ surrexit magister vt po
nit⁹ sacris vestib⁹ se induit. cele
brauit et sumpto corpore viui
fici sacramenti vulnera manus
et gutturus secūde ablucōnis in
calice liquore p̄fundit et sic in in
tegrū sospitat⁹ eadem die i ami
tacōez oīm q̄ cōsciuerūt i chisto
tio corā papa et cardinalibus
et oī clero gloriofissime predi
cauit. Hinc postea fcm̄ ēvt i p̄e

papa et fratres in curia deuotissimi
 erga predicatorum ordine; eum icon
 suetas auctoritatibus et privilegiis
 exaltarent. Non successor ipsius
 pape honoris dominus papa grego
 rius frater iohanni dicto de argen
 tina quondam bolnensi episcopo ma
 gistro ordinis predicatorum facto cum
 magna deuotione dixit. Me tibi
 karissime qui pro maiore papam
 ordinis constituto linguam aut tuam
 ponam pro malleo ut secundum omnia pri
 uilegia que ordini tuo expebunt
 vel privilegia que alijs etiam re
 ligiosis quibuslibet usque in presentem co
 cessa sunt privilegia scribi faci
 as et bullas. Nec mora magi
 ster et qui cum eo erant fratres omnibus
 registras apostolicorum inspectis
 omnia privilegia que sibi commoda
 et utilia pro confirmatione ordinis
 essent vel fore possent consensu
 cardinalium et curie bullata et
 super scriptis omnibus insignita so
 lemniter acceperunt. Tunc ad
 beate memorie iordanum redea
 mus et quid fecerit vel de eo sit fa
 ctum videamus. Igitur ubi dies
 venit quo accepta licencia a car
 dinalibus exire curiam debuit
 a domino papa iuitatus contra con
 suetudinem nunquam visam ad mensam
 eius in modum lune corniculatam
 sedere compellus est et post pran
 tium sic dimissus. Et vide quid

actum sit. Exterrita comam ad sex
 fere miliaria noctis tenebris de
 prehensus hospicium cum suis a
 laceratam ville quesivit et non ac
 cepit. Sed cum receptus fuisset a
 paupere et pro penuria recipien
 tis incenatus vespere remansit
 sed dixit cum ingenti gaudio fra
 tribus qui secum erant. Dominus dicitur pres
 biter ille qui nobis negauit hospi
 tium quia michi gloriam abstulit
 qui hodie cum summo ordinis pot
 fice in una mensa confedit. Hic p
 alpium iuga non longe a motis pe
 de digressus acuta febrem gra
 uissimam labore itineris fatiga
 tus inuenit. Et vide lector qui cal
 lide et huic insidiatus est dyabo
 lus sancto viro. Episcopus citatus ad
 quam declinauit ut audiuit tanta
 preteritis abusu hospicio recepit in
 firmum et violenter in apertum sui se
 creti thalamum et in lectum proprium
 collocauit. Dabit autem magi
 ster secum portem sui ordinis viz dis
 cretum litterarum valde et primum in mori
 bus probatum et philosophum qui magister
 sacre theologie etiam in heremitate
 durissimum dixit. Oportet ut ma
 gisterio eximias te et michi
 his obediens et subiectus. Cui magi
 ster humiliter fiat inquit. Non
 ergo contra consuetudinem ordinis sua
 uiter in plurimis statum confirmatum.
 Primo enim ut vidimus in lectis

plumeis iacere fratribus non licebat; Sed quia in multis locis et terris marie apud pauperes palearum copia vel stramenta non sunt. Statutum est ut sicut sternere fratribus iacere licet. Nocte igitur magistro solo in thalamo quiescenti apparuit dyabolus transfiguratus in angelum lucis dicens. Estne magister iste iordanus qui fama celebris et virtute per tanti predicatorum ordinis clarescit. Dubitavit potestatem ante longo tempore te novissem. Id quod vir et iuvenis factus es qui quasi dominator terre in lecto plumeo et seras requiescis. Misere qualem exemplum ordini tuo et fratribus relinquis. Sed non est tui deus oblitus in fine qui ad redarguendum te misit me. Et tu igitur surge et terra supplex inambas. Nec mora dyabolo disparente terratus magister in terram corruit et sic iacens mane a dicto patre et fratribus invenit quem pater valde severe corripuit et per obedientiam in lecto iacere coegit. Sequenti autem nocte sathan iteravit audaciam durius quam prius sibi inobedientem redarguit et magistro ad terram descendere more precepit quem cum de mane prior iterato invenisset ad terram graviter indignatus dixit. Minor vestram non tantum ut ita dicta stultitiam immo proesus in

saniam quam in periculum non solum corporis sed etiam anime contra obedienciam hoc facere voluistis. Et ego testor altissimum quod nolle per totum mundo ita graviter contra deum et ordines excessisse et hec dicens flere cepit uberrime quod ut vidit placuit et magister et prociens ab eius pedes confusus est quod ei ut ab eo verius cerneretur transfiguratus in lucis angelum dyabolus illusisset. Tunc pater ab misericordia mitigatus est valde et precepit ut lectum ascenderet et tempus creaturam expectaret. Erat autem debilitatus valde et induata materia vir habebat spiritus ad pausandum. Tertia autem nocte non destitit neque dyabolus tripliciter salutem et vir more ad increpandum verba composuit. preuenit enim vir beatus et dixit. O necessissime humani generis inimice quomodo simplicitatem meam quasi per zelum qualicumque ad ordinem illudere voluisti. Et ego quidem non hoc omnipotentis dei dispensatio permisset sapientius advertissem quod melior est obedientia quam stultorum victime et quod quasi genitorem olendi est nolle acquiescere. Sed et hic in miserie accessit gloria tibi autem consilio sempiterna. Et statim hiis dictis in facie umbratam expuit disparentis. Magister

aūt postq̄ cum alacritate spīri-
tus et sine perturbacōe quie-
uit circa diem septimū optime
cretauit. qui īfra paucos dies
ab egrotudīe recreatus integer
rime conualuit. Quibz autē si
bi in ipsa sua infirmitate cōge-
rit ad exemplum posteris affu-
turū fratibz enarrauit. ¶ Hic
et aliud p̄ illūsiōē demonis ī
bonomia cōtigit. Celebrauit idē
beatus vir missam die q̄daz ut
solebat fere cotidie ī secreto. sen-
sit autē tam mirifica odoris fra-
granciā in suscepōe diuini sa-
crāmētī ut nulli esse posset du-
bium hanc nō esse n̄ a deo n̄ for-
sitā alicui qui discretiōez spīri-
tuum habuisset. De mirē odori-
ferum per longū tps habebat
et manus. ita ut vir ei et bus sa-
per; ore sumptus. palato tamē
cordis interiorius discerneret q̄a
odor ille recreacōez spīritui non
præstabat. Abiit ergo dñm de p̄-
cā quid sibi vell; odor ille resp̄-
sus in uanum. et euclatum est ei
q̄a demonis arte sit gestum et
crucis signaculo mox cessauit.
¶ Eodem tpe cum idē magister
iordan⁹ multos lātos cientes
ad ordinē cūtisset et ī bonomia
recepisset et multa ex eis grauif-
simis demonū impulsibus temp-
tarent. et per hoc magister mi-

ra oracionum instantia repug-
naret. vna die cum demon libe-
ra uoce locutus est ei. facias in-
quit fratres tuos cessare a pre-
dicacōe et confessiōibus ho-
minū audiendis. et ego cessare
faciam socios meos ab omnimo-
da temptacōe frat̄ et lucta.
Cōsensit mox magister ad tem-
pus et effectum mox cōsensit et
sponsiōis. Nec multa post hoc
dies effluerant cum magistro
oranti dictum est ita. Quid est
q̄d facere uoluiti. ut imites pa-
ctum cum morte. ¶ Dret fratres
pro tpe et p̄ tpe itudāt pro pi-
morū instructiōibz et salutē et
paul dubio pure et uigilāns in-
stantia temptacōes demonum
repellent. ¶ Nec mora. ubi hoc
magister ī capitulo fr̄ibz idica-
uit et illi mādātū ei⁹ miro spīri-
tus feruore cōplect. ut⁹ dñū
eneruata ē et fr̄es in cōi oēs mi-
ra alacritate mentis ab cibus
temptacōibz q̄euerūt. Et hinc
nota lector q̄d ī hoc articulo di-
cat gloriōsissim⁹ aug⁹. Oracōi-
bz mūdāmur lōibz instruimur
utrūq; aut bonū ē si uacat. si u-
ro nō meli⁹ ē oracō q̄ legē. In lō-
nibz agnoscam⁹ q̄d agere deba-
m⁹. ī orōibz percipim⁹ q̄ saluta-
riēcā postulā. Oracōibus
nutrit anima. lōnibz excitat.

Quia semp oīo sine lōe p̄fice
re ē lōo sine oracōne cassime.
Vñ 7 discerri potest defacili qñ
a sit p̄culi 7 laboris patum vel
nichil orare 7 semp legere 7 nū
q̄ ab sapidam scām puerē.

Vibi 7 cassime expt̄ sū ficut
auditor eius p̄ mulā t̄pus q̄ re
nerabil̄ ille f̄t orōis p̄dicatoz
magister iordan⁹ cuius sup̄ se
cim⁹ mētionem multis annis fe
re cotidie cū tñ i cathedra theo
logiā legerz. tñ de die et nocte
oracōibz iātebat vt psalteriū
dauitiam legerz et interdū dī
ctis horis 7 lectōibz 7 disputa
cōibz terminatis cōtemplacōi
dine 7 meditacōibz insudaret.
Quid mirā ergo si tal̄ homo in
saētia p̄ficerit q̄ tā sancte tam
integre i v̄tute p̄fecit. Certū ē
ergo vt i p̄cedētibz b̄cīm ē oīo
nū instātiā v̄tutē demonū ener
uari. et nō tñ studiū scripture
verūcū oīa v̄tutis grāz per ora
cōis vigilantia augmētari et
in robur p̄seueratiē cōsuari.

De ipso autē pie memoriē et
vere sancto viro magistro orōi
nis p̄dicatozū sancto iordano
q̄d ad peticōez frat̄ in p̄sa po
suerū indicet. Gaude felix theu
toia t̄ps istat leticie. quōdā v̄
t⁹ glorie surgit virore gr̄e. Ho
rē misericordie spondēs in abū

dācia si vas sit capax vnie. si
uū cōntem ebibit fons aq̄s ide
ficiens. q̄ patens ibez imibit a
uus ide scaturiens quem bibens
ager fitēs fructū cētēnū reddi
dit. Triplo cētēnū faciēs p̄t ior
dan⁹ effluit. vt cuius fōte gr̄a
quē nūq̄ q̄s iminuit bibēs ex i
digēcia. ē stat misericordia ple
n⁹ q̄ p̄flos doluit bīa mundi
misericordia. Allexit ore melleo mul
tos vt casto viuerēt sp̄cto cul
tu phalereo cultū cordi dūerēt.
et v̄bayite sp̄tē gēit ore flāmā
tes igneo fagus peccati pelle
rēt. Sactus orbat⁹ oculo fabro
lumen restituit. et fame p̄fso
populo multiplicatū prebuit pa
nē turbe dū eguit. xpm sequēs
miraculo p̄ quē hoc mun⁹ habu
it. Prece sancti cōperat v̄por
viri bohēmie plēz scō dōueāt ob
spem maioris gr̄e. S; ab oīa
sp̄e nescuit q̄d cōmiserāt sancti
p̄is custodie. Peractis horis
pluribz v̄ti memor efficit. icla
mat sc̄m p̄cibz in fletū 7 sol
uit. Nec moā vite reddiē puer
datis vagitibz. 7 sic iordan⁹ bi
at. Sathā sanctum aggrēdiē
temptat modis mīstias. odor
fiscat⁹ sp̄argit dū sacris istat
mīstias. ē nō valz arctis dū
dolus dū p̄diē in prece v̄ti sup
plicis. Hic tercia sanctam abijt.

fratres illic iuſere. h̄ cum mare
rediit mergēdo cepit pſallere ce-
lum benedicere. ſicq; celum ſu-
biit vt ſignis dat credere. Nec
moza. mox incanduit colūna lu-
cis maxima que dum de celo mi-
cuit membra luſtrans ſanctiſſi-
ma. in quo tranſſet anima vi-
dentes ſcire voluit in te manife-
ſtiſſima. Abiecto ſancto littori
celi lampas emicuit. que ter ſu-
perſtans finit quarto q; eſplē-
duit. in hunc quem ſeū habuit
et ſic te reſu celeri rapta nube
non patuit. Corpus fragēs mi-
ſerice creatur a fidelib⁹. a grecis
dantur vnice latinis ⁊ gētib⁹
laudes caſto cum fletib⁹ et ſic
verū magnifice ſub trib⁹ patet
teſtib⁹. Hinc in achondilica
ferē pē magnific⁹. capite cū
glōria ſit mox ſigno miſic⁹.
ſaluat palat⁹ ſicq; virtutū gā-
cia p̄palat magnificus. Antēq̄
tūc p̄bigia iubar nouū ēcipiūt
prece ſā dēmonia victa clamāt
⁊ fugiūt ⁊ ſurbi ſonos audiūt.
claudos ſoluit leticia cea lumē
recipiūt. Nec p̄is tā eximij ſe-
q̄mur nos veſtigia vt digni pa-
tras filij p̄is ditemur grā. ſicq;
ſeū i glōria ſortes ſperantes pre-
mij ducamur ad celeſtia amen.
Hic vic beate memorie natione
theutonic⁹ de weſtphalia nat⁹

ē q̄ mā p̄edit⁹ grā ordm̄i pre-
dicatoz p̄fuit multis annis.
¶ Frater quōdā ordis p̄dica-
torū elect⁹ et bonus arnold⁹ no-
mine ex patib⁹ treuerēſib⁹ nat⁹
et p̄or f̄m in oppido wiburgēſi
dictū beatū viz magiſtū iōda-
num vt ipſemet retulit in ſtati
deſunctū vidit inter choros an-
geloz ap̄oloz ⁊ p̄phaz ma-
nib⁹ āgeloz feruē ⁊ hoc q̄bem
vt ipſe audiuit b̄a luytgardis
aḡue moialis de magiſtro iō-
dano i ſpiritu rapta vidit. Et q̄
dē lic⁹ patū digrediar apti tñ
de ſup̄dicto fr̄e arnoldo p̄or wil-
burgēſi viſionē pulcherrimam
enarrabo. Retulit m̄ fr̄ plus et
bonus qui hocipſū ab illius ore
percepit q̄ annis paucaſſimis
aſi mortem deſideriū magnū ha-
buerat vt ſuper ſtatu ſuo cui vt
ap̄rium eſt bonatū mēum non
modice metuebat a dño ſolaēt.
Accidit ergo vt ſeuigilanti do-
min⁹ ihus xp̄us i forma ſpecio-
ſa p̄ filiis hoīm glōrioſiſſimus
appareret. quē vt ſtati i p̄mo in-
tuitu cognouit cogitare cepit.
Id vtnā m̄ oñdēs dñe me eſſe
cū ſaluādis i libro vite ſcriptū.
Et mox dñs i pectore ſuo lib⁹ vi-
te demōſtrās ei⁹ cogitacōi r̄ſidit.
Ecce inq̄t liber reuolue eum et
nomen tuum aſcriptū iueies.

Et mox gaudio cordis exiliens
 venit librū et legēs līs auris
 scriptum vidit et in eo repert
 nomen suū. et mento qđem i li
 bro vite pectoris xpi se scriptū
 vidit qđ vita preclāis et opere
 bñ vite cultū i pectore gerebat
 et ore per qđ deo et hoīb⁹ ama
 bil⁹ apparebat. Ipse enī assūsus
 in sociū a dño vngarie fratres
 sui in wiborch nullum alium pri
 orem eligere voluerunt donec
 eis redditus remaneret. Cui suc
 cessit magister raymūb⁹ vir lā
 tus valde qui in vtroq; iure
 repperat. ecclāstico scz et civili.
 Hinc successit et venerabil⁹ iohā
 nes de theutonia nat⁹ qđ multa
 tpe pēit natus dñi pape i ro
 ma eū bōsnēh episcopū ecclesie
 prefeat. Et cū haberet i episco
 patu pl⁹ qđ octo milia marcarū
 in redditibz qđ nichil tñ i vsus
 aprios expēdebat. s; omīa pau
 peribz erogabat. Nec solū qđ
 equū habuit s; axellū qđ libros
 ⁊ episcopales līfulas depōbat.
 ipse vero pedes cum fatis in
 cēdebat. Hic postmodū absolu
 tus ab episcopatu elect⁹ ē i ma
 gistrū ordīs predicator⁹ et hñs
 prefuit multis ānis. De hoc ve
 nerabili viro cētissīma relacōe
 pcepim⁹ qđ ei puero existēti ad
 huc in etate annoz. p. ordo pre

dicatoz qđ nondū erat tūc. et qđ
 episcopus futur⁹ esset ⁊ oīs sta
 tus vite sue a dño reuelatus sit
 et ostensus. Multa qđ facta ab
 eo mirabilia referunt. ex q̄tus
 vnū breuiter enarrabo. ¶ Venit
 in romanie ptabz tūc magister
 intrauit hospiciū paup⁹ sacdo
 tis. deambulauit sup scāpnū itnere
 fatigat⁹. et dū anxi⁹ cogitarz
 vñ pauprimo hospiti aliqđ cb
 ueirz. tñ se cū frābz ⁊ frāet fa
 tigatos. venit auis quā cornici
 lā dicim⁹ et de supmo aere eius
 pedib⁹ aduolauit. qđ pedes ma
 gistra frequēter rectro cōtūes
 iterū ad aera reuolauit. ¶ Quovi
 so magist⁹ surgēs i cōsuetz mag
 nitudis spissitudinis et latitudinis
 nūmīma argētēū qđ cornici
 la ad pedes magistri posuerat
 mox iueit. aduocans sacerdotē.
 munus corniciale iussit accipere
 et necessaria fratibz ministrare.
 Hūc añ episcopatu a iuētute
 cognoui nec vñq; aduertere po
 tui minus eū deuotū tūc min⁹
 qđ sollicitū de propria vel salu
 te aliena qđ postea cū episcopus
 vel magister ordinis extitisset.
 Obiit autē i maximo feruore
 spiritus apud argentīnā vrbem
 theutonie. Ad cuius tumulū cre
 bra miracula facta narrāt. Ele
 uatum ē aut corpus mirabile a

domino maguntinensi archiepiscopo et electo argentineni anno ab incarnatione domini. M. CC. lxxvi. In eius elevatione fratribus predicatorum ab generale capitulum aggregatis illustris regina vngarie mandavit per litteras solenne miraculum quod subiungo.

Filius suus primogenitus congregato exercitu magno dimicare voluit contra patrem. pro quo regina mater mirum gravissime turbata tota nocte precordati quod sequenti die futurum congressio putabat. in oratione se et lacrimis debita tam pro filio quam pro viro rege sollicita. fiducialiter tamen ad magistrum iohannem oratione directa quem multum in vita dilexerat et fratrem quendam eiusdem ordinis quem iam defunctum confessorum habuerat ab eo eisdem regie semivigilanti apparuerunt. Cui magister iohannes sereno vultu respondit inquit quoniam in nostras orationibus mediante clemencia dei fiduciam habuisti. ecce predicabo tibi quoniam hodie antequam comedas nuncius dicet tibi quod pacificati erunt pater et filius in bonum omnibus ordinatis. Mandavit et alia dicta illustris regina quod eodem anno per menta beati episcopi et magistri iohannis suscitatus mortuus fuisset filius et alia in

finita miracula claudor et eorum suorum obsessorum a demonibus et aliarum infirmitatum per eius menta cognovisset. Huic successit venerabilis humbertus vir graciosus et spectabilis genere de burgundie principibus natus. qui gratia predicationis insignis locorum fratrum antequam in magistrum preficeretur emicavit. Hinc postmodum in tussie partibus provinciarum fratrum predicatorum factus ab eo remaneat cunctis graciosus et carus fuit ut eum plures cardinales in papam eligerent eo tempore quo dictus innocentius quartus est in apostolicum assumptus. qui postea provinciarum francie factus magister totius ordinis effectus. At quoniam non iustititer licet longe a matris digressi sumus spirituales nequaquam demonum persequimur. **E**st et aliud fallendi genus demonum ut homines fallantur spacio peccatorum vel vite perlipioris promissio. Unde in fine ordinis predicatorum quoddam valde mirabile recitavit. **E**rat quidam nobilis in westphalie partibus vir armis strenuus et potentis inter suos. Hinc nocte quadam per suam terribilem transgressus audivit vocem mulieris quasi in vicino cantantis. Et dixit suis. Estne quis vestrum qui mecum vadat mulierem videre cantantem. Omnibus vero

diffimulātibz et phibentibz illū
prexit solus et inueit statem. B
arboze quasi nigra moialē ex
his i celū maibz cātantez. Quā
cū interrogasset ille qd agēt. rē
dit. B laudo deū meū. Et edēs au
tem ille aliquē scōrū esse. roga
uit eam dicēs. Dic m̄ obsecro
qd futurū ē m̄. Et illa. Multa
inqt mala fecisti et adhuc faci
es. deuictis inimicis tuis crucem
tūlmarinā suscipies. tūl feta b
et i ppi fuicio morieris. Ab hec
uerba gauisus ille recessit. et ut
illi predictū ē facta cede ho inū
inimicos deuict. Qui cū presto
laref crucis figōez ut tūl feta
ret icidit i acutissimā febrē. Ro
gantibz ergo et cōsulentibz phi
sicis et amicis ut cōtineret pccā
et peiterz cōmuniretqz se eccle
siasticis sacmentis qā ei pialū
imminere videretur. noluit ille
nullomodo se reputās moriturū.
Cūqz sup hoc phisici miraretur.
fratē illius carnalē magneibo
lis clercū mādauerūt. Cui fra
tris periculū intumantes super
salutē anime illius ad monen
dum instancus cōsulebāt. Mor
ad fratrem ingressus clercus ar
guit periculosius infirmātem.
Cui miles ait. et tu ut alij stul
tus instas michi q optime scio
q neqz moriar. Cui clercus cū

lacrimis dixit. Et vnde hoc ha
bes frater karissime. Et ille tā
de. Sic et sic dictū est m̄ q cru
cem accepturū sim et i tēf scāz
moriturū i casti fuicio. Ab hec
vba fē eius tactū dolore cordis
intūseus. vix inqt frater karis
sime. ille atiquus hostis dyabo
lus tuo nūc infidias calcaneo. q
mēdacio suo te nūc nitē deape
moriturū. Age ergo salutis cau
sam et peitere et impleas qd roga
ris. Nec mora. deambēs petit
aduōri presbiterū postulat vi
am camina cōtē. statuit testa
mentū recipit corp⁹ casti iungi
tur exalat spiritū. et hinc credi
mus ab infidijs deōnū liberat.
Nec dū postea defuncti fē clerc
us. boitatē cristi in fē mortuo
recognosces p̄dicatoz ordiem in
tās multa cōstācia seculū dereli
qt. Circa finē libri vidēdy ē. q
et qd. vbi et vñ potestas deōnū
q nō solū gentilibz aut fals vel
perūis castiāis. vñ etiam et
bonis ad exandū eos illabi vi
deant. Et respondemus q illa
est i mal⁹ correptione vñ iudicia.
in bonis vero p̄batio purgatiā.
Qual aut hec sit vel qliter hec
fiat breuiter videatur qā p̄mer
giā opacōez. Nulli vero habea
tur dubiū qui i corpore nō i aīa.
solus enī deus nō creatura pec

inhabitantē grātam illabit aīa
bus. Vñ autē potestas demonū
sit planissimū q̄ ex deo. Et q̄dē
excessus qñq; hoīm per bonos
siue malos angelos puniuntur
Per bonos vt in saul. ¶ Vinc
nup ad designandū meritum de
uotissimi regis francie ludowyci
q̄ddam accidit qd subiungo ill
m̄ citantibus q̄ viderūt. q̄ gra
tum deo i plus regis francie epē
plū altissime hūilitatis existat
rex omnium cast⁹ tam euidentia
māculo demonstrauit. ¶ Comes
gelae otto auresorem cū lēis pa
trius miserat cursu p̄pero redi
tur. quē redeuntem comes otto
interrogās q̄siuit si regem fran
cie ludowycum vidisset. At ille
vir mōre subsannātis contorsit
collum. Vbi iqt̄ vidi illū misē
papillardum regem caputū ha
bentem capitis super scapulas.
hec dicens faciem contorsit ex ad
ūso. et sic facies contorta reman
sit. Erubescat theologicē cathe
dre vilis ille presuptor. q̄ p̄bica
uit ipsū de q̄ scapism⁹ regem nō
debere vt cōib⁹ vestibus. s̄ semp
purpuratum incedere nec plures
missas audire q̄ vnā. Mortalit
autē peccare dicebat f̄cs̄ predi
catores intelligens omnes illos
q̄ predictū regē inducerent ad
huiusmōi deuotionis et hūilita

tis exēpla. ¶ Min⁹ sane ymmo ve
lut isamissim⁹ intellexit q̄ salu
tis n̄re p̄ncps ihesus ex opaci
one culpauit illos q̄ in domb⁹
regū mollioribus vestitūtur. cū nobi
lissimus ille baptista iohes ex
p̄l cameloz inbutus zona pelli
ce angere. ¶ Moderatores orb
et reges frequēter vidim⁹ cōis
pām lanei vestib⁹ vt. ¶ Non n̄ ca
melini coloris vestib⁹ auus ip̄i
us regis gloriōsissim⁹ philippus
reprobiscretis tpib⁹ anni vt̄ ba
tur. Ludowici autē filiū eius eq̄
regem gloriōsū et bonum istius
regis ludowyci patrem. nūq̄ vi
disse me nemini purpuratum.
Karolus ille magn⁹ postq̄ in
roma coronatus est imperator
nūq̄ postea voluit vt de eo scri
bitur in fila pōposi habitus in
signia. Quantū illi predicto de
uotissimo regi francie ludowico
total⁹ ymūsal ecclesia teneatur
neminez posse arbitror estima
re. q̄ sane videre voluerit quāta
aīaz iactūa fuisset. si illa intole
rabil⁹ superbia de qua superius
in controuersia cleroz pat̄si
us compendioso stilo digessim⁹
in destructionē duoz ordinum
fratrum scilicet predicatorum
atq; minorz processu; aliq̄ten⁹
habuisset. Egit enī d̄ns rex p
scripcionib⁹ iniquū regit et l̄is

apud papam beatissimum alexan-
dru[m] et fratres eius cardiales qui tunc
omnes gratia dei et sua iure et mere
negotio fauorabiles extiterunt ut
finem haberet malitia et in suo vi-
gore iustitia et innocentia tueretur.
Testor deum testor sanctos. te-
stor et fideles omnes quod nunquam aliquis
regum nunquam aliquis principum tam ne-
cessario quantum ad salutem et pa-
cem fidelium precepit ecclesiam. do-
tauit muneribus et veris honoribus
exaltauit. Quid enim christo in
diuicijs. quod illi et honoribus mun-
di vel in hominibus principatus. Dixit
ut veritas et vere dixit. Regnum
meum non est hic. Applausum enim
pilati quasi de gente sua et ponti-
fiab[us] non amauit. sed constanter per-
stitit pro populo mori accele-
rans passionem qua in supernis ef-
ficaret regnum quod habet non finem. Age
ergo nunc superno regi salutis tui
principi castro. Age inquit ecclesia
age tu precipue predicator et mi-
nor. Agam[us] et omnes solemnitate
gratias que talem istis temporibus regem
dedit qui in forti manu teneat reg-
num tuum et nichilominus pacis ca-
ritatis humilitatis exempla pre-
beat vniuersis. Eque enim gladii in-
cassio[n]ibus aptus et tamen nudus exoritur
et cum retracta manu iustitiam in va-
ginam. ¶ Vidi in brebancie p[ro]p[ri]etate
in monasterio cystercien[si] moni-

alem quendam religiosam valde
et vita putam. quam cum visitare et
eam ut poteram consolare subito
demon pessimus qui in ea latebat
per hominibus salutis ferre non va-
lens cepit latrare ut canis et hy-
anti ore ac collo contorto eufisq[ue]
hominibus blasphemare. Cui dixi.
¶ Miserrime qui in dei laudibus
cum bonis angelis insistere nolu-
isti nunc canem latratis et bestias
imitaris. ¶ Vidi et aliam in eadem
terra mulierem diuitem et hone-
stam possessam a demonio. quam cum
rogante presbitero religioso vi-
sitarem iuueni[er]eam a veritate ne
demonis quiescerem et sensate lo-
quentem ut sanam. Tunc oculi
te nullo aduertente versus cuncti mo-
ysi in deuteronomio secundum quod a sancto
quodam viro audieram tercio repe-
titi ad prouocandum demonium in obses-
sa. Deum qui te genuit dereliquisti
et oblitus es domini creatoris tui.
Nec mox mulier pallere cepit
labijs atque vultu et duxerunt in col-
lo eius ad grossiciem pollicis in-
tumescente. Tunc ego quare in
quo pessime verpare feminam pre-
supersisti. Mortuo inquit viro suo
compassa in subsidium anime illi con-
tulit quicquid boni fecerat in hac
vita et ex hoc nacta occasione
vas vacuum mori iitavi. Cui ego
metus miserrime ex hoc eni-

quod dedit mediāte caritate cumu-
latum est bonum eius. Et ille cū
cachinno mendax inquit sum
nec mirū si mentior. *Mox* ego.
Estne illa tam pulchra ut dicat
celestis p̄cia quā p̄bibisti. Et
respōdit. In infinitum pulchri-
or q̄ dicatur. Et ego, velleſne
redire ad illam si posses. Et il-
le, vellem inq̄t ut possem vsq;
i die iudicii oīa excogitata sup-
plicia sustinē. Cui dixi. Et ego
promitto tibi in periculum salu-
tis mee promisse si mendax in-
ueniat. illam perditam glori-
am recuperare te posse si tantū
hec biperis. Domine deus pec-
caui ignosce michi. Et mox ille
contorto collo exclamat horrifi-
ce domine domine. Cūq; hoc se-
plus cum clamore valido perso-
nar; nec ultra i p̄bis procedet.
(Impossibile enī sciebam illi ut
deum suum dñm recognosceret
et se fateatur peccasse atq; sibi
precaretur ignosci) tandem sub-
iunxit. Dñe deus margaritæ hic
enī obsessa mulier vocabat.
deū recognoscere dñm suum in-
dignatus. Tunc ego, o infeliciſsi-
me omnium creaturā supbia
elisiſt te et de celo depulisti. te rebi-
re ierpiabilis superbia nō per-
mittat. Nec mora. confusus ob-
mutuit et post paucos dies non

tamē tunc seīnam dereliq̄t. Au-
di et de alio obsessio mirum dei
iudicium. Erat circa cameācum
civitatem q̄dam hereticus astu-
tus valde qui metuens iquiri et
obui a fratribus p̄dicatorib;
q̄ i bā citate eo tpe plurimos
oburebāt. Inxit se arceptū a de-
mone. et ob hoc ad scām aycha-
rium in asp̄ia obsessos citate
potentem ligat⁹ ab inimicis vel
amicis deduct⁹ ē ut in eo non
heresim appalātā s; furā puta-
rent. Et ut audiuit q̄dā cleric⁹
obsessus a demone et ligat⁹ q̄
eligius boogus hic enī vocabat⁹
tur ligatus poneret in locum.
subsequenti nocte idem obsess⁹
clericus diuino nutu solut⁹ est
et aggregans mattas et strami-
na atq; ecclesie scampnia super
ligatum hereticum cumulauit.
Iudum aut et furiam credēs ille
bissimulat quoadusq; clericus
ignem de lampade sumens obu-
rere hereticum cepit. et tunc he-
retic⁹ clamauit. Ad cuius voces
expergefacti custodes cū ignem
extinguere miteret cleric⁹ arcep-
to gladio quē casu iuxta lectus
inuenit oēs violenter abiecit et
hereticum in ignem combussit.
Nec mora. diuino exacto iudi-
cio cleric⁹ a demone libeat⁹ et ple-
ne sospes apparuit. At nūc qm̄

fallacias demonū ex mag̃ par
 te detrim⁹ per q̃s ṽrati apes
 fidelīū cōfuerūt hinc operi no
 stro finem imponimus. Lectores
 libri hui⁹ attēti⁹ flagitanti⁹
 ne b̃as detrahāt min⁹ q̃ dicit
 b̃i dictis. s̃ i cōplū ṽtutis tra
 hāt quicq̃d iuenerūt b̃i dictum.
 Peto autem suppliciter ab hīs
 marie q̃z man⁹ xpi sangne cōse
 crate sūt i altari. q̃ten⁹ p me spe
 cialiter ⁊ p cūctis fidelīū aīab⁹
 vnā missam celebret. s̃ si sacer
 dos nō ē celebrari faciat locū li
 bri. Et rogo vt si aliq̃b i hoc la
 bore ṽl alijs ṽmq̃ metuerūt illū
 tāq̃ me p̃cipē faciat ihs xpus
 dñs n̄r q̃ cū p̃re et sp̃itu scō vi
 uit ⁊ regnat deus p̃ cūnia seculi
 la seculorū Amen. * * *

Explicit liber apū q̃ dicit bonū
vnīūsale quia de p̃elatis et sub
ditis tractat de quo sit deus b̃i
bictus i secula Amen.

nō est liber apū s̃ de apib⁹
 ṽl. Artifici ṽgimē dat⁹ h̃
 vt eplā pauli hac eadē
 ratiōe q̃dā m̃i b̃i allegat
 ap̃lū romanorū ṽl cōp
 r̃iticoz p̃e ṽl 2o 2o
 nō sūt eplē romanorū
 n̄r cōtēti⁹ s̃ pauli ad cōr.
 sc̃ptē 2o

152
Principia singulorum capitulorum totius libri naturam apum simpliciter experimentum incipiunt felicit.
Et primo de platys.

Rex apum mellei coloris est. ex electo flore et ex omni copia est factus. Capitulum primum.

Reges plures in vno alueario sepius inchoant. Capitulum ii.

Qui cum adultus esse ceperant concordii suffragio omnes deteriores necant. Capitulum iii.

Rex apum nullum habet aculeum maiestate tamen armatus est. Capitulum iiij.

In vno alueario vnus tamen princeps est. Capitulum v.

In fronte maculam quam prodya demate habet. Capitulum vi.

Robili signo cultus alterius rex pre ceteris non ornatus. Capitulum vii.

Forma egregiorum et duplo ceteris maior est. Capitulum viij.

Alae eius breuiiores sunt. Capitulum ix.

Dum procedunt apes rex in medio eorum est. Capitulum x.

In officio illius conspici se gaudent. Capitulum xi.

Cum procedit rex vna est totum agmen et circa eum globatur. Capitulum xij.

Si qua ala regis transiens iuxta destruxerit non effugiet agmen. Capitulum xiiij.

Migraturus agmine nulle exire audet nisi rex prius fuerit egressus. Capitulum xiiij.

Reliquo tempore cum apibus in labore est operantes circuit. Capitulum xv.
Circa eum sunt satellites afflicti custodes autoritatis eius. Capitulum xvi.

Sunt et circa eum seui lictores qui puniunt delinquentes. Capitulum xvij.
Intus semper est sollicitus et facile sine causa cerni non patitur. Capitulum xviii.

Non foras egreditur nisi agmine migraturus. Capitulum xix.

Si qua lassata aberrauerit eam rex obore suo persequitur. Capitulum xx.
Regis benignitas et sollicitudo maxima est circa populos. Capitulum xxi.
Circa regem mira populi obedientia obseruatur. Capitulum xxii.

Rex in expedicione a plebe suscollitur. Capitulum xxiiij.

Regem fessum humeris suscollunt validiores et ex toto portant. Capitulum xxiiij.

Regem si mori contingat castis populus circa eius funem glomeratur. Capitulum xxv.

Secundi libri principia capitulorum ut super incipiunt de subditis.

Seunda pars illarum apum est que iuuentutis vigore opera multa prestant. Capitulum primum.

Disciplina matribus subdite sunt nec quicquam agunt sine maiorum imperio. Capitulum ii.

Tercia pars apū q̄ fūc bi
cūc hēc sunt sine aculeo vult ī
perfecte apes. capit. iij.

Iste sūt q̄h clientes ⁊ quasi ser
ui primarum ⁊ verarum apum.
capitulū. iij.

Has prime expellūt in ope ta
dātes ⁊ sū clemēcia necāt. Ca
pitulum. v.

Apes iuniores fūc non in ope
re tantum s̄ et in fetu adiuuant
matres. capitū. vi.

Cois est omnibus labor. Capi
tulum. vii.

Omnes idifferenter ad opa ex
pellunt. ca. viij.

Nullus cum per celum liuerit
ocio perit dies. ca. ix.

Omnes vnam incolunt mansio
nem. capitulū. x.

Cois est omnium cib⁹. ca. xi.

Simul filēt aduesperascēt enī
bie in alueatio strepūt. ca. xij.

Par iter eos preapua. ca. xij.

Pro conuehēdis flozibz tra in
ter apes fit. ca. xij.

Verarum apum singule habent
aculeum. capit. xv.

Que aculeum perdūt mella de
cetero facere neqūt. ca. xvi.

Sunt apes rustice aspectu hoc
ride multo iracundiores. ca. xvij.

Apes cōz sobolem habent ⁊ eis
cois ē feūz. ca. xvij.

Mia aīcia fouenē iuicez. Ca
pitulum. xix.

Sunt et hospitalitatis v̄tuti de
dit. Capitū. xx.

Gen⁹ apū null⁹ auaricie spurci
cijs scatet. ca. xxi.

In apibus quasi habitualiter
totius virtutis insigne reperi
es. capitulum. xxij.

Inter apes diuersa sūt officia.
capitulum. xxij.

Dēs certāt de munē. ca. xxij.

Alie inuigilant querēdo victua
lia. Capitū. xxv.

Alie de castus sollicitę sūt ⁊ di
ligēt custodiā abhibēt. c. xxvi.

Quib⁹ ē adlescēcia ad opera
exēūt seniores int⁹ opantur. ca
pitulum. xxvij.

Integritas est aīctis apib⁹ cor
poris virginal. ca. xxvij.

Apes iter se nullo cubitu mis
centur. Capit. xxix.

Et licz nō amisceāt tñ maxim
examē emittūt. ca. xxx.

Nocte ī expediōne deprehense
exaubant supine. ca. xxxi.

Licet posite sint sub lege libere
tamē sūt. capit. xxxij.

Sicut regem ordināt sic et po
pulos creat. ca. xxxij.

Prerogatiuū examē iudicij te
nent īcorrigibiles necāt. Capi
tulum. xxxij.

Miro modo innocue sunt. Ca
pitulum. xxxv.

Fructibz null⁹ nocēt. ca. xxxvi.

Nō solum ab odoriferis s̄ etiā

a fetidis herbis mellis alimoni
am trahunt. Ca. xxxvii.

Omnia mundicia circa eas. capitu
lum. xxxviii.

Paciter aggregate suauiter can
tant. Ca. xxxix.

Habent gratam miramq; vocis
suauitatem. Capitulum. xl.

Habet puatum osilia. Ca. xli.

Tempora prenoscent. Ca. xlii.

Preduinat ymbres ventosq; et
tunc se continent tectis. Ca. xliii.

Si dies futurus emittis puolat
vniuersum. Ca. xliii.

Procedentes per rura redolentia
inhiant floribus. Ca. xlv.

Vni prius claudunt limine. c. xlii.

Non transgrediunt terminos
constitutos. Capitulum. xlvii.

Gaudent plausu et tinnitu eris.
capitulum. xlviii.

Dilatate et mitore apud sanitas
estimant. Capi. xlix.

A pes mortue si infra tecta hieme
fuerit euulsit estimatque. c. l.

Vita apud longissima septennia.
capitulum. li.

Hieme latent et tunc resurgunt
melle. Capi. lii.

Estate pinguunt. Capi. liii.

Viridines et alie aues depopu
lant easdem. Capitulum. liii.

Inhibent et eis ad aquam bibere
tabus rane. Capi. lv.

Despe quod persequunt easdem. ca. lvi.

¶ Explicunt capitula. Amē.

Ceterarūq; habundantior copia virtutū p
udelicet in iudicio xpi. indicet & confestim
lurati estigia xpi q; apud eu r. in menta fide
imitando tenermur. sciens autē dñr. conspu
se occidendo iudeos. non fugit insidiantu
nur. red & certur de gloria rerur rectionis. pr
ut b & thania hierus. limis ciuitatē. ubi laz
rurcitauerit amoretur. Deinde diam hier
mam. ubi ipse patitur. & resurget & amoretu
rusoliman quidem. ut ipse ibi moriturus b
uero. ut resuscitatio lazari. cunctoru memoria
tur inprimeret. in magis. māgisq; confunder
atq; inexcusabiliter conuincerent impu princ
qui occidere non timerent eu qui suscitaret p
amoretur. & sic beneficium resurrectionis puoca
diuina rursus. & puocat. & sic diuina rurs
ut inquit pteritū animos ab iniusta cede
eret. magna machinatio. calumniā. & fas
ce rursus. fuisse lazari. Facta ibi dñs ca
dixit unus erat ex discipulis. cū eo. ut dñs
est loquente. epulante cū suis. familiariter co
santem uiderent. siue audirent. uel rursus
potentia ignorarent. & acciperent gratia

per resurrectionem ut timore dei, primo dominum
conuerterat in speluncam latronum.
et xpi. mortuos laqueos.
in morte ad accipiendam uitam.
qui enim non diligit mandatum.
xpi. in seipso. diligamus inmen-
tibus. Quia anima.
ut impius ad occidendum redit fidelis perperam.
Querebant inquit ihm. & coile que.
lucem in templo staret. quid putatur quia.
ad diem festum. Querebant enim uidet ihm.
le querebant. ^{Querebant} enim. ut uenientem adie.
ficerent. Queramus autem nos illi.
dei. & perseueranter unanimitate.
loquamur ad lucem psalmis.
spiritalibus in gratia. postulare ipsum.
diem festum. & sua nos presentia.
ore nobis dona resificare dignetur.
faceret & pharisei mandatum utriusque cognouerunt.
indicat ut apprehendant eum.
mandatum fratris mei utriusque cognouerunt.
corde.
humilitas benignitas modestia patientia.

